H. G. WELLS

MAȘINA TIMPULUI

OPERE ALESE VOL. I

OPERE ALESE VOL I.

MAŞINA TIMPULUI
OMUL INVIZIBIL
INSULA DOCTORULUI MOREAU

H. G. WELLS

MAŞINA TIMPULUI

OMUL INVIZIBIL

INSULA DOCTORULUI MOREAU

EDITURA TINERETULUI

Coperta de **BARBU TEODORESCU**

Romanele cuprinse în acest volum au fost traduse după următoarele volume:

THE TIME MACHINE
and
THE ISLAND OF DOCTOR MOREAU
by
H. G. WELLS
copyright edition Leipzig, Bernhard Tauchnitz 1898
şi
H. G. WELLS
THE INVISIBLE MAN
Bernhard Tauchnitz 1899

HERBERT GEORGE WELLS
1866 — 1946

Wells ne iese în cale în copilărie, la vîrsta cînd lumea e pentru noi plină încă de lucruri necunoscute, de posibilităţi neexplorate, o lume atît de atrăgătoare şi totodată atît de nouă! Scriitorul a cărui carte am luat-o în mînă pare că priveşte lumea aceasta cu aceiaşi ochi cu care o privim şi noi. Misterul e inepuizabil. El stă ascuns în fiecare ungher al vieţii, în fiecare lucru. „Prăvălia fermecată” unde l-a adus Wells pe micul său cititor se află într-o ulicioară pierdută şi nu pare să aibă nimic deosebit — e „mititică, strîmtă, întunecoasă”, dar cîte lucruri uluitoare, fantastice şi tulburătoare sînt aici pentru cel care e în stare să le vadă!

Apoi Wells ne ia cu el într-o călătorie prin timp, în zborul pe Lună, ne povesteşte cum un om a devenit invizibil şi cum au venit marţienii pe Pămînt...

Curînd însă aflăm că născocitorul nostru îndrăgit ne-a păcălit adeseori. Pe Jules Verne poţi să te bizui. Dar nici-odată nu se va putea zbura în Lună cu aparatul inventat de eroul lui Wells, pentru că nu există substanţe asupra cărora să nu acţioneze gravitaţia terestră. Nu se poate călători prin timp. Omul invizibil ar fi fost orb. Ce e drept, fantasticul lui Wells nu e întotdeauna aidoma unui basm. Încă în cel de-al doilea deceniu al secolului nostru, el a prezis un mare viitor energiei atomice. Urmărind zborul păsărilor, el a tras concluzia, numai pe temeiul spiritului său de observaţie scriitoricesc, cu

douăzeci de ani înaintea constructorilor de avioane, că aviaţia de mare viteză va adopta aripa în formă de să-geată. Încă la sfîrşitul veacului trecut, Wells a pus pro- blema de mare importanţă pentru ştiinţa modernă a legăturii strînse dintre progresul tehnicii şi crearea unor materiale cu totul noi. Şi totuşi, nu-l putem pune pe Wells în rîndul celorlalţi scriitori fantaşti. Desigur, forma romanului ştiinţi-fico-fantastic n-a fost pentru el accidentală. În ea s-a oglindit credinţa scriitorului în progresul tehnic, dorinţa fierbinte de a sădi în cititori pasiunea cercetării ştiinţifice. Dar romanele lui Wells vorbesc nu numai despre posibilităţile ştiinţei, ci şi de acele forţe care împiedică ştiinţa să slujească oamenilor. El este unul dintre cei mai mari scriitori realişti englezi de la sfîrşitul secolului al XIX-lea şi din prima jumătate a secolului XX, care a ştiut să cuprindă un număr uriaş de probleme de stringentă actualitate ale epocii sale. Pe acest Wells îl cunoaştem abia la maturitate. Şi atunci cînd deschidem din nou romanele lui, descoperim în ele ceea ce n-am ştiut să vedem în anii copilăriei.

1

Herbert George Wells s-a născut la 21 septembrie 1866 în orăşelul Bromley din Anglia. Tatăl lui a fost într-o vreme grădinar la o mare moşie, unde a cunoscut-o pe viitoarea sa soţie, care era cameristă tot acolo. La nunta lor, o rudă bo-gată le-a dăruit o prăvălie de porţelanuri, aşa că atunci cînd s-au instalat la Bromley, erau deja în situaţia unor mici bur-ghezi. Cei doi tineri şi-au lămurit foarte curînd măsura dărniciei acelei rude. Ce e drept, prăvălia le dădea un oarecare „prestigiu”, dar nu aducea aproape de loc venituri. Ca să-şi ţină

familia, capul ei a devenit jucător profesionist de cri-cket. Cu timpul, casa s-a îndestulat şi copiii au fost daţi la şcoală cu plată. Dar bunăstarea familiei Wells s-a dovedit a fi şubredă. Atunci cînd tatăl şi-a rupt un picior, mama s-a văzut nevoită să se întoarcă la vechii ei stăpîni, de data aceasta în calitate de administratoare. Copiii ar fi trebuit să-şi cîştige existenţa, dar nu aveau încă vîrsta cuvenită, aşa că deocamdată mama i-a luat la dînsa.

Herbert nu împlinise încă paisprezece ani cînd a început să lucreze în comerţul de manufactură. Băiatul a fost anga- jat ca om de serviciu, cu perspectiva de a deveni vînzător. Perspectiva aceasta se pare că nu-l prea încînta pe tînărul Wells. Ceva mai tîrziu îl găsim în postul de laborant la o farmacie, apoi e ajutor de învăţător la o şcoală primară şi,

în sfîrşit, student la aşa numita „Şcoală normală”, şcoală superioară care pregătea profesori de ştiinţe naturale şi de ştiinţe exacte. „Şcoala normală” făcea parte din sistemul Universităţii din Londra. Wells, care între timp izbutise să atragă atenţia celebrului profesor Huxley, a devenit la vîrsta de douăzeci şi doi de ani licenţiat în biologie.

Wells, a dobîndit acest succes datorită unei munci uriaşe. El îşi aminteşte pînă şi în lucrările de mai tîrziu cum îşi petrecea nopţile aplecat deasupra cărţilor în cămăruţa de la farmacie ori în mansarda ajutorului de învăţător, îşi aduce aminte de foamea pe care a îndurat-o pe cînd era student şi trăia dintr-o bursă mizeră, de simţămîntul umilitor al omului sărac care străbătea cartierele luxoase ale Londrei.

Dar a fost oare acesta un succes? Ce-l aştepta în lumea aceasta pe un om sărac şi necunoscut, chiar dacă avea o diplomă în buzunar? Din nou lîncezeală într-o şcoală provincială? Din nou societatea burghezilor tipicari, de care credea că a scăpat? Gîndurile de felul acesta l-au frămîntat necontenit pe Wells în ultimii ani de studii.

Altminteri a avut noroc. Talentul de scriitor al lui Wells s-a făcut simţit în felul său încă de pe-atunci, ce e drept în- tr-un domeniu foarte îndepărtat de creaţia artistică. Tînăru- lui savant i s-a propus să scrie un manual de biologie şi el a executat această lucrare cu atîta măiestrie, încît cartea lui a devenit unul din manualele de bază ale şcolii engleze. Ea a fost reeditată chiar şi atunci cînd Wells devenise un scriitor cu renume. Se pare că lucrul la manual i-a dat lui Wells ideea de a se îndeletnici cu literatura. El începe să colaboreze la presa periodică. În anul 1895 s-a publicat culegerea lui de schiţe „Convorbiri alese cu unchiul”, iar numai cîteva luni mai tîrziu — romanul fantastic „Maşina timpului”. Foarte curînd — după vreo trei-patru ani — Wells a intrat în rîn- dul maeştrilor de frunte ai literaturii engleze, în rîndul oamenilor după ale

căror opere e judecată ţara lor. Romanele şi nuvelele lui Wells erau editate în Anglia în tiraje colo- sale pentru acea vreme şi se traduceau în alte limbi. Prima culegere din operele lui Wells în limba rusă a început să se editeze în anul 1909.

Wells a intrat în literatură ca un scriitor foarte strîns legat de viaţă. Puţini dintre reprezentanţii de-atunci ai litera- turii engleze erau atît de străini ca el de ideile „artei pentru

artă”, puţini erau acei care detestau aceste idei cum le detesta el. Wells a adus cu el ura fierbinte faţă de tot ceea ce face viaţa omului grea, mărginită, întunecată, faţă de tot ceea ce îl coboară pe om pînă la situaţia unei vite de muncă.

Wells era încredinţat că viaţa oamenilor se va îmbunătăţi o dată cu dezvoltarea ştiinţei. Sfîrşitul secolului al XIX-lea a fost marcat de o seamă de importante descoperiri ştiinţifice, de aplicarea tot mai intensă a realizărilor ştiinţei în practică. Wells avea suficiente legături cu lumea oamenilor de ştiinţă pentru a înţelege grandioasele posibilităţi pe care le oferea omenirii progresul tehnic. El a promovat necontenit ideea aceasta în tot cursul vieţii sale.

Deîndată ce a intrat în arena literară, Wells s-a opus hotă- rît grupului puternic şi extrem de influent în acea vreme al intelectualităţii artistice engleze care avea ca figură pro-eminentă pe cunoscutul critic de artă Ruskin. Reprezentanţii acestui grup, constatînd sărăcirea personalităţii umane în societatea burgheză, explicau acest lucru prin progresul tehnicii, ceea ce îi făcea inevitabil să accepte unele teorii decadente, să tindă a înfăţişa omul „separat” de societate, iar pe mulţi dintre ei îi ducea în ultimă instanţă la teoria ,,artei pentru artă”. Wells îl aprecia mult pe Ruskin pentru critica burgheziei şi dorinţa lui de a introduce esteticul în viaţă, dar considera totodată că, în ura lor faţă de maşini şi de ştiinţă, Ruskin şi oamenii de litere şi de artă apropiaţi lui „sînt tot atît de reacţionari şi neştiinţifici ca şi lorzii şi episcopii noştri”.

De altfel, Wells e departe de a vedea în progresul tehnic un leac împotriva oricărui rău. Progresul material este, după părerea lui Wells, o condiţie necesară, de prim ordin, dar nu singura condiţie a progresului societăţii. La această concluzie l-a dus nu numai experienţa lui personală, ci şi toată viaţa Angliei de la sfîrşitui secolului al XIX-lea.

Cu toate succesele ştiinţei, numărul englezilor care nu cîşti- gau minimul necesar existenţei depăşea la începutul secolu-lui XX întreaga populaţie pe caie o avusese Anglia cu patruzeci de ani mai înainte. Modernizarea industriei se făcea pe seama muncitorilor, care erau azvîrliţi în stradă. Procesul tot mai intens de formare a monopolurilor a dus la ruinarea în masă a micii burghezii. Comerţul de monopol a ruinat

mii de mici negustori. Producţia masivă a obiectelor de larg consum în fabrici a ruinat zeci de niii de meşteşugari.

Venirea la putere în 1895 a unui nou cabinet, condus de fapt de Joseph Chamberlain, un reacţionar şi un şovinist înverşunat, a marcat o activizare a politicii de cotropiri coloniale, aducînd represiuni împotriva mişcării muncitoreşti şi pregătiri de război. În anii 1899—1902 Anglia a purtat un război împotriva republicii burilor din Africa de Sud.

Reacţiunea politică se împletea cu o vastă campanie demagogică, ce preconiza în unele privinţe metodele fascismului de mai tîrziu. În deceniul al zecelea, propaganda bur-gheză încearcă să demonstreze că în Anglia există o „na- ţiune unică”, deosebită de toţi străinii şi mai ales de popoarele coloniale. Folosind lozincile care se bucurau de popularitate în rîndurile clasei muncitoare, conservatorii reacţionari fac uz de cuvîntul „colectivism”, încercînd să mascheze cu el şi oprimarea personalităţii în societatea burgheză din epoca imperialismului, şi cotropirile militare. Ei declarau existenţa statelor mici incompatibilă cu principiul „colectivismului”, socotind imperiul britanic drept întruchiparea cea mai înaltă a acestui principiu. Organizaţiile religioase căutau şi ele căi noi de înrîurire a credincioşilor. Locul sectelor metodiste răzleţe îl ia Armata Salvării, o organizaţie „religioasă-filantropică militarizată, cu caracter colectivist”, menită sa-i abată pe muncitori de la lupta de clasă. Strachina de zeamă şi coltucul de pîine cu margarină, pe care săracul putea să le capete după ce stătea ore întregi la coadă în faţa cantinei organizaţiei de binefacere, se dădeau acum în „adăposturile” Armatei Salvării, în schimbul unei umilitoare proceduri de căinţă. Apoi cel „convertit” trebuia să ia parte la o proce-siune caraghioasă a slujitorilor sfîntului spirit, care străbă-teau în alai străzile oraşului în sunetele tamburinelor şi urletele tromboanelor... „În zdrăngăneala ritmică a jazz-

band-ului şi în foşnetul greu al drapelelor naţionale ce glasuri mai puteau fi auzite? Numai glasurile nemulţumite ale muncitorilor din lumea industrială, care îşi exprimau protestul prin greve”, scria mai tîrziu Wells, amintindu-şi de această perioadă.

După criza din anii 1878—1879, mişcarea muncitorească din Anglia, care trecuse mai înainte printr-o perioadă de stagnare provizorie provocată de înfrîngerea chartismului, a in-

trat într-o nouă fază. Grevele se succedau una după alta. Demonstraţiile muncitorilor umpleau tot mai des străzile centrale ale Londrei. Clasa muncitoare se organiza tot mai bine, conştiinţa ei politică creştea tot mai mult. Iau fiinţă noi sindicate, care se sprijină pe pături mai largi ale clasei muncitoare decît vechile trade-union-uri corporative închise în cercul lor. Pe baza lor ia fiinţă, în anul 1893, Partidul Muncitoresc Independent, care a căutat în primii ani de existenţă să ducă o politică muncitorească de sine stătătoare. Guver- nul nu mai era în stare să menţină prin mijloace demagogice iluzia că statul burghez se situează „deasupra claselor”. În locurile unde aveau loc greve erau trimise trupe, se făceau încercări de a li se răpi muncitorilor dreptul la lupta grevistă.

Tocmai în această perioadă se ridică în Anglia pe talazul protestului popular astfel de mari scriitori ca Bernard Shaw, John Galsworthy şi Herbert George Wells. Perioada grea de decadenţă din deceniile opt şi nouă a luat sfîrşit. În literatură a intrat o nouă pleiadă de eminenţi realişti critici. Scriitorii aceştia erau departe de a repeta vechiturile realismului de la mijlocul secolului trecut, aşa cum o făceau numeroşi reprezentanţi ai literaturii de moravuri din acea vreme. Fiecare din ei a adus în literatură ceva nou, legat de condiţiile sociale noi ale epocii.

Herbert Wells a adus şi el ceva nou. Pentru literatura engleză era nou, înainte de toate, însuşi genul ştiinţifico-fan- tastic. Nou era şi conţinutul pe care-l dădea acestui gen Wells.

Oricît de bogate în elemente ştiinţifice erau lucrările lui Wells, tema lor cea mai importantă o constituiau problemele sociale ale timpului. Wells cuprinde viaţa în proporţii uriaşe, operează cu întregi categorii sociale, caută stăruitor răspuns la problemele cele mai acute şi cele mai importante ale epocii sale.

Fantasticul îi este necesar lui Wells mai mult pentru a critica epoca sa, decît pentru a prezice viitorul. Pentru el aceasta e o metodă de exprimare plastică a tendinţelor principale ale

realităţii, o metodă de demascare a acelor laturi ale vieţii pe care el nu le poate accepta. În această privinţă, Wells continuă o veche tradiţie a literaturii engleze şi în primul rînd tradiţia marelui scriitor satiric englez din secolul al XVIII-lea Jonathan Swift. Întîmplările de necrezut descrise în „Călătoriile lui Gulliver” nu li se păreau chiar atît

de neverosimile contemporanilor scriitorului. În moravurile curţii liliputane ei recunoşteau moravurile de la curtea propriei lor ţări, în admiraţia lui Gulliver faţă de manierele aristocraţilor ghiceau ironia amară a autorului. Şi, în sfîrşit, în ultima parte a „Călătoriilor lui Gulliver”, Swift a creat cel mai tipic şi cel mai odios dintre toate personajele sumbre ale nemuritoarei sale satire — omul-fiară yehu, o făptură lacomă şi ticăloasă, care întruchipează toată lăcomia şi ticălo-şia burghezului. Cînd citeşti cărţile lui Wells, e greu să nu te gîndeşti că asişti la o renaştere a satirei violente a lui Swift. Wells îşi spunea cuvîntul în alte condiţii, în faţa lui stăteau alte probleme. Lumea lui Wells — Anglia industrială de la sfîrşitul secolului al XIX-lea — nu seamănă cu lumea lui Swift, fantasticul lui poartă un alt caracter. El îşi găseşte personajele nu în călătorii îndepărtate, ci în atelierul inventatorului, undeva pe o binecunoscută stradă din Londra, Şi totuşi Swift şi Wells urmăresc acelaşi ţel şi folosesc aceeaşi metodă a satirei. Wells e un Swift cu înfăţişare de Jules Verne.

„…Din tinereţe l-am admirat profund pe Swift şi am păstrat această admiraţie de-a lungul întregii mele vieţi, scria Wells. Lucrul acesta poate fi înţeles din multe din lucrările mele, dar înainte de toate din predispoziţia mea de a oglindi în nuvelele mele problemele sociale şi politice ale contemporaneităţii.”

Trăsăturile apropierii de Swift s-au manifestat deosebit de distinct în primele romane fantastice ale lui Wells scrise între anii 1895 şi 1901. Ele constituie de fapt un singur ciclu. Lucrările din acest ciclu sînt apropiate prin problematica lor, prin procedeele artistice şi, în sfîrşit, prin puternicul lor caracter polemic. În fiecare din ele, Wells luptă împotriva adversarilor săi de idei, apărîndu-şi cu pasiune punctul de vedere.

Însuşi primul său roman, „Maşina timpului” (1895), era un răspuns dat propagandei imperialiste care susţinea că englezii sînt o

„naţiune unică”. Sînt unii care nu-s în stare să vadă prăpastia ce-i desparte pe oamenii muncii de exploatatori în societatea modernă, să înţeleagă că ea se lărgeşte mereu, declară scriitorul. Ei bine, el e gata să arate momentul din istoria omenirii cînd prăpastia se va căsca chiar sub picioarele clasei guvernante.

„Maşina timpului” e o satiră sumbră în spiritul lui Swift. În societatea din viitorul îndepărtat pe care o descrie Wells, oamenii muncii şi exploatatorii au devenit două specii diferite de oameni. Privaţi vreme de milenii de binefacerile culturii, muncitorii au degenerat transformîndu-se în „morloci” cu chip de fiară. „Clasele superioare”, obişnuite să se folosească de roadele muncii altora, s-au transformat în „eloi”, făpturi plăpînde, neadaptate pentru viaţă. Societatea modernă e divizată în oameni ai muncii şi trîntori, şi aceasta duce inevitabil la degenerarea societăţii şi la degenerarea omului, avertizează Wells. Istoria se va răzbuna pe cercurile cîrmuitoare. Morlocii lui Wells continuă să-i hrănească pe eloi, dar numai pentru că aceştia le servesc drept hrană.

În romanul „Primii oameni în Lună” (1901), care încheie primul ciclu, Wells revine la situaţia conturată în „Maşina timpului”. El zugrăveşte din nou nişte personaje groteşti-fantastice, care, după părerea lui, vor reda cel mai bine dacă nu formele reale, atunci esenţa însăşi a unei serii de contradicţii ale civilizaţiei burgheze.

La seleniţi, locuitorii Lunii, specializarea a atins gradul cel mai înalt. Fiecare selenit are hipertrofiată o singură funcţie de lucru, celelalte sînt moarte. Savanţii sînt numai nişte capete uriaşe, care abia se mai ţin pe trupurile lor plăpînde. Unul din ei are însuşirea de a memora totul, fără a înţelege nimic. Altul înţelege orice, dar nu poate memora nimic. Pictorul îi urăşte pe toţi cei care nu pictează şi pe toţi cei care pictează mai bine ca el. Matematicianul şi-a pierdut de mult însuşirea de a rîde, decît poate atunci cînd descoperă o originală combinaţie matematică. Muncitorii sînt adaptaţi să execute fiecare o anumită operaţie. Cînd nu e nevoie de muncitori, ei sînt adormiţi şi stivuiţi în pivniţe. De altminteri, observă cu ironie Wells, comparînd rînauielile de pe Pămînt cu cele de pe Lună, aşa „e poate totuşi mai bine decît să fie dat afară din atelier

muncitorul, ca să moară de foame în stradă”. Societatea de pe Lună este în felul ei ideal organizată. Aici domneşte o ordine absolută, societatea aceasta funcţionează ireproşabil, dar cît de respingătoare, antiumană şi lipsită de sens e ea! În „Primii oameni în Lună” Wells dă un răspuns atotcuprinzător lui Herbert Spencer, a cărui filozofie se bucura pe-atunci de o excepţională popularitate în cercurile burgheze. Spencer susţinea că societatea umană se

supune legilor biologice şi de-aceea rînduielile statornicite de burghezie sînt „organice”. El asemuia clasele cîrmuitoare cu capul, iar clasa muncitoare cu mîinile societăţii. Wells a înfăţişat o societate construită potrivit idealurilor lui Spencer, şi a înfăţişat-o cu pana unui satiric.

„Maşina timpului” deschide primul ciclu al lui Wells. „Primii oameni în Lună” încheie acest ciclu. Amprenta ciclului se vede pe ambele lucrări. Prima din ele aparţine unui scriitor abia intrat în literatură, cea de-a doua unui om care se îndepărtează de tinereţea sa. Ambele lucrări se remarcă printr-o anumită francheţe raţionalistă; în ele e vorba de unele probleme deosebit de esenţiale, dar puse „separat” de alte probleme ale contemporaneităţii.

Romanele care au urmat imediat după „Maşina timpului” nu suferă de această lipsă. În aceste romane găsim un cerc larg de probleme sociale din cele mai importante, ele sînt mult mai convingătoare sub aspect realist şi mai multilaterale.

În centrul romanului „Omul invizibil” (1897) se află talentatul savant Griffin, care a făcut o strălucită descoperire şi şi-a găsit moartea în lupta cu societatea. Viaţa omului de ştiinţă în societatea burgheză e grea, rutina şi ignoranţa împiedică ştiinţa să se dezvolte. Dar problema situaţiei ştiinţei e pentru Wells doar o latură particulară a problemei caracterului relaţiilor sociale contemporane. Problema aceasta este o problemă de bază în roman.

Wells transportă intenţionat acţiunea într-un tîrguşor de provincie, un fel de „rezervaţie” de filistini, oameni avari şi obtuzi, mulţumiţi de sine, care devin fiare numai la gîndul că cineva poate să atenteze la rutina existenţei lor. Atît e destul ca să-l facă pe Griffin vinovat faţă de ei. Griffin e prigonit pentru că „nu seamănă cu ceilalţi”, pentru că aspiră spre ceva neobişnuit şi gîndirea lui e capabilă să se avînte cutezătoare.

Cu eroul romanului facem cunoştinţă în ultima etapă a vieţii sale şi abia după multe pagini ne va relata autorul povestea lui. E limpede însă că Ipingul nu e doar un „colţ sălbatic” unde a nimerit Griffin în disperarea lui. Ipingul este întreaga Anglie burgheză, care-i întîmpină cu huiduieli şi fluierături pe cei ce „nu seamănă cu ceilalţi” şi care au îndrăznit să-şi aleagă un drum propriu văzînd plictisitoarea ei

rutină. Fiecare pas care-l apropie pe Griffin de ţelul propus a întîmpinat întotdeauna împotrivirea înverşunată a socie-tăţii.

Dar societatea i-a pricinuit lui Griffin cel mai mare rău. Ea l-a silit să sacrifice succesului sufletul său viu. Griffin iese din lupta cu viaţa pierzîndu-şi rămăşiţele de omenie, însuşin- du-şi odiosul principiu al cupidităţii. Din acest moment — de fapt din momentul în care a deschis el uşa hanului din Iping — simpatia autorului nu mai e de partea lui.

În războiul pe care Griffin invizibilul îl declară societăţii, adevărul nu e de partea nimănui. Acest război nu ia proporţiile unei ciocniri între principii opuse. Griffin se opune societăţii prăvăliaşilor ca un om cu o gîndire cutezătoare, dar nu ca un om cu alte convingeri sociale. Individualismul, cinismul şi cruzimea lui Griffin sînt doar o întruchipare mai pregnantă a adevărateloi calităţi morale ale unui burghez „obişnuit”. Lupta lui împotriva Ipingului e numai o manifestare concentrată a luptei sălbatice a tuturor împotriva tuturor, care clocoteşte necontenit în societatea burgheză. Griffin îşi foloseşte forţa tot aşa cum ar dori s-o folosească oricare dintre adversarii lui. Wells încheie romanul cu o scenă splendidă, care face bilanţul celor spuse mai înainte. Hangiul Thomas Marvel, în mîna căruia au încăput genialele lucrări ale lui Griffin, visează să devină şi el invizibil. E drept că nu pricepe nimic din cărţile savantului răposat, dar nu-şi părăseşte visul şi, în fiecare seară, înainte de culcare, citeşte cîteva rînduri, alcătuite din cifre, cruciuliţe şi semne misterioase.

Se poate spune că încă din romanul „Omul invizibil” se contura antifascismul de mai tîrziu al scriitorului. Creîndu-l pe Griffin, Wells a condamnat ideile filozofului reacţionar german Nietzsche, care propovăduia cultul „supraomului” şi dispreţul faţă de popor, idei folosite ulterior de fascism. Mai mult decît atît, el l-a arătat pe Griffin ca pe un dement care visa să stăpînească omenirea, ca pe un ucigaş

maniac, trup din trupul societăţii burgheze, o progenitură a ei. Moartea lui Griffin e firească — este sfîrşitul firesc al oricărui „supra- om” care şi-a pus în gînd să-şi supună societatea.

„Omul invizibil” e un roman complex şi profund, înveşmîntat într-o formă clară şi concisă. Lucrarea aceasta a marcat un strălucit succes de creaţie al tînărului scriitor. Romanul a

dat naştere la o întreagă bibliotecă de imitaţii, printre care e interesant de menţionat o povestire paradoxală a lui Chesterton despre un „om invizibil intelectual”; pe omul acesta nu-l observă nimeni numai pentru că toţi s-au obişnuit cu dînsul. După motivele „Omului invizibil” s-au turnat cîteva filme. Dar cel mai interesant fapt care atestă importanţa romanului lui Wells a ieşit la iveală abia în anul 1910, cînd a fost publicat romanul lui Jules Verne „Taina lui Wilhelm Storitz”, rămas necunoscut în timpul vieţii autorului. Marele fantast, căruia Wells îi datorează fără îndoială multe, a devenit la bătrîneţe elev al elevului său. În „Taina lui Wilhelm Storitz” el urmează şi fabulaţia, şi ideile fundamentale din „Omul invizibil”. Din păcate, acest roman nu se numără printre cele mai bune lucrări ale lui Jules Verne. Mult mai prejos decît modelul s-au dovedit a fi şi alte imitaţii, atît literare, cît şi cinematografice.

De la un roman la altul, Wells cuprindea tot mai larg fenomenele vieţii, îşi adîncea concepţia despre lume. „Războiul lumilor” (1898), scris imediat după „Omul invizibil”, cuprinde aproape toată problematica operei de pînă atunci a scriitorului. Acesta e un roman despre destinele civilizaţiei burgheze.

După cît se pare, Wells considera „Războiul lumilor” ca fiind cel mai bun dintre romanele sale fantastice de început. În orice caz, acesta a fost singurul roman din cele scrise în perioada 1896—1901 pe care el l-a trimis în noiembrie 1906 lui Lev Tolstoi, atunci cînd marele scriitor şi-a exprimat dorinţa de a-i cunoaşte lucrările.

Wells se întoarce din nou la simbolurile fantastice grandioase pe care le părăsise în „Omul invizibil”, dar de data aceasta tipizarea personajelor nu-l împiedică să cuprindă problema care-l interesează în multiplele ei aspecte.

Omenirea, după părerea lui Wells, merge mult prea încet pe drumul civilizaţiei. Ceea ce a atins ştiinţa a fost atins într-o luptă necurmată

cu forţele obscurantismului, rutinei şi cupidităţii. Dar chiar şi cuceririle ştiinţei care au fost traduse în viaţă nu folosesc omenirii. Progresul ştiinţei duce la progresul societăţii numai atunci cînd societatea este organizată după un principiu echitabil şi uman. În Anglia contemporană, însă, progresul tehnic s-a dovedit a nu îmbunătăţi starea morală a societăţii, ba chiar dimpotrivă.

Marţienii veniţi pe Pămînt ca să-l înrobească întruchi- pează forţele progresului capitalist, al cărui drum e presărat cu victime, şi dacă Wells nu recunoaşte că marţienii sînt de fapt pămînteni, aceasta numai pentru că ei nu au nimic omenesc.

Sosirea primului „cilindru de pe Marte” îl găseşte pe povestitor lucrînd la un articol „despre dezvoltarea moralităţii o dată cu progresul general al civilizaţiei”. Cele văzute în timpul invaziei marţienilor îl fac să lase articolul neterminat. Marţienii, care i-au depăşit cu mult pe locuitorii Pămîntului în dezvoltarea cunoştinţelor tehnice, sînt cu totul lipsiţi de sentimente omeneşti. Le sînt străine dragostea şi ura, durerea şi bucuria, iar singura lor emoţie este desfătarea pe care o simt cînd se hrănesc.

Dar civilizaţia Pămîntului merge oare în altă direcţie? Încă în primul capitol autorul observa, parcă în treacăt, că cruzimea marţienilor, care şi-au propus să nimicească cea mai mare parte a omenirii, nu-l va mira pe cel ce cunoaşte în-deajuns moravurile societăţii burgheze. „Mai înainte de a-i judeca cu prea multă asprime, scrie Wells, trebuie să ne amintim cu cîtă cruzime au nimicit oamenii înşişi nu numai dobitoacele... ci şi pe semenii lor din rasele inferioare. Locuitorii Tasmaniei, de pildă, au fost nimiciţi pînă la cel din urmă de un război de distrugere provocat de imigranţii din Europa. Sîntem noi oare chiar nişte apostoli ai îndurării ca să ne indigneze marţienii care au acţionat în acelaşi spirit

Zugrăvind „împărăţia marţienilor”, Wells înfăţişează de o manieră satirică societatea contemporană lui. Manifestările „cotidiene”, „mărunte”, „neobservate” ale cupidităţii şi ne-omeniei găsesc în el un acuzator necruţător. Filistinul mulţumit de sine cere să fie primit în cuşca unui marţian, unde i se asigură „o bună întreţinere”. Ce e drept, cu timpul va fi şi el mîncat, dar se poate consola cu rugăciunile, iar dacă nu e chiar un prostănac, cu erotismul. Unii sînt învăţaţi de mar- ţieni să vîneze alţi

oameni... Astfel, societatea aceasta va exista nu datorită forţei marţienilor, ci datorită slăbiciunii şi ticăloşiei filistinului.

Poate că există o ieşire, cea pe care o făgăduieşte programul propus de soldatul artilerist, unul din personajele acestui roman? Ce-ar fi ca omenirea să fie organizată ca o

tabără militară, supusă unei discipline severe, iar oamenii siliţi să renunţe la propria lor personalitate?... Nu, nu Wells e cel care vorbeşte prin gura artileristului. Prin acest personaj el demască „colectivismul” imperialiştilor, arată că un astfel de „colectivism” nu e decît o mască demagogică pentru individualismul burghez. Artileristul cel flecar are o singură preocupare: să nu-i ia nimeni rezervele de provizii...

„Războiul lumilor” e pătruns de protestul unui scriitor umanist împotriva cruzimii societăţii burgheze, împotriva acelei degenerări a omului pe care o aduce ea. Pămîntul trebuie să-i aparţină omului. „Plătind cu miliarde de vieţi, omul şi-a cumpărat, dreptul la viaţă pe Pămînt, şi acest drept îi aparţine în pofida tuturor veneticilor. El i-ar fi rămas chiar dacă marţienii ar fi fost de zece ori mai puternici, pentru că omul nu trăieşte şi nu moare în zadar.”

Progresul tehnic în sine nu va duce la un viitor fericit. Mai mult decît atît, slujind unei orînduiri sociale antiumane, el prezintă un serios pericol. Wells vorbeşte de data aceasta nu numai despre raportul invers proporţional care există, după părerea lui, între dezvoltarea civilizaţiei materiale şi a celei spirituale, ci şi de ameninţarea directă la care este expusă însăşi existenţa omenirii. Într-o societate antiumană, realizările tehnicii sînt puse în slujba distrugerii, iar forţa şi posibilităţile lor de perfecţionare sînt nelimitate. „Pămîntul a încetat de a mai fi un refugiu sigur pentru om!” exclamă autorul.

Societatea contemporană e mult prea contradictorie pentru a avea o existenţă eternă, iar cu trecerea timpului aceste contradicţii vor spori şi se vor ascuţi tot mai mult. Lumea oamenilor animaţi de spiritul proprietăţii, a oamenilor care seamănă, aşa cum spune Wells, cu nişte „cîini legaţi de căruţă”, va avea un sfîrşit inevitabil. Dar cum va fi acest sfîrşit? Ce societate va veni în locul celei de-acum? Wells a căutat să răspundă la aceste întrebări în

romanele „Insula doctorului Moreau” şi „Cînd se va trezi cel care doarme”. Ambele romane au aceeaşi forţă satirică pe care o vădesc lucrările lui Wells menţionate mai înainte, dar aici autorul vorbeşte nu numai despre contradicţiile societăţii moderne, ci şi despre sfîrşitul posibil al acestor contradicţii.

2

Biologul Edward Prendick a nimerit întîmplător pe o mică insulă aflată departe de liniile de navigaţie şi aici a dat de doctorul Moreau, unul din cei mai mari chirurgi ai lumii. Cu zece ani înainte de asta, Moreau a fost nevoit să fugă din Europa, hăituit de „luptătorii împotriva vivisecţiei”, transfe- rîndu-şi experienţele în acest colţ îndepărtat al globului pă- mîntesc. Moreau continuă să lucreze aici, creînd la animale calităţi noi, care le apropie de oameni.

Acesta este cadrul real al romanului lui Wells „Insula doctorului Moreau” (1896). Dar romanul are şi un alt plan — fantastico-simbolic. Doctorul Moreau capătă proporţiile unei colosale figuri simbolice. Povestea umanizării treptate a Oa- menilor-Animale creaţi de Moreau capătă sub pana lui Wells un mare înţeles social.

„Insula doctorului Moreau” a fost un răspuns la „Cartea junglei” a lui Kipling, care a apărut cu un an înaintea romanului lui Wells. În „Cartea junglei”, ca şi în toată opera lui Kipling, idealizarea sălbăticiei primitive se împletea, paradoxal la prima vedere, cu proclamarea „misiunii civilizatoare” a omului alb. De altminteri pentru Kipling şi ceilalţi scriitori imperialişti aici nu există nici o contradicţie. Kipling acceptă fără rezerve normele societăţii burgheze. Societatea aceasta, declară Kipling, n-are de ce să fie poetizată, căci e prin ea însăşi poetică. Kipling încearcă să găsească această „poezie” în goana după bani, în dispreţul faţă de cultură, în cultul forţei brute, simbolizată de „legea junglei”.

Da, răspunde Wells, societatea burgheză nu trebuie idealizată, dar tocmai pentru că ea nu poate fi în nici un fel idealizată, căci e odioasă, făţarnică şi inumană. Primejdia rezidă nu în progresul societăţii, ci în aceea că de fapt

aceasta nu e o societate civilizată şi se sprijină numai pe prejudecăţi şi pe forţa brută.

Pe insula doctorului Moreau se desfăşoară în limitele unei singure generaţii întreg procesul civilizaţiei, a cărei forţă motrice este Moreau, înarmat cu scalpelul, întruchipînd legea istoriei. În prima zi a şederii sale pe insulă, Prendick are impresia că Moreau e un scelerat, care-i transformă pe oameni

în animale. Dar el înţelege curînd că şi-a făcut o părere gre- şită. Moreau face din animale oameni. Societatea burgheză a luat locul unor organizaţii sociale mai înapoiate. Din punct de vedere istoric ea este progresistă. În condiţiile ei omenirea a cunoscut, indiscutabil, o anumită dezvoltare. Dar cu toate acestea ea e mărginită şi contradictorie. Moreau umanizează animalele într-un laborator pe care locuitorii insulei l-au numit „Casa Durerii”. Animalele devin oameni numai pînă la un anumit grad. Moreau nu e în stare să realizeze mai mult. Animalele umanizate au format o societate care parodiază societatea umană, fără a deveni cu adevărat o astfel de societate. Ca să le poată stăpîni, Moreau le-a ataşat o făptură monstruoasă, numită „Cel ce rosteşte legea”. Toţi cei care vor călca „Legea” sînt ameninţaţi că vor fi readuşi la „Casa Durerii”. Scena citirii legii e una din scenele satirice cele mai puternice din acest roman.

„— Spune cuvintele, zise Omul-Maimuţă, repetînd, iar făpturile din deschizătura uşii repetară şi ele cu un ton de ameninţare în glas.

Mi-am dat seama că trebuie să repet această formulă idi- oată. Şi atunci începu cea mai dementă ceremonie. Glasul din întuneric începu să intoneze, rînd pe rînd, o litanie smintită, iar eu” (naraţiunea îi aparţine lui Prendick) „şi ceilalţi repetam. ...Coliba întunecoasă, aceste făpturi vagi şi groteşti, pătate ici şi colo de cîte o rază de lumină, toţi legănîndu-se în cadenţă şi cîntînd:

„Să nu mergi în patru labe; ***aceasta*** este Legea. Oare nu sîntem Oameni?”

„Să nu lipăi cînd bei; ***aceasta*** este Legea. Oare nu sîntem Oameni?”

„Să nu mănînci carne sau peşte; ***aceasta*** este Legea. Oare nu sîntem Oameni?”

...„Să nu vînezi alţi Oameni; ***aceasta*** este Legea. Oare nu sîntem Oameni?”

— Eu sînt Cel ce rosteşte Legea, zise făptura cenuşie. Aici vin toţi cei noi, ca să înveţe Legea. Eu stau în întuneric şi spun Legea.

— Chiar aşa este, zise unul din animalele de la intrare.

— Cumplite sînt pedepsele celor care calcă Legea. Nimeni nu scapă

— Nimeni nu scapă, ziseră Oamenii-Animale, privind pe furiş unii la alţii.

— Nimeni, nimeni, zise Omul-Maimuţă. Nimeni nu scapă!”

În societatea burgheză omul aparţine încă pe jumătate regnului animal, în care domneşte legea luptei tuturor împotriva tuturor. Stăruinţa cu care repetă Oamenii-Animale că nu e voie să se vîneze unii pe alţii cuprinde cea mai mare ironie a autorului.

De altminteri, Oamenii-Animale s-au dezvoltat destul pentru a vedea în metodele de „umanizare” ceva inumani, contrar principiului în numele căruia pare să se săvîrşească ea. Pe insulă izbucneşte o răscoală. Moreau îşi găseşte moartea. Dar aici Wells începe să dea îndărăt. După părerea lui, revoluţia poartă şi ea, la rîndul ei, o contradicţie interioară. Îndrep- tată împotriva cruzimii societăţii moderne, ea însăşi e înfăptuită prin cruzime. Acestei idei îi este subordonată partea finală a romanului. „Iubim Legea şi o vom respecta”, spun Oamenii-Animale eliberaţi. Dar în ciuda acestor intenţii bune, în procesul răzvrătirii dispare din ei tot ce e uman. Ei încep să meargă din nou în patru labe. „Civilizaţia” lor se prăbuşeşte.

Polemica cu Kipling nu compensează tendinţa fundamentală, antirevoluţionară, conservatoare a autorului. Ba chiar, în focul disputei, Wells începe să folosească prea des limbajul adversarului său.

Cu totul altfel apreciază Wells revoluţia în romanul „Cînd se va trezi cel adormit”, scris numai cu trei ani mai tîrziu. Acesta este cel mai pronunţat roman social al tînărului Wells, pătruns de o critică ascuţită a capitalului monopolist. Recurgînd la procedeul său preferat — consemnarea tendinţelor contemporaneităţii în expresia lor finală — scriitorul renunţă însă la simbolul fantastic din „Insula doctorului Moreau” şi din „Războiul lumilor”. Autorul ne transportă într-un stat „real” dintr-un viitor îndepărtat, cu contradicţiile şi conflictele lui de clasă, descrise aici într-o formă directă.

Dezvoltarea capitalismului a dus la formarea unui trust mondial, al cărui consiliu de conducere — aşa-zisul „Consiliu alb” — stăpîneşte întreaga omenire. În acest stat, nivelul înalt al forţelor de producţie se împleteşte cu o exploatare şi o teroare deşănţată. Muncitorii sînt pe cale să ajungă la o stare

de morloci. Există douăsprezece feluri de poliţii. Grandioasele posibilităţi oferite de progresul ştiinţei sînt folosite în detrimentul oamenilor.

„Consiliul alb” găseşte că nu mai are nici un rost să-şi camufleze dominaţia cu autoritatea tradiţiilor şi a instituţiilor reprezentative. Regele Angliei s-a dedat beţiei şi joacă pe scena unui music-hall de mîna a doua. Parlamentul nu mai e decît o simplă rămăşiţă a vremurilor de altădată. Crearea unui stat universal nu a făcut să dispară şovinismul; dimpotrivă, el este în fel şi chip aţîţat, pentru a slăbi rezistenţa oamenilor muncii. Vrajba naţională îmbracă forme cu totul stupide, totuşi ea face bine jocul exploatatorilor. Cînd izbucneşte la Paris o răscoală a muncitorilor, Consiliul alb aduce negri din Africa şi aceştia, cîntînd cîntecele lui Kipling — probabil aceleaşi cîntece în care e vorba de „jugul omului alb” — iau cu asalt cartierele muncitoreşti. Biserica, iremediabil degenerată, în care „serviciul divin se oficiază rapid, pentru oamenii de afaceri ocupaţi”, îşi găseşte şi ea locul în sistemul „Statului universal”.

Cel mai interesant dintre personajele romanului este inginerul Ostrog, reprezentant al cunoştinţelor ştiinţifice îndreptate împotriva poporului, un fel de nou Griffin, înfăţişat pe un fond social mai larg. Scopul venirii lui la putere e acela de a preveni revoluţia socială, care, după părerea lui, ameninţă „Statul universal” datorită politicii mărginite promovate de Consiliul alb...

Dar revoluţia izbucneşte totuşi. De data aceasta, Wells nu mai vede în ea o primejdie la adresa civilizaţiei; dimpotrivă, ea i se arată drept singurul mijloc de a păstra înfăptuirile omenirii, de a salva de la pieire personalitatea omului.

Astfel, făcînd de două ori apel în decurs de trei ani la tema revoluţiei, Wells a dat două răspunsuri contrarii la problema ridicată. Tendinţele antidemocratice din „Insula doc-

torului Moreau” nu se pot împăca cu tezele fundamentale ale romanului „Cînd se va trezi cel adormit”. Cu această lucrare el a infirmat hotărît cele spuse în „Insula doctorului Moreau”. Wells nu va mai scrie niciodată un roman care să condamne revoluţia. Dar în opera lui de mai tîrziu nu vom găsi nici acea acceptare a revoluţiei prin care se distinge romanul „Cînd se va trezi cel adormit”. Wells se statorniceşte tot mai temeinic pe poziţiile reformismului burghez.

3

Romanele despre care am vorbit pînă acum ne permit să vedem cît de complexe erau noţiunile lui Wells despre contemporaneitate, contradicţiile de neîmpăcat în care s-a în- cîlcit gîndirea scriitorului în prima perioadă a creaţiei sale.

Avîntul luat de mişcarea muncitorească se făcea într-un fel sau altul simţit în întreaga viaţă socială a Angliei, inclusiv în literatură. În el rezidă izvoarele atitudinii critice a lui Wells faţă de societatea burgheză, pe el se bazează însuşirea scriitorului de a cuprinde perspectivele largi ale dezvoltării societăţii, de a pătrunde adînc esenţa conflictelor sociale ale realităţii. Ideologia imperialismului întîmpină din partea lui o ripostă viguroasă.

Dar condiţiile istorice concrete ale Angliei de la sfîrşitul secolului al XIX-lea — perioada în care Wells s-a format ca scriitor şi cugetător — au contribuit la formarea atît a laturilor progresiste, cît şi a celor mărginit-burgheze ale concepţiei sale.

Mişcarea muncitorească engleză a avut un destin complex. În perioada de avînt a maselor largi în această mişcare a acţionat şi o tendinţă contrară, reformist-conservatoare. Burghezia engleză îşi pierduse în acea vreme monopolul industrial în Europa, dar dobîndise şi ţinea bine în mînă monopolul colonial. Jefuind coloniile, clasele guvernante ale Angliei aveau putinţa de a „alimenta” păturile relativ largi ale „vîrfurilor” clasei muncitoare; acestea, la rîndul lor, căutau să îndrumeze nemulţumirea maselor în albia revendicărilor „legale”, mai puţin primejdioase pentru burghezie. Regenerarea burgheză a conducerii Partidului Muncitoresc Independent a făcut foarte curînd ca acest partid să devină, aşa cum s-a exprimat foarte bine V. I. Lenin, independent numai fată de mişcarea muncitorească, dar foarte dependent de libera- lism. Socialismul era un atribut al unor grupări

intelectuale înguste; conducerea lor sectară n-a încercat să unifice socialismul cu mişcarea muncitorească. Aceasta din urmă era lipsită de o bază ştiinţifică; socialiştii nu aveau sprijinul maselor. O parte considerabilă a vechilor sindicate vedea singurul mijloc de a-şi apăra drepturile în lupta împotriva inovaţiilor tehnice, şi era învinuită de către adepţii progresului

tehnic de felul lui Wells că e retrogradă şi... de o cupiditate burgheză.

Iluziile reformiste erau susţinute şi prin aceea că, dorind să sporească puterea de concurenţă a Angliei pe piaţa mondială şi posibilităţile ei mobilizatoare, clasele guvernante ale ţării au acceptat — e drept în silă o serie de reforme de ordin particular în domeniul ocrotirii sănătăţii şi al învăţă- mîntului. Fireşte că unul din scopurile acestor reforme — şi nu cel din urmă — era acela de a împiedica agitaţia socialistă.

În acea perioadă se răspîndiseră foarte mult tot felul de teorii burghezo-reformiste. Una din grupările cele mai marcante care se sprijineau pe teoriile de acest fel era Societatea fabiană, care şi-a luat numele de la acela al generalului roman Fabius Maximus, zis Cunctator — „Temperatul”. Fabienii militau pentru introducerea treptată a socialismului în viaţă pe calea unor reforme mărunte. Ţelul urmărit de ei era acela de a pătrunde în aparatul de stat şi în organele municipale şi de a „transforma” apoi pe cale administrativă societatea modernă pe bazele „păcii între clase”. Nu mai e nevoie de spus că însuşi cuvîntul „socialism” era privit de fabieni în- tr-un fel cît se poate de original. Ei înţelegeau prin socia- lism o formă specifică a capitalismului „organizat” şi o în- frînare a „extremismelor” individualismului.

În acei ani se formează şi concepţia despre lume a lui Wells, care ajunge la concluzia că intelectualităţii îi revine un rol hotărîtor în istoria civilizaţiei umane. Poporul poate fi o teribilă forţă destructivă, dar el nu e în stare să creeze ceva nou. Aceasta e sarcina intelectualităţii, recrutate din toate clasele societăţii, printre altele şi din „crema clasei muncitoare”, adică tocmai din acea pătură a ei care era purtătoare a reformismului în mişcarea muncitorească engleză. Din 1903 pînă în 1908 Wells a fost membru al Societăţii fa- biene, deşi în ultimii doi ani ai apartenenţei sale la această societate el i-a criticat cu vehemenţă programul.

Noţiunile lui Wells despre legile sociale au fost întotdeauna mai profunde decît cele ortodox-fabiene. Wells înţelege în această perioadă că minoritatea nu e capabilă să distrugă formele ordinii sociale contemporane, el cunoaşte puterea de rezistenţă a acestor forme. El, autorul „Maşinii timpului”, al „Insulei doctorului Moreau”, al „Războiului lumilor”, era oare

omul care putea să creadă că şapte-opt sute de administra-tori-„socialişti” — acesta era în acea vreme efectivul grupului fabian — pot să transforme societatea burgheză într-un alt organism social?

Dar Wells e de acord cu fabienii asupra obiectivelor principale. Punctul crucial de divergenţă dintre Wells şi marxism nu constă nicidecum în aceea că Wells consideră revoluţia o cale mult prea dureroasă de trecere la socialism. După cum se ştie, marxismul recunoaşte diferite căi de trecere la socialism. Pe de altă parte, Wells însuşi nu se arată în toate cazurile un adversar al violenţei revoluţionare. El consideră însă că socialismul poate fi înfăptuit menţinîndu-se formele de proprietate burgheze.

În anul 1901, Wells a publicat primul său studiu teoretic „Previziuni cu privire la efectul exercitat de progresul ştiinţei şi tehnicii asupra vieţii şi gîndirii omului”, în care a încercat să-şi expună, „fără digresiuni satirice”, concepţiile cu privire la viitorul omenirii. Wells afirmă aici că viitorul aparţine „noii clase muncitoare”, legată, spre deosebire de vechii meşteşugari, de producţia mecanică, şi de-aceea mai instruită, mai dezvoltată, cu o inteligenţă mai flexibilă. Wells îi cuprinde în noţiunea de „noua clasă muncitoare” deopotrivă şi pe cei care lucrează la strung, şi pe cei care creează strungul în schiţele lor, ca şi pe savanţii care rezolvă problemele teoretice de ordin general. Apoi el face pasul următor şi declară că puterea în societate va trece „firesc” la reprezentanţii cei mai prestigioşi ai acestei clase sociale, adică la oamenii de ştiinţă şi la intelectualitatea tehnică. Wells a însoţit una din ediţiile ulterioare ale cărţii sale cu o notă în care făcea rezerva că printre conducătorii societăţii viitorului el îi include şi pe capitaliştii care participă nemijlocit la conducerea producţiei. În „Previziuni” ia naştere ideea tehnocraţiei — a puterii intelectualităţii tehnice — pe care Wells a propovăduit-o ulterior toată viaţa.

Lucrările teoretice ale lui Wells scrise după „Previziuni” repetă în multe privinţe primul lui studiu. În centrul celor mai multe dintre ele se plasează problema dezvoltării forţe-lor de producţie, pe care Wells o consideră fundamentală pentru studiul său. Abia după ce o epuizează, el trece la lămurirea celorlalte teze ale sale privind orînduirea socială. În această privinţă, Wells teoreticianul şi Wells artistul erau

întrutotul de acord şi scriitorul avea într-o anumită măsură dreptate cînd afirma că studiile exprimă însăşi chintesenţa creaţiei sale artistice.

Şi totuşi, în ultimă instanţă, lucrările artistice şi cele teoretice ale lui Wells sînt extrem de îndepărtate unele de altele. Primele urmează logica vieţii, celelalte — construcţiile logice artificiale ale autorului însuşi.

Văzînd pe bună dreptate în dezvoltarea forţelor de producţie temelia dezvoltării orînduirii sociale, Wells trage de-aici concluzii greşite. Problema, declară Wells, se reduce la întrebarea dacă e posibil progresul tehnic continuu în capitalism. Da, este, fără îndoială, posibil. Viaţa ne oferă în acest sens mii de exemple. Aceasta înseamnă că forţele burgheziei nu s-au epuizat încă şi că trecerea la alte forme de proprietate, neburgheze, apare inutilă.

Dar cum se explică în acest caz numeroasele vicii ale timpului nostru? Scriitorul are răspunsul gata şi la această întrebare. În prezent, economia naţională e dirijată de oameni necompetenţi şi cupizi. Trebuie să se săvîrşească o „revoluţie creatoare”, oamenii aceştia trebuie înlocuiţi cu specialişti dornici să slujească societăţii, şi atunci omenirea va porni cu paşi uriaşi spre secolul ei de aur. Viaţa oamenilor se va îmbunătăţi, structura socială a societăţii va evolua, adaptîndu-se la cerinţele ei materiale, iar funcţiile puterii se vor reduce treptat numai la dirijarea producţiei, adică la o chestiune în care cei mai competenţi sînt inginerii şi tehnicienii. Ei vor fi aceia care vor deţine puterea în societatea viitorului.

Din cele spuse apare destul de limpede că popularizarea tehnocraţiei ascundea dorinţa lui Wells de a se menţine formele burgheze ale proprietăţii şi nicidecum o chemare spre o nouă orînduire socială. Este limpede, de asemenea, că divergenţele dintre Wells şi fabieni poartă un caracter neprincipial. În locul „administratorilor” fabieni el îi propune pe in-

ginerii lui, lăsînd de-o parte, ca şi fabienii, masele populare.

De-aici decurge şi caracterul extrem de contradictoriu al concepţiilor sociale ale lui Wells. Wells artistul îşi dă seama că societatea burgheză este o societate nedreaptă şi condamnată. Wells teoreticianul se manifestă, de fapt, cu toate rezervele pe care le face, ca un apărător activ al ei. Wells

artistul condamnă această societate de pe poziţii democratice. Wells teoreticianul cheamă să se transmită puterea „aristocraţilor spiritului” — oamenilor de ştiinţă şi capitaliştilor instruiţi. Astfel de contradicţii erau greu de împăcat. „Wells a scris atîtea utopii, observă foarte bine istoricul marxist englez A. L. Morton în cartea sa „Utopia engleză” (1952), tocmai pentru că nu era în stare să creadă în nici una din ele.”

Nu mai puţin contradictoriu e şi sistemul general al concepţiei asupra lumii pe care îl împărtăşeşte Wells. După cum e uşor de observat, în acest sistem se împacă foarte simplu principiile materialiste cu cele idealiste. Wells analizează profund condiţiile sociale moderne şi ajunge la o serie de concluzii juste în ceea ce priveşte caracterul procesului istoric. Totodată, declarînd că „totul depinde de om”, Wells deschide drum unor teorii false, care îi tulbură vederile de scriitor realist. În perioadele de criză teoriile de acest fel predominau în concepţia scriitorului. Dacă totul depinde de faptul că la cîrma puterii stau oameni inteligenţi sau proşti, egoişti sau omenoşi, spune Wells, înseamnă că trebuie să ne gîndim înainte de toate nu cum să schimbăm societatea, ci cum să schimbăm omul, cum să schimbăm conştiinţa omului. În astfel de cazuri, Wells începe să trateze istoria omenirii ca pe o istorie a ideilor, explicînd perioadele de reacţiune politică prin triumful elementului animal care rezidă în fiecare om. El e gata să propovăduiască religia şi să sprijine eugenia — pseudoştiinţa burgheză a îmbunătăţirii „speţei umane”.

Părţile tari ale concepţiei despre lume a lui Wells şi-au găsit expresia mai ales în lucrările artistice, cele slabe — în lucrările teoretice. Dar şi în beletristica lui Wells se fac simţite în felul lor, uneori foarte vizibil, însuşirile lui mărginite de cugetător.

În biografia de scriitor a lui Wells au fost perioade întregi cînd el a încercat să-şi subordoneze creaţia artistică propagandei unor

idei false. Încercările de a trata problemele sociale din punctul de vedere biologic făceau inevitabil să pătrundă în metoda lui Wells elementele naturalismului.

După studiul „Previziuni”, în creaţia iui Wells apare un nou gen — aşa zisul „roman-studiu”, în care Wells a încercat dar n-a izbutit să împace reformismul cu vederile sale artistice asupra realităţii. Multe dintre lucrările sale fantastice

scrise în această perioadă sînt de fapt nişte studii romanţate. Ele sînt mult mai slabe decît lucrările de început ale scriitorului. Fiecare din ele vrea să demonstreze vreo teză speculativă ce decurge din construcţiile teoretice ale lui Wells şi din această cauză pierde mult din valoarea artistica.

Wells îşi expune concepţia despre statul viitorului în ro- manul-studiu „Utopia modernă” (1905). Utopia e organizată pe bazele capitalismului de stat. Pămîntul şi resursele naturale aparţin statului, staţiile energetice aparţin consiliilor municipale. Industria şi agricultura sînt concesionate proprietarilor particulari şi cooperaţiei. Dreptul de succesiune e desfiinţat. Prosperitatea cetăţenilor depinde exclusiv de dragostea lor de muncă. Dar nu orice om e muncitor din fire şi de-aceea Utopia are destui săraci. Cel mai mult se bucură de sprijinul statului ştiinţa şi eugenia.

Utopia a apărut după ce s-a prăbuşit vechea orînduire socială. Aceasta a îngăduit partidului intelectual, care şi-a luat denumirea de „samuraii Utopiei”, să-şi construiască „pe un loc gol”„statul ideal”. Samuraii Utopiei sînt un partid politic supus unei discipline severe şi totodată un fel de rasă intelectuală superioară. În loc de clase sociale, în Utopia există „clase ale minţii”, patru la număr: poetică, analitică, mărginită, vulgară. Oricine poate dovedi că aparţine uneia din cele două clase superioare şi doreşte să se supună statutului sever al „samurailor”, poate intra în acest partid.

De altminteri, Wells însuşi nu prea crede în realizarea planurilor sale. E oare capabilă societatea modernă să se transforme într-o Utopie? Linşajul din Statele Unite, pogromurile din Rusia ţaristă, banditismul din Londra — aceste titluri citite în ziare îl fac pe autor să-şi încheie cartea cu o notă de nesiguranţă şi îndoială. „În această lume se simte o forţă uriaşă”, scrie el în încheierea cărţii. Ea te izbeşte, te dărîmă la pămînt. Dar ce folos să te gîndeşti la Utopie, s-o aperi, să-i dovedeşti

superioritatea... mergînd cu paşi mărunţi pe trotuar...”

În romanul „Utopia modernă” scriitorul arată de fapt cum trebuie folosite în spirit fabian rezultatele revoluţiei inevitabile. În următorul său roman-studiu, „Noul Machiavel” (1910), este expusă ideia ortodox-fabiană a necesităţii de a reforma societatea modernă fără a o distruge. Ce e drept,

scriitorul vede caracterul utopic al propagandei fabiene a socialismului municipal. „…fiecare partid apără inevitabil interesele cuiva, şi… ţelurile vieţii, dacă sînt în general atinse, ele sînt atinse ca un produs colateral al luptei dintre indivizi şi clase”, scrie Wells. Dar el trage de-aici concluzia surprinzătoare că în transformarea societăţii moderne sînt interesaţi înainte de toate oamenii de ştiinţă şi capitaliştii, şi propune ca societatea să se sprijine pe ei.

În romanul „Hrana zeilor” (1904) scriitorul spune că îmbunătăţirea biologică a speţei umane oferă posibilităţi pentru construirea unei societăţi fericite. O teză de acelaşi fel stă şi la baza romanului „În zilele cometei” (1906), în care, aşa cum scria Wells în prefaţa la prima culegere rusă din operele sale, „sînt prezentate toate consecinţele dezvoltării bruşte a sentimentelor morale în omenire”. O cometă care a trecut prin apropierea Pămîntului a lăsat în atmosferă un gaz verde care regenerează moraliceşte pe fiecare om în parte şi în felul acesta întreaga omenire în ansamblu. Din acest moment pe Pămînt s-a sfîrşit cu răutatea, cu invidia, cu incapacitatea oamenilor de a se înţelege unii pe alţii, şi deci şi cu războiul şi nedreptatea socială.

Wells apreciază ceva mai profund contemporaneitatea în romanele „Războiul în aer” (1908) şi „Lumea eliberată” (1914). Scriitorul prezice că războiul care se apropie va distruge orînduirea socială existentă. Masele vor înţelege din proprie experienţă viciile vechiului sistem, iar aparatul de stat va fi atît de zdruncinat, încît nu va mai fi în stare să se opună apariţiei spontane a unei noi orînduiri. De altminteri de rîndul acesta Wells vorbeşte prea puţin şi prea vag despre felul cum va arăta noua societate preconizată de el.

Renunţarea lui Wells la radicalismul din primele sale romane afectează, desigur, şi caracterul criticii sale la adresa contemporaneităţii. Niciunul din romanele scrise între anii 1901 şi 1914 nu mai atinge

forţa demascatoare din „Insula doctorului Moreau” sau din „Războiul lumilor”. Critica lui capătă uneori un caracter mărunt şi pedant. Wells critică cu o furie de neînţeles obiceiul oamenilor de a-şi strica picioarele purtînd ghete şi spune că în societatea viitorului oamenii vor umbla desculţi. Cu aceeaşi furie atacă el şi moda feminină a vremii.

4

Fantasticul lui Wells este întotdeauna legat de analiza principalelor contradicţii ale societăţii contemporane lui. E firesc, de-aceea, ca pe măsură ce Wells îşi pierdea tot mai mult ardoarea şi îndrăzneala proprii lucrărilor sale de început, forma romanului fantastic să corespundă tot mai puţin sarcinilor pe care şi le propune autorul.

Încă în perioada de început a creaţiei sale, Wells critică vremea sa pe două linii. Într-un caz pe el îl interesează mai mult problema discrepanţei dintre progresul ştiinţei şi situaţia oamenilor muncii, în altul — discrepanţa dintre progresul ştiinţei, pe de-o parte, şi starea morală şi culturală a societăţii, pe de altă parte. După 1901, critica moral-etică a societăţii burgheze devine predominantă în opera lui Wells. Din această cauză, anume, scriitorul recurge la aşa-zisul roman de moravuri. În romanele de moravuri ale lui Wells nu găsim sintetizările îndrăzneţe şi acea înţelegere adîncă a legilor vieţii moderne care caracterizează cele mai bune lucrări din genul fantastic create de el. Romanele nefantastice ale lui Wells au în cea mai mare parte caracterul literaturii de moravuri, realismul scriitorului scade în intensitate.

Şi totuşi faptul că Wells face apel la romanul de moravuri nu poate fi privit ca un pas înapoi. Deşi cuprindeau larg fenomenele realităţii, romanele fantastice ale lui Wells erau sărace în indicii reale ale cotidianului şi în figuri umane. Romanelor de moravuri le lipsesc, dimpotrivă, sintetizările, ele sînt însă absolut concret-realiste. Aceste romane dezvăluie noi laturi ale talentului lui Wells ca maestru al schiţei satirice, al ironiei, al cercetării minuţioase a caracterului uman. Romanul de moravuri l-a îmbogăţit în felul său pe Wells artistul şi a marcat o etapă importantă în evoluţia creaţiei sale.

Tendinţele romanului de moravuri şi ale romanului fantastic se îmbină deja în romanul „O vizită miraculoasă”, scris în acelaşi an cu „Maşina timpului”. Ceea ce apropie acest roman de romanele de moravuri este tema moral-etică, precum şi cuprinderea îngustă, în raport cu celelalte lucrări fantastice, a fenomenelor vieţii. Wells tratează însă

toate problemele etice ridicate aici în legătură cu problema proprietăţii private şi realizează o considerabilă sintetizare artistică. Ca întotdeauna la tînărul Wells, această sintetizare se realizează cu mijloacele fantasticului.

Seadermorton e un tîrguşor liniştit din Anglia. Locuitorii tîrgului sînt oameni cu teama lui Dumnezeu şi nu calcă în nici un fel preceptele moralei creştine. La Seadermorton oamenii nu se vrăjmăşesc pe faţă, aici nu sînt furturi şi nici adultere. Dar aceasta e numai o aparenţă. O dată preotul din localitate a împuşcat din greşeală la vînătoare un înger. Bătrînul milos l-a vindecat, l-a îmbrăcat într-un costum de-al său şi l-a introdus în societate. Din ziua aceea s-a sfîrşit cu viaţa tihnită din Seadermorton. „Îngerul” lui Wells e „omul natural” al iluminiştilor şi el constată fără greutate că viaţa statornicită la Seadermorton contravine din rădăcini cerinţelor raţiunii şi ale omeniei. Îngerul opreşte pe fiecare ţăran şi-l întreabă de ce trebuie el să muncească, în vreme ce moşierul nu face nimic. El spune că toţi trebuie să capete aceeaşi învăţătură şi că oamenii bo- gaţi îi ţin înadins pe ceilalţi oameni în bezna neştiinţei. Îngerul e şi el văzut cu ochi răi la Seadermorton. Încon- jurat de oameni „respectabili”, el a găsit o singură fiinţă de care putea să se apropie — Delia, o simplă slujnică. Pentru locuitorii de-aici aripile pe care le poartă el în spinare sînt o schilodire fizică. Îngerul are foarte dezvoltat simţul frumosului şi înţelege profund arta, un motiv în plus pentru a fi socotit anormal. Un înger venit în Anglia creş- tină riscă să ajungă la închisoare sau la casa de nebuni. Norii care se strîng deasupra lui îl copleşesc cu totul atunci cînd, dîndu-şi în sfîrşit seama care este rădăcina tuturor relelor, el rupe sîrma cu care moşierul din partea locului şi-a îngrădit domeniile.

Aici Wells ajunge la cunoscuta idee a lui Rousseau pe care acesta a exprimat-o în „Reflecţii cu privire la originea şi bazele inegalităţii oamenilor”: «Primul care a îngrădit

un petec de pămînt, a cutezat să zică: „Pămîntul acesta e al meu” şi a găsit oameni atît de naivi încît să dea crezare acestui lucru, a fost adevăratul întemeietor al societăţii ci-vice. De cîte crime, de cîte războaie, de cîte nenorociri şi orori ar fi scutit neamul omenesc cel care, smulgînd parii sau acoperind şanţurile care slujeau de hotar, ar fi spus,

adresîndu-se oamenilor: „Nu daţi ascultare acestui mincinos! Veţi fi morţi dacă veţi uita că rodul e al tuturor, iar pămîntul al nimănui!”»

După „O vizită miraculoasă”, în creaţia lui Wells apare un ciclu întreg de lucrări care tratau aceeaşi idee, înţeleasă în spirit iluminist, a ostilităţii societăţii burgheze faţă de frumos şi faţă de omenia sănătoasă. Dar tema din „O vizită miraculoasă” e aici îngustată. Wells nu mai spune că rădăcinile deprecierii omului stau în spiritul de proprietate. Nu găsim aici nici notele de protest plebeian care se fac atît de puternic simţite în „O vizită miraculoasă”. Aceste lucrări sînt pătrunse de nostalgia frumosului, a sentimentelor înălţătoare, nostalgie cu atît mai desperată cu cît autorul însuşi nu crede că visul său ar putea fi înfăptuit. În realitate noi găsim numai aluzii la frumos, care ne îmbie înşelător. Frumosul trăieşte numai pe tărîmul visului şi nu se întruchipează niciodată pînă la capăt în realitate.

Merită a fi menţionate trei lucrări de acest gen — nuvela „Fecioara mării” (1902) şi povestirile „Uşa din zid” şi „Cos- tumaşul cel frumos” (1911). Toate se sfîrşesc cu moartea eroului care şi-a declarat cu aroganţă drepturile asupra frumosului. După părerea lui Wells, nu se poate să dispreţuim realitatea de dragul năzuinţei spre ideal, oricît de respingătoare ar fi realitatea şi oricît de înălţător idealul. Dar omul care s-a lepădat de vis nu are cu ce să trăiască. Aceasta era tragedia lui Wells însuşi, căci realitatea cu care încearcă el să se împace — fie chiar şi în anumite con- diţii— era aceeaşi realitate burgheză a banului, iar visul era omenia, dată pînă într-atîta uitării în societatea burgheză, încît începuse să pară ireală.

La un an după „O vizită miraculoasă”, Wells a scris romanul „Roţile fericirii”, care poate fi calificat drept un roman de moravuri în înţelesul propriu al acestei expresii.

Un vînzător dintr-un magazin de manufactură, un tînăr necioplit, cu noţiuni stupide despre viaţă şi cu numele nu mai puţin stupid de

Hoopdriver (ceea ce în traducere înseamnă „Cercul de butoi care se rostogoleşte”), a căpătat în sfîrşit mult aşteptatul concediu de zece zile. Tînărul în- calecă o bicicletă veche, cumpărată de la a treia mînă şi, plin de vînătăi de pe urma nenumăratelor căzături, pără- seşte cu un aer foarte mîndru Londra.

Începe o nouă călătorie de felul aceleia întreprinse de Tom Jones sau de Don Quijotte, de data aceasta cu bicicleta. Vînzătorul, care se dă drept un pierde-vară aristocrat aflat în voiaj, e grozav de caraghios şi întîmpină tot felul de peripeţii stupide. Dar el e cinstit şi nobil. Întîlnind o fată pe care voia s-o seducă un aventurier din lumea mare, el o ajută să fugă. Acum, de teamă să nu fie urmăriţi (Hoopdriver a furat din greşeală bicicleta perfidului seducător), ei bat împreună drumurile Angliei de Nord. Dar, vai, fata, care e o persoană instruită, îl ghiceşte repede pe falsul aristocrat, ceea ce nu face însă ca el să scadă în ochii ei. La Hoopdriver se trezeşte sentimentul propriei demnităţi, începe şi el să respecte omul dintr-însul, visează să studieze, să se smulgă din prăvălia de manufactură, unde e exploatat şi umilit, şi să se căsătorească cîndva cu însoţitoarea lui.

Aşa cum mărturiseşte el însuşi, în „Roţile fericirii" Wells vorbeşte doar de „micile nedreptăţi ale vieţii". În următorul său roman, „Dragostea şi mister Lewisham" (1900), el îşi propune un scop mai important. În societatea modernă, spune Wells, poţi dobîndi succese numai uitînd de poruncile inimii. Wells vorbeşte despre un tînăr ambiţios, care a căpătat cu foarte mare greutate posibilitatea de a învăţa la „Şcoala normală", dar s-a văzut nevoit s-o părăsească, pentru a se căsători cu fata pe care o iubeşte. Pe baza acestui material Wells încearcă să pună problema balzaciană a „iluziilor pierdute". De altminteri, încercarea n-a izbutit. Romanul „Dragostea şi mister Lewisham" a rămas în linii generale un roman de moravuri.

Cel mai cunoscut dintre romanele de moravuri ale lui Wells, „Kipps" (1905) se apropie în multe privinţe de ,,Roţile fericirii". Ca şi Hoopdriver, eroul romanului, Kipps, e vînzător într-un magazin de manufactură. Coincid, de asemenea, şi multe detalii ale naraţiunii, pînă la episoadele istovitoarei „lupte cu bicicleta", în care se

înverşunează ambii eroi. Spre surprinderea sa, Kipps capătă o mare moştenire, se ruinează, dar apoi, datorită unui fericit concurs de împrejurări, îşi restabileşte prosperitatea materială. În „Kipps” e povestită toată istoria vieţii eroului, figura lui e prezentată mai amănunţit decît în „Roţile fericirii”. Dar şi atitudinea autorului faţă de el se schimbă oarecum. El

continuă să-l simpatizeze, dar simte în el mai puternic decît înainte „omul mărunt” — mărunt nu numai prin situaţia sa socială, ci şi prin posibilităţile lui. Kipps e mai cinstit şi mai bun decît „domnii din lumea mare” din jurul lui, dar el e lipsit de simţul curiozităţii şi e mărginit. Cel mai mare vis al vieţii lui e să fie primit cu drepturi egale în „societate”. Dar tainele manierelor frumoase rămîn inaccesibile pentru Kipps. Atunci el se însoară cu o slujnică, aceea cu care s-a logodit pe cînd era copil, şi îşi sfîrşeşte în tihnă zilele ca proprietar al unei mici librării. Figura lui Kipps era extrem de tipică pentru anumite pături ale societăţii engleze din acea vreme, şi însuşi numele de „Kipps” a devenit în Anglia sinonim cu acela de mic burghez lipsit de răutate, poate chiar simpatic, dar mărginit, tipicar şi cu totul incapabil să se descurce în viaţă.

De altminteri, Wells nu putea să rămînă multă vreme numai în cadrul literaturii de moravuri. Dacă analizăm romanele de moravuri ale lui Wells în ordinea apariţiei lor, observăm lesne că, însuşindu-şi o formă de naraţiune nouă pentru el, scriitorul se abate tot mai mult de la schiţa de gen şi de la portretistică. În lucrările sale ulterioare se menţine veridicul vieţii din „Kipps”, dar sarcinile romanului se lărgesc, reflectînd probleme sociale tot mai complexe. Aici îl vedem din nou pe Wells satiricul, imparţial şi necruţător în concluziile sale, apreciind cu o privire ageră multe laturi importante ale realităţii.

Din tot ce-a scris Wells în aceşti ani se remarcă romanul „Tono-Bungay” (1909), care a marcat un jalon important în dezvoltarea literaturii engleze.

În ceea ce priveşte tendinţele proprii epocii imperialismului, înainte de Wells, literatura engleză atingea mai ales aspectul colonial al acestei epoci. În romanul său, Wells oferă cititorului un tablou al aşa zisei „a doua revoluţii industriale”, cînd producţia engleză a trecut pe o nouă bază energetică, reechipîndu-

se în mod corespunzător din punct de vedere tehnic. În această perioadă, în Anglia ia o amploare deosebită procesul de formare a monopolurilor, de contopire a capitalului industrial cu cel bancar. Acest pro- ces, anume, stă în centrul atenţiei scriitorului. Pînă acum Wells a ridicat probleme atît de importante numai în romanele sale fantastice.

Nu putem să nu simţim admiraţia lui Wells faţă de amploarea colosală a „afacerilor” iniţiate de noile întreprin- deri. Această admiraţie, anume, alimenta încrederea lui Wells în forţa inepuizabilă a capitalului, care stătea la temelia fabianismului său. Dar o dată cu aceasta, în carte se face auzit tot mai cu putere protestul scriitorului împotriva „civilizaţiei mercantile”. Dincolo de „eficacitatea” noului capitalism Wells ştie să vadă risipa inutilă de forţă, energie şi minte a omului, pusă nu în slujba societăţii, ci a îmbogăţirii monopolistului, care suge cu o lăcomie de păianjen vlaga altor şi altor pături ale populaţiei. Aristocraţiei obtuze şi îngîmfate, care ducea o viaţă parazitară pe trupul societăţii, i se alătură zeci, sute şi mii de parveniţi. Aceştia se înmulţesc mereu, se simt tot mai mult stăpîni ai vieţii, se vîră în toate colţişoarele societăţii, îşi dictează gusturile şi „preiau experienţa” paraziţilor cu un stagiu mai mare, a acelora care au reuşit să se suie pe grumazul poporului cu cîteva generaţii mai înainte.

În povestea ascensiunii şi căderii lui Ponderwough, un farmacist de provincie, Wells simbolizează destinul capitalului monopolist. O reclamă „organizată ştiinţific” îi îngăduie lui Ponderwough să desfacă în cantităţi uriaşe o băutură dăunătoare sănătăţii. Activitatea lui e o colosală ex- crocherie, menită să mute cît mai mulţi bani din buzunarele publicului în propriul lui buzunar. Căderea lui Ponderwough e inevitabilă, pentru că el e un parazit şi nu un creator.

E drept, Ponderwough e zugrăvit în culori blînde, dar aceasta nu însemna nici un fel de compromis din partea lui Wells. Scriitorul dorea să sublinieze că vina pentru dezmăţul jafurilor legalizate din vremea sa o poartă sistemul şi nu oamenii în parte.

Lipsurile acestui roman pot fi surprinse chiar şi de un ochi neexersat. O anumită manieră sumară şi abstractă, care l-a însoţit întotdeauna pe Wells deîndată ce se apuca să înfăţişeze

unele tendinţe cu caracter mai general ale contemporaneităţii, se face simţită şi în „Tono-Bungay”. Aşa cum foarte bine s-a exprimat criticul progresist englez A. Kettle, acest roman „nu e îndeajuns de populat cu oameni”. Multe din cele spuse de Wells aici sînt spuse cu ajutorul unor simboluri abstracte şi nu prin intermediul unor figuri de oameni. Şi totuşi caracterul concret-realist al romanului

„Tono-Bungay” atinge un grad cu mult mai înalt decît cele mai multe din romanele fantastice ale lui Wells. „Tono-Bun- gay” poate fi pus în acelaşi rînd cu romanele social-poli- tice pe care Wells le-a scris în perioada următoare a crea- ţiei sale.

Ca un fel de pregătire pentru creaţia ulterioară a fost şi romanul „Soţia lui sir Isik Harman” (1914). De altfel, acest roman prezintă prin el însuşi o apreciabilă valoare artistică.

Wells, relatează cu o surprinzătoare omenie povestea căsătoriei nereuşite a eroinei, sale. Scriitorul ştie să-i citească toate gîndurile, să vadă cele mai mici sinuozităţi ale acestui suflet fin. Tocmai fineţea sufletească şi puritatea interioară o fac pe lady Barman să fie fără voie judecător al societăţii care o înconjoară. Căsătorindu-se cu marele monopolist co- merciant de pîine Isik Harman, tînăra femeie priveşte la început lumea cu ochii lui. Soţul ei e un om care a adus servicii de nepreţuit societăţii, el a fost pe merit răsplătit cu o avere uriaşă şi cu titlul de baronet. „Brutăriile internaţionale” ale lui Harman sînt o binefacere pentru popor. Dar viaţa o face să înţeleagă adevărul despre soţul ei. Omul acesta e o fiară cu mirosul ascuţit, care ştie să simtă înaintea altora prada şi s-o înghită mai repede. El nu se gîndeşte la folosul societăţii. Pentru el oamenii nu există. Cu întreaga lui fiinţă el întruchipează pasiunea îmbogăţirii. Astfel, povestea neînţelegerii dintre cei doi soţi devine, sub pana lui Wells, povestea conflictului dintre eroină şi societate. Ea se chinuie căutînd drumuri drepte în viaţă. Într-un rînd i se pare că a găsit o ieşire. Cu preţul unei rupturi vremelnice cu soţul ei, ea îl face să construiască nişte cămine ieftine („Refugii”) pentru funcţionarii „Brutăriilor internaţionale”, dar constată curînd îngrozită că filantropia burgheză se întoarce inevitabil împotriva acelora pe care trebuie să-i „fericească”. „Refugiile” devin pentru Harrnan un nou mijloc de înrobire a vînzătoarelor şi de înăsprire a

exploatării lor. Nu se schimbă nimic nici după moartea lui Harman. Omul acesta, care, aşa cum credea ea, întruchipa toată lăcomia şi neomenia societăţii burgheze, nu era decît un şurub mic şi lesne de schimbat al unei maşini întregi de exploatare şi înrobire. Astfel îl aduce Wells pe cititor, cu logica imaginilor artistice, la ideea că vina pentru suferin-

ţele maselor populare o poartă însuşi sistemul orînduirii sociale contemporane.

„Soţia lui sir Işik Harman” e ultimul roman al lui Wells scris înainte de primul război mondial. Evenimentele din anii care au urmat l-au dus pe Wells la noi căutări pe tărîmul creaţiei.

5

Primul război mondial l-a găsit pe Wells ca pe un om care şi-a pierdut în mare măsură focul indignării din tine- reţe. Dar în creaţia lui continuau să trăiască tendinţele realiste şi el n-a putut să se împace cu societatea nici pînă la sfîrşitul vieţii. Prin torentul de scrieri reformiste plictisitoare răzbăteau în răstimpuri lucrări încălzite de suflul viu al vieţii, care aminteau de răzvrătirea de altădată a auto- rului lor.

Seria de articole politice pe care Wells le-a scris în primele luni de război (adunate de scriitor în cartea „Răz- boi împotriva războiului”, 1914) dădea apă la moară pro-pagandei oficiale. Wells susţinea că războiul are un caracter eliberator, că scopul lui este acela de a distruge militarismul şi şovinismul, deosebit de puternice în Germania. În cursul războiului Anglia va şti să se elibereze şi ea de imperialism, şovinism şi militarism. De-aceea, declară Wells, acest război va fi ultimul din istoria omenirii.

În 1916 Wells a publicat romanul „Mister Britling a în- ţeles totul”.

După primul an de război, un sfert de milion de familii engleze purtau doliu. Războiul s-a dovedit a nu fi „zorile unei neobişnuite purificări”, cum visa Wells. El nu era un „război al ideilor”, ci un război imperialist, „la fel ca toate războaiele”, un război lipsit de sens, care stropea lumea cu şuvoaie de sînge şi de ură.

„Oare noi am luptat într-adevăr împotriva tiranilor pen- tru libertate?” se întreabă Wells, care îşi mai pune o în- trebare cumplită — aceea a răspunderii pe care o poartă toţi

cei ce au sprijinit într-un fel sau altul ordinea socială existentă.

Eroul romanului, scriitorul englez cu renume mondial Britling, îşi aminteşte de tinereţe. „Pe vremea aceea el nu-şi elaborase încă filozofia blajină şi comodă a compromisului. Nu se ploconea dinaintea „celui îmblînzit de Dumnezeu”, ci vorbea despre „adevărul necruţător”, nu se arăta îngăduitor faţă de sistemul pseudoaristocratic inactiv, ci visa la o democraţie cum n-a văzut încă lumea. Cu astfel de vise şi-a început el viaţa, şi reflexele flăcării lor au contribuit poate şi ele la succesul dobîndit cu repeziciune.” Acum e altul. Cu discursurile sale despre războiul democraţiei împotriva tiraniei el l-a trimis pe front şi la moarte pe fiul său mai mare, pe care-l iubea cel mai mult. Oare n-a murit degeaba băiatul lui? În casa lui mister Britling trăia un tînăr pre- ceptor german, pe nume Heydrich. La începutul războiului el „a răspuns la chemarea patriei” şi a murit şi el. Oare n-a murit degeaba Heydrich? De ce s-au despărţit, trecînd fiecare de altă parte a liniei frontului care s-a întins deodată de-a lungul Europei, aceşti doi băieţi, care se iubeau unul pe altul şi care visau să facă multe în viaţă?

Sentimentul de mîhnire provocat de moartea celor căzuţi şi protestul împotriva războiului imperialist lipsit de sens i-au dictat lui Wells în acest roman cele mai bune, cele mai umane, cele mai profunde pagini din cîte a scris el vreodată. La zece ani după publicarea romanului, vizitatorii conacului lui Wells cereau să li se arate locul unde a plîns mister Britling cînd a primit vestea morţii fiului său, şi din memoria lor nu s-a şters, de bună seamă, întîlnirea dintre Leggie, secretara lui Britling, şi soţul ei, pe care-l socotea mort.

„Fără îndoială că aceasta e cea mai bună, cea mai îndrăzneaţă, cea mai veridică şi mai umană carte care s-a scris în Europa în timpul acestui război blestemat! îi scria M Gorki lui Wells în ianuarie 1917. Sînt încredinţat că

mai tîrziu, cînd vom deveni mai umani, Anglia va fi mîndră că primul glas de protest, şi încă de protest atît de vigu- ros, împotriva atrocităţilor războiului, s-a făcut auzit în Anglia, iar toţi oamenii cinstiţi şi toţi intelectualii vor rosti cu recunoştinţă numele dvs. Cartea dvs. face parte din acele cărţi care vor avea o viaţă lungă. Dvs., Wells, sînteţi

un om mare şi minunat, şi eu sînt foarte fericit că v-am văzut, că pot să-mi amintesc faţa dvs., splendizii dvs. ochi. Poate că exprim toate acestea oarecum primitiv, dar aş vrea să vă spun doar că în zilele acestea de cruzime şi barbarie universală cartea dvs, e o operă mare şi cu adevărat umană.”

Dar cartea cinstită şi umană a lui Wells, scrisă cu atîta talent, n-a deschis orizonturi noi în faţa scriitorului. Dimpotrivă, ea cuprindea deja germenul unei adînci crize de creaţie, care a durat cîţiva ani. La sfîrşitul scrisorii menţionate mai sus Gorki arăta că nu e de acord cu concluziile pe care le trage Wells din cartea sa.

Eroul romanului, istovit şi ajuns la desperare, face apel la Dumnezeu. De-acum înainte el vede nădejdile în mai bine numai în perfecţionarea morală a oamenilor sub înrîurîrea unei noi religii. Pe drumul. acesta a mers şi Herbert Weils. În lucrările din anii următori el se leapădă de latu- rile cele mai progresiste ale concepţiei sale. Recuză darwi- nismul şi anatemizează socialismul, care „poate să înceapă cu Ruskin şi să se sfîrşească cu Karl Marx”. Marxismul e, după părerea lui, o teorie a distrugerii şi nu a construirii unei vieţi noi. Chiar şi în Marea Revoluţie Socialistă din Octombrie el vedea nu nădejdea într-un viitor mai bun al poporului, ci doar prăbuşirea „firească” a regimului ţarist putred.

În anul 1922, luînd cuvîntul în faţa studenţilor de la Universitatea din Glasgow, Wells a declarat că „se gîndeste serios” să nu mai scrie romane. De fapt, nu mai scria de mult. Lucrările din aşa-zisul ciclu al zidirii de Dumnezeu scrise de Wells în anii 1917—1919 („Dumnezeu, regele nevăzut”, 1917 „Sufletul episcopului”, 1917; „Joan şi Piter”, 1918; „Focul care nu se stinge”, 1919) pot fi considerate cărţi meditative, tratate romanţate, oricum numai nu romane, aşa cum li se spune în subtitlu. Wells artistul trece printr-o puternică criză de creaţie. La începutul deceniului al treilea, el abordează mai ales probleme de istorie şi pedagogie.

Wells considera că dacă se va modifica sistemul de predare în şcoli, toţi oamenii vor putea fi educaţi în spiritul umanismului şi în felul acesta se va aduce o contribuţie la statornicirea unei păci eterne pe pămînt.

Cînd Wells a plecat în Rusia, în toamna anului 1920, reacţionarii jubilau cu anticipaţie. Din partea scriitorului se aş-

teptau revelaţii senzaţionale, el era conjurat să nu creadă în nimic bun din cîte va vedea în Rusia. Cartea lui de reportaje „Rusia în beznă” (1920), apărută în urma acestei călătorii, i-a pus pe reacţionari în derută. Emigranţii albi au declarat noua lucrare a lui Wells „o carte dăunătoare”.

Wells n-a înţeles nici pe departe totul din cele văzute. Cartea lui are multe lucruri de o naivitate uluitoare. Planul leninist de electrificare a Rusiei i s-a părut lui Wells un vis atrăgător, dar irealizabil. Despre Lenin, Wells scrie cu o sinceră admiraţie, dar numaidecît îşi exprimă părerea că el nu va reuşi să-şi înfăptuiască ideile într-o ţară de ţărani lovită de ruina economică. Nu putem trece cu vederea paginile din carte îndreptate împotriva marxismului. De altfel, aceste pagini arată înainte de toate că Wells habar n-avea de teoria marxistă.

Cartea aceasta avea însă şi o altă latură, extrem de importantă pentru acea vreme, cînd întreaga presă burgheză împroşca cu şuvoaie de minciuni şi calomnii tînăra Republică Sovietică. Wells şi-a propus să spună adevărul despre Rusia Sovietică. Concluziile lui erau concluziile unui om cinstit.

„Rusia nu e un organism distrus de acţiunea vreunei forţe dăunătoare străine, scria el, dezminţind calomniile presei burgheze. Acesta era deja de fapt un organism nesănătos, care şi-a cheltuit forţele şi a murit... Nu comunismul, ci imperialismul european a împins acest uriaş imperiu, cu totul şubrezit, într-un război istovitor de şase ani. Şi nu comunismul a fost acela care a supus Rusia suferindă şi poate muribundă la seria de raiduri, invazii şi răscoale care au urmat, şi la o blocadă îngrozitoare. Creditorul francez răzbunător şi ziaristul britanic neghiob sînt într-o mult mai mare măsură răspunzători de aceste suferinţe de moarte decît oricare comunist.”

Enumerînd măsurile luate de Puterea sovietică în domeniul aprovizionării cu alimente, al

învăţămîntului, al luptei împotriva ruinei şi a banditismului, Wells ajunge la concluzia că „bolşevicii au fost singurul guvern solidar în ideile sale, posibil în Rusia, şi rămîn ca atare şi acum. Aventurierii suspecţi de tot soiul — Denikin, Kolceak, Vranghel şi alţii, care sfîşie Rusia profitînd de sprijinul unor puteri străine, nu au nici un fel de idei de conducere, nu pot da popu-

laţiei nimic trainic, nimic precis pe temeiul căruia să se poată uni toţi cu încredere. De fapt, aceştia sînt nişte briganzi. Partidul comunist, dimpotrivă, în ciuda criticilor care i se pot aduce, întruchipează o anumită idee şi putem fi pe deplin încredinţaţi că el va traduce cu perseverenţă această idee în viaţă. În această privinţă putem spune că bolşevicii stau din punct de vedere moral mai presus de tot ceea ce a luptat pînă acum împotriva lor".

Cele văzute şi auzite în Rusia şi-au făcut cu timpul efectul şi asupra creaţiei lui Wells. În perioada de după război iluziile reformiste ale scriitorului au primit o nouă lovitură în urma prăbuşirii planurilor de reorganizare a vieţii cărora burghezia engleză le-a făcut o mare reclamă. Fraza lui Lloyd-George „Anglia trebuie să fie demnă de eroii ei" a rămas o simplă frază. De data aceasta, însă, în condiţiile unor conflicte sociale tot mai puternice şi ale grevei gene- rale care se apropia, Wells ajunge la alte concluzii decît în timpul războiului.

În romanul „Lumea lui William Clissold" (1926), Wells revine la planurile sale de reforme sociale înfăptuite prin eforturile comune ale capitalismului şi omului de ştiinţă.

O parte considerabilă din acest roman cuprinde vaste digresiuni teoretice. Wells îşi expune aici foarte pe larg concepţiile sociale şi filozofice, arătînd totodată care laturi aie vieţii moderne l-au dus la unele concluzii sau la altele. Vorbind despre contemporaneitate, Wells e din nou critic de o manieră autentică şi dovedeşte perspicacitatea lui de scriitor. Pasiunea pentru ideile zidirii de Dumnezeu din anii precedenţi îi provoacă acum numai ironia. „Lumea lui William Clissold" e un fel de confesiune a unui intelectual ostil marxismului, care se situează pe poziţiile societăţii burgheze, dar totodată nu e în stare s-o accepte aşa cum e. După „Lumea lui William Clissold", Wells intră într-o perioadă în care s-au manifestat cu aceeaşi putere ambele laturi ale concepţiei lui — şi cea democratică, şi cea reformist-con-

servatoare. Rar s-a întîmplat ca aceste laturi să se împace în cadrul aceleiaşi opere. În creaţia artistică a lui Wells triumfă elementele democratice, în publicistică — elementele burghezo-reformiste.

În Europa începea să-şi ridice capul fascismul. Încercarea de a încînta clasa muncitoare cu iluziile „păcii între clase”, cu făgăduieli de viitor, n-a dat nici un rezultat. Burghezia avea nevoie de pumnii unor noi satrapi. În anul 1923, pe drumul deschis de marea burghezie vine la putere Mussolini. Hitler, care a organizat în acelaşi an la München „puciul din berărie”, aspiră la putere. Toate scursorile Europei au intrat în solda monopoliştilor, care şi-au creat din ele un grup de şoc pentru lupta împotriva forţelor democratice.

Pericolul fascizării începe să ameninţe Anglia. Greva generală din 1926 a scos la iveală profundele contradicţii din ţară. Acesta a fost un adevărat război al unei clase împo- triva alteia. În acest război burghezia a arătat pe faţă că aparatul de stat nu e nicidecum un instrument de împăcare a claselor, ci un mijloc de înfăptuire a dictaturii capitalişti-lor. Cercurile guvernante ale Angliei visează tot mai mult, la un „mesia” fascist, care, punînd capăt democraţiei burgheze, să le ajute să se menţină în şa.

Lupta împotriva fascismului devine de-acum înainte principala sarcină a lui Wells. Încă în 1927 el publică romanul „În ajun”, scris pe urmele proaspete ale grevei generale. Acest prim roman antifascist al lui Wells a fost şi primul roman antifascist din literatura engleză.

„În ajun” e un roman intelectual, un roman meditativ. Schema subiectului e slabă, caracterele sînt abia conturate. Totuşi el captivează prin problemele profunde pe care le pune, prin forţa gîndirii autorului, prin apropierea lui de viaţă. Scriitorul şi-a propus să înţeleagă legile realităţii. Acesta era un drum rodnic, care l-a dus curînd pe Wells la noi realizări.

Căutînd să scoată la iveală rădăcinile de clasă ale fascismului, Wells ajunge la concluzia că fascismul e „o manifestare a panicii” marii burghezii, care simte că-i fuge pămîn- tul de sub picioare. Întreg romanul e pătruns de

indignare faţă de sistemul social care dă naştere la asemenea odioase „explozii ale violenţei reacţionare” ca fascismul. În această lucrare critica fascismului e inseparabilă de critica societăţii

burgheze. După romanul „În ajun”, în arena literară a Angliei revine un mare scriitor realist, un îndrăzneţ acuzator al orînduirii dominante.

Unul din cele mai interesante personaje ale romanului este utopistul Sempack. Personajul e o caricatură răutăcioasă făcută de Wells-realistul critic lui Wells-reformistul. Sem- pack e un savant de renume, autor al mai multor lucrări despre societatea ideală a viitorului. El e convins că ideea necesităţii unor prefaceri sociale cardinale va pune încetul cu încetul stăpînire pe conştiinţa tuturor oamenilor şi omenirea îşi va reorganiza fără dureri viaţa potrivit cerinţelor „utilităţii”. Dar, vai, constată ironic Wells, teoriile lui Sempack au un mic viciu — ele sînt irealizabile. Sempack vrea ca patronul unei mine să ajute singur la înlăturarea sa, ca zeci şi sute de mii de oameni să renunţe la binefacerile pe care li le aducea ordinea existentă. Clasele guvernante ale Angliei nu sînt însă dispuse să facă una ca asta. În sfertul de veac care a trecut de cînd l-a zugrăvit Galsworthy, bă- trînul Soames Forsyth, omul pătruns de spiritul proprietăţii, s-a făcut mai rău. Presimţind sfîrşitul apropiat, el se ţine cu dinţii de avutul său. „Idealurile sociale” ale noilor specimene de soiul lui Soames Forsythe se reduc la axioma că e bun orice ajută la sporirea bogăţiilor lor şi e rău ceea ce îi ameninţă. Regele e bun pentru că abate atenţia de la adevăraţii cîrmuitori ai ţării. Religia e o formalitate comodă, care ajută la menţinerea ordinei în stat. Imperiul Britanic e o excelentă maşină pentru protejarea capitalurilor investite în străinătate... Burghezul fascist e o regulă; burghezul care se ridică deasupra intereselor clasei sale e o rară excepţie. „Guvernul şi banda care stă în spatele guvernului sînt alcătuite aproape în întregime numai din oameni de soiul acesta”, încheie Wells.

Ce poate să facă Sempack acum, cînd tîlharii îi iau de beregată pe oamenii cinstiţi şi încearcă să întoarcă înapoi mersul civilizaţiei umane? Să

se mărginească la observaţia că peste cîteva secole tîlharii vor dispare?

Nu, drumul lui Sempack este inacceptabil pentru Wells umanistul şi democratul. El cheamă la luptă împotriva tu-turor forţelor întunecate, pentru viitorul omenirii. „Orice furtună revoluţionară e însoţită inevitabil de o reacţiune sălbatică, scrie el. Şi dacă e să vorbim despre progres, ori-

care ar fi el, toţi oamenii cu vederi înaintate vor trebui să lupte, vor trebui să se organizeze atît pentru apărare, cît şi pentru atac. Aceasta e o bătălie pentru pămînt şi pentru om. Într-un asemenea război cine oare poate trăi liniştit, cine poate fi lăsat în pace?... Forţele reacţiunii nu sînt în pre- zent mai puternice, dar ele sînt mai evidente, mai active şi mai combative, pentru că abia acum încep ele să simtă toată puterea şi primejdia unui atac creator".

Wells nu s-a mărginit numai să cheme la luptă împotriva reacţiunii, ci a acţionat el însuşi ca un antifascist activ.

Un strălucit exemplu de luptă împotriva violenţei reacţionare, împotriva unei societăţi care se sprijină pe sistemul „crimelor legalizate" şi pe prostia filistinului l-a constituit romanul „Mister Blatsworthy pe insula Rampole" (1928). Aceasta este cea mai remarcabilă dintre lucrările lui Wells scrise după primul război mondial.

În prima sa culegere de povestiri, publicată în 1895, Wells a inclus şi povestirea „Strania întîmplare cu ochii lui Davidsohn". Un oarecare mister Davidsohn suferă de o ciudată boală psihică. El nu vede obiectele din jurul său şi i se năzare că se află pe o insulă îndepărtată din Mările Sudului. După cîţiva ani, deja vindecat, Davidsohn află că insula pe care a văzut-o el în timpul bolii există în realitate.

Treizeci de ani mai tîrziu, Wells reia fabulaţia acestei povestiri din tinereţe, punînd-o la baza romanului „Mister Blatsworthy pe insula Rampole". Făcînd o călătorie pe mare, mister Blatsworthy naufragiază. E salvat şi ajunge în America, unde i se dau toate îngrijirile. Dar în starea de delir în care se află, i se pare că a nimerit pe insula Rampole, o insulă populată de sălbatici. De data aceasta, Wells a fo- losit toate posibilităţile pe care le oferea o astfel de fabulaţie unui scriitor satiric.

„Mister Blatsworthy pe insula Rampole" e un roman de-spre sălbăticia şi neomenia societăţii burgheze, o carte plină de mîhnire şi de mînie.

Autorul îşi dedică lucrarea „Memo-riei eterne a lui Candide”. Ca şi eroul povestirii lui Vol- taire, Wells respinge „optimismul” purtătorilor de cuvînt ai ordinii burgheze. În lumea aceasta nu merge totul spre mai bine şi lumea asta nu e cea mai bună dintre lumi. Ea i se înfăţişează scriitorului ca un defileu înfiorător, unde nu pă-trunde nici o rază de lumină. Oamenii sînt împiedicaţi să

iasă pe podişurile scăldate în soare de nişte megatheri mon- struoşi, care au pus stăpinire pe partea cea mai fertilă a pămîntului şi urăsc tot ce e viu. Megatherii sînt o „rămă- şiţă” în înţelesul cel mai larg al acestui cuvînt. La vederea megatherilor, mister Blatsworthy se gîndeşte şi la instituţiile politice şi sociale învechite, şi la acele laturi ale conştiinţei oamenilor care îi leagă de trecut, la toate elementele întunecate şi animalice din firea lor.

Blatsworthy visează să fugă de pe insula Rampole şi să se întoarcă în lumea civilizată. Dar iată-l din nou sănătos. El merge pe străzile New York-ului şi ale Londrei, recu- noaşte locurile cunoscute şi, de la o zi la alta, îngrozit, se convinge tot mai mult că lumea civilizată şi omenoasă la care visa el nu există. Obiceiurile, moravurile şi rînduielile de pe insula sălbatică Rampole sînt obiceiurile, moravurile şi rînduielile societăţii burgheze. Primul război mondial, asasinarea lui Sacco şi Vanzetti, miile de ticăloşii mici şi mari care se săvîrşesc în jurul eroului îl conving din nou şi din nou că insula Rampole e o realitate.

Cum să scape omenirea de pe insula Rampole? Cum poate ea să se ridice pe culmile spiritului, spre echitate, belşug şi înflorire? Wells îşi pune din nou această întrebare chinuitoare. Dar scriitorul dă la această întrebare acelaşi răs- puns pe care l-a dat cu un sfert de veac în urmă.

În acelaşi an 1928, Wells publică tratatul „Un complot pe faţă”, în care ideile tehnocraţiei sînt expuse într-o formă mai finită.

Ideile de felul acesta au determinat şi multe din laturile esenţiale ale următorului roman al lui Wells — „Autocraţia lui mister Parham” (1930). După părerea lui Wells, fascismului pot să-i bareze drumul numai oamenii de ştiinţă, con- vingîndu-i pe capitaliştii progresişti să-şi pună forţa în slujba omenirii. Fascistul Parham, care a acaparat puterea în Anglia şi a izgonit parlamentul, nu izbuteşte să se menţină la pu- tere pentru că împotriva lui s-au ridicat

capitalistul Bassy şi chimistul Kammelford, care se bucurau de sprijinul pasiv al poporului.

Şi totuşi „Autocraţia lui mister Parham” a avut o importanţă destul de mare pentru epoca sa. Trebuie amintit că romanul a fost scris cu trei ani înainte de venirea la putere a lui Hitler. În acea perioadă numeroşi reprezentanţi ai in-

telectualităţii burgheze din Anglia manifestau o atitudine tolerantă faţă de fascism. Printre ei erau destul de mulţi oa-meni cu convingeri conservatoare. Dezmăţul vandalismului hitlerist i-a făcut mai tîrziu să intre în rîndurile antifasciş-tilor, dar şi atunci mulţi dintre ei priveau fascismul ca pe un fenomen pur continental, imposibil în Anglia. Cartea lui Wells se adresează unor astfel de cercuri. Ea cheamă la o permanentă vigilenţă, la apărarea libertăţilor democratice. Nu cochetaţi cu fascismul, avertizează Wells; dacă-i dai degetul, ai să-i dai şi mîna. Venirea fascismului va face să se reîntoarcă barbaria.

Wells citează în cartea sa numele acelora pe care el îi consideră purtători ai tendinţelor fasciste în Anglia. Lovitura fascistă o aplaudă un oarecare Brinston Burchill şi lordul Amery, Austin Chamberlain şi lady Astor; Ramsay Macdonald îşi părăseşte locul din parlament fără nici o împotrivire.

Fascismul înseamnă război, declară Wells. În cartea sa el zugrăveşte tabloul unui nou război mondial, dezlănţuit de puterile fasciste împotriva Uniunii Sovietice şi care se sfîr- şeşte cu înfrîngerea lor. De altfel, Wells observă că adver-sarii din viitorul război vor fi hotărîţi de faptul dacă cercurile imperialiste din Occident se vor înţelege să atace împreună U.R.S.S. sau mai întîi se vor bate între ele.

Acum, după un sfert de veac, ar fi deplasat să apreciem în amănunt prezicerile istorice ale lui Wells. El n-a avut dreptate în toate şi de altfel nici nu şi-a propus întotdea- una să prezică evoluţia reală a istoriei. Cartea lui nu e o prorocire, ci un avertisment. Dar Wells a dovedit fără îndoială o remarcabilă perspicacitate în aprecierea generală a evenimentelor.

în anul acaparării puterii de către fascişti în Germania, Wells publică noul său roman „Belpington din Blaps” (1933), care ocupă un loc de seamă în creaţia lui. Ce i-a permis fascismului să găsească un sprijin de masă în

Europa? Aceasta e întrebarea pe care şi-o pune scriitorul relatînd povestea eroului său. Mai tîrziu, la zece ani după apariţia romanului lui Wells, această întrebare a ajuns în centrul atenţiei acelei literaturi europene care păstrase tradiţiile umanismului. Nu e de mirare că scriitorii, îmbogăţiţi cu experienţa unui deceniu, au ştiut să dea un răspuns mai com-

plet. Totuşi romanul lui Wells ne dezvăluie multe laturi esenţiale ale vieţii spirituale a Europei Occidentale din acea epocă. Umanismul lui se împleteşte cu un imens patos demascator, oprobiul lui ascunde chemarea la luptă pentru om şi omenire.

Wells consideră ideologia fascistă ca o consecinţă a degenerării spirituale a societăţii burgheze. Ea îşi are rădăci- nile adînc înfipte în întreaga istorie a ultimelor decenii. Iată de ce scriitorul şi-a prevăzut romanul cu un vast subtitlu, pe care autorul însuşi îl reduce la trei cuvinte: „istoria unei conştiinţe". „Belpington din Blaps" e în considerabilă măsură un roman de educaţie intelectuală, îndeosebi în primele capitole.

Wells abordează problema în spirit iluminist. Barbaria fascistă îl sileşte din nou pe scriitor să-şi pună întrebări asupra naturii omului. Fasciştii fac apel la cele mai întunecate instincte şi deocamdată au succes. Atunci, cum e omul din fire: bun sau rău? Care părţi ale firii lui sînt mai puter- nice: cele înalte sau cele josnice? Dacă au dreptate filozofii din secolul al XVIII-lea, care au declarat natura omului divină, atunci de ce acest dumnezeu se preface tot mai des într-un animal abject?

Wells urmăreşte atent povestea copilăriei eroului său: impresiile din copilărie, frînturi din ideile pe care şi le-a însuşit, primele seminţe ale îndoielii în sinceritatea celor din jur şi primele licăriri ale iubirii pentru fetiţa de care apoi fire lăuntrice îl vor lega toată viaţa. Ea va întruchipa, feminitatea, francheţea, omenia. În momentul de cea mai cumplită decădere morală, Belpington va fi condamnat să-şi amintească de privarea cinstită a acestei femei. Numai puritatea sufletească şi căile drepte în viaţă dau o privire atît de deschisă şi adîncă. Va putea oare Belpington să se uite astfel în ochii oamenilor?

Părea că nimic nu prevesteşte la tînarul Belpington un viitor fascist. Era un om ca toţi ceilalţi, cu germeni buni în el, însetat să

cunoască lumea, visînd la glorie şi fapte de eroism. Caracterul lui se formează pe neobservate, supunîn- du-se şi binelui, şi răului. De ce totuşi a triumfat răul?

Încă în primele capitole ale cărţii sale, punînd problema în spirit iluminist, Wells răspunde de pe poziţiile realismu- lui critic. Tema romanului său este studierea nu a unei con-

ştiinţe umane izolate, ci a relaţiilor dintre om şi societate, a influenţelor condiţiilor sociale asupra formării caracte- rului. Lumea copilului se mărgineşte la mediul lui de-a- casă, la cîţiva colegi şi la şcoală. Dar şi aici scriitorul nu scapă prilejul să remarce cum este dezobişnuit omul care abia păşeşte în viaţă să privească lumea deschis, să fie cinstit şi îndrăzneţ, să aibă părerile lui proprii. Ulterior ca-drul romanului se lărgeşte. Belpington e la Londra, el pătrunde în cercurile tineretului, îşi caută drumul în viaţă. În sfîrşit, scriitorul îşi aduce eroul în teribilul abator al pri- mului război mondial. Acestea sînt împrejurările vieţii lui Theodore Belpington, mai bine zis acestea sînt împrejurările istoriei care au condiţionat viaţa întregii generaţii a lui Belpington.

De altfel, definiţia pe care a dat-o autorul însuşi roma- nului său — „istoria unei conştiinţe” — e valabilă şi pentru aceste părţi ale romanului. Toată generaţia lui Belpington a trecut prin aceleaşi încercări. Dar foarte puţini au ieşit din ele aşa cum a ieşit el. De-aceea Wells refuză — şi subli- niază acest lucru — să-l considere pe Belpington numai ca pe un produs al mediului şi al condiţiilor. Caracterul omului, susţine Wells, este determinat nu numai de aceste elemente, ci şi de felul în care omul însuşi înţelege rolul său în lume, de măsura în care e el principial, drept, hotărît. E oare omul menit să săvîrşească ticăloşii, să recurgă la subterfugii, să se adapteze la mîrşăvia din jurul lui? El trebuie să-şi străbată drumul în viaţă cu capul sus.

Dar Belpington nu e dintre aceia.

Nu ideile determină faptele lui Belpington, ci, dimpotrivă, ticăloşia meschină a faptelor lui determină în fiecare etapă a vieţii „ideile”, care pentru el nu sînt altceva decît un mijloc de a-şi camufla şi a-şi înfrumuseţa biografia de mic burghez intelectual. El găseşte în fascism cea mai bună „justificare” a biografiei sale de laş, demagog şi ticălos.

Idealurile lui Belpington se află în trecut şi nu în viitor. El n-are de ce să lupte împotriva societăţii, iar acceptarea pasivă a orînduirii contemporane nedrepte îl face pînă la urmă pe om adept al acestei nedreptăţi. De altminteri e oare cu putinţă ca omul să accepte societatea burgheză rămînînd totodată cinstit? Nu, cel care caută o justificare a orînduirii existente devine inevitabil un mincinos faţă de oameni şi

faţă de sine însuşi. Ordinea socială răspunzătoare de primul război mondial, ordinea aceasta care lasă milioane de oa-meni să trăiască în condiţii animalice, care poate da naştere la noi războaie, se întemeiază doar pe o mare minciună. Prietenul din copilărie al lui Belpington, care caută căi de luptă pentru un viitor mai bun, a rămas om. Belpington, care se fereşte laş să protesteze, a încetat a mai fi om. Căutînd să justifice mîrşăvia orînduirii burgheze, el devine, potrivit logicii vieţii, purtătorul ei de cuvînt. Monarhist, militarist, antisemit, aruncînd în dreapta şi-n stînga cuvinte din vocabularul fascist — aşa apare Belpington în ultimele capitole ale cărţii.

Belpington nu e o simplă nulitate. Ei e o mare nulitate, un simbol şi un prototip al tuturor nulităţilor de acest fel, care îşi închipuie că sînt în stare să oprească omenirea din drumul ei. Viitorul nu e al lui Belpington şi al celor de teapa lui. În societate se ridică forţe tinere, care vor şti să-i învingă pe oamenii de soiul lui Belpington, declară Wells.

În deceniul al patrulea, Wells a mai scris cîteva lucrări îndreptate împotriva fascismului. Printre acestea se numără scenariul de film ,,Chipul viitorului" (1935), pentru a cărui realizare Wells recurge la ajutorul marelui regizor de filme englez Alexander Korda, şi nuvela „Jucătorul de cricket" (1936). Ultima a avut un larg răsunet. Această lucrare, scrisă în perioada războiului civil din Spania, demasca ruşinoasa politică de „neintervenţie" la adăpostul căreia cercurile reacţionare dintr-o serie de ţări ajutau de fapt intervenţia italo-germană împotriva Republicii Spaniole. Scriitorul face apel la toţi oamenii cinstiţi să nu rămînă pasivi faţă de lupta împotriva „fantomelor din mlaştina lui Cain" — barbaria şi obscurantismul fascist.

În „Jucătorul de cricket", însă, se fac foarte curînd sim- ţite părţile slabe ale lui Wells. Chemările înflăcărate la luptă împotriva spiritului medieval pe care-l făcea să re- nască

fascismul vin în contradicţie cu afirmaţia autorului că fascismul e înainte de toate un triumf al elementului animalic, propriu întregii omeniri, care nu s-a depărtat prea mult de strămoşii săi preistorici. E lesne de înţeles sentimentul de amărăciune care i-a dictat scriitorului umanist aceste rînduri îngrozitoare. Ele n-ar fi apărut însă în opera

lui Wells dacă el şi-ar fi păstrat credinţa în forţele poporu- lui. Şi dacă în „Belpington din Blaps”, un roman care cuprinde o considerabilă perioadă a istoriei, Wells a ştiut să se ridice prin forţa realismului său la sintetizări mari şi juste, în „Jucătorul de cricket” el se întoarce la tratarea istoriei omenirii din punct de vedere biologic.

De altminteri, Wells nu putea să se călăuzească prea multă vreme după această teorie sterilă, nici în activitatea sa literară, nici în activitatea sa pe tărîm obştesc. El foloseşte tot prestigiul său de mare scriitor pentru a protesta cu ho- tărîre împotriva oricăror manifestări ale reacţiunii, atît în patria sa, cît şi peste hotare, şi participă la congresul anti-fascist al scriitorilor.

Wells continuă să caute intens metode acceptabile pentru el de schimbare a ordinei sociale existente. Curînd după ale- gereia lui Roosevelt în postul de preşedinte al S.U.A., el. pleacă în America, în speranţa că va găsi în „noua linie” a lui Roosevelt germenii unei societăţi noi, echitabile. Wells îşi punea mari speranţe în „experienţa” lui Roosevelt. America, o ţară cu o înaltă cultură tehnică, neîmpovărată de tradiţii feudale, trebuia, după părerea lui Wells, să fie cel mai propice teren pentru înfăptuirea unor „experienţe sociale” de mare amploare. Un deceniu mai tîrziu, cu puţin înainte de moarte, Wells s-a văzut nevoit să constate falimentul speranţelor sale în „reeducarea” imperialismului american.

În iulie 1934 Wells a vizitat pentru a doua oară Moscova. Cu această călătorie a sa el voia să-i ajute pe capitalişti „să se înveţe să înţeleagă” de la comunişti „spiritul socia-lismului”. Oricît de utopice erau ţelurile lui Wells, vizita lui a jucat un rol destul de mare în apropierea culturală a popoarelor sovietic şi englez. Scriitorul a remarcat uluitorul contrast dintre Moscova anului 1920 şi cea din 1934, a în-ţeles cît de multe a ştiut să facă Partidul Comunist pentru popor în acest răstimp. Dar,

după părerea lui, ţările Occidentului trebuiau să meargă spre un nou sistem social pe alt drum decît U.R.S.S.

Ultimul roman al lui Wells, „Trebuie să fii foarte prudent”, a apărut la sfîrşitul anului 1941. Cartea are un subtitlu: „Istoria unei vieţi care a început în 1901 şi s-a sfîrşit în 1951”. Acest roman e un fel de continuare a lui „Belpington din Blaps”. Scriitorul e preocupat din nou de problema spri-

jinului dat de mase fascismului. Dar deosebirea din subti- tluri nu e întîmplătoare. Calificînd noul său roman nu ca istorie a unei conştiinţe, ci ca istorie a unei vieţi, Wells şi-a exprimat în felul acesta dorinţa de a da lucrării sale un mai pronunţat caracter social. Eroul romanului „Trebuie să fii prudent” — Edward Albert Tewler — e un om ale cărui concepţii le-a format mediul mic burghez. Romanul însuşi e un fel de studiu al istoriei spirituale a micii burghezii engleze de-a lungul unei jumătăţi de veac.

Aparent, povestea lui Tewler se aseamănă uluitor cu aceea a lui Kipps. Tewler începe şi el ca un tînăr lipsit de mijloace, capătă o moştenire la care nu se aştepta, îşi cumpără o căsuţă confortabilă şi îşi sfîrşeşte zilele în belşug şi în tihnă. Dar nătîngul de Kipps, care putea fi luat peste picior cu patruzeci de ani în urmă, se arată acum a nu mai fi chiar atît de inofensiv.

În prezent, spune Wells, în lumea întreagă se dă o luptă între marele capital şi democraţie, şi în această luptă oa- menii de soiul lui Tewler, care visează să-şi păstreze mizerabila lor îndestulare, care au o teamă cumplită de clasa muncitoare şi se uită slugarnici de jos în sus la cei atotputernici, trec de partea reacţiunii. Demagogia fascistă e destinată oamenilor de soiul lui Tewler. Oamenii aceştia sînt şovini. Micul burghez mediocru vrea să aibă măcar acest motiv de a se considera mai presus de alţii. Oamenii de soiul lui Tewler sînt militarişti. Ei sînt laşi, dar cînd tur- bează de frică, devin primejdioşi. „Paşnicul” specimen de felul lui Tewler e şi el periculos. „Ideile” lui otrăvesc ade- sea oameni aparţinînd altor clase sociale. Un Tewler e o sursă de infecţie, care se răspîndeşte cu repeziciune în societatea modernă. El trebuie demascat, arătîndu-i-se nimicnicia.

Wells îşi bate joc cumplit de Tewler. El nici măcar nu vrea să-l socoată om. Tewler nu e de loc un „homo sapiens”. E o specie animală

aparte, un „homo-tewler”, aflat la nive- lul de dezvoltare intelectuală al maimuţei. Tewler nu cunoaşte nici un fel de sentimente omeneşti — nici dragostea, nici prietenia, nici bucuria creaţiei. El nu e om.

Cartea lui Wells a constituit un splendid răspuns la ro-manul lui Greenwood „Mister Bunting în timp de pace şi în timp de război”, în care micul burghez conservator era de-

clarat baza democraţiei şi nădejdea ei de viitor. Wells de-clară că nădejdea democraţiei nu stă în oamenii de soiul lui Bunting sau al lui Tewler.

Ultimele capitole ale romanului au fost scrise după atacul Germaniei hitleriste asupra Uniunii Sovietice. În romanul lui Wells apare pentru întîia oară un personaj nou la el — poporul, izbăvit de tewlerism şi care se ridică în unanimitate în apărarea independenţei sale. Sfîrşitul romanului e şi el legat fără îndoială de acest element. Fiul lui Tewler îşi părăseşte familia, ca să lupte împreună cu clasa muncitoare pentru o viaţă nouă.

Nu putem însă să nu observăm inconsecvenţa lui Wells şi inegalitatea artistică a romanului său. Romanul „Trebuie să fii foarte prudent" oglindeşte teoriile eugenice ale lui Wells şi iluziile lui burghezo-reformiste. Demascîndu-l cu cruzime pe micul-burghez reacţionar, Wells dă totodată de înţeles, uneori, cititorului, că el consideră viciile lui Tewler drept vicii ale întregii omeniri, „necoaptă" încă din punct de vedere biologic şi intelectual. Scenele splendid scrise alternează cu digresiuni publicistice încîlcite, personajele proeminente şi desăvîrşit conturate — cu umbre şterse de oameni. Ultimul roman al lui Wells n-a încununat bilanţul artistic al creaţiei sale. Dar în această carte se simte puternic năzuinţa de a reconsidera vechile concepţii, a căror mărginire Wells o simţea tot mai tare. În acest sens ultimul ro- man al lui Wells e un bilanţ al reflecţiilor unui mare scrii- tor şi ale unui om cinstit asupra vieţii societăţii burgheze contemporane lui.

7

Moştenirea artistică a lui Wells e neobişnuit de mare. El a scris aproape patruzeci de romane, un număr uriaş de lucrări publicistice, două scenarii de film, aproape o sută de povestiri şi schiţe. Aceste lucrări sînt foarte variate prin concepţia şi tematica lor, prin materialul de viaţă care a atras atenţia scriitorului, şi sînt de o valoare foarte inegală.

Gîndirea scriitorului a mers pe drumuri încîlcite şi nu întotdeauna drepte. Creaţia lui a urmat şi ea un drum încîlcit şi contradictoriu.

Recunoscut încă în timpul vieţii ca un clasic al literaturii engleze, Wells nu s-a simţit niciodată satisfăcut de realiză-rile sale. El nu considera metoda sa definitiv formată şi nici sarcina sa împlinită. Scriitorul a continuat să caute drumuri noi, şi-a pus mereu noi şi noi probleme. În aceste căutări încordate şi necontenite ceea ce îl susţinea pe Wells era conştiinţa înaltului rol social al literaturii.

Ţelul literaturii, spunea Wells în lucrările sale teoretice, e acela de a ajuta la reorganizarea vieţii. Scriitorul ajută societatea şi omul să se cunoască, rupe coaja mulţumirii de sine filistine şi astfel ajută să se nască noul. „În toate lucrările mele, spune Wells în „Experienţa unei autobiografii”, eu am scris despre schimbarea vieţii şi despre oamenii care se gîndesc cum s-o schimbe. Chiar şi în cărţile cele mai obiective la prima vedere pe care le-am scris, se ascunde critica contemporaneităţii şi o chemare la schimbări.”

Într-un roman, spunea Wells, scriitorul face apel şi la om luat în parte, şi la societate în ansamblul ei. Domeniul lui îl constituie şi sentimentele omului, şi instituţiile sociale. Ţelul lui cel mai înalt este acela de a întruchipa realitatea în toată plinătatea ei, în toată varietatea ei de culori, în perspectivele ei de dezvoltare. Răsplata lui cea mai înaltă e să-şi vadă înfăpuit visul adevăratei omenii şi al echităţii sociale.

Scriitorul îşi imaginează un roman în centrul căruia să stea figura unui om care şi-a consacrat viaţa luptei pentru un viitor mai bun, figură atît de însemnată, încît prin ea să se dezvăluie toate problemele de bază ale contemporaneităţii. Acest erou aparţine secolului său şi mediului său social, dar în năzuinţa lui de a preface lumea el aparţine întregii omeniri. De-aceea el întruchipează şi sentimentele general umane, şi pasiunea general umană a creaţiei.

Wells caută să trateze tema fundamentală, centrală a literaturii universale. El îşi propune să dezvăluie pe cît se poate mai deplin relaţiile dintre om şi societate, să arate socie- tatea prin oamenii cărora ea le dă naştere, iar prin relaţiile acestor oameni să arate tendinţele sociale ale epocii.

Studiind opera lui Wells în ansamblu, putem trage concluzia că talentul scriitorului îi dădea putinţa, prin caracterul său, să ducă la îndeplinire o astfel de sarcină, oricît de grea ar fi fost ea. Wells a scris romane în care ridică probleme sociale şi politice din cele mai importante. El a scris şi un mare număr de romane în centrul cărora stă caracterul omului studiat în amănunt. Wells se arată aici un psiholog subtil, capabil să redea cele mai fine sinuozităţi ale sufletului omenesc şi totodată să creeze un personaj integru şi desă- vîrşit conturat.

Şi totuşi, Wells nu şi-a dus la îndeplinire sarcinile pe care şi le-a propus. Romanele ştiinţifico-fantastice, care întruchipează tendinţele cele mai generale ale contemporaneităţii, sînt sărace în figuri de oameni. În romanele de moravuri tema socială e fărîmitată. Pînă şi romanul social-politic din ultima perioadă nu l-a ajutat, de fapt, pe Wells să se apro- pie de rezolvarea problemei de creaţie care-l chinuia. E drept că în astfel de lucrări ca „Belpington din Blaps” şi „Trebuie să fii foarte prudent” problemele realităţii se dezvăluie prin figura eroului şi prin relaţiile lui cu mediul, dar personajul însuşi e un personaj satiric. El e o negare a prezentului, dar nu e o nădejde în viitor. El aparţine clasei sale şi epocii sale, dar nu aparţine acelei „omeniri cu coroană pe cap” care era pentru Wells simbolul creaţiei şi al umanismului.

Nu insuficienţa talentului l-a împiedicat pe Wells să realizeze marele roman la care visa. Ceea ce l-a împiedicat să facă acest lucru a fost mărginirea gîndirii sale.

Aşa cum am mai spus, Wells porneşte în construcţiile sale teoretice de la două elemente care se exclud reciproc. Pe de-o parte, el consideră că legile, de dezvoltare a societăţii sînt obiective, independente de oameni. Pe de altă parte, el socoate că societatea e condusă de „ideile omenirii”. În primul caz, el nu poate găsi în schema sa loc pentru omul

constructor activ al vieţii. În cel de-al doilea caz, el percepe societatea ca pe un ansamblu mecanic de indivizi. Iată de ce a fost Wells atît de des condamnat să scrie „separat” „romane despre societate” şi „romane despre om”. Această discrepanţă metafizică a noţiunilor despre legile de dezvoltare a societăţii şi-a făcut efectul şi asupra acelor lucrări în care Wells încearcă — uneori cu destul succes — să aco-pere această lipsă a creaţiei sale. Printre altele, ei îi dato-

rează romanele lui Wells abundentele digresiuni teoretice, uneori prezentate ca reflecţii ale eroului, iar alteori cu totul nejustificate din punct de vedere artistic.

Acestui fapt i se datoreşte şi apropierea lui Wells de romanul iluminist. Iluminiştii îşi închipuiau societatea ca pe un ansamblu mecanic de personalităţi umane. Ei au reuşit să realizeze un personaj uman extrem de caracteristic pentru un întreg grup social, pentru o întreagă perioadă istorică. Robinson Crusoe, izolat de oameni, rămîne totuşi pentru noi un caracter integru, desăvîrşit. El întruchipa şi pasiunea general umană a creaţiei, şi toată mărginirea clasei căreia îi aparţinea. Şi, dimpotrivă, căutînd să vorbească despre legile sociale ca atare, iluminiştii apelează întotdeauna la alegoria abstractă. Sînt alegorice „Povestirile filozofice” ale lui Voltaire, e alegorică „Povestea lui Jonathan Wilde cel Mare” a lui Fielding, sînt alegorice „Călătoriile lui Gulliver” ale lui Swift.

Dezvoltarea realismului critic în secolul al XIX-lea a făcut să apară în Anglia modelul clasic al romanului realist, care a ştiut să înfăţişeze omul şi societatea într-o unitate inaccesibilă iluminiştilor. Dar aceasta a fost o victorie păgubitoare. Figura majoră pozitivă a omului a dispărut din roman. Realismul critic englez nu are un Tom Jones sau un Robinson Crusoe. Funcţia principală a romanului din această perioadă e critică, demascatoare.

Wells a continuat cu succes această tradiţie a realismului critic englez în romane ca „Belpington din Blaps” şi „Tre-buie să fii foarte prudent”. Dar sarcina pe care şi-a propus-o el era mai măreaţă. Wells dorea să înfăţişeze nu numai omul în relaţiile lui cu societatea, ci un om creator, un om care reorganizează societatea. El visa să îmbine însuşirile romanelor din secolele al XVIII-lea şi al XIX-lea, să-l introducă pe Robinson Crusoe în romanul realismului critic.

Wells n-a reuşit să facă acest lucru şi nici nu putea să reuşească. „Omul mărunt”, eroul primelor romane de moravuri ale lui Wells, e un obiect al milei scriitorului şi nu nădejdea lui. Nu Kipps e menit să transforme lumea. Personajul acesta e mult prea insignifiant chiar şi pentru a se dezvălui prin mijlocirea lui tendinţele fundamentale ale contemporaneităţii. Începînd cu deceniul al zecelea, în opera scriitorului apare figura intelectualului burghez care vi-

sează la prefaceri sociale. El poartă nume diferite — uneori îl cheamă Remington („Noul Machiavel”), alteori Clissold („Lumea lui William Clissold”). Uneori el e un savant, alteori un om politic, sau un industriaş, după cum uneori e şi industriaş, şi savant, şi om politic. Acestui om îi rezervă Wells rolul de transformator al vieţii. Dar alegerea aceasta n-a fost nici ea fericită. Nu clasa pe care o reprezintă un astfel de erou e menită să transforme lumea. Dimpotrivă, burghezia caută din răsputeri să împiedice această transformare.

Tabloul lumii şi figura eroului nu fac un tot, pentru că eroul lui Wells e condamnat să filozofeze şi nu să acţioneze. El nu poate găsi un punct de aplicare a ideilor sale la realitate, pentru că ideile lui nu reflectă legile vieţii. Iată de ce n-a izbutit Wells să realizeze ceea ce şi-a propus.

Dar şi ceea ce a făcut el ne îngăduie să vedem într-însul pe unul dintre cei mai mari artişti ai lumii din secolul nos- tru. Înseşi căutările lui Wells, chiar atunci cînd se sfîrşesc cu un eşec, sînt pătrunse de un sens adînc. Wells a ridicat mai multe probleme decît a putut să rezolve. Dar însăşi ridicarea acestor probleme vădea splendida viziune a viitorului lumii, a viitorului artei, pe care o avea artistul. Iar la sfîrşitul vieţii sale, Wells a început să înţeleagă tot mai limpede cui îi aparţine viitorul.

Marii artişti sînt judecaţi nu după acele lucrări ale lor în care au precumpănit tendinţele false. Aceste lucrări dispar din memoria omenirii. Rămîn acelea care i-au ajutat pe oameni să cunoască viaţa şi marele rol ce le revine lor în viaţă, care i-au ajutat în lupta împotriva reacţiunii, pentru progres şi un viitor fericit. Tocmai ca autor al unor astfel de opere intră Wells în istoria literaturii.

I. KAGARLIŢKI

(Herbert Wells. Opere alese în 2 vol. Editura de stat pentru literatură, Moscova, 1956)

Lui William Ernest Henley

MAŞINA TIMPULUI

În romîneşte de MIHU DRAGOMIR
şi C. VONGHIZAS

Notă:

Cuprinsul primului capitol şi al cîtorva pasaje din restul acestei povestiri a apărut în „National Observer" din 1894. „Povestirea Exploratorului Timpului" a apărut, aproape ca în forma de faţă, în paginile publicaţiei „New Review". Autorul doreşte să facă, aici, cuvenita încunoştiinţare.

I. INTRODUCERE

Exploratorul Timpului (deoarece astfel ni se pare potrivit să-l numim) expunea în faţa noastră o teorie destul de nebuloasă. Ochii lui cenuşii clipeau strălucitori, iar obrazul, de obicei palid, îi era acum aprins şi însufleţit. Focul ardea viu, iar lumina domoală a lămpilor incandescente, de forma unor crini de argint, urmărea micile bule de aer ce licăreau şi umblau de colo-colo prin paharele noastre. Scaunele, meşterite chiar de gazda noastră, mai mult ne îmbrăţişau şi ne mîngîiau, decît ne acceptau docile, şi domnea acea atmosferă de voluptate de după cină, cînd gîndul pluteşte în voie, eliberat dintre hotarele preciziunii. Şi în timp ce noi şedeam, leneşi, admirînd seriozitatea cu care dezbătea acest nou paradox (cum îl consideram noi) şi fecundele lui posibilităţi, Exploratorul Timpului — subliniind cu arătătorul întins punctele esenţiale — ne-a pus problema astfel:

— Trebuie să mă urmăriţi cu atenţie. Voi fi obligat să combat una sau două idei, care sînt aproape universal acceptate. Geometria, de exemplu, pe care aţi învăţat-o la şcoală, se bazează pe o concepţie greşită.

— Oare nu e cam mult pentru început? zise Filby, un om cu părul roşcat, căruia îi plăceau argumentele.

— Nu am intenţia să vă cer acceptarea vreunei idei fără o bază raţională. Imediat veţi fi de acord şi dumneavoastră cu atît cît îmi este necesar. Ştiţi desigur că o linie geometrică, o linie de grosime zero, nu are o existenţă reală. Este ceea ce aţi învăţat, nu-i aşa? La fel şi planul geometric. Lucrurile acestea sînt simple abstracţiuni.

— Este adevărat, zise Psihologul.

— Tot astfel, avînd numai lungime, lăţime şi înălţime, un cub nu poate să aibă o existenţă reală.

— Aici am o obiecţie, zise Filby. Un corp solid poate să existe în mod cert. Toate obiectele reale...

— Aşa crede majoritatea oamenilor. Dar aşteptaţi o clipă. Poate să existe un cub în mod ***instantaneu?***

— Nu înţeleg, zise Filby.

— Este cu putinţă ca un cub, care nu are nici un fel de durată în timp, să aibă o existentă reală?

Filby căzu pe gînduri.

— E limpede, continuă Exploratorul Timpului, orice corp real trebuie să se întindă în ***patru*** direcţii: trebuie să aibă Lungime, Lăţime, Înălţime şi — Durată. Dar, dintr-o infirmitate naturală a organismului nostru, pe care am să v-o explic îndată, sîntem înclinaţi să nu ţinem seamă de acest fapt. Există, în realitate, patru dimensiuni: trei pe care le numim cele trei planuri ale Spaţiului, şi o a patra — Timpul. Există, totuşi, şi tendinţa de a se stabili o distincţie artificială între primele trei dimensiuni şi ultima, deoarece, din întîmplare, conştiinţa noastră se mişcă cu intermitenţă de-a lungul ultimei dimensiuni într-o singură direcţie, de la începutul pînă la sfîrşitul vieţii.

— Asta, zise un bărbat foarte tînăr, făcînd eforturi desperate să-şi reaprindă ţigara deasupra lămpii, asta... foarte clar într-adevăr.

— Ei bine, este evident că peste faptul acesta se trece întotdeauna cu vederea, continuă Exploratorul Timpului, uşor înveselit. Într-adevăr, aceasta este ceea ce se înţelege prin a Patra Dimensiune, cu toate că unii dintre cei care vorbesc despre ea nu-şi dau seama că, de fapt, aceasta vor şi ei să înţeleagă. Este un alt mod de a privi Timpul. ***Nu există nici o deosebire între Timp şi oricare dintre celelalte trei dimensiuni ale Spaţiului, decît doar că de-a lungul Timpului se mişcă mereu conştiinţa noastră.*** Unii smintiţi abordează într-un mod cu totul eronat această idee. Aţi auzit cu toţii ce spun ei cu privire la această a Patra Dimensiune?

— ***Eu*** n-am auzit, zise Primarul din Provincie.

— Pur şi simplu că Spaţiul, aşa cum îl consideră matematicienii, ar avea trei dimensiuni, care pot fi de-numite Lungime, Lăţime şi Înălţime şi poate fi definit întotdeauna prin referire la trei planuri, fiecare în unghi drept faţă de celelalte. Dar unii filozofi se întreabă de ce numai **trei** dimensiuni — de ce să nu poală exista şi o altă direcţie în unghi drept fată de celelalte trei? Şi au încercat chiar să construiască o geometrie tetradi- mensională. Profesorul Simon Newcomb a expus acest punct de vedere, cam cu o lună în urmă, la Societatea Matematică din New York. Ştiţi că, pe o suprafaţă plană, care are doar două dimensiuni, putem reprezenta figura unui corp tridimensional, şi, pornind de aici, ei socotesc că printr-o imagine a unui obiect

cu trei dimensiuni ar putea reprezenta şi una cu patru — dacă ar putea slăpîni perspectiva obiectului. Înţelegeţi?

— Cred că da, murmură Primarul din Provincie; şi, încreţindu-şi spîncencle, se cufundă într-o stare de introspecţie, mişcîndu-şi buzele ca unul care repetă nişte formule mistice. Da, acum cred că înţeleg, zise el după o pauză, luminîndu-se pentru cîteva clipe la faţă.

— Ei bine, trebuie să vă spun că de o bucată de vreme mă preocupă această geometrie cu patru dimensiuni. Unele dintre rezultatele obţinute sînt curioase. De exemplu, iată portretele aceluiaşi om la opt ani, la cincisprezece, la şaptesprezece, la douăzeci şi trei, şi aşa mai departe. Toate acestea sînt, în mod evident, nişte secţiuni, ca să mă exprim astfel, adică reprezentări tridimensionale ale fiinţei tetradimensionale, care este ceva fix şi inalterabil.

... Oamenii de ştiinţă, continuă Exploratorul Timpului, după o pauză necesară pentru asimilarea deplină a celor afirmate, ştiu foarte bine că Timpul nu este decît un fel de Spaţiu. Iată o diagramă ştiinţifică simplă, o înregistrare a mersului vremii. Linia aceasta, pe care o urmăresc cu degetul, arată mişcarea barometrului. Ieri se ridicase, aseară a scăzut, azi dimineaţă a crescut din nou, ridicîndu-se uşor pînă la acest punct. Este sigur că mercurul nu a trasat această linie în nici una din dimensiunile general recunoscute ale Spaţiului. Şi, totuşi, cu siguranţă că a trasat o astfel de linie, şi trebuie să tragem, deci, concluzia că ea a fost trasată de-a lungul dimensiunii Timp.

— Dar, zise Medicul, privind ţintă la jăratecul din cămin, dacă Timpul este într-adevăr numai o a patra dimensiune a Spaţiului, de ce este atunci şi de ce a fost întotdeauna considerat ca fiind ceva diferit? Şi de ce nu ne putem mişca în Timp, aşa cum ne mişcăm în celelalte dimensiuni ale Spaţiului?

Exploratorul Timpului zîmbi!

— Eşti oare dumneata atît de sigur că ne putem mişca liber în Spaţiu? Putem merge destul de uşor înapoi şi înainte, la dreapta şi la stînga şi oamenii au făcut asta din totdeauna. Admit că ne mişcăm liber pe două dimensiuni. Dar în ceea ce priveşte mişcarea în sus şi în jos? Aici sîntem împiedicaţi de gravitaţie.

— Nu-i chiar aşa, zise Medicul. Există baloane.

— Dar înainte de a exista baloane, omul nu avea, în afară de săriturile bruşte şi de neregularităţile terenului, nici o posibilitate de mişcare verticală.

— Totuşi, oamenii puteau să se mişte puţin în sus şi în jos, zise Medicul.

— Mai uşor, mult mai uşor în jos decît în sus.

— Dar în Timp nu te poţi mişca de loc, nu te poţi îndepărta de clipa prezentă.

— Scumpul meu domn, tocmai aici te înşeli. Tocmai aici se înşală toată lumea. Noi ne îndepărtăm fără încetare de clipa prezentă. Existenţa noastră mintală, care, nefiind materială, nu are dimensiuni, se mişcă de-a lungul dimensiunii Timp cu o viteză uniformă, din leagăn şi pînă la mormînt. Ca şi cum am călători ***în jos,*** dacă ne-am începe viaţa la cincizeci de mile deasupra suprafeţei pămîntului.

— Dar asta este şi marea greutate, întrerupse Psihologul. ***Poţi*** să te mişti în toate direcţiile Spaţiului, dar nu poţi să te mişti în Timp.

— Aici este şi sîmburele marii mele descoperiri. Te înşeli, spunînd că nu ne putem mişca în Timp. De pildă, cînd îmi amintesc cu multă precizie de un anume incident, mă înapoiez la clipa cînd s-a produs: devin, după cum se spune, absent. Fac, pentru o clipă, un salt în trecut. Desigur că nu avem posibilitatea să ne oprim în trecut mai mult timp, după cum un sălbatic sau un animal nu poate să se menţină la şase picioare deasupra pămîntului. Dar omul civilizat este mai avansat decît sălbaticul în această privinţă. El se poate ridica, împotriva gravităţii, într-un balon, şi de ce n-ar putea să spere că, în cele din urmă, va putea să oprească în loc sau să accelereze goana sa de-a lungul dimensiunii Timp, sau chiar să se întoarcă şi să călătorească înapoi?

— Oh, **asta,** începu Filby, e cu totul...

— De ce nu? zise Exploratorul Timpului.

— E împotriva raţiunii, zise Filby.

— Care raţiune? zise Exploratorul Timpului.

— Poţi să-mi demonstrezi cu fel de fel de argumente că negrul este alb, zise Filby, dar nu mă vei convinge niciodată.

— Se prea poate, zise Exploratorul Timpului. Dar cred că acum aţi început să înţelegeţi obiectul cercetărilor mele în geometria tetradimensională. E multă vreme de cînd aveam doar o idee vagă despre o maşină...

— Pentru a călători în Timp! exclamă Bărbatul Foarte Tînăr.

— Care ar călători indiferent în orice direcţie a Spaţiului şi a Timpului, după dorinţa celui care o conduce.

Filby se mulţumi să rîdă.

— Am şi verificat-o experimental, zise Exploratorul Timpului!

— Ar fi nespus de folositoare pentru un istoric, sugeră Psihologul. Poţi călători în trecut pentru a verifica, de exemplu, versiunea adevărată a bătăliei de la Hastings[1]!

— Nu crezi că ai atrage atenţia? zise Medicul. Strămoşii noştri nu prea tolerau anacronismele.

— Ai putea să înveţi limba greacă chiar din gura lui Homer sau Platon, reflectă Bărbatul Foarte Tînăr.

— În care caz vei fi trîntit la examen. Savanţii germani au perfecţionat atît de mult limba greacă!

— Şi apoi, mai este şi viitorul, zise Bărbatul Foarte Tînăr. Gîndiţi-vă! Poţi să-ţi plasezi toţi banii la o bancă, să-i laşi să acumuleze dobînzi, şi să alergi către viitor.

— Pentru ca să descoperi o societate, zisei eu, clădită pe o bază strict comunistă.

— Alcătuită din tot felul de teorii fanteziste! adăugă Psihologul.

— Da, aşa mi s-a părut şi mie, aşa că n-am vorbit niciodată despre maşină pînă la...

— Verificarea experimentală! strigai eu. Ai de gînd să verifici asia?

— Experienţa! strigă Filby, care începuse să se plictisească.

---

[1] Hastings: localitate în Anglia, unde a avut loc, în 1066, o bătălie între trupele lui Wilhelm Cuceritorul şi ale lui Harold. Părerile istoricilor asupra desfăşurării bătăliei sînt împărţite. (n.t.)

— În orice caz, hai să-ţi vedem experienţa, zise Psihologul, deşi ne dăm seama că totul nu e decît o farsă.

Exploratorul Timpului privi în jur, la noi, zîmbind. Apoi, continuînd să zîmbească şi înfundîndu-şi mîinile în buzunarele pantalonilor, ieşi încet din odaie şi îi auzirăm papucii tîrşîind prin lungul coridor care ducea la laboratorul său.

Psihologul privi spre noi.

— Mă întreb ce-o mai fi născocit?

— Vreo scamatorie sau cam aşa ceva, zise Medicul, iar Filby încercă să ne povestească despre un prestidigitator pe care îl văzuse la Burslem, dar, înainte de a-şi termina introducerea, Exploratorul Timpului se înapoie, aşa că anecdota lui Filby rămase în aer.

II. MAŞINA

Obiectul pe care Exploratorul Timpului îl ţinea în mînă era un mecanism strălucitor, metalic, de o construcţie foarte delicată, cu puţin mai mare decît un ceas obişnuit. Unele resorturi erau de fildeş, altele dintr-o substanţă cristalină şi transparentă. Din acest moment trebuie să mă exprim foarte clar, căci tot ceea ce urmează — în afară, doar, de cazul cînd acceptăm explicaţiile lui — este un fenomen absolut inexplicabil. Luă una din măsuţele octogonale care erau împrăştiate prin toată odaia şi

o aşeză lîngă foc, cu două picioare pe covoraşul din faţa căminului; Pe această masă puse mecanismul. Apoi îşi trase un scaun şi se aşeză. Singurul obiect care se mai afla pe masă era o mică lampă cu abajur, a cărei lumină vie cădea din plin pe mecanism. Împrejur, mai erau vreo duzină de lumînări, două pe policioara căminului în sfeşnice de bronz şi alte cîteva în candelabre, aşa încît odaia era strălucitor iluminată. Eu mă instalasem într-un fotoliu scund, foarte aproape de foc, şi îl trăsesem cît mai în faţă, în aşa fel încît să fiu aproape, între Exploratorul Timpului şi cămin. Filby şedea în spatele lui, privindu-i peste umăr. Medicul şi Primarul din Provincie îl priveau în profil dinspre dreapta. Psihologul din stînga. Bărbatul Foarte Tînăr stătea în picioare în spatele Psihologului. Toţi eram cu atenţia încordată. Mi-e imposibil să cred că, în asemenea condiţii, ar fi fost cu putinţă să ni se prezinte vreo scamatorie, oricît de subtil ar fi fost concepută şi oricît de îndemînatic ar fi fost executată.

Exploratorul Timpului privi mai întîi spre noi, apoi spre mecanism.

— Ei bine, zise Psihologul.

— Această jucărie, zise Exploratorul Timpului, rezemîndu-şi coatele pe masă şi împreunîndu-şi palmele deasupra aparatului, este numai un simplu model. Este proiectul meu pentru o maşină de călătorit în Timp. Observaţi că se prezintă destul de ciudat, iar bara aceasta are un aspect aparte, sclipitor, ca şi cum ar fi oarecum ireală. Arătă cu degetul bara. Iată, aici este o mică manetă albă, aici este încă una.

Medicul se ridică de pe scaun şi cercetă obiectul.

— E frumos construit, spuse el.

— Mi-a luat doi ani ca să-l confecţionez, replică Exploratorul Timpului. Apoi, după ce toţi imitară pe Medic, ne spuse: Aş vrea să înţelegeţi limpede că această manetă, atunci cînd este apăsată, trimite maşina să lunece în viitor, iar aceastălaltă o poate mişca în sens invers. Şeaua aceasta este scaunul pe care va sta Exploratorul Timpului. Acum voi apăsa pîrghia şi maşina va porni. Se va şterge din faţa voastră, va trece în viitor şi va dispare. Priviţi bine la ea. Priviţi de asemenea şi la masă, şi asiguraţi-vă că nu este la mijloc nici o scama-torie. Nu vreau să prăpădesc acest model şi apoi să mi se spună că sînt un şarlatan.

Se făcu o pauză cam de un minut. Psihologul fu gata sil mi spună ceva, dar se răzgîndi. Apoi Exploratorul Timpului întinse degetul spre manetă.

— Nu, zise el deodată. Dă-mi mîna dumitale.

Şi, întorcîndu-se către Psiholog, îi apucă mîna şi îi spuse să întindă degetul arătător. Aşa că însuşi Psihologul fu cel care trimise modelul Maşinii Timpului în călătoria ei fără sfîrşit. Am văzut cu toţii cum a apăsat pe manetă. Sînt absolut sigur că n-a fost posibilă nici o scamatorie. S-a iscat ca o suflare de vînt şi lumina lămpii a pîlpîit. Una dintre lumînările de pe policioară se stinse şi mica maşină se răsuci brusc, deveni nedesluşită, se văzu ca o fantomă, timp de o secundă poate, ca un vîrtej de fildeş şi de alamă vag lucitoare; şi, apoi. dusă a fost — dispăru! În afară de lampă, pe masă nu se mai vedea nimic.

Am rămas cu toţi tăcuţi timp de un minut. Apoi Fîlby spuse:

— Să fiu al naibii!...

Psihologul îşi reveni din stupoare şi se uită brusc sub masă. Văzîndu-l, Exploratorul Timpului izbucni în rîs.

— Ei? zise el către Psiholog. Apoi, ridicîndu-se, se îndreptă către cutia cu tutun de pe policioară şi, întor- cîndu-ne spatele, începu să-şi umple pipa.

Ne-am uitat uimiţi unii la alţii.

— Ascultă, zise Medicul, vorbeşti într-adevăr serios? Crezi într-adevăr că maşina a pornit să călătorească în Timp?

— Desigur, zise Exploratorul Timpului, aplecîndu-se să ia, cu un beţişor, foc din cămin. Apoi se întoarse, în timp ce aprindea pipa, şi-l privi pe Psiholog drept în faţă. (Psihologul, pentru a dovedi că nu era tulburat, îşi luă o ţigară de foi, încercînd s-o aprindă fără să-i taie vîrful.)

— Ba, mai mult, am şi o maşină mare, aproape terminată, acolo — arătă către laborator — şi cînd va fi gata, am de gînd să fac eu însumi o călătorie.

— Vrei să spui că maşina pe care am văzut-o călătoreşte în viitor? zise Filby.

— În viitor sau în trecut — ca să spun drept, nu ştiu bine unde.

După un răstimp, Psihologul avu o inspiraţie:

— Dacă totuşi s-a dus undeva, probabil ca s-a dus în trecut, zise el.

— De ce? întrebă Exploratorul Timpului.

— Pentru că bănuiesc că nu s-a mişcat în spaţiu, şi dacă ar fi plecat în viitor ar fi şi acum aici, întrucît ar fi trecut şi prin clipa de fată.

— Dar, zisei eu, dacă ar fi plecat în trecut ar fi fost vizibilă atunci cînd am intrat pentru prima oară în această odaie; şi joia

trecută, cînd am fost aici; şi joia dinainte; şi aşa mai departe!

— O obiecţie serioasă, remarcă Primarul din Provincie, cu un aer de imparţialitate, intorcîndu-se spre Exploratorul Timpului.

— De fel, zise Exploratorul Timpului şi, adresîndu-se Psihologului: Gîndeşte-te. ***Dumneata*** poţi explica asta. Este o reprezentare sub pragul cunoaşterii, ştii, reprezentare diluată.

— Desigur, zise Psihologul, şi ne lămuri. Este un lucru elementar în psihologie. Ar fi trebuit să mă gîn- desc mai înainte. E destul de limpede, şi susţine de minune paradoxul. Nu putem vedea această maşină şi nici n-o putem percepe, după cum nu putem vedea nici spiţa unei roţi care se învîrteşte, sau glontele care zboară prin aer. Dacă trece prin timp de cincizeci sau de o sută de ori mai repede decît mergem noi, dacă străbate un minut în timp ce noi străbatem o secundă, impresia pe care o produce va fi desigur de cincizeci de ori sau de o sută de ori mai rapidă decît aceea pe care ar produce-o dacă n-ar călători în timp. Este destul de simplu. Îşi plimbă palma pe locul unde fusese maşina. Vedeţi? zise el, rîzînd.

Am rămas cîteva clipe privind la masa goală. Apoi Exploratorul Timpului ne întrebă ce părere avem despre cele petrecute.

— În seara asta pare destul de plauzibil, zise Medicul; dar aşteaptă pînă mîine. Aşteaptă să apară bunul simţ al dimineţii.

— Vreţi să vedeţi şi adevărata Maşină a Timpului? întrebă Exploratorul Timpului. Şi, spunînd aceasta, luă lampa într-o mînă şi, de-a lungul coridorului, prin care sufla vîntul, ne conduse pînă la laboratorul său. Parcă văd şi acum lumina pîlpîitoare,

conturul capului său mare şi straniu, dansul umbrelor, aşa cum îl urmam cu toţii, nedumeriţi dar şi neîncrezători, şi cum acolo, în laborator, am contemplat un exemplar mult mai mare decît micul mecanism pe care îl văzuserăm dispărînd de sub ochii noştri. Uncie părţi ale maşinii erau din nichel, altele din fildeş, iar altele fuseseră cu siguranţă şlefuite sau tăiate din cristal de stîncă. Aparatul era aproape gata, dar manelele răsucite, de cristal, zăceau neterminate pe o bancă, alături de cîteva plăci acoperite cu desene. Am ridicat o placă, vrînd să o privesc mai aproape. Părea să fie din cuarţ.

— Ascultă, zise Medicul, chiar vorbeşti serios? Sau totul nu-i decît o scamatorie — ca fantoma pe care ne-ai arătat-o anul trecut, de Crăciun?

— Cu această maşină, zise Exploratorul Timpului, ţinînd lampa ridicată, am de gînd să explorez Timpul. E limpede? În viaţa mea n-am fost mai serios ca acum.

Nici unul din noi n-a ştiut ce să spună.

Am întîlnit, pe deasupra umărului Medicului, privirea lui Filby şi el îmi făcu, solemn, cu ochiul.

III. EXPLORATORUL TIMPULUI SE ÎNTOARCE

Cred că, pe atunci, nici unul dintre noi nu prea credea tn Maşina Timpului. Adevărul este că Exploratorul Timpului era unul dintre oamenii prea abili pentru a fi crezuţi: simţeai totdeauna că nu sesizezi tot ce este

în jurul lui; totdeauna bănuiai vreo rezervă subtilă, vreo ingeniozitate care pîndea din dosul sincerităţii lui aparente. Dacă Filby ne-ar fi arătat modelul şi ne-ar fi explicat problema, întrebuinţînd chiar cuvintele Exploratorului Timpului, fată de el am fi arătat mult mai puţin scepticism. I-am fi ghicit de îndată intenţiile: şi un măcelar poate să-l înţeleagă pe Filby. Dar Exploratorul Timpului avea multe ciudăţenii în felul lui de a fi şi nu ne puteam încrede în el. Lucruri care ar fi făcut faima unui om mai puţin abil decît el păreau înşelătorii în mîna lui. Este o greşeală să faci totul cu prea multă uşurinţă. Oamenii care îl priveau cu seriozitate n-au fost niciodată prea siguri de comportarea lui: erau oarecum conştienţi că a-ţi pune în joc reputaţia pentru el era ca şi cum ai mobila odaia copiilor cu obiecte făcute din porţelan fin. Astfel că nu cred ca vreunul dintre noi să fi vorbit prea mult despre explorarea timpului, în intervalul dintre joia aceea şi următoarea, cu toate că ideea ciudatei călătorii trecea, fără îndoială, prin minţile celor mai mulţi dintre noi: şi plauzibilitatea ei, dar şi tot ceea ce avea de necrezut din punct de vedere practic, pe lîngă anacronismul şi confuzia pe care le conţinea, în ceea ce mă priveşte, eram îndeosebi preocupat de trucul efectuat cu modelul. Îmi amintesc că am discutat despre aceasta cu Medicul, pe care l-am întîlnit vineri la cercul adepţilor lui Linné.[1] Mi-a spus că văzuse ceva asemănător la Tübingen[2] şi acorda foarte multă importanţă

[1] Charles de Linné: cunoscut naturalist suedez, autorul unei clasificări a plantelor, lucrare care a cunoscut o mare răspîndire şi a influenţat numeroşi oameni de ştiinţă. (1707—1778). (n. t.)

[2] Tübingen: oraş german, cu o vestită Universitate (n. t.)

faptului că se stinsese lumînarea. Dar nu putea să explice în ce mod se executase scamatoria.

Joia următoare m-am dus din nou la Richmond — cred că eram unul dintre oaspeţii cei mai constanţi ai Exploratorului Timpului — şi, ajungînd tîrziu, am găsit patru sau cinci bărbaţi adunaţi în salon. Medicul şedea în picioare în faţa căminului, cu o foaie ele hîrtie într-o mînă şi cu ceasul în cealaltă. M-am uitat în jur după Exploratorul Timpului.

— E şapte şi jumătate acum, zise Medicul. Cred că ar fi mai bine să ne aşezăm la masă.

— Unde-i... întrebai eu, numind pe gazda noastră.

— Abia acum ai venit? S-a petrecut ceva ciudat. Este silit să întîrzie. Mă roagă, în acest bileţel, să ne aşezăm la masă la ora şapte, dacă el nu s-a înapoiat pînă atunci. Adaugă că ne va explica totul cînd va fi aici.

— Ar fi păcat să lăsăm cina să se răcească, zise Editorul unui bine-cunoscut ziar; şi, la aceste vorbe, Medicul sună clopoţelul.

Psihologul era singura persoană, în afară de Doctor şi de mine, care asistase la reuniunea precedentă. Ceilalţi erau Blank, Editorul menţionat mai sus, un oare-care ziarist şi un alt personaj — un om timid, tăcut, cu barbă — pe care nu-l cunoşteam şi care, după cît am remarcat, nu a deschis niciodată gura în cursul serii. La masă s-au făcut diferite presupuneri în legătură cu absenţa Exploratorului Timpului, iar eu am sugerat, pe jumătate în glumă, eventualitatea unei călătorii în limp. Editorul a cerut explicaţii, iar Psihologul i-a ofe- rit o relatare sumară a ,,paradoxului şi ingenioasei scamatorii” la care fuseserăm

martori cu o săptămînă mai înainte. În mijlocul povestirii sale, uşa dinspre coridor se deschise fără zgomot. Eram aşezat cu faţa spre uşă şi am fost primul care am văzut-o deschizîn- du-se.

— ***Hallo!*** am spus. În sfîrşit!

Uşa se deschise mai larg, şi Exploratorul Timpului apăru în faţa noastră. Am scos un strigăt de surpriză.

— Doamne sfinte! Omule, ce s-a întîmplat? strigă Medicul, văzîndu-l şi el. Toţi cei de la masă întoarseră capul spre uşă.

Era într-o stare jalnică. Haina era prăfuită şi murdară, mînjită cu pete verzi pe mîneci; părul în dezordine era, după cîte mi s-a părut mie, mai încărunţit — fie de praf şi murdărie, fie pentru că îşi schimbase într-adevăr culoarea. Faţa îi era palidă, ca de cadavru; pe bărbie avea o tăietură roşcată — o tăietură pe jumătate închisă; expresia lui era răvăşită şi obosită, exprimînd o suferinţă intensă. Ezită un moment în prag, ca şi cum ar fi fost orbit de lumină. Apoi intră în odaie.

Păşea şchiopătînd ca un vagabond pe care îl dor picioarele. Îl priveam în tăcere, aşteptînd să vorbească.

Fără să spună, însă, vreo vorbă, el se apropie cu greu de masă şi făcu un gest către sticla cu vin. Editorul umplu un pahar şi i-l întinse. Îl goli şi păru că se simte mai bine, căci privi jur-împrejurul mesei şi pe faţă îi flutură umbra vechiului său zîmbet.

— Ce ţi s-a întîmplaţ, omule? întrebă Doctorul. Exploratorul Timpului păru că nu aude.

— Nu vă deranjaţi din pricina mea, zise el, articu- lînd cu greu cuvintele. Mă simt bine.

Se opri, întinse din nou paharul, pentru a-i fi umplut, şi-l goli dintr-o sorbitură.

— E bun, zise el. Ochii începură să-i strălucească şi o uşoară culoare îi reveni în obraji. Privirea îi trecu peste feţele noastre, cu o vagă încuviinţare, şi apoi se roti în jurul odăii calde şi confortabile. După aceea vorbi din nou, rostind la fel de greu cuvintele: Mă duc să mă spăl şi să mă îmbrac, şi apoi cobor să vă explic totul... Puneţi-mi şi mie deoparte o bucată din friptura asta de berbec. Sînt lihnit după o bucată de carne.

Îşi aruncă privirea către Editor, care era un oaspete mai puţin obişnuit, şi îi ură bun sosit în casa lui. Editorul începu să formuleze o întrebare.

— Vă răspund îndată, zise Exploratorul Timpului. Sint... Într-un hal! Un minut şi sînt gata.

Puse paharul pe masă şi se îndreptă spre uşa care ducea la etaj. Am observat din nou că şchiopăta şi călca fără să facă zgomot. Ridicîndu-mă de pe scaun, m-am uitat, pe cînd ieşea, la picioarele lui. Nu era încălţat decît cu o pereche de ciorapi zdrenţuiţi şi plini de sînge. Apoi uşa se închise în urma lui. Era cît pe-aci să-l urmez, dar mi-am amintit cît de mult detesta atenţia acordată persoanei sale. Pentru cîteva momente mi se făcu în minte un gol.

— ,,Extraordinara comportare a unui eminent savant", îl auzii pe Editor, exprimîndu-se (după cum îi era obiceiul) în titluri de ziar.

Această observaţie mi-a readus atenţia la cei adunaţi în jurul mesei încărcate.

— Ce s-o fi întîmplat? zise Ziaristul. A făcut oare pe hamalul amator? Nu reuşesc să înţeleg.

Întîlnind privirea Psihologului, am citit pe faţa lui propria mea interpretare. M-am

gîndit că, urcînd scările, Exploratorul Timpului şchiopăta anevoie. Nu cred că altcineva mai observase că şchiopăta.

Primul care şi-a revenit complet din uimire a fost Medicul, care a agitat imediat clopoţelul — Exploratorul Timpului nu putea să sufere ca servitorii să fie prezenţi în timpul mesei — cerînd să se aducă o mîncare caldă. Mormăind, Editorul se întoarse iar la cuţit şi furculiţă, iar Omul Tăcut făcu la fel. Cina fu reluată. Pentru cîtva timp, conversaţia se limită la simple exclamaţii, cu pauze de mirare; apoi Editorul nu îşi mai putu stăpîni curiozitatea.

— Oare prietenul nostru îşi completează modestul său venit făcînd pe măturătorul? Sau trece prin metamorfozele lui Nabucodonosor[1]? întrebă el.

— Sînt sigur că este vorba despre povestea Maşinii Timpului, zisei eu, reluînd relatarea Psihologului despre întîlnirea noastră anterioară.

Noii oaspeţi erau de-a dreptul neîncrezători. Editorul ridică obiecţii:

— Ce mai este şi cu această explorare a timpului? Un om nu se poate umple de praf tăvălindu-se într-un paradox, nu-i aşa? Apoi, pe măsură ce se convingea singur de această idee, recurse la ironie: Oare nu există perii de haine în Viitor?

Ziaristul nu voia, de asemenea, să creadă, cu nici un preţ, şi se alătură Editorului, în sarcina, destul de uşoară de altfel, de a ridiculiza întreaga poveste. Amîndoi făceau

---

[1] Legenda spune că Nabucodonosor II a fost pedepsit de Dumnezeu pentru distrugerea Ierusalimului, fiind trimis să trăiască, nebun, timp de 7 ani, printre animale sălbatice. După această perioadă, însănătoşindu-se, s-a reurcat pe tron. (n. t.)

parte din noua categorie de ziarişti — tineri foarte veseli şi ireverenţioşi.

— Corespondentul nostru special transmite din ziua de poimîine, tocmai spunea Ziaristul — sau mai bine zis striga — cînd Exploratorul Timpului reveni. Era îmbrăcat în haine obişnuite de seară şi nimic, afară doar de privirea lui răvăşită, nu mai rămăsese din aspectul care ne izbise mai înainte.

— Iată, zise Editorul rîzînd, amicii noştri aici de faţă spun că ai fi fost într-o călătorie în mijlocul săptămînii viitoare! Vrei să ne spui şi nouă ce intenţii va mai avea guvernul? Cît ne ceri pentru asta?

Exploratorul Timpului se aşeză pe scaunul lui, fără să spună o vorbă. Zîmbea liniştit, aşa cum îi era felul.

— Unde-i friptura de berbec? întrebă el. Ce plăcere să înfigi din nou o furculiţă într-o bucală de carne!

— Povestirea! strigă Editorul.

— La naiba cu povestirea! zise Exploratorul Timpului. Vreau să mănînc. Nu spun o vorbă pînă ce nu-mi introduc o anumită cantitate de peptone în artere. Mulţumesc. Puţină sare.

— Numai o vorbă, zisei eu. Ai călătorit prin timp?

— Da, zise Exploratorul Timpului, cu gura plină, dînd afirmativ din cap.

— As plăti un şiling rîndul pentru o relatare ***ad litte- ram,*** zise Editorul

Exploratorul timpului, ciocănind în pahar cu unghia, îl împinse către Omul Tăcut; acesta, care îl privea drept în faţă, tresări brusc şi umplu paharul cu vin. Restul cinei se scurse într-o atmosferă de stinghereală. În ceea ce mă priveşte, simţeam sumedenie de întrebări pe vîrful buzelor şi sînt convins

că şi ceilalţi simţeau la fel. Ziaristul încercă să slăbească încordarea povestind anecdote de Hettie Potter. Exploratorul Timpului îşi consacră toată atenţia mîncării şi dădu dovadă de o foame de lup. Medicul fuma o ţigare, privindu-l pe Exploratorul Timpului printre gene. Omul Tăcut părea şi mai stîngaci decît pînă atunci şi bea şampanie, pahar după pahar, cu regularitate şi cu hotărîre, din pură nervozitate. În cele din urmă, Exploratorul Timpului îşi împinse farfuria deoparte şi privi în jur, către noi.

— Cred că trebuie să-mi cer scuze, zise el. Muream pur şi simplu de foame. Am trecut prin clipe îngrozitoare. Întinse nuna după o ţigare de foi şi îi tăie ca- pătul. Dar să trecem în fumoar. Este o istorie prea

lungă pentru a o povesti în faţa acestor farfurii murdare. Şi, sunînd, în trecere, din clopoţel, ne conduse în odaia alăturată.

— I-aţi pus la curent pe Blank, pe Dash şi pe Chose cu privire la Maşină? mă întrebă el, lăsîndu-se pe spate în fotoliu şi arătînd către cei trei oaspeţi noi.

— Dar totul nu-i decît o absurditate, zise Editorul.

— În seara asta n-am să mă pot angaja în discuţii. N-am nimic împotrivă să vă povestesc tot ce mi s-a întîmplat, dar nu pot să mai discut. Vreau, continuă el, să vă povestesc cele ce mi s-au întîmplat, dacă doriţi, dar trebuie să vă abţineţi de la orice întrerupere. Simt nevoia să povestesc. O simt din plin. Multe vi se vor părea minciuni. Fie! Cu toate acestea, totul este adevărat — de la început pînă la sfîrşit. Mă aflam în laborator, la ora patru, şi de atunci... am trăit opt zile... nişte zile cum niciodată n-a trăit vreo fiinţă omenească! Sînt aproape frînt, dar nu mă voi culca pînă ce nu vă voi împărtăşi absolut totul. Apoi mă voi duce la culcare. Deci, fără întreruperi! Sînteţi de acord?

— De acord, zise Editorul, şi ceilalţi am repetat „De acord”. Şi cu aceasta, Exploratorul Timpului îşi începu istorisirea, aşa cum am transcris-o eu, mai jos. La început, şedea rezemat în fotoliu şi vorbea ca un om obosit. După aceea, se însufleţi tot mai mult. Scriind toate acestea, îmi dau seama cu amărăciune de neputinţa condeiului — şi, mai ales, de propria mea neputinţă — de a reda calitatea povestirii. Vreau să cred că citiţi cu destulă atenţie; dar nu puteţi vedea, în cercul luminos al lămpii, faţa palidă şi sinceră a celui cc vorbea şi nici nu puteţi auzi intonaţia vocii

sale. Nu puteţi şti cum oglindea expresia feţei sale toate fazele povestirii! Cei mai mulţi dintre noi, cei ce ascultam, eram în umbră, deoarece lumînările din fumoar nu fuseseră aprinse, şi numai faţa Ziaristului şi picioarele Omului Tăcut, de la genunchi în jos, erau în lumină. La început, priveam cînd şi cînd unul la altul. După un timp am încetat să ne mai privim, urmărind numai figura Exploratorului Timpului.

IV. CĂLĂTORIND ÎN TIMP

— Joia trecută le-am vorbit unora dintre dumneavoastră despre principiile Maşinii Timpului şi le-am şi arătat-o, neterminată, în atelier. Acolo este şi acum. puţin uzată de drum, este adevărat: una dintre manetele de fildeş este crăpată, iar o şină de alamă s-a îndoit, dar restul este destul de solid. Speram s-o termin vineri; dar vineri, cînd montarea era aproape gata, am constatat că una din barele de nichel era exact cu un ***inch*** mai scurtă şi a trebuit s-o construiesc din nou; aşa că totul nu a fost gata decît azi dimineaţă. Astăzi, la ora zece, prima Maşină a Timpului şi-a început cariera. Am examinat-o pentru ultima dată, am încercat din nou toate şuruburile, am mai pus o picătură de ulei pe bara de cuarţ, şi m-am aşezat în şa. Presupun că un sinucigaş, ţinîndu-şi pistolul lipit de tîmplă, încearcă aceeaşi curiozitate faţă de ceea ce va urma, cum am simţit şi eu în clipa aceea. Am apucat cu o mînă maneta de pornire şi cu cealaltă pe cea de oprire, am apăsat pe prima, şi aproape imediat pe a doua. Am avut impresia că mă clatin; o senzaţie de cădere, ca într-un coşmar; şi, privind în jurul meu, am văzut laboratorul exact ca mai înainte. Se întîmplase oare ceva? O clipă am crezut că mintea mă înşelase. Apoi am observat ceasul. O clipă mai înainte, după cum mi s-a părut, arăta ora zece şi cîteva minute: acum era aproape trei şi jumătate!

Am respirat adînc, am strîns dinţii, am apucat ma- neta de pornire cu amîndouă mîinile şi am împins-o înainte, cu o smucitură. Laboratorul deveni neguros şi

apoi se întunecă. Doamna Watchett intră şi trecu, fără să pară că mă vede, spre uşa care dădea în grădină. Presupun că i-a trebuit cam un minut pentru a traversa încăperea, dar mie mi se păru că ţîşneşte prin odaie ca o rachetă. Am apăsat maneta pînă la refuz. Se făcu noapte, ca şi cum ai fi stins lampa şi în clipa următoare se lumină de ziuă. Laboratorul deveni neguros şi întunecat, tot mai întunecat. A doua noapte veni iar, neagră, apoi se făcu din nou ziuă, din nou noapte, din nou ziuă, din ce în ce mai repede. Un murmur ameţitor îmi umplea urechile, şi o confuzie stranie, mută, coborî asupra minţii.

Mi-e teamă că nu pot să exprim senzaţiile atît de singulare ale călătoriei în timp. Ele sînt extrem de neplăcute. Simţi exact aceeaşi stare pe care o ai la ***montagne-russe***[1] — de precipitare direct în jos! Aveam, de asemenea, şi presimţirea unei iminente ciocniri. Pe măsură ce continuam, nopţile urmau zilelor ca bătăile unei aripi negre. Imaginea tulbure a laboratorului părea acum că se şterge din faţa mea şi vedeam cum soarele urcă iute pe cer, dîndu-i ocol în fiecare minut, şi fiecare minut însemna o zi. Am presupus că laboratorul fusese distrus şi eu mă aflam în aer liber. Aveam o impresie nelămurită de urcuş, dar mergeam prea repede pentru a-mi mai da seama de mişcarea lucrurilor din jur. Mersul celui mai încet melc era mult prea rapid pentru mine. Succedarea scînteietoare a întunericului şi luminii erau ex-trem de dureroase pentru ochi. Apoi, în întunericul intermitent, am văzut luna

[1] Montagne-russe: un sistem complicat de şine, pe care urcă şi coboară, cu cotituri bruşte, un vehicul. Distracţie de bîlci. (n.t.)

trecînd cu repeziciune prin toate pătrarele, de la lună nouă şi pînă la lună plină, şi am zărit, licărind slab, stelele care se roteau. Apoi, pe măsură ce îmi continuam drumul, cu viteză din ce în ce mai mare, palpitaţia zilelor şi a nopţilor se topi într-un cenuşiu continuu; cerul căpătă o minunată nuanţă de albastru închis, o culoare splendidă şi luminoasă că aceea a unui început de crepuscul; rotindu-se, soarele deveni o fîşie de foc, un arc strălucitor în spa-ţiu, iar luna o panglică mai palidă, fluturătoare; nu mai vedeam stelele, ci doar, cînd şi cînd, cîte un cerc mai strălucitor ce tremura pe bolta albastră.

Peisajul era neguros şi vag. Mă aflam tot pe coasta dealului pe care este acum această casă şi spinarea dealului se ridica cenuşie şi întunecată în faţa mea. Vedeam copacii crescînd şi transformîndu-se, ca nişte nori de abur, cînd cafenii, cînd verzi: creşteau, se întindeau, se frîngeau şi dispăreau. Vedeam clădiri uriaşe ridicîndu-se neclare şi frumoase, şi dispărînd ca un vis.

Întreaga suprafaţă a pamîntului părea schimbată — to- pindu-se şi curgînd sub ochii mei. Micile indicatoare de pe cadranele ce marcau viteza se învîrteau din ce în ce mai repede. Atunci am observat că brîul soarelui se legăna în sus şi în jos, din solstiţiu în solstiţiu, într-un minut sau chiar mai puţin, şi că, deci, mersul meu era de peste un an pe minut; şi minut de minut zăpada albă ţîşnea pe tot pămîntul, şi dispărea, urmată de verdele deschis şi de scurtă durată al primăverii.

Senzaţiile neplăcute, încercate la plecare, erau acum mai puţin acute. Pînă la urmă, se transformară într-un fel de euforie nervoasă? Remarcam, totuşi, o mişcare neregulată a maşinii, pe care nu mi-o puteam explica. Dar mintea îmi era prea confuză pentru ca să mai dau vreo atenţie acestei mişcări, aşa că m-am năpustit în viitor, cu o pornire de nebunie care creştea mereu în mine. La început, abia dacă mă gîndeam la oprire, abia dacă mă mai gîndeam la altceva decît la aceste senzaţii noi. Apoi o nouă serie de impresii îşi făcură loc în mintea mea — curiozitate amestecată cu spaimă — pînă cînd în ccle din urmă puseră cu totul stăpînire pe mine. Ce stranie dezvoltare a omenirii, ce miraculoase progrese faţă de civilizaţia noastră rudimentară, gîndeam eu, trebuie că mi se vor înfăţişa cînd voi ajunge să privesc de aproape lumea aceasta nelămurită şi iluzorie care alerga şi se transforma sub ochii mei! Vedeam ridicîndu-se în jurul meu monumentele unei măreţe şi splendide arhitecturi, mai masive decît orice clădire din vremurile noastre, şi totuşi, după cît se părea, zidite doar din luciri şi neguri. Vedeam un verde bogat

aşter- nîndu-se pe coasta dealului şi rămînînd mereu acelaşi, fără ca vreo iarnă să-l întrerupă. Chiar şi prin vălul confuz care mă înconjura, pămîntul părea foarte fru-mos. Aşa că am început să mă gîndesc la oprirea măşinii.

Riscul principal consta în a întîlni vreun obiect oarecare în spaţiul pe care îl ocupam eu şi maşina. Atîta timp cît călătoream cu mare viteză prin timp, aceasta nu avea aproape nici o importanţă: eram, ca să zic aşa,

dematerializat — mă furişam ca un abur prin golurile substanţelor pe care le întîlneam! Dar, cînd aş fi oprit, puteam să fiu zdrobit, moleculă cu moleculă, în materia care ar fi stat în calea mea; însemna ca atomii corpului meu să fie puşi într-un contact atît de strîns cu aceia ai obstacolului, încît ar fi rezultat o violentă reacţie chimică — poate chiar o puternică explozie — şi aş fi fost aruncat, eu şi aparatul meu, în afara oricăror dimensiuni posibile — în Necunoscut. Această eventualitate mi-a venit în minte de nenumărate ori în timp ce construiam aparatul; dar atunci o acceptasem de bunăvoie, ca pe un risc inevitabil — unul dintre riscurile pe care trebuia să mi le asum! Dar acum, cînd riscul nu mai putea fi oco-lit, nu-l mai vedeam în aceeaşi lumină optimistă. Adevărul este că, pe nesimţite, ciudăţenia absolută a tot ce se întîmpla, zguduiturile şi vibraţiile enervante ale maşinii, şi mai ales senzaţia de cădere prelungită îmi copleşiseră nervii. Îmi spuneam că n-am să mă mai pot opri niciodată şi, într-un acces de impetuozitate, am hotărît să mă opresc imediat. Cu o nerăbdare de nebun, am împins maneta pînă la capăt, şi atunci, brusc, maşina s-a dat peste cap, iar eu am fost azvîrlit cu putere în aer.

Aveam în urechi bubuitul unui tunet. Cred că am rămas ameţit cîteva clipe. O grindină nemiloasă răpăia în jur, iar eu m-am trezit pe un covor de iarbă moale, în faţa maşinii răsturnate. Totul încă mai părea cenu- şiu, dar am constatat că vîjîitul din urechi dispăruse. Am privit în jur. Mă aflam, după cum mi s-a părut, într-o grădină, pe o mică pajişte, înconjurată de boschete de

rododendroni, şi florile mov şi purpurii cădeau ca ploaia sub ropotul grindinei. Ţopăind şi dansînd, grindina atîrna ca un mic nor deasupra maşinii, şi se tîra pe pă-mînt ca fumul. În cîteva clipe eram ud pînă la piele. „Frumoasă ospitalitate”, mi-am spus eu, „faţă de un om care a călătorit ani nenumăraţi pentru ca să vă vadă”.

Apoi m-am gîndit că era o prostie să rămîn nemişcat în ploaie. M-am ridicat şi am privit în preajmă. O figură uriaşă, sculptată după cît se părea într-o piatră de culoare albă, se arăta nelămurit dincolo de rododendroni

prin ceaţa aversei. Tot restul lumii rămînea încă invizibil.

Ar fi greu să descriu senzaţiile pe care le trăiam. Cînd pînza grindinei s-a mai subţiat, am văzut mai lămurit figura cea albă. Era un adevărat colos, căci un mesteacăn argintiu abia îi atingea umărul. Era tăiat în marmoră albă, şi semăna oarecum cu un sfinx înaripat, dar aripile, în loc să fie îndoite vertical în cele două părţi, erau întinse, astfel încît părea că planează. Piedestalul părea a fi din bronz şi era acoperit de cocleală. Din întîmplare, avea faţa întoarsă spre mine; ochii fără vedere păreau că mă privesc; pe buze avea umbra uşoară a unui zîmbet. Era foarte ros de vreme, şi asta îi dădea un aer bolnăvicios, neplăcut. Am stat cîtva timp pri- vind la el — jumătate de minut, sau, poate, jumătate de oră. Părea că înaintează sau se dă înapoi, după cum grindina cădea mai deasă sau mai rară în faţa lui. În cele din urmă mi-am luat pentru o clipă ochii de la sfinx şi am văzut că perdeaua de grindină se subliase de tot, iar cerul se lumina, promiţînd lumina soarelui.

Am privit din nou la forma albă ce şedea ghemuită şi, deodată, mi-am dat seama de toată temeritatea călătoriei mele. Oare ce va apare înaintea mea cînd perdeaua de ceaţă se va risipi cu totul? Oare cum vor arăta oamenii? Dacă cruzimea devenise un sentiment general? Dacă, în acest interval, rasa îşi pierduse umanitatea şi se transformase în ceva inuman, lipsit de sentimente, şi de o forţă neînchipuită? Eu puteam să le par vreun animal sălbatic, preistoric, cu atît mai oribil şi mai dez- gustător cu cît exista o asemănare între noi

— o fiinţă josnică, pe care trebuiau s-o ucidă imediat.

Am distins, apoi, nişte forme vaste — clădiri imense cu parapete complicate şi coloane înalte, pe dealul împădurit ce se tîra întunecat în faţa mea, prin furtuna care îşi dădea sfîrşitui. M-a cuprins o spaimă cumplită. M-am întors, desperat, către Maşina Timpului şi m-am străduit din răsputeri s-o pun din nou pe picioare. În acest timp, săgeţile soarelui ţîşniră printre norii furtunii. Aversa cenuşie fu izgonită şi se risipi ca veşmîntul iluzoriu al unei fantome. Deasupra mea, pe albastrul

intens al cerului de vară dispăreau învolburîndu-se cîteva fîşii de nori plumburii. Marile clădiri din jurul meu se înălţau limpede şi desluşit, strălucind de umezeala furtunii, împodobite cu alb de pietrele netopite ale grindinei, adunate de-a lungul pereţilor. Mă simţeam gol, într-o lume ciudată. Mă simţeam cum s-ar simţi poate o pasăre în aerul limpede, ştiind că deasupra ei zboară uliul, gata să se năpustească. Frica mi se transformă într-o adevărată frenezie. Am respirat adînc, mi-am încleştat dinţii, şi am pornit din nou, cu înverşunare, să împing maşina cu mîinile şi cu genunchii. Ea cedă eforturilor mele desperate şi se întoarse la locul ei, izbindu-mă cu putere în bărbie. Cu o mînă pe şa şi cu alta pe manetă, am rămas aşa, gîfîind din greu, gata să mă urc din nou în maşină.

Dar, odată recîştigată posibilitatea unei retrageri prompte, mi-a revenit şi curajul. Am privit cu mai multă curiozitate şi cu mai puţină teamă la acea lume din viitorul îndepărtat. Într-o deschidere circulară, sus, pe zidul clădirii celei mai apropiate, am văzut un grup de fiinţe înveşmîntate în haine bogate şi suple. Mă zăriseră, căci aveau feţele îndreptate spre mine.

Apoi ani auzit voci care se apropiau. Printre tufişu-rile de lîngă Sfinxul Alb se zăreau capetele şi umerii unor oameni ce veneau în fugă. Unul dintre ei ieşi pe o cărare ce ducea drept spre mica pajişte pe care mă aflam. Era o fiinţă firavă — abia dacă trecea de patru picioare[1] înălţime — înveşmîntată într-o tunică purpurie, cu talia încinsă de un brîu de piele. Purta sandale sau coturni — n-am putut să-mi dau seama ce anume — pulpele îi erau goale pînă la

[1] Un picior = 30 cm. (n. t.)

genunchi, şi avea capul descoperit. Observînd-o, mi-am dat seama pentru prima dată cît de cald era aerul

M-a izbit frumuseţea şi graţia acestei fiinţe, nespus de plăpînde. Roşeaţa obrajilor îmi amintea acel frumos tip de ftizie — frumuseţea hectică despre care am auzit vorbindu-se de atîtea ori. La vederea acestei fiinţe mi-am recăpătat, dintr-o dată, încrederea. Mi-am luat mîinile de pe maşină.

V. ÎN ERA DE AUR

După cîteva clipe ne aflam faţă în faţă, eu şi acest om fragil din viitor. Veni drept spre mine şi îmi zîmbi, privindu-mă în ochi. Absenţa oricărui semn de teamă în comportarea sa mă izbi de la prima privire. Se întoarse spre ceilalţi doi, care îl urmau, şi le vorbi într-o limbă ciudată, dulce şi melodioasă.

Mai veniră şi alţii, şi în scurt timp se afla în jurul meu un mic grup, poate opt sau zece din aceste fiinţe graţioase. Unul dintre ei mi se adresă. Îmi trecu prin minte ideea, destul de ciudată, că vocea mea era prea aspră şi prea gravă pentru ei. Astfel încît am dat doar din cap, şi arătîndu-le urechile, am mai dat de cîteva ori. El se mai apropie cu un pas, ezită o clipă, şi îmi atinse mîna. Apoi am simţit alte cîteva tentacule mici şi moi, pe spate şi pe umeri. Voiau să se asigure că sînt real. În această tentativă n-am văzut absolut nimic alarmant. Într-adevăr, în aceste făpturi mici şi gingaşe, era ceva care îmi inspira încredere — o drăgălăşenie plină de graţie şi o oarecare nepăsare copilărească. Şi, pe lîngă aceasta,

păreau atît de plăpînzi, încît eram sigur că aş fi putut să-i trîntesc la pămînt pe toţi dintr-o dată, ca pe nişte popice. Cînd am văzut mîinile loc mici şi trandafirii pipăind Maşina Timpului am făcut un gest brusc, împingîndu-i. Nu era încă prea tîrziu din fericire, cînd m-am gîndit la un pericol pe care nu-l luasem în seamă pînă atunci şi — apucînd barele maşinii, am deşurubat micile manete care o puneau în mişcare şi le-am vîrît în buzunar. Apoi m-am întors iar către ei, pentru ca să văd ce pot face ca să ne înţelegem.

Atunci, privindu-le mai de aproape trăsăturile, am văzut şi alte particularităţi în gingăşia lor asemănătoare porţelanurilor din Dresda. Părul, căzînd în bucle uniforme, se termina brusc la gît şi la obraji; pe faţă nu aveau nici cea mai mică urmă de barbă, iar urechile erau extrem de mici. Gura era de asemenea mică, bu-

zele subţiri, de un roşu aprins, iar bărbia era ascuţită la vîrf. Ochii erau mari şi blînzi; şi — ar putea să pară o dovadă de vanitate din partea mea — mi-am dat seama chiar de atunci că le lipsea o mare parte din interesul la care m-aş fi aşteptat.

Deoarece ei nu făceau nici un efort să comunice cu mine, ci doar stăteau pur şi simplu în jurul meu zîm- bind şi vorbind între ei, cu un gungurit moale, am început eu conversaţia. Am arătat către Maşina Timpului şi către mine. Apoi, gîndindu-mă o clipă cum să exprim ideea de Timp, am arătat către Soare. Imediat una dintre ciudatele făpturi, mică şi graţioasă, cu un veşmînt în carouri roşii şi albe, mi-a imitat gestul şi, spre marea mea uimire, imită apoi bubuitul tunetului.

O clipă am rămas încremenit, deşi sensul gestului era destul de limpede. Pe neaşteptate mi-a răsărit în minte întrebarea: aveam oare de-a face cu nebuni? Cu greu vă puteţi imagina cît eram de uluit. După cum ştiţi, am crezut întotdeauna că oamenii din anul optsute două mii şi ceva vor fi neînchipuit de mult mai avansaţi decît noi în ştiinţă, artă, în orice domeniu. Şi iată că unul dintre ei îmi pune deodată o întrebare care denota că este de nivelul intelectual al unui copil de cinci ani de la noi — mă întreabă, de fapt, dacă coborîsem din Soare, o dată cu tunetul! Aceasta m-a făcut să-mi completez prima impresie în legătură cu îmbrăcămintea lor, cu membrele lor fragile şi trăsăturile lor plăpînde. Un val de dezamăgire îmi năvăli în minte. În momentul acela simţeam că Maşina Timpului fusese construită în zadar.

Am dat afirmativ din cap, am arătat spre Soare, şi le-am imitat atît de bine bubuitul

trăznetului, încît s-au înspăimîntat. S-au dat cu cîţiva paşi înapoi şi s-au înclinat. Apoi unul dintre ei a venit, rîzînd, către mine, cu o ghirlandă de flori frumoase, cu totul necunoscute pentru mine, punîndu-mi-o în jurul gîtului. Gestul a fost primit de ceilalţi cu aprobări melodioase: şi îndată au început cu toţii să alerge încoace şi încolo după flori, aruncîn- du-le rîzînd asupra mea, pînă cînd am fost aproape înăbuşit sub maldărul de flori. Dumneavoastră, care nu aţi văzut niciodată ceva asemănător, cu greu vă puteţi imagina cîte flori delicate şi minunate au creat nenumă-raţii ani de grădinărie. Apoi, unul din ei a sugerat ideea că jucăria lor ar trebui expusă în clădirea cea mai apropiată, astfel încît, trecînd pe lîngă sfinxul de marmoră albă care mi s-a părut că mă priveşte tot timpul zîm- bind de uimirea mea, am fost condus către un vast edificiu cenuşiu din piatră, încărcat de ornamente. În timp ce mergeam cu ei mi-am adus aminte, cu un fel de irezistibilă veselie, de previziunile mele, de încrederea mea într-o posteritate profund gravă şi intelectuală.

Clădirea avea o intrare imensă şi era, în general, de dimensiuni colosale. Atenţia îmi era, fireşte, atrasă de mulţimea crescîndă a omuleţilor şi de portalurile larg deschise care se căscau înaintea mea, întunecoase şi enigmatice. Impresia mea generală asupra lumii înconjurătoare care se vedea pe deasupra capetelor lor era aceea a unei risipe imense de flori şi boschete splendide, o grădină lăsată în părăsire de multă vreme şi totuşi fără buruieni. Vedeam numeroase boschete înalte, alcătuite din ciudate flori albe, măsurînd cam un picior de-a curmezişul deschiderii petalelor de ceară.

Creşteau împrăştiate, ca şi cum ar fi fost sălbatice, printre arbuştii pestriţi, dar, după cum am mai spus, nu le-am examinat cu atenţie. În acel moment. Maşina Timpului rămăsese părăsită pe pajişte, printre rododendroni.

Arcada portalului era împodobită cu sculpturi bogate, dar bineînţeles că n-am observat sculpturile prea de aproape. Mi s-a părut, însă, că zăresc, din treacăt, modele care sugerau vechile decoraţii fenieiene, şi m-a izbit faptul că erau foarte crăpate şi uzate de trecerea vremii. Cîţiva oameni îmbrăcaţi mai luxos decît ceilalţi m-au întîmpinat în prag şi astfel am intrat, cu hainele mohorîte ale secolului al nouăsprezecelea, arătînd destul de caraghios, încununat cu flori şi înconjurat de o masă învolburată de veşminte în culori vii şi de braţe albe, strălucitoare, într-un vîrtej melodios de rîsete şi de vorbe gălăgioase. Intrarea dădea într-o sală relativ mare tapetată într-o culoare brună. Tavanul se pierdea în umbră, iar ferestrele, în parte cu geamuri de sticlă colorată, în parte fără geamuri, lăsau să pătrundă o lu- mină moderată. Podeaua era alcătuită din blocuri imense dintr-un metal alb, foarte dur — nu erau nici plăci, nici dale, ci blocuri — şi era atît de tocită, de paşii generaţiilor trecute, îmi închipui, încît era scobită adînc prin locurile pe unde probabil se umbla mai mult. Perpendicular pe lungimea încăperii erau aşezate nenumărate mese din lespezi de piatră lustruită, înălţate cu o palmă, poate, de la podea, şi pe mese tronau grămezi de fructe. În unele am recunoscut soiuri hipertrofiate de zmeură şi de portocale, dar majoritatea îmi erau cu totul necunoscute.

Printre mese erau împrăştiate o mulţime de perne. Însoţitorii mei se aşezară pe ele, făcîndu-mi semn şi mie să fac la fel. Cu o totală lipsă de cercmonie, începură să mănînce fructele, luîndu-le cu mîna, aruncînd cozile şi resturile în nişte deschideri rotunde de pe marginea meselor. N-am şovăit să le urmez exemplul, căci eram însetat şi flămînd. În acest timp, am examinat pe îndelete sala.

Ceea ce m-a izbit cel mai mult a fost, poate, aspectul ei de ruină. Ferestrele cu geamuri colorate, reprezentînd modele geometrice, erau sparte în multe locuri, iar perdelele care atîrnau peste partea de jos erau pline de praf. Colţul mesei de marmoră de lîngă mine era spart. Cu toate acestea, impresia generală era de extremă bogăţie şi de pitoresc. Erau, poate, vreo două sute de oameni care mîncau în această sală, şi cei mai mulţi, aşezaţi cît puteau mai aproape de mine, mă priveau cu interes, cu ochii lor mici strălucind deasupra fructului pe care-l mîncau. Toţi erau îmbrăcaţi în acelaşi material mătăsos, moale, şi totuşi rezistent.

Fructele, în treacăt fie zis, constituiau singurul lor aliment. Aceşti oameni ai viitorului îndepărtat erau strict vegetarieni, şi cît timp am stat cu ei, în ciuda poftei de carne, a trebuit să devin şi eu fructivor. Într-adevăr, mai tîrziu am aflat că vitele, caii, oile, cîinii dispăru-seră, ca odinioară ihtiozaurii. Fructele erau, însă, delicioase; unul, mai ales, care se pare că era de sezon cît timp am stat acolo — un fruct făinos, format din trei lobi — era deosebit de gustos şi l-am ales drept mîn- carea mea preferată. La început am fost nedumerit de

toate aceste fructe şi flori ciudate, dar mai tîrziu am început să înţeleg valoarea lor.

Şi acum, destul despre ospăţul meu cu fructe din viitorul îndepărtat. De îndată ce mi-am potolit oarecum foamea, m-am hotărît să fac o încercare serioasă de a învăţa limba noilor mele cunoştinţe. Este evident că acesta era primul lucru pe care îl aveam de făcut. Fructele păreau a fi obiectul cel mai indicat pentru a începe, şi luînd în mînă unul dintre ele, am încercat o serie de sunete şi gesturi interogative. Am avut destul de multe greutăţi pînă am reuşit să le dau de înţeles ce voiam. La început eforturile mele au fost întîmpinate cu priviri de uimire sau cu rîsete interminabile, dar, apoi, o mică fiinţă blondă păru că mi-a ghicit intenţia şi repetă un nume. După aceea au vorbit şi au comentat pe larg între ei, iar primele mele încercări de a imita sunetele armonioase ale limbii lor au provocat un val imens de hohote sincere, deşi cam nepoliticoase. Mă simţeam ca un învăţător în mijlocul unor copii, şi de aceea am insistat şi, nu după mult, aveam la dispoziţie cel puţin vreo douăzeci de substantive; apoi am trecut la pronume demonstra-tive şi chiar la verbul „a mînca". Dar era o muncă prea lentă, şi omuleţii aceia oboseau repede şi voiau să scape de întrebările mele. Astfel încît, mai mult de nevoie, m-am hotărît să-i las să-mi dea lecţii în doze mici şi numai atunci cînd aveau chef de aşa ceva. A trebuit să constat destul de repede că dozele vor fi extrem de mici, că niciodată n-am întîlnit oameni mai indolenţi sau care să obosească mai lesne.

VI. AMURGUL OMENIRII

Curînd am descoperit la micile mele gazde o altă ciudăţenie, şi anume indiferenţa. Veneau la mine cu strigăte nerăbdătoare de uimire, ca nişte copii, dar foarte curînd încetau să mă mai examineze şi porneau după vreo altă jucărie. Masa şi încercările mele de conversaţie odată terminate, am observat pentru prima oară că aproape toţi cei care mă înconjuraseră la început nu mai erau acolo. Este ciudat, de asemenea, cît de repede am ajuns să nu-i mai bag nici eu în seamă pe aceşti omuleţi. De îndată ce mi-am potolit foamea am ieşit, pe sub marele portal, din nou la soare. Întîlneam mereu alţi oameni ai viitorului, care mă urmăreau cîţiva paşi, vorbind şi rîzînd în jurul meu şi, după ce îmi zîmbeau şi îmi făceau gesturi prieteneşti, mă lăsau în voia mea.

Cînd am ieşit din marea sală, liniştea serii se aşter- nea peste lume şi totul era scăldat în lumina caldă a soarelui care apunea. La început totul mi s-a părut foarte confuz. Totul era atît de diferit de lumea pe care o ştiam — chiar şi florile. Marea clădire pe care o părăsisem era situată pe povîrnişul văii unui fluviu larg, dar Tamisa se mutase cam cu o milă faţă de poziţia ei de acum. M-am hotărît să mă urc pe creasta unui deal, situat cam la o milă[1] şi jumătate depărtare, de unde puteam să am o vedere mai largă asupra planetei noastre din anul de graţie opt sute două mii şapte sute unu. Trebuie să

[1] O milă engleză: 1609 m. (n. t.)

vă spun că aceasta era data pe care o indicau micile cadrane ale maşinii mele.

Mergînd, eram atent la orice impresie care ar fi putut să-mi explice starea de splendoare ruinată în care găsisem lumea — căci totul era într-adevăr ruinat. De exemplu, puţin mai sus, pe deal, era o îngrămădire de blocuri de granit, legate între ele prin mase de aluminiu, un vast labirint de ziduri prăbuşite şi mormane de dărîmături, printre care creşteau o mulţime de plante foarte frumoase în formă de pagodă — probabil urzici — dar cu frunzele minunat colorate eu cafeniu pe margine, şi fără de ţepi. Se vedea că erau rămăşiţele părăsite ale vreunui edificiu măreţ, înălţat cu vreun scop pe care nu puteam să-l determin. Aici îmi era dat să am, mai tîrziu, o experienţă stranie — prima prevestire a unei descoperiri şi mai stranii — dar despre care voi vorbi la timpul nimerit.

Privind în jur, de pe o terasă pe care m-am odihnit cîteva clipe, mi-am dat seama, cu un gînd ce-mi apăru subit, că nu se vedea nicăieri vreo casă de dimensiuni obişnuite. Se pare că locuinţa familială, şi poate chiar şi familia dispăruseră. Ici şi colo, în mijlocul verdeţii, se ridicau clădiri, ca nişte palate, dar casele şi vilele izolate, care formează trăsătura caracteristică a peisajului nostru englez, dispăruseră.

„Comunism”, mi-am spus.

Şi pe urmele acestui gînd apăru un altul. Am privit la omuleţii care mă urmau, cam o jumătate de duzină. Atunci, ca într-o străfulgerare, mi-am dat seama că toţi purtau acelaşi fel de veşminte, toţi aveau acelaşi obraz moale, fără barbă, şi aceeaşi rotunjime feminină a formelor. Ar putea să vi se pară ciudat, poate, că nu observasem

toate acestea mai înainte. Dar totul era atît de ciudat! Atunci, am văzut limpede acest lucru. În îmbrăcăminte şi în toate aspectele înfăţişării şi trăsăturilor care deosebesc astăzi un sex de celălalt, aceşti oameni ai viitorului erau cu toţi la fel. Iar copiii îmi păreau a fi doar miniaturile părinţilor. M-am gîndit atunci că toţi copiii din acea vreme ar trebui să fie extrem de precoci, cel puţin din punct, de vedere fizic, şi mai tîrziu am căpătat o confirmare deplină a părerii mele.

Confortul şi securitatea în care trăiau aceşti oameni m-au făcut să mă gîndesc că, la urma urmei, această strînsă asemănare a sexelor era de aşteptat: căci puterea bărbatului şi gingăşia femeii, instituţia familiei şi diferenţierea ocupaţiilor sînt doar necesităţi active ale unei ere bazate pe forţa fizică. Atunci cînd populaţia este echilibrată şi abundentă, numărul mare de copii devine mai curînd un rău decît o binecuvîntare, pentru stat; acolo unde violenţa se produce doar rareori şi descendenţa este asigurată, există mai puţină nevoie — sau mai bine zis nu este nevoie de loc — de o familie efectivă, iar specializarea sexelor, în raport cu necesităţile copiilor, dispare. Germenii acestui fenomen îi putem vedea chiar din vremea noastră, şi în acea epocă a viitorului se desăvîrşiseră. Acestea, trebuie să vă reamintesc, erau gîndurile mele în clipa aceea. Mai tîrziu, aveam să-mi dau seama cît de departe eram de reali- tate.

În timp ce făceam aceste reflecţii, atenţia mi-a fost atrasă de o mică şi elegantă construcţie, un fel de fîn-tînă sub o cupolă. M-am gîndit în treacăt că ar fi ciudat să mai existe fîntîni, şi mi-am reluat firul speculaţiilor. Nu se mai vedea nici un mare edificiu, pînă spre vîrful dealului şi, întrucît

rezistenţa mea la mers pe jos părea de-a dreptul miraculoasă, am rămas singur, pentru prima dată. Cu o stranie senzaţie de libertate şi aventură m-am avîntat mai departe, în sus, spre creastă.

Am găsit acolo un scaun făcut dintr-un metal galben, necunoscut, mîncat pe alocuri de un fel de rugină roşiatică, şi pe jumătate îngropat sub muşchi moale, cu braţele turnate şi şlefuite în forma unor capete de gri-fon. M-am aşezat pe el şi am colindat cu privirea, în amurgul acelei zile lungi, peisajul întins al bătrînei noastre lumi. Era o privelişte plăcută şi minunată, cum nu mai văzusem vreodată. Soarele coborîse sub orizont şi apusul era îmbrăcat în flăcări de aur, tivite cu cîteva dungi orizontale de purpură şi sînge. Jos, era valea Tamisei, în care fluviul se aşternea ca o fîşie de oţel lucios. Am vorbit mai înainte despre marile palate presărate pe întinsul vegetaţiei multicolore, unele ruinate, iar altele încă locuite. Ici şi colo, pe întinsa grădină a pamîntului, se înălţa cîte o figură albă sau argintie, ici şi colo se vedea linia verticală, ascuţită, a vreunei cupole sau vreunui obelisc. Nu existau garduri, şi nici vreun semn al dreptului de proprietate, nici un indiciu de agricultură; întregul pămînt devenise o grădină.

Privind, am început să fac presupuneri asupra lucrurilor, aşa cum mi se înfăţişau şi iată care erau în seara aceea presupunerile mele. (Mai tîrziu am văzut că aflasem adevărul numai pe jumătate — sau numai o lică-rire a unei singure laturi a adevărului.)

Socoteam că nimerisem într-o lume în declin. Roşul apus de soare m-a făcut să mă gîndcsc la apusul omenirii. Pentru prima dată am început să-mi dau seama de o

bizară consecinţă a efortului social în care sîntem noi angajaţi în prezent. Şi, totuşi, gîndiţi-vă, este o consecinţă destul de logică. Forţa este rezultatul necesi- tăţii: securitatea predispune la slăbiciune. Efortul de îmbunătăţire a condiţiilor de viaţă — adevăratul proces civilizator, care face viaţa din ce în ce mai plină de securitate — mersese neîncetat înainte, pînă la o culme. Unul după altul au urmat triumfurile omenirii unite asupra Naturii. Lucruri care acum sînt doar visuri deveniseră treptat proiecte îndeplinite şi realizate. Şi rezultatul era ceea ce vedeam!

La urma urmei, condiţiile sanitare şi agricultura de astăzi sînt încă într-un stadiu rudimentar. Ştiinţa din vremea noastră a abordat doar o mică porţiune din domeniul bolilor omeneşti, dar, chiar şi aşa, ea îşi desfăşoară operaţiunile cu multă tenacitate şi perseverenţă. Agricultura şi horticultura noastră distrug doar pe ici- colo cite o buruiană şi cultivă cam vreo douăzeci de plante folositoare, lăsînd pe cele mai multe să lupte singure cum pot. Noi îmbunătăţim plantele şi rasele animalelor preferate — şi cît de puţine sînt ele! — treptat, prin cultivarea selecţionată; acum creăm o nouă piersică, mai gustoasăy apoi un strugure fără sîmburi, apoi o floare mai bogată şi mai parfumată, apoi o rasă mai avantajoasă de vite. Le îmbunătăţim treptat, pen- tru că idealurile noastre sînt vagi şi şovăielnice, iar cunoştinţele noastre sînt foarte limitate; pentru că Natura, de asemenea, este temătoare si înceată în mîi-nile noastre stîngace. Cîndva, toate vor fi din ce în ce mai bine organizate. Acesta este cursul curentului, în ciuda oricăror piedici. Lumea întreagă va fi inteligentă, instruită şi unită;

lucrurile vor merge din ce în ce mai repede spre subjugarea Naturii. În cele din urmă, cu înţelepciune şi grijă, vom reajusta balanţa vieţii animale şi vegetale, adaptînd-o nevoilor noastre omeneşti.

Această reajustare, m-am gîndit, fusese înfăptuită, şi îneă bine de tot: fusese înfăptuită în timpul cît maşina mea zburase prin Timp. În văzduh nu mai existau ţînţari, pe pămînt nu mai erau buruieni şi ciuperci; pretutindeni erau fructe şi flori parfumate şi încîntă- toare; fluturi strălucitori zburau de colo-colo. Idealul medicinei preventive fusese atins. Bolile fuseseră înlăturate. În tot timpul şederii mele acolo n-am văzut

nici o urmă de boală contagioasă. Şi va trebui să vă spun mai tîrziu că pînă şi procesul de putrefacţie şi descompunere fusese adînc influenţat de aceste schimbări.

Se realizaseră, de asemenea, izbînzi pe plan social. Vedeam omenirea adăpostită în locuinţe splendide, îmbrăcată în haine superbe şi n-am văzut pe nimeni îndeplinind vreo muncă oarecare. Nu exista nici o urmă de luptă, nici socială şi nici economică. Magazinul, reclama, negoţul, tot acel comerţ care constituie scheletul lumii noastre dispăruse. Era firesc ca, în seara aceea aurie, să ajung la ideea unui paradis social. Neajunsurile creşterii populaţiei fuseseră rezolvate, presupun, şi populaţia încetase să mai crească.

Dar, o dată cu această schimbare de condiţii, au urmat în mod inevitabil şi adaptările la această schimbare. Care — dacă nu cumva ştiinţa biologică este o aglomerare de erori — care este cauza inteligenţei şi vigorii omeneşti? Dificultăţile şi libertatea: condiţii sub care cei activi, puternici şi supli supravieţuiesc, iar cei slabi sînt daţi în lături; condiţii care răsplătesc alianţa cinstită a oamenilor capabili, chibzuinţă, răbdarea şi hotărîrea. Instituţia familiei, sentimentele care iau naştere în sînul ei, gelozia sălbatică, dragostea faţă de urmaşi, devotamentul părintesc, toate îşi găsesc justificarea şi suportul în pericolele iminente care îl pîndesc pe copil. Acum, unde sînt aceste pericole iminente? Un sentiment nou ia naştere, şi el creşte, împotriva geloziei conjugale, împotriva maternităţii sălba-tice, împotriva pasiunilor de tot felul; sentimente care au devenit acum inutile, care fac din noi nişte supravieţuitori neliniştiţi şi

sălbatici, şi nu cadrează cu o viaţă rafinată şi fericită.

M-am gîndit la debilitatea fizică a acestor oameni, la lipsa lor de inteligenţă, şi la acele numeroase şi măreţe ruine, şi toate acestea mi-au întărit credinţa într-o deplină cucerire a Naturii. Căci după luptă vine Liniştea. Omenirea fusese puternică, energică şi inteligentă, şi îşi folosise toată vitalitatea ei gîlgîitoare pentru a schimba condiţiile în care trăia. Şi, apoi venise reacţia acestor condiţii schimbate.

În noile condiţii, de desăvîrşit confort şi securitate, acea energie neobosită, care la noi este tărie, va deveni slăbiciune. Chiar şi în vremea noastră anumite tendinţe şi dorinţi, odinioară necesare pentru supravieţuire, sînt o sursă permanentă de înfrîngere. Curajul fizic şi dragostea de luptă, de pildă, nu sînt de prea mare ajutor — pot deveni chiar piedici — pentru un om civilizat. Într-un stat de echilibru şi securitate fizică, puterea, atît intelectuală cît şi fizică, ar fi nelalocul ei. Căci nenumăraţi ani, socoteam eu, nu existase nici un pericol de război sau de violenţă izolată, nici un pericol din partea fiarelor sălbatice, nici o boală pustiitoare care să necesite o constituţie viguroasă, nici o nevoie de efort. Pentru o astfel de viaţă, cei pe care i-am fi numit slabi sînt tot atît de bine pregătiţi ca şi cei puternici, şi într-adevăr ei nu mai sînt slabi. Ba chiar sînt bine înzestraţi, căci cei puternici vor fi chinuiţi de o energie pe care n-au unde s-o folosească. Fără îndoială că minunata frumuseţe a clădirilor pe care le vedeam era rezultatul ultimelor valuri de energie, acum inutilă, a omenirii, înainte de a se potoli în armonia perfectă a condiţiilor în care trăia — înflorirea acelui triumf care

a început o dată cu marea pace definitivă. Aceasta a fost întotdeauna soarta energiei în condiţii de securitate; ea duce la artă şi la erotism, şi apoi vine lîncezeala şi decăderea.

Chiar şi acest avînt artistic se va stinge pînă la urmă — aproape se stinsese în epoca în care mă aflam. Să se împodobească cu flori, să danseze, să cînte sub razele soarelui; atît şi nimic mai mult le rămăsese oa-meni lor din spiritul artistic. Şi chiar şi acestea se vor pierde în cele din urmă într-o satisfacţie inactivă. Noi sîntem ascuţiţi pe tocila suferinţei şi a nevoilor, şi mi se părea că acum această odioasă tocilă era în sfîrşit sfărîmată!

Cum şedeam acolo, în întunericul care creştea mereu, m-am gîndit că dezlegasem cu această explicaţie simplă problema acelei lumi — dezlegasem întreg secrctul acestor fiinţe graţioase. Poate că piedicile pe care le imaginaseră pentru creşterea populaţiei reuşiseră prea

bine, şi numărul lor mai de grabă scăzuse decît rămă-sese staţionar. Aceasta ar explica ruinele părăsite. Explicaţia mea era foarte simplă, şi destul de plauzi- bilă — după cum sînt cele mai multe dintre teoriile greşite!

VII. O LOVITURĂ NEAŞTEPTATĂ

Cum şedeam acolo, reflectînd la acest triumf desăvîrşit al omului, se ridică dintr-o revărsare de lumină argintie, dinspre nord-est, luna plină, galbenă. În vale, micile făpturi cu veşminte strălucitoare încetaseră să se mai agite. Pe lîngă mine, tăcută, o bufniţă trecu în zbor şi eu mă înfiorai de răcoarea nopţii. Mă hotărîi să cobor şi să-mi găsesc un loc unde să pot dormi.

Am căutat cu privirea edificiul pe care îl cunoşteam. Apoi ochii mi-au alunecat pînă la figura Sfinxului Alb, aşezat pe piedestalul lui de bronz, ale cărui trăsături deveneau tot mai distincte pe măsură ce lumina lunii care răsărea se făcea tot mai strălucitoare. Puteam să disting chiar şi mesteacănul argintiu de lîngă Sfinx. Acolo era şi desişul de rododendroni, negru în lumina palidă, şi tot acolo era mica pajişte. Am privit din nou spre locul unde mă oprisem. O îndoială stranie mi-a îngheţat buna dispoziţie.

— Nu, mi-am zis eu cu voce tare, nu asta era pa-jiştea.

Dar asta era într-adevăr pajiştea, căci faţa albă, le- proasă a sfinxului era întoarsă spre ea. Vă puteţi închipui ce am simţit eu cînd

m-am convins? Nu puteţi. Maşina Timpului dispăruse!

Dintr-o dată, ca o lovitură de bici pe obraz, am sim- ţit că s-ar putea să rămîn pierdut pentru epoca mea, să rămîn neputincios în această stranie lume nouă. Simplul gînd era ca o adevărată senzaţie fizică. Simţeam că mă

strînge de gît şi îmi taie respiraţia. În clipa următoare, am fost cuprins de o spaimă puternică şi am început să alerg, în salturi mari, pe povîrmş în jos. La un moment dat am căzut cu faţa la pămînt şi mi-am zgîriat obrazul: n-am pierdut vremea să-mi opresc sîngele, ci am sărit în picioare şi am continuat să alerg, cu o umezeală căldă scurgîndu-mi-se pe obraz şi pe bărbie. În timp ce alergam, îmi spuneam: „Au mişcat-o puţin din loc, au împins-o sub boschet, dincolo de drum.” Totuşi, alergam din răsputeri. Cu certitudinea care însoţeşte uneori spaima excesivă, ştiam că asigurările pe care mi le ofeream erau stupide, ştiam, instinctiv, că maşina fusese ascunsă astfel încît să nu mai dau de ea. Simţeam că mă sufoc. Cred că am parcurs întreaga distanţă, de la vîrful dealului pînă la mica pajişte, cam două mile poate, în numai zece minute. Şi nu mai sînt chiar tînăr. Alergam şi-mi blestemam, cu glas tare, prosteasca încredere ce mă făcuse să-mi părăsesc maşina. Strigam cu glas tare, risipindu-mi astfel zadarnic suflul, şi nimeni nu-mi răspundea. Părea că nici o fiinţă nu se clinteşte în lumea aceea luminată de lună.

Ajuns pe pajişte, mi s-au confirmat cele mai rele temeri. Nu se vedea nici urmă de maşină. Privind din mijlocul desişului negru, m-am simţit slăbit şi îngheţat. Am alergat furios ocolind pajiştea goală, ca şi cum maşina ar fi putut fi ascunsă în vreun colţ, şi apoi m-am oprit brusc, cu mîinile încleştate în păr. În faţa mea se ridica sfinxul alb, lucitor, pe piedestalul său de bronz, lepros, în lumina lunii. Părea că zimbeşte, bătîndu-şi joc de spaima mea.

Aş fi putut să mă consolez, închipuindu-mi că omuleţii aceia îmi duseseră maşina în

vreun adăpost, dacă n-aş fi fost sigur că nu erau în stare să o facă, atît din punct dc vedere fizic, cît şi intelectual. Aceasta mă îngrozea: senzaţia unei puteri nebănuite pînă acum, prin intervenţia căreia invenţia mea dispăruse. Totuşi, de un lucru eram sigur: în afară doar de cazul cînd vreo altă eră produsese o copie exactă a ei, maşina nu se putea să se fi mişcat în timp. Modul de fixare a manetelor — vă voi arăta mai tîrziu acest mod — nu permite nimănui s-o pună în mişcare atunci cînd manetele erau scoase. Maşină se mişcase, şi rămînea ascunsă, dar numai în spaţiu. Dar, atunci, unde ar putea fi?

Cred că m-a cuprins un fel de furie. Îmi amintesc că am alergat ca un nebun încoace şi încolo printre tufişurile luminate de lună din jurul sfinxului, speriind un animal alb pe care, în lumina slabă, l-am luat drept un pui de căprioară. Îmi amintesc, de asemenea, că în seara aceea am lovit pînă tîrziu cu pumnii în tufişuri, pînă cînd încheieturile mîinilor, zgîriate de crengile rupte, mi s-au făcut numai răni. Apoi, suspinînd şi delirînd de furie, am coborît la marea clădire de piatră. Sala cea mare era întunecată, tăcută şi pustie. M-am furişat pe podeaua neregulată şi am căzut pe una din mesele de malachit, aproape sfărîmîndu-mi glezna. Am aprins un chibrit şi am trecut dincolo de podelele prăfuite, despre care v-am mai vorbit.

Acolo am dat de o a doua sală, mare şi acoperită cu perne pe care dormeau vreo douăzeci de oameni. Cu siguranţă că au socotit destul de bizară această a doua apariţie a mea, aşa cum ţîşnisem pe neaşteptate din beznă, scotînd sunete nearticulate, însoţite de zgomote şi de

flacăra unui chibrit. Căci ei nu mai ştiau ce înseamnă chibriturile.

— Unde îmi este Maşina? am început eu, strigînd ca un copil supărat, întinzînd mîinile spre ei şi scutu- rîndu-i pe toţi.

Cred că totul li s-a părut foarte ciudat. Unii rîdeau, dar cei mai mulţi dintre ei păreau foarte înspăimîntaţi. Văzîndu-i stînd jos în jurul meu, mi-a trecut prin minte că, încercînd să reînviez senzaţia de frică în acea situaţie, comiteam o adevărată prostie. Căci, judecind după purtarea lor din timpul zilei, mi-am dat seama că frica trebuie să fi fost uitată.

Pe neaşteptate, am aruncat jos chibritul şi, răstur- nînd în drum pe unul dintre ei, am pornit din nou în neştire de-a lungul marei săli de mese, ieşind afară, sub lumina lunii. Am auzit strigăte de groază şi micile lor picioare alergînd şi poticnindu-se încoace şi încolo. Nu-mi aduc aminte tot ce am făcut cît timp luna s-a ridicat pe cer. Presupun că faptul care mă înebunea era natura neaşteptată a pierderii pe care o suferisem. Mă simţeam despărţit fără speranţă de rasa mea — un animal ciudat într-o lume necunoscută. Cred că am rostit vorbe fără şir, ţipînd şi blestemînd pe Dumnezeu şi destinul. Îmi amintesc că m-a cuprins o oboseală groaznică, pe măsură ce înainta lunga noapte de desperare; că am răscolit prin toate ungherele; că am bîjbîit printre ruine luminate de lună şi am atins prin întuneric fiinţe ciudate; că, în cele din urmă, m-am întins pe jos, lîngă sfinx, şi, cu o desperare cumplită şi chiar cu furie, am plîns de prostia mea de a fi lăsat să-mi fie furată maşina... Nu-mi mai rămînea decît deznădejdea. Apoi am adormit, iar cînd m-am deşteptat era plină

zi şi o pereche de vrăbii ţopăiau pe pămînt, în preajma mea, atît de aproape că le-aş fi putut ajunge cu mîna.

M-am ridicat, în răcoarea dimineţii, încercînd să-mi amintesc cum am ajuns aici şi de ce aveam o senzaţie atît de profundă de singurătate şi desperare. Apoi mi-am adus aminte, limpede, de tot ce se petrecuse. În lumina zilei, cînd lucrurile îţi apar aşa cum sînt, am putut să privesc drept în faţă situaţia în care mă aflam. Mi-am dat seama de nebunia furiei mele din noaptea trecută, şi am putut să raţionez mai liniştit. Să presupunem tot ce poate fi mai rău, mi-am spus. Să presupunem că maşina este pierdută de-a binelea — poate chiar distrusă. Trebuie să fiu calm şi să am răbdare, să învăţ felul de a fi al oamenilor, să aflu exact felul în care s-a pierdut maşina şi mijloacele de a găsi materiale şi unelte, astfel încît pînă la urmă să-mi construiesc, poate, o altă maşină. Aceasta îmi va fi singura speranţă, o speranţă slabă, dar mai bună decît deznădejdea. Şi, la urma urmei, eram într-o lume frumoasa şi curioasă.

Dar s-ar putea ca maşina să fi fost numai ascunsă. Tocmai de aceea, trebuie să fiu calm şi, cu răbdare, să găsesc locul unde era dosită şi să încerc s-o recapăt, prin forţă sau prin viclenie. Gîndind astfel, m-am ri-dicat în picioare şi am privit în jurul meu, întrebîn- du-mă unde aş putea să fac o baie. Mă simţeam obosit, înţepenit şi murdar de pe urma drumului. Prospeţimea dimineţii mă făcea să doresc să fiu şi eu la fel de proaspăt. Emoţia mi se consumase. Într-adevăr, în timp ce mergeam, mă gîndeam cu uimire la puternica mea enervare din seara trecută. Am făcut o

examinare amănunţită a terenului din jurul micii pajişti. Mi-am pier- dut cîtăva vreme în întrebări inutile, adresate, atît cît eram în stare să le vorbesc, omuleţilor care treceau din întîmplare prin apropierea mea. Nici unul nu a reuşit să-mi înţeleagă gesturile: unii erau de-a dreptul slabi de minte, alţii credeau că glumeam, şi rîdeau de mine. Cu multă greutate am reuşit să-mi stăpînesc mîinile să nu se repeadă în feţele lor drăguţe şi zîmbitoare. Era un impuls prostesc, dar abia puteam să ţin în frîu demonul născut din frică şi furie oarbă, demon mereu gata să profite de nedumerirea mea. Terenul îmi dădea indicaţii mai bune. Cam la jumătatea distanţei dintre piedestalul sfinxului şi urmele lăsate de paşii mei atunci cînd, după ce sosisem, m-am străduit să redre- sez maşina răsturnată, am găsit o scobitură adîncă în pămînt. Mai erau şi alte semne prinprejur, precum şi nişte urme subţiri de picioare asemănătoare acelora pe care îmi închipui că le-ar face animalul numit „leneş”. Urmele acestea m-au făcut să mă uit mai cu atenţie la piedestal. Era din bronz, după cum cred că v-am mai spus. Nu se prezenta ca un simplu bloc, ei era bogat decorat pe fiecare latură cu plăci adînc sculptate. M-am apropiat şi le-am ciocănit. Piedestalul era gol pe dinăuntru. Examînînd cu grijă plăcile, am descoperit că între ele şi ramele lor era un mic interval. Nu exista nici o clanţă sau broască, dar se putea ca plăcile, dacă erau într-adevăr uşi, aşa cum bănuiam, să se deschidă de dinăuntru. Un singur lubru era limpede în mintea mea. Nu era de loc greu să înţelegi că Maşina Timpului se afla în interiorul piedestalului. Cum de a ajuns acolo, aceasta era o altă problemă.

Printre tufişuri, pe sub nişte meri înfloriţi, am văzut capetele a doi oameni îmbrăcaţi în portocaliu venind către mine. M-am întors zîmbind spre ei şi le-am făcut semn să se apropie. Au venit lîngă mine şi, arullndu-le piedestalul de bronz, am încercat să-i fac să înţeleagă

dorinţa mea de a-l deschide. Dar, de la primul meu gest, atitudinea lor a devenit foarte stranie. Nu ştiu cum să vă descriu expresia lor. Presupuneţi că aţi face în faţa unei femei delicate un gest grosolan — cam aşa ar reacţiona şi ea. Ei se îndepărtară ca şi cum ar fi primit cea mai cumplită insultă. Am încercat, apoi, cu un omuleţ drăgălaş, înveşmîntat în alb, dar am obţinut exact acelaşi rezultat. Într-un fel, purtarea lui m-a făcut să-mi fie ruşine de mine însumi. Dar, după cum ştiţi, eu voiam să obţin Maşina Timpului, aşa că am mai încercat o dată. Dar cînd l-am văzut întorcîndu-mi spatele ca şi ceilalţi, mi-am ieşit din sărite. Din trei salturi am fost lîngă el, l-am apucat de cea mai largă parte a veşmîn- tului, din jurul gîtului, şi am început să-l tîrăsc spre sfinx. Atunci am văzut groaza şi repulsia de pe faţa lui şi brusc i-am dat drumul.

Dar încă nu m-am dat bătut. Am izbit cu pumnul în plăcile de bronz. Mi s-a părut că aud mişcîndu-se ceva înăuntru — mai bine zis, am auzit un zgomot ca un fel de rîs înfundat — dar poate că m-am înşelat. Apoi, luînd o piatră mare de pe malul rîului, am ciocănit pînă cînd am turtit relieful unei decoraţii şi cocleala a căzut de pe ea în coji mărunte. Cred că delicaţii omuleţi mă auzeau pînă la o milă distanţă, în toate direcţiile, ciocănind cu furie, dar nu s-a întîmplat nimic. Vedeam mulţi dintre ei, pe povîrnişuri, privind pe furiş spre mine. În cele din urmă, transpirat şi obosit, m-am aşezat jos, să supraveghez locul. Eram, însă, prea nerăbdător pentru a putea aştepta multă vreme; sînt prea occidental pentru o veghe îndelungată. Aş putea să lucrez ani întregi la o singură problemă, dar să stau

douăzeci şi patru de ore inactiv — asta este cu totul altceva.

După cîtva timp m-am ridicat şi am început să mă plimb fără ţintă prin tufişuri, îndreptîndu-mă către deal. „Răbdare” mi-am spus. „Dacă vrei să-ţi recapeţi maşina, trebuie să laşi în pace sfinxul. Dacă ei vor într-adevăr să ţi-o ia, n-are nici un rost să strici plăcile de bronz, iar dacă nu vor, o vei căpăta înapoi imediat

ce vei putea s-o ceri. Este inutil să te frămînţi cu o asemenea enigmă, în mijlocul acestor lucruri necunoscute. Este calea sigură către monomanie[1]. Priveşte această lume în fată. Învaţă felul lor de a fi, cercetează, ai grijă să nu-ţi faci păreri prea pripite în privinţa lor. Pînă la urmă, vei găsi rezolvări la toate." Apoi, deodată. mi-am dat seama de comicul situaţiei; m-am gîndit la anii pe care îi petrecusem studiind şi trudind pentru călătoria în viitor, alături de nerăbdarea mea de acum de a scăpa de el. Îmi făurisem cea mai complicată şi mai fără speranţă capcană pe care şi-a imaginat-o vreodată cineva. Deşi totul se întîmpla pe socoteala mea, nu m-am putut stăpîni. Am izbucnit în rîs.

Trecînd prin sălile marelui palat mi s-a părut că omuleţii mă ocolesc. Poate că era doar o părere, sau poate că pricina erau ciocăniturile mele în porţile de bronz. Eram destul de sigur, însă, că se fereau de mine. Am avut grijă, totuşi, să mă prefac că nu observ nimic, şi să mă abţin de a-i urmări; după o zi sau două relaţiile au revenit la normal. Am progresat cît am putut mai mult în învăţarea limbii lor şi, în acelaşi timp, mi-am continuat ici şi colo explorările. Exceptînd eventualitatea că îmi lipsea vreun amănunt prea subtil, limba lor era extrem de simplă — compusă aproape exclusiv din substantive concrete şi verbe. Termenii abstracţi păreau foarte rari, sau chiar nici nu existau, iar limbajul figurativ era prea puţin folosit. Frazele lor erau de obicei simple, formate din două cuvinte şi nu am reuşit să exprim sau să înţeleg decît

[1] Monomanie: alienaţie mintală, în care toată gîndirea este concentrată asupra unei singure idei. (n.t.)

propoziţiunile cele mai simple. M-am hotărît să abandonez, într-un colţ al memoriei, cît mai mult timp posibil gîndul la Maşina Timpului şi la misterul uşilor de bronz de sub sfinx, pînă cînd cunoştinţele pe care le voi acumula mă vor duce din nou către acestea în mod firesc. Totuşi, vă puteţi da seama că există un anume sentiment care mă ţinea legat, într-un cerc de cîteva mile, de punctul în care sosisem.

VIII. EXPLICAŢIE

Cît vedeam cu ochii, întreaga lume se răsfăţa îu aceeaşi bogăţie exuberantă ca şi valea Tamisei. De pe fiecare deal pe care mă urcam vedeam aceeaşi abundenţă de clădiri splendide, într-o varietate nesfîrşită de materiale şi de stiluri; aceleaşi pîlcuri de arbuşti verzi, aceiaşi copaci încărcaţi de flori şi aceleaşi ferigi. Ici şi colo, apa lucea ca argintul şi, în depărtare, pămîntul se ridica în dealuri ondulate albăstrui, contopindu-se astfel cu seninul cerului. O trăsătură particulară, care îmi atrăgea acum atenţia, era prezenţa unor puţuri circulare, multe din ele, aveam impresia, foarte adinci. Unul se afla lîngă cărarea care ducea în sus, pe deal, şi pe care umblasem eu în prima zi. Ca şi celelalte, puţurile aveau ghizduri de bronz, lucrate într-un mod aparte şi ferite de ploaie printr-o mică cupolă. Rezemîn- du-mă de ghizduri şi privind în jos, în bezna adîncă, nu puteam zări nici un licăr de apă, iar cînd aprindeam un chibrit nu se vedea nici o reflecţie a luminii. Dar din toate se auzea un sunet anumit: un top-top-top, ca zgomotul unui mare motor, şi am descoperit, după flacăra chibriturilor, că un curent constant de aer cobora în adîncul puţurilor. Mai mult, am aruncat o bucăţică de hîrtie în gura unuia şi, în loc să plutească încet în jos, a fost sorbită, dintr-o dată, şi am pierdut-o din vedere.

După cîtva timp, am făcut legătura între aceste pu- ţuri şi un fel de turnuri înalte care se aflau din loc în loc pe povîrnişuri; deasupra lor vedeam adesea o tremurare a văzduhului, aşa cum se poate vedea într-o zi

călduroasă deasupra unui ţărm bătut de soare. Încer- cînd să fac o legătură între toate acestea, am ajuns la convingerea că există un vast sistem de ventilaţie subterană, a cărui adevărată semnificaţie nu puteam s-o înţeleg. La început am fost înclinat să caut explicaţia în organizarea serviciilor sanitare ale acestor oameni. Era o concluzie plauzibilă, dar care, totuşi, s-a dovedit a fi absolut greşită.

Ajuns aici, trebuie să admit că în tot timpul cît am stat în acest viitor real am aflat foarte puţine date despre canalizare şi ceasornice şi mijloace de transport, şi toate celelalte mijloace de comoditate. În unele din viziunile asupra Utopiei[1], în lecturile mele despre timpurile ce vor veni, există multe amănunte referitoare la construcţii, la organizarea socială, şi aşa mai departe. Dar, în timp ce asemenea amănunte sînt destul de lesne de obţinut cînd întreaga lume se află cuprinsă în imaginaţia cuiva, ele sînt cu totul inaccesibile unui călător adevărat prin realităţi de genul celor întîlnite de mine acolo. Închipuiţi-vă ce ar povesti despre Londra un negru venit direct din Africa Centrală, atunci cînd se va întoarce la tribul său! Ce ar putea să ştie despre companiile de căi ferate, despre mişcările sociale, despre cablurile de telefon şi telegraf, despre Compa- nia de Alocare a Parcelelor, despre mandatele poştale şi alte lucruri de acest fel? Şi încă noi, cel puţin, am fi destul de binevoitori pentru a-i explica toate acestea! Dar chiar din ceea ce ar afla, cît ar putea el să-i facă să înţeleagă sau să creadă pe prietenii săi,

[1] Utopia: ţară imaginară, titlul unei celebre lucrări a socialistului utopic Thomas Morus. Aici sensul este de societate a viitorului. (n. t.)

care n-au călătorit niciodată? Şi apoi, gîndiţi-vă cît de mică este distanţa dintre un negru şi un alb din vremea noastră, şi cît de mare este intervalul dintre mine şi oamenii din Era de Aur! Îmi dădeam seama de multe lucruri nevăzute, care contribuiau la confortul meu; dar, în afară de o impresie generală de organizare bazată pe automatizare, mi-e teamă că vă pot spune prea puţin despre deosebirile pe care le-am observat.

Cu privire la moarte, de exemplu, n-am văzut nici o urmă de crematorii sau ceva care să-mi amintească de cimitire. M-am gîndit că s-ar putea să existe cimitire (sau crematorii) undeva în afara cercului explorărilor mele. Era şi aceasta o problemă pe care de asemenea mi-am pus-o în mod special, iar curiozitatea mea a suferit la început un eşec total în această privinţă. Faptul mă punea în încurcătură, şi am ajuns să fac încă o observaţie, care m-a uimit şi mai mult; printre aceşti oameni nu existau nici bătrîni şi nici infirmi.

Trebuie să mărturisesc că satisfacţia de a fi elaborat primele mele teorii despre o civilizaţie automatizată şi despre omenirea în declin nu a durat mult. Totuşi, altceva nu eram în stare să găsesc. Să vă spun ce mă încurca. Numeroasele palate pe care le cercetasem erau numai case de locuit, cuprinzînd vaste săli de mese şi camere de dormit. N-am găsit nicăieri vreo maşinărie, nici un fel de dispozitiv. Şi totuşi, aceşti oameni erau îmbrăcaţi cu ţesături frumoase care trebuiau să fie reînnoite din cînd în cînd, iar sandalele lor, deşi lipsite de podoabe, aveau o lucrătură destul de complicată, în metal. Toate aceste lucruri erau, desigur, confecţionate, într-un anume

fel. Iar omuleţii nu arătau să aibă nici urma vreunei înclinaţii crcatoare. Nu exista nici un magazin, nici un atelier, nici un semn că ar fi importat totul de undeva. Îşi petreceau tot timpul jucîndu-se cu graţie, scăldîndu-se în rîu, drăgostindu-se pe jumătate în glumă, mîncînd fructe şi dormind. Nu puteam de fel să înţeleg cum erau organizate treburile.

Şi revenind la Maşina Timpului, cineva, nu ştiam cine, o dusese înlăuntrul piedestalului pe care se ridica Sfinxul Alb. De ce? Nu puteam să-mi închipui nici în ruptul capului. Pe de altă parte, acele puţuri fără apă şi turnurile de ventilaţie... Simţeam că-mi lipseşte o verigă. Simţeam — cum să vă spun? Închipuiţi-vă că aţi găsit o inscripţie, presărată ici şi colo cu fraze într-o perfectă limbă engleză, printre care sînt intercalate fraze alcătuite din cuvinte şi chiar litere complet necunoscute vouă. Ei bine, astfel mi se prezenta, în a treia zi a vizitei mele, lumea anului opt sute două mii şaptesute unu!

În ziua aceea am legat şi un fel de prietenie. În timp ce priveam la cîţiva omuleţi care se scăldau în rîu, într-un loc nu prea adînc, s-a întîmplat că unul dintre ei, prins de un cîrcel, a fost luat la vale de curentul apei. Curentul principal curgea destul de iute, fără să fie însă prea puternic, chiar pentru un înotător mediocru. Veţi avea o idee mai clară asupra ciudatelor deficienţe ale acestor oameni, cînd vă voi spune că ni-meni nu a făcut nici cea mai mică încercare să salveze biata fiinţă care, ţipa slab, în timp ce era tîrîtă de apă, sub ochii lor. Cînd mi-am dat seama, m-am dezbrăcat repede şi, intrînd în apă, ceva mai la vale de locul accidentului, am reuşit s-o ajung, aducînd-o apoi cu bine la mal. Un

masaj sumar pe mîini şi pe picioare a făcut-o să-şi revină, şi am avut bucuria să văd că înainte de a o părăsi se simţea bine. Îmi făcusem o părere atît de proastă despre neamul ei, încît nu m-am aşteptat la nici un fel de recunoştinţă. De data aceasta, însă, m-am înşelat.

Faptul se petrecuse dimineaţa. După-amiază am întîlnit-o pe mica femeie, căci cred că femeie era, în timp ce mă întorceam din cercetările mele: m-a întîmpinat cu strigăte de bucurie, dăruindu-mi o ghirlandă imensă de flori — împletită pentru mine şi numai pentru mine. Asta m-a pus pe gînduri. S-ar putea să mă fi simţit chiar mîhnit. În orice caz, am făcut tot ce-am putut pentru a-i arăta că apreciez darul. După puţin timp, eram aşezaţi amîndoi într-un mic boschet, angajaţi într-o conversaţie bazată mai ales pe zîmbete. Prietenia acestei fiinţe mă încălzea exact ca prietenia ce mi-ar fi arătat-o un copil. Ne întindeam unul altuia flori şi ea îmi săruta mîinile. Eu făceam la fel cu ale ei. Apoi am încercat să stau de vorbă cu ea şi am aflat că o cheamă Weena, nume care, deşi nu ştiam ce înseamnă, părea că i se potriveşte destul de bine. Acesta a fost începutul unei ciudate prietenii care a durat o săptămînă, şi s-a sfîrşit — veţi afla îndată cum!

Semăna întrutotul cu un copil. Voia să fie tot timpul lîngă mine. A încercat să se ţină după mine pretutin- deni şi în următorul tur de cercetare, mi-a venit ideea să o obosesc şi să o părăsesc, ceea ce în cele din urmă am şi făcut, lăsînd-o sleită de puteri şi strigîndu-mă pe un ton plîngător. Dar eu aveam de rezolvat probleme ceva mai importante. N-am venit în viitor, mi-am spus în sinea mea, ca să mă ocup de mici

amoruri. Şi, totuşi, tristeţea ei era prea mare, de cîte ori încercam s-o părăsesc protestele ei erau uneori chiar violente, şi cred că, în general, aveam în egală măsură şi necazuri şi satisfacţii în urma devoţiunii ei. Dar ea, ea era pentru mine înainte de toate o mare mîngîiere. Credeam că se ataşase de mine dintr-o simplă afecţiune copilăroasă. Şi nu mi-am dat bine seama decît atunci cînd era foarte tîrziu, cît am făcut-o să sufere încercînd s-o părăsesc. Şi tot atunci cînd era prea tîrziu mi-am dat seama ce însemna ea pentru mine prin dragostea pe care mi-o arăta; prin felul ei copilăresc de a-mi dovedi că ţine la mine, femeia aceea cît o păpuşă mă făcea, atunci cînd mă întorceam în preajma Sfinxului Alb, să am senzaţia că mă întorceam acasă; şi, de îndată ce ajungeam în vîrful dealului, aşteptam să văd venind către mine fiinţa ei delicată, albă şi aurie.

Tot de la ea am aflat că frica nu părăsise încă omenirea. În timpul zilei, Weena nu se temea de nimic şi manifesta cea mai ciudată încredere în mine; o dată, în joacă, am făcut nişte strîmbături de ameninţare către ea, şi a rîs pur şi simplu de mine. Se temea însă de întuneric, se temea de umbre, se temea de tot ce era negru. Pentru ea întunericul era singurul lucru înspăimîntător. Era un sentiment deosebit de puternic şi faptul m-a pus pe gînduri şi m-a făcut să devin mai atent. Şi atunci am descoperit, printre altele, că după căderea serii aceşti omuleţi se adunau în palatele lor şi dormeau numai în grupuri mari. Dacă intrai peste ei, fără o lumină, se isca un adevărat tumult de teamă. După căderea serii, niciodată n-am găsit pe vreunul dintre ei pe afară, sau dormind singur înăuntru. Şi

totuşi eu am fost atît de prost şi nechibzuit încît n-am ţinut seama de acest puternic sentiment de frică şi, deşi o mîhneam pe Weena, am continuat să dorm noaptea departe de somnul lor comun.

Aceasta a tulburat-o foarte mult, dar marea ei afecţiune pentru mine a triumfat pînă la urmă şi timp de cinci nopţi, inclusiv ultima noastră noapte, a dormit cu capul sprijinit de braţul meu. Dar văd că, vorbind despre Weena, m-am îndepărtat de firul povestirii mele. Cred că era în noaptea dinaintea salvării de la înec, cînd, aproape în zori, am fost deşteptat. Mă simţeam neliniştit din pricina unui vis neplăcut în care se făcea că eram scufundat sub apă, şi că nişte anemone de mare mă pipăiau pe faţă cu apendicele lor moi. M-am trezit cu o tresărire şi cu senzaţia ciudată că un animal ce-nuşiu ieşise tocmai atunci, în fugă, din cameră. Am încercat să adorm din nou, dar mă simţeam neliniştit şi singur. Era în acele clipe de întuneric cenuşiu, cînd lucrurile abia se tîrăsc, ieşind din beznă, cînd totul este ireal, fără culoare şi fără contururi clare. M-am sculat şi am coborît în sala cea mare, ieşind apoi afară, pe pavajul de piatră din faţa palatului. Mă gîndeam să aştept, neavînd încotro, răsăritul soarelui.

Luna apunea, iar lumina ei aproape stinsă se îmbina cu prima licărire a zorilor, într-un clar-obscur fantomatic. Tufişurile erau negre, ca de cerneală, pămîntul de un cenuşiu închis, cerul incolor şi trist. Mi s-a părut că, pe povîrnişul dealului, zăresc nişte stafii. De trei ori la rînd, în timp ce scrutam povîrnişul, am zărit nişte forme albe. De două ori am avut impresia că văd cîte o apariţie albă, stingheră, în formă de maimuţă, aler- gînd iute, în sus, pe deal, şi o

dată am văzut lîngă ruine cîteva asemenea ființe ducînd un corp întunecat. Se mișcau grăbite. N-am putut să văd ce s-a mai întîmplat cu ele. Mi s-a părut că au dispărut printre tufișuri. Trebuie să știți că zorile erau încă tulburi. Aveam acea senzație matinală de frig și de nesiguranță, pe care cred că o cunoașteți. Nu-mi venea să-mi cred ochilor.

Pe măsură ce bolta devenea tot mai strălucitoare către răsărit, iar lumina zilei venea să-și reverse din nou culorile ei vii asupra lumii, am examinat eu atenție peisajul. N-am mai văzut, însă, nici o urmă a ființelor albe. Erau simple creații ale semiîntunericului. ,,Trebuie că erau niște fantome”, mi-am zis; „Mă întreb din ce epocă anume?” Căci mi-am adus aminte, amuzîndu-mă. o bizară teorie a lui Grant Allen[1]. Dacă fiecare generație moare și se transformă în fantome, argumenta el, lumea va fi în cele din urmă suprapopulată cu ele. Pe baza acestei teorii, probabil că fantomele se înmulțiseră enorm de opt sute de mii de ani încoace, și nu era de mirare faptul că vedeam patru exemplare dintr-o dată. Dar gluma nu mă mulțumea, și am continuat să mă gîndese la aceste ființe în tot timpul dimineții, pînă cînd sosirea Weenei mi le-a gonit din minte. Le asociam în mod neclar cu animalul alb pe care îl speriasem atunci cînd căutam înfrigurat, în prima zi, locul unde fusese ascunsă Mașina Timpului. Dar Weena era o plăcută înlocuitoare a acestor gînduri. Și, cu toate acestea, ele erau destinate să pună în curînd o și mai cumplită stăpînire pe min- tea mea.

---

[1] Grant Allen: romancier și autor al unor lucrări de popularizare științifică (1848—1899) (n. t.)

Cred că v-am mai spus că, în acea Epocă de Aur. clima era mult mai caldă decît a noastră. Explicaţia n-am găsit-o încă. Poate că Soarele devenise mai fierbinte, sau poate că Pămîntul se apropiase de Soare. În general, se presupune că, în viitor Soarele va continua să se răcească neîncetat. Dar unii, neobişnuiţi cu speculaţii de genul celor întreprinse de tînărul Darwin, uită că planetele trebuie să cadă, în cele din urmă, una cîte una, pe astrul care le-a născut. Pe măsură ce se vor produce asemenea catastrofe, Soarele va străluci cu o energie înnoită; şi poate că vreuna din planetele mai apropiate de Soare suferise această soartă. Oricare ar fi explicaţia, fapt este că Soarele era mult mai fierbinte decît îl ştim noi.

Ei bine, într-o dimineaţă foarte călduroasă — a patra zi, cred — în timp ce căutam să mă adăpostesc de căldură şi de lumina orbitoare, am intrat într-o ruină uriaşă situată alături de marele edificiu în care dormeam şi mîncam. Atunci mi s-a întîmplat ceva neobişnuit. Căţărîndu-mă printre mormanele de zidărie dărîmată, am descoperit o galerie îngustă, avînd ferestrele din fund, ca si cele laterale, astupate de pietrele desprinse din zid. Prin contrast cu lumina strălucitoare de afară, locul mi s-a părut la început de un întuneric de nepătruns. Am intrat în galerie pe dibuite, deoarece trecerea de la lumină la întuneric mă făcea să văd pete colorate plutind înaintea ochilor. Deodată m-am oprit încremenit. Luminoşi prin reflectarea luminii de afară, mă fixau, din întuneric, doi ochi.

Vechea, instinctiva teamă de fiarele sălbatice a pus stăpînire pe mine. Mi-am încleştat pumnii şi am privit ţintă în globii

ochilor strălucitori. Mă temeam să mă întorc. Atunci m-am gîndit la siguranţa absolută în care se părea că trăieşte omenirea. Şi imediat, mi-am adus aminte de acea ciudată groază de întuneric. Stăpînindu-mi puţin teama, am înaintat un pas şi am vorbit. Trebuie să recunosc că glasul îmi suna aspru şi nesigur. Am întins mîna şi am atins ceva moale. Cei doi ochi s-au întors în lături, pe lîngă mine a trecut în fugă ceva alb. M-am întors cu inima cît un purice, şi am văzut o formă mică şi stranie, un fel de maimuţă, ţinînd capul în jos, într-un fel caracteristic. Alerga prin spa- ţiul însorit din spatele meu. S-a poticnit de un bloc de granit, a bîjbîit în jur, şi într-o clipă s-a făcut nevă- zută în umbra întunecoasă de sub alt morman de ziduri dărîmate.

Impresia pe care mi-a lăsat-o este, desigur, imperfectă, dar ştiu că fiinţa aceea era de un alb murdar, şi avea nişte ochi mari şi stranii, de un cenuşiu roşcat; ştiu, de asemenea, că era acoperită cu păr bălai pe cap şi pe spate. Dar, după cum spuneam, a trecut prea repede pentru ca să o pot vedea desluşit. Nu pot spune nici măcar dacă alerga în patru labe sau doar le ţinea foarte jos pe cele două din faţă. După o clipă, m-am luat după ea, strecurîndu-mă în cea de a doua îngrămădire de ruine. Mai întîi n-am reuşit s-o descopăr; dar, după cîtva timp, am dat în bezna adîncă de una din acele deschideri circulare, în formă de puţ, despre care v-am vorbit. Era pe jumătate astupată de o grindă prăbuşită. Mi-a venit un gînd neaşteptat. Să fi dispărut oare acest animal în josul galeriei? Am aprins un chi-brit şi, privind în jos, am văzut mişeîndu-se o creatură mică, albă, cu ochi mari şi strălucitori care mă privea ţintă în

timp ce se retrăgea. Am simţit un fior. Semăna atît de bine cu un om-păianjen! Cobora pe lîngă pe- rete, şi abia atunci am zărit nişte ieşituri de metal, pentru sprijinul mîinilor şi picioarelor, formînd un fel de scară ce ducea în adîncul galeriei. Apoi flacăra mi-a ars degetele, chibritul mi-a căzut din mînă, stingîndu-se în cădere, şi cînd am aprins altul, micul monstru dispă-ruse.

Nu ştiu cît timp am stat privind în josul puţului. A trebuit să se scurgă cîtva timp pînă cînd am reuşit să mă conving că fiinţa pe care o văzusem făcea parte din speţa omenească. Dar, treptat, adevărul mi-a apărut în faţă: Omul nu rămăsese o singură specie, ci se dife- renţiase în două animale diferite; descendenţii gene- raţiei noastre nu erau numai copiii graţioşi din Lumea de Deasupra, ci şi acest albicios, scîrbos animal al întunericului, care ţîşnise pe dinaintea mea, era de ase- menea moştenitorul nenumăratelor veacuri trecute.

M-am gîndit la turnurile deasupra cărora văzusem aerul tremurmd, şi la teoria mea despre ventilaţia subterană. Am început să bănuiesc adevărata lor semnificaţie. Dar ce căuta oare, m-am întrebat, această mai-muţă în schema unei organizaţii perfect echilibrate, aşa cum mi-o imaginasem eu? Cum se potrivea ea cu seninătatea indolentă a delicaţilor locuitori ai Lumii de Deasupra? Şi ce se ascundea acolo, jos, în fundul acelei galerii? M-am aşezat pe marginea puţului spunîndu-mi că, oricum, nu aveam nici un motiv să mă tem, şi că va trebui să cobor, pentru a dezlega problema care mă pusese într-o asemenea încurcătură. Şi, totodată, mi-era o frică cumplită să cobor. În timp ce

ezitam astfel, doi dintre gingaşii oameni ai Lumii de Deasupra au trecut pe aproape, alergînd din plin soare în umbră, într-un joc amoros. Bărbatul urmărea femeia, aruncînd cu flori în ea, din fugă.

Au fost foarte mîhniţi, găsindu-mă astfel, privind în jos, în puţ, cu braţul rezemat de grinda răsturnată. Se pare că a observa aceste deschizături era pentru ei o dovadă de prost gust; căci atunci cînd le-am arătat deschizătura de lîngă mine, şi-am încercat să formulez, în limba lor, o întrebare, s-au arătat şi mai amărîţi şi mi-au întors spatele. Ştiind că le place flacăra chibriturilor, am aprins cîteva ca să-i amuz. Am încercat din nou să le pun o întrebare în legătură cu puţul, şi din nou am dat greş. Aşa că i-am părăsit imediat, cu gîndul să o caut pe Weena şi să văd ce pot să aflu de la ea. Dar gîndurile îmi erau în plină răscoală; presupunerile şi impresiile mele se clătinau şi se reuneau într-o altă înlănţuire. Aveam acum cheia semnificaţiei acestor puţuri, a turnurilor de ventilaţie, a misterului fantomelor: pentru a nu mai vorbi despre rostul uşilor de bronz şi despre soarta Maşinii Timpului! Foarte vag, am pornit să dibui firul unei idei care însemna rezolvarea nelămuritelor probleme economice.

Iată cum vedeam noul aspect al lucrurilor. Desigur, această a doua specie de oameni era subterană. Erau mai ales trei circumstanţe care mă făceau să cred că incursiunile lor atît de rare deasupra solului erau rezultatul unei lungi obişnuinţe pe sub pămînt. În primul rînd, era aspectul albicios, comun multor animale care trăiesc timp îndelungat în întuneric — de pildă peştele alb din peşterile din Kentucky. În al

doilea rînd, erau acei ochi enormi, cu o capacitate atît de mare de a reflecta lumina, trăsături comune animalelor nocturne — de pildă bufniţa şi pisica. Şi, în sfîrşit, evidenta lor zăpăceală în faţa luminii, fuga grăbită, dar stîngace şi pe bîjbîite, către locuri întunecoase, precum şi modul caracteristic de a-şi ţine capul cînd erau în bătaia luminii — toate întăreau teoria unei extrem de mari sensibilităţi a retinei.

În cazul acesta înseamnă că, dedesubtul meu, pămîn- tul este străbătut de un număr colosal de tuneluri, şi aceste tuneluri sînt locuinţa Noii Rase. Prezenţa turnurilor de ventilaţie şi a puţurilor presărate pe povîrni-şurile dealurilor — de fapt presărate peste tot, în afară de valea rîului — arăta cît de universale erau aceste ramificaţii. Ce era, deci, mai natural decît să presupui că munca necesară pentru, confortul rasei ce trăia la lumină era făcută în această artificială Lume Subterană. Ideea era atît de plauzibilă, încît am acceptat-o de îndată, şi ara continuat să mă gîndesc ***cum*** s-a produs această diviziune a speciei umane. Cred că bănuiţi liniile generale ale teoriei mele, deşi, în ceea ce mă priveşte, mi-am dat destul de repede seama că era departe de adevăr.

La început, pornind de la problemele propriei noastre epoci, mi s-a părut limpede ca lumina zilei că adîncimea treptată a diferenţei dintre Capitalist şi Muncitor, actualmente doar temporară şi socială, era cheia întregii situaţii. Fără îndoială că ideea vi se va părea destul de grotească — şi cu totul de necrezut — dar, totuşi, chiar de pe acum există indicii în această privinţă. Se mani-festă o tendinţă de utilizare a spaţiului subteran pentru scopuri mai puţin

ornamentale ale civilizaţiei; de exemplu, metroul din Londra, noile trenuri electrice, străzile subterane, atelierele şi restaurantele subterane — toate acestea cresc şi se înmulţesc. Evident, gîndeam eu, tendinţa aceasta a tot crescut pînă cînd Industria şi-a pierdut treptat dreptul de a exista în aer liber. Vreau să spun că ea se dezvoltase din ce în ce mai mult în uzine subterane mereu mai mari, petrecîndu-şi tot mai mult timp acolo, înăuntru, pînă cînd, în cele din urmă...! Chiar şi acum, un muncitor din East-end nu trăieşte oare în condiţii atît de artificiale încît, practic, el este izolat de suprafaţa naturală a pămîntului?

De asemenea, tendinţa exclusivistă a oamenilor bogaţi — datorată, fără îndoială, rafinamentului crescînd al educaţiei lor şi prăpastiei tot mai adînci dintre ei şi violenţa aspră a celor săraci — duce încă de pe acum la izolarea, în interesul lor, a unor porţiuni considera-bile din suprafaţa ţării. În jurul Londrei, de exemplu, poate că jumătate din terenurile pitoreşti sînt închise pentru intruşi. Şi tot această prăpastie ce se adînceşte — care se datoreşte duratei şi costului ridicat al procesului de educaţie superioară, precum şi uşurinţei crescînde şi tentaţiilor faţă de rafinament, din partea celor bogaţi — va face ca schimbul între clase, de exemplu, promovarea căsătoriilor între clase, care în prezent întîrzie, de-a lungul unor linii de stratificare socială, procesul de diferenţiere a speciei noastre — să fie din ce în ce mai puţin frecvent. Astfel încît, în cele din urmă, deasupra pămîntului vor rămîne cei avuţi, urmărind plăcerea şi confortul şi frumosul, iar sub pă- mînt vor rămîne cei neavuţi: Muncitorii, care vor continua să se adapteze la condiţiile muncii lor. Din mo-

ment ce vor trăi acolo, vor trebui, fără îndoială, să plătească chirie, şi nu una mică, pentru ventilaţia văgăunilor destinate lor; şi, în cazul cînd vor refuza, vor muri de foame sau vor fi sufocaţi pentru neplata datoriilor. Cei care vor fi astfel constituiţi încît să fie să- raci şi răzvrătiţi, vor muri; şi, în cele din urmă, balanţa fiind permanentă, supravieţuitorii se vor adapta tot atît de bine la condiţiile vieţii subterane, şi vor fi tot atît de fericiţi în felul lor, ca şi oamenii din Lumea de Deasupra într-al lor. După părerea mea, frumuseţea rafinată, ca şi paloarea celor lipsiţi de lumina zilei şi-au urmat cursul firesc.

Marele triumf al Omenirii la care visasem a luat atunci în mintea mea o altă formă. Nu se produsese un triumf al educaţiei morale şi al cooperării generale, după cum îmi închipuisem. În loc de aceasta, vedeam o adevărată aristocraţie, înarmată cu o ştiinţă perfecţionată şi conducînd spre o concluzie logică sistemul industrial de astăzi. Triumful ei nu fusese doar un triumf asupra naturii, ci un triumf şi asupra naturii şi asupra aproapelui. Aceasta, trebuie să vă spun, era teoria la care ajunsesem în acel moment. Eu nu aveam un „cicerone” potrivit, după modelul cărţilor utopice. Explicaţia mea ar putea fi absolut greşită. Şi totuşi cred că este cea mai plauzibilă. Dar, chiar cu această presupunere, civilizaţia echilibrată la care s-a ajuns în cele din urmă trebuie că trecuse de culme şi era acum căzută de mult în descompunere. Securitatea prea de- săvîrşită a Suprapămîntenilor îi dusese la un proces lent de degenerescentă, la o descreştere generală a ta-liei, a forţei şi a inteligenţei. Aceasta puteam s-o văd limpede încă de pe

acum. Ce se întîmplase cu Subpă- mîntenii încă nu bănuiam; dar, după cît văzusem la Morloci — acesta era, de fapt, numele care li se dădea acestor creatori — pot să-mi închipui că modificările, tipului uman erau şi mai profunde decît la Eloi, rasa frumoasă pe care o cunoscusem încă de la sosirea mea.

Atunci au început să mă chinuiaşcă îndoielile. De ce îmi luaseră Morlocii Maşina Timpului? Căci eram sigur că ei o luaseră. De ce, dacă Eloii erau stăpîni, nu erau în stare să-mi restituie maşina? Şi de ce le era o frică atît de teribilă de întuneric? Am încercat, după cum v-am mai spus, s-o întreb pe Weena despre această Lume Subterană, dar şi de data aceasta am fost dezamăgit. Mai întîi n-a înţeles întrebările mele, apoi a refuzat să-mi răspundă. Se înfiora ca şi cum acest subiect ar fi fost de nesuportat pentru ea. Şi, cînd am si- lit-o, fiind poate puţin cam prea aspru, a izbucnit în

lacrimi. Au fost singurele lacrimi, în afară de ale mele, pe care le-am văzut vreodată în această Eră de Aur. Cînd am văzut-o plîngînd, am încetat să o mai tulbur cu întrebările mele despre Morloci, şi n-am ştiut ce să mai fac pentru a risipi din ochii Weenei aceste semne de moştenire umană. Şi, nu după mult, ea zîmbea şi bătea din palme, în timp ce eu, solemn, aprindeam un chibrit.

IX. MORLOCII

S-ar putea să vi se pară ciudat, dar au trecut două zile pînă cînd să pot urmări această nouă cale, care se arăta a fi cea bună. Simţeam un fel de repulsie fată de aceste trupuri palide. Aveau culoarea aproape albicioasă a viermilor şi a animalelor pe care le vezi conservate în spirt într-un muzeu geologic. Erau scîrbos de reci la pipăit. Probabil că repulsia mea se datora în mare măsură influenţei Eloilor, al căror dezgust faţă de Morloci începeam acum să-l înţeleg.

În noaptea următoare n-am putut dormi bine. Pro-babil că sănătatea îmi era zdruncinată. Eram copleşit de nedumerire şi îndoială. O dată sau de două ori am avut o senzaţie de frică intensă, căreia nu puteam să-i găsesc nici un motiv precis. Îmi amintesc că m-am furişat fără zgomot în sala cea mare, unde omuleţii dormeau în

lumina lunii — în noaptea aceea Weena era printre ei — şi m-am simţit liniştit de prezenţa lor. Chiar atunci mi-a venit în minte că în decurs de cîteva zile luna va trebui să treacă în ultimul ei pătrar, nopţile vor deveni întunecoase, iar apariţiile acestor neplăcute creaturi de dedesubt, aceşti lemurieni[1] albicioşi, această nouă faună care o înlocuise pe cea veche, s-ar putea să fie mai dese. Şi, în aceste două zile, am încercat necontenit sentimentul de nelinişte al omului care fuge din faţa unei datorii inevitabile. Eram sigur că Maşina Timpului nu va putea fi regăsită decît pătrunzînd cu îndrăzneală în misterele lumii subterane. Şi, totuşi, nu puteam să înfrunt misterul. Ar fi fost cu totul altceva dacă aş fi avut cel puţin un tovarăş. Dar eram îngrozitor de singur şi simplul gînd de a coborî în întunericul puţului mă înspăimînta. Mu ştiu dacă veţi înţelege ceea ce simţeam, dar aveam mereu impresia că am spatele descoperit.

Poate că tocmai această nelinişte, această nesiguranţă mă mîna tot mai departe în expediţiile mele de explorare. Mergînd înspre sud-vest, către regiunea deluroasă care se numeşte acum Combe Wood, am observat, departe, în direcţia Banstead-ului din zilele noastre, o vastă clădire verde, cu un stil diferit de tot ceea ce văzusem pînă atunci. Era mai mare decît cel mai uriaş dintre toate palatele sau ruinele pe care le cunoşteam, iar faţada avea un aspect oriental, cu luciul şi nuanţa verde- deschis, un fel de verde-albăstrui, a unui anumit tip de porţelan chinezesc. Această diferenţă de aspect mă făcea să mă gîndesc că avea şi o destinaţie aparte şi de aceea m-am gîndit să

[1] Lemurieni: specie de maimuţe inferioare, (n. t.)

cercetez clădirea. Dar ziua era pe sfîrşite şi eu ajunsesem să descopăr aceste locuri după un drum lung şi obositor; aşa că m-am hotărît să amîn cercetările pentru a doua zi, şi m-am întors la afecţiunea călduroasă şi la mîngîierile micuţei Weena.

A doua zi, de dimineaţă, mi-am dat destul de bine seama că toată curiozitatea mea în privinţa Palatului de Porţelan Verde nu era decît o autoînşelare, care să-mi îngăduie să mai amîn cu încă o zi experienţa de care mi-era de fapt frică. M-am hotărît să întreprind coborî- rea fără să-mi mai pierd vremea şi am pornit dis-de-di- mineaţă către un puţ de lîngă ruinele de granit şi alu- minium.

Mica Weena alerga alături de mine. Dansa, însoţin-du-mă în drum spre puţ, dar cînd m-a văzut aplecîndu-mă deasupra deschizăturii şi privind în jos, a devenit ex- trem de tulburată. „Adio, micuţă Weena”, i- am zis, să-

rutînd-o; apoi, aşezînd-o jos, am început să pipăi, pe deasupra parapetului, cîrligele de căţărare. O făceam cam în grabă, trebuie să recunosc, deoarece mi-era teamă că mă va părăsi curajul! La început, Weena m-a privit cu nedumerire. Apoi a scos un ţipăt sfîşietor şi, alergînd către mine, a început să mă tragă înapoi, cu mîinile ei mici. Cred că împotrivirea ei mi-a aţîţat hotărîrea de a continua. Am împins-o, poate puţin cam brutal, şi, în clipa următoare mă aflam în gura puţului. I-am văzut faţa îndurerată, deasupra parapetului, şi i-am zîmbit, vrînd s-o liniştesc. Apoi a trebuit să privesc în jos, la cîrligele şubrede de care mă agăţam.

Trebuia să cobor în galerie cam la vreo două sute de yarzi[1]. Coborîrea se făcea cu ajutorul unor bare metalice care ieşeau din pereţii laterali ai puţului, şi, fiind adaptate nevoilor unor fiinţe mult mai mici şi mai uşoare decît mine, în scurt timp coborîrea m-a obosit şi mi-a înţepenit încheieturile. Şi nu numai că m-a obosit! Una dintre bare s-a îndoit brusc sub greutatea mea, şi aproape că m-am prăvălit în bezna de dedesubt. O clipă am rămas agăţat cu o mînă, şi după această experienţă n-am mai îndrăznit să mă opresc pentru a mă odihni. Cu toate că braţele şi spatele mă dureau cumplit, am continuat să mă cobor, cît puteam mai repede, în josul peretelui vertical. Aruncînd o privire în sus, am văzut deschizătura, un mic disc albastru, în mijlocul căruia sclipea o stea, în timp ce capul Weenei se vedea proiectat ca un punct rotund şi negru. Duduitul maşinii, care se afla probabil dedesubt, deveni mai puternic şi mai apăsător. Totul, în afară de micul disc de la

[1] Un yard = 91 cm. (n. t.)

gura puţului, era cufundat în beznă, şi, cînd am privit din nou în sus, Weena dispăruse.

Mă simţeam extrem de rău. Mi-a trecut prin gînd să încerc să mă urc înapoi şi să las în pace această lume subterană. Dar, chiar şi atunci cînd rumegam acest gînd, continuam să cobor. În cele din umnă, cu o mare uşurare, am zărit, cam la jumătate de metru spre dreapta, în perete, o crăpătură îngustă. Făcîndu-mi vînt înăuntru, am constatat că era deschizătura unui îngust tunel orizontal, în care am reuşit, să mă aşez jos şi să mă odihnesc. Era şi timpul. Braţele mă dureau, spatele îmi era înţepenit, şi tot corpul îmi tremura, din cuza spaimei prelungite că mă voi prăbuşi. Pe lîngă acestea, întunericul de nepătruns avusese un efect deprimant asupra ochilor mei. Aerul vibra de duduitul motoarelor care pompau aer în galerii.

Nu ştiu cît timp am stat aşa. Am fost trezit de o mînă moale care mă atingea pe faţă. Tresărind în întuneric, am pus mîna pe chibrituri şi, aprinzînd unul în grabă, am văzut retrăgîndu-se precipitat din faţa luminii, trei creaturi albe, aduse din spate, asemănătoare eu aceea pe care o văzusem sus, printre ruine. Trăind într-un întuneric care mie mi se părea de nepătruns ochii lor erau anormal de mari şi de sensibili, cum sînt pupilele peştilor din adîncuri, asemeni cărora reflectau lumina. Sînt sigur că ei puteau să mă vadă în acea completă obscuritate şi nu păreau să se teamă de mine cînd nu eram în lumină. Dar, de îndată ce scăpăram un chibrit, ca să-i văd, fugeau în grabă, dispărînd în crăpături şi tuneluri întunecoase, de unde ochii lor lucitori mă fixau într-un fel foarte ciudat.

Am încercat să-i strig, dar se pare că limba lor era diferită de cea a oamenilor de deasupra; aşa că eram nevoit să mă bizui numai pe propriile mele eforturi, şi din nou m-a bătut gîndul să fug fără să mai cercetez nimic. Mi-am spus, însă: „Pentru asta te afli acum aici”, şi, pipăindu-mi drumul de-a lungul tunelului, mi-am dat seama că zgomotul motoarelor creştea. Acum pereţii erau mai depărtaţi de mine şi am intrat într-un loc larg deschis. Aprinzînd încă un chibrit, am văzut că intrasem într-o vastă peşteră boltită, care se întindea într-o beznă completă dincolo de lumina chibritului. Imaginea care am avut-o în faţă a durat atît cît poate oricine să vadă în răstimpul cît arde un băţ de chibrit.

Nu reţinusem, prin urmare, decît o impresie vagă. Forme înalte, ca nişte maşini mari, se ridicau din întuneric, şi aruncau umbre negre şi groteşti, în care Mor- loci spectrali se ascundeau de lumină. Locul, trebuie să vă spun, era neaerisit şi înăbuşitor, şi în aer plutea un miros slab de sînge proaspăt. Ceva mai jos de centrul peşterii se afla o măsuţă dintr-un metal alb, încărcată cu ceva care părea să fie mîncare. În orice caz, Morlocii erau carnivori! Chiar în acel moment, îmi amintesc că mă întrebam ce animal atît de mare le furnizase halca de carne roşie pe care o vedeam. Totul era foarte nelămurit: mirosul greu, formele mari şi confuze, figurile scîrboase care pîndeau în umbră, aşteptînd doar întunericul ca să se repeadă din nou spre mine! Apoi chibritul a ars pînă la capăt, mi-a fript degetele şi a căzut jos, un punct roşu care se răsucea în întuneric.

Mai tîrziu, m-am gîndit cît de prost pregătit plecasem la o astfel de experienţă.

Cînd am pornit cu Maşina Timpului aveam convingerea absurdă că oamenii viitorului vor fi infinit mai avansaţi decît noi, din toate punctele de vedere. Venisem fără arme, fără medicamente, fără provizii pentru fumat — cîteodată simţeam o cumplită nevoie de tutun! — şi chiar fără destule chibrituri. Cel puţin dacă m-aş fi gîndit la un Kodak! Aş fi putut să fotografiez într-o clipă această imagine a Lumii Subterane şi s-o examinez, apoi, pe îndelete. Pe cînd aşa, şedeam acolo, doar cu armele şi forţele cu care m-a înzestrat Natura — mîini, picioare şi dinţi; şi cele patru chibrituri care mai îmi rămăseseră.

Îmi era teamă să mă avînt printre maşinile din întuneric, şi abia la ultima licărire de flacără am descoperit că provizia mea de chibrituri se împuţinase. Nu mi-a trecut niciodată prin minte, pînă în momentul acela, că trebuie să le economisesc, şi consumasem aproape jumătate din cutie ca să-i uimesc pe Suprapămînteni, pentru care focul era o noutate. Acum, după cum spuneam, mai aveam numai patru beţe, şi, în timp ce şedeam în întuneric, o mînă mi-a atins braţul, degete moi au început să mă pipăie pe faţă şi simţeam un miros neplăcut şi specific. Mi se părea că aud în jurul meu respiraţia unei mulţimi din acele fiinţe groaznice. Am simţit cum cutia de chibrituri îmi este trasă uşor din mînă, şi cum, în spatele meu, alte mîini mă trăgeau de haine. Senzaţia că sînt examinat de Morloci era nespus de neplă- cută. Deodată, în bezna care mă înconjura, mi-am dat seama foarte limpede de totala mea ignoranţă în privinţa felului lor de a gîndi şi de a acţiona. Am strigat la ei cît am putut de tare. Au fugit speriaţi şi apoi i-am putut

simţi cum se apropiau din nou de mine. S-au agăţat de mine cu şi mai multă îndrăzneală, şoptindu-şi unii al-tora sunete ciudate. M-am scuturat cu putere, şi am strigat din nou — cît mai aspru cu putinţă. De data aceasta nu s-au mai speriat în mod serios, şi au scos un sunet, un fel de rîs ciudat, în timp ce se întorceau spre mine. Trebuie să mărturisesc că eram groaznic de înspăimîntat. M-am hotărît să mai aprind un chibrit şi să mă salvez sub protecţia flăcării. Aşa am şi făcut, şi, prelungindu-i arderea cu o bucată de hîrtie din buzunar, am reuşit să mă retrag spre tunelul îngust. Dar abia am pătruns în el, cînd lumina mi s-a stins, şi puteam să-i aud pe Morloci foşnind în întuneric ca vîntul prin frunze, şi răpăind ca ploaia, în goana lor după mine.

Într-o clipă am fost apucat de mai multe mîini şi nu era nici o îndoială că încercau să mă tragă îndărăt. Am aprins încă un chibrit, şi l-am fluturat peste feţele lor orbite. Nici nu vă puteţi închipui cît de greţos de neomeneşti arătau — aceste feţe palide, fără bărbie şi aceşti ochi mari, cenuşii-roşcati, fără pleoape! — în timp ce se holbau la mine orbiţi şi zăpăciţi. Dar vă asigur că n-am stat să-i privesc! Am continuat să mă retrag şi, cînd cel de-al doilea chibrit s-a terminat, l-am aprins pe al treilea. Arsese aproape de tot cînd am ajuns la deschizătura care dădea în galerie. M-am aşezat pe margine, căci bătăile pompei celei mari de jos mă ameţeau. Apoi am pipăit în lături, căutînd cîrligele din perete şi, în timp ce bîjbîiam astfel, picioarele mi-au fost apucate de jos şi am fost tras cu putere îndărăt. Am aprins ultimul meu chibrit... care s-a stins imediat. Dar acum aveam mîinile pe barele de căţărare şi, dînd cu

putere din picioare, m-am desprins din ghearele Morlocilor şi am început să mă caţăr cu iuţeală, în timp ce ei stăteau nitîndu-se şi zgîindu-se în sus la mine: toţi, în afară de un singur ticălos care m-a urmărit cîtva timp şi era cît pe-aci să-mi smulgă drept trofeu o gheată.

Urcuşul mi s-a părut interminabil. Pe parcursul ultimelor douăzeci-treizeci de picioare m-a copleşit o greaţă de moarte. Cu multă greutate ara reuşit să mă menţin. Ultimii metri au fost o luptă disperată împotriva leşinului. De cîteva ori capul a început să mi se învîrtească şi am simţit toate senzaţiile prăbuşirii. Totuşi, pînă la urmă, am reuşit să ajung la gura puţului, şi am ieşit dintre ruine, împleticindu-mă în lumina orbitoare a soarelui. Am căzut cu faţa în jos. Chiar şi pămîntul avea un miros plăcut şi curat. Apoi îmi amintesc că Weena mă săruta pe mîini şi pe urechi, şi auzeam vocile Eloilor. Pentru un timp, am căzut în nesimţire.

X. CÎND A VENIT NOAPTEA

Acum, într-adevăr, se părea că sînt într-o situaţie mai proastă decît înainte. Pînă acum, în afară de noaptea de deznădejde pentru pierderea Maşinii Timpului, avusesem o speranţă care mă susţinea, credeam că pînă la urmă mă voi putea salva. Dar speranţa mi-a fost spulberată de aceste noi descoperiri. Pînă acum mă gîndeam că eram împiedicat doar de simplitatea

copilărească a accstor oameni şi de nişte forţe necunoscute pe care nu aveam decît să le înţeleg pentru ca să le pot învinge; dar acum, în calităţile dezgustătoare ale Morlocilor apăruse un element cu totul nou — ceva inuman şi duşmănos. Îi uram în mod instinctiv. La început, mă simţeam ca un om care a căzut într-un puţ: mă preocupa numai puţul şi posibilitatea de a scăpa din el. Acum mă simţeam ca un animal prins în capcană, ştiind că duşmanul se va repezi în curînd asupra lui.

Poate că o să vă miraţi aflînd care era duşmanul de care mă temeam. Era întunericul din răstimpul cît urma să fie lună nouă. Weena îmi vîrîse în cap această idee prin cîteva observaţii, la început de neînţeles, despre Nopţile Negre. Acum nu-mi era prea greu să ghicesc ce însemnau viitoarele Nopţi Negre. Luna era în declin: în fiecare noapte era un interval tot mai lung de întu-

neric. Acum înţelegeam aproape complet motivul pentru care micilor locuitori ai Lumii dc Deasupra le era frică de întuneric. Mă întrebam, nedumerit, ce ticăloşie diabolică urmau să comită Morlocii în timpul cît era lună nouă. Eram aproape sigur, acum, că şi cea de-a doua ipoteză a mea era complet greşită. Oamenii din Lumea de Deasupra poate că fuseseră cîndva o aristocraţie favorizată, iar Morlocii servitorii lor mecanici; dar această stare trecuse dc mult. Cele două specii rezultate din evoluţia omului tindeau să stabilească, sau poate chiar şi stabiliseră între ele relaţii cu totul noi. Eloii, ca şi regii carlovingieni, decăzuseră într-o stare de încîntă- toare inutilitate. Ei încă mai posedau pămîntul, dar numai prin toleranţă: deoarece Morlocii, subpămînteni de nenumărate generaţii, ajunseseră pînă la urmă să nu mai poată trăi pe suprafaţa însorită a pămîntului. Morlocii, am dedus eu, le confecţionau hainele poate dintr-o veche obişnuinţă, şi îi menţineau în necesităţile lor obişnuite. Făceau asta după cum un cal dă din picior deşi stă pe loc, sau după cum unui om îi place să ucidă animale, ca sport: pentru că vechi şi îndepărtate necesităţi au lăsat această amprentă asupra organismului. Dar, desigur, vechea ordine era în mare parte răsturnată. Nemesis se apropia în grabă de cei delicaţi. Cu veacuri, cu mii de generaţii în urmă, omul izgonise pe fratele său om din confort şi din lumina soarelui. Şi acum acest fraţe se întorcea înapoi — schimbat! Eloii începuseră să înveţe din nou o veche lecţie. Au făcut din nou cunoştinţă cu Frica. Şi deodată mi-am adus aminte de hal- cile de carne pe care le văzusem în lumea subterană. Era ciudat

cum îmi plutea în minte: nu o imagine tulbure cum ar fi trebuit să fie, în şuvoiul meditaţiilor mele, ci impunîndu-se aproape ca o întrebare venită din afară. Am încercat să-mi reamintesc forma acelor bucăţi de carne. Aveam senzaţia vagă de ceva familiar, dar pe alunci n-am putut descoperi ce anume era.

Şi, totuşi, dacă omuleţii aceia erau neajutoraţi în faţa misterioasei lor Frici, eu eram altfel constituit. Veneam din era aceasta, a noastră, din zorii ce anunţau maturitatea rasei umane, cînd Frica nu ne mai paralizează

şi misterul nu ne mai îngrozeşte. Eu, cel puţin, trebuia să mă apăr. Fără să-mi mai pierd vremea, m-am hotărît să-mi procur arme şi să-mi caut o fortăreaţă unde să pot dormi. Avînd ca bază un astfel de refugiu, voi putea să înfrunt această lume stranie cu vechea mea încredere, pe care o pierdusem o clipă atunci cînd am înţeles căror creaturi eram expus noapte de noapte. Simţeam că n-am să mai pot dormi pînă cînd culcuşul nu-mi va fi în siguranţă. M-am înfiorat cu groază gîndindu-mă cum mă examinaseră, desigur, pînă atunci.

În timpul după amiezii am hoinărit de-a lungul văii Tamisei, dar n-am găsit nici un loc care să mi se pară inaccesibil. Toate clădirile şi toţi copacii păreau uşor de ajuns de către nişte căţărători îndemînatici, cum erau Morlocii, dacă îi judecam după puţurile lor. Atunci mi-am adus aminte de turlele înalte al Palatului de Porţelan Verde şi de netezimea lucioasă a zidurilor sale; seara, luînd-o pe Weena pe umăr, ca pe un copil, am urcat dealurile, către sud-vest. Distanţa, socotisem eu, era ue şapte sau opt mile, dar trebuie că de fapt erau aproape optsprezece. Prima dată văzusem palatul într-o după-amiază umedă, cînd distanţele par mult micşorate, în plus, tocul unuia din pantofii mei se desfăcuse şi un cui mă rodea în talpă — erau nişte pantofi vechi şi confortabili pe care îi purtam prin casă — aşa că acum şchiopătam. Trecuse de mult de apusul soarelui cînd am ajuns să văd palatul, profilat pe galbenul palid al cerului.

Weena fusese nespus de încîntată cînd am luat-o pe umăr, dar, după cîtva timp, a cerut s-o las jos, şi a început să alerge în jurul meu, repezindu-se din cînd în cînd şi în dreapta şi în stînga ca să culeagă flori,

pe care mi le îndesa în buzunar. Buzunarele mele au nedumerit-o de la început pe Weena, dar pînă la urmă ea a ajuns la concluzia că erau un fel de vase excentrice pentru păstrarea florilor. Cel puţin în acest scop le folosea ea. Şi asta îmi aminteşte!... Schimbîndu-mi haina am găsit...”

Exploratorul Timpului se opri, îşi vîrî mîinile în buzunar, şi puse apoi pe măsuţă două flori veştejite, care nu se deosebeau prea mult de nalbele mari, albe. Apoi îşi reluă povestirea.

Pe măsură ce liniştea serii se cobora peste fire, iar noi ne continuam drumul pe creasta dealului, către Wimbledon, Weena se simţea tot mai obosită şi ar fi vrut să ne întoarcem la palatul de piatră cenuşie. Dar eu, arătîndu-i turlele îndepărtate ale Palatului de Porţelan Verde, am încercat s-o fac să înţeleagă că acolo puteam găsi refugiu împotriva Fricii. Cunoaşteţi acea mare linişte care înainte de a cădea noaptea se aşterne asupra tuturor lucrurilor? Chiar şi briza se opreşte printre copaci. Pentru mine, în această linişte a serii este întotdeauna un fel de aer de aşteptare. Cerul era limpede, îndepărtat şi curat, în afară de cîteva dungi orizontale, jos de tot, la apus. Ei bine, în noaptea aceea aşteptarea a căpătat culoarea temerilor mele. În această linişte care devenea tot mai întunecoasă, simţurile îmi păreau neobişnuit de ascuţite. Aveam impresia că puteam simţi chiar şi golurile de sub pămîntul pe care călcam: într-adevăr, aproape că puteam să-i văd prin pămînt pe Morloci, în furnicarul lor, mişcînd de colo pînă colo şi aşteptînd întunericul. În starea de nervozitate în care mă găseam, îmi închipuiam că vor considera invazia mea

în vizuina lor drept o declaraţie de război. Dar de ce îmi luaseră Maşina Timpului?

Am mers astfel în tăcere, pînă cînd amurgul s-a transformat în noapte. Albastrul limpede al zării s-a şters, stelele au apărut una după alta. Pămîntul a devenit întunecat, şi copacii negri. Weena era năpădită de teamă şi oboseală. Am luat-o în braţe, i-am vorbit şi am mîngîiat-o. Apoi, pe măsură ce întunericul se făcea tot mai adînc, şi-a pus braţele în jurul gîtului meu şi, în- chizînd ochii, şi-a lipit strîns obrazul de umărul meu. Am coborît, pe un lung povîrniş, într-o vale, şi acolo am dat, prin întuneric, peste un pîrîu. L-am trecut cu picioarele, şi am urcat pe partea opusă a văii, pe lîngă cîteva case de dormit, şi pe lîngă o statuie — un faun, sau o figură asemănătoare, fără cap. Pe lîngă case erau pîlcuri de sălcîmi. Pînă acum nu văzusem nici urmă de Morloci, dar era încă devreme şi de abia de acum urmau ceasurile întunecoase dinainte de răsăritul lunii noi.

De pe vîrful dealului următor am văzut o pădure deasă care se întindea mare şi neagră în faţa mea. Vă- zînd-o, am ezitat. Nu puteam să-i disting marginile, nici în dreapta, nici în stînga. Simţindu-mă obosit — mă dureau mai ales picioarele — am coborît-o cu grijă pe Weena de pe umăr, în timp ce m-am oprit şi m-am aşezat jos pe iarbă. Nu mai puteam vedea Palatul de Porţelan Verde, şi nu mai eram sigur nici de direcţia în care trebuia să merg. Am scrutat desişul pădurii şi m-am gîndit ce s-ar putea să ascundă în sînul ei. Desigur că, sub ramurile dese şi încîlcite, nu se zăreau nici stelele. Chiar dacă nu mai exista pericolul de a fi pîndit de cineva — un pericol asupra căruia n-am vrut să-i las imaginaţiei frîu

liber — existau totuşi rădăcinile şi trunchiurile copacilor de care puteam să mă poticnesc şi să mă lovesc. Eram şi foarte obosit după emoţiile zi- lei; aşa că m-am hotărît să nu mai continui drumul, ci să-mi petrec noaptea în poiana de pe deal.

Am fost fericit să constat că Weena dormea adînc. Am învelit-o cu grijă în haina mea şi m-am aşezat jos, lîngă ea, aşteptînd răsăritul lunii. Coasta dealului era liniştită şi pustie, dar din bezna pădurii se auzeau din cînd în cînd mişcările unor fiinţe vii. Deasupra mea străluceau stelele, căci noaptea era foarte limpede. Pri- vindu-le licărul, simţeam un fel de reconfortare prietenoasă. În orice caz, toate vechile constelaţii dispăruseră de pe cer: mişcarea aceea lentă, imperceptibilă, într-o sută de vieţi omeneşti, le readunase de mult în grupări necunoscute nouă. Doar Calea Laptelui părea că a rămas aceeaşi fîşie zdrenţuită de pulbere stelară, ca şi odinioară. Spre sud (după cum socoteam, eu) lucea o stea roşie, foarte luminoasă, nouă pentru mine: era mai minunată chiar decît verdele Sirius din zilele noastre. Şi printre toate aceste puncte scînteietoare de lumină, o planetă strălucitoare lumina blînd şi neclintit, ca faţa unui vechi prieten.

Privind la aceste stele, grijile mele şi greutăţile vieţii pămînteşti se micşorară dintr-o dată. Mă gîndeam la distanţa uriaşă pînă la ele, şi la impulsul încet, inevitabil, al mişcării lor, din trecutul necunoscut în viitorul necunoscut. Mă gîndeam la marele ciclu al mişcării de precesiune[1] pe care o

---

[1] Mişcarea de precesiune (a echinocţilor): mişcare lentă a liniei de intersecţie dintre planul eclipticei şi planul ecuatorului sferei cereşti, în care axa polilor pămîntului descrie un con în jurul unei axe

descrie polul pămîntului. Numai de patruzeci de ori s-a produs această liniştită revoluţie în cursul tuturor anilor pe care îi traversasem. Şi, în timpul acestor cîteva revoluţii, toată activitatea, toate tradiţiile, organizaţiile complexe, naţiunile, limbile, literaturile, aspiraţiile şi chiar amintirea Omului aşa cum îl cunoşteam eu fuseseră şterse din viaţă. În locul lor apăruseră şi aceste fiinţe debile care îşi uitaseră înalta lor descendenţă, dar şi creaturile albe pe care le ocoleam cu groază. Apoi m-am gîndit la Frica cea Mare ce se instalase între cele două specii, şi pentru prima dată, cu o bruscă înfiorare, mi-am dat seama de unde provenea carnea pe care o văzusem. Şi, totuşi, era prea groaznic! Am privit-o pe mica Weena, dormind lîngă mine, cu faţa ei palidă ca o stea, sub lumina stelelor, şi am gonit pe dată acest gînd.

În timpul acelei nopţi lungi, mi-am ţinut gîndul cît am putut mai departe de Morloci, şi m-am străduit să-mi trec vremea căutînd, în noul tablou al cerului, urme ale vechilor constelaţii. Cerul se menţinea senin, cu excepţia unui mic nor întunecat. Fără îndoială că am mai şi aţipit. Apoi, pe măsură ce veghea mea devenea tot mai obositoare, cerul a început să pălească dinspre răsărit, ca reflexia unui foc incolor, şi bătrîna lună s-a ivit, subţire, ascuţită şi albă. Şi, aproape imediat în urma ei, înhă- ţînd-o şi inundîndo, veniră zorile, mai întîi palide, apoi devenind tot mai roşii şi mai puternice. Nici un Morloc nu s-a apropiat de noi. Întradevăr, nu văzusem nici unul în noaptea aceea pe deal. Şi, cu încrederea pe care ţi-o dă lumina zilei, frica mi s-a părut aproape necugetată. M-am sculat şi am văzut că

---

perpendiculare pe planul eclipticei. (n. t.)

piciorul care şchiopătase avea glezna umflată şi călcîiul rănit; aşa că m-am aşezat iar jos, mi-am scos pantofii şi i-am aruncat.

Am trezit-o pe Weena şi am coborît în pădure, care acum nu mai era neagră şi ostilă, ci verde şi primitoare. Am găsit cîteva fructe cu care să ne astîmpărăm foamea. Curînd ne-am întîlnit cu alţi cîţiva Eloi, care rîdeau şi dansau în soare, ca şi cum noaptea nici nu ar fi existat pe lume. Şi m-am gîndit încă o data la bucăţile de carne pe care le văzusem! Acum eram sigur de provenienţa lor şi compătimeam din toată inima acest ultim pîrîu ce mai rămăsese din marele fluviu al omenirii. Cu siguranţă că în vreo epocă din Trecutul Îndepărtat al declinului omenirii, Morlocii au suferit de foame. Poate că se hrăniseră cu şobolani şi alte dihănii asemănătoare. Chiar şi acum omul este mult mai puţin pretenţios şi exclusivist în privinţa hranei, decît a fost altădată — mult mai puţin decît orice maimuţă. Prejudecata sa împotriva cărnii de om nu este un instinct adînc înrădăcinat. Şi astfel, aceşti inumani fii ai omului... Am înpercat să privesc lucrurile dintr-un punct de vedere ştiinţific. La urma urmei ei erau mai puţin umani şi mai îndepărtaţi de noi decît strămoşii noştri canibali de acum trei sau patru mii de ani. Iar inteligenţa, care ar fi făcut din această stare de lucruri un adevărat chin, dispăruse. De ce trebuia să mă mai frămînt? Eloii erau tocmai buni pentru hrană, iar Morlocii îi păstrau şi îi vînau, ca pe nişte furnici — probabil că aveau grijă să-i şi hrănească. Şi Weena dansa în preajma mea!

Am încercat să mă apăr de groaza ce mă cuprindea, privind toate acestea ca o severă pedepsire a egoismului omenesc. Omul

fusese mulţumit să trăiască în belşug şi plăceri, pe socoteala trudei semenului său, îşi luase Necesitatea drept lozincă şi scuză, şi cu timpul Necesitatea se întorsese împotriva lui. Am încercat chiar un sentiment de dispreţ, în genul lui Carlyle[1], faţă de această mizerabilă aristocraţie în decădere. Dar acest fel de a gîndi era insuportabil. Oricît de gravă ar fi fost decăderea lor intelectuală, Eloii păstraseră prea mult din forma umană ca să nu-mi atragă simpatia, şi să nu mă facă, vrînd-nevrînd, să înţeleg decăderea şi Frica lor.

În acele momente aveam o idee foarte imprecisă asupra drumului pe care trebuia să-l urmez. Primul lucru era să-mi asigur un loc sau un refugiu sigur, şi să-mi făuresc, cum voi putea, arme de metal sau de piatră. Era o necesitate imediată. În al doilea rînd speram să-mi procur mijloace de făcut focul, astfel încît să am la în- demînă o torţă, ca armă, căci nimic, după cîte ştiam, nu era mai eficace împotriva Morlocilor. Apoi, voiam să născocesc vreun dispozitiv cu ajutorul căruia să sfărîm uşile de bronz de sub Sfinxul Alb. Mă gîndeam la un fel de berbec. Aveam convingerea că, izbutind să trec dincolo de aceste uşi şi avînd cu ce să-mi luminez drumul, aş putea să descopăr Maşina Timpului, şi să mă salvez. Nu puteam să-mi închipui că Morlocii erau atît de puternici ca s-o fi cărat prea departe. Mă hotărîsem s-o aduc cu mine, în vremea noastră, şi pe Weena. Şi, frămîntînd în gînd astfel de planuri, mi-am continuat drumul

---

[1] Thomas Carlyle: istoric englez (1795—1881), creatorul unei teorii reacţionare despre cultul eroilor, teorie care exclude rolul maselor din istorie. Carlyle credea într-o aristocraţie a eroilor, nu în cea ereditară, şi Wells se raliază numai dispreţului faţă de cea din urmă. (n. t.)

spre clădirea pe care o alesesem ca locuinţă.

XI. PALATUL DE PORŢELAN VERDE

Cînd ne-am apropiat, pe la amiază, Palatul de Porţelan Verde ne-a întîmpinat pustiu şi ruinat. În ferestre rămăseseră doar rămăşiţe ciobite de geam, bucăţi mari căzuseră din faţada verde, ramele metalice erau măcinate de vreme. Palatul se înălţa pe o pajişte înverzită, şi, privind spre nord-vest, înainte de a intra, am fost surprins văzînd un estuar mare, poate chiar un fel de golf, pe locul unde cred că fuseseră cîndva Wands-worth şi Battersea. M-am gîndit atunci — deşi nu mi-am dus gîndul pînă la capăt — la soarta pe care o avuseseră, sau o aveau — fiinţele vii din mare.

Materialul din care era construit palatul s-a dovedit a fi într-adevăr porţelan, şi pe faţada lui am văzut o inscripţie cu caractere necunoscute. M-am gîndit, cam prosteşte, că Weeua m-ar putea ajuta s-o descifrez, dar mi-am dat seama că ei nu-i trecuse vreodată prin cap nici măcar ideea scrisului. Cred că ea îmi părea mai umană decît era de fapt doar pentru că afecţiunea ei era atît de umană.

În dosul marilor uşi deschise şi sparte am găsit, în loc de obişnuita sală, o galerie lungă, luminată de mai multe ferestre laterale. La prima vedere, amintea de un muzeu. Podeaua era acoperită cu plăci pline

de praf, şi un lung şir de obiecte de tot felul erau învelite în aceeaşi haină cenuşie. Apoi am zărit, stînd straniu şi stingher în mijlocul încăperii, ceva ce părea să fie par-tea de jos a unui schelet imens. Am recunoscut, după piciorul oblic, că era vreo creatură dispărută, în genul unui Megatherium[1]. Ţeasta şi oasele din partea superioară zăceau alături, în stratul gros de praf, şi într-un loc unde apa de ploaie se scursese printr-o crăpătură a tavanului, însăşi scheletul era ros. Mai departe, în galerie, era aşezat scheletul uriaş al unui Brontozaur. Ipoteza muzeului se confirma. Apropiindu-mă de un perete lateral, am găsit ceva ce părea să fie nişte rafturi înclinate şi, îndepărtînd pătura de praf, am dat peste cunoscute cutii de sticlă din vremurile noastre. Jude-cînd după starea de perfectă conservare a obiectelor dinăuntru, cutiile erau închise ermetic.

Ne aflam desigur, printre ruinele vreunui recent South Kensington![2] În prima sală, se pare, era Secţia Paleontologică, şi trebuie că aici fusese o splendidă colecţie de fosile, deşi procesul inevitabil de descompunere, îndepărtat pentru un timp şi care, prin dispariţia bacteriilor şi a ciupercilor, îşi pierduse nouăzeci şi nouă la sută din vigoare, era acum, cu o extremă încetineală, dar şi cu o extremă siguranţă, din nou în acţiune asupra comorilor din muzeu. Ici şi colo am găsit rare fosile, sparte în bucăţi, sau înşirate pe fibre de trestie. În cîteva locuri casetele fuseseră luate cu totul — de

[1] Megatherium mamifer uriaş care a trăit în epoca terţiară şi cuaternară în America, (n. t.)
[2] South Kensington: cartier londonez cu foarte multe muzee. Uneori, acest nume este atribuit muzeului „Victoria şi Albert”, situat în acelaşi cartier. (n. t.)

către Morloci, îmi închipui. Locul era foarte liniştit. Praful gros ne înăbuşea paşii. Weena, care rostogolise un arici de mare pe geamul înclinat al unei casete, s-a apropiat pe cînd priveam în jur, m-a luat de mînă în tăcere şi a rămas lîngă mine.

La început am fost atît de surprins de acest antic monument al unei ere intelectuale, încît nu m-am gîndit la posibilităţile pe care mi le prezenta. Chiar şi preocupările în legătură cu Maşina Timpului se retrăseseră din gîndul meu.

Judecind după mărimea clădirii, acest Palat de Porţelan Verde conţinea mult mai mult decît o galerie de Paleontologie; poate că avea şi galerii de istorie; s-ar putea să aibă chiar şi o bibliotecă! Pentru mine, cel puţin în împrejurările în care mă aflam, acestea ar fi fost mult mai interesante decît spectacolul vechii geologii în decădere. Cercetînd în continuare, am găsit încă o galerie scurtă care o străbătea transversal pe prima. Părea dedicată mineralelor şi descoperirea unui bloc de sulf m-a făcut să mă gîndesc la praful de puşcă. Dar n-am putut găsi salpetru; de fapt, n-am găsit nici un fel de nitraţi. Dispăruseră, fără îndoială, cu veacuri în urmă. Şi totuşi, sulful mă preocupa şi mi-a trezit sumedenie de gînduri. Cît despre restul galeriei, deşi, în general, obiectele de acolo erau cele mai bine conservate din cîte întîlnisem, nu mă prea interesa. Nu sînt specialist în mineralogie, aşa că am coborît către o aripă foarte ruinată, mergînd paralel cu prima sală. Se pare că această secţie fusese destinată istoriei naturale, dar totul devenise de multă vreme de nerecunoscut. Cîteva rămăşiţe zbîrcite şi înnegrite din ceea ce fuseseră cîndva nişte animale

împăiate, vase în care zăceau mumii uscate, care avuseseră cîndva viaţă, un praf negricios de plante moarte: asta era tot!

Îmi părea rău, pentru că aş fi fost bucuros să pot urmări minuţioasele reajustări prin care se ajunsese la cucerirea naturii vii. Apoi, am ajuns într-o galerie de proporţii pur şi simplu colosale, dar neobişnuit de prost luminată, avînd podeaua puţin înclinată din capătul pe unde am intrat. Din loc în loc atîrnau din tavan globuri albe — multe din ele crăpate şi sparte — care sugerau că iniţial clădirea fusese iluminată artificial. Aici eram mai în elementul meu, căci pretutindeni se înălţau siluete intense ale unor maşini, roase adînc de vreme şi multe dintre ele distruse de tot. Cîteva rămăseseră însă, aproape complete. Ştiţi că am o oarecare slăbiciune pentru mecanisme, şi eram înclinat să mai zăbovesc, cu atît mai mult cu cît cea mai mare parte dintre ele mă interesau, ca nişte enigme, şi nu puteam să mă lansez decît în vagi presupuneri asupra destinaţiei lor. Mă gîndeam că, dacă aş putea să le rezolv taina, m-aş afla în posesia unor forţe care poate mi-ar fi fost de folos împotriva Morlocilor.

Brusc, Weena a venit foarte aproape de mine. Atît de brusc, încît m-a speriat. Dacă n-ar fi fost ea, cred că n-aş fi observat că podeaua galeriei era înclinată[1]. Capătul la care ajunsesem era chiar deasupra solului, şi era luminat de nişte ferestre rare, ca nişte crăpături. Pe măsură ce coboram, solul trecea peste nivelul ferestrelor, pînă cînd în faţa fiecăreia rămînea un fel de puţ, ca la subsolurile caselor din Londra, avînd

---

[1] S-ar putea, desigur, ca podeaua să nu fi fost înclinată, ci ca muzeul să fi fost clădit pe coasta dealului. (Nota lui H. G. W.)

doar o linie îngustă de lumină la capătul de sus. Am continuat să merg încet, privind nedumerit maşinile şi eram prea atent la ele ca să observ micşorarea treptată a luminii, pînă cînd teama crescîndă a Weenei mi-a atras atenţia. Atunci am văzut că galeria se cufunda în cele din urmă într-un întuneric complet. Am ezitat o clipă şi, privind în jurul meu, am văzut că praful era mai puţin abundent şi suprafaţa lui mai puţin netedă. Mai departe, spre întuneric, covorul de praf părea să fie întrerupt de urme mici şi înguste de paşi. Văzînd aceasta, mi-a revenit senzaţia prezenţei imediate a Morlocilor. Simţeam că îmi pierd vremea cu această cercetare academică a maşinăriilor. Mi-am adus aminte că după-amiaza era înaintată şi că încă nu găsisem nici o armă, nici un refugiu, nici un mijloc de a face focul. Şi, apoi, jos, în bezna îndepărtată a galeriei, am auzit un zgomot caracteristic de paşi, şi aceleaşi sunete ciudate pe care le auzisem în puţ.

Am luat-o pe Weena de mînă. Apoi, venindu-mi deodată o idee, am lăsat-o şi m-am îndreptat către o maşină din care ieşea un mîner asemănător celor de la macazuri. Urcîndu-mă pe postament şi apucînd mînerul cu amîndouă mîinile, am tras de el cu toată puterea în-tr-o parte. Deodată Weena, părăsită în mijlocul sălii, a început să scîncească. Socotisem destul de bine tăria drugului, căci după un efort de un minut a plesnit, şi am ajuns-o pe Weena din urmă, ţinînd în mînă o măciucă mai mult decît suficientă, socoteam eu, pentru ţeasta oricărui Morloc pe care l-aş fi întîlnit. Şi doream diii toată inima să ucid cîţiva Morloci! Veţi gîndi, poate, că dorinţa de a-ţi

ucide proprii urmaşi este cît se poate de inumană. Dar era imposibil, într-un fel, să vezi ceva omenesc la aceste fiinţe. Numai teama de a o lăsa singură pe Weena, şi convingerea că dacă înce- peam să-mi potolesc setea de a ucide, Maşina Timpului ar putea avea de suferit, m-au oprit de a mă duce de îndată în galerie şi de a ucide brutele pe care le au- zeam.

Ei bine, cu măciuca într-o mînă şi ţinînd pe Weena cu cealaltă, am ieşit din această galerie şi am intrat într-o alta, mai mare, care la prima vedere îmi amintea de o capelă militară împodobită cu drapele zdrenţuite. Apoi am recunoscut zdrenţele brune şi înnegrite care erau atîrnate pe pereţi ca fiind rămăşiţele unor cărţi putrezite. De mult se făcuseră fărîme, şi orice urmă de tipar dispăruse de pe ele. Doar ici şi colo se mai vedeau coperţi îndoite şi închizătoare de metal, rupte, care spuneau destul de mult. Dacă aş fi fost un om de litere, poate că aş fi făcut reflecţii morale asupra inutilităţii oricărei ambiţii. Dar aşa, lucrul care m-a izbit cel mai mult a fost viziunea unei uriaşe risipe de muncă, căreia îi stătea mărturie această imensitate sumbră de hîrtie putrezită. Trebuie să mărturisesc că atunci m-am gîndit mai ales la „Philosophical Transaction”[1] şi la cele şaptesprezece lucrări asupra opticii, scrise de mine.

Apoi, urcînd pe o scară largă, am ajuns Ia ceea ce trebuie că fusese cîndva o galerie de chimie tehnică. Aveam mari speranţe să fac aici descoperiri folositoare. În afară de

[1] Cunoscută publicaţie, fondată în 1665, şi care apare şi astăzi. Se ocupă de cercetări fizico-matematice şi din domeniul ştiinţelor naturii, (n. t.)

un capăt unde tavanul se prăbuşise, această galerie era bine păstrată. Am căutat nerăbdător pe la fiecare casetă care nu era spartă. Şi în cele din urmă, într-una din casetele închise ermetic, am găsit o cutie de chibrituri. Cu multă nerăbdare le-am încercat. Erau în perfectă stare. Nu erau nici măcar umede. M-am întors spre Weena. ,,Să dansăm”, i-am strigat în propria ei limbă. Căci acum aveam o adevărată armă împotriva creaturilor oribile de care mă temeam. Şi astfel, în acest muzeu părăsit, pe covorul gros şi moale de praf, spre imensa plăcere a Weenei, am executat un fel de dans combinat, fluierînd cît puteam mai vesel cîntecul ***The Land of the Leal*** [1]. În parte, dansul era un modest cancan, în parte un step, în parte un dans al poalelor (în măsura în care redingota îmi permitea), şi în parte era un dans original. Căci, după cum ştiţi, sînt inventiv din fire.

Şi acum mă gîndesc cît de ciudat, şi cît de fericit fusese pentru mine faptul că această cutie de chibrituri a putut să scape, ani nenumăraţi, de stricăciunea trecerii timpului. Şi tot atît de neaşteptat a fost faptul că am găsit şi o substanţă la care nici nu mă gîndisem, şi anume camfor. Am găsit-o într-un vas sigilat, care din întîmplare, cred, fusese închis într-adevăr ermetic. Am, crezut mai întîi că este ceară de parafină şi prin urmare am spart vasul. Dar mirosul de camfor era prea pătrunzător. În descompunerea universală, această substanţă volatilă se întîmplase să supravieţuiască, poate de-a lungul a mii de secole. Îmi amintea de o pictură în sepia pe care o văzusem cîndva, executată cu

[1] Ţara celor Drepţi (n. t.)

cerneala unei Belemnite[1] fosile care trebuie că pierise şi se fosilizase cu milioane de ani în urmă. Eram pe punctul să arunc camforul, dar mi-am adus aminte că era inflamabil şi că ardea cu o flacără vie — era, de fapt, o lumînare excelentă — aşa că l-am băgat în buzunar. În orice caz, n-am găsit nici un fel de explozibil, nici vreun alt mijloc pentru a dărîrna uşile de bronz. Pînă acum, drugul meu de fier era lucrul cel mai de preţ peste care dădusem. Cu toate acestea am părăsit galeria foarte mulţumit.

Nu pot să vă povestesc tot ce s-a întîmplat în acea lungă după-amiază. Mi-ar cere un mare efort de memorie să-mi amintesc cercetările mele, în ordinea cuvenită. Îmi aduc aminte de o galerie lungă de rafturi pline de arme ruginite, şi cum am ezitat între drugul meu şi o toporişcă sau o sabie. În orice caz, nu puteam duce două arme deodată, şi bara mea de fier promitea să fie mai bună, împotriva uşilor de bronz. Erau numeroase puşti, pistoale şi carabine. Cele mai multe erau transformate în mase de rugină, dar multe erau dintr-un metal nou, şi arătau a fi încă solide. Dar orice fusese cîndva cartuş sau pulbere se transformase în praf. Un colţ al galeriei era înnegrit şi spart: probabil, gîndeam eu, din cauza vreunei explozii printre exponate. În alt loc era o vastă colecţie de idoli — polinezieni, mexicani, greci, fenicieni, din toate ţările pămîntului. Şi aici, cedînd unui impuls irezistibil, mi-am scris numele pe nasul unui monstru sculptat în steatită[2], din America

[1] Belemnite: un soi de moluşte cefalopode fosile (n. t.)

[2] Steatită: rocă moale, silicat natural de magneziu, (n. t.)

de Sud, care mi-a atras atenţia în mod deosebit.

Pe măsură ce se lăsa seara, interesul meu slăbea. Am trecut din galerie în galerie, toate prăfuite, tăcute, adesea ruinate, cu exponatele devenite uneori simple grămezi de rugină şi cărbuni, alteori păstrate ccva mai bine. Într-un loc, m-am trezit lîngă modelul unei mine de tablă, şi apoi, printr-un simplu accident am descoperit, într-o casetă ermetică, două cartuşe de dinamită! Am strigat ,,Evrika", şi am spart bucuros caseta. Apoi m-a cuprins o îndoială. Am ezitat. Alegînd o mică galerie lăturalnică, am făcut o încercare. Niciodată n-am simţit o dezamăgire atît de mare ca atunci cînd am aşteptat timp de cinci, zece, cincisprezece minute, o explozie care nu s-a mai produs. Desigur, cartuşele de dinamită nu erau decît dc model, cum trebuia să şi presupun după aspectul lor. Sînt convins că, dacă n-ar fi fost aşa, aş fi

alergat fără răgaz şi aş fi aruncat în aer, în nefiinţă, şi Sfinxul şi uşile de bronz, dar şi (după cum s-a dovedit) şansele mele de a regăsi Maşina Timpului.

Cred că îndată după asta am ajuns la o curte mică, deschisă, în interiorul palatului. Era acoperită cu iarbă şi avea trei pomi fructiferi. Aşa că ne-am odihnit şi ne-am răcorit. Către apusul soarelui am început să mă gîndesc la situaţia noastră. Noaptea se furişa deasupra şi ascunzişul meu inaccesibil încă nu era de găsit. Dar asta mă tulbura acum foarte puţin. Aveam în posesia mea un lucru care era, poate, cea mai bună armă de apărare împotriva Morlocilor — aveam chibrituri! De asemenea aveam în buzunar camforul, dacă ar fi fost nevoie de o flacără mai strălucitoare. Mă gîndeam că nu puteam face altceva mai bun decît să ne petrecem noaptea în aer liber, protejaţi de un foc. Dimineaţa urma să-mi caut Maşina Timpului. În acest scop nu aveam deocamdată decît măciuca mea de fier. Dar, ştiind mai multe lucruri, îmi făcusem o altă părere în privinţa uşilor de bronz. Pînă acum, mă abţinusem să le forţez, mai ales din cauza necunoscutului care se ascundea în dosul lor. Niciodată nu mi-au făcut impresia că ar fi prea puternice, şi speram că drugul meu de fier nu era tocmai nepotrivit pentru această treabă.

XII. ÎN BEZNĂ

Am ieşit din palat în timp ce soarele încă nu dispă-ruse cu totul sub linia orizontului. Eram hotărît să ajung a doua zi dis-de-dimineaţă la Sfinxul Alb, şi mi-am propus să înaintăm, înainte de a se întuneca, prin pădurea care îmi împiedicase drumul data trecută. Planul meu era să mergem cît mai departe în cursul nopţii şi, apoi, făcînd un foc, să dormim apăraţi de flăcările lui. Am

cules deci, în timp ce mergeam, toate crengile şi iarba uscată din drumul nostru şi pînă la urmă aveam braţele pline de uscături. Încărcat astfel, înaintarea noastră era mai înceată decît prevăzusem, şi pe lîngă aceasta Weena era obosită. Începusem şi eu, de asemenea, să simt nevoia somnului; aşa că înainte ca noi să ajungem în pădure, se lăsase noaptea de-a binelea. Pe dealul acoperit cu arbuşti, de la marginea pădurii, Weena ar fi vrut să se oprească, temîndu-se de întunericul din faţa noastră; dar un presentiment ciudat, ca o înştiinţare a unei nenorociri care ne ameninţa, m-a dus înainte. Nu dormisem de o noapte şi două zile, şi eram înfrigurat şi nervos. Simţeam cum somnul venea asupra mea, şi Morlocii o dată cu el.

În timp ce şovăiam, am zărit, nelămurit, printre tufişurile negre din spatele nostru, trei forme ghemuite. Peste tot în jurul nostru era numai lăstăriş şi iarbă înaltă, şi nu mă simţeam în siguranţă faţă de vecinătatea lor vicleană. Pădurea, calculasem eu, avea ceva mai puţin de-o milă lăţime. Dacă am putea să trecem prin ea pînă la coasta goală a dealului, acolo, credeam, era un loc foarte sigur pentru odihnă: m-am gîndit că voi iz-buti să-mi luminez drumul prin pădure cu chibriturile şi cu camforul. Şi, totuşi, era limpede că, dacă voiam să-mi luminez drumul cu chibrituri, trebuia să abandonez lemnele de foc: şi cam fără voie, le-am lăsat jos. Şi-atunci mi-a venit ideea că aprinzîndu-le i-aş ului pe prietenii noştri din spate. Urma să descopăr, nu peste mult, nebunia atroce a acestui procedeu, dar eu nu m-am gîndit decît că era un mod ingenios de a ne acoperi retragerea.

Nu ştiu dacă v-aţi gîndit vreodată ce lucru rar trebuie să fie focul în absenţa omului, şi într-o climă temperată. Căldura soarelui este rareori destul de puternică pentru a aprinde arborii, chiar dacă este concentrată de picăturile de rouă, cum se întîmplă cîteodată în regiunile tropicale. Trăsnetul poate crăpa şi înnegri copacii, dar rareori dă naştere unor incendii. Vegetaţia putrezită poate uneori să ardă înfundat din cauza căldurii ei de fermen-

taţie, dar rareori este cuprinsă de flăcări. În decăderea de acum, de asemenea, arta de a face focul fusese uitată pe pămînt. Limbile roşii care se ridicau din grămada mea de lemne erau un lucru cu totul nou şi ciudat pentru Weena.

Voia să alerge printre flăcări şi să se joace cu ele. Cred că s-ar fi aruncat în foc dacă n-aş fi reţinut-o. Am luat-o pe sus, şi, în ciuda împotrivirii ei, m-am cufundat cu curaj drept înainte prin pădure. O bucată de drum, drumul mi-a fost luminat de lumina focului. Uitîndu-mă înapoi am putut vedea, printre trunchiurile dese de copaci, că flacăra se întinsese de la grămada mea de vreascuri la cîteva tufişuri alăturate, şi o linie şerpuită de foc se tîra prin iarba de pe deal. Am rîs văzînd aceasta, şi m-am întors din nou spre copacii întunecaţi din faţa mea. Era foarte întuneric şi Weena s-a agăţat de mine cu putere, dar, pe măsură ce ochii mi s-au obişnuit cu întunericul, era încă destulă lumină ca să mă feresc de trunchiurile copacilor. Deasupra noastră era întuneric complet, afară de cîte un petec de cer albastru şi îndepărtat, strălucind din cînd în cînd în înălţime. N-am aprins nici un chibrit, pentru că nu aveam nici o mînă liberă. Pe braţul stîng o duceam pe micuţa Weena, iar în mîna dreaptă ţineam drugul de fier.

Cîtva timp n-am auzit nimic altceva decît trosnetul vreascurilor de sub picioarele mele, foşnetul uşor al brizei pe deasupra, propria mea respiraţie şi bătaia pulsului. Atunci mi s-a părut că aud un zgomot de paşi în jurul meu. Am lungit pasul cu înverşunare. Zgomotul de paşi s-a făcut tot mai desluşit, şi apoi am auzit acele sunete şi glasuri ciudate pe care le auzisem sub

pămînt. Erau, desigur, mai mulţi Morloci, şi se apropiau de mine. Într-adevăr, în clipa următoare am simţit ceva pe braţ, apoi cum mă trăgea cineva de haină. Weena s-a înfiorat puternic şi a rămas nemişcată.

Era timpul să aprind un chibrit. Dar, ca să-l scot, a trebuit s-o las jos pe Weena. Aşa am şi făcut şi, în timp ce mă scotoceam prin buzunar, a început, pe întuneric, o luptă în jurul genunchilor mei, într-o tăcere desăvîrşită din partea Weenei, învăluită în acelaşi murmur ca-

racteristie al Morlocilor. Mîini mici şi moi mi se căţărau pe haine şi pe spate, atingîndu-mă chiar şi pe gît. Apoi chibritul s-a aprins sfîrîind. L-am ţinut în sus, străluci-tor şi am văzut spinările albe ale Morlocilor alergînd printre copaci. Am luat în grabă un bulgăre de camfor din buzunar şi m-am pregătit să-l aprind de îndată ce chibritul se va consuma. Apoi am privit la Weena. Zăcea pe jos, agăţată de picioarele mele, complet nemişcată, cu faţa la pămînt. Pătruns de o teamă bruscă, m-am aplecat spre ea. Părea că abia mai respiră. Am aprins bucata de camfor şi am aruncat-o pe pămînt, şi, în timp ce pocnea şi strălucea şi gonea Morlocii şi umbrele, am îngenunchiat şi am ridicat-o pe Weena de jos. Toată pădurea era plină de mişcarea şi murmurul unei mari mulţimi!

Se părea că Weena leşinase. Am pus-o cu grijă pe umăr şi m-am ridicat să-mi continui drumul, şi atunci mi-am dat seama de un lucru îngrozitor. Aprinzînd chibriturile, lăsînd-o şi ridicînd-o pe Weena, m-am răsucit în jur de mai multe ori, şi nu mai aveam nici cea mai slabă idee asupra direcţiei pe care trebuia să merg. Tot ce ştiam era că parcă mă îndreptam din nou spre Palatul de Porţelan Verde. M-a trecut o sudoare rece. Tre- buia să hotărăsc repede ce am de făcut. M-am hotărît să aprind un foc şi să ne aşezăm tabăra acolo unde ne aflam. Am rezemat-o pe Weena, încă nemişcată, jos, pe un trunchi acoperit de iarbă şi, în mare grabă, în timp ce prima bucată de camfor se consuma, am început să adun bete şi frunze. Din loc în loc, din întunericul din jurul meu, ochii Morlocilor străluceau ca nişte rubine.

Camforul a licărit şi s-a stins. Am aprins un chibrit, şi în acest timp două forme albe, care se apropiaseră de Weena, au fugit în grabă. Una dintre ele era atît de orbită de lumină, încît a dat drept peste mine şi i-am simţit oasele trosnind sub lovitura pumnului meu. A scos un urlet de groază, s-a împleticit puţin şi a căzut jos. Am mai aprins o bucată de camfor şi am continuat să-mi pregătesc focul. Mi-am dat seama cît de uscat era frunzişul de deasupra mea, căci, de cînd venisem cu

Maşina Timpului, cam de o săptămînă, nu căzuse nici o ploaie. Aşa că, în loc să mă aplec printre copaci după crengi uscate, am început să sar şi să trag în jos ramurile. În curînd aveam un foc cu fum înecăcios, făcut din lemne verzi şi beţe uscate, aşa că puteam să-mi economisesc camforul. M-am tras spre locul unde rămăsese Weena, lîngă măciuca mea de fier. Am încercat tot ce ştiam pentru a o readuce la viaţă, dar ea zăcea ca moartă. N-am putut nici măcar să-mi dau seama dacă mai respira sau nu.

Acum, fumul focului mă învăluia şi mă moleşea. Pe lîngă aceasta şi vaporii de camfor pluteau în aer. Focul nu mai avea nevoie să fie alimentat timp de vreo oră. Mă simţeam foarte obosit după efortul făcut şi m-am aşezat jos. Pădurea era plină, de asemenea, de un murmur adormitor pe care nu-l puteam înţelege. Mi s-a părut doar că mi-a căzut capul în piept şi atunci am deschis ochii. Totul era în întuneric şi Morlocii îşi plimbau mîinile pe mine. Scuturîndu-mă de degetele lor agăţătoare, am căutat grăbit în buzunar cutia de chibrituri, şi — cutia dispăruse! Apoi Morlocii au tăbărît din nou asupra mea. Într-o clipă mi-am dat seama ce se petrecuse. Adormisem şi focul se stinsese, şi, acum, o amărăciune de moarte mă năpădi. Pădurea era plină de mirosul lemnelor arse. Am fost apucat de gît, de păr, de braţe şi trîntit jos. Simţeam cu o groază de nedescris toate aceste creaturi moi, îngrămădite în întuneric deasupra mea. Mă simţeam ca şi cum aş fi fost prins într-o monstruoasă pînză de paianjen. Eram copleşit, şi m-am prăbuşit. Am simţit nişte dinţi mici înfingîndu-mi-se în gîtlej. M-am rostogolit şi am dat cu mîna peste dru-gul

meu de fier. Asta mi-a dat putere. Am făcut o sforţare să mă scol, scuturînd de pe mine şobolanii omeneşti, şi, ţinînd strîns drugul, am lovit într-acolo unde socoteam că trebuie să fie feţele lor. Simţeam din plin carnea şi oasele cedînd sub loviturile mele, şi, pentru moment, eram liber.

M-a cuprins acea exaltare ciudată care se pare că însoţeşţe adesea o luptă grea. Ştiam că atît eu cît şi Weena eram pierduţi, dar eram hotărît să-i fac pe Mor-

loci să-şi plătească scump hrana. Mi-am lipit spatele de un copac, învîrtind drugul de fier în faţa mea. Întreaga pădure era plină de mişcare şi de strigătele lor. A trecut un minut. Vocile lor păreau din ce în ce mai excitate şi mişcările lor deveneau mai repezi. Şi totuşi, nici unul nu se apropia. Şedeam privind în întuneric. Apoi deodată mi-a revenit speranţa. Dar dacă Morlocilor le era frică? Şi chiar în clipa aceea s-a produs un fapt curios. Întunericul părea că devine luminos. Am început să disting foarte nedesluşit Morlocii în jurul meu — tremurau doborîţi la picioarele mele — apoi am recunoscut, cu surprindere şi nevenindu-mi a crede ochilor, că toţi ceilalţi alergau, într-un puhoi neîncetat, drept înainte în pădure. Spinările lor nu mai păreau albe, ci roşii. În timp ce îi priveam cu gura căscată, o mică scînteie a plutit de-a curmezişul unui petec de cer înstelat, printre ramuri, şi a dispărut. Şi atunci am înţeles mirosul de lemn ars, murmurul somnoros care acum creştea într-un vuiet puternic, lumina roşie şi fuga Morlocilor.

Ieşind de după copacul lîngă care mă adăposteam şi privind îndărăt, am văzut, printre trunchiurile negre ale copacilor apropiaţi, flăcările pădurii cuprinse de foc. Era primul foc pe care-l aprinsesem şi care venea acum după mine. Am căutat-o pe Weena, dar nu mai era nicăieri. Sfîrîitul şi trosnetul din spatele meu, pocnetul exploziv pe care-l făcea fiecare copac cuprins de flăcări nu-mi lăsau mult timp de gîndire. Ţinînd strîns drugul de fier, m-am luat după Morloci. Era o urmărire strînsă. O dată, flăcările au izbucnit atît de iute în dreapta mea, în timp ce fugeam, încît m-au înconjurat şi am fost nevoit să fug spre

stînga. Dar, în cele din urmă, am ieşit într-un mic luminiş, şi în aceeaşi clipă un Morloc a dat peste mine, m-a ocolit şi s-a năpustit de-a dreptul în flăcări!

Şi-atunci mi-a fost dat să văd lucrul cel mai ciudat şi mai oribil, cred, din toate cîte am văzut în acea epocă a viitorului. Tot spaţiul din jur era luminat ca ziua de lumina focului. În centru era o movilă în vîrful căreia fumega un păducel pîrjolit. Dincolo de moviliţă era un alt braţ al pădurii aprinse, şi limbile galbene care se

înălţau din copaci se răsuceau, încercuind complet spaţiul cu un zid de flăcări. Pe povîrniş erau vreo treizeci sau patruzeci de Morloci, orbiţi de lumină şi căldură, bîjbîind încoace şi-n colo, dînd unii peste alţii în zăpăceala eare-i cuprinsese. La început nu mi-am dat seama că erau orbiţi şi loveam furios în ei, cu drugul, de cîte ori se apropiau de mine, într-o frică disperată, omorînd unul şi schilodind alţi cîţiva. Dar cînd am vă-zut gesturile unuia dintre ei, orbecăind pe sub păducel şi îndreptîndu-se spre marea flăcărilor roşii, cînd le-am auzit gemetele, m-am convins că sînt total neputincioşi şi nenorociţi în bătaia luminii, aşa că nu i-am mai lovit.

Şi, totuşi, din cînd în cînd, cîte unul se repezea drept spre mine, şi asta mă făcea să mă dau repede la o parte din drumul lui, tremurînd tot de groază. La un moment dat, flăcările s-au mai potolit şi mi-a fost teamă că acele creaturi ticăloase vor putea din nou să mă vadă. M-am gîndit chiar să le-o iau înainte şi să încep eu lupta, omorînd cîţiva dintre ei; dar focul a izbucnit cu o nouă putere, şi am rămas locului. Am umblat printre ei, de-a lungul dealului, ocolindu-i, căutînd vreo urmă a Weenei. Dar Weena nu mai era nicăieri.

În cele din urmă m-am aşezat jos, pe vîrful movilei, privind strania şi neverosimila vecinătate a fiinţelor orbite care dibuiau în toate părţile, chemîndu-se între ele cu sunete neînţelese, atunci cînd lumina focului cădea asupra lor. Trîmbe răsucite de fum se ridicau spre cer, şi prin cîte o spărtură a acestor perdele roşii sclipeau stelele îndepărtate, ca şi cum ar fi aparţinut altui univers. Doi sau trei Morloci au dat, buimăciţi, peste mine, şi eu i-am îndepărtat

cu lovituri de pumni, tremurînd în timp ce-i loveam.

Am fost convins, cea mai mare parte a nopţii, că totul era un coşmar. M-am muşcat şi am ţipat, într-o sălba-tică dorinţă de a mă trezi. Am izbit pămîntul cu mîinile, m-am ridicat şi m-am aşezat iar jos, am rătăcit de colo pînă colo, şi iar m-am aşezat jos. Apoi am început să mă frec la ochi şi să-l rog pe Dumnezeu să mă trezească

din coşmar. De trei ori am văzut cum nişte Morloci îşi lăsau capul în jos, într-un fel de agonie, şi se aruncau în desişul flăcărilor. Dar, în cele din urmă, deasupra focului roşu care se mai potolise, deasupra valurilor negre de fum şi a cioturilor de copaci, albite de cenuşă şi înnegrite de fum, deasupra acestor fiinţe fantomatice, al căror număr se tot împuţina, s-a revărsat lumina albă a zilei.

Am căutat din nou, dar n-am găsit nici o urmă a Weenei. Era evident că Morlocii lăsaseră micul ei trup în pădure. Nici nu pot să vă spun cît de mult mă uşura gîndul că scăpase astfel de soarta îngrozitoare căreia îi era hărăzită. Cînd m-am gîndit la aceasta, era cît pe-aci să încep un masacru al nevolnicelor spurcăciuni din jurul meu, dar m-am abţinut. Movila, v-am mai spus, era ca un fel de insulă în pădure. De pe vîrful ei puteam acum să disting, printr-un nor de fum, Palatul de Porţelan Verde şi astfel am putut să-mi dau seama de direcţia în care se găsea Sfinxul Alb. Şi astfel, lăsîndu-i pe aceşti blestemaţi să alerge mai departe de colo-colo, gemînd, în timp ce în jur se lumina tot mai de ziuă, mi-am înfăşurat cu iarbă tălpile picioarelor şi, prin cenuşă fumegîndă şi printre cioturile de copaci în care jăratecul încă mai mocnea, am pornit, şchiopătînd, către ascunzătoarea Maşinii Timpului. Mergeam încet, căci eram aproape stors de oboseală şi pe deasupra mai şi şchiopătam. Mă stăpînea o durere cumplită pentru moartea oribilă a micuţei Weena, a cărei nenorocire mă copleşea. Acum, în această veche odaie familiară, mi se pare că încerc mai curînd tristeţea dintr-un vis, decît o pierdere reală. Dar, în dimineaţa aceea, mă simţeam din nou absolut

singur — teribil de singur. Mi-am reamintit de casa mea, de căminul acesta, de unii dintre voi, şi, o dată cu aceste imagini, m-a năpădit un dor dureros.

În timp ce mergeam prin cenuşa fumegîndă, sub cerul strălucitor al dimineţii, am făcut o descoperire. În buzunarul de la pantalon mai erau cîteva chibrituri văr-sate. Cutia se spărsese în buzunar, probabil, înainte de a o pierde.

XIII. CAPCANA SFINXULUI ALB

Cam pe la opt sau nouă dimineaţa am ajuns la scau-nul de metal galben de pe care privisem împrejurimile, în seara sosirii mele. M-am gîndit la concluziile pripite la care ajunsesem în seara aceea şi n-am putut să nu rîd amar de încrederea mea. Aici era aceeaşi privelişte minunată, aceeaşi verdeaţă abundentă, aceleaşi palate splendide şi ruine măreţe, acelaşi fluviu argintiu curgînd printre maluri mănoase. Veşmintele vesele ale delicaţilor omuleţi se mişcau de colo pînă colo printre copaci. Unii se scăldau exact în locul unde o salvasem pe Weena şi, văzîndu-i, am simţit deodată o durere ascuţită. Cupo-lele de deasupra intrărilor în lumea subterană se înăl- ţau ca nişte pete în tot acest peisaj. Acum înţelegeam ce se ascundea dedesubtul frumuseţii oamenilor din Lumea de Deasupra. Ziua lor era fericită, la fel ca ziua vitelor de pe cîmp. Ca şi vitele, ei nu cunoşteau duş-mani şi nu duceau lipsă de nimic. Şi aveau, ca şi ele, acelaşi sfîrşit.

Mă mîhnea gîndul că visul intelectului uman fusese atît de scurt. Omul se sinucisese. Se abandonase cu to-tul confortului şi lipsei de griji, îşi realizase speranţele creînd o societate echilibrată, avînd drept lozincă securitatea şi permanenţa — ca să ajungă pînă la urmă aici. Cîndva, viaţa şi proprietatea cunoscuseră, desigur, o securitate aproape absolută. Cel bogat îşi asigurase averea şi confortul, muncitorul îşi avea asigurată viaţa şi munca. Fără îndoială că, în acea

lume perfectă, nu existase nici o problemă de şomaj, nici o problemă socială nu rămăsese nerezolvată. După aceea, urmase o lungă perioadă de linişte.

Există o lege a naturii, peste care noi trecem cu vederea, şi anume că supleţea intelectului nu este decît o compensaţie a schimbărilor primejdiei şi necazurilor. Un animal în perfectă armonie cu mediul înconjurător este el însuşi un mecanism perfect. Natura nu apelează la inteligenţă decît atunci cînd obişnuinţa şi instinctul nu mai sînt de nici un folos. Nu există inteligenţă acolo unde nu există schimbare şi nevoie de schimbare. Numai acele animale care trebuie să înfrunte o imensă diversitate de nevoi şi primejdii dau dovadă de inteli-genţă.

Astfel, după părerea mea, omul din Lumea de Deasupra se lăsase dus către o frumuseţe fragilă, iar Lu- mea Subterană era mînată exclusiv spre o industrie me-canică. Dar acestei stări perfecte îi lipsise ceva pentru a ajunge un mecanism perfect şi anume, permanenţa absolută. Se pare că, o dată cu trecerea timpului, modul de alimentaţie, a lumii subterane, oricum ar fi fost asigurat, s-a zdruncinat. Mama Necesitate, înlăturată cî-teva mii de ani, s-a înapoiat în lume şi a început de jos. Lumea Subterană, fiind în contact cu maşinăriile care, oricît ar fi de perfecte, tot au nevoie de puţină gîndire, în afară de obişnuinţă, avea, probabil, prin forţa lucrurilor, ceva mai multă iniţiativă, deşi, mai puţin din celelalte caracteristici umane, decît Lumea de Deasupra. Şi, cînd au început să îndure lipsa cărnii, au revenit la ceea ce fusese oprit pînă atunci de străvechi obiceiuri. Astfel am văzut eu lucrurile în

ultima mea privire asupra lumii din anul opt sute două mii şapte sute unu. Poate să fie o explicaţie total eronată, aşa cum mintea omenească născoceşte adesea. Dar astfel mi-am închipuit eu lucrurile, şi tot astfel vi le prezint şi vouă.

După oboselile, emoţiile şi spaimele ultimelor zile, şi în ciuda mîhnirii mele, scaunul de metal galben, priveliştea liniştită şi soarele cald erau foarte odihnitoare. Eram istovit şi somnoros, şi în curînd filozofarea mea s-a transformat în somnolenţă. M-am lăsat în voia ei, şi întinzîndu-mă pe iarbă am dormit un somn lung şi înviorător.

M-am trezit cu puţin înainte de apusul soarelui. Acum eram sigur să Morlocii nu mă vor mai surprinde mo- ţăind şi, după cîteva mişcări de înviorare, am coborît dealul, îndreptîndu-mă către Sfinxul Alb. Ţineam într-o mînă drugul de fier, iar cealaltă mînă se juca cu chibriturile din buzunar.

Şi atunci m-a întîmpinat ceva cu totul neprevăzut. Apropiindu-mă de piedestalul sfinxului, am văzut cu uimire că uşile de bronz erau deschise. Alunecaseră în jos pe nişte şanţuri.

M-am oprit chiar în faţa lor, neştiind dacă trebuie să intru.

Înăuntru era o mică încăpere şi, pe un loc puţin mai ridicat, într-un colţ, şedea Maşina Timpului. Cele două manete erau în buzunarul meu. Iată deci că după toate pregătirile mele minuţioase în vederea asedierii, Sfinxul Alb mi se preda de bună voie. Am aruncat cît colo drugul de fier, aproape cu părere de rău că nu-l pot folosi.

Un gînd neaşteptat mi-a trecut prin minte, în timp ce mă aplecam să intru. Cel puţin

de data aceasta înţelegeam calculele pe care şi le făcuseră Morlocii. Stă- pînindu-mi o puternică dorinţă de a izbucni în rîs, am păşit prin cadrul de bronz al uşii, spre Maşina Timpului. Am constatat cu surprindere că fusese unsă şi curăţată cu grijă. Pînă atunci mă întrebasem dacă nu cumva Morlocii o demontaseră, măcar în parte, pentru a încerca, în felul lor nebulos de a gîndi, să-i afle desti-naţia.

În timp ce şedeam lîngă ea şi o examinam, bucurîn- du-mă de simpla ei atingere, faptul pe care îl aşteptam s-a produs. Plăcile de bronz au alunecat brusc în sus, izbindu-se de pervaz cu un zăngănit puternic. Rămăse-sem în beznă — prins în capcană. Cel puţin aşa credeau Morlocii. Am rîs încet, înveselit.

Puteam să şi aud chicoteala lor murmurată, pe mă-sură ce se apropiau de mine. Extrem de calm, am încercat să aprind un chibrit. Nu mai aveam decît să fixez pîrghiile şi apoi să dispar ca o fantomă. Dar nu dădusem atenţie unui mic amănunt. Chibritul era din acel soi odios care se aprinde numai cînd este frecat pe cutie.

Vă puteţi imagina cum mi s-a spulberat tot calmul. Micile brute erau chiar lîngă mine. Unul m-a şi atins. Am dat o lovitură, jur împrejur, pe întuneric, cu manetele şi am început să mă caţăr în şaua maşinii. Atunci s-a agăţat de mine o mînă, şi apoi încă una. A trebuit pur şi simplu să lupt din răsputeri ca să scot manetele din strînsoarea Morlocilor, să pipăi în acelaşi timp locul în care trebuia să le fixez. Aproape că mi-au smuls una dintre manete. Simţind că îmi alunecă din mînă, a trebuit să împung în întuneric cu capul — şi am auzit clar cum a sunat, sfărîmîndu-se, ţeasta Morlocului —

pentru ca s-o recapăt. Lupta, această ultimă încleştare, era şi mai crîncenă decît cea din pădure.

Dar, în cele din urmă, am fixat maneta şi am împins-o înainte. Mîinile care mă atingeau au alunecat de pe mine. Apoi întunericul de pe ochi mi s-a risipit. M-am trezit înconjurat de aceeaşi lumină cenuşie şi de acelaşi tumult pe care vi le-am descris mai înainte.

XIV. O VIZIUNE ŞI MAI ÎNDEPĂRTATĂ

V-am mai vorbit despre senzaţia de rău şi ameţeală pe care le încerci atunci cînd călătoreşti în Timp. De data aceasta nici nu eram bine aşezat, şedeam oblic pe şa, şi într-o poziţie nestabilă. Un timp nedefinit am rămas agăţat de maşină, pe cînd ea se zdruncina şi vibra, fără să-mi pot da seama cum mergeam, şi cînd m-am gîndit să privesc din nou cadranele, am rămas încremenit văzînd unde ajunsesem. Un cadran înregistrează zilele, altul miile de zile, altul milioanele de zile şi altul miile de milioane. În loc să fi tras manetele îndărăt, le împinsesem însă înainte, în aşa fel încît maşina gonea spre viitor, iar cînd am cercetat cadranele am descoperit că indicatorul miilor de zile se învîrtea, tot atît de repede ca şi secundarul unui ceas, spre viitor.

În timp ce zburam tot mai departe, a început să se producă încet o anumită schimbare a nebuloasei din jur. Cenuşiul

tremurător a devenit mai întunecat, apoi — deşi continuam să călătoresc cu o viteză uimitoare — clipirea succesivă a zilelor şi a nopţilor, care indica de obicei o viteză mai mică, a devenit din ce în ce mai accentuată. La început faptul m-a nedumerit foarte mult. Zilele şi nopţile alternau din ce în ce mai rar, soarele trecea tot mai încet de-a curmezişul cerului, pînă cînd mi s-a părut că drumul lui durează secole întregi. În cele din urmă, un crepuscul constant s-a aşternut asu- pra pămîntului, crepuscul întrerupt doar cînd şi cînd de cîte o cometă ce strălucea pe cerul întunecos. Fîşia de lumină care îmi indica drumul soarelui dispăruse de mult; soarele încetase să mai apună — doar se ridica şi se lăsa spre apus — devenind mereu mai mare şi mai roşu. Orice urmă a lunii dispăruse. Din rotirea stelelor, devenită tot mai lentă, rămăseseră numai cîteva puncte de lumină care abia se tîrau. În cele din urmă, cu puţin timp înainte de a mă opri, soarele, roşu şi enorm, a rămas nemişcat, pe linia orizontului, ca o cupolă vastă luminînd cu o strălucire tulbure, întretă- iată arare de cîte o stingere trecătoare. La un moment dat s-a reaprins cu putere, dar a revenit repede la lumina roşcată şi posomorîtă. Am observat, din această încetinire a răsăritului şi a apusului, că acţiunea fluxu-lui şi refluxului se terminase. Pămîntul ajunsese să se odihnească cu o singură faţă spre soare, la fel cum, în zilele noastre. Luna priveşte spre Pămînt cu o singură faţă. Cu multă grijă, căci mi-am amintit de căderea mea de la prima oprire, am început să-mi încetinesc mersul. Indicatoarele s-au rotit din ce în ce mai încet, pînă cînd cele care arătau miile mi s-au părut nemişcate, iar cele ale zilelor

au început să-şi lase o umbră pe cadran. Tot mai încet, pînă cînd am întrezărit conturul nelămurit al unui ţărm pustiu.

Am oprit foarte încet şi am rămas pe Maşina Timpului, privind în jur. Cerul nu mai era albastru. Spre nord-est era negru, ca de cerneală, şi pe fondul lui întunecat sticleau puternic şi neclintit stele albe şi palide. Deasupra capului, cerul era de un roşu închis, fără stele, iar spre sud-est devenea strălucitor, de un roşu luminos, acolo unde, tăiat de linia orizontului, se afla discul imens al soarelui, roşu şi nemişcat. Stîncile din preajma mea erau colorate în roşu aprins şi orice urmă de viaţă pe care am văzut-o la început era vegetaţia de un verde închis, acoperind orice loc mai proeminent pe povîrnişul dinspre sud-est; era acelaşi verde bogat care se poate vedea la muşchiul din pădure sau la lichenii din peşteri: plante ce cresc într-un veşnic amurg.

Maşina se afla pe un mal înclinat. Marea se întin- dea departe spre sud-vest, devenind viu strălucitoare spre orizont, lîngă cerul întunecat. Nu vedeam nici tala- zuri mari, nici valuri, căci nu se făcea simţită nici o suflare de vînt. Numai o uşoară unduire uleioasă o ridica şi o cobora, ca o respiraţie slabă, arătîndu-mi că eterna mare încă se mişca şi trăia. De-a lungul ţărmului, de care uneori se izbea apa, era o crustă groasă de sare — trandafirie sub cerul livid. Aveam o senzaţie de apăsare în tîmple şi mi-am dat seama că respiram foarte repede. Senzaţia îmi amintea de singura mea încercare de alpinism şi am înţeles că aerul era mai rarefiat decît astăzi.

Departe, de deasupra malului pustiu s-a auzit un ţi- păt ascuţit şi am văzut un animal, ca un fel de imens fluture alb, zburînd cu mişcări neregulate, bătînd din aripi şi înălţîndu-se în sus, spre cer, apoi coborînd în cercuri mari şi dispărînd după o movilă mai joasă din depărtări. Ţipătul lui era atît de îngrozitor încît m-am înfiorat şi m-am aşezat mai bine în şa. Privind din nou în jur, am văzut că bucata roşcată, pe care o lua- sem drept stîncă, se mişca încet către mine. Era într-adevăr o fiinţă semănînd cu un crab monstruos. Vă puteţi închipui un crab mare cît masa de colo, mişcîndu-şi încet şi nesigur numeroasele picioare, legănîndu-şi cleştii mari, pipăind în jur cu antenele ondulate, lungi ca nişte bice, şi privindu-te cu ochii bulbucaţi, aşezaţi de fiecare parte a frunţii lui de metal? Spinarea îi era zbîr- cită şi împodobită cu umflături neregulate, şi, pe ici şi colo, avea nişte incrustaţii verzui. Puteam să-i văd, în jurul gurii lui complicate, nenumărate firişoare, agitîn- du-se şi pipăind în timp ce se mişca.

Pe cînd priveam la această sinistră apariţie care se tîra spre mine, am simţit pe obraz o gîdilitură, ca şi cum s-ar fi aşezat o muscă. Am încercat s-o gonesc cu mîna, dar în clipa următoare a revenit şi aproape ime- diat am mai simţit una lîngă ureche. Am dat s-o prind şi am apucat ceva ca un fir, care s-a tras repede din mîna mea. Cu o scîrbă teribilă m-am întors şi am văzut că prinsesem antena unui alt crab monstruos care se afla chiar lîngă mine. Ochii săi duşmănoşi se roteau în orbitele lor proeminente, gura se deschidea, pofticioasă, iar cleştii săi uriaşi şi grosolani, mînjiţi cu noroi de alge, se îndreptau asupra mea. Într-o clipă am pus mîna pe

pîrghie şi am şi pus între mine şi aceşti monştri un interval de o lună de zile. Mă aflam însă pe acelaşi mal, şi i-am revăzut clar, de îndată ce m-am oprit. Duzini întregi se tîrau de colo-colo, în lumina sumbră, prin iarba de un verde închis.

Nu vă pot descrie sentimentul de insuportabilă pustietate care domnea asupra lumii. Cerul roşu de la răsărit, întunericul dinspre nord, marea moartă acoperită de sare, ţărmul stîncos pe care se tîrau încet aceşti monştri respingători, verdele uniform şi cu aspect otrăvitor al lichenilor, aerul rarefiat care rănea plămînii: toate acestea se adunau într-o senzaţie înspăimîntătoare. Am filai înaintat o sută de ani şi am dat de acelaşi soare roşu — puţin mai mare, puţin mai amorţit — aceeaşi mare moartă, acelaşi aer îngheţat şi aceeaşi mulţime de crabi de pămînt, căţărîndu-se pretutindeni printre buruienile verzi şi stîncile roşii. Pe cerul dinspre apus se ridica o palidă linie curbă, ca o imensă lună nouă.

Astfel am tot călătorit, în salturi mari de cîte o mie de ani sau mai mult, oprindu-mă mereu, atras de taina soartei pămîntului şi privind cu o stranie fasci-naţie la soarele ce devenea mai mare şi mai palid pe cerul dinspre apus, şi la viaţa ce dispărea treptat de pe batrînul nostru pămînt. În cele din urmă, la mai mult de treizeci de milioane de ani de acum înainte, uriaşa cupolă roşcată a soarelui ajunsese să acopere cam a zecea parte din cerul întunecat. Atunci am oprit iar, căci mulţimea crabilor dispăruse, iar ţărmul roşu părea lipsit de viaţă, în afara ierburilor de mare şi a lichenilor de un verde livid. Peisajul era presărat şi cu alb. M-a pătruns un frig muşcător. Fulgi albi

de zăpadă cădeau mereu în vîrtejuri. Spre nord-est, luciul zăpezii se întindea sub cerul negru, înstelat, şi puteam să văd crestele ondulate ale unor movile alb-trandafirii. De-a lungul ţărmului mării atîrnau ciucuri de gheaţă, iar în larg pluteau mase de gheţari; dar cea mai mare întindere a acestui ocean sărat, sîngeriu sub veşnicul apus de soare, era încă neîngheţată.

Am privit în jurul meu să văd dacă mai rămăsese vreo urmă de viaţă animală. O teamă nelămurită mă reţinea în şaua maşinii. Dar n-am văzut mişcîndu-se nimic, pe pămînt, pe cer sau în mare. Nămolul verde de pe stînci era singurul lucru care dovedea că viaţa încă nu se stinsese. Un banc scund de nisip apăruse în mare şi apa se retrăsese de la ţărm. Mi s-a părut că văd un corp negru care se mişca pe acest banc, dar a rămas nemişcat de cum l-am privit, şi am socotit că mă înşelase ochiul şi că nu era decît o piatră. Stelele de pe cer străluceau intens şi mi se părea că nu mai clipesc decît foarte puţin.

Deodată, am băgat de seamă că marginea discului solar suferea o schimbare, în partea de apus; o concavitate, ca un golf, apăruse pe conturul circular. Golful devenea tot mai mare. Am privit înspăimîntat aproape un minut la întunecimea ce se aşternea deasupra zilei, şi mi-am dat seama că începea o eclipsă. Peste discul soarelui trecea fie luna, fie planeta Mercur. La început am crezut, desigur, că este luna, dar am motive să cred că vedeam trecerea unei planete interioare, foarte aproape de pămînt.

Întunericul creştea văzînd cu ochii, un vînt rece a început să bată în rafale, dinspre răsărit, şi vîrtejul de fulgi albi din aer s-a

înteţit. Din largul mării se auzeau clipociri şi clocote. În afară de aceste sunete lipsite de viaţă, lumea era tăcută. Tăcută? Ar fi greu să vă des- criu această tăcere. Vocea omului, behăitul oilor, ţipetele păsărilor, zumzetul insectelor, mişcarea care formează fondul vieţii noastre — toate acestea nu mai existau. Pe măsură ce întunericul devenea mai dens, fulgii învolburaţi erau tot mai abundenţi, dansîndu-mi prin faţa ochilor; frigul din aer era tot mai intens. În cele din urmă, unul cîte unul, repede, unul după altul, vîrfurile albe ale dealurilor îndepărtate au dispărut în beznă. Briza s-a transformat într-uri vînt ce vuia cu putere. Am văzut cum umbra neagră din centrul eclipsei înainta repede înspre mine. În clipa următoare nu se mai vedeau decît stelele palide. Restul nu era decît un întuneric de nepătruns. Cerul era absolut negru.

M-a cuprins groaza de acest întuneric imens. Frigul, care mă pătrundea pînă la măduva oaselor, şi greutatea dureroasă de a respira m-au copleşit. Am început să tremur şi m-a cuprins un rău de moarte. Apoi pe cer a apărut marginea soarelui, ca un arc roşu. M-am dat jos din maşină, ca să-mi revin. Mă simţeam ameţit şi incapabil să rezist călătoriei de întoarcere. În timp ce stăteam aşa, bolnav şi ameţit, am văzut din nou corpul mişcător de pe bancul de nisip — nu mai era nici o îndoială acum, se mişca — prin apa roşie a mării. Era tin corp rotund, poate cam de mărimea unei mingi de fotbal, sau poate ceva mai mare, din care ieşeau nişte tentacule; părea negru, faţă de apa învolburată, roşie ca sîngele, şi sălta în toate părţile. Am avut o senzaţie de leşin. Dar o spaimă teribilă de a zăcea neputincios

în acest amurg îndepărtat şi înspăimîntător mi-a redat puterea să mă sui în şa.

XV. ÎNTOARCEREA EXPLORATORULUI TIMPULUI

Şi astfel m-am întors. Cred că mult timp am rămas în nesimţire, pe maşină. A început iar clipitul des al succesiunii zilelor şi a nopţilor, soarele a devenit iar auriu, cerul albastru. Am început să respir cu mai multă uşurinţă. Contururile pămîntului urmăreau fluctuaţia fluxului şi refluxului. Acele indicatoare se învîrteau îndărăt pe cadrane. În cele din urmă am zărit iar umbrele nelămurite ale caselor, urmele omenirii în decadenţă. Şi acestea s-au schimbat şi au pierit, şi altele le-au luat locul. Apoi, cînd cadranul care arăta milioanele a ajuns la zero, am încetinit viteza. Am început să recunosc pro-pria noastră arhitectură, măruntă şi familiară, indicatorul miilor a revenit la punctul de plecare, ziua şi noaptea se succedau din ce în ce mai încet. Apoi vechile ziduri ale laboratorului au apărut în jurul meu. Foarte încet, de data aceasta, am încetinit mecanismul.

Am văzut un lucru care mi s-a părut ciudat. Cred că v-am spus că atunci cînd am pornit, înainte ca viteza să devină prea mare, Doamna Watchett trecuse prin odaie, ţîşnind, după cum mi s-a părut, ca o

rachetă. Cînd m-am întors, am trecut din nou prin momentul cînd ea traversase laboratorul. Dar acum fiecare mişcare a ei părea să fie exact reversul celor dinainte. Uşa de la celălalt capăt s-a deschis, doamna Watchett s-a strecurat în tăcere în laborator, de-andaratelea, şi a dispărut în dosul uşii prin care intrase prima dată. Chiar înainte de asta mi s-a părut că-l văd pe Hillyer pentru o clipă; dar a trecut şi el ca un fulger.

Am oprit maşina şi am văzut din nou în jurul meu vechiul, familiarul meu laborator, instrumentele şi dispozitivele mele, aşa cum le lăsasem. Am coborît din maşină, clătinîndu-mă, şi m-am aşezat pe o bancă. Timp de cîteva minute am fost scuturat de un tremur puternic. Apoi m-am mai liniştit. În jurul meu se afla iar vechiul meu atelier, exact cum fusese înainte. Poate că adormisem acolo, şi totul nu fusese decît un vis.

Şi totuşi, nu! Maşina plecase din colţul de sud-est al laboratorului. Acum se odihnea în colţul de nord-vest. În faţa peretelui, unde aţi văzut-o şi voi. Este exact distanţa între mica pajişte şi piedestalul Sfinxului Alb. unde îmi duseseră Morlocii maşina.

Un timp n-am putut să gîndesc la nimic. Apoi m-am ridicat şi am străbătut coridorul pînă aici, şchiopătînd, pentru că încă mă durea călcîiul, şi simţindu-mă năclăit de murdărie. Am văzut ***The Pall Mall Gazette*** pe masa de lîngă uşă. Am aflat că data era într-adevăr cea de azi şi, privind la pendulă, am văzut că era aproape ora opt. V-am auzit vocile şi zgomotul farfuriilor. Am ezitat — mă simţeam tare bolnav şi slăbit. Atunci am adulmecat mirosul bun de friptură şi am deschis uşa.

Restul îl ştiţi. M-am spălat, am mîneat şi acum vă istorisese întîmplarea.

XVI. DUPĂ POVESTIRE

— Ştiu, zise el după o pauză, că toate acestea vi se vor părea absolut de necrezut, dar pentru mine singurul fapt de necrezut este că în seara aceasta mă aflu aici, în această odaie familiară, privind feţele voastre prietenoase, şi povestindu-vă toate aceste aventuri stranii. Se uită la medic: Nu. Nu pot să mă aştept ca dumneata să mă crezi. Ia-o drept o minciună — sau o profeţie. Spune că am adormit în atelier. Consideră că, speculînd asupra destinelor rasei noastre, am dat naştere acestei închipuiri. Consideră drept un simplu artificiu afirmaţia mea că totul ar fi adevărat, un artificiu introdus pentru a mări interesul povestirii. Dar, luînd toate acestea drept o poveste, ce părere ai despre ea?

Îşi scoase pipa şi începu, în felul său obişnuit, ner-vos, să bată cu ea în barele grătarului. Se făcu un moment de tăcere. Apoi, scaunele începură să scîrţîie şi pantofii să se frece pe covor. Ridicîndu-mi privirea de pe faţa Exploratorului Timpului, privii în jur, la auditoriul său. Toţi erau în întuneric şi mici pete coloraţi pluteau în faţa lor. Medicul părea absorbit în contemplarea gazdei. Editorul privea ţintă la capătul ţigării sale de foi — a şasea. Ziaristul se scotocea după ceas. Ceilalţi, după cîte îmi amintesc rămăseseră nemişcaţi.

Editorul se ridică suspinînd.

— Ce păcat că nu eşti un scriitor de poveşti! zise el, punîndu-şi mîna pe umărul Exploratorului Timpului.

— Nu crezi?

— Ei bine...

— Bănuiam că nu.

Exploratorul Timpului se întoarse spre noi:

— Unde sînt chibriturile? zise el. Aprinse unul şi vorbi cu pipa în gură pufăind. Ca să vă spun adevărul... Cu greu o cred eu însumi... Şi totuşi...

Privirea îi căzu, cu o întrebare mută, asupra florilor albe, veştejite, de pe măsuţă. Apoi îşi întoarse mîna cu care ţinea pipa şi l-am văzut privind la cîteva zgîrîeturi pe jumătate vindecate.

Medicul se ridică, se apropie de lampă şi examină florile.

— Pistilul esle ciudat, zise el.

Psihologul se aplecă în faţă ca să le vadă, întinzind mîna după un exemplar:

— Să fiu al naibii dacă nu-i unu fără un sfert, zise Ziaristul. Cum o să ajungem acasă?

— Trăsuri cîte vrei în staţie, zise Psihologul.

— Este curios, zise Medicul; dar sînt sigur că nu cunosc ordinul din care fac parte aceste flori. Pot să le iau cu mine?

Exploratorul Timpului ezită o clipă. Apoi spuse brusc:

— Categoric, nu!

— Unde le-ai găsit de fapt? zise Medicul.

Exploratorul Timpului îşi duse mîna la cap. Vorbi ca şi cînd ar fi încercat să prindă o idee care îl ocolea.

— Mi-au fost puse în buzunar de Weena, pe cînd călătoream în Timp. Privi împrejur prin odaie. Să fiu al naibii dacă mai sînt

sigur de ceva. Odaia aceasta, şi voi toţi, şi atmosfera obişnuită sînt prea mult pentru raţiu-nea mea. Oare am construit vreodată o Maşină a Timpului, sau un model al Maşinii Timpului? Sau totul nu este decît un vis? Se spune că viaţa este un vis, un biet vis, frumos uneori — dar nu mai pot să suport şi un vis care n-are nici o justificare. Este o nebunie. Şi de unde a venit visul?... Trebuie să mă mai uit o dată la maşină. Dacă ***există*** vreo maşină!

Luă repede lampa şi se îndreptă cu flacăra ei roşie spre uşă şi de acolo în coridor. L-am urmat cu toţii. Acolo, în lumina pîlpîitoare a lămpii, se afla într-adevăr maşina, ghemuită, urîtă, stînd într-o rînă, un obiect fă-cut din alamă, abanos, fildeş şi cuarţ transparent şi lucios. Solidă la pipăit — căci am întins mîna şi i-am pipăit şinele — cu pete brune de unsoare pe fildeş, şi bucăţi de iarbă şi muşchi pe părţile de jos, şi avînd o şină îndoită într-o parte.

Exploratorul Timpului puse lampa pe bancă şi îşi trecu palma pe şina stricată.

— Este în regulă acum, zise el. Povestea pe care v-am spus-o este adevărată. Îmi pare rău că v-am adus aici, în frig. Ridică lampa şi, într-o tăcere absolută, ne-am întors în fumoar.

Ne conduse în hol şi ajută Editorului să-şi îmbrace haina. Medicul îi privi faţa şi, cu o oarecare ezitare, îi spuse că poate suferă de surmenaj. Exploratorul Timpului rîse din toată inima. Mi-l aduc aminte cum şedea în uşa deschisă, salutîndu-ne.

Am luat, împreună cu Editorul, o trăsură. El consi-dera povestea drept „o minciună sfruntată”. În ceea ce mă priveşte, nu eram în stare să trag nici o concluzie. Povestea era fantastică şi de necrezut, dar relatarea

ei era veridică şi sobră. Am rămas treaz cea mai mare parte a nopţii, gîndindu-mă la această poveste. M-am hotărît să mă duc a doua zi şi să-l văd din nou pe Exploratorul Timpului. Mi s-a spus că era în laborator, şi, fiind un obişnuit al casei, am urcat să-l caut. Laborato-rul era gol. Am privit o clipă la Maşina Timpului, am întins mîna şi am atins maneta. Maşina ghemuită, cu aspect masiv, se legănă ca o ramură scuturată de vînt. Instabilitatea ei mă uimi extrem de mult şi am avut senzaţia din copilărie cînd mi se interzicea să mă amestec în anumite lucruri. M-am întors prin coridor. Exploratorul Timpului a dat peste mine în fumoar. Venea din casă. Avea un mic aparat fotografic sub un braţ şi un rucsac sub celălalt. A început să rîdă cînd m-a văzut şi mi-a întins să-i strîng cotul.

— Sînt grozav de ocupat, zise el, cu maşina aceea.

— Dar nu e oare o glumă? zisei eu. Călătoreşti în- tr-adevăr prin Timp?

— Călătoresc cu adevărat. Şi mă privi deschis în ochi. Apoi ezită. Ochii săi rătăceau în jurul odăii. Am nevoie doar de o jumătate de oră, zise el. Ştiu de ce ai venit şi este foarte amabil din partea dumitale. Iată cîteva reviste. Dacă rămîi la prînz la mine, îţi voi arăta de data aceasta amănunţit cum se călătoreşte în timp, cu exemple, cu tot ce trebuie. Mă ierţi dacă acum te părăsesc?

Am consimţit, abia înţelegînd atunci cu adevărat ce voia să spună, iar el dădu din cap şi ieşi pe coridor. Am auzit uşa de la laborator închizîndu-se cu zgomot, m-am aşezat într-un scaun şi am luat un ziar. Ce avea oare de gînd să facă înainte de prînz? Apoi deodată, citind un anunţ, mi-am adus aminte că îi promisesem lui Richardson, editorul, să mă întîlnesc cu el la două. Am privit la ceas şi am văzut că abia puteam să mai ajung la timp. M-am sculat şi am străbătut coridorul, ca să-l anunţ pe Exploratorul Timpului.

În timp ce puneam mîna pe clanţa uşii, am auzit o exclamaţie, întreruptă în mod ciudat, un declic şi un pocnet surd. Un vîrtej de vînt m-a izbit, cînd am deschis uşa, şi dinăuntru s-a auzit un sunet de sticlă spartă că- zînd pe podea. Exploratorul Timpului nu era acolo. Mi s-a părut, pentru o clipă, că văd o formă fantomatică, nelămurită, care şedea într-un vîrtej de negru şi galben — o formă atît de transparentă încît banca din dosul ei, cu foile pline de desene, era perfect vizibilă; dar, cît m-am frecat la ochi, fantoma a dispărut. Şi Maşina Timpului dispăruse. În afară de puţin praf plutind în aer, capătul opus al laboratorului era gol. Se pare că se trîntise un ochi de geam de la luminator.

Am simţit o uimire fără margini. Ştiam că se petrecuse ceva straniu şi pentru moment nu puteam să-mi dau seama ce anume. În timp ce şedeam şi priveam aşa, uşa dinspre grădină se deschise şi apăru servitorul.

Ne-am privit unul pe celălalt. Apoi am început să-mi adun gîndurile.

— A ieşit domnul... pe aici? întrebai eu.

— Nu, domnule. Nimeni n-a ieşit pe aici. Mă aşteptam să-l găsesc în laborator.

Atunci am înţeles. Cu riscul de a-l dezamăgi pe Richardson, am continuat să stau acolo, aşteptîndu-l pe Exploratorul Timpului: aşteptînd cea de-a doua povestire, poate şi mai stranie, şi mostrele şi fotografiile pe care le va aduce cu el. Dar acum încep să mă tem că ar trebui să aştept o viaţă întreagă. Exploratorul Timpului a dispărut acum trei ani. Şi, după cum ştie toată lumea, nu s-a mai întors niciodată.

EPILOG

Nu te poţi opri să nu-ţi pui întrebări. Se va mai întoarce vreodată? Poate că a zburat în trecut, şi a dat peste sălbaticii păroşi şi sîngeroşi din Era Pietrei Necioplite; în abisurile mării Cretacice[1]; sau printre saurienii groteşti, uriaşele reptile din timpurile Jurasice[2]. Poate că, chiar acum — dacă pot spune aşa — rătăceşte pe vreun recif de corală oolitic[3] bîntuit de plesiosauri[4], sau pe lîngă mările sărate şi pustii ale perioadei Triasice[5]. Sau poate că merge în viitor, în vreuna din erele mai apropiate, în care oamenii sînt încă oameni, dar în care enigmele epocii noastre sînt dezlegate şi problemele ei apăsătoare au fost rezolvate? Acolo, în deplina maturitate a rasei: căci eu, în ceea ce mă priveşte, nu pot să cred că zilele noastre de experienţe debile, de teorii fragmentare şi de discordie mutuală sînt într-adevăr vremurile de culme ale omului! Repet, în ceea ce mă priveşte. El, o ştiu — căci problema aceasta a fost discutată de noi cu mult înainte de a fi construită Maşina Timpului — se gîndea întotdeauna cu tristeţe la Progresul Omenirii şi vedea în creşterea volumului civilizaţiei doar o aglomerare fără rost, care va trebui pînă în cele din urmă să se năruie, inevitabil, asupra celor ce au făurit-o, şi să-i

---

[1] Cretacic: perioadă a erei secundare. (n. t.)
[2] Timpurile jurasice: perioadă a erei secundare. (n. t.)
[3] Oolitic: format din granule sferice, asemănătoare icrelor. (n.t.)
[4] Plesiosaur: reptilă gigantică din era secundară. (n.t.)
[5] Triasic: prima perioadă a erei secundare. (n. t.)

distrugă. Dacă este aşa, nu ne rămîne decît să trăim ca şi cum nu ar fi aşa. Dar pentru mine, viitorul se arată încă în negru şi alb — imensa mea ignoranţă este rareori luminată de amintirea acestei povestiri. Şi păstrez cu mine, drept mîngîiere, două flori albe, ciudate — acum boţite, înnegrite, presate, şi fără viaţă, stînd mărturie că, chiar şi atunci cînd inteligenţa şi forţa au dispărut, recunoştinţa şi duioşia faţă de aproapele său încă mai dăinuie în inima omului.

OMUL INVIZIBIL

În romîneşte de C. CAMIL
şi M. RALIAN

I. SOSIREA UNUI PERSONAJ STRANIU

Străinul îşi făcuse apariţia cam pe la începutul lunii februarie, într-o zi geroasă, cu vînt şfichiuitor şi cu ninsoare deasă — de altfel ultima din anul acela. De la gara din Bramblehurst o luase pe jos, tăind drumul peste cîmp. Într-una din mîinile-i vîrîte în mănuşi groase purta un geamantan mic. Era înfofolit din cap pînă în picioare, iar marginea pleoştită a pălăriei de fetru moale îi ascundea în întregime faţa, lăsînd să i se vadă numai vîrful lucios al nasului; zăpada i se adunase grămadă pe umeri şi pe piept şi-i împodobea geamantanul cu o creastă albă. Împleticindu-se, mai mult mort decît viu, dăduse buzna în sala hanului „La poştalionul cu cai” şi-şi azvîrlise geamantanul pe jos. „În numele omeniei — strigase el — înduraţi-vă şi lăsaţi-mă să mă încălzesc! O cameră şi un foc bun!” Se scuturase de zăpadă în mijlocul sălii, izbind cu picioarele în podea, şi apoi o urmase pe doamna Hall în odaia de oaspeţi, ca să se înţeleagă cu ea asupra preţului. Cei doi galbeni aruncaţi pe masă îl ajutaseră să intre în stăpînirea odăii, fără să lungească prea mult vorba.

...După ce-a aprins focul, doamna Hall l-a lăsat sin-gur şi s-a dus să-i pregătească prînzul cu propriile ei mîini. Un muşteriu

rătăcit prin Iping în toiul iernii însemna o pleaşcă picată din cer! Şi, pe lîngă toate, omul nu părea de loc cărpănos; aşa încît hangiţa era hotărîtă să arate că ştie să preţuiască norocul care dăduse peste ea.

După cîteva clipe, slănina sfîrîia în tigaie, iar cîteva cuvinte tari, alese cu dibăcie, o puseră în mişcare pe Millie, slujnica cea bolnăvicioasă. Încărcată cu farfurii, pahare şi cu o faţă de masă, mrs. Hall s-a îndreptat spre odaia de oaspeţi, ca să pună masa cu ***éclat***[1] de zile mari.

Dar cînd a dat cu ocliii de muşteriul ei, a rămas locului, mirată la culme. În ciuda focului care duduia în cămin, călătorul nu-şi dezbrăcase paltonul, ba nici măcar pălăria nu şi-o scosese. Stătea cu faţa la fereastră, con- templînd zăpada care se aşternea în curte. Nemişcat, ţinîndu-şi la spate mîinile înmănuşate, părea furat de gînduri.

Băgînd de seamă că stropii de zăpadă topită îi picurau de pe umeri drept pe covor, hangiţa l-a întrebat:

— Domnule, n-aţi vrea să-mi daţi pălăria şi paltonul, ca să vi le usuc ca lumea, la bucătărie?

— Nu, a răspuns el, fără să se întoarcă.

Crezînd că a înşelat-o auzul, mrs. Hall era cît pe ce să repete întrebarea.

Dar străinul şi-a întors capul spre ea şi a privit-o peste umăr.

— Prefer să rămîn cu hainele pe mine, a rostit el răspicat.

Mrs. Hall a observat atunci că necunoscutul purta nişte ochelari mari, albaştri, cu apărătoare şi că mutra-i era ascunsă de nişte favoriţi stufoşi, care se revărsau peste gulerul ridicat al paltonului.

---

[1] În franceză în text: éclat — strălucire. (n.t.)

— Bine, domnule. Cum doriţi dumneavoastră. Îndată are să fie mai cald în cameră.

„Domnul” a rămas tăcut şi i-a întors iarăşi spatele.

Simţind că încercările ei de a lega o conversaţie dăduseră greş, stăpîna hanului a isprăvit în grabă aşezatul mesei, cu mişcări scurte şi repezite, şi a şters-o din cameră. Întorcîndu-sc puţin mai tîrziu, l-a găsit întocmai aşa cum îl lăsase. Gîrbovit, cu gulerul ridicat, sta nemişcat — parcă împietrise! Marginile pălăriei ude leoarcă, lăsate în jos, îi ascundeau urechile şi toată faţa.

Cu gesturi băţoase, femeia a aşezat pe masă ouăle, slănina şi i s-a adresat pe un ton răstit:

— Prînzul e servit, domnule.

— Mulţumesc! a replicat străinul, mai înainte ca ca să fi isprăvit. Nu s-a urnit din loc pînă ce nu s-a închis uşa în urma ei. Dar o clipă mai tîrziu s-a răsucit pe căl- cîie şi s-a apropiat de masă, cu o anumită grabă.

...Îndreptîndu-se spre bucătărie prin spatele localului, mrs. Hall auzi un fel de scrîşnet care se repeta la intervale regulate. Hîrş, hîrş, hîrş... era hîrşîitul unei linguri cu care cineva freca de zor muştarul într-un castron. „Of, ce ţi-e şi cu fata asta! izbucni ea. Poftim, mie mi-a ieşit cu totul din minte! Numai ea e-n stare să tărăgă- nească atîta o treabă!” Se apucă să frece ea singură muştarul, fără să uite în acelaşi timp să-i tragă Millie-ei o săpuneală zdravănă, pentru încetineala ei exaspe-rantă. „Am prăjit slănina şi ouăle, am pus masa — ce mai vorbă, am făcut totul! — pe cînd dumneaei (halal ajutor!) a tot stat şi a frecat muştarul!” Şi doar aveau de-a face cu un

client nou, care dorea, poate, să rămînă mai multă vreme!

Umplu borcănaşul cu muştar şi, depunîndu-l solemn pe o tavă neagră cu margini aurite, îl purtă spre odaia de oaspeţi.

Ciocăni în uşă şi o deschise fără să mai aştepte răspuns.

...Cum a văzut-o intrînd, străinul s-a aplecat iute, aşa că doamna Hall n-a mai zărit decît ceva alb, care dispărea înapoia mesei. Omul părea să caute ceva ce-i scăpase pe jos. Hangiţa trînti borcanul cu muştar pe masă. Atunci băgă de seamă că domnul îşi dezbrăcase paltonul şi pălăria şi le întinsese pe un scaun în dreptul căminului. O pereche de ghete ude prevestea că grătarul de fier din faţa căminului avea să ruginească. Se îndreptă hotărîtă într-acolo.

— N-am ştiut, domnule, că... începu ea, dar se opri încurcată.

— Mulţumesc, făcu el sec, uitîndu-se mereu cînd la ea, cînd la uşă.

— Îndată or să fie complet uscate, domnule, îl asi-gură ea. Luă hainele şi ieşi. Din prag mai aruncă o privire spre capul acela înfăşat în alb, străjuit de ochelarii întunecaţi... dar faţa necunoscutului rămînea ascunsă în dosul şervetului. Închizînd uşa, doamna Hall simţi că i se zbîrleşte părul; pe faţă i se citea uimirea cea mai adîncă. „Niciodată nu mi-aş fi putut închipui aşa ceva! murmură ea. Doamne fereşte!” Se îndreptă în tăcere spre bucătărie; era atît de îngîndu- rată, încît uită măcar s-o mai întrebe pe Millie cu ce-şi pierde vremea.

Străinul trase cu urechea la zgomotul paşilor care se îndepărtau. Înainte de a lăsa şervetul din mînă şi de-a-şi continua

dejunul, se uită plin de îngrijorare înspre fereastră. Apoi luă o îmbucătură, aruncă din nou o privire bănuitoare spre geam, mai luă o îmbucătură... În cele din urmă se ridică şi, cu şervetul în mînă, merse spre fereastră şi trase jaluzelele pînă în dreptul perdeluţelor de muselină albă, care acopereau partea de jos a geamurilor. Camera se cufundă în penumbră. Uşurat, se întoarse la masă şi-şi reluă prînzul.

„Săracu' de el, o fi avut ceva, vreun accident, sau vreo operaţie, sau mai ştiu eu ce, îşi spunea doamna Hall. Să-mi vină rău, nu alta, cînd dădui cu ochii de grămada aia de bandaje!"

Înteţi focul şi luă un cuier, pe care atîrnă la uscat paltonul călătorului. „Şi sticlele alea de pe ochi! Par- că-i o căpăţînă de scafandru, nu o mutră de om!" Îi agăţă şi fularul de un capăt al cuierului. „Şi batista aia pe care şi-o tot îndesa peste gură! Şi vorbea prin ea!... Pesemne că-i lovit şi la gură... asta o fi".

Îşi aminti dintr-o dată de ceva şi se întoarse iute:

— Pentru Dumnezeu! — exclamă ea, găsindu-şi pricină ca să se descarce — n-ai mai isprăvit o dată cu cartofii ăia, Millie?

Cînd a revenit ca să strîngă masa, mrs. Hall şi-a întărit convingerea că străinul fusese rănit la gură sau desfigurat de presupusul accident; într-adevăr, deşi ţinea în mînă o pipă aprinsă, el nu şi-a îndepărtat fu-larul de mătase pe care şi-l înfăşurase în jurul bărbiei, şi n-a dus pipa la gură toată vremea cît a rămas ea în cameră. Şi asta nu pentru c-ar fi fost distrat — doar îl văzuse ea cum se uita ţintă la tutunul care ardea mocnit. Stătea într-un colţ, cu spatele la fereastră. Acum, după ce mîncase pe

săturate şi băuse, acum, cînd simţea cum căldura i se împrăştie prin vine, „domnul” vorbea mai puţin repezit ca înainte. Focul, reflectîndu-se în sticlele ochelarilor enormi, le împrumuta o sclipire vie, roşiatica, pe care n-o avuseseră pînă atunci.

— Mi-am lăsat o parte din bagaj în gara Brainble- hurst, îi spuse el. Ce trebuie făcut ca să-mi parvină?

Ascultînd lămuririle doamnei Hall, îşi înclină politicos capul bandajat, în semn că-i acordă toată atenţia.

— Abia mîine! exclamă el. Nu există vreun mijloc mai rapid de expediere? Păru dezamăgit cînd ea şi răspunse „nu”. Sînteţi absolut sigură? Nu cumva merge vreun căruţaş într-acolo?

Pornită pe vorbă, doamna Hall îi răspunse la întrebări şi îndată se avîntă la taifas.

— Drumul pe cîmp e plin de hîrtoape, domnule. (Asta era răspunsul la întrebarea dacă s-ar putea găsi vreo căruţă). Şi agăţîndu-se de acest prilej, adăugă: S-a răsturnat o trăsură acolo, acu’ un an şi mai bine. S-a prăpădit un domn, cu vizitiu cu tot. Accidentele se întîmplă aşa, pe negîndite, nu, domnule?

Dar oaspetele nu se lăsa prea uşor tras de limbă.

— Cred că acuma aş putea să le pun la uscat, nu-i aşa? întrebă ea pe un ton care nu admitea contra- zicere.

— Nu te atinge de pălărie! se răsti morocănosul musafir cu o voce înăbuşită. Întorcîndu-se spre el, hangiţa văzu că-şi ridicase capul şi o privea.

Mută de uimire, rămase o clipă pironită locului, hol- bîndu-se la el.

Necunoscutul îşi acoperise partea de jos a feţei cu o bucată de pînză albă — un şervet

al lui — care-i ascundea cu totul gura şi maxilarele; din această pri-cină, vorbea înăbuşit. Dar nu asta o lăsase pe mrs. Hall cu gura căscată, ci constatarea că pe deasupra ochelarilor albaştri, fruntea străinului era acoperită de un bandaj alb. Un alt bandaj îi învelea în întregime urechile şi nu-i lăsa liberă nici o părticică din figură, afară de nasul ascuţit, de un roşu aprins, care lucea cu aceeaşi intensitate ca în clipa sosirii. Călătorul nos-tru purta o haină de catifea cafenie, cu un guler înalt de pînză, negru vărgat, ridicat în jurul gîtului. Şuvi- ţele de păr negru şi des care izbuteau să se strecoare pe dedesubtul feşelor sau printre bandajele aplicate cruciş apăreau ici şi colo, ca nişte cozi sau ca nişte coarne ciudate, dîndu-i înfăţişarea cea mai bizară pe care şi-o poate închipui o minte omenească. Capul acesta înfăşat şi bandajat oferea o privelişte atît de discordantă cu cea la care s-ar fi aşteptat mrs. Hall, încît nu-i de mirare că femeia rămăsese încremenită.

Străinul nu-şi mişca şervetul de la gură, ci continua să-l ţină — după cît îşi dădu ea seama abia acum — cu mîna vîrîtă într-o mănuşă cafenie. O privea într-una, dindărătul lentilelor lui de nepătruns.

— Nu le atinge de pălărie, repetă el; cuvintele se strecurau nedesluşite prin pînza albă.

Hangiţa începea să-şi recapete sîngclc rece, după emoţia pe care o încercase. Aşeză din nou pălăria pe scaunul de lîngă cămin.

— Se întîmplă, bodogăni el prin grosimea fularului, privind-o liniştit dindărătul sticlelor întunecate.

— Şi ţine mult pîn’ se face bine, e-adevărat? Iac-aşa fuse şi cu Tom, băiatu’ sori-mi. S-a tăiat Ia mînă cu o coasă — a căzut peste ea pe cînd cosea fînul — şi, Doamne iartă-mă! a mers trei luni de zile legat, domnule. Să nu-ţi vină să crezi! De-atunci mi-e şi groază să mai văd o coasă, zău aşa!

— E lesne de înţeles! făcu oaspetele.

— Într-o vreme se temea că o să trebuie să-şi facă opăraţie! Vai, tare frică i-a mai fost, domnule!

Deodată, omul rîse — un hohot care aducea a lătrat, un hohot pe care părea că vrea să-l înăbuşe în gură, să-l înghită...

— Nu zău, îi era tare frică?...

— Da, domnule. Şi credeţi-mă, nu-i nimica de rîs aicea, cel puţin pentru ăi de l-au îngrijit, cum făcui şi cu, că soru-mea era, mă rog, ocupată toată vremea cu ăia mai mici... Toată ziua, domnule, îi tot făceam şi-i desfăceam bandajele. Aşa încît... dacă pot să-mi îngădui să vă spun...

— Vrei să-mi aduci nişte chibrituri? o întrerupse brusc necunoscutul. Mi s-a stins pipa.

Luată prin surprindere, doamna Hall tresări ca muşcată de şarpe. Era o grosolănie din partea străinului, după atîtea confesiuni cîte-i făcuse ea. Simţi o clipă că o îneacă furia, dar, amintindu-şi de cei doi galbeni primiţi, se stăpîni şi plecă să aducă chibriturile.

Luîndu-le din mîna ei, îi spuse scurt „mulţumesc”, apoi îi întoarse spatele şi se apucă să privească pe fereastră. Era limpede că nu-i plăceau discuţiile despre operaţii şi bandaje. Aşa că pînă la urmă, buna doamnă Hall „nu şi-a putut îngădui să-i spună...”

Era însă vădit că felul lui jignitor de a fi o întărî- tase (Millie avea să simtă asta pe propria-i piele, în după-amiaza aceea).

Călătorul a rămas în camera de oaspeţi pînă pe la patru, fără să-i ofere inimoasei femei un cît de mic prilej de a mai pătrunde înăuntru. Cea mai mare parte din timp, totul părea cufundat într-o linişte desăvîrşită. Străinul fuma la lumina focului — sau poate moţăia. S-ar fi zis că se înfăşura în întunericul care se aduna în odaie din ce în ce mai dens.

Dacă însă ar fi tras cineva cu urechea, ar fi putut să-l audă mişcîndu-se. O dată sau de două ori a scormonit jăraticul şi s-a plimbat prin odaie, vreme de cîteva minute. Părea că vorbeşte de unul singur. Apoi fotoliul a scîrţîit sub greutatea lui.

II. PRIMELE IMPRESII ALE DOMNULUI TEDDY HENFREY

Pe la vreo patru se întunecase de-a binelca. Tocmai cînd doamna Hall îşi aduna curajul necesar ca să intre la muşteriul ei şi să-l întrebe dacă doreşte un ceai, sosi la han Teddy Henfrey, ceasornicarul.

— Pe legea mea, doamnă Hall, păcătoasă vreme pentru ăl de n-are încălţăminte zdravănă!

Într-adevăr, afară zăpada se aşternea din belşug.

Hangiţa aprobă din cap. În clipa aceea observă că ceasornicarul avea la el geanta cu scule. ,,Ia stai, domnu' Teddy, dacă tot eşti aici, te-aş ruga să vezi ce-i cu ceasornicu' ăl vechi din odaia de oaspeţi. Merge bine, şi bate orele de-l auzi prin toată casa, numa' că minutarul nu vrea cu nici un chip să se mişte de la ora şase".

Îl conduse spre odaia de oaspeţi, bătu în uşă şi intră.

Îl văzu pe străin înfundat în fotoliul din faţa căminului. Părea că moţăie; capul bandajat îi alunecase pe umăr. Odaia era luminată doar de reflexele roşia- tice ale flăcărilor. Cu puţin înainte, mrs. Hall aprin- sese lampa din sala hanului şi era încă orbită din pri-cina luminii; în faţa ochilor îi jucau pete roşii şi totul în jur îi apărea învăluit în umbră, cu contururi nedesluşite. Totuşi, o frîntură de secundă i se păru că omul din faţa ei avea o gură enormă, căscată, o gură monstruoasă, care-i înghiţea toată jumătatea de jos a feţei. Fioroasă vedenie: capul bandajat în alb, cu ochelarii aceia lugubri, sub care se căsca o gaură neagră, imensă... În aceeaşi clipă, însă, străinul tresări, se în dreptă în fotoliu şi-şi duse mîna la faţă. Hangiţa deschise larg uşa, pentru ca lumina să pătrundă în ca- meră. Acum putea să-l vadă mai bine: în locul şervetului îşi aplicase fularul peste obraz. Totul fusese doar o nălucire.

Doamna Hall începea să-şi revină din spaima prin care trecuse.

— Dacă nu vă supăraţi, domnule, omul ăsta vrea să vadă ce-i cu ceasul.

— Ha? Să vadă ce-i cu ceasul? îngăimă ciudatul călător cu mîna la gură, privind

buimăcit de jur împrejur; apoi, dezmeticindu-se de-a binelea, adăugă: Da, poftim.

Mrs. Hall ieşi, ca să aducă o lampă. Străinul se ridică şi-şi întinse somnoros mădularele. Hangiţa se întoarse apoi cu lampa, iar mr. Teddy Henfrey, intrînd în cameră, se găsi faţă în faţă cu acest straniu personaj înfăşurat în bandaje. După cum mărturisea singur mai tîrziu, „rămăsese cu gura căscată”.

— Bună seara — i se adresă necunoscutul, privin- du-l „ca pe un broscoi” — după cum se exprima domnul Henfrey, pe care-l dăduseră gata ochelarii cei întunecaţi.

— S... sper că n... nu vă stingheresc... se bîlbîi domnul Henfrey.

— Cîtuşi de puţin, răspunse celălalt. Deşi, după cît am înţeles — urmă el, întorcîndu-se spre doamna Hall — camera asta urmează să-mi aparţină mie, pentru propria mea folosinţă.

— Îmi spuneam, domnule — răspunse doamna Hall — că poate şi dumneavoastră aţi prefera ca ceasornicul...

— Desigur — îi tăie străinul vorba — sigur că da: dar în general îmi place să nu fiu stingherit. Se rezemă de cămin şi-şi duse mîinile la spate. Şi pe urmă — adăugă el — cînd se va sfîrşi cu reparaţia ceasornicu- lui, aş dori un ceai. Dar nu mai înainte de isprăveşte dumnealui.

Doamna Hall voia tocmai să iasă din cameră — de astă dată nu mai încercase să lege o conversaţie, pen- tru că nu i-ar fi convenit să fie repezită de faţă cu domnul Henfrey — cînd călătorul o întrebă dacă a făcut, ceva în chestiunea transportului bagajelor din Bram- blehurst. Femeia îi

răspunse că a vorbit cu poştaşul şi că le-ar putea aduce un cărăuş a doua zi.

— Eşti convinsă că n-ar fi posibil să le capeţi mai curînd? insistă el.

Cu o răceală tăioasă în glas, doamna Hall declară că este convinsă de acest lucru.

— Aş dori să-ţi aduc la cunoştinţă că mă ocup cu cercetări ştiinţifice, îi explică străinul. Nu ţi-am spus asta de la început, pentru că eram prea îngheţat şi obosit.

— Adevărat, domnule? exclamă mrs. Hall, adînc impresionată.

— Mai trebuie să-ţi spun că bagajul meu conţine diferite aparate şi instrumente...

— Lucruri foarte de folos, domnule, pricep.

— ...Şi că, bineînţeles, sînt nerăbdător să-mi continui cercetările.

— Desigur, domnule.

— Motivul care m-a adus la Iping... — urmă el, cău- tîndu-şi cuvintele — a fost... dorinţa de singurătate. Nu vreau să mă tulbure nimeni în munca mea. Şi pentru că veni vorba de munca mea, ţin să-ţi mai spun că am suferit un accident...

„Am ştiut eu!” se bucură doamna Hall în sinea ei.

— ...Aşa că trebuie să duc o viată mai retrasă. Uneori vederea mi-e atît de slăbită şi mă dor ochii atît de rău, încît simt nevoia să mă încui în odaie şi să stau ceasuri întregi pe întuneric. Asta nu întotdeauna, numai din cînd în cînd. Şi nu acum, bineînţeles. Cînd am asemenea momente, cel mai mic zgomot, de pildă dacă-mi intră o persoană străină în cameră, înseamnă pentru mine o tortură... E necesar ca lucrul acesta să fie limpede pentru dumneata.

— Desigur, domnule, răspunse doamna Hall. Şi dacă pot să-mi îngădui să vă întreb...

— Cred că asta e tot ce am avut de discutat, în- cheie străinul cu tonul acela calm şi hotărît pe care-l folosea ori de cîte ori găsea de cuviinţă.

Hangiţa îşi amînă întrebarea şi compasiunea pentru un alt prilej.

După ce femeia ieşi din cameră, oaspetele rămase în picioare în faţa focului, privind cum mr. Henfrey repara ceasul. Meşteşugarul lucra cu lampa alături. Razele de lumină cernute de abajurul verde cădeau pe mîinile lui şi pe cadran, lăsînd restul încăperii în penumbră. Cînd îşi ridică privirea, în faţa ochilor îi jucau scîntei multicolore. Curios din fire, se apucă să demonteze întregul mecanism al ceasornicului — treabă cu totul inutilă — doar-doar ca să mai zăbovească pe acolo şi poate, cine ştie, să înnoade o convorbire cu ciudatul muşteriu. Dar străinul păstra o tăcere desăvîrşită. Era atît de tăcut, încît mr. Henfrey simţea că-l calcă pe nervi. La uri moment dat i se păru că e singur în cameră şi ridică privirile încercînd să străpungă perdeaua de pete verzui care i se aşternuse peste ochi... dar acolo, învăluit în întunericul cenuşiu, pîndea capul bandajat, cu lentilele acelea enorme întunecate, care-l priveau fix... Îngheţat de frică, Henfrey rămase vreme de un minut cu ochii pironiţi asupra chipului din umbră. Apoi îşi plecă din nou privirea peste ceasornicul desfăcut. Tare neplăcută situaţie! Ar fi trebuit să vorbească ceva. Ce-ar fi să-i comunice că vremea-i prea friguroasă pentru data la care se aflau?

Îşi înălţă capul, ca şi cum ar fi vrut să prindă curaj în vederea acestei introduceri.

— Vremea... începu el.

— De ce nu isprăveşti şi nu pleci o dată? izbucni arătarea aceea ţeapănă, în al cărei glas clocotca o furie cu greu înăbuşită. N-ai altceva de făcut decît să fixezi minutarul pe axa lui. Ceea ce faci dumneata e curată înşelătorie!

— Îndată, îndată, domnule — într-un minut sînt gata. L-am examinat...

Şi mr. Henfrey şi-a terminat treaba şi a plecat. Dar a plecat plin de indignare. „Ei, fir-ar să fie! — protestă el în gînd, luptîndu-se cu nămeţii — un om trebuie să mai demonteze din cînd în cînd un ceasornic, nu-i aşa?”

Şi apoi: „Ce adică, n-are voie omul să se uite la tine? Urîtule!”.

Şi iarăşi: „Se vede treaba că nu. Urmărit de poliţie dac-ai fi, şi tot nu te-ai bandaja şi înfofoli mai tare!”

În colţ, la Gleeson, îl zări în trăsura lui pe domnul Hall care devenise de curînd soţul stăpînei „Poştalionului cu cai”. Oricînd era nevoie, mr. Hall făcea transporturi cu trăsura din Iping spre Sidderbridge Junction; de acolo se întorcea el acum. Şi judecînd după felul cum mîna caii, era limpede că făcuse „un mic popas” la Sidderbridge.

— Bună, Teddy! strigă el, trecînd înainte.

— Te aşteaptă acasă o sperietoare! îl preveni Henfrey.

Pornit pe taifas, Hall frînă caii.

— Ce tot îndrugi acolo?

— Un muşteriu foarte suspect, care a tras ia „Poştalionul cu cai”, îl lămuri. Pe cinstea mea!

Şi se porni să-i schiţeze lui Hall un portret foarte viu al fiorosului musafir de la han.

— Asta cam miroase a deghizare, hai, ce zici? Eu unu n-aş primi în casa mea pe cineva pînă nu l-aş vedea la mutră, insinuă Henfrey. Dar femeile sînt aşa de încrezătoare cînd e vorba de străini! S-a băgat într-o odaie de-a ta şi nu şi-a zis nici măcar numele, îţi place?

— Nu mai spune! se minună Hall, care era cam greoi la minte.

— Da, da! A închiriat odaia cu săptămîna. Orice-o fi, mai devreme de-o săptămînă nu poţi să-i faci vînt. Şi are o grămadă de bagaje care-i sosesc mîine — aşa zice el. Vezi numai să n-aibă lăzi umplute cu pietre!

Şi-i povesti cum fusese excrocată mătuşa lui din Hastings de către un străin care venise cu nişte valize goale. Într-un cuvînt, îi strecură bietului om în suflet sămînţa îndoielii.

— Dă-i drumu', bătrîno! îşi îndemnă Hall iapa. Am să văd eu cum stau lucrurile.

Cu inima uşurată, mr. Henfrey o porni mai departe.

Dar mr. Hall n-a mai apucat „să vadă cum stau lucrurile". N-a pus bine piciorul în prag că l-a şi luat în primire nevastă-sa: de ce, mă rog, întlrziase atîta la Sidderbridge? Şi, la întrebările lui timide, hangiţa i-a răspuns acru de tot, fără să-i spună ce dorea el să ştie. Dar, sămînţa de îndoială aruncată de mr. Henfrey în-colţi în mintea domnului Hall, în ciuda bruftuielilor primite. „Voi, femeile, nu le ştiţi chiar pe toate", declară el sentenţios. Era hotărît să afle cît mai multe despre originalul oaspete — şi asta cît mai curînd cu putinţă. Şi, cînd călătorul se duse la culcare, adică pe la nouă şi jumătate, mr. Hall intră foarte îmbufnat în

camera de oaspeţi, examină cu multă atenţie mobila nevesti-si, ca să arate că el şi nu străinul era stăpîn acolo şi, cu o umbră de dispreţ, cercetă un petic de hîrtie mîzgălită cu cîteva calcule, pe care-l lăsase străinul. Înainte de a merge la culcare, o povăţui pe soţia dumisale ca a doua zi să examineze cu multă atenţie bagajele muşteriului.

— Vezi-ţi tu de treaba ta, Hall — îl repezi hangiţa — că de a mea am eu singură grijă.

Simţea cu atît mai mult nevoia să-şi verse focul pe consortul ei, cu cît îşi dădea seama că străinul acesta era, fără îndoială, un soi cu totul aparte, şi cu cît se simţea şi ea cuprinsă de nelinişte. Se deşteptă în toiul nopţii, din pricina unui coşmar: vedea nişte capete mari, albe ca nişte napi, cu ochi întunecaţi care se căs- cau la ea... şi capetele astea atîrnau de nişte gîturi nesfîrşit de lungi, care se întindeau după ea... Mrs. Hall era însă o femeie cu capul pe umeri; îşi înfrînse spaima, se întoarse pe partea cealaltă şi adormi la loc.

III. CELE O MIE ŞI UNA DE STICLE

Cam aşa s-au petrecut lucrurile în ziua aceea de 9 februarie, pe la începutul dezgheţului de primăvară, cînd acest personaj neobişnuit a aterizat din infinit tocmai în satul Iping. A doua zi, pe un noroi cumplit, îi sosiră şi bagajele. Putem spune că erau nişte bagaje care-ţi atrăgeau de îndată luarea-aminte. Mai întîi — două

geamantane, aşa cum sînt geamantanele oricărui cetăţean obişnuit; pe urmă însă, venea şi o ladă cu cărţi — nişte cărţi mari, groase, dintre care unele scrise de mînă, cu o caligrafie greu de descifrat — şi, în sfîrşit, o mulţime de coşuri, cutii şi lădite, care conţineau nişte obiecte împachetate în paie — „Sticle”, îşi dădu cu părerea bărbatul hangiţei, scormonind printre paie, plin de curiozitate.

Încotoşmănit cu pălărie, palton, mănuşi şi şal la gît, ciudatul călător apăru deodată în uşă, nerăbdător să-şi vadă bagajele, pe care i le adusese mr. Fearenside cu căruţa. Tot pregătindu-se să ajute la cărat, Hall se cam întinsese la vorbă. Străinul ieşi în capul scării, fără să observe cîinele lui Fearenside, care adulmeca picioarele lui mr. Hall cu un aer ***dilettante***[1].

— Haideţi o dată cu lăzile alea! strigă el. Am aşteptat destul!

Coborî treptele şi se îndreptă spre spatele căruţei, vrînd pesemne să ia un coş mai mic. Şi atunci...

Din clipa în care îl zărise, cîinele lui Fearenside îşi zbîrlise părul şi începuse să urle ca turbat. Cînd necunoscutul coborî în goană treptele, cîinele făcu un salt şi se repezi să-l apuce de mînă.

— Hop! strigă Hall; sărind înapoi (nu prea strălucea de bravură cînd avea de-a face cu cîinii).

— Culcat! zbieră Fearenside, apucînd biciul.

Colţii cîinelui au slobozit iute mîna înmănuşată. O lovitură — şi cîinele a sărit în lături pentru ca o clipă mai tîrziu să pună stăpînire pe piciorul străinului. S-a auzit cum pîrîie stofa pantalonului. În momentul

[1] În italiană în text: plin de încîntare. (n. t.)

acela, însă, cîinele a simţit şfichiuirea biciului lui Fearenside şi s-a retras sub căruţă, chelălăind descurajat. Totul se petrecuse cu iuţeala fulgerului. Nimeni nu scotea o vorbă limpede, toată lumea tipa. Străinul se uită iute la mă-nuşa sfîşiată şi la pantalonul rupt, făcu un gest ca şi cum s-ar fi aplecat să-şi examineze piciorul, se răsuci pe călcîie, urcă treptele în fugă şi intră în han. Paşii săi răsunară de-a lungul coridorului, apoi pe treptete fără covor care duceau spre odaia lui.

— Sălbăticiune ce eşti! răcni Fearenside, dîndu-se jos din căruţă cu biciul în mînă. Cîinele îl privea cu nevinovăţie printre spiţele roţii.

— Fă-te-ncoa! — ţipă căruţaşul — că de nu...

Mr. Hall rămăsese cu gura căscată... „L-a muşcat!” trase el concluzia. „Mă duc mai bine să văd ce face”.

În coridor o întîlni pe nevastă-sa.

— Javra căruţaşului l-a muşcat, o lămuri el.

Se duse de-a dreptul sus şi, găsind întredeschisă uşa odăii, o împinse şi dădu să intre, fără nici un ceremo-nial (un om săritor din fire n-are nevoie de formalităţi).

Storul fusese coborît şi odaia era cufundată în um- bră. O clipă, Hall avu în faţa ochilor o privelişte tare ciudată: ceva care semăna cu un braţ ciung se mişca în direcţia lui, iar pe un fond alb, cam la înălţimea capului, apăreau trei pete imense, fără formă precisă. În aceeaşi clipă însă, o lovitură zdravănă în piept îl azvîrli afară, uşa îi fu trîntită în nas, iar cheia se răsuci în broască. Totul se petrecuse cu atîta iuţeală, încît omul nostru nu avusese vreme să privească mai cu luare-aininle. Doar

unduirea unor forme nedesluşite, un brînci, o izbitură — atît. Acum stătea în micul coridor întunecos şi-şi spărgea capul sănţeleagă ce putea să însemne arătarea aceea bizară.

După cîteva minute se urni de acolo şi ieşi în uşa hanului.

Între timp, în faţa „Poştalionului cu cai” se şi adu-nase o mică gloată. Se aflau acolo mr. Fearenside, care reluase toată povestea de la capăt, doamna Hall, care pretindea că javra lui n-are nici un drept să-i muşte pe clienţii ei, Huxter — negustorul de peste drum, care-i dădea zor cu întrebările, şi Sandy Wadgers, fierarul, care-şi dădea silinţa să împartă dreptate; pe lîngă aceste persoane se mai strînseseră cîteva femei, şi o droaie de copii, care pălăvrăgeau:

— Nu m-ar muşca el pe mine, n-ai grijă!

— Cîini de soiul ăsta n-ar trebui ţinuţi!

— Da’ de ce l-o fi muşcat?

Şi aşa mai departe.

Privindu-i şi ascultîndu-i de pe treptele hanului, domnul Hall se gîndea că nu era cu putinţă să fi văzut el aievea arătarea aceea sinistră. De altfel, vocabularul lui era prea limitat ca să-i permită să-şi comunice impresiile.

— Zice că n-are nevoie de ajutor, răspunse el la întrebarea nevesti-si. Mai bine să-i cărăm bagajul înăuntru.

— Ar fi trebuit să-şi dezinfecteze rana la moment, interveni domnul Huxter. Mai ales dacă i s-a umflat.

— Eu i-aş împuşca pe toţi, asta aş face cu cîinii ăştia, se pronunţă o cucoană din grup.

Deodată cîinele prinse iarăşi să urle.

— Hai, daţi-i drumul o dată, răsună din uşă un glas iritat; era străinul, la fel de

înfofolit, cu gulerul ridicat şi cu marginea pălăriei lăsată în jos. Cu cît o să-mi aduceţi mai repede calabalîcul ăsta, cu atît am să fiu mai încîntat.

Deţinem de la un martor anonim declaraţia că străinul îşi schimbase pantalonii şi mănuşile.

— Sînteţi rănit, domnule? se interesă Fearenside. Îmi pare grozav de rău, cîinele...

— Nu sînt de loc rănit. Nici măcar zgîriat. Daţi-i mai iute cu coşurile astea!

Apoi înjură în şoaptă — după cum ne afirmă mr. Hall.

Îndată ce, conform indicaţiilor sale, primul coş a fost cărat în camera de oaspeţi, ciudatul călător s-a repezit asupra lui ca un apucat şi a început să despacheteze, împrăştiind paiele pe jos cu o totală nepăsare faţă de covorul doamnei Hall. Din ladă ieşeau la iveală o sumedenie de sticle: borcane pîntecoase conţinînd diverse pulberi, sticluţe pline cu tot felul de lichide colorate sau incolore, sticle albastre pe care scria ,,otravă”, baloane cu gît lung, butelii mari, verzi şi albe, flacoane cu dop de sticlă şi cu etichete încrustate, sticle cu dop din plută fină, flaconaşe picătoare, sticle astupate cu capsule de lemn, sticle de vin, sticle de untdelemn... străinul le înşira pe dulap, pe cămin, pe masa de lîngă fereastră, pe jos, pe raftul de cărţi, pretutindeni. Farmacia din Bramblehurst nu se putea lăuda nici cu jumătate din sticlăria expusă acolo. Era un spectacol cît se poate de interesant. Coş după coş se uşura de încărcătura lui, pînă ce toate fură golite. Masa din mijlocul odăii dispăruse sub un morman de paie. Afară de sticle, singurele obiecte care s-au mai ivit din coşuri au fost

o serie de eprubete şi o balanţă împachetată cu grijă. Şi culmea! de îndată ce a isprăvit cu despachetatul, străinul s-a dus la fereastră şi s-a apucat să lucreze, fără să se sinchisească de muntele de paie, de focul care se stinsese, de lada cu cărţi rămasă afară, sau de restul bagajului, care fusese cărat sus.

Cînd doamna Hall i-a adus prînzul în odaie, necunoscutul era atît de adîncit în munca lui — turna nişte picături într-o eprubetă — încît nici n-a auzit-o intrînd. Abia cînd dumneaei — de bună seamă înfuriată de halul în care arăta duşumeaua — a dat la o parte claia de paie şi a trîntit aproape ostentativ tava pe masă, străi- nul a întors capul — nu mai mult de o clipă. Hangiţa a avut totuşi timpul să observe că-şi scosese ochelarii, care se găseau lîngă el, pe masă; ciudat lucru, orbitele ochilor lui păreau nespus de adînci. Omul îşi puse ochelarii, se ridică şi se întoarse cu faţa spre ea. Doamna Hall se pregătea tocmai să se plîngă de paiele de pe jos, dar el i-o luă înainte:

— Aş dori să nu mai intri niciodată în cameră fără să baţi la uşă, o repezi el, cu tonul acela de exasperare fără margini, care părea să-l caracterizeze.

— Am bătut, da’ se vede că…

— Poate că ai bătut. Dar în cercetările mele — în cercetările mele atît de urgente şi de necesare — cea mai mică tulburare, scîrţîitul unei uşi… Vreau să te rog…

— Desigur, domnule. Ştiţi ceva? Dacă vă trebuie atîta linişte, puteţi să încuiaţi uşa, orişicînd vreţi.

— E o idee foarte bună.

— Dar paiele astea, domnule… Pot să-mi îngădui să observ…

— Nu. Dacă te supără paiele, trece-mi-le la socoteală. Şi mai bombăni ceva, care aducea foarte mult a înjurătură.

Arăta atît de fioros, aşa cum stătea acolo, cuprins de mînie — gata, gata să izbucnească — cu sticla în- tr-o mînă şi eprubeta în cealaltă, încît doamna Hall simţi că iar o apucă spaimele. Dar nu se lăsa ea cu una, cu două.

— În cazul acesta, domnule, aş vrea să ştiu cît socotiţi că face...

— Un şiling. Pune un şiling. Cred că atîta ajunge, nu?

— Fie şi aşa — încuviinţă doamna Hall, aşternînd faţa de masă. Dacă vă face plăcere, desigur...

Musafirul îi întoarse spatele şi se aşeză, oferindu-i la vedere doar gulerul ridicat al paltonului.

Conform mărturiei doamnei Hall, străinul a lucrat toată după-amiaza aceea cu uşa încuiată şi — cea mai mare parte din timp — în linişte deplină. Doar o sin-gură dată a răsunat o lovitură puternică, urmată de un zăngănit de sticle sparte, de parcă cineva ar fi izbit în masă; s-a auzit apoi zgomot de cioburi, aruncate cu furie pe jos, şi un pas nervos străbătînd camera în lung şi-n lat. Temîndu-se să nu se fi întîmplat ceva, doamna Hall veni fuga sus şi-şi lipi urechea de uşă, fără să facă cel mai mic zgomot.

— Nu mai pot continua — bodogănea străinul ca ieşit din minţi — nu mai pot merge înainte! Trei sute de mii, patru sute de mii! Imensitatea asta fără de sfîrşit! M-am înşelat! Poate să dureze toată viaţa!... Răbdare! Răbdare, da, sigur!... Eşti nebun! Nebu- nule!

În clipa aceea însă, tropăitul unor bocanci potcoviţi care călcau greoi pardoseala de

cărămidă din local o smulse pe doamna Hall de la postul ei. Vrînd-nevrînd, fu nevoită să renunţe la audierea monologului. Cînd se întoarse, odaia era din nou cufundată în linişte; nu se auzea decît scîrţîitul uşor al scaunului şi, din cînd în cînd, clinchetul vreunei sticle. Furtuna se potolise; cercetătorul îşi relua se, lucrul. Cînd i-a adus ceaiul, doamna Hall a zărit sub oglinda concavă din colţul odăii nişte cioburi şi o pată aurie care fusese ştearsă de mîntuială. Imediat i-a atras atenţia asupra acestor stricăciuni.

— Trece-mi la socoteală, i-a tăiat el vorba. Pentru Dumnezeu, nu mă scoate din sărite! Dacă-ţi fac vreo pagubă, trece-mi-o la socoteală şi gata! Fără să se întoarcă, străinul continua să bifeze o listă în caietul pe care-l avea în faţă.

. . . .

— Am să-ţi spun una bună! şopti Fearenside pe un ton misterios.

Se găseau în mica berărie din Iping Hanger.

— Ei hai, zi o dată! îl zori Teddy Henfrey.

— Tipu' ăsta de care vorbeşti, adică ăl de-l muşcă potaia mea — ei bine, e negru! Cel puţin aşa-i pe picioare. Văzui prin ruptura de la pantaloni. Te aş- teptai să dai de culoarea aia roză a pielii, nu? Ei bine — nu s-a văzut nimic! Numa' negreală. Ascultă ce-ţi zic eu, e negru ca pălăria mea!

— Nemaiauzit! se minună Henfrey. Oricum, e un caz curios. Cum se face atunci că are un nas roşu de parc-ar fi vopsit?

— Mă rog, admise Fearenside. Ştiu asta. Da’ uite, am să-ţi zic ce cred eu. Omu’ ăsta e bălţat, Teddy!

ici negru, colo alb — e numa’ pete! Şi deaia se ruşinează. Pesemne că-i un soi corcit. Că ştii ce se în- tîmplă la d-ălde ăştia? Cîteodată culorile, în loc să se amestece între ele, ies pestriţe. Am mai auzit eu dintr-astea. Aşa e şi la cai, toată lumea ştie...

IV. MR. CUSS ÎI PUNE STRĂINULUI CÎTEVA ÎNTREBĂRI

Am înfăţişat cu oarecare lux de amănunte împrejurările în care sosise necunoscutul la Iping, pentru ca cititorul să poată înţelege impresia extraordinară pe care o stîrnise apariţia lui. Însă, afară de două întîmplări ciudate, nu s-a petrecut mare lucru în timpul şederii lui la „Poştalionul cu cai”, pînă în ziua de pomină a serbării clubului. Au mai avut loc o serie de ciocniri cu doamna Hall, în chestiuni de disciplină domestică, dar de fiecare dată — pînă către sfîrşitul lui aprilie, cînd s-au ivit primele simptome de sărăcie — morocănosul locatar îi închidea gura prin simpla mijlocire a unui supliment de plată. Mr. Hall nu-l prea avea la inimă pe străin şi, ori de cîte ori îndrăznea, îşi exprima părerea că ar fi mult mai înţelept să i se facă vînt; nu-şi manifesta însă antipatia prea făţiş, ci şi-o reţinea în mod demn şi-l evita pe musafir atît cît îi era posibil.

— Aşteaptă pînă la vară — îl povătuia doamna Hall — pînă încep să vină ***artiştii.*** După aia om vedea noi! O fi el cam

mofturos, nu zic ba, da’ banii rămîn bani, orice-ai vrea tu să zici!

Singuraticul muşteriu nu se ducea la biserică şi nu făcea nici o deosebire între duminici şi zilele obiş- nuite (nici măcar nu-şi schimba costumul!). „Lu- crează cu toane” — aşa gîndea mrs. Hall. Uneori se scula devreme şi muncea fără răgaz. Alteori însă se trezea tîrziu, se plimba ore întregi în lung şi-n lat

prin odaie, frămîntîndu-se fără încetare, apoi se apuca să fumeze sau adormea în fotoliul de lîngă sobă. Nu avea nici un fel de legătură cu lumea din afară. Felul lui de a se purta continua să fie inegal; comportarea lui era veşnic aceea a unui om întărîtat la culme de cineva; în vreo două rînduri îl auziră trîntind, rupînd, izbind sau sfărîmîndu-şi lucrurile, în prada unor accese de furie turbată. Obiceiul de a vorbi de unul singur, cu voce joasă, punea din ce în ce mai mult stăpînire pe el; dar, cu toate că asculta cu conştiinciozitate la uşă, mrs. Hall nu izbutea să pună cap la cap cele auzite.

Peste zi, străinul ieşea foarte rar din casă, dar pe la asfinţit obişnuia să se plimbe, înfofolit din cap pînă-n picioare, ca un balot, fără să-i pese dacă afară era cald sau rece; alegea totdeauna cărările cele mai singuratice şi mai umbrite. Ochelarii lui cît roata şi sinistra-i faţă bandajată, care se iveau de sub marginea lată cît o streaşină a pălăriei, răsăreau uneori pe neaşteptate din întuneric, băgîndu-l în sperieţi pe vreun muncitor care se întîmpla să treacă pe acolo în drum spre casă. Într-o seară, pe la nouă şi jumătate, Teddy Henfrey, ieşind cam pe trei cărări de la „Mantia Purpurie”, s-a speriat grozav — mai mare ruşinea! — la vederea unui cap alb ca o tidvă de mort (străinul umbla cu pălăria în mînă), care s-a ivit în lumina ce ţîşnise pe uşa hanului. Copiii care-l zăreau pe-nserat visau noaptea căpcăuni... şi nu s-ar fi putut spune care pe care se puteau suferi mai puţin! În orice caz, cele două părţi manifestau o vie antipatie reciprocă.

Era firesc ca o persoană cu înfăţişare şi comportări atît de ieşite din comun să constituie principalul su- biect de

conversaţie într-un sat ca Iping. Părerile asupra preocupărilor lui erau împărţite. Doamna Hall se arăta cît se poate de susceptibilă în privinţa muşteriului ei. Cînd era întrebată, explica pe îndelete că dumnealui este un „cercetător ştiinţific” (rostea cu gingăşie fiecare silabă, ca şi cum s-ar fi temut să nu-i scape vreuna.) Dacă interlocutorul dorea să afle ce-i aia un „cercetător ştiinţific”, hangiţa răspundea cu un aer de superioritate că orice om cu carte tre-

buie să ştie măcar atîta lucru, şi-i destăinuia apoi că „domnul descoperă lucruri”. Oaspetele ei, adăuga mrs. Hall, avusese un accident, care îi desfigurase vremelnic faţa şi mîinile şi, fiind o natură foarte sensibilă, nu putea suferi ca lumea să bage de seamă infirmitatea lui.

Dar, fără ştirea ei, circula şi altă versiune: străinul ar fi un criminal care s-a înfofolit în halul ăsta ca să scape de justiţie, înşelînd ochiul poliţiei. Ideea răsă- rise în mintea lui mr. Teddy Henfrey. Dar nimeni n-au- zise ca de pe la mijlocul sau sfîrşitui lui februarie încoace să se fi petrecut vreo crimă mai serioasă. Fil- trată prin imaginaţia lui mr. Gould, suplinitorul de la Şcoala Naţională, teoria ,,crimei” a îmbrăcat o altă formă — şi anume, că străinul ar fi fost un anarhist deghizat, care fabrica bombe explozive; zelosul învăţător a luat chiar hotărîrea să-l urmărească pe ascuns, atît cît îi îngăduia timpul liber. E drept că cel mai adesea urmărirea se mărginea la privirea scrutătoare pe care mr. Gould i-o arunca străinului ori de cîte ori îl întîlnea, şi la o serie de întrebări de ordin general, adresate unor oameni care nici nu-l văzuseră vreodată. Pînă la urmă, mr. Gould n-a descoperit nimic.

Un alt curent de opinie era cel lansat de mr. Fearen- side. Căruţaşul avea cîţiva adepţi care fie că admi- teau ca atare teoria culorilor pestriţe, fie că-i introdu- ceau diverse modificări. Aşa, de pildă, Silas Durgan fusese auzit declarînd că „dacă s-ar arăta la panoramă, ăsta ar face bănet în două ceasuri!” Şi, pentru că era şi puţin teolog, mr. Durgan îl asemuia pe străin cu „omul cu un singur talant”, din biblie. Alţii adopta- seră un punct de vedere care

soluţiona toate proble-mele: îl considerau pe misteriosul personaj drept un nebun inofensiv. Această versiune avea avantajul că lămurea dintr-o dată toate semnele de întrebare. În afara acestor grupuri cu opinii bine definite, se mai găseau şi cîte unii cu păreri mai schimbătoare sau alţii care amestecau mai multe versiuni la un loc. Locuitorii din Sussex nu prea erau superstiţioşi; abia după întîmplările de la începutul lui aprilie prinse pen-tru prima oară să umble prin sat zvonul că ar fi ceva necurat la mijloc. Chiar şi atunci însă, numai femeile plecau urechea la asemenea şoapte... Oricum, indife- rent de ceea ce gîndeau despre obiectul atenţiei lor, toţi locuitorii din Iping cădeau de acord într-o singură privinţă: antipatia pe care o nutreau faţă de el. Nervozitatea lui, pe care mintea unui intelectual de la oraş ar fi înteles-o cu uşurinţă, îi uluia pe aceşti paşnici cetăţeni din Sussex. Gesturile lui de furie, pe care le surprindeau din cînd în cînd, pasul repezit cu care trecea seara pe lîngă ei, căutînd ungherele cele mai retrase, exploziile de nefirească mînie cu care respin- gea orice manifestare de curiozitate din partea lor, gustul lui pentru întuneric, care-l făcea să încuie uşile, să tragă storurile, să stingă lumînările şi lămpile — cine ar fi putut să aprobe astfel de purtări? Cînd îl întîlneau prin sat, se fereau din drumul lui; după ce trecea, tinerii şugubeţi îşi ridicau gulerele paltoanelor, îşi pleoşteau marginile pălăriilor şi se luau după el, maimuţărindu-i purtarea stranie. Era pe atunci la modă un cîntec popular, care se chema „Căpcăunul”. La concertul dat în sala de festivităţi a şcolii — cu scopul strîngerii de fonduri pentru înzestrarea bise- ricii cu

lămpi — miss Satchell a cîntat „Căpcăunul”... şi de atunci, era de ajuns să se adune doi-trei săteni la un loc, ca de îndată ce se ivea străinul, să se audă cîte o frîntură din cîntecul cu pricina, fredonată cu un semiton mai sus, sau mai jos. Copiii pe care-i apuca seara pe uliţă strigau după el „Căpcăunule”! şi o ştergeau la iuţeală, fudulindu-se cu bravura lor, dar cu inima cît un purice.

Pe Cuss, felcerul salului, îl rodea curiozitatea. Bandajele acelea îi aţîţau interesul profesional; cele o mie şi una de sticle, de care auzise, îi deşteptau invidia. În tot cursul lunilor aprilie şi mai a pîndit un prilej de a intra în vorbă cu străinul. În cele din urmă, pe la Rusalii, simţind că nu mai poate rezista, şi-a găsit drept pretext o listă de subscripţie pentru an-gajarea unei infirmiere comunale. Dar nu mică i-a fost mirarea cînd a aflat că doamna Hall nici nu ştia cum îi cheamă pe muşteriul ei.

— Mi-a zis el un nume — făcu încurcată doamna Hall (declaraţie care de altfel era cu totul inexactă)

— dar nu l-am auzit bine. Se gîndea şi ea că-i o do- vadă de prostie să nu-i ştie numele cuiva cu care stai sub acelaşi acoperămînt. Cuss ciocăni în uşa camerei de oaspeţi şi intră. Dinăuntru se auzi o înjurătură straşnică.

— Vă rog să mă scuzaţi că vă tulbur... a început felcerul. Dar în clipa aceea uşa s-a închis, aşa că doamna Hall n-a mai putut prinde restul conversaţiei.

Timp de vreo zece minute nu s-a auzit decît un murmur de voci... apoi un strigăt de uimire, tropăit de picioare, zgomotul unui scaun răsturnat, un hohot de rîs ca un lătrat, paşi iuţi care se îndreptau spre uşă... şi în cele din urmă apăru Cuss, alb la faţă, aruncînd peste umăr nişte priviri îngrozite. Lăsă uşa deschisă în urma lui, fără măcar să se uite la hangiţă, străbătu coridorul în fuga mare, coborî treptele şi dispăru. Mrs. Hall stătea în dosul tejghelei, cu ochii ţintă la uşa deschisă a camerei de oaspeţi. Îl auzi pe străin cum rîde încetişor şi cum umblă prin odaie. De unde stătea ea, nu putea să-i vadă faţa. Deodată uşa camerei fu trîntită cu putere şi liniştea se aşternu din nou.

Cuss alergase glonţ la mr. Bunting, vicarul.

— Arăt eu a nebun? izbucni felcerul, de cum pătrunse în cămăruţa ponosită a sfinţiei sale. Am eu aerul cuiva care nu-i în toate minţile?

— Ce s-a întîmplat? întrebă mr. Bunting, aşezînd un amonit peste foile volante pe care-şi scria viitoarea predică.

— Omul acela de la han...

— Ei bine?

— Dă-mi ceva de băut, gîfîi Cuss, lăsîndu-se să cadă pe un scaun. După ce-şi potoli nervii cu un pahar de vin ieftin — singura

băutură pe care o avea bunul popă la îndemînă — îi povesti despre întrevederea pe care o avusese cu puţin înainte. Intru în odaie — în- cepu el — şi-i cer să subscrie la fondu' ăla pentru infirmieră. Cum am intrat eu, şi-a vîrît mîinile în buzu-nare şi s-a trîntit în scîrbă pe un scaun. Cînd i-am zis despre ce-i vorba, ce crezi c-a făcut? S-a smiorcăit. Zic eu p-ormă: Am auzit că vă interesaţi de ştiinţă... La care el: „Da, da" şi iarăşi a tras pe nas! Şi uite-aşa se tot smiorcăia într-una! Pesemne c-a prins un guturai număru' unu. Nici nu-i de mirare, dacă umblă toată ziua înfofolit! Ei, şi m-apuc eu să-i vorbesc de infirmieră, da-n vremea asta trag cu coada ochiului p'în toate părţile, să văd şi eu ce minune era p-acolo? Sticle — chimicale cu grămada! Balanţă, eprubcte în stative şi un miros — ca de ghiocei. Îl întreb dacă-i dispus să dea şi el ceva. „Am să mă gîndese", face el. După aia l-am întrebat fără-nconjur dacă se ocupă cu vreo cercetare. „Da", zice el. O cercetare de lungă durată? Atunci au cam intrat dracii-ntr-însul: „O să dureze al naibii de mult", îmi zice el şi, la vorbele astea, ca să zic aşa, i-a sărit muştarul. „Zău?" fac eu. Atunci se apucă să îmi înşire tot necazul lui. Stătuse toată vremea ca pe jăratic şi întrebarea mea parcă i-a turnat gaz pe foc. Nu ştiu ce mi-a zis el de un fel de reţetă — cică o reţetă foarte importantă — da' n-a vrut să-mi spună la ce-i folosea. „Era ceva medical?" zic eu. „Dracu să te ia! sare el. Ce tot urmăreşti să scoţi de la mine?"

Mi-am cerut scuze. La care el iar s-a smiorcăit şi a tuşit. După aia mi-a povestit mai departe. Zicea că a citit reţeta. Care reţetă conţinea vreo cinci ingre-diente. Şi după aia a pus-o jos şi a

întors capul. Vine, zice el, un curent de la fereastră şi suflă hîrtia. Un fîlfîit, un foşnet (ştii, dumnealui lucrează într-o ca- meră cu căminul deschis) şi gata! Vîntul a dus-o peste flăcările din cămin şi a ridicat-o în sus pe horn. El s-a repezit după reţetă tocmai cînd hîrtia urca pe horn. Aşa! Ei, cînd a ajuns aicea cu povestea, a vrut, mă rog, să-mi arate cum s-a întîmplat... şi a-ntins braţul.

— Ei şi?

— N-avea mînă. Numai mîneca goală. Maică doamne! zic eu în mine, asta înseamnă schilodire, nu glumă! Se vede că poartă o proteză — aşa mi-am dat eu cu ideea — şi şi-a scos-o... Da' după aia stau eu şi mă gîndesc bine: mă, e ceva ciudat în treaba asta. Cum dracu' de poa' să ţie mîneca în sus — o mînecă umflată, domnule! — dacă n-are nimic în ea? Pentru că — îţi spun — nu era nimic în ea! Nimic pînă la încheietura cotu-lui. Am putut să mă uit prin deschizătura manşetei pînă sus la cot! Încă ceva: mîneca avea o gaură, şi prin gaura aia zăream o licărire de lumină!

„Dumnezeule mare!” am gemut eu. Atuncea omul s-a oprit din vorbă. S-a uitat la mine cu nişte ochi de te băgau în boale şi după aia s-a uitat la mînecă.

— Ei bine?

— Asta-i tot. N-a zis nici o vorbă, s-a uitat la mine ţintă şi şi-a vîrît iute mîneca la loc în buzunar. „Tocmai, îţi spuneam — a zis el mai departe — că hîrtia luase foc, nu-i aşa?” Şi iarăşi a tuşit...

— Cum dracu de poţi să mişti în felul ăsta o mînecă goală? l-am întrebat eu.

— O mînecă goală?

— Da, o mînecă goală.

— O mînecă goală, ai zis? Ai văzut că-i goală?

Se ridicase în picioare. M-am sculat şi eu. A mers încetişor spre mine. Vreo trei paşi a făcut. Acum eram foarte aproape unul de altul. Sforăia de te băga-n spe- rieţi. Eu nu m-am clintit din loc, da' să fiu eu al dracului dacă ar mai putea careva să stea liniştit cînd s-ar apropia de el încet, încet căpăţîna aia bandajată, cu nişte ochelari cît farfuriile.

— Ai spus că era o mînecă goală? întrebă el a treia oară.

— Da, sigur, zic eu.

Ei, şi ce crezi că face atunci? Îşi scoate mîneca din buzunar, cu o încetineală care te înnebunea, şi-şi ridică braţul spre mutra mea, ca şi cum ar fi vrut să mi-l mai arate o dată. Da' cum îţi spun, foarte încet. Eu mă holbam la el. Mi se părea că stau acolo de-un veac. „Ei bine — zic (şi tuşesc ca să-mi dreg glasul) — nu-i nimica înăuntru."

Simţeam nevoia să îndrug ceva, pentru că începuse să-mi fie frică. Puteam acuma să văd prin mînecă pînă în fund, la umăr, fiindcă el a întins-o drept spre mine, încet de tot — uite aşa — pînă cînd manşeta a ajuns la vreo două degete de ochii mei. Nu vezi în fiece zi o mînecă goală care se întinde spre tine, aşa-i? Şi-apoi...

— Ei?

— Ceva — ceva care la atingere aducea a deget — mi-a tras un bobîrnac în nas!

Bunting începu să rîdă.

— Dar nu era nimic înăuntru! — se înfierbîntă Cuss — şi, cînd rosti cuvîntul „înăuntru", glasul i se prefăcu într-un răget. Dumitale ţi-e uşor să rîzi, dar îţi spun că de îngrozit ce eram i-am dat una peste mînecă,

am făcut stînga împrejur şi am şters-o de acolo — l-am lăsat...

Felcerul se opri. Se vedea limpede că groaza care-l cuprinsese nu era de loc prefăcătorie. Cu o mutră jalnică, se răsuci şi-şi mai turnă un pahar din excelentul vin ieftin al vicarului.

— Şi cînd l-am lovit peste mînecă — reluă el — am simţit că ating o mînă...

— Şi nu era nici o mînă! Nici urmă de aşa ceva!

Mr. Bunting rămase pe gînduri. Privi bănuitor spre Cuss.

— E o poveste foarte interesantă, rosti el. Îşi luase o înfăţişare gînditoare şi plină de gravitate.

— Da, da, într-adevăr, o poveste foarte interesantă... repetă mr. Bunting cu un aer de doctă emfază.

V. SPARGEREA DE LA SEDIUL PAROHIEI

Datele asupra spargerii de la casa parohială ne-au parvenit prin amabilitatea vicarului şi a soţiei sale. Lucrurile s-au petrecut la o oră înaintată din noaptea spre Rusalii — sărbătoare în cinstea căreia la Iping are de obicei loc o festivitate la club. Se pare că în liniştea aceea adîncă dinaintea zorilor, mrs. Bunting s-ar fi trezit dintr-o dată cu impresia certă că cineva deschide şi închide uşa dormitorului. La început nu l-a deşteptat pe al său

soţ, ci a rămas în pat, tragînd cu urechea. Deodată desluşi lipăitul unor picioare goale care veneau dinspre camera alăturată şi străbăteau coridorul, îndreptîndu-se spre scară. Îndată ce se încredinţă că nu s-a înşelat, îl sculă pe reverend mr. Bun- ting, cît putu de încet. Părintele nu aprinse lampa, ci, punîndu-şi ochelarii, halatul doamnei şi papucii de baie, ieşi în uşă să asculte. Auzi limpede cum cineva bîjbîia pe la pupitrul din odaia lui de lucru de la par- ter. Apoi, un strănut straşnic făcu să se cutremure pereţii. Vicarul se întoarse în dormitor, puse mîna pe arma cea mai la îndemînă — vătraiul — şi coborî tip- til scara, fără cel mai mic foşnet. Doamna Bunting ieşi după el şi se opri în capul scării

Ceasul era aproape patru şi întunericul nopţii se destrăma încet-încet. Pe coridor se zărea o geană de lu-mină, dar prin uşa odăii de lucru se căsca bezna de nepătruns. Liniştea adîncă nu era tulburată decît de scîrţîitul uşor al treptelor sub pasul domnului Bunting şi de zgomotele nedesluşite din odaia de jos. Deodată — un pocnet, hîrşîitul unui sertar care se deschide şi un foşnet de hîrtii. Urmă o înjurătură, apoi sfîrîitul unui chibrit — şi camera fu scăldată într-o lumină gălbuie. Vicarul, care ajunsese pe coridor, putu să zărească prin crăpătura uşii pupitrul, sertarul deschis şi o lumînare care ardea pe pupitru. Dar pe hoţ nu izbuti să-l vadă! Rămase locului, neştiind ce hotărîre să ia. Cu chipul alb şi încordat, doamna Bunting cobora încet scările în urma lui. Un singur lucru îi dădea curaj domnului Bunting: convingerea că hoţul era unul de prin sat.

Un zornăit de monede... Înţeleseră că hoţul dăduse peste banii pe care-i ţineau pentru gospodărie — cu totul două lire şi ceva, în monede de aur. La auzul acestui sunet, reverend mr. Bunting simţi brusc îndemnul de a intra în acţiune. Strîngînd cu putere vă-traiul în mînă, năvăli în cameră, urmat îndeaproape de nevastă-sa.

— Predă-te! strigă reverendul cu o voce fioroasă... şi se opri, înmărmurit. Odaia era cu desăvîrşire goală.

Totuşi amîndoi ar fi putut jura că auziseră chiar în momentul acela pe cineva mişcîndu-se prin odaie. Stă- tură vreo jumătate de minut nemişcaţi, cu respiraţia tăiată. Apoi, mrs. Bunting străbătu încăperea şi se uită în dosul paravanului, iar mr. Bunting, însufleţit de un impuls asemănător, privi sub pupitru. Mrs. Bunting ridică perdelele, iar mr. Bunting examină soba, şi scormoni în ea cu vătraiul. Mrs. Bunting cercetă cu atenţia coşul de hîrtii, iar mr. Bunting deschise lă- diţa de cărbuni. În sfîrşit se opriră amîndoi şi-şi adresară unul altuia priviri întrebătoare.

— Aş fi putut jura că... începu mr. Bunting, dar se opri. Lumînarea! răcni el. Cine-a aprins lumînarea?

— Sertarul! exclamă nevastă-sa. Uite, banii au dispărut! Alergă spre uşă. Dintre toate întîmplările extraordinare...

În momentul acela răsună pe coridor un strănut viguros. Dădură buzna afară din odaie, dar tocmai atunci uşa de la bucătărie se închise cu o bufnitură zdravănă.

— Adă lumînarea! — ordonă domnul Bunting — şi luminează-mi drumul!

Auziră amîndoi un zăngănit de zăvoare trase în grabă. Cînd a împins părintele uşa

de la bucătărie, tocmai se deschidea uşa din fund, lăsînd să pătrundă înăuntru lumina cenuşie a zorilor, care se aşternea peste tufişurile întunecate ale grădinii din spatele casei. Domnul Bunting era sigur că nimeni şi nimic nu ieşise pe uşa din fund. Şi totuşi, uşa asta s-a deschis, a rămas un moment nemişcată şi pe urmă s-a trîntit la loc! În clipa aceea, flacăra lumînării pe care o adusese mrs. Bunting tremură, orbindu-i cu pîlpîirea ei jucăuşă... Trecu mai bine de un minut pînă cînd intrară în bucătărie.

Încăperea era goală. Au zăvorit la loc uşa din fund, au examinat cu atenţie bucătăria, cămara, spălătorul şi, în cele din urmă, au coborît în pivniţă. Au scotocit toată casa, dar degeaba. N-au găsit pe nimeni.

Zorii zilei îi găsiră pe mr. Bunting şi pe soţia lui — o pereche destul de bizar costumată — uitîndu-se năuci unul la altul şi explorîndu-şi propria locuinţă, la lumina inutilă a unui muc de lumînare.

— Dintre toate întîmplările extraordinare... începu reverendul pentru a douăzecea oară.

— Dragul meu — îl întrerupse doamna Bunting — o aud pe Susie venind. Rămîi aici pînă intră ea în bucătărie, şi după aia fugi iute sus.

VI. A ÎNNEBUNIT MOBILA!

În lunea Rusaliilor, doamna Hall şi soţul dumisale se treziră dis-de-dimineaţă —

înainte chiar ca Millie să se fi înhămat la corvoada zilnică — şi coborîră tiptil în pivniţă. Aveau de îndeplinit acolo o operaţie care-i privea exclusiv pe ei — ceva în legătură cu greutatea specifică a berei lor.

Abia intraseră în pivniţă, cînd doamna Hall constată că uitase să aducă sticla cu sarsaparilla[1] din dormitor. Cum dumneaei era expertul şi operatorul principal în treaba asta, misiunea de a se duce sus după sticlă îi reveni soţului.

Ajuns în capul scării, mr. Hall se miră o clipă, vă- zînd că uşa odăii de oaspeţi era întredeschisă. Îşi urmă însă drumul, intră în dormitor şi luă sticla, aşa precum i se poruncise.

Pe cînd cobora, observă ceva nou: zăvoarele uşii de la intrare fuseseră date în lături. Şi atunci, iluminat de o străfulgerare subită, făcu o legătură între toate amănuntele acestea şi bănuielile domnului Teddy Henfrey. Îşi amintea cu certitudine că seara trecută ţinuse chiar el lumînarea, în timp ce mrs. Hall trăgea zăvoarele. Rămase cu gura căscată: apoi urcă iarăşi scara, cu sticla în mînă. Bătu la uşa străinului. Nici un răspuns. Bătu iar; apoi împinse uşa şi intră.

Văzu ceea ce se aşteptase să vadă. Patul şi camera erau goale. Dar — curios lucru, chiar şi pentru mintea lui greoaie — pe scaun şi de-a lungul spetezei patului erau azvîrlite bandajele străinului şi hainele — sin- gurul rînd de haine, după cît ştia mr. Hall. Pînă şi pălăria fleşcăită era cocoţată neglijent pe speteaza palului.

---

[1] Plantă a cărei rădăcină conţine saponine; este utilizată — printre altele — la falsificarea berei. (n. t.)

Deodată, din adîncurile pivniţei răzbi pînă la el glasul nevesti-si. Felul în care îl striga — mîncînd silabele şi ridicînd interogativ tonul, pînă la o notă foarte acută (semne care indică la ţăranul din West-Sussex că şi-a ieşit din răbdări) îl smulse din uimirea lui.

— George! George! Ai găsit ce trebuie?

Mr. Hall se întoarse şi coborî în grabă.

— Jenny — i se adresă el peste parapetul scărilor din pivniţă. Să ştii că ce ne-a zis Henfrey e-adevărul- adevărat! Dumnealui nu-i în cameră la el! Şi uşa din faţă-i descuiată.

La început doamna Hall n-a prea înţeles despre ce era vorba, dar îndată ce a priceput, a dorit să se convingă cu propriii ei ochi dacă într-adevăr odaia era goală. Ţinînd încă sticla, soţul o porni înainte.

— Închipuie-ţi, draga mea, dumnealui a plecat, da' hainele lui sînt acolo! completă el. Şi atunci mă-ntreb, ce face fără haine? Ăsta nu-i lucru curat!

În timp ce urcau amîndoi scările pivniţei, avură impresia — după cum s-a verificat ulterior — că uşa de la intrare s-a deschis şi s-a închis la loc; dar, privind într-acolo şi văzînd uşa închisă, nu-şi spuseră nimic unul celuilalt. Ajungînd pe coridor, doamna Hall o luă înaintea bărbatului şi alergă sus. În clipa aceea stră- nută cineva pe scară. Mr. Hall, care venea la vreo şase paşi în urmă, îşi închipui că a strănutat nevas-tă-sa, după cum doamna Hall, care mergea înainte, avu aceeaşi impresie despre soţul ei. Femeia dădu uşa în lături şi privi în cameră.

— Cea mai curioasă afacere pe care am pomenit-o vreodată! exclamă ea.

Tocmai atunci simţi că-i strănută cineva chiar în ceafă. Întorcînd capul, rămase

mirată cînd îl văzu pe mr. Hall la o bună distanţă de ultima treaptă. Dar peste cîteva clipe se afla şi el în odaie.

Doamna Hall se aplecă şi pipăi perna şi aşternutul.

— E rece, constată ca. Dumnealui o fi plecat de mai bine de o oră.

Pe cînd rostea aceste cuvinte, s-a întîmplat ceva extraordinar. Cearşafurile s-au strîns singure gră- madă, s-au înălţat în aer — un fel de mobilă mişcă- toare — şi au zburat peste tăblia patului — ca şi cum o mînă le-ar fi înhăţat de la mijloc şi le-ar fi zvîrlit pe jos. O clipă mai tîrziu, pălăria străinului sălta de pe speteaza patului, descria prin odaie o ameţitoare traiectorie circulară şi se avînta drept în obrazul doamnei Hall. La fel de iute a luat-o razna buretele de pe spălător... după el a pornit la plimbare scaunul, aruncînd cu nepăsare pe jos haina şi pantalonii străinului... şi, rîzînd sec, cu un glas care — ciudat! — semăna leit cu al sinistrului muşteriu, scaunul şi-a întors pe neaş-teptate cele patru picioare spre mrs. Hall, s-a dat puţin înapoi, ca şi cum ar fi vrut să-şi ia vînt — şi a început să tragă vîrtos în ea. Urlînd, hangiţa s-a răsucit pe călcîie şi atunci picioarele scaunului au împins-o din spate, binişor dar cu toată hotărîrea, silindu-i pe amîndoi soţii să iasă din odaie. În urma lor, uşa s-a trîntit cu putere şi s-a încuiat singură. Vreme de o secundă, scaunul şi patul au executat, după cît se pare, un dans triumfal... dintr-o dată însă totul s-a cufundat în linişte.

Pe scară, biata femeie căzu aproape leşinată în braţele domnului Hall. Cu greu a izbutit el — ajutat de Millie, pe care o deşteptaseră ţipetele — să o care jos pe

scări şi să-i dea întăritoarele care se folosesc în asemenea cazuri.

— Ăştia sînt „spiriţi”! bolborosea doamna Hall. Ştiu eu că ăştia sînt „spiriţi”. Am citit eu la jurnal de ei. Mese şi scaune care sar şi dansează...

— Mai ia o picătură, Jenny, o îndemna Hall. O să te întărească.

Doamna Hall îi dădea înainte.

— Încuie-l afară! Nu-l mai lăsa să intre! Am mi- rosit eu ceva... Trebuia să-mi dau seama... Cu ochii ăia şi cu capu’ ăla bandajat... şi nu mergea niciodată duminica la biserică! Unde mai pui toate sticlele alea — mai multe decît se cuvine să aibă cineva! Mi-a bă- gat spiriţii-n mobilă... Of, în mobila mea, veche, zdravănă, o minune de mobilă! Chiar pe scaunul ăla obişnuia să şadă biata maică-mea cînd eram eu mică! Doamne, şi cînd te gîndeşti că acu’ acu’ poa’ să sară pe mine!

— Încă o picătură, Jenny! o ruga Hall. Ai nervii zdruncinaţi.

O trimiseră pe Millie să-l trezească şi să-l cheme pe mr. Sandy Wadgers, fierarul, care locuia la capătul uliţei.

Fata străbătu în grabă uliţa satului scăldată în lumina poleită a răsăritului de soare.

— Salutări de la domnu’ Hall. Mobila de sus face pe nebuna. Ar vrea domnu’ Wadgers să poftească pînă acolo? Aşa a grăit Millie.

Mr. Wadgers era un om atotştiutor, da, da, chiar ăsta-i cuvîntul! Pe deasupra, mai era şi plin de idei. Îndată a şi considerat cazul ca deosebit de grav. ,,Să-mi pice mie mîna dacă asta nu-i vrăjitorie” — aceasta a fost opinia imediată a domnului

Sandy Wadgers. „Cu unu’ ea ăsta e nevoie de potcoave la pi- cioare

Mînat de curiozitate, sosi la han. Domnul şi doamna Hall ar fi dorit să urce în camera de sus, conduşi de mr. Wadgers, dar dumnealui nu părea de loc grăbit. Prefera să comenteze cazul pe coridor. Peste drum s-a ivit băiatul de prăvălie al lui Huxter şi s-a apucat să deschidă obloanele tutungeriei. Îndată l-au invitat şi pe el la discuţie. Fireşte, după cîteva minute a sosit şi mr. Huxter în persoană. Geniul anglo-saxon în materie de parlamentarism se afirmă o dată mai mult: s-au purtat interminabile discuţii şi nu s-a pornit la nici o acţiune hotărîtoare.

— Trebuie stabilite în primul rînd faptele, insista mr. Sandy Wadgers. Trebuie să fim siguri că sîntem îndreptăţiţi să spargem uşa. O uşă nespartă poţi s-o spargi orişicînd, da’, ia zi-mi, o uşă dac-ai spart-o, poţi să o mai faci nespartă?

Dar, deodată, ca prin minune, uşa camerei de sus se deschide de la sine. Toţi rămîn înmărmuriţi, cu ochii holbaţi. Străinul, încotoşmănit ca de obicei, îşi face apariţia: începe să coboare scările aruncîndu-le din dosul ochelarilor aceia întunecaţi, halucinant de mari, o privire mai mohorîtă şi mai de nepătruns ca oricînd. Coboară cu un mers ţeapăn şi cît se poate de tacticos, privindu-i într-una ţintă; străbate coridorul, mereu cu privirea la ei, apoi se opreşte.

— Ia uitaţi acolo! exclamă el. Ochii tuturor se în- torc încotro arată degetul lui înmănuşat; lîngă uşa pivniţei se vede o sticlă de sarsaparilla. Apoi străinul se întoarce în odaia lui şi, cu un gest neaşteptat, repe- zit şi batjocoritor, le trînteşte uşa-n nas...

Nimeni n-a deschis gura pînă ce nu s-a pierdut şi ultimul ecou al uşii trîntite.

— Ei bine, dacă asta nu le întrece pe toate izbucni mr. Wadgers, lăsînd alternativa în suspensie.

— Mă duc înăuntru să-l întreb ce-nseamnă asta, se decise Hall, adresîndu-i-se lui Wadgers. Am să-i cer o explicaţie.

A fost însă nevoie de o bună bucată de timp pentru ca soţul hangiţei să ajungă în această dispoziţie combativă.

În cele din urmă bătu în uşă, o deschise şi apucă să spună doar atît:

— Scuzaţi-mă...

— Du-te dracului! zbieră dinăuntru un glas înspăimîntător. Închide uşa pe dinafară!

Aşa s-a terminat scurta întrevedere.

VII. DEMASCAREA STRĂINULUI

Necunoscutul se întorsese pe la vreo cinci şi jumătate dimineaţa în micuţa odaie de oaspeţi a hanului „La poştalionul cu cai”; a rămas acolo pînă pe la prînz, cu storurile lăsate şi uşa încuiată. Şi nimeni n-a mai îndrăznit să se apropie de el, după păţania lui Hall.

Toată vremea asta n-a mîncat nimic. În trei rînduri a sunat — a treia oară prelung şi cu nervi — dar nimeni nu i-a răspuns.

— Sigur că da, mai are şi pretenţii, după ce-ţi trînteşte un „Du-te dracului!”, bombăni mrs. Hall.

Între timp se vînturase un zvon vag despre spargerea de la parohie. Bineînţeles, faptele fură puse în legătură. Hall, întovărăşit de Wadgers, plecă să-l caute pe mr. Schuckleforth, magistratul, ca să-i ceară un sfat. Cu ce s-a îndeletnicit străinul în acest răstimp, nu s-a putut afla. (Nimeni nu se încumeta să urce scara). Cînd şi cînd îl auzeau cum măsoară odaia în lung şi-n lat. În prada unei furii turbate spărgea la sticle şi rupea hîrtii cu nemiluita. În vreo două rînduri a răzbătut pînă jos cîte o explozie de înjurături, care se amestecau cu clinchetul cioburilor.

Micul grup de cetăţeni înfricoşaţi, dar roşi de curiozitate, se îngroşa din ce în ce. Veni şi doamna Huxter; cîţiva tineri voioşi, gătiţi cu jachete negre cumpărate de gata, şi cu cravate din hîrtie ***piqué***[1], mă rog, doar era lunea Rusaliilor! — se alăturaseră grupului, aruncînd în dreapta şi-n stînga întrebări aiurea, care-i puneau şi pe ceilalţi în încurcătură. Tînărul Archie Marker a reuşit să se (evidenţieze prin curajul de care a dat dovadă, intrînd în curte şi încercînd să se uite pe sub storul tras. N-a izbutit el să vadă nimic, dar a lăsat să se înţeleagă că văzuse destule, aşa că îndată îl urmară şi alţi reprezentanţi ai tineretului din Iping.

O zi de Rusalii mai frumoasă ca asta nici că se mai pomenise. În josul uliţei principale a satului se înşirau vreo duzină de barăci cu diverse distracţii; mai era şi o baracă de tragere la ţintă, iar pe iarbă, în prejma fierăriei, apăruseră trei vagoane vopsite în galben şi în cafeniu; alături se foiau nişte

[1] În franceză în text: tighelită. (n. t.)

străini de ambe sexe, pitoresc costumaţi, care instalau un joc de tragere la ţintă format din nişte nuci de cocos. Domnii purtau bluze albastre, iar doamnele — şorţuri albe şi pălării la modă, încărcate cu pene. Woodier, de la ,,Păunul roşu” şi mr. Jaggers, cîrpaciul, care se mai ocupa şi cu comerţul de biciclete de ocazie. Întindeau de-a lungul drumului o ghirlandă cu stegulete şi steme englezeşti. La origine, ghirlanda asta slujise la aniversarea primului jubileu al reginei Victoria.

Şi acolo, la han, în bezna artificială a camerei de oaspeţi, în care abia dacă se furişa vreo anemică rază de soare, muşteriul — de bună seamă flămînd — înfofolit în hainele lui groase care-l stînjeneau, se zgîia într-una la hîrţoagele lui prin ochelarii întunecaţi, sau umbla cu sticluţele-i murdare... şi din cînd în cînd îi mai trăgea cîte-o înjurătură sălbatică la adresa tinerilor glumeţi care, dacă nu puteau fi văzuţi, se făceau în schimb auziţi afară, sub fereastră... În colţ, lîngă că- min, zăceau cioburile cîtorva sticle sfărîmate. Un miros înţepător de clor otrăvea aerul.

Am reconstituit acest tablou după tot ce-au putut atunci să prindă oamenii cu urechea şi după cele ce-au văzut ei ulterior, cînd au pătruns în odaie.

Pe la prînz, străinul a trîntit de perete uşa camerei lui şi a rămas în prag, privind ţintă la cei trei sau patru oameni din local. „Doamnă Hall!” a strigat el. Cineva s-a strecurat afară cu sfială şi a chemat-o pe hangiţă. Hall nu se întorsese încă.

După un timp apăru doamna Hall, răsuflînd cam anevoie — ceea ce n-o împiedica de fel să se arate şi mai ţanţoşă. Se pregătise pentru această scenă. Îşi făcu

intrarea ţinînd în mînă o tăviţă pe care se odihnea o notă de plată neachitată.

— Doriţi socoteala, domnule? întrebă ea.

— De ce nu mi s-a servit gustarea de dimineaţă? De ce nu mi-ai făcut mîncarea şi de ce n-ai răspuns cînd am sunat? Îţi închipui că pot trăi fără să mănînc?

— De ce nu mi s-a achitat nota de plată? replică doamna Hall. Asta vreau să ştiu.

— Ţi-am mai spus şi acum trei zile că aştept un mandat.

— V-am răspuns şi acum trei zile că n-am de gînd să aştept nici un fel dc mandat. Dumneata bombăni cînd îţi întîrzie puţin gustarea, dar dacă ai întîrziat cinci zile cu plata, aia nu-i nimic?

Străinul înjură scurt, dar straşnic.

— Hei, hei! se auzi din sala hanului.

— Şi ţi-aş fi foarte îndatorată, domnule, dacă ţi-ai păstra înjurăturile pentru dumneata! rosti demn mrs. Hall.

Străinul aducea mai mult ca oricînd cu un scafandru înfuriat. Cei din local simţeau că mrs. Hall e stăpînă pe situaţie. Jar felul în care i-a vorbit el în continuare n-a făcut decît să întărească această impresie.

— Ascultă-mă, femeie... începu el.

— Te rog să nu mă ,,femeieşti” pe mine, i-o tăie doamna Hall.

— Ţi-am spus că nu mi-a sosit mandatul.

— Ah, da, mandatul, desigur.

— Totuşi, cred că mai am ceva prin buzunare...

— Păi mi-ai zis acu’ trei zile că n-ai la dumneata mai mult de un sovereign de argint.

— Am mai găsit ceva bani.

— Ehehei! făcură cei din local.

— Mă întreb unde-ai mai găsit? îi aruncă hangiţa.

Această impertinenţă păru să-l supere din cale-afară de rău. Bătu furios din picior.

— Ce vrei să spui cu asta?

— Că mă întreb unde-ai mai găsit gologani? Şi înainte de-ţi dau nota sau de-ţi aduc mîncare, ori altele de felu’ ăsta, trebuie să-mi lămureşti cîteva lucruri pe care nu le pricep şi nu numai eu, da’ nimeni nu le pricepe, şi toată lumea ar cam dori să le înţeleagă. Uite, eu aş vrea să-mi spui ce s-a întîmplat sus cu scaunele mele, şi aş mai vrea să ştiu cum se face că odaia dumitale era goală şi cum ai făcut de-ai intrat din nou? Toată lumea care vine aicea în casa asta intră pe uşă — aşa-i regula aici la noi — da’ dumneata n-ai intrat pe uşă şi aş vrea, mă rog, să ştiu pe unde ai intrat? Şi iarăşi aş vrea să ştiu...

Deodată străinul îşi înălţă mîinile înmănuşate, cu pumnii strînşi, izbi din picior şi răcni un „Ţine-ţi gura!” de vuiră pereţii. Uluită, mrs. Hall amuţi pe dată.

— Dumneata nu înţelegi cine sînt sau ce sînt eu! Ei las’ c-am să-ţi arăt. Pe legea mea! Am să-ţi arăt! Îşi duse mîna la faţă şi-şi smulse ceva dintre obraji. În centrul figurii lui apăru o gaură neagră. Na, ţine! zbieră el. Făcu cîţiva paşi înspre ea şi-i întinse un obiect pe care biata femeie îl primi cu un gest mecanic, fascinată cum era de figura lui în plină metamorfoză. Cînd îşi dădu seama ce ţine în mînă, hangiţa slobozi un ţipăt din adîn- cul pieptului, scăpă obiectul pe jos şi se trase înapoi, clătinîndu-se. Era nasul — nasul străinului! — roz şi lucios, care se rostogolea pe duşumea cu un sunet sec de carton...

Necunoscutul îşi scoase apoi ochelarii, şi cei cîţiva martori ai acestei scene prinseră să răsufle mai iute. Îşi aruncă pălăria de

pe cap şi, cu mişcări precipitate, îşi smulse favoriţii şi bandajele. Pînă atunci şi-au mai ţinut oamenii firea, dar din clipa aceea toţi fură străbătuţi de fiorul unei presimţiri sinistre. „Oh, doamne sfinte!” gîfîi cineva. Şi nimeni nu-şi mai putu stăpîni groaza.

Era mai oribil decît cea mai macabră închipuire. În faţa priveliştii care i se oferea ochilor, mrs. Hall, care rămăsese cu gura căscată, încremenită de spaimă, scoase încă un ţipăt şi o zbughi spre uşă. Ceilalţi — după ea. Fuseseră pregătiţi să vadă cicatrici, un obraz desfi- gurat, o hidoşenie monstruoasă — în sfîrşit, ceva palpabil! — şi cînd colo, ***nimic!*** Bandajele, împreună cu o perucă, zburară de-a lungul coridorului pînă în local, cît pe ce să-i lovească. Dădură cu toţii buzna pe treptele hanului, împiedicîndu-se unul de celălalt. Căci omul care stătea înfipt acolo, în pragul odăii, gesticu- lînd şi urlînd nişte frînturi de vorbe fără noimă, arăta — pînă la gît — ca oricare om în toată firea, voinic, mă rog... atît numai că n-avea cap! Peste gulerul paltonului se căsca vidul — nici urmă de cap!

Localnicii care se găseau mai în josul uliţei auziră nişte urlete desperate. Toate capetele s-au întors înspre han; zeci de ochi i-au văzut pe cei de la „Poştalionul cu cai” cum ţîşnesc afară ca dintr-un tun... au văzut cum mrs. Hall cade lată la pămînt, iar mr. Teddy Henfrey sare în lături, ca să nu dea peste ea... apoi au răzbătut pînă la ei urletele înspăimîntătoare ale Millie-ei (auzind atîta larmă, fata alergase de la bucătărie şi dăduse peste omul fără cap...).

Brusc, vacarmul încetă.

În clipa următoare, toată uliţa se îndrepta în goană mare spre han, — negustorul de zaharicale, proprie- tarul tirului cu nuci de cocos şi ajutorul lui, proprie- tarul scrînciobului, — băieţaşi, fetiţe, eleganţii şi cochetele sclivisite ale satului, bătrîni în halate, ţigănci în şorţuri... cît ai bate din palme s-a strîns o gloată de vreo patruzeci de suflete, care creştea într-una, se frămînta, huiduia, voia să ştie totul de-a fir a păr, scotea diverse exclamaţii şi emitea felurile opinii în faţa imobilului soţilor Hall. Toti simţeau nevoia să vor- bească de-a valma şi rezultatul era un soi de babilonie. Cîţiva o susţineau pe mrs. Hall, care leşinase. Era o învălmăşeală grozavă, pe deasupra căreia se depăna povestirea de necrezut a unui gălăgios martor ocular.

— Vai, căpcăunul!

— Da’ ce-a făcut?

— A lovit-o pe fată!

— Zăăău?

— S-a repezit la ea cu un cuţit, aşa mi se pare.

— N-are cap, îţi spun. Şi asta nu-i numa’ aşa, o vorbă, ascultă-mă pe mine, e un om fără cap!

— Aiurea! O fi vreo scamatorie la mijloc!

— Şi-a scos cîrpele de pe el!

Îmbulzindu-se, ca să apuce să vadă ceva prin uşa deschisă, curioşii alcătuiau un fel de unghi viu, cu vîrful în continuă agitaţie, dirijat spre han. „S-a oprit un moment, şi-atuncea a ţipat Millie şi el o dată s-a întors! Fugea fata de-i săltau fustele — şi căpcăunul după ea! N-a durat cu totul nici zece secunde. P-ormă s-a întors cu un cuţit în mînă şi cu o pîine şi-a rămas aşa, stană de piatră, de parcă s-ar fi uitat ţintă un-

deva. Acu' un minut, nu mai mult! A intrat pe uşa aia. Îţi spun eu că n-are cap ***de loc!*** Chiar acuma puteai să-l vezi…”

Un freamăt uşor trecu prin mulţime. Oratorul se opri şi se dădu în lături, ca să facă loc unei mici procesiuni care se îndrepta cu pas hotărît spre han; în frunte pă- şea ferm mr. Hall, roş la faţă ca un rac, apoi venea mr. Bobby Jaffers, jandarmul satului, iar la urmă — prudentul domn Wadgers. Veniseră înarmaţi cu un mandat de arestare.

Zgomotoasă, lumea oferea din belşug informaţii (care se potriveau una cu alta ca nuca-n perete) peste cele întîmplate.

— Cu cap sau fără cap — declara Jaffers — eu trebuie să-l arestez şi am să-l arestez!

Domnul Hall urcă treptele şi merse drept la uşa odăii de oaspeţi, pe care o găsi deschisă.

— Jandarm — rosti el — fă-ţi datoria!

Jaffers păşi înăuntru, Hall după el şi — tot cel din urmă — Wadgers… În semiobscuritatea încăperii se profila arătarea fără cap, ţinînd o coajă de pîine într-una din mîinile înmănuşate şi o bucată de brînză în cealaltă.

— Ăsta-i! strigă Hall.

— Ce dracu mai înseamnă şi asta? izbucni o voce mînioasă, care venea cam din dreptul gulerului.

— Al naibii de ciudat mai arăţi, stimate domn, în-cepu mr. Jaffers. Dar, cu cap sau fără cap, mandatul spune numai „arestaţi persoana”[1] şi datoria-i datorie…

— La o parte! strigă arătarea, dîndu-se înapoi.

---

[1] Joc de cuvinte: în englezeşte, cuvîntul body înseamnă şi persoană şi corp (deci: „arestaţi corpul”). (n. t.)

Cît ai clipi, azvîrli în aer pîinea şi brînza, iar Hall apucă tocmai la timp cuţitul de pe masă, care era cît pe ce să urmeze acelaşi drum. Deodată, omul fără cap îşi smulse mănuşa stîngă, care nimeri drept în obrazul lui Jaffers. La care, mr. Jaffers, întrerupîndu-şi declaraţia cu privire la mandatul de arestare, se repezi la străin, îl apucă de mîneca din care nu ieşea nici o mînă, şi-l înşfăcă de gîtul invizibil. O lovitură răsunătoare primită în fluierul piciorului îi smulse un urlet, dar mr. Jaffers nu slăbi strînsoarea. Hall strecură cuţitul de-a lungul mesei către domnul Wadgers — care se foia de colo pînă colo, ca portarul unei echipe de fotbal în ofensivă — apoi, cînd Jaffers şi străinul, încleştîndu-se şi cărîndu-şi la pumni, se împinseră pînă în dreptul lui. Hall dădu să sară în ajutor. Un scaun care se găsea în drum se prefăcu în ţăndări şi luptătorii se prăvăliră unul peste celălalt.

— Apucă-l de picioare, şuieră Jeffers.

Străduindu-se să aplice instrucţiunea primită mr. Hall se pomeni cu un picior în coaste, care-l scoase din luptă pentru cîteva clipe. Cît despre mr. Wadgers, acesta, constatînd că decapitatul a reuşit să iasă de sub Jaffers şi să-i înfigă genunchiul în piept, se retrase uşurel, cu cuţitul în mînă, înspre uşă, unde se ciocni de mr. Huxter şi de vizitiul din Sidderbrige, care alerga-seră în sprijinul legii şi al ordinei. În acelaşi moment căzură din dulap cîteva sticle, şi încăperea se umplu de o duhoare înţepătoare.

— Mă predau! strigă necunoscutul, deşi îl ţinea pe Jaffers ţintuit sub el. Sări în picioare gîfîind — stranie nălucă, fără cap şi fără mîini (îşi scosese între timp şi mănuşa

dreaptă) — şi, cu răsuflarea tăiată, gemu: N-are nici un rost!

Părea lucrul cel mai nebunesc din lume să auzi gla- sul acela care venea din văzduh. Dar ţăranii din Sussex sînt poate oamenii cei mai cu picioarele pe păniînt. Jaffers se ridică şi el, şi scoase o pereche de cătuşe, dar se opri brusc, cu ochii holbaţi. Îşi dăduse vag seama de absurditatea întregii situaţii.

— Ia te uită! Fir-ar să fie! După cîte văd, nu pot să le folosesc!

Omul fără cap îşi trecu braţul de-a lungul hainei şi, ca prin minune, nasturii pe care-i atingea mîneca lui goală se descheiau. Apoi bolborosi ceva — că ar fi primit o lovitură în picior — şi se aplecă. Părea că-şi pipăie pantofii şi ciorapii.

— Vai de mine! — a strigat deodată Huxter — ăsta nu-i om, e fantomă! Numa' haine goale! Ia uitaţi! I se vede prin guler căptuşeala hainelor, pînă jos! Pot să-mi bag şi mîna!

A întins mîna, dar se pare că s-a lovit de ceva în aer, căci s-a tras înapoi cu un strigăt ascuţit.

— Te rog să nu-mi mai bagi degetele în ochi, răsună vocea aeriană, pe un ton de cruntă indignare. Realita- tea este că mă aflu aici, cu cap, mîini, picioare şi tot restul, dar că întîmplător sînt invizibil. E foarte neplăcut, dar aşa sînt. Asta nu înseamnă că trebuie să fiu rupt în bucăţi de orice bădăran idiot din Iping, nu-i aşa?

Costumul de haine, descheiat în întregime şi atîrnînd de un suport nevăzut, se ridică în sus, cu mînecile îndoite proptite în şold.

Între timp mai intraseră şi alţi localnici, aşa încît odaia era înţesată de lume.

— Nu zău, invizibil? îl zeflemisi Huxter, fără să se sinchisească de protestele lui. Cine dracu a mai auzit aşa ceva?

— O fi poate ciudat, nu zic nu, dar cred că nu-i o crimă. De ce să fiu maltratat în halul ăsta de un poli- ţist?

— A, păi asta-i altă poveste, ripostă Jaffers. Desigur că în întunecimea de aici e cam greu să te vadă omul, dar eu am un mandat de arestare în regulă. Şi nu te urmărim pentru că eşti invizibil, ci pentru spargere. A fost prădată o casă şi s-au furat bani.

— Ei şi?

— Şi circumstanţele arată în mod evident că...

— Prostii! i-o tăie Omul Invizibil.

— Nădăjduiesc că e precum spuneţi, domnule! Dar am primit anumite instrucţiuni...

— Bine, admise brusc arătarea. Am să vin. Am să vin. Dar fără cătuşe.

— Aşa se obişnuieşte, răspunse Jaffers.

— Fără cătuşe! puse condiţia năluca.

— Scuzaţi-niă, dar...

Dintr-o dată, arătarea se trînti pe un scaun şi, îna- inte ca cineva să se fi putut dumeri, papucii, ciorapii şi pantalonii erau azvîrliţi grămadă sub masă. Apoi Omul Invizibil sări în sus şi haina zbură şi ea cît colo...

— Staţi, opriţi-l! strigă Jaffers, dîndu-şi seama de ce se întîmplă. Înşfăcă vesta, dar, cu o smucitură, cămaşa lunecă afară din ea abandonînd-o moale în mîna lui. Prindeţi-l! zbieră jandarmul, agitînd vesta. Dacă o s-apuce să-şi dea jos toate hainele...

— Prindeţi-!! striga toată lumea. Dădură cu toţii navală spre cămaşa albă care flutura

— unică mărturie vizibilă a existenţei necunoscutului.

Una din mînecile cămăşii îi trînti lui Hall drept în faţă o directă care-i curmă avîntul şi-l împinse înapoi peste moş Toothsome, paracliserul; într-o clipă, cămaşa se trase singură în sus şi începu să se zbată în gol şi să dea din mîneci, — întocmai ca o cămaşă pe care-o dezbraci peste cap. Jaffers puse mîna pe ea, dar nu făcu decît să-i ajute fantomei la dezbrăcat. Ceva din văzduh îl plesni peste gură, îi trase iute bastonul din mînă şi începu să-l croiască pe Teddy Henfrey drept în creştet.

— Atenţie! strigau cu toţii, năpustindu-se la întîm- plare şi lovind în vînt. Prindeţi-l!

— Închideţi uşa!

— Nu-l lăsaţi să scape!

— Am prins ceva!

— E-aici!

Era un adevărat balamuc. Peste fiecare combatant se abătea o ploaie de pumni... Sandy Wadgers, isteţ ca totdeauna, ba de astă dată cu deşteptăciunea stimulată de o lovitură zdravănă în nas, deschise uşa şi o şterse. Îmbulzindu-se orbeşte, ceilalţi fură îngrămădiţi în col-ţul uşii. Loviturile cădeau ca grindina. Phipps, unitarianul[1] pierdu un dinte din faţă, iar Henfrey fu rănit la zgîrciul urechii. Jaffers primi un pumn sub bărbie şi, întorcîndu-se, puse mîna pe un corp solid care se găsea între el şi Huxter ***dan la mêlée***[2] împiedicîndu-i să se apropie unul de celălalt. Era pieptul vînjos al Omului Invizibil. O clipă mai tîrziu, întreaga masă de oameni întărîtaţi, prinşi în focul încăierării, dădu năvală în coridorul înţesat de lume.

---

[1] Membru al unei secte religioase. (n. t.)

[2] În franceză în text: în îmbulzeală. (n. t.)

— Am pus mîna pe el! zbieră jandarmul. Icnind şi clătinîndu-se, cu faţa congestionată şi vinele umflate, ţinea piept unui duşman nevăzut, în mijlocul acestui vălmăşag.

Lumea se înghesuia claie peste grămadă, în vreme ce extraordinara pereche îşi croia drum spre uşa de la intrare şi se dădea de-a berbeleacul pe cele cîteva trepte ale hanului. Cu glasul gîtuit, Jaffers a scos un urlet, s-a încleştat din toate puterile de prada lui şi, apărîn- du-se cu genunchii, s-a prăbuşit greoi, lovindu-se cu capul de pietriş. Numai atunci degetele lui au slăbit strînsoarea.

Izbucniră răcnete turbate: „Prindeţi-l!” „Invizibi- lul!” şi aşa mai departe. Un tînăr (care nu era de prin partea locului şi al cărui nume nu l-am putut afla) se repezi dintr-o dată şi înşfăca ceva, care i se smulse din mînă şi-l aruncă peste corpul poliţistului. De partea cealaltă a drumului, o femeie îmbrîncită dete un ţipăt... un cîine, care părea să fi primit o lovitură de picior, chelălăi şi fugi urlînd în curtea lui Iluxter... Acestea fură singurele semne lăsate de Omul Invizibil în tre- cerea lui. Cîtva timp, oamenii rămaseră năuciţi, gesti- culînd în neştire... apoi, dintr-o dată, încolţi panica şi, cît ai bate din palme, se împrăştiară cu mic şi mare prin sat, ca frunzele uscate luate de vînt. Doar Jaffers zăcea nemişcat, sub prima treaptă a scării hanului, cu faţa în jos şi genunchii îndoiţi.

VIII. ÎN TRECERE

Capitolul al optulea este extrem de scurt şi relatează următorul fapt: în vreme ce moţăia în plin cîmp, sin- gur cuc, fără ca pe o rază de două mile în jur să mai existe vreun alt suflet (cel puţin aşa gîndea el), Gib- bins, naturalistul amator din regiune, a auzit că în apropierea lui cineva tuşeşte, strănută şi înjură cu foc. Iute a deschis ochii, dar n-a văzut nimic! Ei bine, şi totuşi se auzea un glas care continua să înjure, cu acea varietate şi bogăţie de imagini ce caracterizează înjurăturile unui om cult. Glasul a ajuns la un maxi-mum de intensitate, apoi s-a auzit din ce în ce mai slab şi s-a pierdut în depărtare, înspre Adderdean — aşa i s-a părut lui mr. Gibbins. Încă un strănut con-vulsiv — apoi tăcere. Naturalistul nu aflase nimic despre întîmplările din dimineaţa aceea, dar fenomenul era atît de uluitor, de tulburător, încît iubitorul naturii a simţit că tot calmul lui filozofic i se spulberă; s-a ridicat în grabă şi a luat-o la sănătoasa înspre sat, cu toată iuţeala de care era în stare.

IX. DOMNUL THOMAS MARVEL

Ca să-l cunoaşteţi pe mr. Thomas Marvel, trebuie să vă închipuiţi o persoană cu o mutră rubicondă şi mo-bilă, din care erupe un nas cilindric, cu o gură băloasă,

lăbărţată, în necontenită mişcare, şi o barbă teribil de zbîrlită. Corpul lui avea tendinţă spre ***embonpoint***[1]***,*** pe care o scoteau în relief şi picioarele scurte. Purta un joben de mătase pluşată. Nasturii costumului său erau sistematic înlocuiţi cu sforicele şi şireturi de pantofi, care se zăreau prin punctele mai delicate ale îmbrăcăminţii; aşadar, era vădit că acest personaj este un celibatar convins.

Domnul Thomas Marvel şedea la marginea drumului care ducea spre Adderdean, cam la o milă şi jumătate de Iping. Picioarele, vîrîte în şanţ, se lăfăiau în nişte ciorapi plini de găuri, prin care apăreau degetele mari, grosolane, ce străpungeau văzduhul ca urechile unui cîine la pîndă. Omul nostru contempla leneş — pe toate le făcea el cu lene — o pereche de ghete cu şiret. Era cea mai trainică pereche de ghete din cîte nimerise el în ultima vreme, atîta doar că-i erau cam prea mari... dimpotrivă, cele pe care le purtase înainte îi veniseră ca turnate, dar mergeau numai pe vreme uscată, pentru bunul motiv că aveau o talpă care nu ţinea la ume-zeală... Mr. Thomas Marvel nu putea suferi ghetele prea mari, dar nici umezeala la picioare nu-i era pe plac.

[1] În franceză în text — pîntec; îngrăşare. (n. t.)

Pînă atunci nu cugetase niciodată serios care din cele două alternative îi era mai nesuferită, dar azi era o zi minunată şi dumnealui tot nu avea ceva mai bun de făcut. Aşa că-şi orînduise frumos pe iarbă cele patru ghete şi acum se uita la ele. Şi tot privindu-le cum zăceau acolo, în iarbă, printre florile de cîmp, îi veni dintr-o dată ideea că amîndouă perechile erau tare urîte. N-a fost cîtuşi de puţin surprins cînd a auzit o voce în spatele lui:

— Oricum, se cheamă că sînt ghete, a rostit Vocea.

— Bah! ghete de pomană! Mr. Thomas Marvel ţinea capul aplecat pe o parte şi le privea cu dezgust. Şi să fiu al naibii dacă ştiu care din două-i a mai nenorocită pereche din lumea asta blestemată!

— Hm! făcu Vocea.

— La drept vorbind, am umblat eu şi cu ciubote mai proaste. Am umblat şi fără nimic. Da' niciodată n-am purtat pe picior ceva atît de impertinent de urît, — dacă-mi îngăduiţi să mă exprim astfel. Zilfe întregi am cerşit — printre altele — o pereche de ciubote, dom'le, pen'că de ***astea*** mă săturasem. Nu n-ar fi trainice, nu zic aşa vorbă, da' unui gentleman care bate toată ziulica drumurile, aşa ca mine, i se mai face şi lehamite de încălţările lui, aşa-i? Dacă vrei să mă crezi, în tot ţinutul ăsta blestemat n-am căpătat nimic altceva decît ciubotele astea. Uită-te bine la ele! Şi trebuie să ştii că-i o regiune unde poţi să găseşti în general ghete bunişoare. Da' uite aşa-i ghina mea afurisită! Pot să zic că de zece ani şi mai bine nu-mi procur încălţămintea decît din ţinutul ăsta. Şi după toate, te mai şi tratează ca pe vagabonzi!

— E o regiune infectă şi locuitorii-s nişte porci! se pronunţă Vocea.

— Nu-i aşa? întări mr. Thomas Marvel. Mamă, mamă! Şi perechea asta de ciubote-i şi mai infectă ca toţi la un loc!

Întoarse capul peste umărul drept, ca să vadă ce fel de ghete poartă celălalt — voia omul să facă o comparaţie — dar vai! nu vedeai nici măcar picioarele, dărmite ghete! Întoarse capul la stînga, dar nici acolo nu existau picioare şi nici ghete. Pe faţă i se întipări o uimire fără seamăn.

— Da’ unde eşti, musiu? întrebă el peste umăr ridi- cîndu-se în patru labe. În faţa lui se întindea un cîmp pustiu, presărat cu tufişuri ţepoase de mărăcini, printre care se zbenguia vîntul.

— Oi fi eu beat? se întrebă mr. Marvel. Avusei vedenie? Vorbii de unu’ singur? Ce dracu?

— Nu te speria, rosti Vocea.

Domnul Marvel sări în picioare.

— Ia nu mai face pe vintrelocul cu mine! Unde-mi eşti? Eu să mă sperii, i-auzi la el!

— Nu te speria! repetă Vocea.

— Tu ai să te sperii peste un minut, idiotule! ameninţă mr. Thomas Marvel. Unde dracu te-ai băgat? Numai să pun laba pe tine...

Nu primi nici un răspuns.

— De unde vorbişi, mă, din groapă?

Nici un răspuns.

Prostit de uimire, vagabondul încremeni aşa cum era, desculţ şi cu haina atîrnîndu-i pe un umăr.

„Piu, piu”, făcu o ciovlică în depărtare.

— Ha, i-auzi, piu, piu, făcu şi mr. Marvel. Mie nu-mi arde de glumă. Cîmpul era la fel de pustiu, din zare pînă-n zare; neumblat de nimeni, drumul, cu gropile lui şi cu stîlpii

care-l mărgineau, şerpuia lin dinspre miazănoapte spre miazăzi, iar pe bolta albastră, în afară de pasărea care piuise, nu se mai vedea nimic.

— Doamne, nu mă lăsa! îngînă zdrenţărosul, trăgîn- du-şi haina pe umeri. Asta de la pileală mi se trage, să fiu al dracului dacă nu-i aşa!

— Nu-i băutura, îl contrazise Vocea. Nu te prosti!

— Oh! făcu mr. Marvel, şi faţa i se înălbi pe sub petele roşii. E de la pileală... repetau într-una, fără glas, buzele lui. Se învîrti încet în jurul propriei axe, holbîndu-se în toate părţile. Să jur, nu alta, că am auzit o voce! bolborosi el.

— Desigur că ai auzit.

— Poftim, iar a început! se tîngui vagabondul, în- chizînd ochii şi prinzîndu-şi fruntea în mîini cu un gest tragic. Deodată, însă, fu apucat de guler şi scuturat zdravăn — treabă care-l ameţi şi mai rău.

— Nu fi idiot! îl dojeni Vocea.

— Mi-am ieşit din minţi! E de rău, ce mai încoa' şi-ncolo. Asta-i fiin'că m-am necăjit cu nenorocitele alea de ciubote. Mi-am ieşit de-a binelea din minţi. Sau or fi strigoi pe aici?

— Nici una, nici alta, interveni Vocea. Ascultă!

— Nebunule! mormăi încet mr. Marvel.

— O clipă! Vocea, străbătută de un tremur, din pricina sforţării de a se stăpîni, căpătase un ton poruncitor.

— Ei, ce e? Vagabondul avea senzaţia stranie că-i apasă cineva un deget în piept.

— Crezi că sînt numai o închipuire — o nălucă?

Mr. Thomas Marvel îşi frecă ceafa.

— Da' ce alta poţi să fii?

— Foarte bine... Vocea avea acum un ton blajin. Atunci am de gînd să arunc cu pietre în dumneata pînă ai să-ţi schimbi părerea.

— Da’ unde eşti, omu’ lu’ Dumnezeu?

Nici un răspuns. Deodată, prin aer şuieră o piatră, care zbură la un fir de păr de umărul domnului Mar- vel. Întorcîndu-se, vagabondul văzu cum o altă piatră sare de pe pamînt, descrie o traiectorie complicată, ră- mîne o clipă în suspensie şi se repede apoi spre picioarele lui, cu o iuţeală de glonţ. Era prea aiurit ca să se mai poată feri. Încă un şuierat, şi iat-o că lunecă în şanţ, nu înainte de a-i fi zdrelit un deget care-i ieşea din ciorapul găurit. Urlînd ca din gură de şarpe, mr. Thomas Marvel sări într-un picior şi o luă la fugă... dar se împiedică de un obstacol nevăzut şi, executînd o tumbă, căzu pe şezut.

— Ei, tot mai sînt o închipuire, ce zici? (o a treia piatră descria o curbă în văzduh şi rămînea suspendată peste capul vagabondului).

Drept răspuns mr. Marvel încercă să se ridice în picioare, dar fu iarăşi rostogolit pe jos. De data asta rămase nemişcat.

— Dacă te mai opinteşti o dată — îl ameninţă Vocea — îţi arunc piatra în cap.

— Asta-i vrăjitorie curată! exclamă mr. Thomas Marvel.

Se aşeză, îşi pipăi degetul lovit şi-şi aţinti privirile asupra celui de-al treilea proiectil.

— Nu pot să înţeleg şi pace! Pietre care zboară singure... Pietre care vorbesc... Pun-te jos, piatră! Sparge-te! Mă predau.

Piatra căzu la pămînt.

— E foarte simplu, îi explică Vocea. Sînt un om invizibil.

— Nu bate cîmpii! Mr. Marvel gîfîia de durere. Unde te-ai ascuns, cum ai făcut-o, nu ştiu. Mă dau bătut.

— Dar e foarte simplu, stărui Vocea. Sînt invizibil. Vreau să pricepi acest lucru.

— Asta poa' s-o vadă orişicine, nu-i nevoie să mă iei aşa repede, domnule! Ei, da' zi şi mie, cum te-ai ascuns?

— Sînt invizibil. Asta-i toată povestea. Şi asta vreau să te fac să înţelegi.

— Da' unde eşti? îl întrerupse domnul Marvel.

— Aici — în faţa dumitale, la şase yarzi.

— Haide, haide! Că n-oi fi orb! P-ormă ai să-mi zici că eşti făcut din vînt! Eu nu-s un fraier d-ăia la care poţi să le torni gogoşi!

— Ei bine, sînt făcut din aer. Acuma te uiţi prin mine.

— Cum, nu-i nici un pic de materie în dumneata? ***Vox et***[1]... cum sună mai departe aiureala asta?

— Da' de unde, sînt o făptură omenească — sînt voinic, am nevoie de hrană şi de băutură, am nevoie de haine... Atîta tot, că

[1] În latină în text. Începutul unei zicale latine: ***Vox et praeterea nihil:*** O voce, altceva nimic. (n. t.)

sînt invizibil. Pricepi? Invizibil. E foarte simplu. In-vi-zi-bil!

— Cum adică, exişti în carne şi oase?

— Da, exist în carne şi oase.

— Dă-mi o mînă, dacă exişti! Atunci poate-o să mi se pară mai adevărat... Of, doamne! mi-ai rupt mîna! Văleu, nu mă strînge aşa!

Degetele mîinii sale libere pipăiră mîna care-i încleştase încheietura, apoi sfioase alunecară mai departe, atinseră un braţ, dădură peste un piept musculos şi se opriră pe o mutră bărboasă.

— M-ai făcut praf! exclamă vagabondul, năuc de uimire. Asta-i mai tare ca luptele de cocoşi! Grozav de interesant! Şi uite, pot să văd direct prin dumneata   un iepure care aleargă, la vreo juma’ de milă de-aici! Nici o bucăţică din dumneata nu se vede — da’ stai! Examină cu băgare de seamă un anumit punct din spaţiul aparent vid. N-ai mîncat cumva pîine cu brînză? întrebă el, apucînd braţul invizibil.

— E-adevărat. N-au fost încă digerate.

— Aşa, înţeleg. Ciudat soi de fantomă mai eşti.

— Mă rog, mă rog, dar nu-i nici pe jumătate atît de miraculos cît îţi închipui dumneata.

— Pentru pretenţiunile mele modeste e de ajuns de miraculos, replică mr. Thomas Marvel. Da’ cum ai reuşit? Cum dracu ai făcut-o?

— E o poveste lungă. Şi afară de asta...

— Îţi zic drept, toată chestia m-a dat gata! mărturisi mr. Marvel.

— Ceea ce ţin să-ţi spun acuma este următorul lucru: am nevoie de ajutor. Nu mai am încotro. Am nimerit din întîmplare peste dumneata. Rătăceam, nebun de furie,

gol, neputincios. Eram în stare să ucid... Şi te-am văzut...

— Maică doamne!

— Am venit în spatele dumitale, am şovăit, am mers mai departe...

Expresia feţei vagabondului era cum nu se poate mai grăitoare.

— Apoi m-am oprit. „Iată, mi-am zis, un prigonit ca şi mine. Ăsta-i omul care-mi trebuie!” Aşa că m-am întors din drum şi m-am apropiat de dumneata. Şi...

— Doamne! Sînt zăpăcit de-a binelea. Pot să te întreb: cum vine asta? şi ce fel de ajutor îţi trebuie?

— Vreau să-mi ajuţi să găsesc haine şi un adăpost, şi aşa mai departe. Pe ale mele le-am părăsit de mult. Dacă nu vrei — bine!... Dar ai să vrei — trebuie!

— Uite ce-i, eu sînt prea dărîmat. Nu mai da în mine şi lasă-mă să plec. Trebuie să-mi revin un pic. Uite, aproape că mi-ai zdrobit degetul. Toate astea n-au nici o noimă. Jos cîmpul gol, sus cerul gol... Cît cuprinzi cu ochii nu vezi nimic. Natura şi iar natura. Şi dintr-o dată vine un glas... un glas din cer. Şi pietre. Şi o mînă care te strînge. Maică doamne!

— Vino-ţi în fire — porunci Vocea — pentru că va trebui să faci treaba pe care m-am gîndit să ţi-o încredinţez.

Brusc, domnul Marvel îşi dezumflă fălcile şi căscă ochii.

— Te-am ales pe dumneata, urmă Vocea. Eşti singurul muritor, afară de cîţiva idioţi de acolo, care ştie că există un om invizibil. Trebuie să fii ajutorul meu. Ajută-mă şi voi face lucruri mari pentru dumneata. Un om invizibil este un om puternic. Se întrerupse o clipă, strănutînd de mama focului.

— Dar dacă mă trădezi, dacă nu faci ce-ţi spun eu...

Se întrerupse iarăşi şi lovi cu sete în umărul vagabondului. Cu un urlet de spaimă, nenorocitul sări în lături.

— N-am să te trădez, scînci el. Nici să nu te gîn- deşti la aşa ceva, orice-ar fi. Nu doresc decît să te ajut — zi-mi numa' cetrebuie să fac. (Doamne sfinte!) Uite, sînt gata să fac tot ce-mi ceri...

X. VIZITA LUI MR. MARVEL LA IPING

După ce s-a spulberat primul val de panică, sătenii din Iping s-au apucat să discute cu înflăcărare. În su-flete năvălea îndoiala — o îndoială iraţională, inexpli-cabilă. Dar aşa-i felul oamenilor. Era mult mai lesne să nu crezi în existenţa unui om invizibil (mai cu seamă că aceia care-l văzuseră mistuindu-se în văzduh sau care-i simţiseră braţul vînjos puteau fi număraţi pe degete). Şi-apoi, chiar dintre aceşti martori, mr. Wad- gers era absent, deoarece se baricadase la el acasă, îndărătul zăvoarelor şi al drugilor, iar Jaffers zăcea în nesimţire, în odaia de oaspeţi de la ,,Poştalionul cu cai". Ideile mari şi fenomenele neobişnuite, care depăşesc experienţa noastră comună, au adesea mai puţină înrîurire asupra oamenilor decît faptele mărunte, concrete.

Satul era împodobit cu flamuri şi toată lumea purta haine de sărbătoare. De o lună şi mai bine se pregăteau cu toţii pentru

Rusalii. În după-ainiaza acelei zile, chiar şi cei care credeau toată povestea prinseră să-şi reia micile distracţii — oarecum cu titlul de încercare. Bănuiau ei că „Nevăzutul” o fi dat bir cu fugiţii. Cît despre cei care nu credeau nimic, pentru ei totul nu însemna decît o farsă. Dar toţi locuitorii — fie că cre-deau, fie că nu — se simţeau foarte apropiaţi unii de alţii în ziua aceea.

În livada lui mr. Haysman se înjghebase un cort, sub al cărui acoperămînt doamna Bunting şi alte cîteva doamne serveau ceaiuri. Afară, elevii şcolii de dumi-nică se jucau sub gălăgioasa supraveghere a curato- rului şi a domnişoarelor Cuss şi Sackbut. Fără îndoială, în aer plutea, uşoară, o umbră de nelinişte, dar cei mai mulţi dintre săteni aveau bunul simţ de a nu-şi exterioriza temerile imaginare care-i chinuiau. O coardă înclinată, instalată pe pajişte, avînd la un capăt un mîner format dintr-un scripete, care atunci cînd îl apucai te zvîrlea dintr-o dată într-un sac de la capătul celălalt, — se bucura de mare trecere printre tineri, ca de altfel şi scrîncioburile şi tirul cu nuci de cocos. Promenada era în toi şi orga mecanică umplea văzduhul cu un miros nesuferit de benzină şi cu o muzică la fel de nesuferită.

Membrii clubului, care de dimineaţă asistaseră la slujbă, se împodobiseră cu minunate cocarde roze şi

verzi, iar unii, mai frivoli, îşi împopoţonaseră pălăriile, mari cît strachina, cu funde şi panglici viu colorate. Prin perdeaua vie de iasomie din faţa ferestrei sau prin uşa deschisă a casei lui (prin care din ele preferai să te uiţi), îl puteai vedea pe moş Fletcher, cocoţat pe o scîndură susţinută de două scaune, bălăbănindu-se ca să-şi menţină echilibrul; bătrînul — care avea concepţii severe asupra rînduielii sărbătorilor — îşi spoia de zor tavanul odăii din faţă.

Pe la vreo patru şi-a făcut apariţia în sat un străin care venea dinspre cîmp. Era un individ scund, îndesat, care purta pe cap un ţilindru din cale-afară de jerpelit. Părea că abia-şi mai trage răsuflarea. Fălcile ba i se umflau, ba i se fleşcăiau. Faţa-i pătată oglindea o nespusă îngrijorare. Umbla cu mişcări repezite, dar parcă împins de la spate. A făcut colţul la biserică şi s-a îndreptat spre „Poştalionul cu cai". Printre alţii, îşi aminteşte şi moş Fletcher că-l văzuse; ba chiar, pri- vindu-l, bătrînul domn fusese atît de mirat de curioasa stare de agitaţie a străinului, încît din nebăgare de seamă i s-a prelins nişte var de pe bidinea în mînecă...

Proprietarul tirului cu nuci de cocos a avut impresia că ciudatul drumeţ vorbeşte de unul singur, iar mr. Huxter a remarcat acelaşi lucru. Necunoscutul s-a oprit în dreptul scării „Poştalionului cu cai". Potrivit declaraţiilor domnului Huxter, părea că se luptă aprig cu el însuşi, înainte de a se hotărî să intre în han. În cele din urmă a urcat treptele, a luat-o spre stînga şi, ajun- gînd la uşa odăii de oaspeţi, a deschis-o. Huxter a auzit nişte glasuri care veneau din

odaie, iar cineva din local i-a atras străinului atenţia că s-a înşelat.

— Camera aceea-i ocupată, l-a înştiinţat Hall. Străinul a închis uşa cu stîngăcie şi s-a întors în local.

După cîteva minute s-a ivit din nou în uliţă, şter- gîndu-şi buzele cu dosul palmei; pe faţă i se aşternuse o expresie de calmă satisfacţie, care i-a făcut domnului Huxter impresia de prefăcătorie. S-a uitat de jur împrejur cîteva momente, apoi s-a îndreptat pe furiş spre poartă. Îndată după aceea fereastra odăii de oaspeţi

s-a deschis. După o clipă de uşoară şovăială, străinul s-a rezemat de unul din stîlpii porţii, a scos din buzu- nar o pipă scurtă, de lut, şi s-a apucat s-o umple. Se vedea că-i tremură degetele. Apoi, cu o mişcare stîngace şi-a aprins pipa şi, împreunindu-şi braţele la piept, a început să fumeze alene — atitudine dezminţită însă cu totul de ocheadele repezi pe care le arunca mereu în jur...

Lui Huxter, care privea pe deasupra cutiilor din fereastra tutungeriei, nu i-a scăpat nimic din toate astea; purtarea ciudată a individului l-a determinat să rămînă la postul său de observaţie.

La un moment dat, străinul se îndreptă din şale, îşi vîrî pipa în buzunar şi pătrunse în curtea hanului, dis- părînd din vederea domnului Huxter. Bănuind că este martorul unei nevinovate găinării, tutungiul sări din dosul tejghelei şi alergă în uliţă ca să prindă hoţul. Tocmai atunci se ivi iarăşi omul nostru, cu ţilindrul căzut pe-o ureche. Într-o mînă ţinea un balot destul de mărişor, învelit într-o faţă de masă albastră, iar în cealaltă — trei cărţi, legate la un loc (cu bretelele vicarului, după cum s-a dovedit ulterior...) Dînd cu ochii de Huxter, tresări speriat, făcu iute stînga-mpre- jur şi o luă la fugă. „Puneţi mîna pe el!” răcni Huxter şi porni pe urmele hoţului.

Senzaţiile prin care avea să treacă domnul Huxter au fost intense, dar de scurtă durată. Îl văzu pe străin alergînd drept în faţa lui, apoi dispărînd după colţul bisericii, pe drumul cîmpului. În goana lui, cuprinse cu ochii, ca într-o străfulgerare, flamurile, panorama sărbătorii săteşti, cîteva figuri întoarse spre el... Zbieră încă o dată: „Puneţi mîna pe hoţ!” şi alergă mai de-

parte, vitejeşte. Dar abia făcuse vreo zece paşi, cînd, fără veste, glezna îi fu ţintuită în loc ca de un cleşte nevăzut. Oprit din avîntul lui, se trezi că zboară prin aer cu o iuţeală de necrezut. Deodată însă, zări pămîn-tul foarte aproape de ochi... În juru-i, lumea făcu explozie, prefăcîndu-se într-un milion de scîntei, care se fugăreau într-un vîrtej nebun şi... „ce-a urmat nu l-a mai interesat”.

XI. CE S-A ÎNTÎMPLAT LA „POŞTALIONUL CU CAI"

Acum, ca să înţelegem limpede cele ce s-au petrecut la han, e nevoie să ne întoarcem la momentul în care mr. Marvel a intrat pentru întîia oară în cîmpul vizual al domnului Huxter.

Tocmai atunci se aflau în camera de oaspeţi mr. Cuss şi mr. Bunting. Cei doi domni se hotărîseră să întreprindă o cercetare asupra ciudatelor întîmplări care avuseseră loc în dimineaţa aceea, şi, cu îngăduinţa lui Hall, examinau cu atenţie lucrurile rămase de la omul invizibil. Jaffers îşi revenise puţin din căzătură şi plecase acasă, ajutat de prietenii lui plini de compasiune, iar mrs. Hall adunase lucrurile împrăştiate ale fostului locatar şi făcuse ordine în cameră.

De la bun început, Cuss zări pe masa de lîngă fereastră — acolo unde obişnuia să lucreze straniul personaj — trei caiete groase, scrise de mînă. Toate trei erau intitulate ,,Jurnal".

— Jurnal! exclamă Cuss, aşezînd cele trei volume pe masă. Asta înseamnă că, de bine de rău, o să aflăm ceva. Vicarul şedea la masa din mijloc, cu coatele pe ea.

— Jurnal! repetă Cuss. Se aşeză şi el pe un scaun, puse două volume unul peste altul şi, sprijinindu-l de ele pe al treilea, îl deschise. Hm! nici un nume pe prima pagină!... Drace!... Numa' cifre... cifre... figuri...

Bunting veni lîngă felcer şi privi peste umărul lui. Cu o mutră subit dezamăgită, Cuss răsfoia paginile.

— Ia uite-aicea! Sînt numai cifre, Bunting.

— Diagrame n-ai văzut? întrebă vicarul. Nici măcar o ilustraţie care să arunce vreo lumină în această taină?...

— Uită-te şi dumneata. O parte e numai matematică, alta parte e scrisă în ruseşte sau în altă limbă (judecînd după litere), şi alta-i pe greceşte. Acuma, în ceea ce priveşte greaca, cred că dumneata...

— Mdaa, desigur... făcu reverend mr. Bunting sco- ţîndu-şi ochelarii şi ştergîndu-i, năpădit dintr-o dată de un simţămînt penibil (bruma de elină care mai rătăcea prin mintea lui nu merita să se mai pomenească de ea) Iii, da, da, desigur, textul grecesc ne-ar putea furniza niscaiva indicii...

— Să-ţi aduc un scaun.

Domnul Bunting îşi ştergea într-una ochelarii.

— Aş vrea în prealabil să mă uit prin toate volumele. Doresc să-mi formez mai întîi o impresie generală, înţelegi, dragul meu, şi apoi o să putem căuta şi indiciile care ne interesează.

Tuşi, îşi puse ochelarii, şi-i potrivi cu grijă pe nas, mai tuşi o dată... dorea din tot sufletul să se întîmple ceva care să împiedice ruşinea — ruşinea ce părea inevitabilă! În sfîrşit, luă volumul pe care i-l întindea Cuss cu un gest neglijent.

Atunci s-a întîmplat ceva.

Uşa s-a deschis brusc.

Amîndoi au sărit ca fripţi şi şi-au întors iute capetele. Zărind o mutră plină de pete roşcovane, care ieşea de sub un ţilindru pluşat, au răsuflat uşuraţi.

— Aici e cîrciuma? întrebă intrusul cu o voce dogită, rămînînd în uşă şi mişcîndu-şi ochii în toate părţile.

— Nu, răspunseră cei doi gentlemani într-un glas.

— În partea cealaltă, omule, adăugă vicarul.

— Şi, te rog, închide uşa! completă mr. Cuss iritat.

— În regulă, făcu noul venit, pe un ton de bas care contrasta în chip ciudat cu glasul răguşit dinainte. Aveţi dreptate, adăugă el, revenind la vocea-i dogită. Dă-i bătaie! şi dispăru, trăgînd uşa după el.

— Părea să fie un marinar, nu? (mr. Bunting avea acum o temă de discuţie). Tare simpatici oameni! Desigur că şi acel „Dă-i bătaie” trebuie să fie o expresie marinărească. Ce-o fi însemnînd oare?

— N-am idee, răspunse Cuss. Nervii mei sînt foarte zdruncinaţi astăzi. Uşa asta care s-a deschis aşa, deodată… Eram cît pe-aici să sar în sus!

Mr. Bunting zîmbi, ca şi cum el însuşi n-ar fi sărit în sus.

— Şi acum — rosti el cu un oftat — să revenim la cărţile astea…

— O secundă. Cuss se duse să încuie uşa. Acum nădăjduiesc că n-o să ne mai întrerupă nimeni.

În timp ce felcerul răsucea cheia în broască, cineva nevăzut fîrnîi pe nas, parcă în bătaie de joc.

— Un lucru este incontestabil, începu Bunting, tră- gîndu-şi scaunul lîngă Cuss. În ultimele zile au avut loc în satul nostru cîteva întîmplări foarte, foarte ciudate. Vezi, dragul meu, eu nu pot să cred în povestea asta absurdă cu omul invizibil…

— E de necrezut — îucuviinţă Cuss — de necrezut. Dar un fapt rămîne sigur, că eu am privit — am privit cu ochii mei, prin golul din mineea aceea!

— Dar dumneata ai… eşti sigur… Închipuie-ţi, de pildă, că la mijloc o fi fost

vreo oglindă sau mai ştiu eu ce... Halucinaţiile se produc atît de uşor! Nu ştiu dacă ai văzut vreodată un iluzionist cu adevărat iscusit...

— N-am să mai argumentez, replică Cuss. Chestiunea asta am dezbătut-o destul, Bunting. Uite, acuma avem în faţă cărţile astea... Ah! Aici e ceva care cred că-i pe greceşte! Da, sigur, uite, litere greceşti.

Arătă spre mijlocul paginii. Domnul Bunting roşi uşor şi-şi apropie faţa, de parcă ochelarii nu-i mai ajungeau ca să vadă bine. Cunoştinţele de limba greacă ale sărmanului vicar se pierdeau într-o negură deasă, însă bătrînul era ferm încredinţat că toţi laicii îi atribuiau o cunoaştere temeinică a textelor greceşti şi ebraice în original. Şi acum — să mărturisească? Să braveze?

Deodată avu o curioasă senzaţie de înţepenire a cefei, Încercă să-şi mişte capul, dar întîmpină o rezistenţă de neclintit.

Simţea un fel de apăsare — ca şi cum l-ar fi strîns de ceafă o mînă grea, zdravănă, care-i împingea încetul cu încetul bărbia înspre masă. ***„Nici o mişcare, pigmeilor*** — şopti o voce — ***sau vă crap capul la amîndoi!”***

Privi spre figura felcerului, care se găsea aproape lipită de a lui, oglindind parcă propria-i uimire şi groază.

— Îmi pare rău că trebuie să mă port cam aspru cu voi, dar n-am încotro, continuă Vocea. De cînd, mă rog, aţi învăţat să vă băgaţi nasul în însemnările particulare ale unui cercetător? (Două bărbii ciocăniră masa simul-tan şi două şiruri de dinţi clănţăniră). De cînd aţi învă-ţat să pătrundeţi în camera unui om care are de îndurat tot felul de mizerii? (Izbitura se repetă). Unde mi-au vîrît hainele? Nu ştiţi?

Bine. Şi acum, ascultaţi-mă, domnilor. Ferestrele sînt închise şi am scos cheia din uşă. Sînt un tip destul de voinic şi am vătraiul la în- demînă; şi mai ales, nu uitaţi că sînt invizibil. Nu există nici cea mai mică îndoială că, dacă vreau, pot să vă ucid pe amîndoi şi s-o şterg foarte simplu — înţelegeţi? Foarte bine. Dacă vă las totuşi în pace, îmi făgăduiţi că n-o să încercaţi să faceţi nici o prostie şi că o să îndepliniţi ce-am să vă cer eu?

Vicarul şi felcerul schimbară nişte priviri grăitoare. Mutra vicarului făcu o strîmbătură plină de înţelesuri.

— Da! promise mr. Bunting, iar felcerul repetă după el. Apăsarea pe grumaz slăbi şi victimele se ridicară în picioare, scuturîndu-şi capetele. Amîndoi eroii erau congestionaţi la faţă ca nişte raci.

— Vă rog să rămîneţi pe locurile voastre, ordonă Omul Invizibil. Cred că observaţi vătraiul, nu?

Plimbă vătraiul pe sub nasurile celor doi gentlemani.

— Cînd am intrat în camera asta — continuă el — nu m-am aşteptat s-o găsesc ocupată; speram ca alături de caietele de însemnări să-mi găsesc şi hainele. Unde sînt? Nu, nu vă ridicaţi. Văd că au dispărut. Numai că pe vremea asta, deşi ziua e destul de cald pentru ca un om invizibil să poată umbla gol puşcă, serile sînt încă reci. Am nevoie de haine — şi de alte lucruri utile. Şi am nevoie şi de astea trei caiete...

XII. OMUL INVIZIBIL ÎŞI IESE DIN FIRE

Din păcate, aici trebuie din nou să întrerupem povestirea (n-avem încotro!), dintr-o pricină neplăcută, pe care o vom înfăţişa îndată.

În vreme ce camera de oaspeţi era teatrul întîmplări- lor povestite mai sus, iar mr. Huxter îl pîndea pe mr. Marvel carc-şi fuma pipa rezemat de poartă, domnii Hall şi Teddy Henfrey, la vreo doisprezece metri mai încolo, în sala hanului, discutau subiectul ce frămînta întregul Iping. Amîndoi păreau buimăciţi de-a binelea.

Deodată, din odaia de oaspeţi se auzi o bufnitură puternică, urmată de un strigăt ascuţit. Apoi — tăcere.

— Hei! răcni Teddy Henfrey.

— Hei! strigară cei din cîrciumă.

Domnul Hall judeca lucrurile încet, dar sigur.

— Asta nu-i a bună! rosti el gînditor. Ieşi de după tejghea şi se îndreptă spre odaia de oaspeţi, urmat de mr. Henfrey.

Cu feţele încordate se apropiară de uşă.

— Ceva nu-i în regulă, şopti Hall şi Henfrey aprobă din cap. Răzbiră pînă la ei adierile unui miros neplăcut de chimicale, apoi un zumzet de voci înăbuşite, care se stinse repede.

— Ce-i cu voi acolo? strigă Hall, ciocănind în uşă. Pe dată, murmurul încetă. Un moment de tăcere... din nou şoapte şuierătoare... un strigăt puternic. „Nu! nu, n-ai s-o faci!”... o mişcare bruscă, un scaun răsturnat, o luptă scurtă... Din nou linişte.

— Ce dracu-i asta? exclamă Henfrey, ***sotto voce***[1].

— Ce-i-cu-voi-acolo? scandă mr. Hall cu un glas ascuţit.

Răspunse vocea vicarului, puţin cam sacadat:

— Totul e în or-dine. Vă ro-og nu ne în-tre-rupeţi!

— Curios! se miră mr. Henfrey.

— Curios! se miră şi mr. Hall.

— Zice „Nu ne întrerupeţi!”

— Am auzit!

— Da’ cine dracu-a sforăit?

Au tras cu urechea mai departe. Conversaţia din odaie continua cu replici scurte, debitate pe un ton abia stăpînit.

— Nu pot! Vă spun, domnule, că nu pot! pleda mr. Bunting cu glasul din ce în ce mai piţigăiat.

---

[1] În italiană în text: în şoaptă. (n. t.)

— Da’ asta ce mai fu? întrebă Henfrey.

— Zice că nu poate! îl lămuri Hall.

— Nu vorbea cu noi, aşa-i?

— Ruşine! izbucni dincolo de uşă glasul vicarului.

— Ruşine! repetă ceasornicarul. Am auzit limpede.

— Cine-i ăsta care vorbeşte acuma?

— Mr. Cuss, aşa bănuiesc. Poţi să prinzi ceva?

Glasurile amuţiră iarăşi.

Dar, nedesluşite, enigmatice, zgomotele dinăuntru nu încetau o clipă.

— Domnule, parc-ar trage jos faţa de masă! comentă Hall.

Pe după tejghea se ivi nevastă-sa. Hall îi făcu semn să tacă şi să se apropie. Atîta a fost de ajuns ca să-i trezească doamnei spiritul de opoziţie conjugală.

— Ce tot stai şi tragi cu urechea acolo, domnule Hall? îl luă ea la rost. N-ai nimic mai bun de făcut într-o zi ca asta?

Schimonosindu-se ca un apucat, Hall încercă să-i comunice printr-o reprezentaţie de pantomimă toate cele întîmplate. Degeaba. Mrs. Hall se arăta neînduplecată. Ba chiar a ridicat şi vocea, aşa încît Hall şi Henfrey au trebuit de voie, de nevoie să se întoarcă la tejghea. Păşind în vîrful picioarelor, cei doi amici tot mai gesticulau, străduindu-se să-i dea a înţelege despre ce era vorba.

La început, hangiţa refuză să admită că s-ar ascunde vreun mister în cele ce auziseră ei. Totuşi, îl pofti pe Hall să tacă, în timp ce Henfrey îi dădea raportul. Înclina să considere întreaga poveste drept o prostie — poate că mutau mobila din loc, şi atîta tot.

— L-am auzit strigînd „Ruşine!”, l-am auzit cu urechile mele! argumentă Hall.

— Şi eu l-am auzit, doamnă Hall, întări ceasornicarul.

— Se poate, începu doamna Hall să cedeze.

— St! făcu Henfrey. Nu s-a auzit fereastra?

Hangiţa tresări.

— Care fereastră?

— A camerei de oaspeţi!

Toţi trei ascultau cu încordare. Ochii femeii, aţintiţi drept în faţa ei, priveau — fără să vadă însă — dreptunghiul luminos al uşii hanului, uliţa prăfuită şi plină de animaţie şi dugheana lui Huxter strălucind în soarele de iunie. Deodată uşa dughenii se smuci în lă-turi şi tutungiul, cu ochii holbaţi, o zbughi afară dînd din mîini şi zbierînd: „Stop! Puneţi mîna pe el!” Trecu în goană de-a curmezişul uliţei, apoi se făcu nevăzut.

În aceeaşi clipă, odaia de oaspeţi se cutremură de larmă. Se auzi zăngănitul unei ferestre trîntite.

Pe dată, Hall, Henfrey şi întregul conţinut uman al cîrciumii dădură buzna, de-a valma, în stradă. Cineva tocmai dispărea de după colţul bisericii, iar domnul Huxter executa un salt complicat prin aer şi cădea cu capu-n jos. Ceva mai departe, martorii scenei încremeniseră în drum, ca trăsniţi; cîţiva alergau spre cel căzut.

Mr. Huxter zăcea în nesimţire. Henfrey se opri ca să constate faptul, dar Hall şi cei doi lucrători care fuseseră în cîrciumă alergară într-un suflet spre colţul uliţei, urlînd nu se ştie ce. Mai apucară să-l vadă pe Marvel pierind pe după zidul bisericii. După cît se pare, cei trei alergători ajunseseră la concluzia stupidă că fugarul n-ar fi fost altul decît Omul Invizibil, de-venit, ca prin farmec, vizibil... drept care au pornit-o fără zăbavă de-a lungul potecii, în urmărirea lui. Dar n-apucase să alerge nici cincisprezece paşi, cînd Hall se pomeni că zboară într-o parte cu iuţeala unui obuz; scoţînd un strigăt de surpriză, se agăţă de unul dintre lucrători şi-l doborî la pămînt. Fusese luat pe sus, ca la fotbal. Făcînd un ocol circular, cel de-al

doilea lucrător s-a apropiat de proaspetele victime şi, văzînd cum stau lucrurile, şi-a închipuit de bună seamă că mr. Hall se rostogolise la pămînt de bună voie. Şi-a reluat aşadar urmărirea, însă o clipă mai tîrziu s-a trezit şi el apucat de gleznă, întocmai precum fusese şi domnul Huxter... Încercînd să se scoale de la pămînt, camara-

dul lui fu azvîrlit în lături de o lovitură care ar fi putut doborî şi un bou.

Acum dădură năvală de după colţ cei care asistaseră la toată cursa aceasta. Primul care se ivi fu proprietarul tirului cu nuci de cocos, un grăsan îmbrăcat cu o bluză albastră. Rămase din cale-afară de mirat constatînd că pe potecă nu se aflau decît trei oameni trîntiţi la pămînt, care se zvîrcoleau ca nişte apucaţi. Dar n-a avut vreme să cugete prea mult, fiindcă (nu ştiu cum s-a făcut) unul din picioare i-a luat-o razna şi omul nostru s-a dat de-a berbeleacul, izbutind să-l tragă după el şi pe-al său frate şi partener, care seconda ferm, la mică distanţă. În urma lor veneau valvîrtej o mulţime de oameni nespus de grăbiţi, care s-au ciocnit de trupurile lor, i-au călcat în picioare, au căzut peste ei... şi înjurăturile s-au ţinut lanţ.

Cînd Hall, Henfrey şi lucrătorii dăduseră năvală afară din cîrciumă, doamna Hall, pe care o experienţă de ani de zile o învăţase multe, rămăsese în local, lîngă tejghea. Nu trecu mult şi uşa odăii de oaspeţi se trînti de perete. În pragul ei apăru mr. Cuss, care străbătu valvîrtej localul fără să-i arunce hangiţei măcar o privire, coborî scările ca o furtună şi se năpusti în goana mare spre colţ.

— Puneţi mîna pe el! — striga felcerul cît îl ţinea gura — împiedicaţi-l să lase balotul din mînă! Cîtă vreme îl ţine la el, îl puteţi vedea!

Bietul om nu ştia nimic de existenţa lui Marvel: între timp însă, Omul Invizibil îi şi strecurase vagabondului, care-l aştepta în curte, atît caietele cît şi balotul. Chipul domnului Cuss exprima cele mai bărbăteşti simţăminte: furie şi hotărîre... păcat numai

că veşmîntul lui era cam nepotrivit: un soi de fustă albă, care numai în antica Eladă ar fi putut trece drept îmbrăcăminte.

— Puneţi mîna pe el! zbiera într-una felcerul. Mi-a luat pantalonii! Şi toate hainele părintelui! L-a lăsat gol puşcă!

— Ţi-l ajung în doi timpi şi trei mişcări! îl asigură el pe Henfrey, trecînd în fugă pe lîngă trupul lui Hux-

ter, care continua să zacă la pămînt. Dar numai ce dădu colţul şi se amestecă în hărmălaia generală, că fu dat peste cap şi se rostogoli într-o poziţie prea puţin graţioasă. În vîrtejul încăierării, un combatant îl călcă zdravăn pe degete. Urlă, dădu să se ridice, dar fu din nou lovit şi trîntit cu faţa-n jos. Înţelese că de fapt fusese prins nu într-o urmărire, ci într-o retragere. Într-adevăr, toţi bravii cetăţeni o luau la sănătoasa înapoi înspre sat. Iarăşi se ridică şi iarăşi primi un pumn greu — după ureche, de data asta. Împleticindu-se, se tîrî înapoi spre „Poştalionul eu cai”. Fu nevoit să sară peste Huxter, care, părăsit de toţi, îşi revenea cu încetul în simţiri. Pe cînd urca treptele hanului, urechile-i fură străpunse de un urlet turbat, care domina întreg vacarmul, şi de plescăitul unei palme răsunătoare lipite pe obrazul cuiva. Recunoscu glasul Omului Invizibil; era un urlet ca de om întărîtat de o lovitură dureroasă.

Dintr-un salt, domnul Cuss a şi ajuns în odaia de oaspeţi.

— Bunting, vine înapoi! zbieră el, dînd buzna înăuntru. Fugi!

Mr. Bunting se afla în dreptul ferestrei, ocupat cu o treabă urgentă; îşi înfăşură goliciunea cu covoraşul din faţa sobei şi cu un număr din ***West Surrey Gazette.***

Speriat, părintele tresări atît de tare, încît costumul lui fu cît pe ce să se desfacă.

— Cine vine?

— Omul Invizibil! gîfîi felcerul alergînd la fereastră. Mai bine s-o ştergem de aici. Se bate ca un nebun! Ca un nebun!

N-a trecut un minut şi mr. Cuss se şi găsea în curte.

— Dumnezeule mare! se tîngui mr. Bunting, şovăind între două alternative cumplite. Auzind însă zgomotele unei bătălii înverşunate, care se desfăşura chiar pe coridorul hanului, nu mai stătu nici o clipă în cumpănă. Escaladă fereastra şi aranjîndu-şi în grabă veşmîntul, o luă la fugă prin sat, cu toată iuţeala de care erau în stare picioarele lui scurte şi grase.

. . . .

Nu ne este cu putinţă să oferim o relatare coerentă a celor ce au urmat momentului în care Omul Invizibil scosese urletul acela de furie, iar mr. Bunting executase memorabila alergare prin sat. Se prea poate ca iniţial nevăzutul să nu fi intenţionat altceva decît să acopere fuga lui Marvel. Dar se pare că, datorită unei lovituri primite din întîmplare, şi-a pierdut cu totul stăpînirea de sine (nici aşa, firea lui nu fusese niciodată prea calmă) şi s-a pornit să izbească orbeşte în dreapta şi-n stînga, numai din plăcerea de a face rău.

Închipuiţi-vă uliţa înţesată de oameni care alergau în neştire, luptîndu-se să găsească o ascunzătoare, în larma îngrozitoare a uşilor trîntite. Închipuiţi-vă cum un iureş năprasnic a stricat din senin echilibrul nestabil al scîndurii pe care se cocoţase bătrînul Fletcher — şi cataclismul care a urmat... În sfîrşit, trebuie să vă mai imaginaţi şi o tînără pereche, înlemnită de groază, surprinsă într-un scrînciob de valul teroarei nevăzute. Şi, cînd debandada s-a potolit, strada a rămas pustie, cu flamurile şi ghirlandele ei. Caldarîmul era presărat cu nuci de cocos, cu paravane de pînză răsturnate şi cu bunătăţile unei gherete de dulciuri care fuseseră împrăştiate pe jos, iar

prin văzduh mai răsunau încă zbieretele nebuneşti ale nevăzutului. Pretutindeni se tră- geau obloane, se împingeau zăvoare... singura urmă omenească ce mai dăinuia ici, colo era cîte un ochi mărit de spaimă, furişat la vreun colţ de geam.

Omul Invizibil s-a mai distrat un timp spărgînd toate geamurile de la „Poştalionul cu cai” şi aruncînd lampa unui felinar prin fereastra sufrageriei doamnei Gro- gram. Probabil că tot el a tăiat şi firele telegrafice de pe drumul spre Adderdean, chiar lîngă casa lui mr. Higgins. Şi după această ispravă, graţie nemaipomenitelor sale însuşiri, a dispărut cu totul din sfera simţu- rilor omeneşti: nimeni din Iping nu l-a mai auzit, nu l-a mai văzut, nu l-a mai simţit în vreun fel. Se evaporase, în toată puterea cuvîntului.

Dar au trebuit să treacă aproape două ore pînă cînd vreo făptură omenească să cuteze a se aventura prin pustietatea străzii principale din Iping.

XIII. MR. MARVEL VREA SĂ-ŞI DEA DEMISIA

Pe cînd se lăsa noaptea şi Ipingul scotea cu teamă capul din bîrlog pentru a contempla pagubele pricinuite de dezastrul din ziua aceea de sărbătoare, un omuleţ îndesat, purtînd pe cap un prăpădit de ţilindru pluşat, înainta cu greu prin umbra stejărişului care mărginea drumul spre Bramblehurst. Căra cu el trei volume legate cu un soi de coardă elastică, împodobită cu zorzoane şi un mic balot învelit într-o faţă de masă albastră. Chipul lui rotofei exprima consternare şi sfîrşeală. Părea mînat de un zor nebun. Era întovărăşit de o voce, alta decît a lui proprie, şi din cînd în cînd tresărea ca fript, sub atingerea unei mîini nevăzute.

— Dacă mai încerci să o ştergi — îl ameninţa Vocea — dacă ai de gînd s-o ştergi iarăşi...

— Dumnezeule! gemu mr. Marvel. Umăru' ăsta trebuie să fie numai vînătăi!

— Pe cuvîntul meu de onoare — continuă Vocea — că te ucid!

— N-am vrut s-o şterg, se dezvinovăţi Marvel, cu un glas plîngător. Îţi jur că n-am vrut. N-am prevăzut că afacerea o să ia întorsătura asta blestemată, asta-i tot! Am păţit-o rău de data asta!

— Ai s-o mai păţeşti mult şi bine, dacă n-ai să-ţi vezi de treabă!

Mr. Marvel amuţi şi pungile fălcilor i se dezumflară. În ochi i se citea desperarea.

— Şi aşa destul de rău că bădăranii ăştia smintiţi şi-au băgat nasul în secretul meu

înainte ca tu s-o fi ştERS cu caietele. Din fericire pentru ei, s-au cărat la timp! Uite unde-am ajuns... Nimeni nu ştia că sînt invizibil! Acuma ce mă fac?

— Da’ eu ce mă fac? bombăni Marvel ***sotto-voce.***

— S-a dat totul pe faţă, urmă Omul Invizibil. O să scrie şi-n ziare! Toată lumea o să mă caute. Fiecare o să se păzească.

Izbucni într-o ploaie de înjurături, din cele tari. Apoi tăcu. Pe faţa domnului Marvel desperarea se întipărea şi mai adînc. Vagabondul încetini pasul.

— Haide, haide! porunci Vocea.

Pe dedesubtul petelor vinete, obrajii domnului Marvel căpătară o nuanţă cenuşie.

— Nu scăpa caietele, idiotule! zbieră nevăzutul cu o voce ascuţită.

— Realitatea este — îşi reluă el reflecţiile — că va trebui să te folosesc şi mai departe... Eşti o unealtă cît se poate de neghioabă, dar n-am încotro.

— Sînt o slugă mizerabilă, întări Marvel.

— Eşti, admise Vocea.

— Sînt cea mai proastă unealtă de care ai fi putut să te slujeşti vreodată... Îşi urmă Marvel pledoaria. Apoi, după o tăcere, descurajat: Sînt lipsit de puteri. Da, da, sînt cu totul lipsit de puteri!

— Zău?

— Şi am inima slabă. Din toată povestea asta am scăpat eu teafăr, e drept! Dar, pe legea mea, aş fi putut să pic jos...

— Ei, şi?

— N-am nervi şi nici putere să fac ce-ţi trebuie du- mitale.

— Am să te stimulez eu.

— N-aş vrea s-o faci. Nu mi-ar place să-ţi încurc planurile, ştii... Dar s-ar putea întîmpla. Numai din teamă şi din slăbiciune.

— Nu te sfătuiesc, spuse Vocea apăsînd calm cuvintele.

— Aş vrea să mor! se tîngui Marvel. Asta nu-i omenie! protestă el. Trebuie să admiţi... Cred că am drep- tul.

— Hai, mişcă! se răsti Vocea.

Mr. Marvel grăbi pasul. O bucată de timp îşi conti- nuară drumul în tăcere.

— E ai naibii de greu, începu iarăşi vagabondul. Dar jeluirile lui nu aveau nici un efect. Încercă altă tactică.

Cu ce mă aleg eu din asta? Tonul lui vădea că i se face o sfîşietoare nedreptate.

— Of, tacă-ţi gura o dată! izbucni nevăzutul cu un glas de tunet. O să am eu grijă de tine. Ai să faci ce-ţi spun şi ai s-o faci cum trebuie. Eşti un idiot, eşti tot ce vrei, dar ai să te ţii de treabă!

— Îţi spun, domnule nu sînt eu omul de care ai nevoie. Cu tot respectul — dar aşa este.

— Dacă nu taci din gură, am să-ţi sucesc iarăşi mîna! Vreau să am linişte cînd mă gîndese.

Printre copaci se strecurară două fîşii de lumină gălbuie, iar turnul unei biserici se profilă în penumbra amurgului.

— Am să-mi ţin mîna pe umărul tău tot timpul cît trecem prin satul ăsta. Bagă de seamă, mergi drept înainte şi nu încerca să faci vreo nebunie. Va fi cu atît mai rău pentru tine dacă încerci.

— Ştiu asta, oftă mr. Marvel. Ştiu bine de tot!

Nenorocitul vagabond, cu jobenul lui demodat, de pluş, trecu purtîndu-şi povara de-a lungul uliţei satului şi se pierdu în întunericul care se aşternea din ce în ce mai dens dincolo de luminiţele ferestrelor.

XIV. LA PORT STOWE

A doua zi dimineaţa, pe la orele zece, mr. Marvel şedea pe o bancă în faţa unui han de la marginea tîrgu- şorului Port Stowe;

nebărbierit, murdar şi prăfuit, îşi ţinea mîinile înfundate în buzunare şi, cu o mutră tare obosită şi cătrănită, îşi umfla fălcile la intervale regulate. Alături de el se aflau caietele, legate acum cu o sfoară. În urma unei schimbări care survenise în planurile nevăzutului, balotul fusese lăsat într-o pădurice de

pini, mai jos de Bramblehurst. Cum am spus, domnul Marvel şedea pe bancă şi, deşi nimeni nu-i acorda nici cea mai mică atenţie, se tot foia încoace şi încolo, în culmea agitaţiei. Tot mereu îşi pipăia, cu un gest nervos, diversele-i buzunare.

Şedea aşa cam de un ceas, cînd un marinar mai în vîrstă, cu un ziar în mînă, ieşi din han şi veni să se aşeze pe bancă alături de el.

— Frumoasă zi, începu marinarul.

Vagabondul privi cu spaimă în jurul lui.

— Foarte, răspunse el.

— Tare potrivită vreme pentru data la care ne găsim, afirmă categoric marinarul.

— Foarte, repetă mr. Marvel.

Celălalt scoase o scobitoare şi (după ce-şi ceru voie) se ocupă cu ea vreo cîteva minute. În timpul acesta însă, ochii lui examinau pe îndelete figura prăfuită a zdrenţărosului şi caietele de lîngă el. Apropiindu-se de mr. Marvel, auzise un sunet asemănător cu clinche-tul monedelor într-un buzunar. Fu desigur mirat de contrastul dintre înfăţişarea individului şi imaginea de îndestulare pe care-o evoca acel clinchet. Apoi gîndul îl purtă din nou spre un subiect care-i stăpînea mintea cu o ciudată stăruinţă.

Un plescăit anunţă că utilizarea scobitorii a luat sfîrşit.

— Cărţi? întrebă pe neaşteptate marinarul.

Mr. Marvel tresări şi-l măsură cu ochii.

— Da, cărţi...

— În cărţi găseşti nişte chestii extraordinare!

— Te cred.

— Da' nu numa-n cărţi există chestii grozave, aşa-i?

— Şi asta-i adevărat... Mr. Marvel se uită iarăşi la interlocutorul său, apoi îşi aruncă ochii în jur.

— Uite, în ziare, de exemplu, scrie nişte lucruri extraordinare!

— Scrie...

— În ziarul ăsta chiar, preciză matelotul.

— Aşa!

— E o poveste aici (omul mării îl fixa pe mr. Marvel cu o privire pătrunzătoare, care părea să-l cîntărească) e o poveste bunăoară despre un om invizibil.

Vagabondul căscă gura pieziş şi se scărpină pe obraz. Simţea că-i ard urechile.

— Şi ce scrie mai departe? întrebă el moale. E-n Ostria[1] sau în America?

— Nici acolo, nici dincolo. ***E-aici,*** măi frate-miu!

— Maică, doamne! strigă mr. Marvel, tresărind.

— Cînd zic aici — preciză marinarul, spre nespusa uşurare a domnului Marvel — nu înţeleg că se află chiar în locul ăsta, ci pe undeva prin împrejurimi.

— Un om invizibil! se minună Marvel. Şi ce-a făcut?

— Ia, de toate... (omul mării nu-l slăbea o clipă din ochi)... De toate relele.

— De vreo patru zile n-am mai văzut vreun ziar, se scuză zdrenţărosul.

— Ştii de unde a pornit? Din Iping.

— Nu zău?

— De-acolo a pornit. Şi de unde venea omul ăsta, se pare că nimeni nu ştie. Uite aici! „O întîmplare ciudată la Iping”. Şi zice în ziaru’ ăsta că dovezile sînt nemaipomenite, extraordinare!

— Doamne sfinte! Ce spui!

---

[1] Austria. (n. t.)

— Da, mai e şi o poveste extraordinară! E un popă şi un sanitar care-s martori — şi care l-au văzut cum te văd — adică, mai bine zis, nu l-au văzut... „Locuia — zice — la „Poştalionul eu cai” şi nimeni nu şi-a dat seama ce-i cu el, pînă cînd, într-o „alteraţie”[1] la han — zice — cineva i-a tras bandajele de pe cap. Atunci s-a observat că are un cap invizibil. S-au făcut imediat încercări de a-l captura, dar scoţîndu-şi hainele de pe el — zice a reuşit să evadeze, nu fără o luptă desperată, în cursul căreia l-a rănit grav — zice — pe valorosul şi capabilul nostru poliţist, mr. J. A. Jaffers”. Frumoasă istorie, hai, ce spui? Cu nume, mă rog, şi cu toate amănuntele, de-a fir a păr.

— Doamne, Dumnezeule! I-auzi, i-auzi! Ţţ! făcu mr. Marvel, aruncîndu-şi nervos privirile în dreapta şi-n stînga şi încercînd să-şi numere pe pipăite banii din buzunar; îi venise deodată o idee năstruşnică. Ei, să ştii că n-am mai pomenit aşa ceva!

— Păi nu? E extraordinar, aşa zic şi eu. Parcă eu am mai auzit pîn-acuma de vreun om invizibil? Niciodată n-am auzit, da-n zilele de azi afli de atîtea chestii extraordinare că...

— Zi, a făcut el toate astea? îl întrerupse Marvel, căutînd să pară că se simte la largul lui.

— Ce, nu-i destul, hai?

— Da’ nu cumva s-a întors? A fugit şi gata?

— Şi gata. Da’ ce! Nu-i de-ajuns?

— Prea de-ajuns! fu de acord Marvel.

— Cred şi eu că-i de-ajuns, măi frati-miu. Cred şi eu că-i de-ajuns...

---

[1] Altercaţie. (n. t.)

— Da’ n-a avut vreun tovarăş — nu zice acolo c-a avut ăsta... ***un conplice?*** — se interesă mr. Marvel îngrijorat.

— Adică, unu’ singur ţi-e prea puţin? se oţărî marinarul. Nu, slavă Domnului, n-a avut. Clătină încet din cap: Îmi vine nu ştiu cum, numa’ la gîndul că in- dividu’ ăsta umblă prin regiunea noastră! Acu’ se află în libertate şi după unele indiciuri sigure, se prea pare c-ar fi apucat drumul spre Port Stowe. Vezi, şi Port Stowe e chiar aici! Iacă, nu-i o minune din America, cum ziseşi dumneata! Şi dă-ţi cu gîndu’ numa’ ce-ar putea să facă! Ia zi, ce s-ar alege de zilele dumitale, dac-ar întrece el măsura c-un păhărel-două şi ţi-ar căuta pricină? Sau închipuie-ţi c-ar avea chef să fure — parcă cine poa’ să-l oprească? Poa’ să calce oricare lege, să prade la drumu’ mare, poa’ să treacă printr-un cordon de poliţişti tot aşa uşor cum dumneata şi cu mine am trage pe sfoară un orb. Ba mai uşor! Pentru că orbii au auzul foarte ascuţit, aşa se zice.

— Are, fără doar şi poate, un avantaj ***formedabil,*** recunoscu Marvel. Şi...

— E drept, îl are... încuviinţă omul mării.

În tot accst răstimp, zdrenţărosul privise cu încor- dare în jurul lui şi trăsese mereu cu urechea, căutînd să prindă vreun zgomot înăbuşit de paşi, încercînd să simtă vreo mişcare imperceptibilă. Părea că se găseşte în pragul unei hotărîri capitale.

Tuşi cu mîna la gură. Îşi plimbă iarăşi ochii de jur- împrejur, ascultă cîteva clipe, apoi se aplecă spre marinar şi îi şopti:

— Adevărul e că eu, din întîmplare, ştiu cîte ceva de omu' ăsta ***ivizibil.*** Din sursă ***particolară.***

— Hai, ce spuseşi? Dumneata?

— Da, eu.

— Ia lasă-mă! sări cît colo celălalt. Şi pot să te întreb ce anume?

— Ai să rămîi trăsnit — şopti mr. Marvel, cu mîna la gură. E ***formedabil!***

— Ei, lasă-mă! se minună iarăşi matelotul.

— Adevăru' e... Începu vagabondul, plin de volubilitate, pe un ton confidenţial. Dintr-o dată însă înţepeni pe scîndura băncii şi expresia feţii i se schimbă ca prin minune. Au! ţipă el; pe chip i se oglindea o cumplită suferinţă fizică. Vai!

— Da' ce s-a întîmplat? sări speriat marinarul.

— Dinţii! gemu mr. Marvel, ducîndu-şi mîna la ureche. Puse mîna pe volumele de lîngă el. Cred că trebuie s-o iau din loc... N-apucă să-şi isprăvească vorba, că începu să lunece de-a lungul băncii, ca tras de funie.

— Bine, da' voiai tocma' să-mi zici ceva de omu' invizibil! protestă marinarul.

Zdrenţărosul părea că se sfătuieşte cu sine însuşi.

— Aiureală, îi sugeră o voce.

— Totu' e-o aiureală, repetă mr. Marvel.

— Da' scrie în ziar, mă omule!

— Ei şi? Tot o aiureală e, susţinu vagabondul. Îl ştiu eu pe tipu’ care a lansat gogoaşa asta. Nici măcar nu ***egzistă*** un om ***ivizibil…***

— Da’ cum rămîne cu ziaru’? Nu cumva vrei să spui…?

— Că nici o vorbuliţă nu-i adevărată, se încăpăţînă mr. Marvel.

Cu ziarul în mînă, marinarul se zgîi crunt la el. Prudent, Marvel se uită să vadă pe unde ar putea s-o şteargă.

— Ia stai puţin, domnule!! Se ridică în picioare şi murmură: Vrei adică să zici că...?

— Da, da...

— Şi-atunci ce m-ai lăsat să-ţi înşir toată povestea asta blestemată? Da' cine-ţi închipui că eşti tu, mă, să-ţi baţi joc de om?

Cît ai clipi, fălcile lui mr. Marvel se dezumflară. Marinarul nostru se cam înroşise la faţă şi strîngea pumnii.

— Am stat şi mi-am spart gura vreo zece minute-n şir şi tu, borţosule, bubosule, pîrlitule, n-ai avut nici atîta obraz...

— Ia să nu te iei de mine! îl înfruntă Marvel.

— Să nu mă iau de tine, hai? Ba uite că-mi vine chiar să...

— Haide! porunci o voce. Mr. Marvel se pomeni în- vîrtindu-se pe loc şi pornind la drum, cu un mers săltat, nefiresc.

— Mai bine să te cari! zbieră după el marinarul.

— Cine se cară? se grozăvi vagabondul, retrăgîn- du-se pieziş. Mersul lui ciudat, de om tare grăbit, era întrerupt cînd şi cînd de nişte smucituri zdravene, care-l aruncau înainte. Cine ar fi mers în rînd cu el, l-ar fi auzit cum bombăne mereu un monolog în care vagabondul părea că se acuză şi se justifică singur.

— Tîmpitule, strigă matelotul, care se proţăpise în mijlocul drumului, cu picioarele răşchirate şi cu mîi- nile în şolduri, uitîndu-se după mogîldeaţa care se depărta. Am să-ţi arăt eu ţie, idiotule, ce-nseamnă să

îndrăznească cineva să mă prostească pe mine! Doar scrie aicea, la gazetă!

Drept răspuns, domnul Marvel a mai bolborosit ceva neînţeles şi a dispărut după o cotitură; iar marinarul a rămas într-o atitudine marţială în mijlocul drumului,

pînă cînd furgonul unui măcelar l-a obligat să se urnească de-acolo. Într-un tîrziu, s-a întors spre Port Stowe. „Mulţi idioţi mai sînt pe lumea asta, şi-a zis el. Voia să mă zăpăcească dobitociu' ăsta bătrîn... Doar scrie la ziar, ce dracu!"

Mai tîrziu i-a fost dat să audă încă o „chestie extraordinară", care se întîmplase în apropierea lui: apariţia unui „pumn de bănet" (nu mai puţin!), care înainta cu de la sine putere de-a lungul zidului din col-ţul spre St. Michael's Lane. Un alt marinar observase chiar în dimineaţa aceea miraculoasa apariţie. S-a repezit omul drept la grămada de bani, dar a primit un brînci care l-a dat peste cap. Cînd s-a ridicat, „banii zburători" dispăruseră. Auzind asemenea poveste, marinarul cu care am făcut cunoştinţă declarase că era dispus să creadă orice, „da' asta era prea de oaie!" Mai tîrziu însă, matelotul nostru a ajuns să judece lucrurile ceva mai adînc.

Povestea banilor zburători era adevărată. Şi, în ziua aceea au tot curs bani de pretutindeni, începînd cu însăşi monumentala ***„London and County Banking Company"*** şi sfîrşind cu tejghelele puzderiei de dughene şi hanuri de prin partea locului (prăvăliile stăteau toată ziua cu uşile deschise, din pricina vremii călduroase)... din toate adăposturile lor, gologanii sustraşi pe îndelete şi cu multă îndemînare plecau la plimbare în grămezi sau în fişicuri, care pluteau liniştit de-a lungul zidurilor şi prin ungherele mai întunecoase, ferindu-se de apropierea oamenilor ca de foc... Şi, cu toate că nimeni n-a izbutit să urmărească întregul circuit, această navigaţie misterioasă sfîrşea totdeauna în buzunarele omuleţului acela

nervos, cu .ponositul lui de joben pluşat — în buzunarele vagabondului care şedea în faţa hanului de la marginea tîrgului Port Stowe.

Abia cu zece zile mai tîrziu — cînd întîmplările ce aveau să se petreacă la Burdock se consumaseră de mult — a izbutit marinarul să pună faptele acestea cap la cap şi a început să-şi dea seama cît de aproape stătuse de miraculosul Om Invizibil.

XV. OMUL CARE ALERGA

Pe-nserate, doctorul Kemp se afla în camera lui de lucru de la etaj, ale cărei ferestre dădeau spre povîr- nişul care domina orăşelul Burdock. Era o cămăruţă plăcută, cu trei ferestre — la nord, la vest şi la sud — cu rafturi înţesate de cărţi şi publicaţii ştiinţifice, şi cu o masă de lucru de mărime respectabilă; pe o măsuţă de sub fereastra dinspre nord — un microscop, lame de sticlă, nişte instrumente minuscule, cîteva culturi de microbi, o serie de sticle cu reactivi, împrăştiate alandala. Lampa doctorului Kemp era aprinsă, deşi afară razele amurgului mai scăldau încă cerul, iar storurile erau ridicate (nu exista pericolul ca vreun nepoftit să se uite înăuntru!). Doctorul Kemp, — un tînăr înalt şi zvelt, cu părul blond şi mustaţa spălăcită — spera că cercetările cu care se îndeletnicea îi vor deschide drumul spre ***Royal Society***[1] (aşa de mult îşi preţuia el opera).

Îşi ridică o clipă ochii de pe lucrarea lui şi, hoinărind cu privirea, întîlni văpaia de jăratic a apusului, care poleise colina din faţă. Rămase cîteva clipe nemişcat, cu tocul în gură, admirînd revărsarea aurie-roşcată care inundase creasta colinei... Deodată, atenţia îi fu atrasă de o mogîldeaţă neagră ca tăciunele care alerga pe coasta dealului, înspre vila lui. Mogîldeaţa — un omuleţ bondoc, cu ţilindru pe cap — fugea de-i scăpărau călcîiele.

— Alt imbecil, mormăi Kemp. Ca şi dobitocul ăla care a dat buzna azi dimineaţă peste mine, cu „Vine Omu' Invizibil,

---

[1] Societate ştiinţifică engleză. (n. t.)

dom'le!" Nu pot să înţeleg ce dracu i-a apucat pe toţi. S-ar crede că trăim în secolul treisprezece!

Se ridică în picioare şi se apropie de fereastră. Privi spre dealul care se cufunda în penumbră. Apoi îl urmări cu ochii pe omuleţul negru, care fugea de rupea pămîntul. „Pare să aibă o treaba a naibii de urgentă, se gîndi doctorul, şi totuşi, parcă abia mişcă. Să aibă buzunarele umplute cu plumb, şi tot n-ar putea să se tîrîie mai greoi!"

— Da' grăbit mai eşti, domnule! rîse Kemp. Peste cîteva momente, fugarul dispăru îndărătul vilelor cocoţate pe deal. Reapăru pentru o clipă, apoi iarăşi se pierdu printre nişte case şi iarăşi se ivi... tot aşa de vreo trei ori la rînd, pînă ce, în sfîrşit, se făcu de-a binelea nevăzut în dosul unei terase.

— Imbecilii! mormăi din nou Kemp. Se învîrti pe călcîie şi se întoarse la masa de lucru.

Dar cei ce l-au văzut de aproape pe omul care alerga şi au desluşit expresia de groază întipărită pe faţa-i scăldată în sudori n-au împărtăşit de fel dispreţul doctorului, cu atît mai mult cu cît ei înşişi se găseau în drum deschis. Buzunarele fugarului săltau ritmic, zăngănind ca nişte pungi doldora de bani, pe care le scuturi în mînă. Nu se uita nici la dreapta, nici la stînga. Ochii lui holbaţi priveau ţintă spre poalele dealului, unde licăreau lumini aprinse, pe străzile înţesate de lume. Gura-i diformă se strîmbase într-o parte, de pe buze i se prelingeau bale, iar răsuflarea-i şuierată era întretăiată de horcăituri. Trecătorii pe care-i încrucişa în fuga lui desperata se opreau în loc, se uitau în susul şi-n josul străzii şi, cu o licărire de

teamă în priviri, se întrebau unii pe alţii cine sau ce anume o fi pricinuit asemenea goană nebună...

Deodată, sus, pe coama dealului, un cîine care se zbenguia în drum a chelălăit şi s-a adăpostit după un gard. Şi-apoi... printre drumeţii uluiţi a trecut în goană ceva ca o pală de vînt. Un lipăit de picioare goale, o respiraţie gîfîită... asta a fost tot ce s-a auzit. Începură ţipetele. Oamenii săreau care-ncotro. Vestea se transmitea prin strigăte, se propaga prin instinct, din om în om, pînă la poalele dealului. Pe strada din vale cascada de ţipete s-a pornit pe cînd fugarul nu ajunsese nici la jumătatea drumului. Se trînteau uşi, se trăgeau zăvoare. Zvonul cel teribil se răspîndea cu iuţeala fulgerului. Nenorocitul auzea totul. Disperat, îşi luă un ultim avînt. Valurile groazei trecură peste el, înghiţindu-l, şi se revărsară asupra întregului oraş:

— ***Vine Omul Invizibil! Omul Invizibil!***

XVI. „LA JUCĂTORII DE CRICKET”

Cîrciuma „La jucătorii de cricket” este aşezată chiar la poalele dealului, acolo unde începe linia de tram- vai. În după-amiaza aceea, cîrciumarul îşi odihnea pe tejghea braţele-i grăsune şi roşcovane şi tăifăsuia cu un birjar slăbănog; vorbea despre cai. Un muşteriu cu o bărbuţă neagră, îmbrăcat în haine cenuşii, înfuleca de zor nişte pesmeţi cu brînză, turna în el bere Burton şi, cu un vădit accent american, îi spunea ceva unui poliţist care se afla în afara orelor de serviciu.

— Da’ ce-i gălăgia asta? s-a mirat birjarul cel slăbănog, ridicînd capul şi încercînd să desluşească ce se petrece dincolo de storul galben şi murdar care acoperea mica fereastră a cîrciumii. De afară se auzeau paşi grăbiţi.

— O fi izbucnit vreun foc pe undeva, îşi dădu cu părerea cîrciumarul.

Paşi grei se apropiau în goană; un corp masiv se izbi de uşă — mai-mai s-o spargă — şi înăuntru năvăli un om cu capul gol şi cu faţa scăldată în lacrimi, cu părul vîlvoi, cu gulerul larg desfăcut: era Marvel. Cu o mişcare convulsivă se învîrti pe loc şi se căzni să închidă uşa, care era prinsă de perete cu o curea.

— Vine! urlă el. Vocea-i stridentă tremura de groază. Vine! Omu Invizibil! Fuge după mine. Pentru Dumnezeu! Ajutor! Ajutor! Ajtrtor!

— Închideţi uşa! porunci poliţistul. Care-i ăla de vine? Ce-i zarva asta? Se îndreptă spre intrarea cîrciumii şi desfăcu cureaua; cu un pocnet, uşa se închise. Încăperea mai avea o uşă. Americanul o încuie şi pe aceea.

— Lăsaţi-mă să intru în casă, se rugă Marvel. Dîr- dîia din toate mădularele şi plîngea (dar nu uita să strîngă cu putere la piept cele trei cărţi...) Lăsaţi-mă în casă! Încuiaţi-mă undeva! Vă spun că mă urmăreşte. I-am tras clapa. Mi-a zis că mă omoară şi are s-o facă!

— Aici eşti în siguranţă, dragul meu, îl linişti dom-nul cu barba neagră. Uşa-i încuiată. Dar ce s-a întîm- plat?

— Lăsaţi-mă în casă! stărui Marvel. Se auzi o izbitură puternică şi un ciocănit nerăbdător în uşa încuiată. Ca o replică, din gîtlejul vagabondului scăpă un urlet despe-rat, însoţit de ecoul ţipetelor de afară.

— Hei, strigă poliţistul. Care-i acolo?

Înnebunit, vagabondul se zgîia la tăbliile de lemn din perete, care i se păreau că seamănă a uşi.

— O să mă omoare, a făcut rost de un cuţit, sau de dracu ştie ce. Pentru numele lui Dumnezeu...!

Cîrciumarul ridică scîndura tejghelei.

— Uite, vino aici înăuntru.

Mr. Marvel trecu iute în dosul tejghelei. Ciocănitul se înteţea.

— Nu deschideţi uşa! ţipă el. Vă rog, nu deschideţi. Unde să mă mai ascund?

— Aha, ăsta-i care va să zică Omul Invizibil? făcu muşteriul cu barba neagră, ducîndu-şi mîna la spate. Cred că ar fi timpul să-l vedem şi noi la mutră!

Pe neaşteptate, fereastra cîrciumii zbură în ţăndări. Strada vuia de ţipete, iar caldarîmul se cutremura sub tropăitul paşilor care alergau în toate părţile. Poliţistul se urcase pe o canapea şi-şi tot întindea gîtul, încercînd să-l zărească pe agresorul de afară. Sări apoi jos de pe canapea şi, ridicînd din sprîncene, conchise:

— ***El*** e!

Cîrciumarul, care se afla în dreptul uşii sufrageriei, unde-l încuiase pe Marvel, îndreptă o privire contemplativă spre fereastra făcută ţăndări şi se apropie de ceilalţi doi.

Zgomotele amuţiră brusc.

— Păcat că n-am bastonul la mine... constată cu regret poliţistul.

Merse spre uşă, cu un pas cam şovăielnic.

— Dacă deschidem, are să intre. Nu-i chip să-l opreşti.

— Da’ cine vă roagă să deschideţi? sări birjarul cel slăbănog. În glas îi tremura teama.

Omul cu barba neagră luă iniţiativa.

— Desfă zăvoarele, şi dacă intră... Întinse mîna în case ţinea un revolver.

— Hei, nu merge chiar aşa! se opuse poliţistul, asta ar însemna crimă!

— Las' că cunosc eu legile ţării! Am să-l împuşc în picior. Desfă zăvoarele!

— Cîtă vreme ţii în mînă jucăria asta, care mi se poate descărca în spate, să ştii că nu deschid! îi răspunse cîrciumarul, lungindu-şi gîtul ca să privească pe deasupra storului,

— Bine! Cu revolverul în mînă, bărbosul se aplecă şi trase singur zăvoarele. Cîrciumarul, birjarul şi poliţistul căscară ochii.

— Hai, vino înăuntru, murmură americanul, dîndu-se înapoi, cu ochii ţintă la uşa descuiată. Ţinea revolverul ascuns la spate. Dar canaturile nu se clintiră şi nimeni nu intră. Cinci minute mai tîrziu, un alt birjar care şi-a vîrît cu grijă capul pe uşă i-a găsit pe toţi încremeniţi, în aşteptare.

Din sufragerie se ivi o mutră îngrozită. Era vagabondul. care venea să le furnizeze noi informaţii.

— Sînt încuiate toate uşile? Să ştiţi că el se învîr- teşte în jurul casei, dă mereu tîrcoale, ca lupii... E şiret ca un diavol.

— Dumnezeule mare! exclamă cîrciumarul cel bondoc, luîndu-se cu mîinile de cap. Uşile din dos! Ia vedeţi de ele! Aoleu...! (Se auzi o cheie învîrtindu-se în broască). Două au mai rămas descuiate — aia care dă în curte şi aia secretă. Of, uşa din curte...

O zbughi afară.

După un minut, reapăru, agitînd în mînă un cuţit de măcelărie.

— Era deschisă, îi înştiinţa el pe ceilalţi. Buza-i cam groasă i se lăsase în jos.

— S-ar putea ca acuma el să fie în casă, îşi dădu cu părerea birjarul cel slăbănog.

— În bucătărie nu-i. Acolo-s două femei şi n-au băgat de seamă nimic. Şi afară de asta, am străpuns cu cuţitul ăsta fiecare centimetru din încăpere. Femeile ziceau că nu putea să intre. Ar fi simţit ele, ce dracu!...

— Cel puţin ai încuiat uşa? întreba slăbănogul.

— Că doar nu-s copil de ţîţă...

Omul cu barbă îşi puse revolverul la loc. Dar chiar în clipa aceea, scîndura tejghelei căzu cu zgomot, zăvorul uşii de la sufragerie zăngăni, clanţa primi o izbitură straşnică şi uşa se deschise larg. Auzindu-l pe Marvel cum chiţcăie ca un şobolan prins în capcană, au sărit cu toţii peste tejghea, ca să-i vină în ajutor. Revolverul bărbosului s-a descărcat în oglinda din fundul sufrageriei. Pe suprafaţa cristalului s-au ivit puzderii de stele, care s-au risipit în mii de cioburi.

Pătrunzînd în sufragerie, cîrciumarul constată că Marvel se opintea împotriva unei forţe misterioase şi se lupta din răsputeri cu uşa care dădea în bucătărie. Cîrciumarul şovăi o clipă... de ajuns pentru ca uşa să se trîntească de perete, iar Marvel să fie tîrît dincolo. Un ţipăt, un zăngănit de tingiri... şi Marvel cu capul în jos, zvîrcolindu-se ca să se tragă înapoi, fu împins în uşa bucătăriei.

Urmat de unul dintre birjari, poliţistul năvăli înăuntru şi-l împinse pe cîrciumar la o parte. Nimeri peste încheietura mîinii invizibile care-l tîra pe Marvel de guler, dar primi un pumn în obraz, se clătină şi căzu. Uşa se deschise şi Marvel făcu o sforţare

desperată de a se adăposti îndărătul ei. Tot bîjbîind, birjarul înşfăcă ceva moale.

— L-am prins! răcni el.

Mîinile roşcovane ale cîrciumarului se înfipseră în- tr un corp nevăzut.

— Uite, aicea e!

Marvel, care scăpase din strînsoare, se lăsă deodată să alunece pe podea, încercînd să se strecoare printre picioarele combatanţilor. Bîjbîiau cu toţii, ca orbeţii, învîrtindu-se pe lîngă uşă. Vocea Omului Invizibil se făcu auzită pentru prima oară; poliţistul îl călcase pe picior şi acum nevăzutul urla cît îl ţinea gura. Răcnind ca un turbat, se porni să împartă pumni în dreapta şi-n stînga. Cu un ţipăt scurt, birjarul se frînse în două de la mijloc. Fusese lovit în stomac. La un moment dat, uşa dinspre sufragerie se trînti la loc, acoperind astfel retragerea Iui Marvel. Luptătorii din bucătărie se treziră că înhaţă aerul şi că lovesc în vînt.

— Unde a fugit? strigă bărbosul. A ieşit afară?

— Veniţi după mine! îi chemă poliţistul, ieşind în curte. Dar în aceeaşi clipă încremeni pe loc.

Şuierînd, o bucată de cărămidă zbură pe lîngă capul lui şi căzu printre oalele din bucătărie, sfărîmîndu-se.

— Am să-i arăt eu lui! zbieră omul cu barbă neagră.

Peste umărul poliţistului sclipi o ţeavă de oţel şi, în lumina amurgului, cinci gloanţe ţîşniră unul după altul înspre locul de unde venise proiectilul. La fiecare împuşcătură bărbosul îşi rotea braţul, descriind o curbă, astfel încît gloanţele treceau ca spiţele unei roţi de foc prin curtea strîmtă.

Urmă o scurtă tăcere. „Cinci cartuşe!” Americanul era mulţumit. „Asta-i o treabă bună. Patru aşi şi un ***jolly joker.*** Să ia unul dintre voi un felinar şi haideţi să-i căutăm cadavrul...”

XVII. MUSAFIRUL DOCTORULUI KEMP

Doctorul Kemp a continuat să scrie în camera lui de lucru, pînă cînd atenţia i-a fost atrasă de nişte împuşcături; Pac, pac, pac, împuşcăturile răsunau una după alta.

— Hei, ce-i asta? Kemp îşi vîrî vîrful tocului în gură şi ciuli urechile. Cine se joacă cu revolverele prin Burdock? Ce le-o mai fi trăsnit prin cap imbecililor?

Se duse la fereastra dinspre sud, o deschise şi, aplecîndu-se în afară, cuprinse cu privirea oraşul. În umbra deasă a înserării, Burdock părea un fagure, imens, în a cărui alcătuire se împleteau ochiurile ferestrelor, globurile lămpilor de gaz şi spaţiile negre dintre acoperişurile prăvăliilor. „Parcă s-a strîns lume

lîngă „Jucătorii de cricket”, îşi zise el, scrutînd întunericul. Privirile îi alunecară apoi departe, în zare, acolo unde licăreau luminile vapoarelor şi scînteia linia digului uşor luminat, ca o piatră preţioasă ce răspîndeşte o strălucire aurie. Cornul lunii părea înfipt în coama dealului dinspre apus, iar stelele sclipeau cu o luminozitate aproape tropicală.

După vreo cinci minute de meditaţie, în care vreme gîndurile i-au rătăcit în meandrele nesfîrşite ale unei speculaţii asupra condiţiilor sociale ale viitorului, şi s-au pierdut apoi în vasta problemă a dimensiunilor timpului, doctorul Kemp reveni la realitate, oftă şi se întoarse la masa de scris.

Cam după vreo oră, ţîrîitul soneriei de la intrare umplu toată casa.

De cînd auzise împuşcăturile şi pînă acum, lucrase cu încetineală şi cu pauze mari de gîndire. Se opri din scris şi ascultă. Servitoarea deschise uşa. Kemp aştepta s-o audă urcînd scara, dar fata nu veni sus. „Ce-o fi fost asta?” se întrebă el. Încercă să-şi reia lucrul, dar nu izbuti.; se ridică de pe scaun, coborî cîteva trepte, sună. Jos în hol apăru servitoarea. Aplecîndu-se peste balustradă, Kemp întrebă:

— A sosit vreo scrisoare?

— Nu, domnule, n-a fost nimeni; pesemne c-a făcut cineva o farsă şi apoi a şters-o.

„Sînt cam nervos astă-seară”, îşi zise doctorul. Se întoarse în odaia de lucru şi de astă dată se puse cu hotărîre pe treabă.

Peste puţină vreme era din nou cufundat adînc în opera lui; în odaia liniştită se auzea numai ticăitul ceasornicului şi scîrţîitul peniţei care alerga de zor pe hîrtie, drept în

centrul cercului de lumină proiectat pe masă de umbrarul lămpii.

Trecuse de ora două noaptea, cînd doctorul Kemp lăsă tocul din mînă. Se ridică de pe scaun, căscă şi merse la culcare. Îşi dezhrăcase haina şi vesta, cînd simţi că-i este sete. Îşi aprinse o lumînare şi coborî în sufragerie după un sifon şi o sticlă de whisky.

Cercetările sale ştiinţifice îi ascuţiseră considerabil spiritul de observaţie. Traversînd holul ca să se în- toarcă în odaia de culcare, observă o pată de culoare închisă pe muşamaua de lîngă preşul din dreptul scă- rii. Începu să urce scara şi pe neaşteptate se pomeni că-l preocupă o întrebare: ce putea fi pata aceea de pe muşama? Pesemne că-l muncea vreun gînd ascuns, de care nu-şi dădea lămurit seama. În sfîrşit, se în- toarse în hol cu toată încărcătura, puse jos sifonul şi sticla cu whisky şi, aplecîndu-se, atinse pata. Fără prea mare surpriză, constată că era vîscoasă şi că avea culoarea sîngelui pe cale să se închege.

Luă de jos sticlele şi urcă iar, privind în jur şi în- cercînd să-şi dea seama de unde putea să vină pata aceea. Cînd ajunse în capul scării, rămase înmărmurit. Clanţa uşii era şi ea pătată de sînge.

Îşi examină mîna. Era perfect curată. De altfel, îşi aminti că uşa dormitorului era deschisă cînd venise el din odaia de lucru, aşa că nici nu fusese nevoie să atingă clanţa. Intră în dormitor cu o figură foarte calmă, poate puţin mai crispată ca de obicei. Exa- mină încăperea de jur împrejur, şi privirea-i căzu asu-pra patului. Pătura era plină de sînge şi cearşaful sfî- şiat. Cînd intrase prima dată în dormitor nu

observase asta, pentru că se dusese de-a dreptul la masa de toaletă. Aşternutul era mototolit şi purta urma unui corp care se trîntise de curînd acolo.

Avu apoi impresia stranie că ar fi auzit un glas mur- murînd: „Cerule! Kemp!” Dar doctorul Kemp nu cre-dea în voci supranaturale. Pironit locului, nu-şi pu-tea lua ochii de la cearşafurile mototolite. Auzise oare cu adevărat o voce? Privi din nou de jur împrejur, dar nu văzu nimic altceva decît patul răvăşit şi pătat de sînge. Deodată însă, auzi limpede că se mişcă ceva în odaie, pe lîngă spălător. Orice muritor, cît ar fi el de învăţat, tot mai păstrează o fărîmă de superstiţie... Kemp simţi că-l năpădeşte o teama apăsătoare. În- chise uşa, se îndreptă spre masa de toaletă şi puse jos sticlele. Ridică ochii şi... sări cît colo: în spaţiul dintre el şi spălător, spînzura în aer un bandaj făcut dintr-o fîşie de pînză răsucită şi pătată de sînge.

Kemp era stupefiat. Un bandaj gol! Un bandaj bine legat, dar gol pe dinăuntru! Dădu să facă un pas ca să-l apuce, dar simţi o atingere care-l opri locului şi auzi o voce chiar lîngă dînsul.

— Kemp! şopti Vocea.

— Ha? făcu Kemp cu gura căscată.

— Ţine-ţi cumpătul! Eu sînt un om invizibil.

O bucată de vreme, Kemp n-a fost în stare să spună nimic. Încremenit, privea fix bandajul.

— Un om... invizibil? îngăimă el într-un tîrziu.

— Da, sînt un om invizibil, repetă Vocea. Doctorului îi veni deodată în minte povestea de care-şi bătuse joc cu atîta vehemenţă, nu mai departe dccît în dimineaţa aceea. Pe

moment nu păru nici prea speriat, nici prea surprins. Abia mai tîrziu începu să reacţioneze.

— Credeam că totul nu-i decît o minciună... mur-mură el.

Îi năvăleau în minte toate argumentele pe care le debitase în aceeaşi dimineaţă.

— Eşti bandajat?

— Vezi bine! fu răspunsul.

— Oh! Kemp se revoltă. Asta-i bună! Dar e un nonsens! E o scamatorie la mijloc, nu se poate altfel!

Făcu deodată un pas înainte şi întinse mîna spre bandaj, dar dădu peste nişte degete invizibile.

Simţind atingerea, păli şi se trase îndărăt.

— Stai bine, Kemp, ce Dumnezeu! Am mare nevoie de ajutor. Opreşte-te!

Degetele îi înşfăcară braţul. Cu o lovitură, doctorul încercă să se elibereze.

— Kemp! strigă Vocea. Kemp, stai liniştit! şi strîn- soarea se întări.

Îl cuprinse o dorinţă nebună de a se descătuşa. Dar braţul bandajat îl apucă de umăr şi-l trînti; căzu, cu spatele pe pat. Deschise gura ca să ţipe, dar colţul cearşafului îi fu vîrît între dinţi. Omul Invizibil îl apăsa cu înverşunare. Simţindu-şi însă braţele libere, Kemp începu să dea în el ca un sălbatic.

— N-ai de gînd să-ţi bagi minţile în cap? Omul Invizibil se înfipse cu toate puterile în prizonierul lui, deşi primise un pumn în coaste.

— Pe toţi Dumnezeii, încă un minut şi turbez! Stai liniştit, nebunule! urlă el în urechea doctorului.

Kemp se mai zbătu cîteva clipe, apoî rămase liniştit.

— Dacă strigi, îţi mut fălcile din loc! îi promise nevăzutul, scoţîndu-i căluşul din gură. Nu-i nici nebunie şi nici vrăjitorie. Sînt într-adevăr un om invizibil. Şi am nevoie de ajutorul tău. Nu vreau să-ţi fac nici un rău, dar dacă te porţi ca un neghiob, n-am încotro. Nu-ţi mai aminteşti de mine, Kemp? Griffin de la ***University College.***

— Dă-mi voie să mă ridic! gemu Kemp. Rămîn unde mă găsesc. Numai să mă liniştesc puţin...

Se ridică şi-şi pipăi gîtul.

— Sînt Griffin de la University College — urmă Vocea — şi am devenit invizibil, Sînt un om ca toţi oamenii — un om pe care l-ai cunoscut — şi care între timp a devenit invizibil, pricepi?

— Griffin?

— Da, Griffin. Un student mai tînăr decît dum- neata, cu o înfăţişare de ***albino***[1], înalt de şase picioare şi voinic, cu o faţă albă, roză şi cu ochii roşii... I s-a decernat odată medalia pentru chimie, nu ţii minte?

— Nu pricep nimic. În mintea mea e un adevărat haos; Ce legătură au toate astea cu Griffin?

— ***Eu*** sînt Griffin.

Kemp rămase pe gînduri.

— E îngrozitor... Dar ce manoperă drăcească trebuie săvîrşită pentru ca un om să devină invizibil?

— Nu-i nici un fel de manoperă drăcească. E un proces destul de rezonabil şi de inteligibil...

— E înnebunitor! Bine, dar cum dracu'...?

— Bine, e înnebunitor, dacă vrei. Dar sînt rănit şi am dureri, şi sînt sfîrşit de oboseală... Dumnezeule mare! Kemp, doar

---

[1] Albino — persoană lipsită de pigmentul din păr şi din ochi.(n. t.)

eşti om. Priveşte realitatea cu cu- raj! Dă-mi ceva de mîncare şi de băut şi lasă-mă să şed aici.

Kemp urmări cu ochii bandajul care se plimba prin odaie. Un scaun alunecă de-a lungul podelei şi se opri lîngă pat. Cu un scîrţîit, tapiseria scaunului se adînci

puţin, ca şi cum s-ar fi aşezat cineva pe ea. Kemp se frecă la ochi, îşi pipăi din nou gîtul şi rîse prosteşte.

— Asta-i mai tare decît o stafie!

— Aşa, acuma-i ceva mai bine. Slavă Domnului că ai început să-ţi bagi minţile în cap.

— Sau să-mi pierd minţile! repetă Kemp, lovindu-se peste ochi.

— Dă-mi puţin whisky. Sînt mai mult mort decît viu.

— Mie mi s-a părut tocmai dimpotrivă... Unde eşti? Dacă mă ridic dau peste dumneata? Acolo! Bine. Whisky... Uite. Unde să ţi-l dau?

Scaunul scîrţîi şi Kemp simţi că paharul îi este smuls din mînă. Îi dădu drumul, după ce încercase o clipă să-l reţină; instinctul lui se opunea unei aseme- nea absurdităţi. Paharul rămase în echilibru, la vreo jumătate de metru deasupra spătarului scaunului. Perplex, doctorul privea o scenă de coşmar;

— Asta-i... asta trebuie să fie hipnotism! Ai sugestionat lumea că eşti invizibil.

— Prostii!

— Dar e o nebunie, e imposibil!

— Ascultă-mă şi ai să...

Dar Kemp nu asculta.

— Azi dimineaţă, începu el, am demonstrat cu argumente peremptorii că proprietatea de a fi invizibil.

— N-are nici o importanţă ce-ai demonstrat! Eu mor de foame şi noaptea asta e cam răcoroasă pentru o persoană în pielea goală...

— Vrei mîncare?

Paharul cu whisky se înclină.

— Da, sigur că vreau! Omul Invizibil trînti jos paharul. Ai vreo haină de casă?

Kemp scăpă un soi de exclamaţie înăbuşită. Se îndreptă spre dulap şi scoase de acolo un halat vişiniu.

— Asta merge? întrebă el. Haina îi fu luată din mînă. O clipă atîrnă moale în aer, apoi se zvîrcoli puţin (ai fi zis că o face dintr-un impuls propriu!) şi, în sfîrşit, înţepeni, netedă şi frumos aranjată, începu să se încheie singură şi se aşeză pe scaun.

— Nişte pantaloni, nişte ciorapi şi o pereche de pa- puci ar fi o minune, sugeră halatul. Şi nu uita, ceva de mîncare!

— Îţi dau de toate, numaidecît. Dar, crede-mă, asta-i cea mai nebunească situaţie pe care am pomenit-o vreodată în viaţa mea...

Scotoci prin sertare după lucrurile cerute, apoi se duse să-şi devalizeze cămara. Se întoarse cu nişte friptură rece şi cu pîine; trase o măsuţă şi depuse mîncarea în faţa halatului.

— Mulţumesc, n-am nevoie de cuţit, zise politicos halatul; un cotlet se ridică în aer şi nişte fălci ireale muşcară din carne. Înghiţind cu lăcomie, oaspetele deveni bine dispus. Totdeauna îmi place să mă îmbrac înainte să mă aşez la masă, glumi el, eu nevăzuta-i gură plină. Ăsta-i capriciul meu...

— Cred că rana de la braţ nu-i gravă? întrebă Kemp.

— Nici o grijă.

— Dintre toate lucrurile ciudate şi miraculoase pe care le-am...

— Exact. Dar e tare curios că am nimerit tocmai în casa dumitale ca să mă pot bandaja. A fost prima mea licărire de noroc. Oricum, aveam de gînd să dorm aici noaptea asta. Vrei, nu vrei, trebuie să te împaci cu gîndul ăsta. E al naibii de prost că sîngele meu se vede, nu-i aşa? Ici, colo, cîte

o pată de sînge închegat... Îmi dau seama că sîngele devine vizibil cînd se coagulează. Mi-am transformat numai ţesuturile vii. Se pare că pot rămîne nevăzut numai atîta timp cît sînt în viaţă... Mă găsesc aici în casă de trei ore.

— Dar cum ai reuşit să te transformi? izbucni Kemp exasperat. Fir-ar să fie! Dar nu vezi că toată chestiunea-i absurdă de la un cap la altul?

— Ba e foarte raţională — îl asigură Omul Invizibil — perfect raţională.

O mînecă? se întinse şi apucă sticla de whisky. Kemp contemplă haina de casă, care înfuleca de zor. Umărul drept al veşmîntului, era găurit. O rază de lumină care

pătrundea prin gaură proiecta un triunghi luminos pe căptuşeala pieptului stîng al halatului.

— Ce-a fost cu împuşcăturile alea? întrebă doctorul. Cum a început scandalul?

— Un idiot, un soi de asociat al meu, lua-l-ar dracii! care a încercat să-mi fure banii. A şi făcut-o de altfel.

— Şi el e invizibil?

— Nu.

— Ei, şi pe urmă?

— Ce-ar fi să-mi mai dai ceva de mîncare înainte de a mă apuca să-ţi povestesc toate astea? Mi-e foame! Am dureri... şi dumneata mă pui să-ţi înşir istorii!

Kemp se ridică.

— Dumneata n-ai tras de loc? întrebă el.

— Eu? Nuu! Un dobitoc, pe care nu-l văzusem în viata mea, a tras la întîmplare. S-au speriat, ce vrei! Toţi se sperie de mine. Trăsni-i-ar să-i trăsnească! Kemp, vreau să mai mănînc.

— Mă duc jos să văd dacă mai e ceva de mîncare. Mi-e teamă că tare mult n-a mai rămas.

După ce isprăvi de mîncat — a dat gata o masă îmbelşugată! — Omul Invizibil ceru un trabuc. Îi muşcă furios capătul, înainte ca doctorul să-i fi putut găsi un briceag — şi înjură, pentru că foaia de deasupra se desfăcuse.

Era un miracol să-l vezi trăgînd din trabuc: fumul inhalat se modela după forma gurii, a gîtlejului, şi a nărilor.

— Ah, binecuvîntatul balsam al tutunului! Pufăi cu nesaţ. Sînt fericit că am dat de dumneata, Kemp. Trebuie să mă ajuţi. Închipuie-ţi, ce noroc am avut să nimeresc peste dumneata tocmai acum! Mă aflu într-o

încurcătură cumplită — cred că am fost nebun. Prin cîte am trecut! Dar acum o să înfăptuim lucruri mari, ascultă ce-ţi spun!

Îşi turnă singur whisky şi sifon. Kemp sc ridică, aruncă o privire împrejur şi merse să-şi ia un pahar din cămăruţa alăturată.

— E fantastic — dar cred că pot să beau...

— Nu te-ai schimbat prea mult în ăştia doisprezece ani, Kemp. Voi, blonzii, nu vă schimbaţi. Reci şi chibzuiţi... Trebuie să ţi-o spun — o să lucrăm împreună.

— Dar cum s-a petrecut asta? Şi cum ai ajuns aşa?

— Pentru numele lui Dumnezeu, lasă-mă puţin să fumez în linişte şi pe urmă am să mă apuc să-ţi povestesc.

Dar Griffin n-a mai istorisit mare lucru în noaptea aceea. Braţul rănit îl supăra din ce în ce mai rău. Avea febră, era istovit şi gîndurile i se învîrteau în jurul unui singur punct: goana de pe deal şi încăie- rarea de la cîrciumă. Îşi începu povestea, dar curînd îi pierdu firul. Vorbea întretăiat, pomenind într-una de vagabondul acela. Fuma din ce în ce mai nervos şi, pe nesimţite, vocea îi devenea furioasă.

Kemp încerca să pună cap la cap crîmpeiele pe care izbutea să le prindă.

— Se temea de mine — puteam să observ că se temea de mine, repeta mereu Omul Invizibil. Avea de gînd s-o şteargă — pîndea într-una prilejul. Ce tîmpit am fost!

— Ticălosul!

— Eram furios! Aş fi fost în stare să-l ucid!

— De unde aveai banii? întrebă Kemp pe neaş.teptate.

Griffin tăcu cîteva clipe.

— Nu pot să-ţi spun acum.

Deodată gemu şi se aplecă înainte, sprijinindu-şi pesemne capul în mîini.

— Kemp, omule, de aproape trei zile n-am mai dormit! Abia dac-am aţipit cu totul vreo oră, în cîteva rîn- duri. Trebuie să dorm, neapărat.

— Bine, rămîi aici, în camera mea... Da, da, rămîi aici.

— Dar cum pot să închid ochii? Dacă dorm — puu- gaşul ăla o să-şi ia tălpăşiţa. Of! Şi în definitiv, ce importanţă are?

— Ce fel de rană ai căpătat de pe urma împuşcăturii?

— Nimic — o zgîrietură care sîngerează. Oh, Dumnezeule! Pic de somn, nu altceva!

— Şi de ce nu dormi?

Kemp simţi că năluca în halat îl priveşte lung.

— Pentru că n-aş avea de loc poftă să fiu prins de semenii mei, oamenii... răspunse tărăgănat omul invizibil.

Kemp tresări.

— Idiot ce sînt! Griffin izbi cu putere în masă. Ţi-am dat o idee.

XVIII. OMUL INVIZIBIL DOARME

Deşi rănit, deşi istovit la culme, Griffin refuză să se încreadă în cuvîntul de onoare al doctorului, care i-a făgăduit că-i va respecta libertatea. Cercetă cele două ferestre ale dormitorului, ridică storurile şi deschise geamurile, vrînd să se încredinţeze dacă într-adevăr ar putea evada pe-acolo — după cum îi spusese Kemp. Era o noapte liniştită şi senină, iar luna nouă îşi cernea lumina argintie peste cîmp. Griffin examină apoi cheile dormitorului şi cele două uşi ale cămăruţei alăturate, pentru a se asigura că şi ele îi garantau libertatea. În cele din urmă se declară mulţumit şi se aşeză pe covoraşul din faţa căminului. Kemp îl auzi căscînd.

— Îmi pare rău că nu-ţi pot povesti în noaptea asta toate isprăvile mele. Ce să fac, sînt sfîrşit. E grotesc, fără îndoială. Ba chiar înfiorător! Dar crede-mă, Kemp, în ciuda argumentelor pe care le-ai debitat azi-dimineaţă, minunea e posibilă. Am făcut o

descoperire. Aveam de gînd să o păstrez doar pentru mine. Dar nu pot. Trebuie să am un partener. Şi dumneata... Am putea realiza nişte lucruri... Dar mîine. Acuma simt că dacă nu dorm, s-a isprăvit cu mine.

Kemp stătea nemişcat în mijlocul odăii, privind haina care învelea un trup fără cap.

— Trebuie să te las, spuse el într-un tîrziu. E... de necrezut. Dacă aş fi silit să trăiesc trei întîmplări de felul ăsta, care să-mi răstoarne toate concepţiile... aş înnebuni. Şi totuşi e o realitate! Mai ai nevoie de ceva?

— Doar să-mi spui noapte bună!

— Noapte bună... şi Kemp strînse o mînă nevăzută. Se retrase spre uşă pieziş. Deodată, halatul alunecă iute spre el.

— Bagă de seamă! Nici o încercare de a-mi pune piedici sau de a mă captura! Altfel...

Kemp păli uşor.

— Parcă ţi-am dat cuvîntul.

Ieşi din odaie şi închise încet uşa. În urma lui, cheia se răsuci în broască pe dinăuntru. Rămînînd locului, cu o expresie de uimire neputincioasă zugrăvită pe faţă, auzi paşii grăbiţi apropiindu-se de uşa odăiţei alăturate. Din nou zgomotul unei chei învîrtite în broască. Kemp se plesni peste frunte cu palma. „Visez? A înnebunit lumea sau m-am ţicnit cu?”

Rîse. Încercă uşa încuiată. „Sînt dat afară din camera mea de către o flagrantă absurditate!”

Merse pînă în capul scării, se întoarse şi privi uşile încuiate. ,,Şi totuşi e un fapt...” Îşi pipăi gîtul uşor zgîriat. .,Un fapt care nu poate fi negat.”

— Dar...

Clătină cu deznădejde din cap, se întoarse şi coborî scările.

Făcu lumină în sufragerie, îşi aprinse un trabuc şi începu să se plimbe prin încăpere, scoţînd tot soiul de exclamaţii. Din cînd în cînd se apuca să se certe cu sine însuşi.

— Invizibil!

— Există oare vreun animal invizibil Sigur, în apa mării există. Mii şi milioane! Larvele,

micii ***Nauplii, Tornarias***[1], toate vietăţile microscopice — peştii gelatinoşi! În mare trăiesc mai multe vietăţi nevăzute decît vizibile! Niciodată nu m-am gîndit la asta, pînă acum... Dar şi în apa bălţilor, la fel! Toate vietăţile acelea minuscule care populează bălţile — particule de gelatină incoloră, translucidă!... Bine, bine, dar în aer?! Nu!

— Nu se poate!

— Ei, şi la urma urmei... de ce nu?

— Din sticlă să fie făcut un om, şi încă ar fi vizi- bil...

Se adînci în meditaţie. Trei trabucuri s-au prefăcut într-o grămadă de cenuşă albă, împrăştiată pe covor, pînă cînd a mai rostit Kemp ceva. Şi atunci, tot ce-a scăpat dintre buzele lui a fost o scurtă interjecţie. În sfîrşit, doctorul se răsuci pe călcîie, ieşi din sufra- gerie şi se îndreptă spre micul lui cabinet. Aprinse şi aici lampa de gaz. Cabinetul era o încăpere micuţă (doctorul Kemp nu mai dădea consultaţii), unde-şi ţinea ziarele. Jurnalul din dimineaţa trecută zăcea aruncat într-un colţ, deschis la întîmplare. Îl luă, îl întoarse şi dădu peste relatarea „Întîmplării ciudate de la Iping”, pe care marinarul din Port Stowe se căznise atîta să i-o silabisească lui Marvel. O parcurse, dintr-o ochire.

„Înfofolit din cap pînă-n picioare!” murmură el. „Deghizat. Ca să ascundă adevărul. Se pare că nimeni nu şi-a dat seama ce-i cu el. Dar ce dracu urmăreşte?”

Lăsă să-i cadă ziarul din mînă şi cercetă cu pri- virea odăiţa. „Aha!” găsise ce voia. Se repezi la ***„St James’s Gazette”***, care stătea împăturită, aşa cum sosise. „Acum o să aflăm adevărul!”

---

[1] Numirile latineşti ale unor vietăţi marine. (n. t.)

Rupse banderola şi desfăcu ziarul. Un reportaj pe două coloane îi sări în ochi. „Un sat din Sussex înnebuneşte!” striga titlul de pe manşetă.

— Cerule! exclamă Kemp, devorînd articolul. Era o relatare destul de neverosimilă a evenimentelor care se petrecuseră la Iping cu o zi înainte (şi pe care le cunoaştem). Erau reproduse şi cele publicate în ziarul de dimineaţă.

Kemp spicui la iuţeală: „...alerga pe străzi, lovind în dreapta şi-n stînga, — Jaffers căzut în nesimţire, — domnul Huxter, lovit grav, nu este încă în stare să povestească cele ce a văzut. — Regretabilă umilire a vicarului... O femeie s-a îmbolnăvit din pricina groazei... Ferestre făcute ţăndări... Toată povestea asta-i probabil inventată. Dar e prea tare ca să nu fie publi- cată — ***cum grano***[1].”

Scăpă pe jos ziarul şi rămase nemişcat, privind în gol. ,,Da, probabil că-i inventată!”

După o clipă îl luă iarăşi în mînă şi citi iarăşi totul, de la un cap la altul.

— Dar de unde pînă unde vine vagabondul în toată afacerea asta? De ce dracu se ţinea el după un vagabond?

Se aşeză la întîmplare, pe masa chirurgicală.

— Nu-i numai invizibil, şopti el, e şi nebun! Ucigaş!...

Pe cînd licărirea palidă a zorilor se contopea cu lumina lămpii din sufrageria îmbîcsită de fum, Kemp mai măsura încă odaia în lung şi în lat, căzuindu-se să înţeleagă ceea ce părea de neconceput.

Era prea tulburat ca să mai poată dormi. Cînd au coborît, buimăciţi de somn, şi au

[1] ***Cum grano salis*** expresie latină: sub rezervă. (n. t.)

nimerit peste el, servitorii şi-au închipuit că surmenajul îl adusese în ha- lul acela; Kemp le-a dat cîteva dispoziţii cu totul neobişnuite, dar cît se poate de categorice: să pregătească micul dejun pentru două persoane, în odaia de lucru de jos şi apoi toată lumea să rămînă la subsol sau la parter.

A continuat să se plimbe prin sufragerie, pînă la sosirea ziarului de dimineaţă. Fiţuica aceasta înşira vrute şi nevrute, fără să conţină de fapt nimic, afară de o confirmare a celor întîmplate cu o seară înainie şi de o relatare — foarte prost întocmită — despre nişte noi şi remarcabile evenimente petrecute în Port Burdock. Acum a aflat Kemp detaliile mai importante ale celor petrecute la „Jucătorii de cricket”, precum şi numele vagabondului. „M-a silit să umblu după el, două’ş’patru de ore” declarase Marvel. Povestea dramei din Iping mai era îmbogăţită cu cîteva fapte mărunte; se insista mai ales asupra tăiatului sîr- melor de telegraf. Nu puteai însă găsi nici un amănunt care să arunce vreo lumină asupra naturii legăturilor dintre Omul Invizibil şi domnul Marvel, deoarece vaga- bondul nu dăduse nici un fel de informaţie asupra celor trei caiete sau asupra banilor cu care era căptuşit. Ga-zeta părăsise tonul sceptic şi o droaie de reporteri şi an- chetatori porniseră, la acţiune pentru elucidarea, misterului.

Kemp citi reportajul pînă la ultima literă şi apoi trimise slujnica să-i cumpere toate ziarele de dimi- neaţă care erau de găsit. Primindu-le, se aruncă cu lăcomie asupra lor.

„E invizibil — reflectă el — şi pare stăpînit de o furie violentă, care degenerează în manie. Doamne, ce fapte îngrozitoare ar putea comite! Ce fapte îngrozitoare! Şi acuma-i acolo sus, liber ca pasărea. Ce dracu' trebuie să fac

„Oare ar însemna că sînt neloaial dacă... Nu!”

Se aşeză la un mic pupitru dintr-un colţ al odăiţei. Dădu la o parte lucrurile care zăceau pe pupitru cam răvăşite, şi se apucă să compună o scrisoare. Cînd ajunse la jumătate, o rupse şi începu alta. Reciti scrisoarea, cîntărind fiecare frază. În sfîrşit, luă un plic şi scrise adresa: „Colonel Adye, Port Burdock”.

Tocmai pe cînd Kemp se îndeletnicea cu această treabă, se trezi şi Omul Invizibil. Părea că e prost dispus, căci doctorul, care trăgea cu urechea la fiecare foşnet, îl auzi bocănind prin odaia de deasupra, trîntind un scaun şi spărgînd paharul de la spălător. Îngrijorat. Kemp alergă sus şi bătu în uşă.

XIX. CÎTEVA NOŢIUNI ELEMENTARE

— Ce s-a întîmplat? întrebă el, cînd Omul Invizibil îi dădu drumul înăuntru.

— Nimic.

— Cum nimic? Atunci de ce dracu' ai făcut atîta tărăboi?

— Un acces de furie, explică Griffin. Mă doare. Uitasem de rana de la braţ.

— Te laşi cam uşor purtat de accese din astea, nu?

— Mda...

Kemp înaintă pînă în mijlocul odăii şi adună cioburile de pe jos. Rămase apoi în picioare, cu bucăţelele de sticlă în mînă.

— S-a dat la iveală totul în legătură cu persoana dumitale, spuse el. Toţ ce s-a petrecut la Iping şi aici, la poalele dealului. Lumea a luat cunoştinţă de invizibilul ei cetăţean. Dar nimeni nu ştie că te afli aici.

Griffin scăpă o înjurătură.

— Secretul (bănuiesc că era un secret) a fost dat în vileag, continuă doctorul. Nu-ţi cunosc planurile, dar, se-nţelege, sînt nerăbdător să te ajut.

Omul Invizibil se aşeză pe pat.

— Ne aşteaptă sus micul dejun, îl invită amabil Kemp, vorbind cît mai degajat cu putinţă, ca o gazdă îneîntată că musafirul ei s-a sculat plin de voie bună.

Îl conduse pe scăriţa îngustă care ducea spre ve-randă.

— Dar înainte de a putea realiza ceva împreună — urmă el — ar trebui să mă faci să înţeleg cîte ceva despre fenomenul ăsta al transparenţei dumitale.

Aruncă o privire nervoasă spre fereastră, apoi se aşeză, cu aerul unui om care are de discutat chestiuni importante. Îndoielile asupra realităţii situaţiei îi reveneau şi-i dispăreau neîncetat, în vreme ce privea spre locul lui Griffin de la masă, şi vedea cum mînecile unui halat, îmbrăcat pe un trup fără cap şi fără mîini, şterg nişte buze imaginare, cu un şervet care flutură prin aer ca o năframă magică.

— E destul de simplu şi destul de verosimil, începu Griffin, dînd şervetul la o parte.

Kemp rîse.

— Pentru dumneata, fără îndoială, dar...

— Bineînţeles că la început mi s-a părut şi mie miraculos. Dar acum, Dumnezeule!... Ah, să ştii că o să facem lucruri mari împreună!... Ideea mi-a venit prima dată la Chesilstowe.

— Chesilstowe?

— Am plecat acolo după ce am părăsit Londra. Ştiai că mă lăsasem de medicină şi mă apucasem de fizică? Nu? Ei bine, aşa am făcut. Mă fascina lu- mina...

— A!

— Densitatea optică! Noţiunea asta ascunde în ea un labirint de enigme, ale căror soluţii îţi scapă prin- tre degete tocmai cînd crezi că le-ai prins. Ei, şi cum n-aveam decît douăzeci şi doi de ani şi duduiam de elan, mi-am zis: e o treabă căreia merită să-i închini întreaga viaţă! Ştii cît sîntem de nebuni la douăzeci şi doi de ani, nu?

— Nebuni atunci, sau nebuni acum... murmură Kemp..

— Ca şi cum cunoaşterea îi poate da omului vreo satisfacţie! Dar pe-atunci nu ştiam asta. M-am cufun- dat într-o muncă de sclav. Trecuseră şase luni de trudă şi de frămîntări, cînd deodată, printr-una din obscurele cărări ale labirintului, ţîşni lumina, ca o flacără orbitoare! Am descoperit un principiu gene- ral al structurii pigmenţilor şi al refracţiei — o for- mulă, o expresie geometrică cuadridimensională. Proştii, oamenii de duzină — chiar şi matematicienii de duzină, habar n-au ce înseamnă o ecuaţie generală pentru unul care studiază fizica moleculară! În caie- tele mele — acelea pe care le-a ascuns vagabondul — ai să găseşti minuni, miracole! Dar asta încă nu constituia o metodă; era doar o idee, care

abia trebuia să conducă la elaborarea unei metode, graţie căreia să reuşeşti — bagă de seamă, fără a modifica nici o proprietate a materiei! (cu excepţia culorilor, în unele cazuri) — să reduci indicele de refracţie al unei substanţe solide sau lichide pînă la cel al aerului.

— Phiii! exclamă Kemp. Asta-i grozav! Totuşi, nu prea îmi dau seama... Înţeleg că în felul acesta ai putea cel mult să capeţi strălucirea unei pietre preţi-oase, dar, pînă la a deveni invizibil, mai e cale lungă.

— Exact! Dar gîndeşte-te că însuşirea de a fi vi- zibil depinde de acţiunea pe care o exercită corpurile vizibile asupra luminii. Dă-mi voie să încep de la lucrurile elementare, aşa ca şi cum nu le-ai cunoaşte. Asta o să-mi ajute să-ţi explic mai limpede. Ştii prea bine că un corp, fie că absoarbe lumina, fie că o re-flectă, fie că o refractă, fie că, în sfîrşit, are toate aceste trei însuşiri. Dacă nici nu reflectă, nici nu refractă şi nici nu absoarbe lumina, corpul nu este vi- zibil. Un obiect oarecare — să zicem e cutie — îţi apare opac şi de culoare roşie, deoarece colorantul roşu absoarbe o porţiune din radiaţia luminoasă şi reflectă restul, adică tocmai componenţa roşie a spectrului luminos, pe care o percepe ochiul dumitale. Dacă nu absoarbe o anumită fracţiune din spectru, ci re- flectă lumina în întregime, atunci cutia va fi albă, strălucitoare; aşa cum e argintul, de exemplu. Dar o cutie confecţionată din diamant? Ai să vezi că supra- faţa ei totală n-are să-ţi absoarbă prea mult lumina, şi nici n-are s-o reflecte, decît foarte slab; numai ici, colo, unde faţetele au o poziţie favorabilă, lumina va fi mai intens reflectată şi refractată, dînd impresia aceea

de scînteiere, de reflexe sclipitoare şi totodată de transluciditate. Ca un fel de reţea de lumină... Acuma să vedem ce se întîmplă cu o cutie din sticlă. Asta nu mai e atît de strălucitoare şi nici atît de bine vizibilă ca una de diamant, pentru că de astă dată reflecţia şi refracţia vor fi mai reduse. Îţi dai seama? Ba chiar — practic vorbind — poţi vedea printr-însa foarte clar. Dar unele sorturi de sticlă sînt mai uşor vizibile decît altele: o cutie de cristal, de pildă, va fi mai bine vizibilă decît una făcută din sticlă ordinară, de geamuri, nu-i aşa? Bun. Să mergem mai departe. O cutie din sticlă ordinară, foarte subţire, va fi greu de văzut într-o lumină slabă, pentru că va absorbi, re- fracta şi reflecta o cantitate foarte mică de lumină. Şi dacă ai să bagi în apă — sau, mai bine, într-un lichid mai dens decît apa — o bucată de sticlă incoloră, obişnuită, ea o să devină aproape invizibilă. De ce? Fiindcă lumina, trecînd din apă în sticlă, nu e decît foarte slab reflectată şi refractată... pe scurt, nu suferă aproape nici o modificare. Astfel, sticla introdusă în apă va fi aproape tot atît de invizibilă cum ar fi gazul de căr- buni sau hidrogenul răspîndit în aer. Şi asta din cauze identice.

— Da... şopti Kemp — tot ce-ai spus pînă acuma-i foarte clar. Astăzi orice elev de şcoală cunoaşte toate chestiunile astea.

— Şi acum, Kemp, mai vine un fapt pe care o să-l cunoască în viitor orice elev de şcoală. Dacă spargi o bucată de sticlă, dragul meu, şi o pisezi pînă o faci pulbere, ea devine mult mai uşor vizibilă în aer decît era bucata întreagă: sticla incoloră şi transparentă s-a prefăcut într-un corp alb, opac. De ce? Din pri- cină că pulverizarea ei a multiplicat enorm suprafe-

ţele refringente. Bucata întreagă avea numai două suprafeţe, pe cînd pulberea... fiecare fărîmă a căpătat însuşirea de a reflecta şi refracta raza de lumină care o atinge... Pricepi acum de ce lumina nu va izbuti să treacă aproape de loc prin pulberea de sticlă?

Dar dacă torni în apă praful ăsta alb, ştii ce se în- tîmplă eu el? Dispare cu totul! Sticla pisată şi apa au un indice de refracţie aproape egal: adică lumina, trecînd dintr-una în cealaltă, suferă o reflecţie şi o refracţie extrem de mică.

Reuşeşti să transformi sticla într-un corp invizibil dacă o vîri într-un lichid al cărui indice de refracţie este identic cu al ei. Şi, ca să generalizăm, un obiect transparent devine invizibil într-un mediu oarecare dacă indicele său de refracţie este egal cu al mediu- lui. Şi dacă stai să te gîndeşti o secundă, ai să-ţi dai seama că sticla pisată poate deveni nevăzută chiar şi în aer, dacă indicele ei de refracţie poate fi modificat astfel ca să-l egaleze pe al aerului. Căci atunci, lu- mina trecînd din aer în sticlă nu va mai suferi nici o refracţie şi nici o reflecţie.

— Da, da... făcu Kernp. Dar omul nu-i sticlă pisată.

— Nu! ***Omul e mult mai transparent!***

— Ha! Asta-i o absurditate!

— Şi asta o spune un doctor! Vai, cum uită omul toate cele! În zece ani ai uitat toată fizica pe care ai învăţat-o? Ia gîndeşte-te puţin la obiectele fără nu- măr care de fapt sînt transparente, dar nu par astfel. Hîrtia, de pildă, este făcută din fibre transparente, aşa-i? De ce atunci e albă şi opacă? Numai din

aceeaşi pricină pentru care şi pulberea de sticlă e albă şi opacă. Unge cu ulei o hîrlie albă — adică umple cu ulei spaţiile dintre fibre, aşa încît doar cele două suprafeţe să mai rămînă refringente — şi hîrtia va deveni transparentă ca sticla! Şi nu numai hîrtia, dar şi fibrele de bumbac, de in, de lînă, de lemn, dar şi ***oasele,*** Kemp, ***carnea, părul,*** Kemp, ***unghiile şi nervii!...*** Întreaga maşină umană este de fapt alcătuită din ţesături transparente, incolore — cu excepţia hemoglobinei şi a pigmentului din păr. Uite ce puţin ne trebuie ca să ne putem vedea unii pe alţii! În cea mai mare parte a lor, fibrele din care-i constituită o fiinţă vie nu sînt, la drept vorbind, mai opace decît apa.

— Desigur, desigur! exclamă Kemp. Chiar noap- tea asta mă gîndeam la larvele marine şi la peştii ge- latinoşi.

— Aha, acum mai vii de-acasă! Toate astea le cunoşteam şi le purtam în minte cam la un an după ce părăsisem Londra — adică acum şase ani. Dar le păstram pentru mine. Eram nevoit să lucrez în nişte condiţii îngrozitoare. Hobbema, profesorul meu, era un excroc ştiinţific, un hoţ de idei — mă spiona într-u- na! Cunoşti, cred, excrocheriile din lumea ştiinţifică. Pur şi simplu, n-aveam chef să-mi public descoperirea şi să împărtăşesc cu el succesul cercetărilor mele. Îmi continuam lucrările; mă apropiam cu paşi repezi de transpunerea formulei mele în practică — în reali- tate. N-am spus nimănui nimic, pentru că doream ca descoperirea mea să apară în lume ca un trăsnet, do-ream să devin celebru dintr-o singură lovitură! Am abordat din nou problema pigmenţilor, ca să pun la punct unele lacune, şi la un moment

dat — fără in-tenţie, absolut întîmplător — am făcut o descoperire de ordin fiziologic.

— Şi anume?

— Pigmentul roşu al sîngelui poate fi decolorat, poate ajunge incolor, înţelegi? fără să-şi altereze vre- una din funcţiile lui!

Kemp scoase un strigăt de uimire. Nu-i venea să-şi creadă urechilor.

Omul Invizibil se ridică şi începu să se plimbe prin încăpere.

— Ai de ce să te miri. Îmi amintesc de noaptea aceea. Era tîrziu de tot — peste zi mă stinghereau tot felul de studenţi idioţi, care căscau gura, aşa că lucram noaptea, uneori pînă-n zori. Ideea mi-a năvălit în minte dintr-o dată, în toată splendoarea şi complexitatea ei. Eram singur, în laboratorul cufundat în linişte, scăldat în lumina strălucitoare şi plăcută a lămpilor înalte... Îmi spuneam: e cu putinţă să faci ca un animal — un ţesut — să devină transparent! E cu putinţă să-l faci şi invizibil! Invizibil în întregime. Doar pigmenţii părului... Dar stai! Şi eu aş putea să devin invizibil! am strigat deodată, dîndu-mi seama ce însemna să fii albino şi să ştii ce ştiam eu. Gîndul ăsta m-a copleşit. Întrerupînd analiza la care tocmai lucram, m-am dus la fereastră şi am privit cerul înstelat. Repetam într-una: Aş putea deveni invizibil!

Să realizezi un asemenea vis înseamnă să depăşeşti magia! Şi-mi făuream o viziune magică — pe care nici o îndoială nu venea să o tulbure — asupra a ceea ce poate reprezenta asta pentru un om. Mister, putere, libertate absolută... Nu întrezăream nici un fel de piedici. Gîndeşte-te şi tu! Eu, un asistent jerpelit, sărac lipit pămîntului, cu posibilităţi îngrădite, care-mi scoteam

sufletul cu nişte dobitoci de studenţi dintr-un colegiu provincial, eu aş fi putut să devin un om invizibil!   Te întreb, Kemp, dacă dumneata... Dar cine, spune-mi, te rog, cine nu s-ar fi dăruit trup şi suflet unei idei cu asemenea perspective? Trei ani am muncit. Şi de în- dată ce biruiam cîte un munte de dificultăţi, din vîrful lui întrezăream un altul. Noianul de detalii, de mărunţişuri! Exasperarea! Un profesor, un belfer de provin-cie, care te iscodeşte într-una... „Ei, cînd ai de gînd   să-ţi publici cercetările alea?" Asta era veşnica lui întrebare. Şi studenţii, şi piedicile materiale! Trei ani de zile am dus viaţa asta.

Şi după trei ani de taină şi de chin, mi-am dat seama că era imposibil să-mi desăvirşesc opera. Imposibil.

— De ce? întrebă repede Kemp.

— Lipsa de bani! fu răspunsul.

Griffin se îndreptă spre fereastră.

Se întoarse brusc.

— L-am jefuit pe bătrîn — l-am jefuit pe taică-meu. Banii nu erau ai lui şi s-a omorît.

XX. ÎN CASA DE LÎNGĂ GREAT PORTLAND STREET

Tăcut, Kemp privi o clipă silueta fără cap din cadrul ferestrei. Apoi, străfulgerat de un gînd, tresări, se ri-dică, îl apucă pe Griffin de braţ şi-l îndepărtă iute de la geam.

— Eşti obosit şi eu stau jos, pe cînd dumneata te plimbi. Aşază-te pe scaunul meu.

Se interpuse între Griffin şi fereastra cea mai apropiată.

Un timp, Omul Invizibil rămase tăcut. Pe neaşteptate, îşi reluă firul povestirii:

— Cînd s-a întîmplat asta, eu părăsisem de cîtăva vreme colegiul din Chesilstowe. Era în decembrie, anul trecut. Am închiriat o cameră la Londra, într-o mahala rău famată, de pe lîngă Great Portland Street. O încăpere spaţioasă, nemobilată, într-o hardughie dărăpănată, cu odăi de închiriat. În curînd, odaia s-a umplut cu aparatele pe care le cumpărasem din banii bătrînului. Lucrările mele înaintau acum cu repeziciune, cu succes, apropiindu-se de sfîrşit. Am fost la înmormîntarea tatălui meu. Dar mintea îmi era prea adîncită în preocupările mele, aşa încît n-am mişcat un deget ca să-i salvez onoarea. Îmi amintesc înmor-

mîntarea, dricul ieftin, ceremonia mizeră, coasta de deal bătută de vînt şi de ger, şi bătrînul lui prieten de la colegiu, care a citit o rugăciune peste sicriu... un bătrînel jerpelit, pămîntiu şi gîrbovit, care avea un guturai straşnic.

Îmi amintesc cum m-am întors în casa pustie, tre- cînd prin meleagurile peste care odinioară se întin- dea satul. Ce rămăsese acum din ele? O adunătură de ziduri bălţate şi corcite de nişte antreprenori care încercau să le prefacă într-o hîdă parodie de oraş. Pretutindeni uliţele se pierdeau în mirişti profanate de mîna omului, pline cu grămezi de piatră de zidărie şi cu bălării înalte şi ude... Parcă mă văd şi acum, o si- luetă neagră şi jigărită, păşind pe un trotuar lunecos şi umed; încerc şi acuma sentimentul acela ciudat de înstrăinare, pe care mi-l inspira înfăţişarea de meschină respectabilitate şi de negustorie murdară ce o căpătaseră locurile acelea...

Nu-mi părea de loc rău după taică-meu. Pentru mine, el fusese victima propriului său sentimentalism prostesc. Făţărnicia societăţii îmi impunea să asist la înmormîntare, dar în realitate nu aveam nimic comun cu toată treaba asta.

Cum mergeam însă aşa, de-a lungul Străzii Mari, mi-a răsărit pentru o clipă în faţa ochilor imaginea vieţii mele trecute. M-am întîlnit cu fata pe care o cunoscusem cu zece ani în urmă. Privirile noastre s-au încrucişat...

Am simţit că mă îndeamnă ceva să mă întorc şi să-i vorbesc. Era o fiinţă extrem de banală.

Toată peregrinarea asta prin locurile copilăriei îmi părea un vis. Pe atunci încă nu simţeam cît sînt de singur, nu-mi dădeam

seama că am fugit de lume şi m-am retras într-un pustiu. Eram conştient de faptul că-mi pierdusem orice simţămînt, dar mă gîndeam că viaţa mă făcuse aşa, viaţa cu deşărtăciunea-i fără margini.

Cînd m-am întors în odaia mea, am avut impresia că reintru în realitate. Acolo se găseau lucrurile care mi-erau apropiate, pe care le iubeam. Acolo mă aş-teptau aparatele aşezate în ordine, mă aşteptau experienţele... Şi acum nu mai aveam de întîmpinat nici o dificultate, în afară de punerea la punct a amănuntelor.

Mai devreme sau mai tîrziu am să-ţi expun, Kemp, toată metoda, care-i destul de complicată. Acuma nu-i nevoie să intrăm în detalii. În cea mai mare parte

— cu excepţia cîtorva chestiuni pe care am preferat să le memorizez — întregul proces, este consemnat în cifre, în caietele acelea pe care le-a ascuns vagabon- dul. Trebuie să-l urmărim şi să-i luăm caietele. Faza principală se reduce la atît: obiectul transparent, că- ruia vrei să-i reduci indicele de refracţie, este aşezat între două surse de radiaţii, care emană un soi de vi- braţii eterice despre vibraţiile astea am să-ţi vorbesc mai pe larg altădată. Nu — nu sînt raze Röntgen; nu ştiu dacă undele astea ale mele au fost descrise, dar pot afirma că sînt destul de bine perceptibile. Înainte de toate aveam nevoie de două dinamuri mici: mi le-am fabricat dintr-un motor obişnuit, cu benzină. Prima experienţă, am efectuat-o cu o bucată dintr-o ţesătură de lînă, albă. Era într-adevăr cea mai stranie privelişte să vezi tesătura aceea moale şi albă flutu- rînd în scînteierea acestor fulgere eterice şi apoi mis- tuindu-se ca o fîşie de fum şi dispărînd!

Nu puteam să-mi cred ochilor. Făcusem eu aseme- nea vrăjitorie? Am întins mîna în gol. Bucata de lînă era acolo şi avea aceeaşi consistenţă ca totdeauna. Cu mişcări stîngace am pipăit ţesătura şi am aruncat-o pe podea. A trebuit să cam dihuiesc pînă s-o găsese din nou.

După asta a urmat o experienţă şi mai stranie. Deodată aud în spatele meu un mieunat. Mă întorc şi văd afară, pe capacul cisternei, o pisică albă, jigărită şi tare murdară. Mi-a fulgerat un gînd prin cap. „Toate sînt pregătite, draga mea, şi te aşteaptă”, îmi zic în sinea mea. Şi, ducîndu-mă la fereastră, o deschid şi chem încetişor pisica. A venit frumos înăuntru, ba chiar a început să toarcă — ce vrei, era lihnită de

foame, săraca de ea! I-am dat puţin lapte. Toată hrana mea se găsea într-un dulap din colţul odăii. După ce a băut laptele, s-a apucat să-mi adulmece odaia de jur împrejur, cu intenţia evidentă de a se stabili la mine. Ţesătura invizibilă peste care a nimerit a cam intrigat-o; să fi văzut cum se zbîrlea la ea şi cum scuipa! Am aşezat-o comod, pe perna patului meu — aveam un pat cu rotile — şi i-am uns blana cu unt, ca s-o fac să se spele.

— Şi, ai supus-o experienţei?

— Am supus-o experienţei. Dar ca să obligi o pisică să înghită droguri, nu-i treabă uşoară, Kemp! Şi experienţa a dat greş.

— A dat greş?

— Cel puţin în privinţa a două elemente; ghearele şi materia aceea pigmentată — cum îi zice? — care se găseşte în fundul ochiului la pisici. Ei, cum îi zice?

— ***Tapetum.***

— Aşa, ***tapetum.*** Asta n-a mers. După ce i-ain dat substanţa decolorantă pentru pigmentul sanguin şi i-am făcut şi alte cîteva operaţii necesare, i-am administrat javrei nişte opium ca s-o adorm şi am aşezat-o pe aparat, cu pernă cu tot. Şi cînd s-a „evaporat” în întregime, pierind din faţa mea, au mai rămas ochii ei, sticlind în aer ca două stafii.

— Curios!

— Nu pot să-mi explic cauza. Bineînţeles, avusesem grijă s-o bandajez şi s-o fixez bine, aşa că n-a păţit nimic. Dar s-a trezit pe cînd mai era încă vizibilă — aşa, cam ca o ceaţă — şi a început să miorlăie cu desperare. Tocmai atunci bate cineva în uşă. Era o bătrînă de la parter, care mă bănuia că practic vivisecţia. O babornıţă nenorocită, cu creierii muraţi de băutură, care n-avea pe

lume decît o pisică. Am luat re- pede puţin cloroform şi după ce-am adormit iarăşi javra, ara deschis uşa. ,,Parc-auzii nişte miorlăituri pe-aici! — îmi zice baba — n-o fi mîţa mea? ,,Probabil că aţi auzit-o din altă parte” — îi răspund eu, foarte politicos. Nu prea voia să mă creadă baba. Se tot căznea să tragă cu ochiul prin odaie. Tare curios trebuie să i se fi părut bîrlogul meu: pereţii goi şi ferestrele fără perdele, patul pe rotile, motorul care mai trepida încă, licărirea celor două puncte luminoase şi mirosul acela slab de cloroform, care plutea în aer. În cele din urmă, n-a avut încotro şi a trebuit să plece.

— Cît a durat toată afacerea? întrebă Kemp.

— Experienţa asta, trei sau patru ore. Cel mai greu „s-au topit” oasele, tendoanele, ţesutul adipos şi vîrfu-

rile perilor coloraţi. Şi, cum ţi-am mai spus, stratul acela de pe choroidă, fiind alcătuit dintr-o materie durăşi foarte iridescentă, nu s-a volatilizat de loc.

Se înnoptase de-a binelea cînd am isprăvit; nu se mai desluşeau decît ochii întunecaţi şi ghearele. Am oprit motorul. A trebuit să bîjbîi destul pînă să găsesc animalul. I-am tras o lovitură; nimic. Zăcea încă în nesimţire. I-am desfăcut legăturile, l-am lăsat să doarmă pe perna invizibilă şi m-am trîntit pe pat mort de oboseală. Nu izbuteam să adorm. Zăceam în ne- ştire. Cu ochii deschişi. Prin cap îmi mişunau mii de gînduri nebuloase, fără noimă. Repetam iarăşi şi ia- răşi în minte experienţa... Cu creierii înfierbîntaţi, vi-sam că lucrurile din jurul meu se destramă, se pierd în ceaţă, se fac nevăzute, pînă cînd totul, chiar şi pă-mîntul de sub picioare, începe să se mistuie... Am că- zut într-un coşmar din acelea grele, oribile. Pe la vreo două, pisica a început să-mi miaune prin casă. Am încerat întîi s-o liniştesc cu vorba, dar văzînd că nu merge, m-am hotărît s-o gonesc. Îmi amintesc cît de zguduit am fost cînd am aprins lampa şi am dat peste ochii aceia rotunzi, de un verde strălucitor, care pluteau în aer... Aş fi vrut să-i dau pisicii puţin lapte, dar nu mai aveam o picătură. Nu voia să se liniştească cu nici un chip, stătea la uşă şi miorlăia. Am încercat s-o prind, ca s-o dau afară pe fereastră, dar nu se lăsa prinsă. Mereu dispărea şi mieuna într-una, din toate ungherele odăii. În cele din urmă am deschis geamul şi am făcut zgomot, ca s-o gonesc. O fi ieşit ea într-un tîrziu. De atunci n-am mai văzut-o.

Apoi — Dumnezeu ştie de ce — mi-am amintit ia-răşi de înmormîntarea tatălui

meu, pe coasta aceea de deal lugubră şi bătută de vînturi. Se lumina de zi. Văzînd că nu se lipeşte somnul de mine, am ieşit, am încuiat uşa şi am început să hoinăresc cu noaptea în cap.

— Vrei să spui că la ora aceasta există liberă pe lume o pisică invizibilă? întrebă Kemp.

— Dacă n-o fi omorît-o cineva, de ce nu?

— Da, sigur, de ce nu? Continuă, n-am vrut să te întrerup.

— După toate probabilităţile, a fost omorîtă. Patru zile mai tîrziu trăia încă, şi se încurcase în nişte ză- brele, pe Great Tichfield Street; ştiu asta, fiindcă am văzut adunată acolo o mulţime de oameni care nu puteau pricepe de unde vine mieunatul acela jalnic...

Rămase tăcut cîteva clipe. Apoi îşi reluă monolo- gul.

— Îmi amintesc pînă în cel mai mic amănunt dimineaţa aceea care a precedat momentul experienţei decisive.

Cred că am urcat în susul străzii Great Portland. Da, aşa trebuie să fi fost, deoarece îmi amintesc că am zărit barăcile din Strada Albany şi nişte soldaţi călări care ieşeau de acolo. În cele din urmă m-am trezit pe creştetul lui Primrose Hill, scăldat în razele soarelui; mă simţeam rău şi eram stăpînit de o senzaţie ciudată. Era o zi însorită de ianuarie — una din zilele acelea geroase dar senine, care anul acesta au precedat ninsoarea. Creierul meu obosit încerca să se orienteze, să urzească un plan de acţiune.

M-a surprins constatarea că acum, cînd strădania mea fusese încununată de succes, realizarea ei îmi apărea cu totul lipsită de interes. Adevărul este că în- cordarea supraomenească în care trăisem

timp de aproape patru ani de muncă neîntreruptă mă făcuse incapabil de orice simţire. Eram extenuat, apatic; zadarnic încercam să-mi recapăt entuziasmul de la începutul cercetărilor mele, pasiunea aceea de a cer- ceta, care mă împinsese pînă la a păta cu noroiul dezo- noarei bătrîneţea tatălui meu. Nu mă mai interesa nimic. Îmi dădeam însă bine seama că era numai o stare trecătoare, datorită surmenajului şi nesomnului. Ştiam că drogurile sau odihna îmi vor ajuta să-mi recapăt energia.

Un singur gînd limpede îmi sălăşluia în creier: opera mea trebuie dusă pînă la capăt! Eram încă stă- pînit de ideea mea fixă. Şi trebuia s-o fac curînd, pen- tru că banii îmi erau pe sfîrşite. Am început să privesc în jurul meu. Pe deal se zbenguiau copii, suprave- gheaţi de însoţitoarele lor. Am încercat să-mi repre- zint superioritatea fantastică pe care ar putea s-o

aibă un om invizibil în lumea asta. Într-un tîrziu m-am tîrît pînă acasă, am îmbucat ceva, mi-am administrat o doză mare de stricnină şi m-am culcat îmbrăcat, pe patul nefăcut... Stricnina e un tonic grozav, Kemp, şi reuşeşte, nu glumă, să scoată moleşeala dintr-un om...

— E diavolul curat, rosti Kemp. Epoca paleolitică într-o fiolă.

— M-am trezit înviorat, într-o stare de excitaţie nervoasă. Cunoşti starea asta?

— O cunosc.

— Cineva bătea de zor în uşă. Era proprietarul meu, un bătrîn evreu polonez. Purta pe el un caftan cenuşiu şi-şi tîra picioarele în nişte papuci slinoşi. A început să-mi pună tot soiul de întrebări, ba chiar să mă şi ameninţe. Chinuisem o pisică în noaptea aceea, ştia el prea bine! (se vede că babornița pălăvrăgise). Dorea neapărat să cunoască amănuntele în legătură cu fapta-mi infamă. Îi dădea într-una cu legile din ţara asta, care pedepsesc foarte aspru practica vivisecţiei. Dacă au să-l tragă cumva pe el la răspundere pentru asta? Am dezminţit povestea cu pisica, dar omul nu s-a lăsat cu una, cu două şi s-a luat de mine pe altă temă: cum că trepidaţiile motorului scuturau toată casa. Asta, între noi fie vorba, era adevărat. Mi s-a vîrît în odaie, iscodind peste tot cu ochii, pe deasupra ochelarilor lui nemţeşti, cu ramă de argint. Mă fulgeră deodată un gînd teribil: ăsta ar putea să surprindă ceva din secretul meu! Încerc să mă strecor între el şi sursa de radiaţii pe care-o înjghebasem. Mişcarea asta i-a aţîţat şi mai mult curiozitatea. M-a luat iarăşi la interogatoriu. Cu ce mă ocup eu? De ce trăiesc atît de izolat, de ascuns? E legal ceea ce fac? Nu-i cumva periculos?

Doar nu plătesc o para chioară peste chiria obişnuită! Şi să nu uit că stau într-o casă care a fost întotdeauna foarte respectabilă, deşi e situată într-un cartier rău famat. Am început să-mi ies din fire. „Cară-te de-aici!” strig eu. A protestat, a bombănit ceva în legătură cu dreptul lui de a intra în odăile chiriaşilor… Dar eu, fără să mai lungesc vorba, îl apuc de guler — i-au cam pîrîit bătrînului oasele

— şi-l trimit de-a berbeleacul în propriul lui coridor. Trîntesc uşa, o încui şi mă aşez pe un scaun. Tremuram de furie din cap pînă în picioare.

Cîtăva vreme, ovreiul a făcut pe afară un tărăboi de a sculat toată casa-n picioare, dar nu l-am luat în seamă. În cele din urmă s-a cărat.

Numai că acest incident a cam precipitat mersul lucrurilor. Nu ştiam ce are de gînd, şi nici măcar ce-ar fi avut dreptul să facă. Să mă mut în altă parte, ar fi însemnat să pierd prea multă vreme. Şi de altfel, nu mai aveam decît vreo douăzeci de lire, în bună parte depuse la bancă — aşa că nu-mi puteam îngădui cheltuiala unui mutat. Să mă fac nevăzut! Era o ispită la care nu puteam rezista! Dar după asta ar fi urmat o anchetă, o percheziţie a odăii...

La gîndul că opera mea putea fi descoperită sau întreruptă tocmai acum, cînd atinsesem desăvîrşirea, simţeam că mă apucă furia. Am pornit la acţiune: cu cele trei caiete ale mele sub braţ şi cu carnetul de cecuri în buzunar — toate astea au rămas acum în mîna vagabondului acela — m-am dus la cel mai apropiat oficiu poştal şi le-am expediat pe adresa unui birou din Great Portland Street, care primeşte scrisori şi colete la post-restant. Ieşind din casă, încercasem să nu fac nici un zgomot. La întoarcere, îl văd pe proprietarul meu că urcă tiptil treptele — mă auzise pesemne cînd am închis uşa. Ce-a mai sărit ca ars în lături, cînd m-a simţit că umblu în urma lui! Era o plăcere să-l vezi. Trec pe lîngă el. Se holbează la mine cu nişte ochi cît cepele. Intru în odaie şi trîntesc o dată uşa, de se cutremură toată hardughia. Bătrînul s-a apropiat cu frică de uşa mea. A stat puţin, s-

a codit ce s-a codit, pe urmă a coborît scările. Din acel moment am început să-mi fac preparativele.

În seara şi apoi în noaptea aceea s-a petrecut totul. Mă aflam încă sub stăpînirea senzaţiei de greaţă şi de ameţeală — datorită substanţei decolorante a pigmentului sanguin pe care o înghiţisem — cînd am auzit nişte bătăi insistente în uşă. Apoi tăcere, apoi nişte paşi care se îndepărtau... dar care au revenit după scurtă vreme. Iarăşi bătăi. Cineva încerca să stre-

coare o hîrtie albastră pe sub uşă. Cuprins de un acces de furie, m-am ridicat, şi am deschis larg uşa. „Ce este?” am întrebat.

Era proprietarul, care-mi aducea un ordin de evacuare, sau aşa ceva. Îmi întinse hîrtia... ei, dar se pare că observase ceva tare ciudat la mîinile mele, fiindcă imediat şi-a ridicat ochii să-mi vadă mutra...

...Şi a rămas încremenit, cu gura căscată. Din gîtlej i-a ieşit un fel de urlet nearticulat. A scăpat din mînă lumînarea, cu somaţie cu tot, şi a luat-o la fugă, împleticindu-se prin coridorul întunecat.

Am încuiat uşa şi m-am îndreptat spre oglindă. Privindu-mă, i-am înţeles groaza... Faţa mea era albă — albă ca marmura.

M-am chinuit îngrozitor. Nu mă aşteptam să sufăr atît. O noapte de torturi şi de spaime, de greţuri, de leşinuri. Pielea mă ustura de parcă stăteam pe jera- tic şi întreg corpul îmi ardea. Dar mi-am încleştat dinţii şi am răbdat totul, fără să mă clintesc din loc. Acum înţelegeam de ce miorlăise pisica atît de jalnic înainte de i-am dat cloroform. Din fericire, locuiam singur în cameră şi nu-i păsa nimănui de mine. Din cînd în cînd oftam, gemeam, vorbeam de unul singur. Dar nu m-am lăsat... Într-un tîrziu mi-am pierdut cunoştinţa.

M-am trezit în întuneric. Îmi trecuseră durerile, dar eram stors de vlagă. Credeam că-mi dau sfîrşitul; ei şi, puţin îmi păsa! Niciodată n-am să uit zorii acelei dimineţi şi senzaţia de groază care m-a cuprins cînd mi-am pus mîinile în faţa ochilor. Păreau făcute din sticlă fumurie. Pe măsură ce afară se lumina mai tare, mîinile îmi apăreau din ce în ce mai diafane, mai subţiri... În cele din urmă, puteam să văd prin transparenţa lor toată dezordinea

îngrozitoare din odaie... Am închis ochii, dar şi pleoapele se făcuseră stră- vezii. Membrele deveneau sticloase, oasele şi arterele începeau să se piardă în ceaţă, să dispară. Cei din urmă s-au făcut nevăzuţi nervii mici şi albi. Scrîş- neam din dinţi, dar nu mă mişcam de pe loc... În cele din urmă, se mai vedeau doar vîrfurile unghiilor — materie moartă — albe străvezii şi o pată cafenie de pe degete — urma unui acid.

M-am ridicat eu greu în picioare. La început mă simţeam neputincios ca un prunc — doară nu puteam să păşesc cu nişte picioare pe care nu le vedeam! Mă simţeam slăbit şi mă chinuia o foame cumplită. M-am tîrît pînă-n dreptul oglinzii de bărbierit. Nu vedeam nimic în oglindă — nimic altceva decît două pete de pigment, foarte slabe, mai străvezii ca ceaţa, care mai rămăseseră în dosul retinei. Am simţit nevoia să mă apuc cu mîinile de masă şi să-mi lipesc fruntea de oglindă.

Mi-a trebuit un efort supraomenesc al voinţei ca să mă smulg şi să mă tîrăse înapoi la aparat. Trebuia să înlăturaşi acele ultime urme vizibile. În sfîrşit, m-am culcat, după ce mi-am tras un cearşaf peste ochi ca să-i feresc de lumină. Am dormit toată dimineaţa. Pe la prînz mă trezeşte un ciocănit în uşă. Îmi recăpă- tasem puterile. Mă ridic în capul oaselor şi trag cu urechea. Cineva şuşotea în dosul uşii. Sar în picioare şi, căutînd să fac cît mai puţin zgomot, mă apuc să demontez piesele aparatului şi să le împrăştii prin odaie, ca să fac imposibilă reconstituirea lui. Bătăile în uşă se înteţeau. Auzeam acuma distinct glasul proprietarului şi încă două glasuri. „Îndată”, strig eu, ca să cîştig timp. Nimerind peste zdreanţa aia de lînă şi

peste perna invizibilă, le-am luat şi le-am aruncat pe fereastră. Or fi căzut pesemne pe capacul cister- nei. În clipa în care deschideam fereastra, uşa a trosnit din toate balamalele. Cineva o împingea într-una, încercînd să spargă broasca. Dar lacătele puternice, pe care le montasem cu cîteva zile înainte, au rezistat. Obrăznicia lor m-a scos din fire. Tremurînd de furie, am continuat în grabă să răvăşesc toate lucrurile.

Am îngrămădit în mijlocul camerei nişte hîrtii, paie, carton de împachetat... tot ce era bun de ars — şi am dat drumul la gaz. Uşa era zguduită de nişte lovituri straşnice. Nu reuşeam să găsesc chibriturile. De furie, izbeam cu pumnii în pereţi. Am închis gazul, am ieşit

pe fereastră, împingînd puţin oblonul în urma mea, şi m-am cocoţat pe capacul cisternei. Voiam să văd ce avea să se întîmple. Fiind invizibil, eram în perfectă siguranţă. Ţin minte că fremătam de furie. După ce au spart o scîndură şi au smuls belciugele lacătelor, agresorii au apărut în cadrul uşii larg deschise. Proprietarul era însoţit de cei doi fii vitregi ai lui — doi găligani de vreo douăzeci şi trei, douăzeci şi patru de ani. În spatele lor îşi întindea gîtul vrăjitoarea aceea bătrînă de la parter.

Îţi poţi imagina figurile lor, cînd au găsit camera goală. Unul dintre derbedei s-a repezit la fereastră, a deschis-o larg şi s-a uitat afară. Mutra-i bărboasă, cu ochi iscoditori, cu buze groase se oprise la două de- gete de faţa mea. Eram cît pe-aici să-i ard una în mutra aia imbecilă, dar mi-am stăpînit pumnul în-cleştat.

Privea de-a dreptul prin mine. La fel au privit şi ceilalţi, venind lîngă el. Apoi bătrînul s-a aplecat şi şi-a vîrît capul sub pat: nimic. S-au repezit cu toţii la dulap: iarăşi nimic. S-au ciorovăit multă vreme, în idiş şi în ***cockney***[1]. În cele din urmă au ajuns la concluzia că nu se putea să le fi răspuns eu dinăuntru, că li s-o fi părut doar. Mînia mea se topise, făcînd loc unui sentiment de mîndrie extraordinară: iată-mă stînd afară, de nimeni ştiut, şi privind la aceşti patru oameni — intrase şi babornița înăuntru şi-şi rotea bănuitoare odhii de jur împrejur, ca o pisică — aceşti oameni care se căzneau să pătrundă enigma existen- ţei mele...

Pe cît mi-am putut da scama din limbajul lui poli- glot, am înţeles că evreul era de acord cu bătrîna, care susţinea că mă

[1] Argoul londonez. (n. t.)

ocupam cu vivisecţia. „Băieţii” îl contraziceau, într-o englezească stîlcită, şi pretin- deau că aş fi electrician, invocînd ca dovadă dina- murile şi emiţătoarele de radiaţii. Începuseră cu toţii să cam dea din colţ în colţ, fiindcă se temeau de în- toarcerea mea (deşi, după cum mi-am dat seama mai

tîrziu, zăvorîseră uşa de la intrare). Babornița a ți- nut şi ea să mi se uite în dulap şi pe sub pat. Un alt chiriaş — un zarzavagiu, care împărţea camera vecină cu un măcelar — apăru pe palier; l-au chemat înăuntru şi s-au apucat să-i toarne diverse aiureli.

Îmi fulgeră deodată prin cap ideea că dacă emiţătoarele mele atît de ciudate la înfăţişare ar cădea în mîna unui individ perspicace şi bine pregătit, secretul meu ar putea fi în mare măsură dezvăluit. Pîndesc un prilej favorabil, trec pe pervazul ferestrei, sar în ca- meră şi, ocolind-o pe bătrînă, mă reped la cele două dinamuri, care erau aşezate unul peste celălalt, şi-l trîntesc pe cel de deasupra. Am reuşit în felul ăsta să distrug amîndouă aparatele. Ce mutre îngrozite au făcut!... Şi, pe cînd cei din odaie încercau să se dumirească asupra exploziei, m-am strecurat în coridor şi am coborît tiptil scările.

Am intrat într-o sufragerie şi i-am aşteptat să vină jos. Făceau tot felul de presupuneri şi aduceau la ar-gumente cu duiumul; erau însă cam dezamăgiţi, fiindcă nu găsiseră „monstruozităţile” la care se aşteptau. Unde mai pui că se simţeau şi puţin încurcaţi: din punct de vedere legal, poziţia lor faţă de mine era destul de delicată. Cînd au coborît la parter, m-am strecurat din nou sus, cu o cutie de chibrituri, şi am dat foc maldărului de hîrtii şi de resturi; am mai în-grămădit acolo scaunele şi aşternutul, am dat drumul gazului şi, cu ajutorul unui tub de cauciuc, l-am dirijat asupra flăcărilor.

— Şi ai dat foc casei? exclamă Kemp.

— Am dat foc casei! era singurul mijloc dc a face să mi se piardă urma! Şi apoi, casa era asigurată, fără îndoială... Am

desfăcut încet zăvoarele uşii de la intrare şi am ieşit în stradă. Eram invizibil! Abia acuma începeam să-mi dau seama de avantajul extraordinar pe care mi-l oferea noua mea însuşire. În minte îmi încolţeau cu miile planurile unor acţiuni temerare, gigantice, pe care acuma puteam cuteza să le întreprind.

XXI ÎN OXFORD STREET

Cînd coborîsem prima dată scările, am întîmpinat o dificultate neaşteptată, datorită faptului că nu-mi vedeam picioarele; într-adevăr, m-am poticnit de vreo două ori şi, cu o stîngăcie surprinzătoare, am reuşit să apuc balustrada. Acuma, cînd am ajuns pe trotuarul drept, mă învăţasem să merg destul de bine, pentru că-mi impusesem să nu mă uit în jos.

Ce să-ţi spun, starea mea sufletească era exuberantă! Încercam senzaţia unui om cu ochi buni, care s-ar fi trezit în ţara orbilor! Simţeam o poftă nebună să fac farse, să sperii oamenii, să-i bat pe spate, să le arunc pălăriile din cap... Într-un cuvînt, să trăiesc din plin situaţia mea extraordinară.

Dar abia ieşisem în Great Portland Street (locuinţa mea se găsea în vecinătatea magazinului acela mare de pînzeturi de pe acolo), cînd deodată primesc în spate o izbitură să mă dărîme, nu alta, însoţită de un zdrăngănit de sticle ciocnite. Mă-ntorc şi văd un om care căra un coş cu sifoane. Se uita, sărmanul, uluit la sticlele lui. Deşi izbitura mă durea, nu glumă, mutra lui prostită mi s-a părut atît de comică, încît am rîs în gura mare. „În coşul ăsta s-a băgat dracu'!" am strigat eu, i l-am smuls din mîini şi l-am ridicat în aer, cu sifoane cu tot. M-a lăsat să-i iau coşul, fără nici o împotrivire.

Dar un idiot de birjar, care stătea în faţa unei cîr- ciumi, s-a repezit să prindă coşul şi degetele lui întinse m-au lovit după ureche cu o cruzime barbară. I-am trîntit birjarului

coşul în cap, cu zgomot mare. În jurul meu, văzduhul s-a umplut de ţipete, a început forfoteala paşilor, oameni ieşeau din prăvălii, trăsurile se opreau din mers... Mi-am dat seama că mă vîrîsem într-o situaţie periculoasă, şi, blestemîndu-mi dobitocia, m-am lipit cu spatele de vitrina unei prăvălii. cu gîndul să mă strecor afară din toată învălmăşeala asta. Mă temeam că în curînd aveam să fiu prins la înghesuială, şi atunci aş

fi fost în mod inevitabil descoperit. Am îmbrîncit un băiat de la o măcelărie — din fericire, puştiul nu s-a ostenit să se întoarcă pentru asemenea fleac — şi m-am furişat pe după trăsura birjarului. Nu ştiu ce s-a mai întîmplat acolo. Am traversai repede strada, care spre norocul meu nu era aglomerată şi, fără să-mi pese pe unde apuc, am pornit-o la drum. În urma incidentului, cu birjarul, încolţise în mine teama de a nu fi descoperit. M-am pierdut în valul de oameni care se îmbulzesc în fiecare după amiază pe Oxford Street.

Am încercat să intru în mulţime, dar aglomeraţia era prea mare şi peste cîteva minute călcîiele mele ajunseseră numai răni. Am căutat să merg pe margi- nea drumului, prin şanţul de scurgere, dar pavajul era prea zgrunţuros pentru tălpile mele, care mă dureau. Pe deasupra, oiştea unei cabriolete care mergea agale m-a lovit zdravăn în omoplat, amintindu-mi că mai primisem acolo un ghiont serios. M-am ferit din drumul unei trăsuri, am evitat cu o mişcare pripită un căru- cior de copil, şi m-am trezit în spatele cabrioletei. Mi-a venit atunci o inspiraţie fericită, salvatoare să mă ţin pe urma trăsuricii, care înainta încetişor. Tremuram şi mă miram, de întorsătura, pe care o luase aventura mea; pot spune chiar că nu tremuram numai, ci dîr- dîiam de-a binelea. Ia închipuie-ţi, să fii gol puşcă, într-o zi senină de ianuarie! Pojghiţa de noroi care acoperea strada era aproape îngheţată. Astăzi mă mir cum de am putut fi atît de idiot, dar uite că pe atunci, totuşi, nu-mi trecuse prin cap că, transparent sau nu, eram supus intemperiilor şi tuturor consecinţelor respective!

Pe neaşteptate, îmi vine o idee strălucită. Ocolesc în fugă trăsura şi mă urc în ea... Şi aşa, speriat, dîr- dîind şi smiorcăindu-mă — erau primele semne de răceală — cu spatele plin de lovituri care se făceau din ce în ce mai simţite, am călătorit în trăsură de-a lun- gul străzii Oxford, pînă după Tottenham Court Road. Starea mea sufletească era cu totul opusă aceleia cu care mă avîntasem în lume abia cu zece minute mai

înainte. Într-adevăr, nu era uşor să fii invizibil! Singurul gînd care mă stăpînea acum era cum să fac să ies din încurcătura în care mă băgasem.

Ne croiam cu greu drumul prin dreptul lui ***Mudies,***[1] cînd deodată o cucoană deşirată chemă trăsura. Ţinea în mînă vreo cinci-şase cărţi, cu etichete galbene. Am sărit jos, tocmai la timp ca să nu mă ciocnesc cu ea. În săritura mea, am scăpat ca prin urechile acului de roţile unui vagon de tramvai. Am luat-o în sus, spre Bloomsbury Square, intenţionînd să tai drumul pe la nord de muzeu, ca să ies într-un cartier mai liniştit. Eram răcit cobză şi absurditatea situaţiei mele mă enerva într-un aşa hal, încît alergam şi plîngeam. Cînd am ajuns în piaţă în dreptul Societăţii Farmaceutice, un cotei alb, care tocmai o zbughise afară din clădire, s-a luat după mine adulmecînd într-una.

Pînă atunci nu-mi dădusem niciodată seama că pentru un cîine nasul reprezintă echivalentul ochiului omenesc. Cîinii percep mişcările unui om graţie simţului olfactiv, aşa precum cei din specia umană percep aparenţa vizibilă a acestui om.

Ei, şi începe javra asta să latre şi să sară, arătînd, după cum înţelegeam eu prea bine, că e conştient de existenţa mea! Am traversat iute Great Russel Street, uitîndu-mă mereu înapoi, şi am străbătut o bucată din Montague Street, pînă ce mi-am dat seama încotro mă îndreptam.

Deodată vîntul îmi aduce la ureche o frîntură de cîntec. Mă uit în lungul străzii şi văd o mulţime de oameni care înaintau dinspre Russel Square; erau costumaţi cu bluze roşii şi purtau stindardul Armatei

---

[1] Bibliotecă publică din Londra. (n. t.)

Salvării. Nu puteam spera să mă strecor printr-o mulţime atît de compactă, alcătuită atît din entuziaşti care cîntau în mijlocul drumului, cît şi din gloata de pe trotuare, care-şi bătea joc dc ei. Dar nici să fug înapoi nu voiam — mi-era teamă să mă îndepărtez iarăşi de casă, şi atunci am luat instantaneu o hotă- rîre: m-am urcat în grabă pe treptele albe ale unei

case din faţa grilajului muzeului. Mă gîndeam să rămîn acolo pîn' ce avea să treacă puhoiul de oameni. Noroc că javra aia de cîine s-a oprit, intimidată de vacarmul străzii, a şovăit şi, ridicîndu-şi coada, a în- tins-o înapoi spre Bloomsbury Square.

Cu o inconştientă ironie, manifestanţii intonaseră imnul: „Cînd îţi vom vedea faţa?" Mi s-a părut că durează o veşnicie pînă cînd valul de oameni s-a scurs de-a lungul trotuarului din faţa mea. „Bum, bum, bum!" rezonanţa de tunet a tobei mă asurzea. La în-ceput n-am băgat de seamă că doi puşti se opriseră în dreptul grilajului, lîngă mine. „Ia uite aici!" face unui din ei. „Un' să mă uit?" întreabă celălalt. „Uite, bă, aicea, la urmele astea de picioare goale. Ca atuncea cînd umbli cu tălpile prin noroi".

Îmi arunc şi eu ochii în jos şi văd că ţîncii se zgî- iau la urmele de noroi lăsate de tălpile mele goale, pe treptele proaspăt spălate. Mulţimea îi înghiontea, aruncîndu-i de colo-colo ca pe nişte mingi, dar ei nici gînd să se care; blestemata lor curiozitate îi ţinea pe loc. „Bum, bum, bum! Cînd — bum, bum. — Îţi vom vedea — bum, bum — faţa? Bum — bum!"... „ Dacă nu s-a urcat unu' cu picioarele goale pe scările astea, să mă stuchi între ochi!" conchide puştiul. „Şi n-a mai venit jos. Şi îi curgea sînge dintr-un picior!"

În cele din urmă grosul mulţimii a trecut. Deodată... „Ia uite, ia uite acolo, Ted!" Ţipă ăl mai mic dintre cei doi detectivi, cu glasul răguşit de emoţie. Arăta cu degetul exact înspre picioarele mele. Mă uit iarăşi în jos şi ce văd? Conturul picioarelor îmi apărea schiţat de picăturile de noroi cu care

mă stropisem! O clipă am rămas ca paralizat.

— Ce chestie, doin’le! exclamă cel mai mare. Grozavă chestie! Parcă-i fantoma unui picior, nu-i aşa? Stă ce stă, se codeşte puţin şi pe urmă vine spre mine, cu mîna întinsă. Un trecător s-a oprit locului, să vadă ce voia băiatul să prindă. S-a oprit şi o fată. Încă o clipă, şi puştiul m-ar fi atins. Mi-am dat seama ce aveam de făcut. Am înaintat un pas. Speriat, băiatul

a dat un ţipăt şi a sărit înapoi. Iute am făcut un salt pînă sub arcada clădirii învecinate. Dar celălalt puşti era destul de isteţ ca să-mi poată urmări mişcarea. Înainte ca eu să fi apucat să cobor treptele şi să ajung pe trotuar, golanul îşi revenise din uimire şi începuse să zbiere cît îl tinea gura: ,,Au sărit picioarele peste zid!”

S-au repezit cu toţii spre casa vecină, unde au dat de nişte urme proaspete de noroi, pe treapta de jos şi pe caldarîm.

— Ce s-a întîmplat? a întrebat cineva.

— Picioare! Ia uitaţi! Picioare care umblă!

Toată lumea, de pe stradă, afară de cei patru urmăritori ai mei, se scurgea pe urmele procesiunii. Această nouă revărsare a mulţimii m-a oprit şi pe mine, dar i-a ţinut în loc şi pe ei. Se stîrnise un ade- vărat potop de exclamaţii şi de întrebări. Cu preţul de a fi răsturnat un tînăr care-mi stătea în cale, am tre- cut ca fulgerul printre ei şi, peste o secundă, alergam cît mă ţineau picioarele; am înconjurat în fugă rondul din Russel Square, în timp ce vreo şase-şapte indivizi stupefiaţi căscau ochii la urmele lăsate de picioarele mele. Nu prea era timp de dat explicaţii, pentru că întreaga adunătură ar fi fost pe urma mea.

De două ori m-am învîrtit în cerc în jurul unor colţuri de stradă... de trei ori am traversat drumul şi m-am întors pe propriile-mi urme... Şi aşa, încetul cu încetul, picioarele mi s-au încălzit şi noroiul de pe ele s-a uscat, iar urmele au început să dispară. În cele din urmă m-am oprit să-mi trag răsuflarea şi mi-am frecat bine picioarele pînă mi le-am curăţat. În felul ăsta, dispăreau toate indiciile. Din toată ceata urmăritorilor mei nu mai rămăsese decît un grup de vreo doisprezece oameni;

cu nişte mutre uluite, studiau urma unui picior gol (mai călcasem şi într-o băltoacă din Tavistock Square), o urmă de picior la fel de singuratică şi de enigmatică pentru ei, precum fusese pentru Robinson Crusoe solitara lui descoperire.

Alergătura asta mă încălzise întrucîtva. Am pornit cu ceva mai mult curaj prin labirintul străduţelor pu- ţin umblate, care se întretăiau în toate sensurile prin cartierul acela. Spinarea îmi înţepenise şi mă durea, iar gîtlejul mă ustura — atît de adînc se înfipseseră degetele birjarului! Nu mai vorbesc de pielea gîtului, plină de zgîrieturile lăsate de unghiile acestor de- gete! Cît despre picioare, parcă se jupuise pielea de pe ele şi, pe lîngă toate, mai şi şchiopătam, pentru că mă tăiasem la un deget. Zărind un orb care se apro- pia de mine, am fugit la timp, aşa, tîrîş-grăpiş, cum am putut. Ce vrei, mă temeam de intuiţia lui subtilă! O dată sau de două ori m-am ciocnit din întîmplare de cîte un trecător. Auzind nişte înjurături care veneau din văzduh, omul rămînea locului, înmărmurit. De- odată am simţit pe faţă ceva moale, catifelat: peste grădiniţa în care nimerisem se lăsa încet un văl sub- ţire de nea. Prinsesem o răceală zdravănă şi, oricît mă străduiam, nu mă puteam împiedica să strănut din cînd în cînd. Dar cîinii... Ah, fiece cîine care-mi ieşea în cale se apuca îndată să adulmece curios, cu botul întins după mine... ei bine, mă aducea la desperare!

Cineva a început să alerge. După el alţi cîţîva, apoi mai mulţi. Oameni în toată firea şi băieţandri fugeau de-a valma, strigînd prin mijlocul străzii. Ardea un-deva. Parcă fugeau în direcţia locuinţei mele! Întorc capul şi văd în josul unei străzi o trîmbă de fum ne- gru, care se îngroşa pe deasupra acoperişurilor şi a firelor de telefon. Eram încredinţat că arde locuinţa mea; hainele, aparatele, tot ce agonisisem, totul zăcea acolo, în flăcări! Salvasem numai carnetul

de cecuri şi cele trei volume de însemnări, care mă aşteptau la biroul din Great Portland Street. Dacă a existat vreodată un om care şi-a înecat singur corăbiile, apoi eu eram acela! Ardea toată casa, din temelii…

Omul Invizibil făcu o pauză şi rămase pe gînduri.

Kemp privi nervos pe fereastră.

— Da! făcu el, continuă!

XXII „LA OMNIUM”

— Aşadar, viaţa asta nouă la care sînt şi acuma condamnat, a început în ianuarie, o dată cu primul viscol — şi culmea! ninsoarea depunîndu-se pe mine, mă dădea în vileag! Eram istovit, tremuram de frig, gemeam de durere şi mă simţeam îngrozitor de nenorocit. Şi apoi, nu eram decît pe jumătate convins că sînt într-adevăr invizibil. Nu aveam nici un adăpost, nici un ajutor. Nu exista în lumea întreagă nici o fiinţă omenească în care să fi putut avea încredere. Dacă aş fi destăinuit cuiva secretul meu, ar fi însemnat să mă trădez singur — şi să devin un specimen de panoramă, o curiozitate de bîlci... Şi cu toate astea, fusesem la un moment dat aproape gata să-l opresc pe primul trecător şi să mă las în voia îndurării lui. Ştiam însă prea bine ce spaimă, ce reacţie de cruzime şi de brutalitate ar fi stîrnit încercarea mea de capitu-lare! Cîtă vreme am rătăcit pe străzi, n-am putut înjgheba nici un plan de acţiune. Singura mea năzuinţă era să mă adăpostesc de ninsoare, să mă învelesc cu ceva şi să simt în oase puţină căldură. Abia pe urmă aş fi fost în stare să-mi adun gîndurile şi să văd ce aveam de făcut. Dar chiar şi pentru mine, fiinţa nevăzută, casele înşirate pe străzile Londrei erau încu- iate, zăvorite, baricadate, de nepătruns...

Nu simţeam, nu-mi suna în urechi şi n-aveam îna-intea ochilor decît frigul, scandalul care s-ar fi iscat dacă aş fi fost descoperit, spectrul mizeriei, viscolul, noaptea...

În starea asta de spirit mi-a venit deodată o idee strălucită. M-am întors pe drumul care ducea din Gower Street spre Tottenham Court Road şi am ajuns în faţa lui „Omnium”. Ştii, hala aia imensă unde găseşti de toate — carne, articole de băcănie, rufărie, mobilă, haine, în fine, tot ce vrei, pînă şi uleiuri pen- tru pictori! O gigantică adunătură de prăvălii îngrămădite aiurea, mai curînd decît un magazin. Cre-

zusem că am să găsesc bazarul deschis. Dar pînă şi aici erau încuiate uşile... M-am aciuat lîngă intrarea aceea spaţioasă. După o vreme, s-a oprit în dreptul meu o trăsură. Imediat, un individ în uniformă — cunoşti genul acela de personaje cu ,,Omnium” la şapcă — s-a repezit să deschidă larg uşa. Atunci am izbutit şi eu să intru. Şi, tot rătăcind prin magazin (nimeri- sem la început în raionul de mărunţişuri — panglici, mănuşi, ciorapi şi altele de soiul ăsta), am ajuns în cele din urmă într-o încăpere mai largă, unde se gă- seau de vînzare coşuleţe de excursie şi mobilă de ră-chită.

Nu mă simţeam nici acolo în siguranţă, pentru că lumea se tot învîrtea în sus şi-n jos; am umblat mai departe în neştire, pînă am nimerit într-un raion imens, la un etaj mai sus, unde erau depozitate o sumedenie de paturi. M-am căţărat pe stiva de paturi şi în cele din urmă mi-am găsit un culcuş pe un vraf de saltele de puf, împăturite. Era lumină aici, era şi cald... foarte plăcut. M-am decis să rămîn în ascun- zişul meu. Trebuia să fiu însă foarte atent la cele două sau trei grupuri de vînzători şi de clienţi care se mai foiau pe acolo, pînă la ora închiderii. Îmi ziceam că după aceea voi avea toată libertatea să fur ceva hrană şi îmbrăcăminte şi să găsesc niscaiva mijloace de „reîncarnare”. Îmi propuneam să hoinăresc prin maga- zin ca să examinez toate posibilităţile pe care acest stabiliment mi le putea oferi şi, eventual, să dorm pe vreunul din paturi. Planul îmi părea acceptabil. Ideea mea era următoarea: să-mi procur haine .şi să mă înfofolesc de sus pînă jos, ca să capăt o înfăţişare cît de cît omenească; apoi, să-mi scot cărţile şi banii

de acolo de unde mă aşteptau; în sfîrşit, să-mi găsesc pe undeva o cameră şi să pornesc la elaborarea planurilor pentru exploatarea cît mai deplină a avantajelor — a superiorităţii asupra semenilor mei — pe care mi le conferea însuşirea de a fi invizibil (pe atunci încă mai credeam aşa).

Ora de închidere sosi destul de curînd. Am obser- vat — nu trecuse mai mult de un ceas de cînd îmi găsisem culcuşul pe saltelele acelea — că se trăgeau obloanele şi că clienţii se îndreptau spre ieşire. Apoi o trupă de tineri, tare iuţi în mişcări, începu să aşeze la loc cu o agilitate puţin obişnuită diversele obiecte care rămăseseră pe afară. Cînd publicul s-a mai ră- rit, mi-am părăsit vizuina şi m-am furişat cu băgare de seamă prin părţile mai populate ale prăvăliei. Am rămas cu adevărat surprins de iuţeala cu care tinerii şi tinerele vînzătoare strîngeau marfa ce fusese expusă peste zi pentru vînzare. Toate cutiile cu mărunţişuri, tricotaje, festonaşe de dantelă, cutiile cu dulciuri din secţiile de băcănie, toate fleacurile expuse erau împăturite şi orînduite cu grijă în sertare, iar obiectele care nu puteau fi adunate şi puse deoparte erau acoperite cu un soi de cearşafuri mari, dintr-o pînză aspră ca de sac. În cele din urmă, scaunele fură ridicate pe tej- ghele şi podeaua rămase liberă. Îndată ce-şi isprăvea treaba, fiecare dintre tinerii ăştia se îndreptau rapid spre uşă cu o expresie atît de însufleţită, cum n-am mai văzut pînă atunci la vreun vînzător de prăvălie. Acum şi-a făcut apariţia o altă trupă de tineri; ăştia erau înarmaţi cu mături şi cu găleţi, şi nici una, nici două, s-au apucat să dea cu rumeguş pe jos. A trebuit să mă feresc din drumul lor şi mi-am zgîriat

gleznele. O bucată de timp, cît am rătăcit prin raioanele cu-fundate în întuneric, unde totul fusese strîns şi împachetat, am tot auzit fîşîitul măturilor în plină activi- tate. Abia după o oră şi mai bine de la închidere, s-a auzit în sfîrşit zgomot de uşi încuiate. Peste întreaga hardughie s-a aşternut liniştea; m-am trezit hoină- rind de unul singur prin încăperile uriaşe şi întortocheate, prin galeriile şi saloanele de expoziţii. Totul era învăluit într-o tăcere adîncă — îmi amintesc că la un moment dat, ajungînd în dreptul uneia din uşile care dădeau în Tottenham Court Road, m-am oprit să ascult paşii trecătorilor...

Prima vizită am făcut-o acolo unde observasem că se vindeau ciorapi şi mănuşi. Era întuneric beznă. Caut nebuneşte o cutie de chibrituri şi cu chiu cu vai, dau de una tocmai în sertarul tejghelei casieriţei. Bineînţeles, a trebuit să fac rost şi de o lumînare. Apoi am fost nevoit să smulg învelitorile şi să răscolesc o mulţime de cutii şi de sertare, pînă să pot scoate la iveala ceea ce căutam; pe cutie scria: ,,Tricouri de flanelă” şi „Indispensabili de flanelă”. După ce am mai „achiziţionat” nişte ciorapi de lînă şi un fular gros, am luat-o agale spre raionul de îmbrăcăminte, unde mi-am procurat pantaloni, o haină moale, un palton şi o pălărie pleoştită — un soi de pălărie pentru popi, cu borurile lăsate. Începeam să mă simt ia- răşi o fiinţă omenească. În consecinţă, primul meu gînd a fost la mîncare.

La etaj era instalat raionul de aperitive. Am găsit acolo nişte friptură rece. Mai era şi puţină cafea în filtru. Am dat drumul la gaz şi am încălzit-o. În gene- ral se pare că

m-am descurcat bine. Ei, şi după aceea, tot orbecăind prin magazin în căutarea unei plăpumi — pînă la urmă a trebuit să mă mulţumesc cu un teanc de cuverturi — nimeresc într-un raion de dul-ciuri, unde dau peste o cantitate enormă de ciocolată şi de fructe glasate — o cantitate chiar ceva mai mare decît mi-ar fi prins mie bine: mai găsesc şi nişte Bourgogne alb — ce-mi mai lipsea? Alături era un raion de jucării... deodată-mi trăsneşte prin cap o idee grozavă. Descopăr nişte nasuri artificiale — dintr-a- celea de carnaval. Stau şi mă gîndesc: „mi-ar trebui şi o pereche de ochelari negri”. Numai că magazinul universal „Omnium” nu avea şi o secţie de optică. Na-sul meu constituia într-adevăr o problemă. Iniţial, mă gîndiseni să-l pictez. Dar descoperirea mea actuală mi-a sugerat ideea unei peruci, a unei măşti, şi a altor accesorii de soiul ăsta. În cele din urmă, m-am culcat pe o movilă de cuverturi şi am dormit la căldură, în excelente condiţii de confort.

Ultimul meu gînd înainte de a adormi era cel mai plăcut din cîte m-au muncit de cînd devenisem transparent. Mă găseam într-o stare de destindere fizică, fapt care se reflecta şi în starea mea de spirit. Eram sigur că dimineaţa voi reuşi să mă strecor neobservat, cu hainele pe mine, şi cu faţa ascunsă în fularul alb, pe care-l achiziţionasem; eu banii furaţi urma să-mi cumpăr nişte ochelari şi astfel să-mi desăvîrşesc „reîncarnarea”.

În somn m-au chinuit nişte vise încîlcite, în a căror urzeală se împleteau toate întîmplările fantastice tră- ite în ultimele zile: caricatura aceea de proprietar um- bla vociferînd prin maghernițele lui, iar cei doi

vlăj- gani căscau gura de mirare... babornița, cu mutra-i zbîr- cită şi plină de negi, mă întreba de pisica ei... am încercat iarăşi senzaţia stranie de a vedea cum dispare zdreanţa de lînă; apoi am fost purtat spre coasta aceea de deal, bătută de vînturi. Pastorul hodorogit şi frînt bolborosea în faţa gropii, tatălui meu: ,,Ţarina se întoarce la ţărînă, cenuşa la cenuşă, pulberea la pulbere"...

„E rîndul tău rosteşte o Voce. Şi deodată mă simt tîrît cu de-a sila spre groapă. Mă zbat, strig, cer ajutor... dar toţi cei care erau de faţă stăteau ca nişte stane de piatră, ascultînd slujba funebră; netulburat, bătrînul popă zumzăia şi fîrnîia pe nas mai departe... Atunci mi-am dat seama că nimeni nu mă poate vedea, nici auzi şi că mă aflam în prada unor forţe ineluctabile. În zadar mă zvîrcoleam; am fost îmbrîncit de pe margi- nea gropii şi am căzut peste sicriul care a răsunat a gol; o ploaie de bulgări de pămînt a prins să se rostogolească asupra mea. Nimeni nu mă lua în seamă, nimeni nu ştia că exist.

Am început să mă zvîrcolesc şi m-am trezit.

Zorii lăptoşi se revărsaseră deasupra Londrei, iar vastul bazar era scăldat într-o lumină rece şi cenuşie, cernută prin crăpăturile obloanelor. M-am ridicat în capul oaselor. O bucată de vreme n-am putut să-mi dau seama ce caut în încăperea asta uriaşă, printre pilaştri de fier, printre rafturi, mormane de baloturi, munţi de pături şi de perne... Tocmai cînd începeam să mă dezmeticesc, aud deodată nişte glasuri.

Departe, în fundul magazinului, în lumina mai limpede a unor ferestre ale căror

obloane fuseseră ridi- cate, zăresc doi indivizi care veneau înspre mine. Sar în picioare, căutînd o posibilitate de a scăpa, dar zgomotul pe care-l fac le atrage atenţia asupra mea. Presupun că au observat o siluetă nedesluşită care se mişca iute încolo şi încoace, „Care eşti acolo?” strigă unul. „Stai pe loc!” răcneşte celălalt. Mă furişez după un colţ şi mă ciocnesc nas în nas — imaginează-ţi cum arătam eu, o mogîldeaţă fără cap! cu un băieţandru jigărit, de vreo cincisprezece ani. Băiatul scoate un urlet; îl dau peste cap, o zbughesc pe lîngă el, trec după un colţ şi, printr-o inspiraţie fericită, mă arunc sub o tejghea. Peste cîteva clipe, o droaie de picioare tropăie în fugă pe lîngă mine. Pretutindeni strigăte: „Toată lumea la uşi!”, voci care întrebau ce s-a întîm- plat... Urmăritorii mei îşi dădeau unul altuia sfaturi cum să mă prindă.

Cum zăceam aşa la pămînt, mă apucase o frică fără de margini. Dar oricît de curios ar părea, în momentul acela nici nu mi-a dat prin minte să-mi scot hainele — şi doar ăsta era actul cel mai logic pe care ar fi trebuit să-l îndeplinesc! Cred că o dată ce-mi băgasem în cap să plec cu toate bulendrele pe mine, nu mai eram în stare să acţionez altfel, orice s-ar fi întîmplat. Pe neaşteptate, de peste tejghea izbucneşte un răcnet: „Aicea e!”

Sar în picioare, înşfac un scaun de pe tejghea, îl az- vîrl drept în capul idiotului care zbierase şi fac stînga împrejur. Dar, cînd să mă pitulez după colţ, odată îmi iese înainte alt individ. Îi trag şi lui una şi fuga, sus pe scări... Individul însă, parc-avea pe dracu’ în el: scoate un chiot strident şi porneşte să urce în goană după mine. Sus

pe scară erau îngrămădite o sumedenie de oale din acelea pictate în culori vii — cum le spune?

— Ceramică artistică? sugeră Kemp.

— Aşa! Ceramică artistică. Ei bine, cum ajung sus mă întorc, apuc o oală din grămadă şi o sparg în capul lui de zevzec, tocmai cînd dădea să pună mîna pe mine. În clipa aceea, tot muntele de oale s-a prăvălit de-a dura pe scări. Iarăşi ţipete. Din toate părţile ve- neau paşi în fugă. Într-un suflet mă reped spre secţia de aperitive, dar acolo nimeresc peste un om îmbrăcat în alb, ca un bucătar. Bineînţeles, s-a luat şi ăsta după mine. Desperat, mai cotesc o dată şi mă trezesc într-o încăpere plină cu lămpi şi cu articole de fieră- rie. Mă furişez după o tejghea şi aştept să se ivească bucătarul. Cînd a apărut, în fruntea urmăritorilor mei, l-am doborît, aruncîndu-i o lampă în cap. Omul s-a năruit pe podea, iar eu, chircindu-mă sub tejghea, am început să-mi smulg hainele cît puteam de repede. În doi timpi şi trei mişcări, paltonul, haina, pantalonii, pantofii erau jos de pe mine, dar tricoul nu voia să iasă. Un tricou vătuit se lipeşte de om ca pielea. Se apropiau cîţiva indivizi: bucătarul meu zăcea liniştit, de cealaltă parte a tejghelei, leşinat, sau poate amuţit de spaimă; mă străduiam din răsputeri să scap de flanea. Eram ca un iepure gonit dintr-o stivă de lemne.

— Pe aici, domnule sergent, a strigat cineva. M-am pomenit iarăşi în raionul cu paturi, de unde ţin minte c-ara ajuns într-un labirint de dulapuri. Am fugit eu cît am fugit printre ele, pînă am căzut cu faţa în jos... În sfîrşit, am izbutit să scap de tricou, după ce m-am zvîrcolit mult şi bine;

iată-mă din nou liber, dar mort de spaimă şi cu răsuflarea tăiată, tocmai în clipa în care un poliţist, însoţit de trei vînzători, îşi făcea apa-riţia pe după colţ. Se reped ei la tricou şi la izmene şi înhaţă pantalonii. „Îşi leapădă prada pe drum”, zice unul din vînzători. „Trebuie să fie pe undeva pe aici”.

Cu toate astea, nu m-au găsit.

O bucată de vreme, am stat şi m-am uitat la ei cum mă căutau; îmi blestemam ghinionul de a-mi fi pier- dut hainele. M-am întors apoi la raionul de aperitive, am băut puţin lapte, şi m-am aşezat lîngă sobă, chibzuind asupra situaţiei mele

Peste puţin timp s-au oprit în apropierea mea doi imbecili de ucenici vînzători, care s-au apucat să comenteze cu aprindere întreaga întîmplare. Am ascul- tat o amplă şi gogonată trecere în revistă a jafurilor mele, şi o serie de presupuneri cu privire la locurile în care m-aş putea ascunde. I-am lăsat în plata dom- nului şi am început din nou să chibzuiesc. Greutatea cea mai mare — mai ales acuma, cînd întregul maga- zin se găsea în stare de alarmă — era să scot de acolo boarfele furate. Am coborît la parter ca să văd dacă există vreo posibilitate de a face un pachet şi a-l ex-pedia pe o adresă oarecare, dar n-am izbutit să înţeleg sistemul de livrare. Pe la orele unsprezece, văzînd că zăpada se mai topise, şi luînd notă de faptul că era o zi mai senină şi mai caldă decît precedentă, am hotă-

rît că şederea mea în acest stabiliment nu mai era justificată de nici o speranţă. Drept care, am pornit din nou în pribegie; eram descurajat de înfrîngerea suferită şi prin minte nu-mi umblau decît frînturi de idei.

XXIII ÎN DRURY LANE

— Cred că începi să-ţi dai seama cît de desperată era situaţia mea, continuă Omul Invizibil. Nu aveam adăpost, eram dezbrăcat, iar dacă-mi făceam rost de haine, însemna să renunţ la toate avantajele mele, să devin o apariţie stranie şi înspăimîntătoare. Posteam; într-adevăr, dacă aş fi mîncat, dacă m-aş fi umplut cu materii neasimilate, ar fi însemnat să devin vizibil, şi încă într-un chip grotesc.

— La asta nu m-am gîndit... murmură Kemp.

— Nici eu nu mă gîndisem. Zăpada însă m-a făcut să-mi dau seama şi de alte pericole. Nu puteam să merg pe ninsoare — fulgii se aşezau pe mine şi mă dădeau de gol. Chiar şi ploaia mă prefăcea într-un soi de fantomă, de apariţie fluidă, de suprafaţă lu- cioasă amintind forma unui om. La fel şi ceaţa — în ceaţă arătam ca o fantomă ceva mai estompată, ca o vagă schiţă de contur omenesc. Afară de asta, tot um- blînd pe caldarîmul şi în aerul Londrei, mi se mînjeau gleznele cu noroi, iar pe piele mi se depuneau firicele de funingine şi de praf. Mă întrebam cît va mai dura pînă voi deveni vizibil gratie atmosferei londoneze —

şi îmi dădeam seama că nu va putea să mai treacă mult timp.

Mai ales dacă rămîneam în Londra.

M-am îndreptat spre mahalalele din jurul străzii Great Portland şi m-am pomenit la capătul străduţei

pe care locuiam eu. N-am putut înainta din pricina mulţimii care se strînsese pînă în mijlocul drumului. Căscau cu toţii gura la ruinele încă fumegînde ale casei căreia îi dădusem eu foc.

Problema cea mai urgentă era cum să fac rost de haine. Mi-au căzut ochii pe o dugheană din acelea care ţin fel de fel de mărunţişuri — ***„nouveautés***-uri”, dulciuri, jucării, papetărie, fleacuri rămase de pe la Crăciun, şi aşa mai departe. Ce crezi c-am văzut acolo? O garnitură întreagă de măşti şi de nasuri false; imediat mi-a venit în minte ideea pe care mi-o sugeraseră jucăriile de la „Omnium”. M-am întors — de astă dată mînat de un ţel precis — şi am plecat pe un drum ocolit, evitînd străzile mai aglomerate şi îndreptîndu-mă spre ulicioarele dosnice de la nord de Strand; nu-mi aminteam desluşit unde anume, dar ştiam că prin părţile acelea trebuie să fie cîteva pră- vălii cu costume şi recuzită de teatru.

Era o zi tare friguroasă. Vîntul te şfichiuia zdra- văn prin străduţele acelea orientate spre nord. Mer- geam repede, ca nu cumva să dea peste mine cineva din urmă. Fiecare răspîntie însemna o primejdie, fie- care drumeţ — o eventualitate de ciocnire. Umblam cu atenţia încordată la culme. Pe la capătul străzii Bedford, un cetăţean pe lîngă care treceam s-a răsucit pe loc, aşa, fără veste, şi a dat peste mine, împingîn- du-mă în mijlocul drumului — cît pe ce să mă vîre sub roţile unei trăsuri. Vizitiul a simţit chiar că trăsura s-a ciocnit de ceva. Eram atît de enervat de pe urma acestui incident, încît am intrat în piaţa Covent Gar- den şi m-am aşezat — ca să mă liniştesc — într-un colţ mai puţin umblat,

unde am rămas cîtva timp lîngă un coş cu flori. Gîfîiam, tremuram din toate mădularele. Mi-am dat seama că prinsesem iarăşi o răceală. Nu după mult timp a trebuit să plec de acolo, căci alt-fel, tot strănutînd, riscam să atrag atenţia asupra mea.

În cele din urmă am descoperit obiectul căutărilor mele: o maghernită murdară, cu pereţii pătaţi de muşte, pitită într-o străduţă laterală de pe lîngă Drury Lane; în vitrină erau trîntite claie peste grămadă ro-

chii cu paiete, bijuterii false, peruci, pantofi, domi- nouri, fotografii cu scene din diverse piese de teatru. Maghernița era veche, scundă, întunecoasă; peste ea se înălța o casă cu patru etaje, cenușie și mohorîtă. Mă uit prin geamul prăvăliei și văzînd că nu e nimeni înăuntru, dau să intru. Cînd am deschis ușa, s-a pus în mișcare un clopoțel care, firește, a sunat. Las ușa deschisă și mă ascund după un cuier gol, care era așe-zat într-un colt, în spatele unei oglinzi mari. Cîteva clipe nu s-a arătat nimeni. Apoi aud niște pași greoi bocănind prin odaia alăturată și în prăvălie se ivește un bărbat.

Planurile mele erau acum perfect puse la punct, îmi ziceam: „Pătrund în casă, mă ascund bine și pîndesc un prilej potrivit, cînd, netulburat de nimeni, am să pot cotrobăi peste tot, pîn-oi găsi o perucă, o mască, niște ochelari și un costum... Apoi aveam să-mi fac apariția în lume — o figură grotescă poate, dar verosimilă. Și, bineînțeles, cu acest prilej puteam să și pun mîna pe toți banii pe care i-aș fi găsit în tejghea.

Omul care intrase în prăvălie era un tip mărunțel, cam adus din spate, cu sprîncene stufoase; brațele-i lungi contrastau cu picioarele scurte și crăcănate. După toate aparențele, îl deranjasem de la masă. S-a uitat de jur împrejur prin prăvălie; nimic. Expresia de așteptare de pe mutră i s-a schimbat în mirare, apoi în furie. ,,Lua-i-ar dracii de derbedei!” A ieșit afară, s-a uitat în dreapta, s-a uitat în stînga... După o clipă s-a întors înăuntru, a împins ușa cu piciorul și bombănind a mers spre ușa care ducea în casă. Era turbat de furie. Eu ies atunci din ascunziș, ca să mă iau după

el, dar deodată piticul se opreşte ca ţintuit. Mă auzise mişcînd. Mă opresc şi cu, speriat de o asemenea ascuţime de auz. Şi pînă una-alta, mă pomenesc că-mi trînteşte uşa în nas.

Am rămas locului, şovăind. Deodată, îl aud că se întoarce iute-iute. Uşa se deschide din nou. O clipă, omul a rămas nemişcat, scrutînd dugheana cu privi- rea, aşa cam ca unul care nu prea se simte liniştit. Pe urmă, bombănind într-una, a început să examineze spatele tejghelei, ba chiar şi-a vîrît capul şi în dosul cîtorva mobile. În fine, s-a oprit. Nu mai ştia ce să creadă. Lăsase uşa dinspre locuinţă deschisă, aşa că între timp m-am strecurat înăuntru.

Am pătruns într-o cămăruţă bizară, mobilată sărăcăcios; într-un colţ zăcea o grămadă de măşti gro- teşti. Pe masă era gustarea de dimineaţă, pe care omul meu o lăsase neisprăvită. Crede-mă, Kemp, era exasperant pentru mine să fiu obligat să suport miro- sul cafelei lui şi să-l privesc cum se apucă de meste-cat... Pînă şi felul în care mînca era enervant. Cămă- ruţa asta avea trei uşi, dintre care una ducea sus, iar alta spre subsol; toate erau însă încuiate. Cît a stat la masă negustorul de vechituri, n-am putut ieşi din odaie; ba nici măcar nu îndrăzneam să mă mişc — mi-era teamă de auzul lui drăcesc — şi trebuie să ştii că acolo unde încremenisem trăgea al naibii! De vreo două ori, abia-abia am reuşit să-mi înăbuş cîte un strănut.

Senzaţiile mele ar fi fost inedite şi interesante, pen- tru cineva care le-ar fi cunoscut în calitate de spec- tator; eu, însă, cu mult înainte ca omul meu să-şi fi isprăvit masa, mă simţeam îngrozitor de obosit şi de iritat. În cele din urmă, s-a oprit din

mestecat, a dat la o parte ceainicul de pe tava neagră de tinichea şi şi-a trîntit pe ea tacîmurile dogite, a strîns faţa de masă pătată cu muştar, în mijlocul căreia adunase toate fărîmiturile, şi s-a cărat jos cu tot calabalîcul ăsta. Avînd amîndouă mîinile ocupate, n-a mai putut să închidă uşa în urma lui, aşa cum desigur că ar fi dorit să facă. N-am mai pomenit în viaţa mea un om care să închidă cu atîta grijă toate uşile după el. L-am urmat la subsol, într-o bucătărie tare murdară, care ţinea loc şi de spălătorie. Aici am avut plăcerea să asist la spălatul vaselor, după care — negăsind nici o raţiune de a mai rămîne acolo (mai ales că pardo- seala de cărămizi era cam prea rece pentru picioarele mele) — m-am reîntors în odăiţă şi m-am aşezat pe scaunul lui de lîngă sobă. Focul ardea mocnit. Fără să-mi dau seama ce fac, am zvîrlit cîţiva cărbuni în sobă. Omul meu a auzit şi a venit fuga sus. A rămas o clipă nemişcat, la pîndă, apoi s-a învîrtit prin toată încăperea. Puţin a lipsit să nu mă atingă. Dar nici această explorare nu l-a satisfăcut după cît se părea. Cînd să coboare scara, s-a mai oprit o dată în prag şi iar a făcut o inspecţie prin odaie.

Aveam impresia că stau de un secol în cămăruţa aceea, pînă s-a îndurat telalul să vină iarăşi sus şi să deschidă uşa care ducea la etaj. Imediat m-am luat după el.

Pe cînd urca scara, s-a oprit pe neaşteptate. Era cît pe-aci să mă ciocnesc cu el. S-a uitat peste umăr, drept în faţa mea, şi a tras cu urechea. Bodogănea: „Să juri, nu alta, că...” Îşi tot trăgea buza de jos, cu laba-i cea lungă şi păroasă; ochii i se plimbau ba sus, ba jos. A mai bombănit nu ştiu ce şi a urcat mai departe. Cînd să pună

mîna pe clanţa uşii de sus, s-a mai oprit o dată. Pe mutra lui uluită se întipărise o expresie de indignare feroce. Devenise conştient de zgomotul abia perceptibil al mişcărilor mele. Piticul ăsta avea un auz de o ascuţime drăcească! Deodată l-a apucat o criză de furie: „Dacă e careva aici în casă...” a răcnit el pe un ton care nu făgăduia nimic bun... dar şi-a lăsat ameninţarea în suspensie. Şi-a vîrît mîna în buzunar, însă n-a găsit ce căuta; şi atunci, mînat de intenţii agresive, s-a repezit ca o furtună în jos pe scară, trecînd în goană mare pe lîngă mine. De data asta nu m-am mai luat după el, ci am rămas în capul scării, aşteptîndu-l să se întoarcă.

Îl văd că urcă din nou, bombănind într-una. Ajunge sus, deschide uşa camerei şi, înainte ca eu să pot intra, mi-o trînteşte în nas.

M-am gîndit atunci să explorez puţin casa. Cău- tînd să fac cît mai puţin zgomot posibil, mi-am pier- dut o bună: bucată de timp cu treaba asta. Clădirea, veche de cînd lumea şi dărăpănată, era atît de igra-sioasă, încît pînă şi la mansardă se cojise tapetul de pe pereţi; şobolanii mişunau pretutindeni ca la ei acasă. Clanţele uşilor erau aproape toate înţepenite şi mi-era teamă să le forţez. Multe dintre încăperile pe care le-am inspectat erau goale. În alte cîteva odăi, am găsit aruncate claie peste grămadă o sumedenie de hîrburi — recuzită de teatru — care păreau cum-

părate de ocazie. Într-o odăiţă din vecinătatea vi- zuinii lui, dau peste o grămadă de haine vechi şi mă apuc să scotocesc printre ele. Dar în graba mea am uitat că omul ăsta are un auz de iepure. Deodată — aud că umblă cineva în vîrful picioarelor. Am ridicat ochii tocmai la timp: telalul se holba înăuntru la grămada aceea de boarfe răscolite. Ţinea în mînă un revolver de tip vechi. Am stat perfect liniştit, pînă s-a cărat. Îşi tot rotea bănuitor ochii de jur împrejur şi, nu ştiu de ce, căsca gura. „Ea trebuie să fi fost” — a mormăit el în barbă. ,,S-o ia dracu!”

A închis uşa încet. După o secundă, am auzit cheia întorcîndu-se în broască. Apoi paşii s-au îndepărtat. Rămăsesem înăuntru, ca prins în capcană. O clipă n-am ştiut ce să fac. Mă învîrteam de la uşă la fereastră şi îndărăt; era o situaţie cu adevărat idioată. M-a năpădit un val de furie. Hotărîsem însă ca, înainte de a întreprinde ceva, să inspectez toată hăinăria. Nu-mai că de la prima încercare am răsturnat un maldăr de ţoale de pe raftul de sus. La moment, monstrul a şi alergat înapoi, cu o mutră mai sinistră ca oricînd. De data asta m-a atins de-a binelea. Făcea să-l vezi cum a sărit ca fript, şi cum a rămas încremenit în mijlocul încăperii!

După un răstimp s-a mai liniştit puţin. „Şobolanii!” Vorbea în şoaptă, cu mîna la gură. Se vedea cît de colo că-i cam speriat... Mă strecor încetişor afară din odaie, dar... se putea să nu scîrţîie o scîndură din podea? Ei bine, atunci bruta asta infernală s-a pornit să colinde prin toată casa, cu revolverul în mînă, încuind uşă după uşă şi vîrîndu-şi fiecare cheie în buzunar! Cînd mi-am dat seama ce face, m-au apucat iarăşi

furiile — nu puteam să mă mai stăpînesc ca să aştept un prilej favorabil. Ştiam că omul meu e singur în casă, aşa că n-am mai stat mult la gînduri şi i-am tras una în cap.

— I-ai tras una în cap? exclamă Kemp.

— Da, ca să-l ameţesc. În timp ce cobora scările, l-am lovit pe la spate cu o unealtă care zăcea arun- cată pe palier. S-a rostogolit ca un sac eu ciubote vechi.

— Dar — cum să spun! Legile elementare ale umanităţii...

— Sînt excelente pentru oamenii elementari. Dar nu uita, Kemp, că cel mai important lucru era să scap din maghernița aceea, îmbrăcat şi cu o mutră omenească, fără ca negustorul să mă vadă. Nu aveam altă cale pentru realizarea acestui scop imediat. Aşa... În sfîrşit i-am confecţionat victimei mele un căluş, din- tr-o vestă ***Louis Quatorze,*** şi am legat-o într-un cearşaf!

— L-ai legat pe omul ăla într-un cearşaf!

— Am făcut un soi de balot din el Era o idee bună, graţie căreia puteam să-l menţin pe acest idiot într-o stare de permanentă groază, ba să-i închid şi gura — ceea ce era destul de greu de obţinut, dacă-i ieşea amicului capul afară din legătură. Dragul meu Kemp, degeaba stai şi te uiţi la mine de parc-aş fi comis un asasinat înţelege că individul avea un revolver. Şi apoi, o singură dată să mă fi văzut, şi-i era de ajuns să mă zugrăvească în toate amănuntele...

— Totuşi... — obiectă Kemp — trăim în Anglia, într-un veac înaintat! Şi apoi omul se găsea în pro- pria lui casă, pe cînd dumneata — în sfîrşit... îl je- fuiai.

— Îl jefuiam! Dă-o dracului de treabă! Ai să-mi strigi în curînd că-s un hoţ! Îmi închipui, Kemp, că nu eşti atît de redus,

încît să te conformezi unor prejudecăţi. Nu poţi să-ţi reprezinţi situaţia în care mă găseam?

— Dar îmi reprezint şi situaţia în care se găsea celălalt — replică Kemp.

Griffin sări iute în picioare.

— Ce vrei să spui?

Faţa lui Kemp se înăspri uşor. Era pe punctul de a răspunde, dar se opri şi-şi schimbă brusc atitudinea.

— Îmi închipui că n-aveai încotro. Erai la strîm- toare. Totuşi...

— Desigur că eram la strîmtoare — o strîmtoare nenorocită. Şi bruta aia mă înnebunise — mă hăituise prin toată casa, cu revolverul în mînă, încuind şi descuind uşi! Mă exaspera, pur şi simplu. Nu mă condamni, nu-i aşa? Nu mă condamni?

— Nu condamn niciodată pe nimeni. Ar fi ceva prea învechit. Şi pe urmă, ce-ai mai făcut?

— Mi-era foame. Jos, am găsit o bucată de pîine şi nişte brînză mucegăită. Bun şi asta! Ca să-mi potolesc foamea, era prea de ajuns. Am băut şi puţin rachiu tăiat cu apă. Pe urmă am urcat iarăşi sus, am trecut pe lîngă balotul meu improvizat — zăcea încă în nesimţire — şi am intrat în odaia cu haine vechi. Fereastra odăii, întunecată de două perdele de dantelă, negre de murdărie, răspundea în stradă. M-am îndreptat spre fereastră şi am privit prin ochiurile perdelei. Era o zi luminoasă. Prin contrast cu obscuritatea din cocioaba mizerabilă, în care mă aflam, lumina de afară părea orbitoare. Circulaţia vehiculelor era foarte ani-mată — căruţe cu fructe, o trăsură, un camion încărcat cu un maldăr de cutii, căruţa unui negustor de peşte... Cînd am întors capul spre mobilele mohorîte din

spatele meu, îmi jucau pete colorate în faţa ochilor. Furia îmi dispărea treptat, făcînd iarăşi loc îngrijorării. Situaţia mea mă neliniştea serios. Prin odaie plutea un miros slab de benzină. Probabil că negustorul meu îşi curăţa boarfele cu benzină.

M-am apucat să cercetez sistematic casa. Cred că piticul trăise singur în ultima vreme. Era un tip tare curios... Am adunat din odaia cu vechituri tot ce mi-ar fi putut folosi, apoi am selecţionat materialul. Am găsit o servietă, pe care mi-am însuşit-o, considerînd-o printre bunurile de strictă necesitate; la fel am procedat cu nişte pudră, ruj şi pastă de lipit.

La început aveam de gînd să-mi pictez şi să-mi pudrez faţa, ca de altfel fiecare părticică din corp care era expusă vederii, aşa încît să devin vizibil; treaba asta avea însă şi un neajuns: ori de cîte ori aş fi vrut să mă fac iarăşi nevăzut, ar fi trebuit să-mi fac rost de terebentină şi de alte substanţe decolorante. Unde mai pui timpul pe care aş fi fost silit să-l pierd! În cele din urmă, mi-am ales un nas mai acceptabil, cam caraghios (dar nu mai mult decît nasurile multor oameni) — nişte ochelari negri, o pereche de favoriţi cărunţi şi o perucă. N-am izbutit să găsesc rufărie de corp, dar asta puteam cumpăra ulterior. M-am înfăşurat într-un domino de stambă şi în nişte eşarfe de caşmir aib. N-am găsit nici ciorapi, dar ghetele telalului erau destul de bune şi m-am mulţumit cu ele. Am luat din tejgheaua dughenii trei ***sovereign*** de aur şi vreo trei- zeci de şilingi de argint, iar în odaia de alături am mai găsit încă opt ***sovereign,*** într-un dulap încuiat, pe care l-am spart. Echipat cum eram puteam acum să ies în lume. Curios lucru, însă, ezitam.

Oare înfăţişarea mea era destul de verosimilă? Am încercat să mă privesc într-o oglinjoară din dormitor şi m-am examinat din toate unghiurile, ca să descopăr vreun amănunt omis, dar totul părea în regulă. Arătam ca un personaj grotesc de pe scenă — cel care joacă roluri de calici — dar nu mai constituiam o imposibilitate din punct de vedere fizic. Căpătînd puţină încredere, am luat oglinda în prăvălie, am tras obloanele şi am început să mă studiez pe îndelete, în toate poziţiile, cu ajutorul oglinzii mari din colţ.

Mi-au mai trebuit cîteva minute ca să-mi adun curajul. În sfîrşit, am descuiat uşa prăvăliei şi am ieşit în stradă, lăsîndu-l pe nenorocit să se dezlege din cearşaf cînd avea să găsească el de cuviinţă. După cinci minute, mă despărţeau de dugheana cu haine vechi nu mai puţin de douăsprezece colţuri de stradă. Nimeni nu părea să mă ia prea mult în seamă. Cea din urmă dificultate părea rezolvată.

Griffin tăcu.

— Şi de omul acela nu te-ai mai sinchisit de loc? întrebă Kemp.

— Nu. Nici n-am mai auzit vreodată de el. Presupun c-a reuşit în cele din urmă să se dezlege, sau că s-a zbătut atîta, pin’ a ieşit afară din cearşaf. În orice caz, nodurile erau bine strînse...

Se îndreptă în tăcere spre fereastră şi privi afară.

— Şi ce s-a mai mtîmplat cînd ai ieşit pe Strand?

— O nouă dezamăgire! Credeam că se isprăvise cu necazurile mele. În sinea mea nutream convingerea că în sfîrşit eram liber să fac orice-mi plăcea, tot ce-mi trăsnea prin cap — cu condiţia de a nu-mi

divulga secretul. Aşa credeam. Imaginează-ţi, să faci orice vrei,

fără să-ţi pese de consecinţe! N-aveam decît să azvîrl de pe mine hainele şi să mă fac nevăzut. Nimeni nu mă putea prinde. Aveam latitudinea să-mi procur, de oriunde i-aş fi găsit, banii care-mi erau necesari. Hotărîsem să-mi ofer o masă copioasă, să trag la un hotel ca lumea şi apoi să-mi sporesc inventarul cu un echipament mai acătării. Mă simţeam plin de încredere în mine. Ei bine, nu mi-e prea plăcut să-mi amintesc acuma cît de imbecil am putut să fiu. Am intrat într-un restaurant. Începusem să comand mîncarea, cînd mi-am dat seama că nu puteam mînca fără să-mi descopăr faţa invizibilă! Am isprăvit de comandat bucatele, i-am spus chelnerului că mă întorc în zece minute şi am plecat în culmea exasperării. Nu ştiu dac-ai simţit vreodată ce înseamnă să fii silit să-ţi înfrînezi foamea.

— Chiar în felul ăsta nu — răspunse Kemp — dar pot să-mi închipui.

— Eram în stare să-i ucid pe aceşti oameni stupizi. În cele din urmă, înnebunit de pofta unei mîncări gustoase, intru în alt restaurant şi cer un ***separé.*** Le-am explicat: „Sînt tare desfigurat". S-au uitat la mine cu nişte mutre curioase, dar în definitiv asta nu-i privea pe ei. Şi aşa am reuşit să-mi iau prînzul. N-a fost prea bine servit, dar cel puţin mi-a potolit foamea. După ce-am mîncat, am fumat o ţigară de foi, încercînd să schiţez un plan de acţiune. Afară începuse să viscolească.

Cu cît mă gîndeam mai adînc, dragul meu, cu atîta îmi dădeam seama ce absurditate iremediabilă înseamnă un om invizibil într-un climat rece, nesuferit şi într-un oraş civilizat şi supraaglomerat. Înainte de a fi pornit la experienţa asta nebunească, visasem o mie de privilegii. Şi acum, în

după-amiaza asta, totul mă dezamăgea crunt. Am trecut în revistă lucrurile pe care o fiinţă umană le socoteşte demne de invidiat. Fără îndoială că fiind invizibil ai posibilitatea să le capeţi, dar odată obţinute, ţi-e imposibil să te bucuri de ele, exact din aceeaşi pricină. Ambiţia... ce rost are orgoliul unei situaţii înalte cînd nu te poţi arăta semenilor tăi? Ce rost are dragostea unei femei, cînd numele ei nu

poate fi decît Dalila[1]?... Nu simt nici o înclinaţie pentru politică, nici pentru deşertăciunea celebrităţii, pentru filantropie, sau pentru sport. Şi atunci, ce-mi rămîne de făcut? Pentru ce m-am prefăcut într-un mister ambulant, într-o caricatură de om, înfofolită şi bandajată?

Făcu o pauză şi-şi îndreptă întîinplător privirea spre fereastră.

— Dar cum ai ajuns la Iping? întrebă Kemp vrînd neapărat să-i distragă atenţia, şi totodată să-l facă să vorbească.

— Am plecat acolo ca să lucrez. Aveam o speranţă. O idee abia încolţise pe jumătate. N-am abandonat-o, dimpotrivă, am dus-o pînă la un punct destul de avansat. E vorba de o cale de întoarcere. Vreau să obţin un mijloc de a corija erorile pe care le-am comis, de a redeveni vizibil de cîte ori am poftă! Asta, bineînţeles, după ce aduc la îndeplinire tot ce-mi propun să realizez cîtă vreme sînt invizibil. Şi tocmai despre asta aş dori să-ţi vorbesc, acum, în primul rînd.

— Ai plecat direct la Iping?

— Da. Nu trebuia decît să-mi scot de la biroul acela caietele de însemnări şi carnetul de cecuri. Mi-am comandat şi o cantitate mare de chimicale — aveam nevoie de ele pentru a trece la realizarea proaspetei idei (am să-ţi arăt calculele îndată ce-mi recapăt caietele) — şi, după aceea am pornit la drum. Dumnezeule! îmi amintesc şi acuma viscolul pe care am venit. Prin ce mizerie am trecut! Mereu mi-era teamă ca nu cumva zăpada să-mi moaie nasul de carton!

— Şi pînă la urmă... judecînd după ziare, alaltăieri cînd te-au descoperit, ai cam...

---

[1] Aluzie la legenda lui Samson şi Dalila. (n. t.)

— Da. E drept. L-am omorît pe dobitocul acela de poliţist?

— Nu, răspunse Kemp. Sînt speranţe că-şi va reveni.

— Atunci are noroc. Imbecilii! Mă scoseseră cu totul din sărite. De ce nu m-au lăsat în pace? Dar bădăranul ăla de băcan?

— A scăpat cu viaţă.

— Nu ştiu dacă se va întîmpla la fel şi cu vaga-bondul meu... — glumi Omul invizibil, cu un rîs sinistru.

Kemp, oamenii de felul dumitale habar n-au ce-i aia furie turbată!... Să trudeşti ani de zile ca să dai viaţă unei idei, să-ţi frămînţi mintea, să născoceşti, să creezi... ei, şi o dată să te împiedici de un nătîng, de un zevzec, de un chior, care-ţi vîră beţe-n roate... Toate soiurile de creaturi imbecile care populează lumea asta mie mi-a fost dat să le întîlnesc... Dacă mai dura mult, turbam de-a binelea — i-aş fi secerat pînă la unul.

Şi aşa mi-au îngreuiat de o mie de ori situaţia.

XXIV. UN PLAN CARE A DAT GREŞ

Kemp aruncă pe furiş o privire spre fereastră.

— Şi acum — întrebă el — ce-avem de făcut?

Veni mai aproape de oaspetele lui, ca să-l împiedice să observe cele trei siluete care suiau coasta dealului. Înaintau cu o

încetineală insuportabilă — cel puţin aşa i se părea lui.

— Şi ce gîndeai să faci cînd te-ai îndreptat spre Port Burdock? Aveai vreun plan?

— Voiam să părăsesc ţara. Dar mi-am schimbat proiectele de cînd te-am întîlnit pe dumneata. Chibzui- sem c-ar fi mai cuminte să plec undeva în sud, cît mai era vremea caldă şi puteam rămîne invizibil în bune condiţii. Mai ales acum, cînd secretul meu a fost dat în vileag şi cînd toată lumea o să caute pe toate drumurile indivizi deghizaţi şi încotoşmănaţi... Ştiam că există o linie navală din Burdock spre Franţa. Planul meu era să mă urc pe un vapor şi să încerc riscul unei traversări. Din Franţa aş fi putut pleca apoi cu trenul în Spania sau, mai curînd, spre Alger. N-ar fi fost prea greu. Acolo poţi rămîne invizibil o viaţă întreagă! Şi se

pot realiza multe. Pe vagabondul acela l-aş fi folosit drept casă de bani şi portbagaj, pînă aveam să găsesc modalitatea în care să-mi parvină acolo caietele şi celelalte lucruri.

— Asta-i limpede!

— Şi acestei brute infecte i s-a năzărit să încerce să mă fure! Mi-a dosit caietele, Kemp. A ascuns însemnările mele! Ah, dac-aş pune mîna pe el!...

— Mai bine gîndeşte-te cum să scoţi caietele de la el.

— Dar unde o fi acuma? Ştii cumva?

— E la sediul poliţiei locale, arestat, la propria lui cerere, şi închis în celula cea mai bine păzită.

— Fir-ar să fie!

— Asta-ţi cam încurcă planurile.

— Trebuie să obţinem însemnările, Kemp, însemnările sînt de o importanţă vitală!

— Desigur, aprobă Kemp cu o urmă de nervozitate în glas. Tocmai se întreba dacă auzise într-adevăr paşi afară. Sigur că trebuie să punem mîna pe ele. Dar asta n-o să fie greu, dacă omul n-o să miroasă că sînt cerute pentru dumneata?

— Da, sigur...

Omul Invizibil tăcu. Căzuse pe gînduri, după cît se părea.

. . . .

Kemp încercă să găsească un pretext ca să prelungească conversaţia, dar Griffin o reluă de bună voie.

— După cum ţi-am spus, faptul că am intrat din întîmplare în casa dumitale îmi schimbă toate planu- rile. Căci dumneata, Kemp, eşti un om capabil să înţeleagă. În ciuda a tot ce s-a întîmplat, în ciuda

publicităţii care mi s-a creat şi a faptului că mi-am pierdut caietele, în ciuda a tot ce am suferit, ne rămîn încă posibilităţi mari, perspective uriaşe... N-ai spus nimănui că sînt aici? întrebă brusc.

Kemp şovăi.

— Asta-i de la sine înţeles — răspunse el după o mică pauză.

— Nimănui? insistă Griffin.

— Nici unui suflet de om.

— Ah! Acum... Omul Invizibil se ridică în picioare şi, înfigîndu-şi mîinile în şolduri, începu să se plimbe prin odaie. Am făcut o greşeală, Kemp, o greşeală imensă, încercînd să duc singur la capăt toată povestea asta. Am irosit forţă, timp, prilejuri favorabile... Singur! E uimitor cît de puţine lucruri poate realiza un om singur. Doar să fure puţin, să lovească puţin, şi atîta tot.

Ceea ce caut eu, Kemp, e un asociat, un ajutor şi un adăpost; am nevoie de un aranjament graţie căruia să pot dormi, mînca şi să mă pot odihni în linişte, fără să fiu suspectat. Trebuie să am un colaborator. Cu un asociat, cu hrană şi cu odihnă, devin posibile o mie de lucruri.

Pînă acum n-am avut un plan bine determinat. Trebuie să luăm în consideraţie toate avantajele însuşirii mele, ca şi toate dezavantajele ei. Că să tragi cu urechea, sau pentru alte acţiuni de soiul ăsta, nu-i de mare folos să fii invizibil, fiindcă fără să vrei faci zgomot. E de oarecare ajutor — dar în foarte mică măsură — la efectuarea unei spargeri sau a altor treburi similare.

O dată ce ai pus mîna pe mine, e foarte uşor să mă arestezi. Dar, pe de altă parte, e foarte greu să pui mîna pe mine... De fapt, însuşirea de a fi invizibil e bună numai în două împrejurări. E foarte folositoare dacă vrei să fugi de cineva; e la fel de folositoare cînd vrei să te apropii de cineva. Prin urmare, e extrem de utilă cînd vrei să ucizi. Pot să mă învîrtesc în jurul unui om, indiferent ce armă ar avea, să-mi aleg pe-n- delete punctul în care am să-l ating, să-l lovesc cum îmi place, să mă îndepărtez cînd îmi convine, să fug cînd am chef.

Kemp îşi duse mîna la mustaţă. Oare sc auzeau zgomote jos?

— Şi va trebui să ucidem, Kemp.

— Va trebui să ucidem... repetă maşinal doctorul. Stau şi ţi ascult proiectele. Griffin, dar nu te supăra, nu sînt de acord. De ce să ucidem?

— Nu asasinate la nimereală, ci omoruri judicioase. Scopul e următorul: lumea ştie că există un om invi-zibil, tot aşa de bine cum ştim şi noi că există o asemenea fiinţă — şi omul acesta invizibil, Kemp, trebuie să instituie un regim de teroare. Da! Fără îndoială că ideea te înspăimîntă, dar asta trebuie să facem. Să instituim un regim de teroare. Acest om trebuie să pună stăpînire pe un oraş — cum e Burdock al vostru, de pildă — să-l terorizeze şi să-l domine. Trebuie să emită ordine. Difuzarea ordinelor poate fi efectuată într-o mie de moduri — dar e suficient ca Omul Invizibil să recurgă la sistemul biletelor strecurate pe sub uşi. Toţi cei care nu vor asculta de ordinele lui vor trebui ucişi, iar toţi cei care le vor lua apărarea, vor trebui de asemenea ucişi.

— Hm! făcu Kemp, fără să-l mai asculte pe Griffin.

Ciuli urechea la zgomotele de afară. Se deschidea uşa de la intrare.

— Mi se pare, însă — spuse el grăbit, ca să-şi mascheze lipsa de atenţie — că asociatul dumitale o să se găsească într-o situaţie dificilă, nu crezi, Griffin?

— Nimeni n-o să ştie că e asociatul meu, răspunse precipitat Omul Invizibil. Apoi dintr-o dată: Dar, ssst! Ce se aude jos?

— Nimic! Kemp începu să vorbească repede şi cu glas tare. Nu sînt de acord cu asta, Griffin. Înţelege- mă, cu asta nu sînt

de acord! De ce să unelteşti asemenea acţiuni diabolice împotriva speciei umane? Cum poţi crede că asta o să-ţi aducă fericirea? Nu fi un lup singuratic. Publică-ţi cercetările — destăinuieşte-i lumii secretul tău — încredinţează-i-l poporului nostru, măcar! Gîndeşte-te ce-ai putea realiza dacă ai avea un milion de oameni care să te ajute...

Întinzînd braţul. Griffin îl întrerupse.

— Stai! Se aud paşi care urcă...

— Ţi se pare! făcu Kemp.

— Lasă-mă să văd! Cu braţul întins. Omul Invizibil înainta spre uşă.

Tot ce a urmat s-a petrecut cu iuţeala fulgerului! O clipă, Kemp şovăi, apoi dădu să-l împiedice. Griffin tresări şi se opri în loc.

— Trădătorule! strigă Vocea. Deodată, haina de casă prinse să se descheie. Aşezîndu-se, nevăzutul arunca toate de pe el. Kemp făcu cîţiva paşi repezi spre uşă, iar Omul Invizibil — picioarele îi şi dispăruseră — sări în picioare cu un strigăt.

Kemp deschise larg uşa.

De jos venea tropăitul unor paşi grăbiţi. Se desluşeau şi nişte glasuri.

Cu o mişcare iute, Kemp îl împinse înapoi pe Omul Invizibil, sări afară şi trînti uşa după el. Cheia era pregătită în broască, pe dinafară. Într-o clipă, Griffin ar fi rămas singur, prizonier în camera de lucru din verandă — dacă n-ar fi intervenit un amănunt neprevăzut. Cheia fusese introdusă în broască, pe din-afară, chiar în dimineaţa aceea, pe furiş. Dar cînd Kemp a trîntit uşa, cheia a căzut cu zgomot pe covor.

Kemp se îngălbeni.. Încercă să ţină clanţa cu amîn- două mîinile. Un moment a stat

nemişcat, opintindu-se din răsputeri. Apoi uşa s-a crăpat cam de cîteva degete. Dar Kemp reuşi s-o împingă la loc. A doua oară, uşa, smucită cu furie, se deschise cam de un cot, iar halatul apăru în deschizătură. Degete nevăzute se înfipseră în grumazul lui Kemp, care-şi desprinsese mîna de pe clanţă, ca să se apere. Fu aruncat cît colo, se împiedică şi căzu mototol în colţul palierului. Haina de casă îi fu azvîrlită în cap.

Tocmai atunci ajunsese la jumătatea scării destinatarul scrisorii lui Kemp — colonelul Adye, şeful poliţiei din Burdock. Sub ochii lui înspăimîntaţi se desfăşura o scenă teribilă: apariţia subită a lui Kemp, urmată de priveliştea extraordinară a unui halat care zboară singur prin aer... Kemp cade, se luptă ca să se ridice în picioare... se clatină, se repede înainte şi se năruie iarăşi, ca o vită înjunghiată... Pe neaşteptate, colonelul primi şi el o lovitură năprasnică. De unde oare? Dar pînă să se dumirească, simţi că un corp greu se năpusteşte asupra lui. Se rostogoli orbeşte pe scări, cu gîtlejul încleştat de o mînă nevăzută şi cu senzaţia unui genunchi înfipt în pîntec. Călcîndu-l pe spinare, un picior invizibil a trecut peste el. Nişte paşi fantomatici au coborît scările. Jos, în hol, cei doi ofiţeri de poliţie cu care venise colonelul alergau zăpăciţi de colo pînă colo. Strigătele lor fură o clipă acoperite de bufnitura uşii din faţă.

Adye se răsuci şi se sculă în picioare. Kemp venea spre el, bălăbănindu-se pe scări, plin de praf, cu părul vîlvoi, cu obrazul învineţit de o lovitură, cu buza sînge- rîndă. Strîngea în braţe un halat de casă şi alte cîteva piese vestimentare.

— Dumnezeule! gîfîi doctorul. Totul e pierdut. A fugit!

XXV. URMĂRIREA OMULUI INVIZIBIL

O bucată de timp, doctorul s-a simţit prea distrus ca să-i poată explica lui Adye înţelesul peripeţiilor vertiginoase prin care trecuse. Au rămas în capul scării: Kemp vorbea precipitat, ţinînd încă în braţe bulendrele caraghioase ale lui Griffin. Adye începea să priceapă cîte ceva din cele petrecute.

— E nebun, înţelegi? E inuman. Egoismul personificat. Nu se gîndeşte decît la profitul lui, la securita-tea lui. Am ascultat azi dimineaţă o istorioară cumplită, străbătută de un cinism revoltător... A rănit oameni. Dacă nu-l împiedicăm, are să treacă la crime. Are să răspîndească panică în tot ţinutul. Nimic nu-l poate opri. Acum a evadat — şi e turbat de furie!

— Trebuie să-l prindem! decise Adye. Asta-i sigur.

— Dar cum? întrebă Kemp. Deodată simţi că-i vin ideile cu grămada. Trebuie să începi numaidecît! Trebuie neapărat să-l împiedicăm să părăsească districtul. Toţi oamenii valizi să participe la această acţiune. Dacă scapă de aici, o să cutreiere regiunea după bunul lui plac, asasinînd şi schilodind oameni. Visează să institute un regim de teroare! Un regim de teroare, auzi ce-ţi spun? Trebuie supravegheate trenurile,

drumurile, vapoarele... Vom cere să ne ajute şi garnizoana. Telegrafiază îndată după ajutoare... Un singur mobil poate să-l reţină aici: are neapărată nevoie de nişte caiete de însemnări, care i-au fost luate. Am să-ţi vorbesc despre asta. Aveţi un individ la voi, la secţie — unul Marvel...

— Ştiu — îl întrerupse Adye. Caietele acelea. Ştiu. Numai că vagabondul...

— Spune că nu le are, nu-i aşa? Dar ***el*** e convins că vagabondul le are. Şi acuma, bagă de seamă: trebuie împiedicat să mănînce şi să doarmă. Toată lumea va sta zi şi noapte la pîndă. Alimentele — absolut tot ce este comestibil — să fie ţinute la loc sigur, sub cheie — şi atunci ***el*** n-are să-şi poată face rost de hrană decît comiţînd o spargere. Să fie baricadate toate aşezările omeneşti pretutindeni. Cerule, trimite-ne nopţi reci şi ploi! Întreaga populaţie din regiune trebuie să înceapă urmărirea, cu toată perseverenţa. Îţi repet, Adye, omul ăsta reprezintă un pericol, o calamitate obştească! Dacă nu punem mîna pe el şi nu-l închidem... e îngrozitor — pînă şi gîndul la ce s-ar putea întîmpla.

— Ce altceva am mai putea face? întrebă Adye. Plec imediat, ca să mă apuc să organizez toată afacerea asta. Dar ce-ar fi să vii şi dumneata cu mine? Da — ai să vii şi dumneata! Vino, şi o să ţinem un fel de consiliu de război — o să-i cerem şi lui Hopps să ne ajute — şi administraţiei căilor ferate. Să nu pierdem un minut! Haide — ai să-mi continui povestirea pe drum. Ce-ar mai fi de făcut, spune? Să mergem pînă la capăt!

Între timp, Adye începuse să coboare scările. Uşa din faţă era deschisă. Poliţiştii stăteau afară şi, plini de zel, scrutau aerul.

— A scăpat, domnule, îi raportă unul din ei.

— Trebuie să mergem imediat la centrală, îi spuse Adye. Unul dintre voi să caute o trăsură, care să ne iasă în întîmpinare — dar repede! Ei, Kemp, ce mai e de făcut?

— Cîini... Fă rost de vreo cîţiva. Un cîine nu-l vede, dar îl simte. Fă rost de cîini.

— Bine, nu-i un procedeu uzual, dar o să-l folosim. Funcţionarii închisorii din Halstead cunosc pe cineva care are cîini de vînătoare. Aşadar, cîini. Altceva?

— Ţine minte: mîncarea din stomacul lui poate fi văzută. Hrana mestecată şi înghiţită rămîne vizibilă în pîntecul lui pînă cînd e asimilată. Aşa încît, după ce mănîncă, el e nevoit să se ascundă. Trebuie dar să scotociţi într-una. Fiecare tufiş, fiecare colţişor. A! Încă ceva. Dosiţi toate armele şi toate uneltele care pot fi folosite ca arme. E drept că el n-are posibilitatea să se plimbe prea multă vreme cu o armă asupra lui. Dar există atîtea obiecte pe care-ar putea să pună mînă aşa, din întîmplare, şi să le arunce în capul oamenilor. Ei bine, astea trebuie ascunse!

— Bun, e-n regulă. O să punem noi mîna pe el!

— Iar prin mijlocul drumurilor... Kemp şovăi.

— Ei?

— Presăraţi sticlă pisată. E crud, ştiu. Dar gîndeş- te-te numai la ce ar putea ***el*** să facă.

Adye şuieră printre dinţi.

— Asta nu-i prea onest. Nu ştiu ce să spun... În sfîrşit, am să pregătesc sticla pisată. Şi în cazul cînd are să meargă prea departe...

— Îţi spun că s-a dezumanizat cu totul! Sînt sigur — cum te văd şi cum mă vezi — că îndată ce-are să se liniştească puţin, o să instituie un regim de teroare. Singura noastră şansă ar fi să i-o luăm înainte. Fiinţa asta s-a rupt de umanitate. Fie ca cruzimea-i sălbatică să cadă asupra capului său!

XXVI. ASASINAREA DOMNULUI WICKSTEED

Se pare că Omul invizibil fugise din capcana lui Kemp într-o stare de furie oarbă. Un copilaş care se juca pe lîngă poarta casei doctorului a fost apucat şi

zvîrlit în lături cu atîta violenţă, încît şi-a fracturat glezna. Dar după asta, timp de cîteva ore, Griffin a dispărut din sfera percepţiei omeneşti. Nimeni nu ştie încotro a luat-o sau ce-a făcut. Dar nu e greu să ne imaginăm: în dimineaţa aceea caldă de iunie, el suie în fugă dealul, apoi coboară în cîmpia din spatele orăşelului Port Burdock. Turbează, spumegă de furie din pricina soartei lui potrivnice. Năduşit, istovit, se adăposteşte în desişurile din Hintondean. Încearcă să-şi reconstituie proiectele spulberate — proiectele lui de distrugere a omenirii...

După toate probabilităţile, acolo s-a refugiat şi el, pentru că acolo şi-a făcut simţită prezenţa pe la ceasurile două, într-un chip înfiorător de tragic.

Care să fi fost starea lui de spirit din acest răstimp? Ce planuri o fi urzit? Fără îndoială că trădarea doctorului îl aruncase într-un hal de furie vecină cu nebu- nia; deşi cunoaştem motivele care-l determinaseră pe Kemp să-şi calce cuvîntul, ne putem totuşi închipui, ba chiar putem înţelege în oarecare măsură mînia pe care i-o pricinuise lui Griffin atacul prin surprindere. Poate că era la fel de consternat şi de zăpăcit ca la început — pe vremea păţaniilor de pe Oxford Street; într-adevăr, el se bizuise fără rezerve pe participarea lui Kemp la înfăptuirea monstruosului vis de terorizare a semenilor săi. Cert este, însă, că dispariţia lui din raza simţurilor omeneşti s-a petrecut cam pe la amiază şi nici o făptură, vie nu poate spune cu ce s-a îndeletnicit el pînă la orele două şi jumătate. Dacă pentru omenire acest răgaz a avut poate consecinţe fericite, lui însă i-a fost fatal.

În tot acest răstimp, grupuri din ce în ce mai numeroase de cetăţeni se împrăştiaseră prin ţinut şi se găseau în plină activitate. În dimineaţa acelei zile, Omul Invizibil fusese doar o simplă legendă, o sperietoare; după amiaza, însă, datorită unui apel laconic al lui Kemp, „Nevăzutul” apărea ca un adversar con-cret, care trebuia răpus într-un fel oarecare — fie rănit, fie prins nevătămat. Cu o repeziciune uimitoare, întregul ţinut începuse să se organizeze. Pînă pe la ceasurile două, Omul Invizibil ar mai fi putut încă să scape din regiune, strecurîndu-se în vreun tren; dar după aceea, evadarea lui a devenit imposibilă, pentru că toale trenurile care treceau pe liniile cuprinse în teritoriul — de forma unui paralelogram — dintre Southampton. Winchester, Brighton şi Horsham, călătoreau cu uşile încuiate, iar circulaţia mărfurilor fusese aproape în întregime suspendată. Afară de asta, pe o rază de douăzeci de mile în jurul orăşelului Burdock, drumurile şi cîmpiile erau împînzite de oameni înar-maţi cu puşti şi cu bîte, adunaţi în grupuri de cîte trei-patru şi însoţiţi de cîini.

Poliţiştii călări străbăteau drumurile ţinutului, oprindu-se la fiecare gospodărie şi recomandîndu-le locuitorilor să-şi încuie uşile şi să nu iasă din casă neînarmaţi. Toate şcolile elementare îşi întrerupseră cursurile pe la ora trei, iar copiii, speriaţi, umblau în grup, grăbindu-se să ajungă acasă. Pe la ora patru sau cinci, apelul lui Kemp — semnat de Adye — fusese răspîndit prin poştă în întregul ţinut. Textul apelului enumera şi expunea, pe scurt, dar foarte clar, toate condiţiile luptei; Kemp insista asupra necesităţii ca Omul Invizibil să fie

împiedicat de a-şi face rost de hrană şi de a putea dormi pe undeva. Cetăţenii erau îndemnaţi să fie necontenit cu ochii-n patru şi cu urechile ciulite, ca să prindă cel mai mic semn care ar trăda vreo mişcare de-a „Nevăzutului”. Atît de rapidă şi de hotărîtă fusese acţiunea autorităţilor, atît de promptă şi de răspîndită s-a arătat a fi convingerea că această stranie făptură există într-adevăr, încît, înainte de căderea nopţii, un teritoriu de cîteva sute de kilometri pătraţi se găsea într-o severă stare de asediu. Dar, tot înainte de căderea nopţii, un fior de groază a străbătui întregul ţinut alarmat, care nu mai ştia ce-i somnul: în şoaptă, din gură în gură, de-a lungul şi de-a latul ţinutului, s-a răspîndit cu iuţeala fulgerului vestea uciderii domnului Wicksteed.

Dacă supoziţia noastră că Omul Invizibil s-a refu- giat în desişurile din Hintondean este justă, atunci trebuie să presupunem mai departe că pe la începutul după amiezii el a ieşit de acolo, mînat de un gînd pentru a cărui realizare avea nevoie de o armă. Nu putem şti anume ce l-o fi scos din bîrlogul lui; un lucru, însă, constituie, cel puţin pentru mine, o certitudine: Griffin pusese mîna pe drugul de fier înainte de a-l fi întîlnit pe mr. Wicksteed.

Desigur că nu s-a putut afla nici un amănunt asupra acestei întîlniri, care avusese loc în preajma unei gropi cu pietriş, la vreo două sute de metri de conacul lor-dului Burdock. Toate indiciile — iarba călcată în picioare, numeroase răni primite de mr. Wicksteed, bastonul lui rupt în bucăţi — dovedeau că se dăduse o luptă desperată. Totuşi, nu ne putem închipui ca mo-bilul atacului să fi fost altul decît furia

unui nebun. În- tr-adevăr, ipoteza nebuniei se impune în mod indiscutabil. Mr. Wicksteed, intendentul lordului Burdock, era un bărbat de vreo patruzeci şi cinci sau patruzeci şi şase de ani, a cărui înfăţişare şi apucături de om foarte aşezat n-ar fi putut stîrni pentru nimic în lume un duşman atît de cumplit. Se pare că Omul Invizibil îl ucisese cu un drug smuls dintr-un gard de fier dărîmat. L-a oprit pe omul acesta liniştit, care mergea agale spre casă, la masa de prînz, s-a năpustit asupra lui, i-a înfrînt rezistenţa, i-a rupt un braţ, l-a trîntit la pămînt şi i-a sfărîmat capul, prefăcîndu-i-l într-un terci.

Desigur că-şi făcuse rost de drugul acela înainte de a-şi fi întîlnit victima. În afară de cele expuse pînă acum, doar două argumente pledează pentru această ipoteză. Primul: groapa cu pietriş nu se găsea chiar în drumul spre casă al domnului Wicksteed, ci în plin cîmp, la vreo două sute de metri depărtare de acest drum. Al doilea argument este reprezentat de mărtu- ria unei fetiţe care trecuse în după amiaza aceea pe-acolo mergînd spre şcoală; ea îl văzuse pe mr. Wicksteed părăsindu-şi drumul şi luînd-o peste cîmp, spre groapa cu pietriş. ,,Nu umbla ca un om în toată firea...” zicea fetiţa. Imitîndu-i gesturile, ea căuta să sugereze mişcările unui om care urmăreşte ceva ce se tîrîie pe jos înaintea lui şi care loveşte din cînd în cînd cu bastonul în obiectul acela ţîrîtor. Fetiţa asta era ultima făptură care-l văzuse pe Wicksteed în viaţă.

Cînd l-a pierdut din vedere, omul păşise spre moarte; din pricina unui desiş de fagi şi a unei uşoare înclinări a terenului, ea nu putuse observa ce s-a mai întîmplat.

Aceste indicii constituie — măcar pentru cel ce scrie aceste rînduri — dovada cea mai sigură că omo- rul n-a fost înfăptuit din simplă poftă de a ucide. Probabil că Griffin îşi luase cangea, ca să aibă o armă, dar fără intenţia premeditată de a o folosi ca unealtă ucigaşă. Pesemne că victima trecuse pe acolo şi observase drugul, care — minune nemaiauzită! — se mişca singur. Omul nu aflase încă nimic despre cele petrecute cu o zi înainte. (Port Burdock era la o depărtare de zece mile). Ba se prea poate să nici nu fi auzit măcar de „Nevăzutul”. Aşadar, mr. Wicksteed s-a apucat să urmărească drugul mişcător... Să ne imaginăm scena: Omul Invizibil se strecoară cu mare grijă, ca nu cumva prezenţa lui prin împrejurimile acelea să fie descoperită, iar domnul Wicksteed, a că- rui curiozitate era aţîţată la culme, se ţine scai după bucata aceea de fier care — minune nemaiauzită — umblă singură. În cele din urmă, nu se mai poate stăpîni şi începe să dea cu bastonul în drugul cel miraculos.

Fără îndoială că în împrejurări obişnuite, „Nevă-zutul” ar fi putut foarte uşor să fugă, scăpînd de urmăritorul lui, care nu mai era tinerel; dar, după po- ziţia în care a fost găsit corpul, ne dăm seama că mr. Wicksteed avusese nenorocul să-şi fugărească prada pînă într-o surpătură, între o tufă de urzici şi groapa cu pietriş. Pentru cei care cunosc nefireasca iuţeala la mînie a Omului Invizibil, restul e lesne de închipuit.

Dar aceasta este o simplă ipoteză. Singurele elemente concrete — pentru că rareori poţi pune teniei pe mărturia copiilor — rămîn descoperirea corpului lui Wicksteed şi a drugului de fier, pătat de sînge şi arun-cat printre urzici. Faptul că aruncase arma denotă că în vîltoarea emoţiilor resimţite în urma crimei lui, Griffin a renunţat la scopul pentru care o luase — dacă

într-adevăr existase vreun scop. Desigur, Griffin era un monstru de egoism, o fiinţă lipsită de sensibilitate, dar se poate ca în faţa victimei — a primei lui vic- time, care-i zăcea plină de sînge la picioare, vrednică de milă — să-l fi năpădit remuşcările adînc îngropate în suflet, şi să-i fi zădărnicit orice plan de acţiune.

După asasinarea lui mr. Wicksteed, se pare că ar fi pornit prin împrejurimi, apucînd-o spre cîmpie. Se povesteşte că, pe la asfinţit, doi oameni care se aflau pe un cîmp de lîngă Fern Bottom ar fi auzit o voce. Şi vocea asta ba se văicărea, ba ţipa, ba rîdea cu ho- hote şi rîsul ei se împletea cu suspine şi gemete!... Trebuie să fi fost nu tocmai plăcut s-o auzi. Vocea s-a îndepărtat în direcţia unui cîmp de trifoi şi apoi s-a pierdut înspre dealuri.

Între timp, se vede că Griffin aflase cîte ceva despre promptitudinea cu care se folosise Kemp de confidenţele lui. Pesemne că a găsit toate casele, la rînd, în-cuiate şi baricadate; a hoinărit de bună seamă prin gări, a dat tîrcoale hanurilor şi a citit apelurile, aşa încît şi-a dat seama cam ce fel de campanie se desfă-şura împotriva lui. A observat, desigur, că pe măsură ce se întuneca, apăreau ici, colo pe cîmp grupuri de cîte trei-patru oameni. însoţiţi de cîini care umpleau văzduhul cu lătratul lor. Aceşti vînători fuseseră spe- cial instruiţi cum să se ajute unul pe altul dacă s-ar fi înţîlnit cu Omul Invizibil. Dar fugăritul îi ocolea pe toţi. Înţelegem lesne cît era de exasperat — mai ales că el singur furnizase informaţiile care erau acum fo- losite cu atîta cruzime împotriva lui. În această zi şi-a pierdut şi el cumpătul; vreme de douăzeci şi patru de ore — afară doar de

clipele cînd s-a năpustit asupra lui Wicksteed — „Nevăzutul” a fost într-adevăr o fiară hăituită. Totuşi, se pare că peste noapte găsise demîncare şi izbutise să doarmă, deoarece a doua zi dimineaţa şi-a revenit: era din nou activ, puternic, mînios şi rău, şi se pregătea pentru ultima lui mare ofensivă împotriva omenirii.

XXVII. ASEDIUL CASEI LUI KEMP

Doctorul Kemp citi un mesaj straniu, scris cu creio-nul pe un petic soios de hîrtie.

,,Ai fost uimitor de energic şi de inteligent, spunea scrisoarea, deşi nu reuşesc să-nţeleg, ce urmăreşti să cîştigi prin acţiunile tale. Eşti împotriva mea. O zi întreagă m-ai hăituit — ai încercat să mă lipseşti pînă şi de odihna nopţii. Dar am găsit demîncare şi am dormit în ciuda măsurilor pe care le-ai luat, iar jocul abia începe. ***Jocul abia începe.*** Nu-mi rămîne nimic altceva de făcut decît să instaurez Teroarea. Prin prezenta anunţ prima zi de Teroare. Spune-le colonelului tău de poliţie şi celorlalţi că Port Burdock nu mai stă sub jurisdicţia reginei, ci intră sub stăpmirea mea — a Teroarei! Aceasta este ziua cea dintîi din anul întîi al unei noi epoci — Epoca Omului Invizibil. Eu sînt Omul Invizibil întîiul!... Pentru început, legislaţia va fi cît se poate de blîndă. În prima zi va avea loc numai o singură execuţie, cu titlul de exemplu: execuţia numitului doctor Kemp. Astăzi Moartea se îndreaptă spre el. Poate să se încuie, să se ascundă, să-şi pună strajă, să se îmbrace în armură dacă-i place. Moartea, Moar- tea nevăzută se îndreaptă spre el. N-are decît să-şi ia toate măsurile — asta are să-i impresioneze cu atît mai mult pe supuşii mei. Moartea va purcede la ora prînzului, din cutia poştală. Scrisoarea va cădea în cutie chiar în clipa sosirii poştaşului, şi apoi va pleca mai departe! Jocul începe — moartea porneşte. Nu-i da ajutor, popor al meu, căci altfel

moartea va cădea şi asupra-ţi. Astăzi Kemp trebuie să moară!”

Reluă scrisoarea de la început. ,,Asta nu-i o farsă — îşi zise el — sînt cuvintele lui! Şi are de gînd s-o facă.”

Întoarse foaia împăturită, pe partea unde era scrisă adresa. Ştampila oficiului poştal din Hintondean era însoţită de prozaicul amănunt „de plătit doi pence”.

Se ridică încet, lăsîndu-şi prînzul neterminat — scri-

soarea îi sosise cu curierul de la ora unu — şi se duse în camera lui de lucru. Chemă femeia de serviciu şi-i porunci să cerceteze de îndată încuietorile ferestrelor din fiecare cameră şi să închidă toate obloanele. Se duse apoi în dormitor şi dintr-un sertar pe care-l ţinea încuiat scoase un revolver mic, îl examină cu grijă şi-l vîrî în buzunarul hainei. Se apucă repede să scrie cîteva înştiinţări scurte, dintre care una adresată colonelului Adye. Chemă din nou slujnica şi o trimise să ducă epistolele, după ce-i dădu o serie de instrucţiuni clare asupra drumului pe care trebuia să-l urmeze.

„Nu-i nici un pericol...” o linişti el. Şi adăugă surî- zînd cu înţeles: „pentru dumneata”. După aceste preparative, rămase cîtva timp pe gînduri. Apoi se în- toarse la mîncarea lui, care între timp se răcise.

Mîncă puţin, şi iar căzu pe gînduri. Deodată izbi cu putere în masă. „O să-l prindem! Şi eu am să fiu momeala. O să se avînte prea tare, şi-o să-şi rupă gîtul!”

Intră în odaia de lucru, închizînd cu grijă fiecare uşă în urma lui. „E un joc, un joc bizar — dar şansele sînt de partea mea, domnule Griffin, în ciuda faptului că dumneata eşti invizibil. Curaj! Griffin ***contra mundum...***[1] plus o răzbunare!”

Se opri la fereastră, privind spre coasta dealului pîrlit de arşiţă. „Trebuie să se canonească în fiecare zi, ca să-şi facă rost de hrană — nu-l invidiez. Oare o fi dormit într-adevăr noaptea trecută? Undeva pe cîmpul gol pesemne, ca să nu dea cineva peste el. De ce-i aşa cald afară? Aş vrea să

---

[1] În latină în text: Griffin împotriva lumii întregi. (n.t.)

vină un val de frig şi de umezeală! Poate că acuma mă pîndeşte”.

Se apropie de fereastră. Auzind o ciocănitură uşoară în zid, deasupra pervazului, tresări ca fript şi se dădu iute înapoi.

„Devin nervos...” îşi spuse el. Dar trecură mai bine de cinci minute pînă să se apropie iarăşi de fereastră.

„O fi fost vreo vrabie...”

Se auzi soneria de la intrare. Coborî în grabă, trase zăvoarele şi descuie uşa, cercetă lanţul de siguranţă, îl ridică şi deschise încet, cu multă grijă, fără să-şi arate faţa. Un glas cunoscut îl strigă pe nume. Era Adye.

— Servitoarea dumitale a fost atacată, Kemp, îi comunică el, prin uşă.

— Cum asta? exclamă doctorul.

— I s-a smuls din mînă nota aceea pe care i-ai dat-o. Se vede că ***el*** e pe undeva pe aproape. Dă-mi drumul înăuntru.

Kemp dădu lanţul în lături şi Adye intră printr-o deschizătură strîmtă, doar atîta cît să poată trece. Rămase în coridor şi, răsuflînd uşurat, privi la Kemp, care zăvorea la loc uşa.

— Hîrtia i-a fost smulsă din mînă. Fata a tras o spaimă de moarte. A rămas jos, la Secţie. Are o criză de nervi. Se vede că ***el*** e pe aici, prin apropiere. Ce s-a întîmplat?

Kemp înjură.

— Ce idiot am fost! Trebuia să-mi dau seama. De la Hintondean pînă aici nu-i mai mult decît o oră de mers. Aşadar, a început!

— Dar ce s-a întîmplat?

— Citeşte asta! îi înmînă mesajul Omului Invizibil.

Adye citi şi fluieră uşor.

— Şi dumneata ce-ai de gînd? întrebă el.

— Îţi propuneam să-i întindem o cursă — şi, ca un idiot ce sînt, ţi-am trimis propunerea prin servitoarea mea. I-am trimis-o ***lui*** de fapt...

Adye se gîndea că doctorul făcuse într-adevăr o prostie.

— Acuma o s-o şteargă...

— Griffin? făcu Kemp. Ţi-ai găsit!

Un zăngănit asurzitor de sticlă spartă. Venea de sus. Adye zări licărirea argintie a unui revolver micuţ, care ieşea pe jumătate din buzunarul lui Kemp.

— E o fereastră de sus! strigă Kemp şi urcă iute scările. Erau încă pe scară, cînd auziră iarăşi un zăn-gănit de cioburi. Intrînd în camera de lucru, găsiră sparte două din cele trei ferestre; jumătate din încă- pere era presărată cu cioburi de sticlă, iar pe masa de

scris zăcea un pietroi cît toate zilele. Consternaţi, cei doi se opriră în uşă. Kemp înjură pentru a doua oară. Chiar în acea clipă plesni încă o fereastră, cu o pocnitură ca de pistol, rămase o clipă în suspensie, toată numai stele, şi se risipi apoi pe podea, în mii de triunghiuri dinţate, scînteietoare.

— La ce-i foloseşte asta? se miră Adye.

— E un început...

— Există vreo posibilitate să se caţere pînă aici?

— Nici o pisică n-ar izbuti.

— Nu-s obloane?

— Aici nu. Doar la ferestrele de jos... Hei!

Iarăşi zdrăngănit de geamuri sparte — acum venea de jos, dominat de nişte trosnituri de scînduri lovite cu sete.

— Lua-l-ar dracii! strigă Kemp. Asta trebuie să fie... da — e o fereastră din dormitor. S-a apucat să-mi spargă toate geamurile, dar e un idiot. Toate cioburile au să cadă în afară. O să-şi taie picioarele.

Alte geamuri făcute ţăndări. Cei doi dădură fuga şi rămaseră pe palier, zăpăciţi.

— Am găsit! exclamă Adye. Dă-mi un baston sau altă armă şi mă duc pînă în vale, la secţie, să aduc cîinii de vînătoare. Cu asta îl dăm gata.

Încă o fereastră urmă calea celorlalte.

— N-ai un revolver? întrebă Adye.

Mîna doctorului se îndreptă spre buzunar — şi se opri.

— N-am — cel puţin n-am unul de prisos.

— Ţi-l aduc înapoi — insistă Adye. Aici doar eşti în siguranţă.

Ruşinat de uşoara-i tresărire de egoism, Kemp îi dădu arma.

— Acum să fim atenţi la uşă — şopti Adye.

Se opriră în coridor, şovăind. Iarăşi un pocnet, ia- răşi zdrăngănit de cioburi... Altă

fereastră de la etajul întîi se prefăcuse în ţăndări. Kemp se îndreptă spre uşă şi trase zăvoarele, cît putu de încet. Faţa-i era ceva mai palidă ca de obicei.

— Trebuie să mergi drept înainte, îi recomandă el lui Adye. O clipă mai tîrziu, colonelul se găsea în prag. În urma iui, zăvoarele reintrau în tecile lor. Şo- văi o clipă, simţindu-se mai în siguranţă cu spatele lipit de uşă. Apoi coborî treptele, silindu-se să meargă drept şi ţeapăn. Traversă pajiştea din faţa casei şi se apropie de poartă. Deodată iarba fremătă, ca în-fiorată de un vînt uşor. Alături de el se mişca ceva.

— Opreşte-te puţin — spuse o Voce. Adye încremeni; mîna i se încleşta pe mînerul revolverului.

— Ei bine? Faţa colonelului era albă şi crispată. Îşi simţea nervii încordaţi la extrem.

— Fii atît de bun şi întoarce-te în casă! îi porunci Vocea, pe un ton la fel de încordat şi de mînios, ca şi al lui.

— Iartă-mă, dar nu pot, răspunse Adye, puţin ră- guşit, umezindu-şi buzele cu limba. ,,Glasul vine din stînga,” se gîndea el; „ce-ar fi să încerc să trag?”

— Unde te duci? întrebă Vocea. În clipa aceea, omul şi năluca făcură o mişcare grăbită. Din buzu- narul deschis al lui Adye scînteie ceva, în bătaia unei raze de soare.

Adye renunţă să tragă şi rămase o clipă pe gînduri.

— Unde mă duc, răspunse el tărăgănat, mă pri- veşte numai pe mine. Cuvintele nu i se desprinseseră încă bine de pe buze, cînd un braţ îi înconjură gru- mazul şi un genunchi i se înfipse în spate, trîntindu-l lat la pămînt. Bîjbîind, scoase revolverul din buzunar şi trase prosteşte. O clipă mai tîrziu, primea un pumn peste gură, iar revolverul îi era smuls din mînă. În- cercă zadarnic să apuce un picior, care-i tot

luneca din mînă, se zbătu, vrînd să se ridice, şi căzu înapoi. „Drace!” strigă el. Vocea rîse.

— Te-aş omorî chiar acum, dar nu vreau să risi- pesc un glonte.

Adye văzu revolverul suspendat în aer, deasupra lui. Se ridică în şezut.

— Ce vrei de la mine?

— Scoală în picioare! porunci Vocea.

Colonelul se ridică în picioare.

— Bagă de seamă! Voeea îi vorbea pe un ton categoric: Nu încerca nici un truc. Aminteşte-ţi că eu îţi văd figura şi că dumneata nu mi-o vezi. Ai să intri înapoi în casă.

— N-o să-mi dea drumul.

— Atunci e păcat de dumneata... Eşti o persoană cu care n-aveam nici o răfuială.

Adye îşi umezi iarăşi buzele. Luîndu-şi ochii de la ţeava revolverului, zări în depărtare marea, care în bătaia soarelui de amiază părea de un albastru întu-necat; cuprinse cu privirea verdele catifelat al cîmpiei, stîncile albite de pe ţărm, furnicarul oraşului... şi dintr-o dată simţi că viaţa îi era tare dragă. Îşi în-toarse ochii spre obiectul acela micuţ de metal, suspendat între cer şi pămînt, la vreo şase yarzi depărtare.

— Ce trebuie să fac! întrebă el posomorît.

— Ce trebuie să faci? îi replică Omul Invizibil. Dumneata ai să fii ajutat. Singurul lucru pe care-l ai de făcut este să te întorci în casă.

— Am să încerc. Dacă mă lasă înăuntru, promiţi să nu dai năvală pe uşă?

— Cu dumneata n-am nici o răfuială, îţi repet!

După ce închisese uşa în urma lui Adye, doctorul urcase în goană sus, în odaia de

lucru. Ghemuit printre cioburile de sticlă, îşi scotea cu teamă capul peste pervazul ferestrei, ca să privească afară. Îl văzu pe Adye parlamentînd cu văzduhul. „De ce dracu' nu trage?” murmură el. Revolverul se mişcă puţin. Scînteierea armei îl orbi o clipă. Cu mîna streaşină la ochi, încercă să urmărească punctul de unde venea raza de lumină.

— Ha! Bineînţeles — exclamă el — Adye nu mai are revolverul!

— Promite că n-ai să te năpusteşti pe uşă, spunea Adye. Nu abuza prea mult de avantajele dumitale. Dă-i omului o posibilitate de scăpare.

— Intră înapoi în casă. Îţi spun cinstit că nu promit nimic.

Colonelul părea să fi luat subit o hotărîre. Se în- toarse spre casă, mergînd încet, cu mîinile la spate. Kemp îl urmărea cu ochii, fără să înţeleagă nimic. Revolverul dispăru, apoi străluci în bătaia soarelui şi iarăşi dispăru. Privind însă atent, doctorul izbuti să zărească un obiect mic, negru, care-l urma pe Adye. Deodată lucrurile se precipitară. Adye făcu o săritură înapoi, se întoarse, dădu să apuce revolverul, dar nu-l nimeri, ridică mîinile şi căzu cu faţa-n jos. În urma lui, se risipea încet un noruleţ de fum albăstrui. Kemp nu auzise pocnetul împuşcăturii. Adye se răsuci, se sprijini într-un cot, căzu iarăşi şi rămase nemişcat.

Kemp nu-şi putea lua ochii de la trupul acela încremenit.

Era o după amiază tare caldă. Pretutindeni, o linişte desăvîrşită. Părea că întreaga fire adormise. Doar o pereche de fluturi aurii se zbenguia printre tufele care mărgineau aleea. Colonelul Adye zăcea pe pajişte, nu departe de poartă. Toate vilele de la poalele dealului aveau storurile trase. Numai la fereastra unei căsuţe verzi se zărea chipul unui om cu păr alb — pesemne vreun bătrîn care adormise... Kemp scrută împreju-rimile casei, dar nu mai văzu revolverul. Privirile îi căzură iarăşi asupra lui Adye. Jocul începuse cum nu se putea mai frumos!

Deodată ţîrîi soneria. Uşa de la intrare fu zguduită de nişte bătăi din ce în ce mai insistente. Dar nimeni nu se duse să deschidă (urmînd instrucţiunile lui Kemp, servitorii se încuiaseră în odăile lor). Apoi se făcu linişte. Kemp rămase nemişcat, ascultînd cu încordare. După o vreme, trecu pe lîngă fiecare dintre cele trei ferestre trăgînd hoţeşte cu ochiul afară. Posomorît,

alergă pînă în capul scării, se postă acolo şi rămase iarăşi să asculte. Într-un tîrziu coborî, se înarmă cu vătraiul din dormitor şi merse să examineze din nou închizătorile ferestrelor de la parter. Peste tot linişte. Părea că totul e în siguranţă. Se întoarse în odaia de lucru. Adye zăcea la marginea prundişului,

aşa cum căzuse. Pe drum, strecurîndu-se pe lîngă case, venea slujnica lui, însoţită de doi poliţişti.

Totul era învăluit într-o linişte de mormînt. Kemp se întreba ce-o fi făcînd adversarul lui. Tare încet mai înaintau cele trei siluete !

Tresări. Jos se spărgeau nişte obloane. Şovăi puţin, înainte de a coborî din nou. Deodată răsunară prin toată casa nişte trosnituri zdravene. Omul Invizibil izbea cu nădejde. Printre trosniturile lemnăriei, doctorul desluşi zăngănitul închizătorilor de metal. Des-cuie uşa care da spre bucătărie. În clipa aceea, oblo- nul se prăbuşi pe podea împrăştiind o puzderie de aş-chii şi de ţăndări. Kemp rămase împietrit de groază. Cercevelele nu erau prea vătămate, numai crucea ferestrei fusese ruptă — dar în chenar nu rămăseseră decît vreo cîţiva colţi de sticlă. Oblonul fusese sfărîmat cu un topor, care acum lovea în chenarul ferestrei şi în zăbrelele de fier care o apărau. Deodată, toporul sări într-o parte şi se făcu nevăzut.

Kemp zări revolverul afară, pe cărare. Pe neaştep- tate anna făcu un salt în aer. Doctorul sări iute îna- poi. O detunătură — o secundă prea tîrziu. O bucată din marginea uşii zbură peste creştetul lui. Trînti uşa şi o încuie. Pe afară Griffin urla şi hohotea de rîs. Apoi reîncepură loviturile de topor, cu acompaniamentul lor de cioburi şi de trosnituri.

Kemp rămase în hol, străduindu-se să-şi adune gîn- durile. Peste cîteva clipe, Omul Invizibil va pătrunde în bucătărie. Uşa care-l mai despărţea pe agresor de cel condamnat n-avea să-i mai reziste nici un minut — şi apoi...

Din nou ţîrîitul soneriei de la uşa din faţă. Poliţiştii, de bună seamă. Alergă la intrare, ridică lanţul şi trase zăvoarele. Înainte de a scoate cu totul lanţul, ceru să audă glasul fetei. Cei trei năvăliră grămadă înăuntru şi Kemp trînti iute uşa la loc.

— Omul Invizibil! gîfîi el; are un revolver şi i-au mai rămas două gloanţe... L-a omorit pe Adye — sau...

oricum, l-a doborît. Nu l-aţi văzut pe pajişte? Zăcea acolo întins...

— Cine? întrebă unul dintre poliţişti.

— Cum cine? Adye, colonelul!

— Am venit pe drumul din spatele casei, domnule — spuse fata.

— Ce-i gălăgia asta? întrebă celălalt poliţist.

— ***El...*** E în bucătărie — sau o să fie îndată. A găsit nu ştiu unde un topor...

Deodată, toată casa răsună iarăşi de trosnituri. Omul Invizibil lovea acum în uşa ce despărţea bucă-tăria de restul locuinţei. Înspăimîntată, fata intră fuga în sufragerie. Kemp încercă să-i lămurească pe cei doi prin frînturi de frază. Uşa de la bucătărie începea să cedeze.

— Pe aici! strigă Kemp, pornind brusc la acţiune, şi-i împinse pe poliţişti spre uşa sufrageriei.

— Vătraiul! Se repezi spre apărătoarea din faţa sobei.

Unul din agenţi căpătă vătraiul pe care pînă atunci îl ţinea doctorul, iar camaradul său îl primi pe cel din sufragerie.

Dintr-o săritură, Kemp se trase înapoi.

— Hop! strigă unul din poliţişti. Se aruncă înainte şi prinse toporul cu vătraiul. Atunci revolverul trase penultimul foc, spintecînd o pînză valoroasă a lui Sidney Cooper[1]. Celălalt poliţist izbi cu vătraiul în revolver aşa cum ai doborî o viespe. Arma căzu cu zgomot pe jos. Fata, care ţipa ca din gură de şarpe, se lipi de sobă, apoi alergă să deschidă obloanele — îi venise pesemne gîndul să sară prin geamul spart.

Toporul se retrăsese în coridor şi se oprise în aer, la vreo două picioare de podea.

---

[1] Pictor englez (1803—1902). (n. t.)

Se auzea răsuflarea nevăzutului.

— În lături, voi doi! strigă el. Îl vreau pe omul acesta, pe Kemp.

— Şi noi te vrem pe tine!

Primul poliţist lovi cu vătraiul în direcţia de unde venea Vocea.

Dar se vede că Omul Invizibil sărise înapoi, pentru că vătraiul a dărîmat un suport de umbrele.

Luat de avîntul loviturii, care nimerise în gol, agen- tul se clătină o clipă. Atunci nevăzutul îl izbi cu to-porul. Sub greutatea loviturii, casca poliţistului se turti ca un coif de hîrtie şi omul se rostogoli pînă în capul scării de serviciu.

Dar camaradul lui, ţinînd cu vătraiul pe urma toporului, a lovit în ceva moale. Un sunet sec, un strigăt ascuţit de durere. Toporul a căzut. Poliţistul şi-a rotit iarăşi vătraiul în aer, dar n-a mai dat de nimic; şi-a pus atunci piciorul pe topor şi a lovit din nou. Apoi a rămas locului, ţinînd vătraiul ca pe o bîtă. Asculta cu încordare, ca să prindă cel mai mic zgomot.

Auzi deschizîndu-se fereastra de la sufragerie, apoi zgomotul unor paşi grăbiţi. Tovarăşul lui se răsuci şi se ridică în şezut; pe tîmple i se prelingea o şuviţă de sînge care pornea de la ochi înspre ureche.

— Unde-i? întrebă omul de pe podea.

— Nu ştiu. L-am lovit. S-a aciuat pe undeva prin coridor, dacă nu s-o fi furişat prin spatele tău. Domnule doctor Keinp!

Nici un răspuns.

— Doctor Kemp!

Cel căzut se căznea să se scoale. În ccle din urmă izbuti să se ridice. Deodată se auzi un lipăit uşor de picioare goale pe scara de serviciu.

— Stai! strigă primul agent. Zvîrli vătraiul, care nimeri într-o policioară, sfărîmînd-o.

Dădu să pornească pe urmele nevăzutului. Apoi se răzgîndi şi intră în sufragerie.

— Doctore Kemp... începu el, dar se întrerupse.

— Doctorul Kemp e un erou! făcu el, către celă- lalt, care se uita în odaie peste umărul lui.

Fereastra sufrageriei era larg deschisă. Servitoarea şi stăpînul ei se făcuseră nevăzuţi.

Caracterizarea lui Kemp era limpede şi sarcastică.

XXVIII. URMĂRITORUL URMĂRIT

Cînd a început asediul vilei Kemp, domnul Heelas, vecinul cel mai apropiat al doctorului, tocmai ador- mise în pavilionul din grădina dumisale. Domnul Heelas făcea parte, din acea puternică tagmă a persoanelor care refuzau să creadă în ,,toate prostiile astea" (adică în existenţa Omului Invizibil). Soţia lui credea totuşi în ele şi asta avea sa i-o amintească mai tîrziu... Domnul Heelas se încăpăţînaşe să se plimbe prin grădină — ca şi cum n-ar fi existat nici o primejdie — iar după masă a mers la culcare în pavilion, aşa cum era obişnuit de ani de zile. Dormi toată vremea în care la vila Kemp se spărgeau geamurile. Deodată se deşteptă cu convingerea ciudată că ceva nu-i în regulă. Privi înspre casa lui Kemp. Se frecă la ochi, privi din nou. Apoi sări în picioare şi trase cu urechea. Se gîndi: ,,Asta-i vrăjitorie, ce mai în- coa-încolo!" Totuşi, imaginea stranie pe care o văzuse nu i se ştergea din faţa ochilor.

Casa arăta de parcă ar fi fost părăsită de săptă- mîni de zile, după un dezastru violent: toate geamurile sparte şi toate ferestrele, în afara acelora de la verandă, astupate de obloane interioare.

— Aş fi putut jura că totul era în perfectă ordine acum... (îşi privi ceasul) vreo douăzeci de minute!

Pe urmă auzul lui a prins să desluşească o serie de trosnituri ritmice şi un zăngănit de sticlă spartă, care venea de departe. Şi, pe cînd stătea aşa cu gura căscată, s-a întîmplat ceva şi mai

extraordinar! Deodată obloanele de la sufragerie s-au trîntit de pe- rete şi în chenarul ferestrei s-a ivit slujnica lui Kemp, cu pălărie şi în haine de oraş. Fata se lupta din răsputeri să deschidă fereastra, ajutată de un bărbat, doctorul Kemp, care a răsărit în spatele ei. Un minut mai tîrziu, fereastra s-a deschis. Slujnica s-a căznit puţin ca să sară; în sfîrşit, izbutind să se arunce jos, a dispărut printre tufişuri. În faţa acestor nemaivăzute întîmplări, domnul Heelas s-a pomenit scoţînd o serie de exclamaţii nedesluşite, care exprimau desigur surpriza. Îndată s-a suit şi Kemp pe pervazul ferestrei, a rămas o clipă în picioare, apoi a sărit şi a reapărut aproape instantaneu. Alerga de-a lungul unei poteci care ducea spre tufişuri, dar se oprea mereu, ca un om care se fereşte să fie observat. S-a pierdut apoi pe după o tufă de bobiţel, dar s-a ivit îndată din nou, căţărîndu-se pe un zid care răspundea în plin cîmp. O clipă mai tîrziu se prăvălea la pămînt şi, cu o iuţeală nebună, începea să coboare povîrnişul care ducea spre vila Heelas.

— Dumnezeule! răcni mr. Heelas, fulgerat de un gînd — o fi bestia aceea de Om Invizibil! Va să zică e adevărat!

Un astfel de gînd era menit să-l pună în mişcare pe mr. Heelas; bucătăreasa lui, care-l privea prin fereastra de la mansardă, s-a mirat foarte, văzîndu-l că aleargă spre casă ca o furtună, cu o viteză de nouă mile pe oră. Peste bufniturile uşilor trîntite şi ţîrîitul soneriilor se înălţau mugetele de taur ale domnului Heelas:

— Închideţi uşile, închideţi ferestrele, închideţi totul, vine Omul Invizibil!

După un minut, întreaga casă vuia de ţipete, ordine şi paşi grăbiţi. Chiar stăpînul, în persoană, a alergat să închidă uşile de cristal care dădeau pe terasă. Tocmai atunci, capul, umerii şi grumazul lui Kemp se iviră pe muchia zidului ce împrejmuia grădina. Peste cîteva secunde, Kemp îşi croia drum prin straturile de sparanghel şi alerga prin terenul de tenis, îndreptîndu-se spre casă.

— Nu poţi intra, îi striga mr. Heelas, împingînd zăvoarele. Îmi pare rău dacă se ţine după dumneata — dar nu pot să te las înăuntru!

Faţa schimonosită de groază a lui Kemp se lipi de geam; începu să bată în uşa de cristal şi să scu- ture nebuneşte clanţa. Văzînd că eforturile lui sînt zadarnice, alergă pînă la capătul terasei, sări jos şi bătu la uşa laterală. Nimic. Ocoli în fugă vila, trecînd prin portiţa laterală, ajunse în faţa casei şi de acolo ieşi pe strada care ducea în vale. Cu faţa ca o mască de groază, mr. Heelas se uita pe fereastră după el. De îndată ce l-a pierdut din privire pe Kemp, a ob- servat că sparanghelul se culca ici şi colo la pămînt, călcat de nişte picioare nevăzute. Înnebunit de spaimă, mr. Heelas a fugit sus la etaj. Restul urmăririi s-a petrecut în afara razei dumisale vizuale. Doar cînd a trecut pe lîngă fereastra care da spre scară, stăpînul casei a mai auzit ceva; s-a trîntit portiţa laterală.

Ieşind în stradă, Kemp a apucat-o, fireşte, în jos. Ajunsese să reconstituie pe propria-i piele goana pe care o urmărise cu un ochi atît de amuzat, numai cu două zile în urmă, de la fereastra odăii sale de lucru! Alerga, destul de iute — dacă ţinem seama

că nu era antrenat — şi, deşi era galben ea un mort şi leoarcă de năduşeală, izbutea totuşi să judece limpede. Alerga în salturi mari şi o lua numai pe unde zărea un petic de pămînt zgrunţuros, sau vreo piatră tăioasă, sau vreun ciob strălucitor, lăsînd nevăzutele picioare desculţe care-l urmăreau să apuce pe unde-or crede.

Pentru prima dată în viaţa lui, Kemp a descoperit că drumul era nespus de lung şi de pustiu şi că pri- mele case ale oraşului, care se zăreau la poale, se aflau la o depărtare uriaşă. Nicicînd n-a existat un mijloc de deplasare mai enervant de încet şi mai greoi decît alergătura! Toate vilişoarele, posomorîte şi adormite sub soarele după amiezii, erau încuiate şi baricadate; fără îndoială, toată lumea se încuiase şi se zăvorise, conform propriilor lui recomandări! („Ar fi fost totuşi de dorit să se mai uite cineva din cînd în cînd pe afară, tocmai pentru o eventualitate de felul acesta!”) Oraşul apărea din ce în ce mai aproape, pe măsură ce marea pierea din vederea fugarului. Jos se zăreau oameni care umblau de colo-colo. Tocmai sosise un tramvai la poalele dealului. Puţin mai încolo se zărea secţia de poliţie. Se auzeau oare paşi în urmă?

— Înainte, mai iute!

De jos, lumea începuse să se uite la el; unul sau doi o luară la fugă. Simţea că începe să se înăbuşe. Tramvaiul era acum foarte aproape; cîrciuma „La jucătorii de cricket” îşi zăvorea cu zgomot uşile. În spatele tramvaiului se vedeau nişte stîlpi şi nişte grămezi de pietriş. „Lucrări de canalizare...” gîndi el. Îi trăsni prin cap să sară în tramvai şi să închidă uşile, dar

în clipa următoare se răzgîndi. Se va îndrepta spre secţia de poliţie. Un minut mai tîrziu trecuse de uşa „Jucătorilor de cricket” şi se găsea în capătul străzii, unde casele erau mai rare. În sfîrşit, vedea oameni în jur! Conductorul tramvaiului şi ajutorul său stăteau locului şi se uitau după el, uimiţi de asemenea goană desperată. Puţin mai încolo, se zăreau feţele mirate ale lucrătorilor de la canalizare, apărînd peste movilele de pietriş.

Pe nesimţite îşi încetini pasul, dar auzind lipăitul neostoit al picioarelor nevăzute, o porni iar în fuga mare. Trecînd pe lîngă ceata lucrătorilor, strigă: „Omul Invizibil!” şi le făcu un semn vag în direcţia dealului. Avu deodată o inspiraţie fericită: sări peste şanţul proaspăt săpat, interpunînd astfel între el şi urmăritorul său un grup compact de oameni. Apoi, răzgîndindu-se iarăşi, renunţă să mai alerge spre poliţie, coti într-o străduţă laterală, trecu în fugă pe lîngă căruţa unui fructar, şovăi o zecime de secundă la uşa unei prăvălii de dulciuri şi o luă pe o alee care ducea înapoi, spre strada principală. La apariţia lui, doi sau trei copilaşi, care se jucau pe acolo, s-au împrăştiat în fugă, ţipînd de mama focului; ca la un semn, prin uşile şi ferestrele deschise, au apărut mame îngrijorate, care şi-au descărcat pe el tot năduful inimii.

Kemp năvăli din nou în strada principală, la vreo trei sute de metri depărtare de capătul liniei de tramvai. Imediat îşi dădu scama că se stîrnise zarvă şi că oamenii alergau din toate părţile.

Privi în susul străzii, înspre deal. La vreo cincisprezece paşi mai încolo alerga un lucrător de la canal; era o namilă care

striga felurite crîmpeie de înjurături şi învîrlea cu furie o sapă prin aer. Imediat în urma lui venea conductorul, tramvaiului, ameninţînd cu pumnul încleştat. După ei se îmbulzea mulţimea îndemnîndu-se cu lovituri şi răcnete. Din josul străzii, dinspre oraş, veneau în fugă bărbaţi şi femei; Kemp zări în treacăt un bărbat cu un baston în mînă, ieşind dintr-o prăvălie. „Lărgiţi rîndurile! Lărgiţi rîndurile!” striga cineva. Kemp îşi dădu seama deodată de schimbarea totală a condiţiilor urmă- ririi. Se opri gîfîind şi privi de jur împrejur. „Băgaţi de seamă, e pe aici! urlă el. Formaţi un cordon de-a curmezişul...”

Un pumn straşnic, aplicat sub ureche, îi curmă urletul. Clătinîndu-se, se învîrti pe loc, încercînd să se apere. Abia ţinîndu-se pe picioare, izbi şi el cu pumnul — o lovitură zadarnică, în gol. Primi încă un pumn, sub fălci, şi se prăvăli la pămînt. Pînă să se dezmeticească, un genunchi îl şi apăsa pe sto- mac, iar o pereche de mîini grăbite îl strîngea de gît. Strînsoarea uneia era însă mai slabă decît a celei- lalte. Kemp îşi încleşta mîinile de încheieturile nevăzute. Griffin scoase un strigăt de durere. În clipa aceea, sapa namilei s-a învîrtit prin aer deasupra lui şi a lovit în ceva care a bufnit surd. Kemp simţi un strop cleios picurîndu-i pe faţă. Strînsoarea care-i încleşta gîtul slăbi. Zvîrcolindu-se, cu un ultim efort izbuti să se elibereze, înşfăcînd un umăr care nu-i mai opunea rezistenţă şi se rostogoli pe pămînt. Acum venise el deasupra. Prinse coatele nevăzute, ţinîndu-le lipite de pămînt.

— L-am prins! ţipă el. Ajutor! Ajutor — ţineţi-l! E pe jos! Ţineţi-i picioarele!

Toată lumea dădu năvală; un străin care ar fi trecut pe acolo, ar fi putut crede că asistă la un joc sălbatic de ***rugby football***[1] în plină desfăşurare. Nu se mai auzea nici un strigăt, doar bufniturile surde ale loviturilor şi şuieratul unei respiraţii chinuite. Cu o sforţare supraomenească, Griffin izbuti să se ridice în picioare, clătinîndu-se, dar Kemp se şi agăţă de el, ca un cîine de pradă. Zeci de mîini înşfăcară şi traseră de nişte mădulare nevăzute. Conductorul tramvaiului îl înhăţă de gît pe nenorocit şi-l doborî. Gloata bătăuşilor se lăsă iarăşi în jos. Cred că au fost cîteva lovituri cam crude. Izbucni un urlet neomenesc:

— Îndurare, îndurare! care se stinse repede într-o icnitură slabă, ca un fel de sughiţ.

— Daţi-vă înapoi, nebunilor! strigă Kemp cu glasul sugrumat; îndată zecile de corpuri robuste ce s-au înghesuit care mai de care se trăgeau înapoi.

— E rănit! Daţi-vă înapoi, vă spun!

Oamenii se îmbrînciră la repezeală, ca să lase puţin loc liber. Înconjurat din toate părţile de mutrele întărîtaîe ale bătăuşilor, care-i urmăreau fiece mişcare, doctorul se lăsă în genunchi. Părea că se sprijină în aer. Fluierul piciorului i se opri aproape de sol. Mîinile lui ţintuiră la pămînt nişte braţe imaginare. În spatele lui, un poliţist apucase ceva, pesemne gleznele nevăzutului.

— Nu-l lăsaţi să vă scape! strigă lucrătorul cel mătăhălos — se preface!

Sapa din mîna lui era plină de sînge.

---

[1] Varietate a jocului de fotbal la care se permit procedeele mai violente ale jocului de rugbi. (n. t.)

— Nu se preface, n-aveţi teamă! Kemp îşi ridică cu grijă genunchiul. De altfel, am să-l ţin eu. Faţa îi era toată zgîrială şi începuse să se înroşească; vorbea greu, din pricină că-i sîngera buza. Eliberă una din mîinile rănitului şi pipăi ceva care părea să fie faţa.

— Gura îi e năclăită, înecată în sînge... Apoi deo-dată: Dumnezeule mare!

Sări în picioare şi imediat în genunche din nou lîngă corpul acela nevăzut. În spatele lui, gloata se îmbulzea şi fremăta fără încetare. Mereu, se apropiau paşi greoi şi noi cete de curioşi îngroşau mulţimea îngrămădită acolo. De pretutindeni, oamenii ieşeau afară din case. Uşile de la „Jucătorii de cricket” se deschiseră larg. Se făcuse linişte. Kemp pipăi mai departe; mîna lui părea că se plimbă prin aer.

— Nu mai respiră, nu-i simt inima. Coastele lui — ah!

O bătrînă care-şi vîrîse capul pe sub braţul lucrătorului cel voinic scoase un ţipăt ascuţit.

— Ia uitaţi acolo!

Privind încotro arata degetul zbîrcit al babei, vă- zură cu toţii schiţîndu-se pe pămînt un contur ceţos şi translucid. Era conturul unei mîini făcută parcă din sticlă, dar în a cărei grosime se distingeau vine, artere, oase şi nervi. Chiar sub ochii lor, mîna aceasta întinsă, fără viaţă, deveni fumurie şi opacă.

— Hei! strigă poliţistul, începe să i se arate şi picioarele.

Şi astfel, încetul cu încetul, s-a desăvîrşit acest proces de reîncarnare, începînd cu mîinile şi picioa- rele şi înaintînd încet dc-a lungul membrelor, către centrii vitali. Părea că o subtilă otravă se răspîn- deşte lent

prin tot corpul. Întîi au apărut nişte vinişoare mici, albe, care schiţau conturul pîclos al unui picior, apoi oasele sticloase şi arterele încîlcite, pe urmă carnea şi pielea — la început ca o ceaţă slabă, care însă devenea repede densă şi opacă. Acum puteai desluşi pieptul, umerii zdrobiţi şi conturul vag al unui obraz sfîrtecat şi stîlcit.

Cînd în cele din urmă mulţimea i-a făcut loc lui Kemp să se ridice în picioare, jos pe caldarîm s-a ivit, gol şi mizer, trupul plin de răni şi de fracturi al unui tînăr de vreo treizeci de ani. Părul şi sprîn- eenele îi erau albe — nu încărunţite de bătrîneţe, ci lipsite de pigment — iar ochii lui aveau culoarea granitului. Mîinile îi erau încleştate, ochii larg des- chişi, iar faţa-i purta întipărită o expresie de furie şi de desperare.

— Acoperiţi-i faţa! strigă unul din mulţime. Pentru numele lui Dumnezeu, acoperiţi figura asta!

Cineva a făcut rost de un cearşaf de la „Jucătorii de cricket”. L-au acoperit pe cel ucis şi l-au dus în cîrciumă. Şi acolo, pe un pat murdar dintr-o odaie ponosită şi prost luminată — înconjurat de o droaie de creaturi ignorante, înnebunite de curiozitate — stîlcit, cu trupul numai răni, trădat de semenii lui şi de nimeni plîns, acest Griffin, primul om care a devenit invizibil, Griffin, cel mai talentat fizician din cîţi au trăit vreodată, şi-a încheiat într-o cumplită prăbuşire ciudata şi extraordinara lui carieră.

EPILOG

Aşa se sfîrşeşte povestea straniei şi diabolicei experienţe a Omului Invizibil. Daca doriţi să aflaţi mai multe despre el, trebuie să vă osteniţi pînă la un mic han de pe lîngă Port Stowe şi să intraţi în vorbă cu stăpînul. Hanul are drept emblemă o tablă goală, pe care vezi numai o pălărie şi nişte ghete; iar numele lui este acelaşi ca şi titlul povestirii noastre.

Hangiul e un omuleţ îndesat şi burtos, eu un nas ca o trompetă şi cu ţeasta acoperită de un păr sîrmos. Din cînd în cînd, obrajii i se colorează în roşu viu. Dacă nu eşti zgîrcit la băutură, n-are să fie nici el zgîrcit la vorbă şi are să-ţi povestească din belşug despre toate cîte i s-au întîmplat de atunci încoace. Are să-ţi spună mai întîi cum au încercat ***avocaţiii*** să-l „stoarcă” de averea găsită asupra lui.

— Hehei, da’ cînd a văzut ei că nu poa’ să iasă de la cine-s banii, să fiu al naibii dacă n-a vrut să mă scoată c-am găsit o comoară! Adică am eu mu- tra lu’ unu care a dat de o comoară? Şi după aia, vine un barosan şi-mi zice: Ai o guinee pe seară, la ***Empire,*** la music-hall ca să ne povesteşti totul aşa cum a fost... Uite, voia să mă umple de biştari, numai aşa, ca să zic cu vorbele mele cum a fost!

Vrei să-i curmi valul de amintiri? N-ai decît să-n- trebi dacă în toată păţania asta n-au existat cumva şi trei volume de manuscrise. Dumnealui are să ad- mită că au existat, dar pe urmă va începe să-ţi ex- plice, cu toată seriozitatea, cum că toată lumea crede că el le-ar deţine. (Da’ pe ce- are el mai sfînt că ha- bar n-are de ele!) ***„Invizibilu”*** le-a luat şi le-a as- cuns, aluncea cînd eu am şters-o şi m-am cărat la

Port Stowe. Dacă vrei să ştii, domnul Kemp ăsta le-a băgat la oameni în cap că eu le-aş avea.”

Cade pe gînduri, se uită la tine pe furiş, îşi face de lucru cu paharele, ciocnindu-le cu furie, şi iese din local.

E celibatar — totdeauna a simţit înclinaţie pentru viaţa de holtei. La el în han n-ai să găseşti nici- odată personal feminin. Pe dinafară, hainele lui sînt încheiate cu nasturi — aşa cum e şi de aşteptat — dar prin locşoarele mai ascunse, la bretele de pildă, omul nostru mai recurge încă la sforicele. Îşi gospodăreşte hanul fără prea multă dibăcie, dar cu mult tămbălău. Are mişcări calme, lente, precum îi şade bine unui mare gînditor. În sat îi merge vestea pen- tru înţelepciunea şi respectabila lui cumpătare; iar prin cunoştinţele dumisale cu privire la drumurile din sudul Angliei, îl întrece pînă şi pe Cobbett[1].

În dimineaţa de duminică — dar regulat în fie- care duminică dimineaţa — cînd hanul este închis pentru muritorii din lumea exterioară, precum şi în fiecare noapte după ora zece, hangiul cel înţelept intră în odaia de oaspeţi a localului. În mînă ţine un pahar cu gin botezat cu cîteva picături de apă; pune paharul jos, încuie uşa, cercetează obloanele, se uită chiar şi sub masă. După ce se încredinţează că e singur-singurel, descuie dulapul, apoi descuie o cutie din dulap, pe urmă descuie un sertar din această cutie şi scoate la iveală trei ceasloave le- gate în piele cafenie, pe care le depune solemn în mijlocul mesei. Coperţile sînt mucegăite şi pline de pete verzi (o vreme au zăcut într-un şanţ). Unele pagini sînt chiar şterse şi

[1] Om politic şi publicist englez (1762—1832). (n. t.)

pătate de apă murdară. Omul nostru se aşază într-un fotoliu, îşi umple pe îndelete o lulea lungă de lut — şi în tot răstimpul ăsta se uită galeş la cele trei ceasloave. În sfîrşit, îşi trage în faţă unul din ele şi începe să-l studieze, întorcînd foile înainte şi înapoi.

Sprîncenele i se încruntă şi buzele i se mişcă ane-voie. „Un semn, un doi mic sus în aer, o cruce şi un hocus-pocus. Maică precistă! Ce ***intilect*** mai avea şi ăsta!”

Pe urmă se întinde, se lasă pe speteaza scaunului şi se uită prin odaie. Clipind din pricina fumului, ochii lui se îndreaptă către nişte tărîmuri de nevăzut pentru alţi ochi. „Sînt doldora de taine hîrţoagele astea! Şi ce taine! Da’ dacă le prind firul — mamă, Doamne!

„Da’ eu n-aş face ce-a făcut ***el;*** eu m-aş mulţumi să... hm, hm!”

Şi trage din lulea.

Şi încet, încet, se lasă prins în mrejele unui vis — veşnicul, minunatul vis al vieţii lui. Cu toate că Kemp a scormonit multă vreme, nici o făptură omenească, afară de hangiu, nu ştie că manuscrisele se găsesc acolo, închizînd în filele lor taina subtilă a transparenţei corpului omenesc şi o sumedenie de alte stranii secrete. Şi nimeni nu va şti asta, atîta timp cît va fi el în viată.

INSULA DOCTORULUI MOREAU

În romîneşte de MIHU DRAGOMIR şi C. VONGHIZAS

INTRODUCERE

La 1 februarie 1887, ***Lady Vain,*** ciocnindu-se de o epavă, s-a scufundat pe cînd se afla cam la 1° latitudine sudică şi 107° longitudine vestică.

La 5 ianuarie 1888 — deci cu unsprezece luni şi patru zile mai tîrziu — unchiul meu, Edward Pren- dick, un simplu particular, care se îmbarcase pe ***Lady Vain*** la Callao, şi despre care se crezuse că s-a înecat, a fost găsit, la 5°3’ latitudine sudică şi 101° longitudine vestică, într-o mică barcă deschisă, cu numele ilizibil, dar care se presupune că ar fi aparţinut goeletei dispărute ***Ipecacuanha.*** El a făcut o relatare atît de stranie despre ceea ce i se întîm- plase, încît a fost socotit de-a dreptul nebun. După aceea, a pretins că, din clipa cînd a reuşit să se sal- veze de pe ***Lady Vain,*** nu îşi mai aduce aminte de nimic. Cazul său a fost luat în discuţie de psihologii din acea vreme, ca un exemplu curios de pierdere a memoriei în urma efortului fizic şi intelectual. Povestirea ce urmează a fost găsită printre hîrtiile sale de către subsemnatul, nepotul şi moştenitorul său, neînsoţită însă de vreo dispoziţie anume de a fi dată publicităţii.

Singura insula despre care se ştie că ar exista în regiunea unde a fost găsit unchiul

meu este Insula lui Noble, o mică insuliţă vulcanică şi nelocuită. A fost vizitată în 1891 de H.M.S.[1] ***Scorpion.*** Cîţiva marinari au coborît atunci pe uscat, dar nu au găsit pe acolo nici o vietate, în afară de nişte molii albe, necunoscute, un mic număr de porci şi iepuri, şi nişte şobolani cam ciudaţi. Marinarii n-au luat cu ei nici un exemplar din aceste vietăţi. Aşa încît această povestire nu şi-a aflat, în părţile ei cele mai esenţiale, nici un fel de confirmare. Ţinînd seama de acest fapt, mi se pare că nu comit o greşală înfăţişînd publicului această stranie poveste, de acord, după cîte cred, cu intenţiile unchiului meu. În sprijinul povestirii stau cel puţin următoarele împrejurări: unchiul meu şi-a pierdut memoria pe cînd se afla cam la 5° latitudine sudică şi 105° longitudine vestică şi a reapărut în aceeaşi re- giune a oceanului, după un interval de unsprezece luni. Desigur că, în răstimp, a trăit într-un fel oarecare. Şi se pare că o goeletă numită ***Ipecacuanha,*** condusă de un căpitan beţiv, John Davis, a plecat într-adevăr din Arica, în ianuarie 1887, avînd pe bord o puma şi alte cîteva animale, că vasul era bine cunoscut în diferite porturi ale Pacificului de Sud, şi că, pînă la urmă, a dispărut din aceste ape (cu o cantitate considerabilă de copra[2] pe bord), pornind din Banya către soarta ei necunoscută, în decembrie 1887, dată, care se potriveşte exact cu povestirea unchiului meu.

CHARLES EDWARD PRENDICK

---

[1] Her (sau His) Majesty’s Ship — Nava Majestăţii Sale, titulatură care se pune înaintea numelui unui vas al marinei britanice. (n. t.)

[2] Miez uscat de nucă de cocos. (n. t.)

I. ÎN BARCA DE SALVARE DE PE „LADY VAIN”

Nu-mi propun să adaug nimic la ceea ce s-a mai scris pînă acum în legătură cu scufundarea vasului **Lady Vain.** După cum se ştie, vasul s-a ciocnit de o epavă, la zece zile după plecarea din Callao. Şalupa cu şapte dintre membrii echipajului a fost găsită optsprezece zile mai tîrziu de către canoniera Majestăţii Sale ***Myrtle,*** şi povestea lipsurilor pe care le-au îndurat a devenit aproape tot atît de bine cunoscută ca şi cazul, mult mai îngrozitor, al ***Meduzei.*** Trebuie, totuşi, ca povestirii cunoscute despre soarta vasului ***Lady Vain,*** să-i adaug acum, o alta, tot atît de groaznică, dar, cu siguranţă, mult mai stranie. Pînă acum s-a crezut că toţi cei patru oameni care se aflau în mica barcă de salvare au pierit, dar adevărul nu este acesta. Am cea mai bună dovadă a acestei afirmaţii — eu sînt unul din cei patru oameni.

Dar, în primul rînd, trebuie să precizez că n-au fost niciodată patru oameni în această barcă; numărul lor era de trei. Constans, pe care l-a „văzut căpitanul să- rind în luntre” (Daily News, 17 martie 1887) n-a reu- şit să ne ajungă din urmă, din fericire pentru noi, şi din nenorocire pentru el. A căzut de pe un maldăr de funii aşezat sub sartul[1]

---

[1] ***sart*** — odgon de oţel sau cînepă, servind la fixarea laterală a catargelor. (n. t.)

catargului rupt; în timp ce sărea, o bucată de funie i-a prins călcîiul şi omul a atîrnat o clipă cu capul în jos, apoi a căzut şi s-a lovit de un butuc sau o grindă care plutea pe apă. Ne-am îndreptat spre el, dar n-a mai ieşit la suprafaţă.

Spun că, neajungîndu-ne, a fost din fericire pentru noi, şi aproape că aş putea să adaug din fericire şi pentru el, deoarece nu aveam cu noi decît un mic butoiaş cu apă şi cîţiva pesmeţi marinăreşti jilavi — atît de neaşteptată fusese alarma, atît de nepregătit fusese vasul pentru un eventual dezastru. Crezînd că naufragiaţii de pe şalupă erau mai bine aprovizionaţi (deşi se pare că nu erau), am încercat să-i strigăm. Probabil că nu ne-au auzit, şi a doua zi, cînd burniţa s-a potolit — ceea ce s-a întîmplat abia pe la amiază — n-am mai putut zări nici urmă de ei. Deoarece barca se legăna puternic, nu puteam să ne sculăm în picioare ca să privim în jur. Talazuri mari goneau pe ocean şi am avut mult de furcă pentru a face ca barca să le ţină piept. Ceilalţi doi, care mai scăpaseră o dată cu mine, erau un om numit Helmar, un pasager ca şi mine şi un marinar al carui nume nu-l ştiu, un om scund, bine legat şi care se bîlbîia.

Am continuat să plutim, înfometaţi, şi, după ce ni s-a terminat şi apa, chinuiţi de o sete insuportabilă, timp de opt zile în total. După cea de a doua zi, marea s-a potolit, devenind apoi, cu încetul, netedă ca oglinda. Pentru cititorul obişnuit, este absolut impo- sibil să-şi imagineze aceste opt zile. Nu va găsi ni- mic — din fericire pentru el — în memoria sa, ca termen de comparaţie. După prima zi, ne vorbeam foarte puţin unul celuilalt, şi zăceam pe

locurile noas- tre din barcă, scrutînd orizontul, sau priveam, cu ochi care deveneau din zi în zi mai mari şi mai sălbatici, cum nenorocirea şi istovirea puneau stăpînire pe tovarăşii noştri. Soarele devenise nemilos. În cea de a patra zi, ni s-a terminat apa şi au început să ne treacă prin minte lucruri ciudate, pe care le exprimam în priviri; dar cred că abia în cea de a şasea zi Helmar a dat glas gîndului care mocnea în capul fiecăruia. Îmi amintesc că glasurile noastre, erau seci şi subţiri, aşa că ne-am aplecat unul spre celălalt, pentru a face economie de vorbe. Eu m-am împotrivit din răsputeri; eram mai curînd de părere să scufundăm barca şi să pierim cu toţii sfîşîiaţi de rechinii care ne urmăreau; dar cînd Helmar a spus că vom avea de băut, dacă acceptăm propunerea lui, marinarul s-a declarat de acord cu el.

Totuşi, eu m-am opus tragerii la sorţi, şi în timpul nopţii marinarul i-a tot şoptit ceva lui Helmar, în timp ce eu şedeam în partea din faţă a bărcii, cu briceagul în mînă — deşi mă îndoiesc că aş fi avut putere să lupt. Dimineaţa, am acceptat propunerea lui Helmar, şi am scos o monedă de cinci penny, pentru a ne în-cerca sorţii.

Sorţii căzură asupra marinarului, dar el era cel mai puternic dintre noi şi, nevrînd să se supună, l-a ata- cat pe Helmar cu pumnii. S-au încleştat unul de altul şi aproape că se ridicaseră în picioare. M-am tîrît spre ei, de-a lungul bărcii, cu intenţia să-l ajut pe Helmar,

apucîndu-l pe marinar de picior, dar barca se clătină, marinarul îşi pierdu echilibrul şi se rostogoliră amîn- doi, peste marginea bărcii. S-au scufundat ca nişte bolovani. Îmi amintesc că am început să rîd, între- bîndu-mă, în acelaşi timp, de ce rîd. Rîsul m-a cu- prins pe neaşteptate, ca venit din afara mea.

Am zăcut întins, pe una din băncile bărcii, nu ştiu cît timp, gîndindu-mă că, dacă aş fi avut puterea s-o fac, aş fi băut apă de mare, ca să înnebunesc şi să mor mai degrabă. Şi chiar pe cînd zăceam astfel, am văzut, fără să-i acord un interes mai mare decît unui simplu tablou, o pînză venind către mine, de deasu- pra liniei orizontului. Pe semne că mintea îmi rătăcea, şi totuşi îmi amintesc foarte limpede tot ceea ce s-a întîmplat. Îmi amintesc cum capul mi se legăna o dată cu valurile, iar orizontul dansa în sus şi în jos o dată cu pînza de deasupra lui. Îmi amintesc de asemenea, tot atît de limpede, că aveam convingerea că murisem şi mă gîndeam cît de caraghios era faptul că salvarea venea prea tîrziu, ca să nu mă mai găsească în viaţă.

O bună bucată de timp, care mi se părea că nu se mai termină, am stat cu capul pe banchetă, privind la goeleta legănătoare — era un vas mic, prevăzut cu pînze în faţă şi în spate — apropiindu-se de mine pe valuri. Mergea în zigzag, făcînd ocoluri tot mai mari, deoarece naviga drept împotriva vîntului. Nici nu mi-a trecut prin cap să încerc să atrag atenţia şi nu-mi mai amintesc nimic precis, din clipa cînd am văzut-o alături de barcă şi pînă cînd m-am trezit într-o cabină îngustă din partea dinapoi a goeletei. Îmi mai amintesc, destul

de neclar, cum am fost ridicat pînă la marginea punţii, şi expresia unei feţe mari şi roşii, acoperită cu pistrui şi înconjurată de păr roşu, privindu-mă pe deasupra balustradei. Am reţinut de asemenea o impresie tul- bure despre o figură negricioasă, cu nişte ochi neobişnuiţi care mă priveau de aproape, dar pînă cînd i-am văzut din nou, am crezut că totul nu este decît un coşmar. Parcă îmi mai amintesc că mi s-a turnat ceva printre dinţi. Şi asta e tot.

II. OMUL CARE SE DUCEA ÎN LOCUL FĂRĂ NUME

M-am trezit într-o cabină mică şi cam murdară. Un om oarecum tînăr, cu părul blond, cu buza de jos răs- frîntă, cu o mustaţă zburlită, de culoarea paiului, era aşezat lîngă mine, ţinîndu-mă de încheietura mîinii. Am privit o clipă unul la celălalt, fără ne vorbim. Omul avea ochi cenuşii, apoşi, ciudat de lipsiţi de expresie.

Atunci, chiar deasupra capului, se auzi un sunet, ca şi cînd ar fi fost trîntit un pat de fier şi mîrîitul înfundat şi furios al unui animal. În acelaşi timp, omul mi se adresă din nou.

Îşi repetă întrebarea:

— Cum te simţi acum?

I-am răspuns, cred, că mă simţeam bine. Nu puteam să-mi dau seama cum ajunsesem acolo. Probabil că el a văzut pe faţa mea întrebarea căci glasul nu mi se putea auzi.

— Ai fost găsit într-o barcă — mort de foame. Barca aparţinea vasului ***Lady Vain*** şi pe marginea ei erau pete de sînge. În clipa aceea privirea mi s-a oprit pe mîna mea, atît de slabă încît părea o pungă murdară de piele plină cu oase — şi întreaga poveste cu barca mi-a revenit în minte.

— Ia puţin din asta, zise el şi îmi întinse o mică porţie dintr-o doctorie roşie, îngheţată.

Avea gust de sînge, şi m-a făcut să mă simt mai bine.

— Ai avut noroc, zise el, să fii găsit de un vas care are pe bord un medic. Vorbea articulînd cu greu cuvintele, cu un uşor sîsîit.

— Ce vas e ăsta? am întrebat încet, răguşit după atîta tăcere.

— E un mic vas comercial care face curse între Arica şi Callao. N-am întrebat niciodată de provenienţa lui. Cred că este din ţara nebunilor. Eu nu sînt decît un simplu pasager, din Arica. Dobitocul de proprietar — tot el este şi căpitanul, îl cheamă Davis — şi-a pierdut brevetul, sau cam aşa ceva. Cunoşti acest soi de oameni — şi-a botezat vasul ***Ipecacuanha*** — un nume infernal, şi vasul este la fel chiar cînd marea răinîne liniştită.

Apoi zgomotul de deasupra capului reîncepu, un mîrîit furios amestecat cu o voce omenească. Apoi o altă voce spuse unui „idiot blestemat” să înceteze:

— Erai aproape mort, zise interlocutorul meu. În- tr-adevăr nu ţi-a lipsit mult. Acum însă am vîrît în dumneata nişte medicamente. Simţi că te doare braţul? Este din cauza injecţiilor. Ai zăcut în nesimţire aproape treizeci de ore.

Gîndeam cu mare încetineală. Atenţia mi-a fost atrasă de lătratul unei haite de cîini.

— Am voie să mănînc hrană solidă? am întrebat.

— Mulţumită mie, zise el. Chiar acum se fierbe nişte carne de berbec.

— Da, am spus eu cu convingere; aş vrea să mănînc nişte berbec.

— Dar, zise el, cu o uşoară ezitare, să ştii că ard de nerăbdare să aud cum ai ajuns dumneata să rămîi singur într-o barcă. Mi s-a părut că ghicesc în ochii lui o anume bănuială. Blestematele astea de urlete! strigă deodată şi părăsi în grabă cabina. L-am auzit certîndu-se violent cu cineva, care îi răspundea, după cum mi s-a părut, printr-o bodogăneală neînţeleasă. Cearta se ter-

mină cu lovituri, dar nu eram de loc sigur că nu mă înşelaseră urechile. Apoi el strigă la cîini şi se întoarse în cabină. Eh! îmi zise din uşă. Începuseşi să-mi povesteşti.

I-am spus că mă numesc Edward Prendick şi că mă ocupam de ştiinţele naturale ca să-mi mai risipesc plictiseala vieţii de bunăstare pe care o duceam. S-a arătat interesat de afirmaţia mea.

— Şi eu am făcut ceva studii ştiinţifice — am ur- mat biologia la ***University College,*** scoţînd ovarele rîmelor, organele melcilor şi altele de acest gen. Doam-ne! Sînt zece ani de atunci. Dar continuă, continuă — spune-mi despre ţara aceea.

A fost foarte mulţumit de sinceritatea relatării mele — vorbeam în fraze destul de scurte căci mă simţeam groaznic de slăbit — şi cînd am terminat-o, el s-a întors deodată la tema ştiinţelor naturale şi la propriile sale studii de biologie. Începu să mă întrebe îndeaproape despre ***Tottenham Court Road*** şi despre ***Cower Street.***[1]

— Caplatzi continuă să prospere? Ce magazin era!

Cu siguranţă că fusese un foarte mediocru student în medicină şi începu să vorbească despre localurile de petrecere. Mi-a povestit şi cîteva anecdote.

— Toate acestea, zise el, le-am părăsit acum zece ani. Ce veselie era pe atunci! Dar eu am fost un dobitoc... Înainte de a împlini douăzeci şi unu de ani eram sleit. Acum pot spune că este cu totul altfel... Dar trebuie să mă duc să văd ce face dobitocul acela de bucătar cu berbecul dumitale.

Mîrîitul de deasupra capului meu se auzi din nou, atît de neaşteptat şi cu o furie atît de sălbatică, încît am tresărit.

---

[1] Cunoscute străzi londoneze. (n. t.)

— Ce-i asta? am strigat, dar uşa se închisese.

Omul se întoarse aducîndu-mi o porţie de berbec fiert, iar mirosul mi-a aţîţat atît de tare pofta, încît am şi uitat de zgomotele de mai înainte.

După o zi de somn, întrerupt doar de mîncare, mi-am revenit atît încît să fiu în stare să merg de la pat pînă la hublou şi să privesc marea verzuie ce încerca să ţină pasul cu noi. Socoteam că vasul mergea în bătaia vîntului. Pe cînd stăteam lîngă hublou, în picioare Montgomery — acesta era numele omului cu părul blond — intră iar. I-am cerut ceva să mă îmbrac. Mi-a împrumutat nişte haine de doc, ale lui, deoarece hainele pe care le aveam pe mine în barcă, spunea el, fuseseră aruncate peste bord. Cele pe care mi le-a dat erau cam largi pentru mine, căci el era mai înalt şi avea membrele mai lungi decît ale mele.

Mi-a spus, într-o doară, că Davis, căpitanul vasului, era pe trei sferturi beat, în cabina lui. În timp ce tră-geam hainele pe mine l-am rugat să-mi spună ceva despre destinaţia vasului. Mi-a răspuns că vasul se îndreaptă spre Hawai, dar că, pe drum, trebuia să-l debarce pe el.

— Unde? întrebai eu.

— Într-o insulă... unde locuiesc. După cîte ştiu n-are încă nici un nume.

Vorbind, s-a uitat la mine, răsfrîngîndu-şi buza inferioară în jos, şi cu un aer devenit brusc prostesc, încît m-am gîndit că o făcea din dorinţa de a-mi evita întrebările. Am avut discreţia să nu-l mai întreb nimic.

III. FAŢA STRANIE

Părăsind cabina, am dat în capătul scării peste un om care ne împiedica drumul. Stătea în picioare pe trepte, cu spatele spre noi, uitîndu-se prin deschiză- tura tambuchiului[1]. Era, după cum se putea vedea, un om diform, scurt, îndesat, stîngaci, cu spatele înco- voiat, cu gîtul păros şi capul înfundat între umeri. Era îmbrăcat într-o haină de serj albastru închis, şi avea părul negru, deosebit de aspru şi de gros. S-au auzit din nou cîinii nevăzuţi, mîrîind cu furie, şi, în acelaşi timp, omul se dădu înapoi, atingînd mîna pe care o întinsesem ca să evit să dea peste mine. Se întoarse cu o iuţeală de animal.

Această faţă neagră, îndreptată spre mine, m-a zguduit profund, într-un fel greu de definit. Era mai mult decît diformă. Partea dinainte era scoasă în afară, formînd ceva care amintea botul unui animal, iar gura imensă, întredeschisă, lăsa să se vadă cei mai mari dinţi pe care i-am văzut vreodată într-o gură de om. Ochii îi erau injectaţi de sînge, pe margini, cu o

[1] tambuchi — deschizătură prevăzută cu un capac, în puntea navei, prin care se poate intra în interiorul navei. (n. t.)

dungă subţire de alb în jurul pupilelor de culoarea alunei. Pe faţa lui era aşternută o ciudată expresie de emoţie.

— Afurisitule! zise Montgomery. Ce dracu' nu te dai la o parte din drum?

Omul cu faţa neagră se dădu la o parte fără să scoată nici o vorbă.

Am continuat să urc spre tambuchi, privind instinctiv în acest timp spre omul cu faţa neagră. Montgomery rămase o clipă la piciorul scării.

— N-ai ce căuta aici, ştii bine, zise el pe un ton apăsat. Locul tău este în faţă.

Omul cu faţa neagră se înclină:

— Ei... nu vor să stau în faţă. Vorbea încet, cu un timbru ciudat, răguşit, în voce.

— Nu vor să stai în faţă! zise Montgomery cu glas ameninţător. Dar eu îţi spun să te duci acolo.

Era pe punctul să mai spună ceva, dar deodată privi în sus, către mine şi mă urmă, suind pe scară. Eu mă oprisem în mijlocul tambuchiului, privind îndărăt, uimit încă peste măsură de urîţenia grotescă a acestei creaturi cu faţa neagră. Niciodată nu mai văzusem o figură atît de respingătoare şi de neobişnuită, şi totuşi — dacă această contradicţie este admisibilă — încer-cam în acelaşi timp ciudata senzaţie că mai întîlnisem undeva exact acelcaşi trăsături şi gesturi care acum mă uimeau. Mai tîrziu m-am gîndit că probabil îl văzusem în timp ce eram urcat pe bord, dar această explicaţie nu-mi satisfăcea bănuiala că l-aş fi întîlnit mai înainte. Cum ar putea cineva, care a văzut odată o faţă atît de ciudată, să uite împrejurarea precisă, iată ce nu puteam de fel să înţeleg.

Mişcarea lui Montgomery de a mă urma mi-a îndepărtat atenţia de la figura aceea

ciudată şi mi-am în- tors privirile în jurul meu, către puntea micii goelele. Eram pe jumătate pregătit, de sunetele pe care le auzisem, pentru ceea ce am văzut. Cu siguranţă că nu mai întîlnisem niciodată o punte atît de slinoasă. Era nespus de murdară, acoperită cu resturi de morcovi şi

de verdeaţă. Numeroşi cîini de vînătoare erau legaţi cu lanţuri de catargul principal, extrem de fioroşi, sărind şi latrînd la mine, iar lîngă artimon[1], într-o cuşcă mică de fier, mult prea mică pentru a-i permite să se întoarcă de pe o parte pe cealaltă, şedea ghe- muită o puma[2] uriaşă. Ceva mai departe, sub para- petul de la tribord, mai erau cîteva cuşti mari, conţinînd foarte mulţi iepuri, iar mai în faţă, o lama singuratică era vîrîtă într-o cuşcă, de fapt, o simplă ladă. Cîinii aveau botniţe din fîşii de piele. Singura fiinţă omenească de pe punte era un marinar slab şi tăcut care stătea la cîrmă.

Brigantinele[3] peticite şi murdare erau umflate de vînt, şi micul vas părea că îşi întinsese toate pînzele. Cerul era senin, soarele coborîse pînă la jumătatea drumului spre apus; valuri lungi, pe care vîntul le acoperea cu spumă, alergau o dată cu noi. Am trecut, pe lîngă cîrmaci, spre balustrada de la pupa şi am privit valurile spumegînd şi băşicile de aer dansînd şi dispărînd în urma vasului. M-am întors, privind de-a lungul punţii murdare:

— Este o menajerie plutitoare? am întrebat.

— Aşa s-ar părea, zise Montgomery.

— În ce scop sînt transportate aceste animale? Mărfuri? Curiozităţi? Oare căpitanul are de gînd să le vîndă undeva prin Mările Sudului?

---

[1] Artimon — catargul de la pupa navei. (n. t.)

[2] puma — animal din familia felinelor, originar din America. Are înfăţişarea unei leoaice (felis cocolor). (n. t.)

[3] brigantină — pînză fixată de catargul corăbiei. (n. t.)

— Aşa s-ar părea, nu? zise Montgomery, şi îşi întoarse din nou privirile spre dîra din urma vasului.

Deodată, se auzi un schelălăit însoţit de un torent de înjurături furioase, venind dinspre tambuchi, şi omul diform cu faţa neagră urcă în goană. Imediat după el apăru un om masiv, cu părul roşu, purtînd o caschetă albă. La vederea primului, cîinii, care tocmai încetaseră să mai latre la mine, deveniră furioşi, urlînd şi smucindu-se în lanţuri. Omul cu faţa neagră ezită în faţa lor, şi aceasta îi dădu omului cu părul roşu răga- zul să-l ajungă din urmă şi să-i repeadă o lovitură puternică între omoplaţi. Nenorocitul se prăbuşi ca un bou doborît şi se rostogoli pe puntea murdară, printre cîinii furioşi. Era un noroc pentru el că toţi cîinii aveau botniţe. Omul cu părul roşu scoase un urlet de bucurie şi rămase locului, clătinîndu-se, în mare peri-col, după părerea mea, fie să cadă pe spate, prin tambuchi, fie în faţă, peste victima sa.

Îndată ce apăruse cel de al doilea, Montgomery tresărise.

— Hei, opreşte-te! strigă el, pe un ton mustrător.

Dinspre prova, se iviră doi marinari.

Omul cu faţa neagră, urlînd într-un fel ciudat, se rostogoli printre picioarele cîinilor. Nimeni nu încercă să-i sară în ajutor. Cîinii făceau tot ce puteau ca să-l muşte, înfigîndu-şi botniţele în el. Era ca un dans îndrăcit al trupurilor cenuşii şi mlădioase peste trupul grosolan trîntit pe jos. Marinarii dinspre prova asmu-ţeau cîinii, ca şi cum totul ar fi fost un joc amuzant. Montgomery scoase o exclamaţie de mînie şi coborî în fugă puntea. L-am urmat.

În clipa următoare, omul cu faţa neagră reuşi să se ridice şi se îndreptă, clătinîndu-se, spre prova. Se rezemă de parapet, lîngă frînghiile catargului principal şi rămase acolo gîfîind şi privind peste umăr, la haita de cîini. Omul cu părul roşu rîdea satisfăcut.

— Ascultă, căpitane, zise, cu sîsîitul său uşor accentuat, Montgomery, strîngîndu-l de coate pe omul cu părul roşu; aşa nu merge.

Eu stăteam în spatele lui Montgomery. Căpitanul se întoarse pe jumătate şi îl privi cu ochii întunecaţi şi solemni ai unui om beat.

— Ce nu merge? zise el, şi după ce îl privi pe Montgomery o clipă în faţă cu un aer somnoros, adăugă: blestemat tăietor de oase!

Cu o mişcare bruscă îşi eliberă braţele, şi, după două încercări nereuşite, îşi înfipse pumnii săi roşcaţi în buzunarele hainei.

— Omul ăsta e un pasager, zise Montgomery. Te sfătuiesc să-ţi ţii pumnii cît mai departe de el.

— Du-te la dracu'! zise căpitanul, cu glasul ridicat. Se întoarse, deodată, şi se clătină într-o parte. Fac ce vreau pe vasul meu, zise el.

Cred că Montgomery ar fi trebuit să-l lase în pace — văzînd că era beat. Dar el se făcu doar ceva mai palid şi îl urmă pe căpitan, spre parapet:

— Ascultă, căpitane, zise el. Nu vreau ca acest om al meu să fie maltratat. A fost chinuit încă de cînd s-a suit pe bord.

O clipă, ameţeala alcoolului îl împiedică pe căpitan să vorbească.

— Blestemat tăietor de oase! a fost tot ce crezu de cuviinţă să spună.

Mi-am dat seama că Montgomery avea un temperament îndărătnic, se înfierbînta din ce în ce mal mult şi nu voia să ierte niciodată şi mi-am mai dat seama, de asemenea, că această ceartă mocnea de multă vreme.

— Omul ăsta e beat, am zis eu împăciuitor; n-ai s-o scoţi la capăt cu el!

Montgomery făcu o strîmbătură cu buza de jos, care îi atîrna.

— E beat întotdeauna. Crezi că asta îi dă dreptul să-i atace pe pasageri?

— Vasul meu, începu căpitanul, făcînd cu mîna un gest nesigur spre cuşti, era un vas curat. Uită-te acum la el. (Era într-adevăr orice, numai curat nu.)

— Echipajul, continuă căpitanul, era un echipaj respectabil.

— Ai fost de acord să transporţi animalele.

— Aş vrea să nu-mi fi apărut niciodată în cale insula voastră blestemată. Ce dracu... aveţi nevoie de animalele astea pe o

asemenea insulă? Iar omul ăsta al dumitale... Am crezut că este un om. Este un nebun. Şi n-are ce căuta la pupa. Crezi că tot vasul ăsta blestemat îţi aparţine dumitale?

— Marinarii dumitale au început să-l chinuiască pe bietul om de cum s-a urcat pe bord.

— Ăsta nu-i om — e un diavol, un diavol pocit. Oamenii mei nu-l pot suporta. Nici eu nu-l pot suporta. Niciunul dintre noi nu poate să-l suporte. Nici chiar ***dumneata.***

Montgomery îi întoarse spatele.

— Oricum, ***dumneata*** ai să-mi laşi omul în pace, zise el, dînd din cap în timp ce vorbea.

Dar căpitanul căpătase chef de ceartă. Îşi ridică glasul:

— Dacă mai vine prin partea asta a vasului, îi scot maţele, ţi-o spun. Am să toc măruntaiele lui blestemate! Cine eşti ***dumneata*** să-mi spui ***mie*** ce trebuie să fac? Îţi repet că eu sînt căpitanul vasului — căpitanul şi proprietarul. Eu sînt aici legea, ţi-o spun — şi legea şi profeţii. M-am angajat să iau un om şi pe servitorul său spre Arica şi înapoi şi să transport nişte animale. Nu m-am angajat niciodată să duc un nebun blestemat şi un tăietor de oase, un...

Ei bine, nu are importanţă cum i-a mai spus lui Montgomery. L-am văzut pe acesta din urmă făcînd un pas înainte, şi m-am aşezat între ei.

— E beat, am zis eu.

Căpitanul începu să urle nişte insulte şi mai grosolane decît cele de mai înainte.

— Tacă-ţi gura, i-am zis, întorcîndu-mă iute spre el, căci văzusem primejdia zugrăvită pe faţa albă a lui Montgomery.

Dar, cu asta, am atras potopul de înjurături asupra mea.

În orice caz, eram bucuros că reuşisem să evit pericolul unei încăierări, chiar cu preţul de a-mi, atrage duşmănia de beţiv a căpitanului. Deşi am frecventat socieiăţi destul de excentrice, nu cred să mai fi auzit vreodată un limbaj atît de murdar curgînd într-un torent continuu de pe buzele vreunui om. Unele insulte erau greu de suportat — deşi sînt un om răbdător din fire. Desigur însă că, atunci cînd i-am spus căpitanului să tacă din gură, uitasem că nu eram decît o epavă omenească, fără nici un fel de resurse băneşti, cu biletul de călătorie neplătit, şi depindeam întru totul de bunăvoinţa — sau de spiritul speculativ — al gazdelor mele. Căpitanul îmi reaminti toate acestea, şi chiar cu tărie. Dar, oricum, evitasem o bătaie.

IV. LA PARAPETUL GOELETEI

În seara aceea, după apusul soarelui, a fost zărit pămîntul şi goeleta s-a oprit, pregătindu-se de acostare. Montgomery mă anunţă că ajunsese la destinaţie. Pămîntul era prea departe pentru a distinge vreun amă-nunt; mi se părea doar un petec albastru închis ce se aşternea pe întinsul albastru-cenuşiu al mării. O dîră aproape verticală de fum se ridica de pe insulă drept spre cer.

Cînd apăruse pămîntul, căpitanul nu era pe punte. După ce îşi descărcase furia asupra mea, coborîse, îm- pleticindu-se şi se pare că adormise pe podeaua cabinei sale. Comanda fusese preluată efectiv de către secund. Acesta era individul slab şi taciturn pe care îl văzusem la cîrmă. Se părea că şi el era în duşmănie cu Montgomery. Nu acordă nici un fel de atenţie vreunuia dintre noi. Am luat masa de seară împreună eu el, într-o tăcere ursuză, după cîteva eforturi nereuşite, din partea mea, de a închega o conversaţie. M-a izbit, de asemenea, faptul că toţi ceilalţi oameni îl priveau pe tovarăşul meu cu animalele sale, într-un fel deosebit de duşmănos. Socoteam că Montgomery era foarte reticent în privinţa intenţiilor lui cu aceste creaturi, ca şi în privinţa destinaţiei lui şi, cu toate că simţeam o curiozitate crescîndă, n-am mai insistat.

Am rămas de vorbă pe partea dindărăt a punţii, pînă cînd cerul s-a acoperit de stele. În afară de rare zgomote ce veneau dinspre sala marinarilor, slab luminată, şi din cînd în cînd cîte o mişcare a animalelor, noaptea era foarte liniştită. Puma, privindu-ne cu

ochi strălucitori, şedea ghemuită, ca un balot negru, într-un colţ al cuştii. Cîinii păreau să fie adormiţi. Montgomery scoase nişte ţigări de foi.

Mi-a vorbit despre Londra pe tonul unor amintiri aproape dureroase, punîndu-mi tot felul de întrebări despre schimbările petrecute acolo. Vorbea ca un om care iubise viaţa Londrei şi fusese îndepărtat de ea brusc şi irevocabil. I-am povestit cît am putut mai bine de una, de alta în tot acest timp, ciudăţenia lui înce- pea să prindă contur în mintea mea. Îi cercetam faţa palidă, enigmatică, în licărirea slabă a lanternei de la habitaclu, din spatele meu. Apoi am început să privesc spre largul mării, unde se ascundea în întuneric insuliţa lui.

Mi se părea că acest om apăruse din Imensitate doar pentru a-mi salva viaţa. A doua zi, el urma să debarce şi să dispară iar din viaţa mea. Chiar dacă împrejurările ar fi fost obişnuite, lot m-ar fi pus puţin pe gînduri. Dar mă intriga în primul rînd ciudăţenia unui om in-struit care trăia într-o insuliţă necunoscută, şi, pe lîngă aceasta, natura extraordinară a bagajelor sale. Îmi repetam şi eu întrebarea căpitanului: „Ce voia să facă cu aceste animale? De ce, de asemenea, pretinsese că nu-i aparţineau, atunci cînd făcusem, la început, primele presupuneri în privinţa lor? Şi, apoi, servitorul său avea ceva straniu care mă impresionase profund. Aceste fapte aruncau o umbră de mister în jurul acestui om: Ele puneau stăpînire pe imaginaţia mea şi mă împiedicau să vorbesc.

Către miezul nopţii, discuţia noastră despre Londra se termină, şi am rămas unul lîngă altul, rezemaţi de parapet,

privind, visători, marea tăcută, luminată de stele, fiecare din noi urmărindu-şi propriile sale gîn-duri. Era o atmosferă potrivită pentru sentimentalism, şi eu am început să vorbesc despre recunoştinţa inea.

— Îmi dai voie să-ţi mulţumesc, am zis, după cîtva timp, pentru că mi-ai salvat viaţa.

— Întîmplarea, răspunse el; numai întîmplarea

— Prefer să aduc mulţumiri agentului ei concret.

— Nu mulţumi nimănui. Dumneata erai la ananghie, iar eu puteam să te ajut, ţi-am făcut injecţii şi te-am hrănit ca şi cum aş fi cules un specimen oarecare. Mă plictiseam şi voiam să fac ceva. Dacă în ziua aceea aş fi fost obosit, sau dacă nu mi-ar fi plăcut mutra dumitale, ei bine..., mă întreb unde ai fi fost dumneata acum.

Vorbele lui mi-au mai muiat puţin dispoziţia.

— În orice caz...

— E numai întîmplarea, ascultă ce-ţi spun eu, mă întrerupse el, la fel cum este totul în viaţa omului. Numai proştii nu-şi dau seama de asta. De ce sînt eu acum aici — un izgonit al civilizaţiei — în loc să fiu un om fericit, bucurîndu-mă de toate plăcerile Londrei? Pur şi simplu pentru că — acum unsprezece ani — mi-am pierdut capul, timp de zece minute, într-o noapte ceţoasă.

El se opri.

— Serios? zisei eu.

— Asta-i tot.

Am rămas din nou în tăcere. Apoi, deodată, el rîse.

— Este ceva în acest cer înstelat care te face să-ţi dezlegi limba. E o prostie din

partea mea şi totuşi parcă aş vrea să-ţi povestesc.

— Ori ce mi-ai spune, poţi să te bizui că voi păstra pentru mine... Daca despre asta-i vorba.

Era pe punctul să înceapă, dar apoi clătină din cap cu îndoială.

— Nu-mi spune, zisei eu. Mie îmi e tot una. La urma urmei, este mai bine să-ţi păstrezi secretul. Nu cîştigi nimic, decît că te uşurezi puţin, dacă îţi respect încrederea. Dacă nu... ei bine?

El mormăi ceva nelămurit. Simţeam că îl găsisem într-un moment nefavorabil, că îl prinsesem într-o dispoziţie de a se destăinui; şi, ca să spun drept, nu eram curios să aflu ce anume ar fi putut să gonească din Londra pe un tînăr student în medicină. Am şi eu imaginaţie. Am ridicat din umeri şi m-am întors. Pe balustrada de la pupa stătea aplecată o formă neagră şi tăcută, privind stelele. Era ciudatul servitor al lui Montgomery. Privi repede peste umăr, cînd m-am mişcat, şi apoi întoarse iar capul.

Vi se va părea poate un lucru neînsemnat, dar pen- tru mine a fost ca o lovitură neaşteptată. Singura lumină de lîngă noi era lanterna de la cîrmă. Faţa acestei creaturi se întoarse pentru o clipă dinspre întunericul de la pupa către această lumină şi am văzut că ochii care mă priveau străluceau cu o palidă lumină verde.

Pe atunei nu ştiam că o luminozitate, roşiatică cel puţin, nu este neobişnuită la ochii omeneşti. Lucrul acesta mi s-a părut cu totul neomenesc. Figura aceea neagră, cu ochii de foc, mi-a răscolit toate gîndurile şi sentimentele şi, pentru o clipă, spaimele uitate ale copilăriei mi-au revenit în minte. Apoi acest efect trecu, aşa cum venise. O

ciudată figură neagră de om, o figură fără nimic aparte, rezemată de balustradă, privind spre cerul înstelat — şi l-am auzit pe Montgomery adresîndu-mi-se:

— Mă gîndesc să coborîm, zise el; dacă socoteşti că am stat destul.

I-am răspuns ceva neclar. Am coborît şi, la uşa cabinei mele, mi-a urat noapte bună.

În noaptea aceea am avut nişte vise foarte neplăcute. Luna, în descreştere, a răsărit tîrziu. Lumina ei arunca o palidă rază albă şi fantomatică de-a curmezişul cabinei şi desena o formă sinistră pe peretele de lîngă pat.

Apoi cîinii se deşteptară şi începură să urle şi să latre, şi abia dacă am mai putut să adorm pînă cînd s-a luminat de ziuă.

V. OMUL CARE NU AVEA UNDE SĂ SE DUCĂ

Dis-de-dimineaţă — era a doua dimineaţă după ce îmi revenisem şi cred că a patra după ce fusesem pes-cuit — m-am trezit dintr-un puhoi de vise tumultuoase, cu tunuri şi mulţimi care urlau, şi am auzit nişte stri- găte răguşite deasupra mea. M-am frecat la ochi, ascul- tind aceste zgomote fără să înţeleg, pentru o clipă, unde mă aflam. Apoi a răsunat, deodată, un tropăit de picioare desculţe, urmat de zgomotul unor obiecte grele mişcate din loc, un scîrţîit puternic şi un zor-

năit de lanţuri. Am auzit clipocitul apei, în timp ce vasul era cîrmit într-o parte, şi un val spumos galben- verzui trecu peste ferestruica rotundă, lăsînd în urmă şiroaie de apă. M-am îmbrăcat în grabă şi am suit pe punte.

În timp ce urcam scara, am văzut proiectat pe cerul roşu — căci soarele tocmai răsărea — spatele larg şi părul roşcat al căpitanului, iar, pe deasupra umărului său, puma se răsucea legănîndu-se, atîrnată de un scri- pete prins de ghiul[1] catargului de artimon. Bietul animal părea teribil de înspăimîntat, şi se ghemuise în fundul micii sale cuşti.

— Peste bord cu ele! zbiera căpitanul. Peste bord cu ele! După toată porcăria asta, o să avem iar vasul curat.

Căpitanul stătea drept în drumul meu, aşa că am fost nevoit să-l ating pe umăr, ca să pot trece pe punte. Se întoarse tresărind şi clătinîndu-se, se dădu cu cîţiva paşi înapoi, ca să se uite la mine. Nu trebuia să ai un ochi prea expert pentru, a-ţi da seama că încă era beat.

— Hei! zise el prosteşte şi apoi ochii i se luminară: ei, dar este domnul... domnul...?

— Prendick, zisei eu.

— La dracu' cu Prendick! zise el. „Tacă-ţi Gura" — ăsta-i numele dumitale. Domnul Tacă-ţi Gura!

Nu merita să răspund acestui animal. Dar nici nu m-am aşteptat la cele ce au urmat. Întinse mîna spre locul de treccre, lîngă care Montgomery stătea de vorbă cu un om masiv, cu părul alb, îmbrăcat într-o

[1] ghiu — suport de lemn fixat pe catarg, care pivotează dintr-un bord în altul; pe el se prinde marginea de jos a velei. (n. t.)

flanelă albastră murdară, care, după cît se părea, tocmai se urcase pe bord.

— Pe acolo, blestematule domnu’ Tacă-ţi Gura. Pe acolo, mugi căpitanul.

Montgomery şi tovarăşul său se întoarseră, auzin- du-i vorbele.

— Ce vrei să spui? întrebai eu.

— Pe acolo, blestematule domn Tacă-ţi Gura — asta vreau să spun. Peste bord, domnule Tacă-ţi Gura — şi repede. Curăţim vasul, descotorosim tot vasul acesta binecuvîntat. Peste bord şi cu dumneata.

L-am privit, mut de uimire. Apoi m-am gîndit că era exact ceea ce doream. Faptul că pierdeam perspectiva unei călătorii, în calitate de singur pasager al acestui beţiv arţăgos, nu era de natură să mă întristeze. M-am întors spre Montgomery.

— Nu te putem lua cu noi, zise scurt tovarăşul lui Montgomery.

— Nu mă puteţi lua! repetai eu uluit. Avea figura cea mai categorică şi mai hotărîtă din cîte văzusem vreodată.

— Ascultă, începui eu, întorcîndu-mă spre căpitan.

— Peste bord, zise căpitanul. Vasul ăsta nu mai e pentru animale şi canibali; şi chiar mai rău decît animale. Peste bord cu dumneata... domnule Tacă-ţi Gura. Dacă ei nu te vor, ai să mergi în voia valurilor. Dar ai să pleci în orice caz, împreună cu prietenii dumitale. Am terminat cu blestemata asta de insulă pe vecie, amin! M-am săturat de ea.

— Dar, Montgomery, l-am implorat eu.

Îşi strîmbă buza de jos şi dădu din cap, neputincios, spre omul cu părul cărunt din spatele său, arătîndu-mi că nu poate face nimic pentru a mă ajuta.

— Imediat am să mă ocup şi de dumneata, zise căpitanul.

Şi a început o neobişnuită discuţie în trei. Mă rugam pe rînd de fiecare dintre cei trei oameni, mai întîi de omul cu părul cărunt, pentru a mă lăsa să debarc, apoi de

căpitanul beţiv, pentru a mă lăsa pe bord. Mi-am strigat rugăminţile chiar şi faţă de marinari. Montgomery nu spunea nici o vorbă; doar clătina din cap.

— Ai să mergi peste bord, ţi-o spun eu, era refrenul căpitanului... La dracu’ cu legea! Eu sînt rege aici!

În cele din urmă, trebuie să mărturisesc, glasul mi s-a frînt brusc, în mijlocul unor ameninţări violente.

Am simţit un val de neastîmpăr nervos şi m-am dus către pupa, privind abătut în gol.

În acest timp, marinarii progresau rapid cu descărcarea lăzilor şi cuştilor cu animale. O şalupă mare, cu două pînze, trăsese lîngă goeletă, şi primea ciudatele mărfuri. Nu-i puteam vedea pe insularii care primeau lăzile, deoarece corpul şalupei îmi era ascuns de flancul goeletei.

Montgomery şi tovarăşul său nu-mi acordau nici cea mai mică atenţie, preocupaţi să ajute şi să-i dirijeze pe cei patru sau cinci marinari care descărcau mărfu-rile. Căpitanul se amesteca şi el, fără să le dea, însă, prea mult ajutor. Oscilam între deznădejde şi furie. O dată sau de două ori, în timp ce stăteam acolo, aş-teptînd ceea ce urma să se întîmple, n-am putut rezista impulsului de a izbucni în rîs, gîndindu-ină la neferi- cita încurcătură în care mă aflam. Mă simţeam cu atît mai nenorocit cu cît nu mîncasem nimic în dimineaţa aceea. Foamea şi lipsa unor anumite globule de sînge răpesc toată vigoarea omului. Îmi dădeam destul de bine seama că nu aveam puterea nici să rezist celor ce avea de gînd căpitanul să facă pentru a mă expulza, nici să mă impun în faţa lui Montgomery şi tovarăşu- lui său. Aşa că îmi aşteptam resemnat soarta şi descărcarea mărfurilor lui Montgomery în şalupă continuă ca şi cum eu nici n-aş fi existat.

Îndată ce munca se termină, urmă o scurtă luptă; am fost tîrît, fără să pot opune decît o slabă rezis- tenţă, pînă la locul de trecere. Abia atunci am observat cît de ciudate erau feţele brune ale oamenilor care şedeau cu Montgomery în şalupă. Dar şalupa era acum complet încărcată şi fu

împinsă repede în larg. Un gol tot mai larg de apă verde se deschidea sub mine, şi m-am tras cu toată puterea înapoi pentru a evita să cad cu capul în jos.

Oamenii din şalupă strigară ceva în bătaie de joc, şi l-am auzit pe Montgomery înjurîndu-i. Apoi căpitanul, cu secundul şi încă un marinar care îl ajutau, mă duseră îndărăt spre pupa. Bărcuţa de pe ***Lady Vain***

fusese legată la remorcă; era pe jumătate plină cu apă, nu avea nici vîsle, şi nici un fel de alimente. Am refuzat să mă îmbarc pe ea şi m-am aruncat, cît eram de lung, pe punte. Pînă la urmă, mă coborîră cu o frînghie — căci nu exista scară la pupa — şi apoi tăiară remorca, lăsîndu-mă în voia valurilor.

Pluteam încet, îndepărtîndu-mă de goeletă. Cu un fel de stupoare, priveam cum marinarii manevrau pînzele şi încet, dar sigur, vasul se întoarse în direcţia vîntului. Pînzele fîlfîiră şi apoi se umflară în bătaia vîntului. Vedeam cum flancul vasului, bătut de ape, se înclina spre mine. Apoi se îndepărtă din cîmpul meu vizual.

Nu mi-am mai întors capul, ca să-l urmăresc. La început abia puteam să cred cele ce mi se întîmplaseră. M-am ghemuit în fundul bărcii, zăpăcit, privind fix înainte, la marea pustie şi liniştită. Apoi, mi-am dat seama că mă aflam din nou în acest mic infern, care acum era şi pe jumătate scufundat. Privind înapoi, pe deasupra copastiei[1] am văzut goeleta depărtîndu-se. Rezemat de balustrada de la pupa, căpitanul cu părul roşu rîdea de mine; întorcîndu-mi privirea spre insulă, am văzut şalupa micşorîndu-se pe măsură ce se apropia de ţărm.

Brusc, mi-a apărut limpede toată cruzimea acestei abandonări. Nu aveam nici un mijloc să ajung la ţărm, dacă nu aveam cumva norocul să fiu împins de valuri într-acolo. După cum vă amintiţi, eram încă slăbit de zilele petrecute în barcă; eram flămînd şi fără vlagă, căci altfel aş fi avut mai mult curaj. Dar aşa, m-am pornit deodată să suspin şi să plîng, aşa cum nu mai făcusem

---

[1] Copastie — marginea de sus a bărcii. (n. t.)

de cînd eram copil mic. Lacrimile îmi şiroiau pe obraji. Într-o izbucnire de deznădejde am început să izbesc cu pumnii în apa din fundul bărcii şi cu picioarele loveam cu furie în marginea bărcii. Mă rugam cu glas tare lui Dumnezeu să mă lase să mor.

VI. LUNTRAŞII CEI POCIŢI

Dar locuitorii insulei, văzînd că eram într-adevăr în voia valurilor, s-au îndurat de mine. Pluteam încet spre est, apropiindu-mă pieziş de insulă, cînd deodată am văzut, cu imensă uşurare, că şalupa cîrmeşte, întorcîndu-se spre mine. Era foarte încărcată, şi pe mă-sură ce se apropia puteam să-l disting pe tovarăşul lui Montgomery, cu părul alb şi umerii laţi, stînd înghe- suit în partea din spate, printre cîini şi lăzi. Privea ţintă la mine, fără să facă vreo mişcare sau să vor-bească. Pocitania cu faţa neagră, aşezat în faţă, lîngă puma, mă privea la fel de fix. Pe lîngă aceştia, mai erau încă trei oameni, nişte indivizi ciudaţi, cu aspect de brute, pe care cîinii îi lătrau cu furie. Montgomery, care şedea la cîrmă, aduse şalupa lîngă mine, şi ridi- cîndu-se, apucă şi legă frînghia de cîrmă pentru a mă remorca — căci pe bord nu mai era loc.

Între timp, îmi revenisem din nebunia care mă cuprinsese şi am răspuns cu destul curaj la chemarea pe care mi-o adresase pe cînd se apropia. I-am spus că luntrea era aproape plină cu apă, şi el îmi dădu o găleată. Cînd funia se întinse între cele două bărci, m-am trezit aruncat pe spate. Cîtăva vreme, apoi, am fost ocupat să scot apa din barcă.

Abia după ce am golit barca — eftei apa intrase pe deasupra, fundul bărcii era în perfectă stare — am avut răgazul să privesc din nou oamenii din şalupă.

Omul cu părul alb tot mă mai privea cu atenţie, dar, după cum mi se părea acum, cu

o expresie de oarecare nedumerire. Cînd privirile noastre se întîlniră, lăsă ochii în jos spre cîinele care era aşezat între picioarele sale. Era un bărbat zdravăn, după cum am mai spus, cu o frunte frumoasă şi trăsături cam mari; dar ochii aveau, deasupra pleoapelor, acea zbîrcire a pielii, care adesea vine o dată cu înaintarea vîrstei, iar colţurile gurii sale mari, lăsate în jos, îi dădeau o expresie de hotărîre bătăioasă. Vorbea cu Montgomery, dar vocea îi era prea joasă pentru ca să-l pot auzi. De la el, pri-virea mi-a alunecat la ceilalţi trei oameni, creîndu-mi impresia unui echipaj prea puţin obişnuit. Nu le ve-deam decît feţele şi era ceva în aceste feţe — nu-mi dau seama ce — care îmi producea o repulsie ciudată. I-am privit cu atenţie, şi impresia nu mi s-a risipit, deşi nu reuşeam să descopăr ce anume o provoca. Păreau să fie oameni bruneţi, dar mîinile şi picioarele, pînă la degete şi la labele picioarelor, le erau înfăşu- rate în mod ciudat într-un fel de pînză subţire, alb-murdară. Nu mai văzusem niciodată oameni atît de înfăşaţi, în afară de unele femei din Orient. Purtau şi turbane, şi de sub ele îşi întorceau figurile drăceşti spre mine, figuri cu maxilarul de jos ieşit în afară şi cu ochi strălucitori. Aveau părul negru şi lins, aproape ca părul de cal şi păreau, aşa cum şedeau jos, să depăşească în statură toate rasele de oameni din cîte văzusem. Omul cu părul alb, care avea cel puţin şase picioare înălţime, era cu un cap mai mic decît oricare dintre cei trei. Mai tîrziu, am constatat că nu erau în realitate mai înalţi decît mine, dar trupurile lor erau anormal de lungi, iar coapsele erau scurte şi ciudat de încovoiate. În orice caz, formau un grup

extrem de respingător şi, pe deasupra lor, sub vela din faţă, am zărit obrazul negru al omului ai cărui ochi luminau prin întuneric.

În timp ce priveam la ei, mi-au întîlnit privirea şi, unul după altul, întoarseră capul, conţinuînd însă să mă privească pe furiş. M-am gîndit că poate îi plictiseam, şi mi-am fixat atenţia asupra insulei de care ne apropiam.

Era joasă şi acoperită cu o vegetaţie bogată, mai ales cu un fel de palmieri pe care nu-i cunoşteam. Dintr-un loc, se ridica la o înălţime imensă un fir subţire de abur, care apoi se zdrenţuia ca un pămătuf de pene. Ajunsesem în interiorul unui golf larg, mărginit de fiecare parte cu cîte un promontoriu scund. Plaja era acoperită cu un nisip cenuşiu-şters, şi se ridica abrupt către o faleză, cam la şaizeci sau şaptezeci de picioare

deasupra nivelului mării, acoperită în mod neregulat cu arbori şi tufişuri. La jumătatea distanţei, în sus, era un loc pătrat, îngrădit cu pietre de diferite culori şi mai tîrziu am văzut că zidul era construit în parte din coral şi în parte din lavă poroasă. Două acoperişuri de paie se înălţau din interiorul acestui loc îngrădit.

Pe ţărm ne aştepta un om. Pe cînd eram încă departe, în larg, mi s-a părut că mai văd vreo cîteva creaturi groteşti, fugind în tufişurile de pe malul rîpos, dar cînd ne-am apropiat nu se mai vedea nici urmă de aşa ceva. Omul de pe ţărm era de statură mijlocie, cu o faţă întunecată, de tip negroid. Avea o gură mare, aproape fără buze, braţe extraordinar de subţiri, labe lungi şi înguste şi picioare arcuite, şi stătea cu capul său mare întins înainte, privind la noi. Era îmbrăcat ca Montgomery şi tovarăşul său cu părul alb, în bluză şi pantaloni de serj albastru.

Cînd ne-am apropiat mai mult, acest individ începu să alerge încoace şi încolo pe ţărm, făcînd cele mai caraghioase mişcări. La un ordin al lui Montgomery, cei patru oameni din şalupă se ridicară şi cu gesturi ciudate şi stîngace strînseră pînzele. Montgomery cîrmi şi intră într-un bazin mic şi îngust, săpat în ţărm. Omul de pe ţărm veni în grabă spre noi. Bazinul, cum l-am numit, nu era de fapt decît un şanţ, destul de lung pentru a adăposti şalupa în acest moment al fluxului..

Am auzit cum fundul bărcii scîrţîia pe nisip, am împins luntrea cu găleata, ferind-o să intre în cîrma şalupei şi, desfăcînd frîngliia, am acostat. Cei trei oameni înfăşaţi, se dădură jos pe nisip şi se apucară, cu mişcările cele mai stîngace,

să descarce mărfurile, ajutaţi de omul de pe ţărm. M-au izbit în special mişcările ciudate ale picioarelor celor trei marinari înfă- şaţi şi bandajaţi — nu că ar fi fost ţepene, ci doar răsucite într-un fel curios, aproape ca şi cum ar fi fost pţise greşit în încheieturi. Cîinii tot mai mîrîiau şi se smuceau din lanţuri spre aceşti oameni, în timp ce omul cu părul, alb cobora pe ţărm împreună cu ei.

Cei trei oameni masivi discutau unul cu altul cu glasuri ciudat de guturale, iar cel care ne aşteptase pe ţărm începu să vorbească cu ei, cu aprindere — o limbă străină, după cît se părea — în timp ce puneau mîna pe nişte baloturi îngrămădite la pupa. Mai auzisem cîndva un asemenea glas, dar nu puteam să-mi dau seama cînd. Omul cu părul alb ţinea în loc şase cîini care lătrau, şi în hărmălaia pe care o făceau striga nişte ordine. Montgomery, după ce scoase cîrma şalupei, coborî şi el, şi se puseră cu toţii pe lucru pentru descărcare. Eu eram prea slăbit, pentru ca să-mi ofer ajutorul şi din cauza foamei, şi din cauza soarelui care bătea drept pe capul meu descoperit.

De odată, omul cu părul alb păru să-şi aducă aminte de mine, şi se apropie.

— Arăţi, zise el, ca şi cum nu ai fi mîncat nimic de azi dimineaţă.

Ochii săi mici erau de un negru strălucitor, sub sprîncenele groase.

— Trebuie să-mi cer scuze pentru asta. Acum eşti oaspetele nostru, trebuie să facem să te simţi bine — deşi nu ai fost invitat, după cum ştii.

Mă privi pătrunzător, drept în ochi.

— Montgomery spune că dumneata eşti un om instruit, domnule Prendick — spune că te ocupi oarecum cu ştiinţa. Pot să te întreb ce anume ai studiat?

I-am spus că mi-am petrecut cîţiva ani la Colegiul Regal de Ştiinţe, şi că am făcut sub conducerea lui Huxley unele studii de biologie. Auzind aceasta, ridică uşor din sprîncene.

— Asta schimbă puţin situaţia, domnule Prendick, zise el, cu ceva mai mult respect în glas. Vezi că şi noi sîntem biologi.

Aceasta este o staţiune biologică — într-un anume fel. Ochii săi se opriră asupra oamenilor în alb, care trăgeau din greu cuşca pumei, pusă pe tăvălugi, spre curtea îngrădită. Eu şi Montgomery, cel puţin, adăugă el.

Apoi zise:

— Nu pot şti cînd vei putea să pleci de aici. Ne

aflăm în afara tuturor căilor maritime. Nu vedem un vas decît cam o dată la douăsprezece luni.

Mă părăsi brusc şi urcă coasta, trecînd pe lîngă gru-pul de oameni şi intră, cred, în curtea îngrădită. Cei- lalţi doi oameni erau cu Montgomery şi îngrămădeau pachetele mai mici pe un cărucior. Lama se afla încă în şalupă, împreună cu cuştile de iepuri; de o bancă erau încă legaţi nişte cîini. Grămada fiind completată, toţi cei trei oameni puseră mîna pe cărucior şi începură să împingă greutatea de vreo tonă, mergînd în urma pumei. Îndată după aceea Montgomery îi lăsă pe cei-lalţi şi, întorcîndu-se la mine, îmi întinse mîna.

— În ceea ce mă priveşte, zise el, mă bucur. Căpitanul acela era o bestie. Ţi-ar fi făcut numai zile fripte.

— Dumneata, zisei eu, m-ai salvat din nou.

— Rămîne de văzut. Vei vedea că insula aceasta este un fel de infern, te asigur. În locul dumitale, aş avea mare grijă de tot ce fac. ***El*** ... Ezită şi păru că-şi opreşte vorbele care îi stăteau pe buze. Vrei să-mi dai o mînă de ajutor? zise ei.

Am trecut prin apă, ajutîndu-l să dea jos de pe şalupă una dintre cuşti. De îndată ce o dădu jos, el deschise uşiţa şi, aplecînd cuşca într-o parte, răsturnă conţinutul ei viu pe pămînt. Iepurii căzură claie peste grămadă. Începu să bată din palme şi iepurii, vreo cincisprezece sau douăzeci la număr, o luară la goană, ţopăind pe coasta malului, drept în sus.

— Creşteţi şi vă înmulţiţi, prieteni, zise Montgo-mery. Umpleţi din nou insula. Pînă acum ne-a cam lipsit carnea pe aici.

În timp ce îi priveam dispărînd, omul cu părul alb se întoarse cu o sticlă de rachiu şi cîţiva biscuiţi.

— Iată ceva cu care să-ţi petreci vremea, Prendick, zise el pe un ton mult mai familiar decît înainte.

Fără multă ceremonie, m-am pus de îndată pe mîn- cat biscuiţi, în timp ce omul cu părul alb îl ajuta pe Montgomery să mai dea drumul încă la vreo douăzeci de iepuri. Totuşi, trei cuşti mari fură duse spre casă, împreună cu puma. De rachiu nu m-am atins, pentru că de cînd mă ştiu m-am abţinut de la băutură.

VII. UŞA ÎNCUIATĂ

Cititorul va înţelege, poate, că la început totul era atît de straniu în jurul meu, şi situaţia mea era rezul- tatul unor aventuri atît de neprevăzute, încît nu puteam să-mi dau seama de ciudăţenia relativă a tot ceea ce mă înconjura. Urcînd malul, în urma lamei, am fost ajuns din urmă de Montgomery, care mă rugă să nu intru în curtea închisă cu ziduri de piatră. Am observat atunci că puma, în cuşca ei, ea şi grămada de bagaje, fuseseră puse în faţa intrării în acest pătrat închis.

M-am întors şi am văzut că şalupa fusese descărcată, scoasă din bazin şi trasă pe plajă, iar omul cu părul alb se îndrepta spre noi. Se adresă lui Montgomery:

— Şi aciun vine problema acestui oaspete neinvitat. Ce vom face cu el?

— Are cunoştinţe ştiinţifice, zise Montgomery.

— Sînt nerăbdător să mă apuc iar de treabă — cu aceste noi materiale, zise omul cu părul cărunt, arătînd cu capul spre locul împrejmuit. Ochii îi străluceau.

— Văd bine că eşti nerăbdător, zise Montgomery, pe un ton nu prea cordial.

— Nu-l putem trimite acolo, şi nu ne putem pierde vremea construindu-i o nouă baracă. Şi, desigur, nu putem nici să-l punem la curent de pe acum.

— Sînt în mîinile dumneavoastră, le zisei eu. Nu aveam idee ce voiau să înţeleagă prin ,,acolo[u].

— Şi eu mă gîndeam la aceasta, răspunse Montgomery. Este camera mea cu uşa dinafară...

— E foarte bine, zise prompt bătrînul, privind spre Montgomery, şi toţi trei ne-am îndreptat spre locul îngrădit.

— Îmi pare rău că trebuie să fac o taină din asta, domnule Prendick — dar trebuie să ţii seama că ai venit nepoftit. Mica noastră aşezare de aici conţine cîteva secrete, este, de fapt, un fel de cameră a lui Barbă Albastră. Însă nu este nimic prea înspăimîntă- tor — pentru un om raţional. Dar pentru moment — cum încă nu te cunoaştem...

— Desigur, zisei eu, ar trebui să fiu prost pentru ca să mă supăr pentru lipsa de încredere.

Îşi strîmbă gura lui mare într-un uşor zîmbet — era unul din acei oameni posaci eare zîmbesc cu colţurile gurii lăsate în jos — şi se înclină în semn că apreciază amabilitatea mea. Am trecut pe lîngă intrarea princi-pală, o poartă grea de lemn bătută cu fiare şi încuiată. În faţa ei era îngrămădită încărcătura de pe şalupă; în colţ am dat peste o mică uşă pe care nu o observa-sem mai înainte. Omul cu părul cărunt scoase o legă-tură de chei din buzunarul hainei sale albastre şi soioase, deschise uşa şi intră. Cheile sale şi felul minuţios în care încuia uşile, chiar cînd se aflau sub ochii săi, m-au izbit în mod deosebit.

L-am urmat şi am nimerit într-o încăpere mică, mobilată simplu, dar destul de confortabil, şi cu uşa interioară, care era uşor întredeschisă, dînd într-o curte pietruită. Montgomery închise imediat această uşă. Un hamac era atîrnat de-a curmezişul colţului celui mai întunecat al camerei, şi o mică fereastră fără geamuri,

apărată de o bară de fier, se deschidea spre mare.

Omul cu părul cărunt îmi spuse că aceasta urma să fie locuinţa mea. iar uşa dinspre curte, pe care ,,de teama accidentelor", spuse el, o va încuia pe partea cealaltă, limita accesul meu spre interior. Îmi atrase atenţia asupra unui şezlong confortabil, aşezat în faţa ferestrei şi asupra unui vraf de cărţi vechi, format, mai ales, după cum mi-am dat seama, din lucrări de chirurgie şi din ediţii ale clasicilor greci şi latini — limbi pe care nu le pot citi cu uşurinţă — pe un raft de lîngă hamac. Ieşi din cameră prin uşa ce dădea în afară, ca şi cum ar fi vrut să evite, de a deschide din nou uşa dinspre interior.

— De obicei mîncăm aici, zise Montgomery, şi apoi, ca şi cum ar fi avut o îndoială, ieşi după celălalt.

,,Moreau" auzii eu strigînd, şi, pentru moment, n-am acordat nici o atenţie faptului. Apoi, în timp ce mă uitam prin cărţile de pe raft, mi-a venit în minte: unde mai auzisem eu numele de Moreau?

M-am aşezat în faţa ferestrei, am scos biscuiţii care îmi mai rămăseseră, şi am mîncat cu poftă.

„Moreau?"

Frin fereastră se zărea, trăgînd o ladă de-a lungul ţărmului, unul din acei oameni neobişnuiţi, înfăşuraţi în alb. Apoi dispăru din dreptul ferestrei. După aceea se auzi o cheie, intrînd şi răsucindu-se în broasca uşii din spatele meu. După cîtva timp se auzi, prin uşa închisă, zgomotul cîinilor care fuseseră aduşi de pe ţărm. Nu lătrau, ci gîfîiau şi mîrîiau într-un mod curios. Puteam auzi tropăitul rapid al labelor lor şi vocea lui Montgomery care căuta să-i liniştească.

Eram foarte impresionat de stricteţea cu care aceşti doi oameni păstrau secretul curţii închise şi cîtva timp nu m-am gîndit decît la asta şi la faptul că numele de Moreau îmi era neobişnuit de familiar. Dar memoria omenească este atît de ciudată, încît atunci nu-mi puteam aminti în ce împrejurări cunoscusem acest nume. De aici, gîndurile mi s-au îndreptat spre ciudăţenia, cu neputinţă de definit, a omului diform înfăşat în alb, pe care îl văzusem pe plajă. Nu mai întîlnisem nici-odată un astfel de mers, astfel de gesturi neobişnuite, ca acelea pe care le avea acest om, pe cînd trăgea lada. Mi-am amintit că niciunul dintre aceşti oameni nu vorbise cu mine, deşi pe mulţi dintre ei îi văzusem privin- du-mă din cînd în cînd într-un fel anume, pe furiş, cu totul diferit de privirea deschisă a sălbatecului obiş- nuit. Mă întrebam ce limbă or fi vorbind. Îmi făcuseră impresia că ar fi deosebit de taciturni, iar cînd vorbeau, aveau glasuri foarte nefireşti. Ce-o fi cu ei? Apoi, mi-am adus aminte de ochii bizarului servitor al lui Montgomery.

Tocmai pe cînd mă gîndcam la el, intră în odaie. Acum era îmbrăcat în alb şi ducea, pe o tăviţă, cafea şi nişte legume fierte. Cu greu mi-am putut stăpîni un fior de repulsie cînd se apropie, înclinîndu-se cu ama-bilitate, şi aşeză tava pe masă în faţa mea.

Şi, atunci, uimirea m-a paralizat! Sub şuviţele de păr negru i se vedea urechea! Mi-a apărut în faţă, dintr-o dată, aproape de ochi. Omul avea urechi ascuţite, acoperite cu un puf brun şi fin!

— Masa dumneavoastră, domnu’, zise el.

Îi priveam ţintă faţa, fără să încerc să-i răspund. Se întoarse şi se îndreptă spre

uşă, privindu-mă într-un mod ciudat, pe deasupra umărului.

L-am urmărit cu privirea şi, în acest timp, prin vreun mecanism cerebral inconştient, mi-a venit în minte un început de frază: Moreau... şi mai ce? Moreau şi...?”

Ah! memoria mi-a alergat cu zece ani înapoi. „Moreau şi ororile sale”. Fraza mi-a plutit o clipă în minte — şi apoi am revăzut-o, cu litere roşii, pe o mică broşură galbenă care, citind-o, te făcea să te înfiori. Apoi mi-am amintit desluşit şi restul. Broşura aceea, de mult uitată, mi-a revenit în minte cu o limpezime surprinzătoare. Pe atunci eram doar un băieţandru şi Moreau avea, cred, cam cincizeci de ani; era un fiziolog celebru, de prima clasă, bine cunoscut în cercurile ştiinţi-fice pentru imaginaţia sa extraordinară şi brutala sa sinceritate în discuţie. Acesta era oare acelaşi Moreau? Publicase cîteva date extrem de surprinzătoare în legătură cu transfuzia de sînge şi, în plus, era cunoscut pentru valoroasele lui contribuţii în privinţa culturilor de microbi. Apoi, dintr-o dată, cariera lui luă sfîrşit. A fost silit să părăsească Anglia. Un ziarist obţinuse acces în laboratorul lui, în calitate de asistent laborant, cu intenţia deliberată de a face dezvăluiri senza- ţionale; şi, cu ajutorul unui accident neplăcut — dacă a fost cumva accident — broşura sa dezgustătoare deveni notorie. În ziua apariţiei ei, un cîine nenorocit, jupuit şi schilodit în fel şi chip, scăpă din casa lui Moreau.

Era în plin sezan mort, şi un editor cunoscut, văr cu improvizatul asistent de laborator, făcu apel la con-ştiinţa naţiunii. Nu era prima dată cînd această conştiinţă se întorcea împotriva metodelor de

cercetare ştiinţifică. Doctorul fu pur şi simplu gonit din ţară. Poate că merita într-adevăr să fie izgonit, dar eu tot mai cred că sprijinul îndoielnic al colegilor săi, ca şi abandonarea lui de către societatea oamenilor de şti-inţă, a fost ceva ruşinos. Şi, totuşi, unele din experienţele sale, după spusele ziaristului, erau nişte cru-zimi inutile. Poate că ar fi putut să obţină pace cu societatea, dacă şi-ar fi abandonat cercetările, dar se pare că le-a preferat pe acestea din urmă, aşa cum ar fi făcut cei înai mulţi din cei care au căzut o dată sub farmecul atotputernic al cercetărilor. Era necăsătorit, şi nu era obligat să ţină seama de nimic altceva decît de interesul său personal...

Eram convins că era unul şi acelaşi Moreau. Toate se potriveau. Începeam să înţeleg cărui scop îi erau destinate puma şi celelalte animale, care fuseseră aduse acum, împreună cu restul bagajelor, în locul îngrădit din dosul casei; şi un curios miros vag, respiraţia a ceva familiar, un miros care pînă acum rămăsese în fundul conştiinţei mele, îmi reveni, deodată, cu putere, în minte. Era mirosul de antiseptic, întîlnit în sălile de operaţii. Am auzit puma mugind în dosul zidului şi unul dintre cîini schelălăi ca şi cum ar fi fost lovit.

Şi, totuşi, şi mai ales pentru un om de ştiinţă, vivi- secţia nu era ceva atît de oribil încît să justifice acest secret. Şi, printr-un salt ciudat al gîndurilor, îmi reve-niră iar în faţă, cu multă claritate, urechile ascuţite şi ochii luminoşi ai servitorului lui Montgomery. Am privit înaintea mea pe întinsul mării verzi, care spu-mega sub briza răcoroasă, şi am lăsat frîu liber gîn- durilor şi straniilor amintiri din ultimele cîteva zile.

Ce ar fi putut să fie toate acestea? Un loc îngrădit şi încuiat, pe o insulă pustie, un cunoscut vivisecţio- nist, şi aceşti oameni schilodiţi şi diformi?

VIII. STRIGĂTELE PUMEI

Pe la ora unu, Montgomery îmi întrerupse urzeala de gînduri tainice şi bănuieli; era urmat de grotescul său servitor care ducea o tavă pe care erau pîine, nişte legume şi alte merinde, o sticlă de whisky, o cană cu apă, trei pahare şi trei cuţite. M-am uitat bănuitor la această creatură stranie şi l-am surprins observîndu-mă cu ochii săi plini de neastîmpăr. Montgomery spuse că va prinzi cu mine, dar că Moreau era prea preocupat cu lucrul pentru a putea veni şi el.

— Moreau! zisei eu, cunosc acest nume.

— La dracu! zise el. Ce dobitoc am lost să-l pronunţ în faţa dumitale. Trebuia să mă fi gîndit. În orice caz, asta îţi va da o idee despre... misterele noastre. Whisky?

— Nu, mulţumesc, sînt un abstinent.

— Aş vrea să fi fost şi eu. Dar nu mai este de nici un folos să pui lacăt la grajd după ce s-au furat caii. Această băutură diabolică m-a adus pe mine aici. Asta, şi o noapte cu ceaţă. M-am socotit norocos cînd Moreau s-a oferit să mă scape. Este ciudat...

— Montgomery, zisei deodată, cînd uşa dinspre afară se închise, de ce are omul dumitale urechile ascuţite?

— Ei, fir-ar...! zise el, cu gura plină de mîncare. Mă privi ţintă o clipă şi apoi repetă: urechile as- cuţite?

— Au vîrfurile ascuţite, zisei pe cît puteam mai clar, dar cu un nod în gît, şi pe margini au un puf negru.

Îşi turnă whisky şi apă, cu o mare încetineală.

— Am avut impresia... că părul îi acoperea urechile. Le-am văzut cînd s-a aplecat lîngă mine ca să pună pe masă cafeaua pe care mi-ai trimis-o dumneata. Şi, apoi, ochii săi strălucesc în întuneric!

Între timp, Montgomery îşi revenise din surpriza produsă de întrebarea mea.

— Totdeauna m-am gîndit, zise el, căutîndu-şi cuvintele cu oarecare accentuare a sîsîitului său, că trebuie să fie ceva cu urechile lui. După felul cum şi le acoperea... Cum sînt?

Eram convins, din toată comportarea iui, că ignoranţa îi era prefăcută. Totuşi, îmi venea greu să-i spun că minte.

— Ascuţite, zisei eu, cam mici şi acoperite cu peri — foarte vizibil acoperite cu peri. Şi, în general, omul acesta este una dintre fiinţele cele mai stranii pe care le-am văzut, vreodată.

Un strigăt ascuţit şi răguşit, de animal rănit, izbucni din curtea îngrădită din spatele nostru. Profunzimea şi forţa lui dovedeau a fi scos de puma. L-am văzut pe Montgomery tresărind.

— Adevărat? zise el.

— Unde l-ai găsit pe acest om?

— Aă... la San Francisco... Este o brută pocită, e adevărat. Pe jumătate idiot, ştii. Nu-mi aduc aminte de unde venea. Dar m-am obişnuit cu el. Şi el cu mine. Ce părere ai despre el?

— Are ceva nefiresc zisei eu. Este ceva la el... Să nu crezi că mă las în voia închipuirilor, dar cînd se apropie de mine, îmi dă o mică senzaţie neplăcută, o crispare a muşchilor, un fel de atingere... diabolică.

Montgomery se oprise din mîncat în timp ce spuneam toate acestea.

— Curios, zise el. ***Eu*** nu-mi dau seama de asta.

Îşi reluă masa.

— Nu aveam nici cea mai mică idee de toate acestea, zise el, mestecînd. Echipajul de pe goeletă... trebuie că simţea la fel... Tăbărau cu toţii pe bietul nenorocit... Nu l-ai văzut pe căpitan?

Deodată, puma urlă din nou, de data aceasta cu şi mai multă durere. Montgomery mormăi o înjurătură. M-am gîndit să încep o discuţie despre oamenii de pe plajă. Atunci sărmanul animal dinăuntrul curţii scoase o nouă serie de strigăte scurte şi ascuţite.

— Oamenii aceia de pe plajă, zisei eu, ce fel de rasă sînt?

— Voinici băieţi, nu? zise el cu gîndul aiurea, în- cruntîndu-şi sprîncenele, cînd animalul scoase încă un ţipăt ascuţit. N-am mai spus nimic. Se mai auzi încă un strigăt, şi mai puternic decît primul. El se uită la mine cu ochii săi cenuşii, trişti, şi apoi îşi mai turnă whisky. Încercă să mă atragă într-o discuţie despre alcool, pretinzînd că datorită lui mi-a salvat viaţa. Pă- rea că vrea să accentueze faptul că lui îi datoram viaţa. I-am răspuns distrat. Îndată după aceea masa se ter-mină, monstrul diform cu urechile ascuţite strînse masa, şi Montgomery mă lăsă iar singur în cameră. Tot timpul fusese într-o stare de iritare, prost stăpînită, de cîte ori se auzeau

urletele pumei care era supusă vivisecţiei. Îmi vorbi despre ciudata lui nervozitate şi mă lăsă să o simt din plin.

Şi eu găseam că aceste strigăte erau deosebit de enervante; creşteau în profunzime şi în intensitate pe mă-sură ce după-amiaza înainta. La început erau doar penibile, dar izbucnirea lor constantă reuşi pînă la urmă să-mi zdruncine complet echilibrul. Am aruncat deoparte traducerea din Horaţiu pe care o citeam şi am început să-mi strîng pumnii, să-mi muşc buzele, să mă învîrtesc prin cameră.

Apoi, am fost nevoit să-mi astup urechile cu palmele.

Chemarea răscolitoare a urletelor puse stăpînire pe mine, deveni pînă la urmă o expresie atît de desăvîrşită a suferinţei, încît nu mai puteam s-o suport, închis în cameră. Am ieşit pe uşă în căldura moleşitoare a acelei după-amiezi tîrzii şi, trecînd pe lîngă intrarea principală — am observat că era iar încuiată — am dat colţul zidului.

Afară, strigătele răsunau şi mai puternic. Era ca şi cum toată durerea din lume şi-ar fi găsit glas. Şi, to- tuşi, dacă aş fi ştiut că în odaia alăturată exista această durere, dar mută, cred — m-am gîndit atunci — că aş fi putut s-o suport destul de bine. Numai atunci cînd suferinţa îşi găseşte glas şi ne răscoleşte nervii, numai atunci vine şi mila să ne tulbure. Şi, în ciuda soarelui strălucitor şi a evantaielor verzi ale copa-cilor, unduite de o uşoară briză marină, lumea mi se părea un haos plin de fantasme negre şi roşii, pînă cînd, îndepărtîndu-mă, n-am mai auzit ţipetele din dosul zidurilor pestriţe.

IX. FIINŢA DIN PĂDURE

Mergeam printre tufişurile care acopereau povîrnişul din dosul casei, fără să ţin seama încotro mă îndreptam. Am trecut prin umbra unui pîlc des de copaci cît trunchiurile drepte, şi astfel am ajuns repede la oarecare distantă, pe cealaltă parte a povîrnişului, coborînd către, un pîrîu ce trecea printr-o vale îngustă. M-am oprit, ascultînd. Distanta la care ajunsesem sau masele de desiş dintre noi înăbuşeau orice sunet care ar fi putut veni dinspre locul îngrădit. Văzduhul era liniştit. Atunci, cu un foşnet, apăru un iepure şi o luă la goană pe panta din faţa mea. Neştiind ce să fac, m-am aşezat jos, la marginea umbrei.

Locul era plăcut. Pîrîul era ascuns de vegetaţia luxuriantă de pe malurile lui, în afară de un loc, unde am putut zări sclipind un petec triunghiular de apă. Pe ma-lul celălalt se vedea, printr-o ceaţă albăstruie, o pînză de copaci şi de liane, şi, deasupra lor, albastrul lumi- nos al cerului. Ici şi colo, cîte o pată albă sau roşie indica inflorescenţa vreunei epifite tîrîtoare. Mi-am lă-sat ochii să rătăcească un timp asupra acestei privelişti, şi apoi am început să mă gîndesc din nou la particularităţile stranii ale omului lui Montgomery. Era, însă, prea cald pentru ca să mă pot gîndi pe îndelete, şi am căzut repede într-o stare de toropeală, pe jumătate moţăiala şi pe jumătate veghe.

După nu ştiu cîtă vreme, am fost trezit din această stare de un foşnet prin verdeaţa de pe celălalt mal al pîrîului. Pentru moment,

nu se putea vedea nimic, în afară de vîrfurile agitate ale ferigelor şi ale trestiilor. Apoi, deodată, pe malul apei apăru ceva — la început n-am fost în stare să desluşesc ce anume era. Îşi aplecă spre apă capul şi începu să bea. Abia atunci am văzut că era un om, mergînd în patru labe, ca un animal!

Era îmbrăcat într-o haină albăstruie şi avea faţa arămie şi părul negru. Se pare că această urîţenie grotescă era caracteristica invariabilă a insularilor. În timp ce bea, puteam auzi plescăitul apei pe buzele lui.

M-am aplecat în faţă, ca să-l văd mai bine, şi o bucată de lavă, desprinsă de mîna mea, se rostogoli în jos pe pantă, cu zgomot. Fiinţa privi cu teamă în sus, şi ochii lui îi întîlniră pe ai mei. Imediat se ridică şi, continuîud să mă privească, se şterse la gură, cu o mînă neîndemî- natică. Picioarele îi erau abia jumătate cît lungimea trupului. Astfel, am stat nedumeriţi, uitîndu-ne unul la celălalt, aproape un minut. Apoi, oprindu-se pentru ca să mai privească înapoi o dată sau de două ori, se furişă printre tufişurile din dreapta mea, şi am auzit doar foşnetul frunzişului, îndepărtîndu-se şi dispărînd. Fiinţa mă examinase de cîteva ori, cu o privire fixă. Am rămas, mult timp după ce dispăruse, cu ochii aţintiţi în direcţia în care plecase. Liniştea mea somnolentă dispăruse.

Un zgomot, în spatele meu, m-a făcut să tresar şi, întorcîndu-mă brusc, am văzut coada albă a unui iepure, ţopăind şi dispărînd în susul pantei. Am sărit în picioare.

Apariţia acestei creaturi groteşti şi pe jumătate animalice tulburase dintr-o dată liniştea acestei după- amieze. Am privit cam nervos în jurul meu, regretînd că nu eram

înarmat. Apoi m-am gîndit că omul pe care îl văzusem era îmbrăcat cu o haină albăstruie, nu era gol cum ar fi trebuit să fie un sălbatec, şi, din acest fapt, încercam să mă conving că era probabil o fire paşnică şi că ferocitatea sumbră a înfăţişării sale nu reprezenta adevărul.

Eram, totuşi, foarte tulburat de această apariţie. M-am îndreptat spre stînga, de-a lungul pantei, întorcîndu-mi mereu capul şi cercetînd în toate direcţiile, printre trunchiurile drepte ale copacilor. De ce ar merge un om în patru labe şi ar bea direct cu buzele? Am auzit din nou gemete de animal, şi gîndindu-mă că trebuie să fie puma, m-am întors şi am pornit în direcţia diametral opusă. Am ajuns iarăşi la pîrîu, peste care am trecut, conti- nuîndu-mi drumul în sus, prin tufişurile de pe malul celălalt.

Am privit cu uimire la o pată mare, de un roşu aprins, pe pămînt şi, apropiindu-mă. am văzut că este un fel de ciupercă ramificată şi încreţită, ca un lichen frunzos, dar topindu-se într-un fel de substanţă cleioasă, cînd o atingeai. Şi, apoi, în umbra unor ferigi luxuriante, am dat peste ceva neplăcut, cadavrul unui iepure, acoperit de muşte lucioase, dar cald încă şi cu gîtul răsucit. M-am oprit înspăimîntat la vederea sîngelui scurs. Iată, deci, măcar unul din vizitatorii insulei era lichidat!

Nu se vedea nici o urmă de violenţă primprejur. Pă-rea să fi fost prins pe neaşteptate, şi ucis. Şi, în timp ce priveam la micul cadavru cu blană, mă întrebam cum fusese oare săvîrşit acest lucru. Spaima nelămurită, care mi se ivise în minte cînd văzusem faţa inumană a omului de la pîrîu, devenise acum mai precisă. Începeam să-

mi dau seama de temeritatea expediţiei mele printre aceşti oameni necunoscuţi. În imaginaţia mea, desişul din jur începu să se transforme. Fiecare umbră devenea ceva mai mult decît o umbră, devenea o cursă, fiecare foşnet devenea o primejdie. Fiinţe invizibile păreau să mă spioneze.

M-am hotărît să mă înapoiez la locul împrejmuit de pe ţărm. M-am întors imediat, repezindu-mă furios — poate chiar nebuneşte — printre tufişuri, nerăbdător să mă aflu iar la loc deschis.

M-am oprit la timp, ca să nu dau buzna într-un fel de luminiş în pădure, făcut de căderea unui copac; vlăstare noi începuseră să crească, pentru a umple locul lăsat gol, şi mai departe se ridicau din nou şirurile de trunchiuri dese şi de liane încolăcite, şi mulţimea de ciuperci şi de flori. În faţa mea, ghemuiţi pe rămăşiţele acoperite de ciuperci ale unui uriaş trunchi de copac prăbuşit, şi încă neştiutoare de prezenţa mea, se aflau trei groteşti figuri umane. Una era precis femeie. Cei-lalţi doi erau bărbaţi. Erau goi, în afară de nişte zdrenţe de pînză roşie în jurul mijlocului, şi pielea lor era de un roz întunecat şi murdar, aşa cum nu mai văzusem vreodată la alţi sălbatici. Aveau feţe grase, mari şi fără bărbie, frunţi teşite, şi un păr rar şi zburlit pe cap. Nu mai văzusem niciodată creaturi cu un aspect atît de bestial.

Stăteau de vorbă, sau cel puţin unul dintre bărbaţi le vorbea celorlalţi şi toţi trei erau prea atenţi ca să bage în seamă foşnetul apropierii mele. Îşi legănau capetele şi umerii dintr-o parte într-alta. Cuvintele celui care vorbea ajungeau pînă la mine nedesluşit şi tărăgănat, dar deşi le puteam auzi bine, nu puteam să le prind

sensul. Mi se părea că recită un fel de bolboroseală complicată. Apoi pronunţarea lui deveni mai ascuţită, şi, întinzîn- du-şi mîinile, se sculă în picioare.

Atunci, ceilalţi începură să bolborosească la unison, ridicîndu-se şi ei în picioare, întinzîndu-şi mîinile, şi legănîndu-şi trupul în ritmul cîntecului. Atunci am observat scurtimea anormală a picioarelor, cu labele subţiri şi diforme. Toţi trei începură să se învîrtească încet în cerc, săltînd şi bătînd din picioare şi dînd din mîini; un fel de melodie se amesteca în recitarea lor ritmică, şi un refren care suna cam ca „Alula” sau ,,Balula”. Ochii începuseră să le strălucească şi feţele lor urîte se luminau cu o expresie de plăcere stranie. Saliva se scurgea din gurile lipsite de buze.

Deodată, în timp ce priveam la gesturile lor groteşti şi inexplicabile, mi-am dat seama limpede pentru prima dată ce anume mă izbise, ce anume îmi crease impresiile incompatibile şi contradictorii, de completă ciudăţenie şi totuşi de ciudată familiaritate. Cele trei creaturi angajate în acest ritual misterios aveau forme omeneşti, dar erau fiinţe omeneşti cu aerul straniu al unor animale cunoscute. Fiecare din aceste creaturi, cu toată forma ei omenească, zdrenţele de haine de pe ea, şi umanitatea grosolană a formei trupului, avea în ea, în mişcări, în expresia trăsăturilor, în întreaga sa înfăţişare, ceva care sugera în mod irezistibil un porc, trăsăturile porceşti, semnul evident al animalităţii.

Am rămas copleşit de această constatare uluitoare, şi cele mai oribile întrebări mi-au năvălit în minte. Ei începură să sară în sus, unul cîte unul, ţipînd şi mormă- ind. Unul dintre ei alunecă şi rămase pentru o clipă în

patru labe, pentru ca să se ridice imediat. Dar imaginea trecătoare, de adevărat animalism, al acestor monştri, mi-a fost de ajuns.

M-am întors pe cît puteam mai fără zgomot, şi, oprin- du-mă la fiecare pas, de teama de a nu fi descoperit prin trosnetul vreunei crengi sau foşnetul vreunei frunze, am pornit înapoi, prin tufişuri. După mult timp, mi-am recăpătat curajul şi am început să mă mişc mai liber.

Pentru moment, singurul meu gînd era să mă îndepărtez de aceste fiinţe respingătoare şi aproape că nu am băgat de seamă că dădusem peste o potecă abia vizibilă printre copaci. Apoi, în timp ce traversam un mic lumi-niş, am văzut, cu o tresărire neplăcută, două picioare strîmbe, mergînd fără zgomot, printre copaci, paralel cu direcţia în care mergeam şi eu, cam la treizeci de metri de mine. Capul şi partea de sus a corpului erau ascunse de un desiş de liane. M-am oprit brusc, sperînd că creatura aceea încă nu mă văzuse. Picioarele se opriră şi ele. Eram atît de nervos, încît cu greu mi-am putut stăpîni impulsul de a o rupe la fugă.

Apoi, încordîndu-mi privirea, am desluşit, prin desişul încîlcit, capul şi trupul brutei pe care o văzusem bînd apă. Îşi mişcă uşor capul. Cînd mă privi din umbra copacilor, din ochii săi ţîşni o fulgerare verzuie, o culoare aproape luminoasă, care dispăru cînd îşi întoarse iar capul. Rămase o clipă nemişcată, şi, apoi, cu un mers fără zgomot, începu să alerge prin desişul verde. În clipa următoare, dispăruse în dosul unor tufişuri. N-o puteam vedea, dar simţeam că se oprise şi mă privea din nou.

Ce naiba putea să fie — om sau animal? Ce voia de la mine? Nu aveam nici o armă, nici măcar un băţ. Ar fi fost o nebunie să fug. Dar, orice ar fi fost această fiinţă, nu avea curajul să mă atace. Strîngînd tare din dinţi, m-am îndreptat spre ea. Voiam să nu las să mi se vadă frica care părea că-mi îngheaţă oasele. Am trecut printr-un tufiş de arbori înalţi cu flori albe, şi am vă- zut-o, la douăzeci de metri mai departe, privindu-mă peste umăr şi ezitînd. Am mai înaintat un pas sau doi, privind-o ţintă în ochi.

— Cine eşti? întrebai eu. Fiinţa încercă să-mi susţină privirea.

— Nu! zise deodată şi, întorcîndu-se, porni în salturi şi se depărtă prin tufişuri. Apoi se întoarse şi mă privi din nou. Ochii îi străluceau puternic din umbra de sub copaci.

Eram cu inima cît un purice, dar simţeam că singura mea şansă era să bravez, şi am pornit drept spre ciudata creatură. Se întoarse din nou şi dispăru în umbră. Mi s-a părut că mai zăresc o dată lumina ochilor săi, şi asta fu tot.

Pentru prima dată am înţeles atunci că ora tîrzie ar putea să-mi fie neprielnică. Soarele apusese de cîteva minute, amurgul rapid al tropicului se şi ştergea de pe cerul dinspre răsărit, iar întîiul fluture de noapte fîlfîi tăcut pe lîngă capul meu. Dacă nu voiam să-mi petrec noaptea printre primejdiile necunoscute ale pădurii misterioase, trebuia să mă grăbesc să ajung din nou la locul îngrădit.

Gîndul de a mă întoarce la acel adăpost bîntuit dc durere era extrem de neplăcut, dar şi mai neplăcută era ideea de a fi surprins de întuneric, în loc deschis, şi de tot ceea ce întunericul ar putea ascunde.

Am mai privit o dată la umbrele albastre care înghiţiseră acea creatură stranie, şi apoi m-am înapoiat pe pantă în jos, către pîrîu, mergînd, după cum socoteam, în direcţia de unde venisem.

Mergeam grăbit, uimit de toate aceste întîmplări şi m-am trezit, destul de repede, într-un loc neted, printre nişte copaci rari. Limpezimea incoloră care urmează după roşeaţa apusului începea să se întunece. Cerul albastru de deasupra devenea tot mai profund, şi stelele mici apăreau una cîte una prin lumina tot mai slabă; spaţiile dintre copaci, golurile din vegetaţie, care fuseseră de un albastru şters în lumina albastră a zilei, deveneau negre şi misterioase.

Am continuat să merg. Culorile dispăreau, vîrfurile copacilor se ridicau ca nişte siluete negre pe cerul albastru luminos, iar, în jos, acest contur se topea într-un întuneric fără formă. Apoi copacii deveniră mai rari, iar tufişurile de arbuşti mai abundente. Apăru un spaţiu pustiu, acoperit cu nisip, şi apoi o altă întindere cu tufişuri încîlcite.

Eram neliniştit de un foşnet uşor dinspre dreapta mea. Am crezut mai întîi că era o simplă impresie, căci de cîte ori mă opream nu se mai auzea nimic, în afară de briza serii legănîndu-se în vîrful copacilor. Apoi, cînd am pornit din nou mai departe, am auzit ca un ecou al paşilor mei.

M-am îndepărtat de desişuri, ţinîndu-mă mai mult la loc deschis, întorcîndu-mă brusc din cînd în cînd, pen-tru a-l surprinde pe cel ce mă urmărea, dacă exista vreun urmăritor. N-am văzut nimic, dar totuşi senzaţia unei alte prezenţe devenea tot mai precisă. Am grăbit pasul, şi după cîtva timp am ajuns la o mică ridicătură; am trecut de ea şi m-am întors brusc, privind ţintă, de pe

partea cealaltă. Se desluşea limpede conturul negru al dîmbului, pe cerul întunecat.

Şi, imediat, o umbră fără formă se ridică pentru o clipă pe linia orizontului, şi dispăru îndată. Eram sigur acum că adversarul meu cu faţa oacheşă mă urmărea iar. Şi, o dată cu aceasta, am mai făcut o constatare neplăcută: rătăcisem drumul.

Am continuat să merg cîtva timp în grabă, complet uluit, urmărit de această fiinţă nevăzută. Se ţinea departe, fie că nu avea curajul să mă atace, fie că aştepta să mă prindă într-un moment cînd eram într-o situaţie nefavorabilă. Mă aţineam, cu grijă, numai la loc deschis. Uneori mă întorceam şi ascultam, şi aproape că mă convingeam că urmăritorul abandonase vînătoarea, sau că nu fusese decît o închipuire a imaginaţiei mele răvăşite. Apoi am auzit zgomotul mării. Mi-am iuţit paşii, aproape alergînd, şi imediat am auzit pe cineva poticnindu-se în urma mea.

M-am întors brusc, privind cercetător spre copacii nedesluşiţi din spatele meu. O umbră neagră sări şi păru să se contopească cu o altă umbră. Ascultam, nemişcat, neauzind nimic decît pulsarea sîngelui în urechi. Am socotit că nervii îmi erau slăbiţi, şi că imaginaţia mă înşela, şi m-am întors cu hotărîre spre zgomotul mării.

După un minut-două, copacii se răriră şi am ieşit pe o limbă de pămînt gol şi jos, care se prelungea pînă în apa întunecată. Noaptea era liniştită şi senină, şi re-flexul mulţimilor de stele se înfiora pe legănarea liniştită a mării. Mai spre larg, valurile care se izbeau de o fîşie neregulată de recife străluceau cu o lumină palidă. Spre apus se vedea lumina zodiacală ameste- cîndu-se cu

licărirea galbenă a luceafărului de seară. Coasta dispărea înspre răsărit, iar înspre apus era ascunsă de spinarea promontoriului. Atunci mi-am amintit că plaja lui Moreau se afla înspre apus.

O cracă trosni în spatele meu şi se auzi un foşnet. M-am întors, rămînînd cu faţa la copacii întunecoşi. Nu puteam vedea nimic — sau mai bine zis puteam vedea prea multe. Fiecare umbră din întuneric avea un aspect sinistru, amintea de ceva care pîndea cu atenţie. Am stat astfel aproape un minut şi, apoi, continuînd să am ochii aţintiţi asupra copacilor, m-am îndreptat spre apus, pentru ca să străbat limba de pămînt. În clipa cînd m-am mişcat, cineva care pîndea din umbră se mişcă, în urmărirea mea.

Inima îmi bătea cu putere. Începu să se zărească spre apus curba largă a unui golf şi m-am oprit din nou. Umbra se opri, fără zgomot, la vreo zece metri de mine. Un mic punct de lumină lucea la celălalt capăt al curbei şi întinderea cenuşie a plăjii de nisip se pierdea sub cerul înstelat. Punctul de lumină se afla cam la două mile depărtare. Pentru ca să ajung pe plajă trebuia să trec printre copacii de unde mă pîndeau umbrele şi să cobor o pantă acoperită cu tufişuri.

Acum puteam să-l văd mai desluşit pe cel ce mă urmărea. Nu era animal, căci stătea în picioare. Am deschis gura să vorbesc, dar un fel de flegmă răguşită mi-a sugrumat glasul. Am încercat din nou şi am strigat: „Cine-i acolo?” Nu se auzi nici un răspuns. Am făcut un pas înainte. Fiinţa nu se mişcă; păru doar că se strînge. Piciorul meu izbi o piatră.

Atunci mi-a venit o idee. Fără să-mi iau ochii de pe forma neagră din faţa mea, m-

am aplecat şi am ridicat piatra. Dar, la mişcarea mea, fiinţa aceea se întoarse brusc, aşa cum ar fi făcut un cîine, şi fugi pieziş în întunericul de mai departe. Mi-am adus aminte de un mijloc folosit de băieţii de şcoală împotriva dulăilor, şi, legînd piatra în batistă, am răsucit legătura în jurul încheieturii mîinii. Se auzea o mişcare mai îndepărtată, printre umbre, ca şi cum urmăritorul meu s-ar fi retras. Şi, deodată, intensa mea încordare se risipi; m-au trecut toate năduşelile şi am început să tremur, în timp ce adversarul meu fugea, iar eu stăteam cu această armă în mînă.

A trecut cîtva timp pînă cînd să mă pot hotărî să cobor printre copaci şi desişuri de-a lungul marginei promontoriului, spre plajă. În cele din urmă, am făcut-o într-o goană, şi pe cînd ieşeam din desiş, am auzit pe nisip zgomotul paşilor celui care venea după mine.

Atunci mi-am pierdut cu desăvîrşire capul de frică şi am pornit să alerg pe nisip. Imediat se auzi ritmul rapid al unor paşi uşori care mă urmăreau. Am scos un strigăt sălbatec şi mi-am dublat viteza. Nişte fiinţe negre şi nedesluşite, de vreo trei sau patru ori mai mari decît un iepure, urcau în fugă sau în salturi de pe plajă înspre tufişuri, trecînd pe lîngă mine. Îmi voi aminti cît timp voi trăi groaza acelei urmăriri. Alergam pe lîngă malul apei şi auzeam din cînd în cînd pleoscăi- tul picioarelor care se apropiau de mine. Departe, dezasperant de departe, se zărea lumina galbenă. Toată noaptea din jurul nostru era neagră şi liniştită. Pleosc, pleosc, se auzeau paşii care mă urmăreau, din ce în ce mai aproape. Simţeam că mi se taie respiraţia, căci eram complet neantrenat;

şuieram, trăgînd aer în piept, iar într-o parte a pieptului simţeam o durere ca de cuţit. Vedeam că voi fi ajuns din urmă cu mult înainte de a ajunge la locul îngrădit: deznădăjduit, trăgîndu-mi cu greu respiraţia, m-am dat brusc într-o parte şi, cînd ajunse lîngă mine, am lovit fiinţa ce mă urmărea — am lovit din toate puterile. Piatra căzu din praştia formată de batistă.

Cînd m-am întors, creatura aceea, care alergase în patru labe, tocmai se ridica în picioare şi proiectilul i-a căzut drept în tîmpla stîngă. Ţeasta răsună puternic şi omul-animal se poticni de mine, mă împinse cu mîinile, şi trecu împleticindu-se pe lîngă mine, ca să cadă cît era de lung pe nisip, cu faţa în apă. A rămas acolo, nemişcat.

N-am avut curajul să mă apropii de acea formă neagră. Am lăsat-o acolo, sub stelele liniştite, cu apa clipocind în jurul său şi, dîndu-i un mare ocol, mi-am urmat drumul către lucirea galbenă a casei. Şi, imediat, cu un efect de mare uşurare, am auzit geamătul jalnic al pumei, sunetul care mă gonise, la început, în explorarea acestei insule misterioase. Atunci, deşi eram slăbit şi îngrozitor de obosit, mi-am adunat toate forţele şi am început să alerg din nou spre lumină. Mi s-a părut că mă strigă cineva.

X. STRIGĂTELE OMULUI

Cînd am ajuns aproape de casă am văzut că lumina venea pe uşa deschisă a camerei mele; şi apoi am auzit, venind din întunericul de lîngă acea deschidere găl-buie, vocea lui Montgomery care striga „Prendick!”

Am continuat să alerg. L-am auzit slrigîndu-mă din nou. Am răspuns cu un uşor „Alo!” şi în clipa următoare am ajuns, clătinîndu-mă, lîngă el.

— Unde ai fost? întrebă el, ţinîndu-mă la distanţa braţelor, astfel ca lumina ce venea din uşă să-mi cadă în faţă. Amîndoi am fost atît de ocupaţi, încît am uitat de dumneata, pînă acum vreo jumătate de oră.

Mă duse în odaie şi mă aşeză în şezlong. Cîteva clipe am rămas orbit de lumină.

— Nu ne-am gîndit că ai să începi să explorezi insula asta a noastră fără să ne anunţi, zise el. Şi apoi: Mi-a fost teamă! Dar... ce... Hei!

Ultima rămăşiţă de putere m-a părăsit şi capul mi-a căzut în faţă, pe piept. Cred că a avut o oarecare satisfacţie, dîndu-mi să beau brandy.

— Pentru Dumnezeu, zisei eu, închide uşa aceea.

— Ai întîlnit vreuna din curiozităţile noastre, ai? zise el. Încuie uşa şi se întoarse iar spre mine. Nu-mi puse întrebări, ci îmi mai dădu să beau brandy şi apă şi mă sili să mănînc ceva. Eram într-o stare de totală epuizare. El spuse ceva vag despre faptul că uitase să mă prevină şi mă

întrebă, scurt, cînd părăsisem casa, şi ce anume văzusem. I-am răspuns cît am putut mai succint, în fraze întretăiate.

— Spune-mi ce înseamnă toate acestea, zisei eu, în- tr-o stare vecină cu isteria.

— Nu-i nimic prea înspăimăntător, zise el. Dar cred că ţi-e destui pentru o singură zi. Deodată, puma scoase un urlet ascuţit de durere. Auzindu-l, el mormăi o înjurătură: Să fiu al dracului, zise el, dacă locul acesta nu este tot atît de rău ca pe Gower Street — cu pisicile acelea.

— Montgomery, zisei eu, cine era fiinţa care s-a luat după mine? Era animal, sau om?

— Dacă n-ai să dormi în noaptea asta, zise el, mîine ai să-ţi pierzi minţile.

M-am oprit în faţa lui:

— Cine s-a luat după mine? întrebai eu.

Mă privi drept în ochi şi îşi strîmbă gura. Ochii săi, care cu o clipă înainte păreau că se însufleţesc, deve-niră inexpresivi.

— După spusele dumitale, zise el, cred că a fost o stafie.

Am simţit un val de enervare violentă, care trecu tot atît de repede precum venise. M-am trîntit din nou pe scaun, apăsîndu-mi mîinile pe frunte. Puma începu din nou să geamă.

Montgomery trecu în spatele meu, punîndu-mi mîinile pe umeri.

— Ascultă, Prendick, zise el, nu trebuia să te las să rătăceşti pe această stupidă insulă a noastră. Dar nu-i atît de rău precum îţi închipui, omule. Nervii dumitale sînt zdruncinaţi. Lasă-mă să-ţi dau ceva care să te facă să dormi. ***Asta...*** va mai dura ceasuri întregi. Trebuie neapărat să dormi, sau, altminteri, nu mai răspund de nimic.

Nu i-am răspuns. Am lăsat capul în jos şi mi-am acoperit faţa cu mîinile. El se întoarse îndată, cu un păhărel conţinînd un lichid negricios. Mi-l dădu să beau. L-am luat fără să mă împotrivesc, şi Montgomery mă ajută să mă urc în hamac.

Cînd m-am trezit, era în plină zi. Cîtăva vreme am rămas aşa culcat, privind tavanul de deasupra mea. Căpriorii, am descoperit atunci, erau făcuţi din cheresteaua unui vas. Apoi mi-am întors privirea şi am văzut micul dejun aşezat pe masă. Am simţit că mi-era foame şi m-am pregătit să cobor din hamac, care, foarte politicos, ghicindu-mi intenţia, se răsuci şi mă depuse în patru labe pe duşumea.

M-am ridicat şi m-am aşezat la masă. Îmi simţeam capul greu, şi aveam doar o vagă amintire a celor ce mi se întîmplascră cu o seară înainte. Briza de dimineaţă bătea foarte plăcut prin fereastra fără geamuri, şi asta, împreună cu mîncarea, contribuia la senzaţia de bună stare animalică pe care o simţeam. Deodată, uşa din spatele meu, uşa interioară care dădea în curtea îngrădită, se deschise. M-am întors şi am văzut chipul lui Montgomery.

— Te simţi bine? zise el. Sînt teribil de ocupat. Şi închise uşa. Mai tîrziu am descoperit că uitase s-o încuie la loc.

Atunci mi-am adus aminte de expresia feţei sale din seara precedentă, şi, o dată cu aceasta, mi-a apărut din nou înaintea ochilor tot ceea ce mi se întîmplase. Chiar în clipa cînd frica prin care trecusem îmi reveni, se auzi un strigăt dinăuntrul curţii. Dar. de data aceasta, nu mai era strigătul pumei.

Am lăsat îmbucătura pe care o duceam la gură şi am ascultat. Linişte, în afară de şoapta brizei de dimineaţă. Începeam să cred că mă înşelau urechile.

După o lungă pauză, mi-am reluat masa, dar cu auzul încă încordat. Imediat se auzi un alt sunet, foarte slab şi grav. Am rămas ca trăsnit. Deşi tonul era slab şi grav, m-a mişcat mai profund decît tot ce pătrunsese pînă atunci pînă la mine, din grozăviile de dincolo de pereţi. De data aceasta nu era nici o îndoială în privinţa naturii acestor sunete slabe şi întretăiate, nici o îndoială în privinţa provenienţei lor; căci erau gemete, întrerupte de suspine şi horcăieli de durere. De data aceasta nu era vorba de un animal. Era chinuită o fiinţă omenească!

La această constatare m-am ridicat şi, din trei paşi, am străbătut odaia, am apucat clanţa uşii dinspre curte şi am deschis-o larg.

— Prendick, omule! Opreşte-te! strigă Montgomery, intervenind. Un cîine mare, speriat, lătră şi mîrîi. Am văzut, într-un şanţ, sînge închegat şi sînge roşu proas-păt şi am simţit mirosul caracteristic de acid fenic. Apoi, în fundul curţii, printr-o uşă deschisă, în lumina slabă din umbră, am văzut ceva legat fără milă pe un

fel de ramă, ciopîrţit, roşu, şi bandajat. Şi apoi, acoperindu-mi această imagine, apăru faţa bătrînului Moreau, albă şi teribilă.

Într-o clipă mă apucă de umăr cu o mînă pătată de sînge, mă răsuci pe picioare, şi mă azvîrli cît eram de lung, în odaia mea. Mă ridicase de parcă aş fi fost un copil. Am căzut lungit pe duşumea, iar uşa se trînti şi îmi ascunse furia intensă ce se vedea pe faţa sa. Apoi, ani auzit cheia răsucindu-se în broască şi glasul lui Montgomery, dezvinovăţindu-se.

— Munca mea de-o viaţă întreagă! îl auzii pe Moreau spunînd.

— Nu înţelege nimic, zise Montgomery, printre altele, pe care n-am reuşit să le desluşesc.

— Nu pot să-mi pierd acum vremea, zise Moreau.

Restul nu l-am mai auzit. M-am ridicat în picioare, tremurînd, avînd în minte un haos în care se ameste- cau cele mai oribile bănuieli. Este oare cu putinţă, gîn- deam eu, să fie vorba chiar despre asta, despre vi- visecţie asupra oamenilor? Întrebarea izbucni ca fulgerul pe un cer furtunos. Şi, deodată, groaza nebu- loasă din mintea mea se condensă în imaginea vie a pericolului în care mă aflam.

XI. GOANA DUPA OM

Mi-a venit în minte, ca o speranţă disperată de salvare, că uşa dinspre afară a

camerei mele era încă deschisă. Eram convins acum, absolut sigur, că Moreau făcea vivisecţie asupra unei fiinţe umane. De cînd auzisem numele lui, încercasem tot timpul să fac în gînd vreo legătură între ororile lui şi animalismul grotesc al locuitorilor acestei insule; acum credeam că înţeleg totul. Amintirea lucrărilor lui asupra transfuziei de sînge mi-a revenit în minte. Aceste creaturi pe care le văzusem erau victimele unor experienţe hidoase!

Aceşti dezgustători ticăloşi intenţionali pur şi sim- plu să mă reţină, să mă prostească cu confidenţele pe care voiau să mi le facă şi apoi să-mi hărăzească o soartă mai oribilă decît moartea, şi anume tortura, şi după tortură cea mai teribilă degradare care se putea concepe — să mă trimită, un suflet pierdut, un animal, în mijlocul gloatei celorlalţi monştri. Am căutat, prin preajmă, vreo armă. Nimic. Atunci, cu o inspiraţie subită, am răsturnat şezlongul, am pus piciorul pe el şi i-am smuls stinghia laterală. S-a întîmplat ca o dată cu lemnul să se desprindă şi un cui care, fiind ieşit în afară, dădea un aer periculos acestei arme, neînsemnate de altfel. Auzind paşi, afară, m-am repezit să deschid uşa şi l-am găsit pe Montgomery la un metru de ea. Avea de gînd să încuie şi uşa exterioara.

Am ridicat băţul prevăzut cu un cui şi i l-am repe- zit spre obraji, dar el se dădu înapoi. Am ezitat o clipă, apoi m-am întors şi am luat-o la fugă pe după colţul casei.

— Prendick, omule! se auzea ţipătul său plin de uimire. Nu face tîmpenii, omule!

Încă o clipă, m-am gîndit, şi ar fi încuiat uşa şi aş fi fost tot atît de sigur de soarta mea ca şi un cobai la spital. El apăru de

după colţul zidului, căci l-am auzit chemîndu-mă „Prendick!” Apoi începu să alerge după mine, strigînd din fugă nu mai ştiu ce.

De data aceasta, alergînd din răsputeri, m-am îndreptat spre nord-est, într-o direcţie în unghi drept cu cea a expediţiei mele precedente. În timp ce urcam malul, drept în sus, am aruncat o privire peste umăr şi am văzut că era şi servitorul său cu Montgomery. Am alergat cu furie pînă în vîrful pantei. L-am trecut, apoi am cotit spre răsărit, de-a lungul unei văi stîn- coase, mărginită pe fiecare parte de junglă. Am aler- gat aproape o milă, cu pieptul gîfîind, cu inima bă- tîndu-mi pînă în urechi, şi apoi, nemaiauzind paşii lui Montgomery sau ai omului său, şi simţindu-mă aproape

sleit, m-am îndreptat spre mal, după cum socoteam, şi m-am întins la adăpostul unei tufe de trestie.

Am rămas acolo mult timp, prea înspăimîntat ca să mă mişc, şi chiar prea înfricoşat ca să-mi fac vreun plan de acţiune. Priveliştea sălbatecă din jurul meu dormea liniştită sub bătaia soarelui şi singurul zgo- mot de lîngă mine era zumzetul subţire al cîtorva ţîn- ţari care mă descoperiseră. Apoi mi-a ajuns la urechi un sunet molcom, ca o respiraţie — freamătul mării la ţărm.

După vreo oră l-am auzit pe Montgomery strigîn- du-mă, departe, spre nord. Aceasta m-a făcut să mă gîndesc la planul meu de acţiune. După cum socoteam atunci, insula era locuită numai de aceşti doi vivisec- ţionişti şi victimele lor animalizate. Fără îndoială că ei îi vor putea folosi pe cîţiva dintre aceştia împotriva mea, dacă se va ivi nevoia. Ştiam că atît Moreau, cît şi Montgomery, aveau revolvere; iar eu eram neînarmat, în afară de bara subţire de lemn, prevăzută cu un mic cui, simplă caricatură de măciucă.

Am rămas astfel liniştit, acolo unde mă aflam, pînă cînd am început să mă gîndesc la mîncare şi băutură. În clipa aceea, mi-am dat seama cît de dispe-rată era situaţia mea. Nu cunoşteam nici un mod de a-mi procura ceva de mîncare; eram prea ignorant în botanică pentru ca să descopăr, prin jurul meu, rădă- cini sau fructe comestibile; nu aveam nici un mijloc ca să prind cei cîţiva iepuri de pe insulă. Cu cît mă gîndeam mai mult, cu atît situaţia mi se părea mai grea. În cele din urmă, disperat de starea în care mă aflam, gîndul mi s-a întors la oamenii-animale pe care îi

întîlnisem. Încercam să găsesc o licărire de speranţă în cele ce îmi aminteam despre ei. M-am gîndit pe rînd la toţi cei pe care îi văzusem, încercînd să găsesc în memorie vreo prevestire de sprijin din partea lor.

Atunci, deodată, am auzit un cîine lătrînd, şi mi-am dat seama de acest nou pericol. N-am stat mult pe gîn- duri, căci altfel aş fi fost prins, şi, apucînd băţul meu cu cui, am pornit în fugă din ascunzătoarea mea spre locul de unde venea zgomotul mării. Îmi amintesc de

un tufiş de plante spinoase, cu ghimpi care tăiau ca nişte lame de briceag. Am ieşit dintre ele, sîngerînd şi cu hainele sfîşiate, pe malul unui golfuleţ lung care se deschidea spre nord. Am trecut de-a dreptul, fără să ezit nici o clipă, prin apa care îmi venea pînă la genunchi. Am reuşit să ajung, în cele din urmă, pe malul dinspre apus şi, cu inima băfînd să-mi spargă pieptul, m-am tîrît într-un desiş de ferigi, aşteptînd să se ivească urmăritorii. Am auzit cîinele — era numai unul — apropiindu-se şi lătrînd cînd ajunse între spini. Apoi nu l-am mai auzit şi am început să cred că scă- pasem.

Minutele treceau, tăcerea se prelungea şi în cele din urmă, după o oră, curajul începuse să-mi revină.

Între timp, nu mai eram nici prea îngrozit, nici prea nenorocit. Căci trecusem, ca să zic aşa, de limitele groazei şi ale deznădejdii. Acum simţeam că viaţa îmi era practic pierdută şi această convingere mă făcea în stare să îndrăznesc orice. Aveam chiar o oarecare dorinţă să mă întîlnesc faţă în faţă cu Moreau. Şi, de-oarece trecusem cu picioarele prin apă, mi-am amintit că, dacă aş fi încolţit, îmi rămînea cel puţin o cale de scăpare din chinurile mele — şi anume că ei nu mă puteau împiedica să mă înec. Aproape că eram hotărît să mă înec chiar atunci, dar mă reţinea o dorinţă ciu-dată de a vedea sfîrşitul întregii aventuri, un straniu interes impersonal de a vedea propriul meu spectacol. Mi-am dezmorţit membrele, rănite şi îndurerate de înţepăturile plantelor spinoase, privind la copacii din jurul meu; şi, atît de brusc încît păru că ţîşneşte din codrul de verdeaţă din jurul ei, apăru o faţă neagră, care mă privea cercetător.

Era o creatură cu aspect de maimuţă care întîmpi- nase, de pe mal, şalupa. Stătea agăţată de trunchiul oblic al unui palmier. Am strîns băţul în mînă şi m-am ridicat, cu faţa spre el. Începu să vorbească:

— Dumneata, dumneata, a fost tot ce am putut să desluşesc la început. Deodată sări jos din copac şi în clipa următoare dădu frunzişul la o parte, cercetîndu-mă cu curiozitate.

Nu mai simţeam, faţă de această creatură, aceeaşi repulsie, ca atunci cînd mă întîlnisem cu ceilalţi oa- meni-animale.

— Dumneata, zise, în barcă.

Era deci un om — cel puţin tot atît cît servitorul lui Montgomery — căci putea să vorbească.

— Da, zisei eu, am venit în barcă. De pe vapor.

— Oh! zise el, şi ochii săi strălucitori şi neobosiţi se plimbară de-a lungul meu, de la mîini la băţul pe care îl ţineam, la picioare, la rupturile din haina mea şi la tăieturile şi zgîrieturile pe care le căpătasem din cauza spinilor. Părea nedumerit de ceva. Ochii săi se îndreptară din nou spre mîinile mele. Îşi ridică mîna în sus şi îşi numără încet degetele: ,,unu, doi, trei, patru, cinci — eh?”

N-am înţeles atunci ce însemna asta. Mai tîrziu, aveam să aflu că majoritatea acestor oameni-animale aveau mîini diformate, cărora le lipseau uneori chiar trei degete. Dar, închipuindu-mi că aceasta era un fel de salut, am făcut şi eu la fel, în semn de răspuns. Omul rînji cu o imensă satisfacţie. Apoi privirea lui rapidă şi mobilă mă cercetă iar. Făcu o mişcare bruscă şi dispăru. Ramurile ferigilor între care stătuse se îm- preunară din nou.

Am ieşit din tufiş pentru a-l urmări, şi am rămas mirat, găsindu-l legănîndu-se vesel, agăţat cu o mînă subţire de o funie de liane care atîrna din frunzişul de deasupra. Era eu spatele la mine.

— Hei! făcui eu.

Sări jos cu un salt răsucit, şi rămase cu fata spre mine.

— Ia spune-mi, zisei eu, unde pot găsi ceva să mă- nînc?

— Să mănînci! zise el. De acum mănînci hrana oamenilor. Şi ochii i se îndreptară din nou spre leagănul de liane. La colibe.

— Dar unde sînt colibele?

— Oh!

— Sînt nou, înţelegi.

Atunci el se întoarse şi porni cu un pas grăbit. Toate mişcările lui erau ciudat de iuţi.

— Vino cu mine, zise el.

M am iuat după ei, curios să văd cum se termină această aventură. Presupuneam că colibele erau vreun adăpost grosolan unde locuiau el şi alţi asemenea oa- meni-animale. Poate că îi voi găsi prietenoşi, poate că voi găsi în mintea lor ceva prin care să mă pot apro- pia de ei. Încă nu ştiam cît de mult uitaseră ei moştenirea omenească pe care le-o atribuiam.

Însoţitorul meu cu înfăţişarea de maimuţă alerga alături de mine, cu mîinile atîrnînd în jos şi cu bărbia scoasă în afară. Mă întrebam cîtă memorie ar mai putea avea.

— De cît timp eşti pe insula aceasta? întrebai eu.

— De cît timp? întrebă el. Şi după ce repetă întrebarea, îşi ridică trei degete. Nu era deci chiar complet idiot. Am încercat să aflu ce voia să spună prin aceasta, însă păru deodată obosit. După încă o între- bare

sau două, el se îndepărtă brusc de mine şi sări după un fruct care atîrna într-un copac. Smulse o mînă plină de păstăi ţepoase şi începu să le mănînce conţinutul. Am observat aceasta cu satisfacţie căci aveam, cel puţin, o indicaţie în ceea ce priveşte hrana. Am încercat să-i mai pun şi alte întrebări, dar răspunsurile lui prompte şi incoherente erau, de cele mai multe ori, fără legătură cu întrebările mele. Cîteva din ele aveau un înţeles, dar altele păreau pur şi simplu repetate papagaliceşte.

Eram atît de atent la aceste amănunte, încît abia dacă mai ţineam seama de drumul pe care mergeam. Am ajuns la nişte copaci, arşi şi înnegriţi de tot şi, apoi, într-un loc deschis, acoperit cu o încrustaţie alb-gălbuie, din care se ridica un fum care te înţepa în nări şi în ochi. Înspre dreapta, pe deasupra spinării unei stînci goale, se vedea întinderea albastră a mării. Cărarea, cotea brusc într-o scobitură îngustă dintre două mase prăvălite şi noduroase de zgură negricioasă. Pe-acolo am coborît.

Această trecere era extrem de întunecoasă după soarele orbitor ce se reflecta pe pămîntul sulfuros. Pereţii deveniră rîpoşi şi apropiaţi unul de celălalt. Pete verzi şi roşii îmi pluteau în faţa ochilor. Conducătorul meu se opri deodată.

— Acasă, zise el, şi am văzut că mă aflu în fundul unei văgăuni care mi se păru la început complet acoperită de întuneric. Se auzeau zgomote stranii, şi m-am frecat la ochi cu dosul palmei stîngi. Simţeam un miros neplăcut, ca acela ai unei cuşti de maimuţe, necurăţate. Mai în fund, stînca se deschidea din nou pe o pantă lină de verdeaţă însorită şi, de fiecare parte, lumina

bătea, printr-un canal îngust, în întunericul din mijloc.

XII. CEI CARE ROSTEAU LEGEA

Atunci, ceva rece mă atinse pe mînă. Am tresărit brusc şi am văzut chiar lîngă mine ceva vag, de culoare roz, semănînd mai mult cu un copil jupuit decît cu orice altceva pe lume. Creatura avea exact trăsăturile blînde şi respingătoare ale animalului numit leneş[1], aceeaşi frunte joasă şi aceleaşi gesturi lente. Cînd primul şoc al schimbării de lumină trecu, am început să văd ceva mai desluşit în jurul meu. Mica creatură cu aspect de leneş stătea şi mă privea. Însoţitorul meu dispăruse.

Locul era o trecere îngustă printre ziduri înalte de lavă, o crăpătură în masa gloduroasă, şi, de fiecare parte, grămezi de iarbă de mare, palmieri şi trestii care se aplecau peste stînci, formau văgăuni sălbatice, cu un întuneric de nepătruns. Deschizătura sinuoasă de deasupra văii formate de aceste ziduri abia dacă era largă de trei metri şi era acoperită de mormane de

[1] leneş — animal mamifer din America de Sud, cu mişcări încete, şi care rămîne zile întregi agăţat de aceeaşi creangă (Bradyjuns) (n. t.)

fructe putrezite şi alte resturi, care explicau mirosul puturos al acestui loc.

Mica creatură roz cu aspect de leneş continua să mă privească clipind, cînd Omul-Maimuţă apăru din nou, în deschizătura celei mai apropiate din aceste văgăuni, şi îmi făcu semn să intru. Tot atunci, un monstru greoi se tîrî dintr-una din văgăunile din celălalt capăt al acestei străzi ciudate, şi se ridică în picioare, privind ţintă la mine ca o siluetă informă proiectată pe verdele strălucitor din spatele său. Am ezitat — eram cît pe-aci să o iau la fugă pe unde venisem — şi apoi, hotărît să duc aventura pînă la capăt, am strîns bine, de mijloc, băţul meu prevăzut cu cui, şi m-am furişat, după călăuza mea, în micul bordei rău mirositor.

Era un spaţiu semicircular, de forma unei jumătăţi de stup de albine, iar lîngă peretele stîncos care forma partea interioară se afla o grămadă de fructe felurite, nuci de cocos şi altele. Cîteva vase de lavă şi de lemn erau răspîndite pe jos, şi unul era aşezat pe un scăunel grosolan. Nu exista foc. În colţul cel mai întunecos al colibei se afla o masă informă de întuneric care, cînd am intrat, mormăi:

— Hei!

Omul-Maimuţă care venise cu mine rămase în lu-mina slabă a intrării, întinzîndu-mi o nucă de cocos despicată, în timp ce eu mă furişam în celălalt colţ, ghemuindu-mă pe jos. Am luat nuca şi am început s-o ronţăi, pe cit puteam mai calm, în ciuda intensei mele emoţii şi a înăbuşelii aproape de nesuportat din văgăună. Mica fiinţă roză cu aspect de leneş stătea în deschizătura colibei, iar o alta, cu o faţă

negricioasă şi ochi strălucitori, veni să privească peste umărul ei.

— Hei! se auzi dinspre grămada nedesluşită din partea opusă.

— Este un om! Este un om! turui călăuza mea — un om, un om, un om viu, ca mine.

— Gura! zise vocea din întuneric, şi mormăi ceva.

Eu ronţăiain nuca de cocos, într-o tăcere impresionantă. Mă uitam atent în beznă, dar nu puteam să disting nimic.

— Este un om, repetă vocea.

— Vine să trăiască cu noi? Era o voce înăbuşită care avea ceva, un fel de timbru şuierător, care mă izbi în mod special, dar accentul englezesc era neaşteptat de corect.

Omul-Maimuţă privi spre mine ca şi cum ar fi aşteptat ceva. Mi-am dat seama că pauza aceasta era interogativă.

— El vine să trăiască cu voi, zisei eu.

— Este un om. Trebuie să înveţe Legea.

Începusem să disting în întuneric o pată şi mai neagră, conturul nelămurit al unei forme ghemuite. Atunci, am observat că deschizătura colibei era umbrită de încă două capete. Am strîns şi mai tare băţul în mînă. Fiinţa din întuneric repetă pe un ton mai ridicat:

— Spuneţi cuvintele!

Nu auzisem ultimele ei vorbe.

— Să nu mergi în patru labe; aceasta este Legea — repeta, eu un fel de melodie tărăgănată.

Eram uluit.

— Spune cuvintele, zise Omul-Maimuţă, repetînd, iar făpturile din deschizătura uşii repetară şi ele cu un ton de ameninţare în glas.

Mi-am dat seama că trebuia să repet această formulă idioată. Şi atunci începu cea mai dementă ceremonie. Glasul din întuneric începu să intoneze, rînd cu rînd, o litanie smintită pe care eu şi ceilalţi o repetam, în timp ce făceam asta, se legănau dintr-o parte într-alta şi îşi loveau genunchii cu palmele, iar eu le-am urmat exemplul. Puteam să-mi închipui că eram mort şi mă aflam în altă lume. Coliba întunecoasă, aceste făpturi vagi şi groteşti, pătate ici şi

colo de cîte o rază de lumină, toţi legănîndu-se în cadenţă şi cîntînd:

,,Să nu mergi în patru labe; ***aceasta*** este Legea. Oare nu sîntem Oameni?”

„Să nu lipăi cînd bei; ***aceasta*** este Legea. Oare nu sîntem Oameni?”

,,Să nu mănînci carne sau peşte; ***aceasta*** este Legea. Oare nu sîntem Oameni?”

„Să nu zgîrii scoarţa copacilor; ***aceasta*** este Legea. Oare nu sîntem Oameni?”‘

„Să nu vînezi alţi Oameni; ***aceasta*** este Legea. Oare nu sîntem Oameni?”

Şi, astfel, de la declaraţia de interzicere a acestor acte de nebunie, pînă la interzicerea a ceea ce eu gîn- deam atunci că sînt lucrurile cele mai nebuneşti, mai imposibile şi mai indecente, trecerea se poate închipui uşor. Ne-a cuprins pe toţi un fel de nebunie a ritmului, turuiam şi ne legănam din ce în ce mai repede, repetînd această lege uluitoare. Superficial, mă cuprinse şi pe mine contagiunea acestor oameni-brute, dar, în adîncul fiinţei mele, rîsul şi dezgustul se luptau unui cu altul. Am parcurs un lung şir de oprelişti, şi apoi cîntecul se schimbă pe o nouă formulă:

,,***A lui*** este casa durerii.”

„***A lui*** este mîna care creează.”

„***A lui*** este mîna care răneşte.”

„***A lui*** este mîna care vindecă”

Şi aşa mai departe, încă o serie lungă, în cea mai mare parte într-un jargon de neînţeles pentru mine, despre ***El,*** oricine ar fi putut fi acesta. Aş fi putut să-mi închipui că era un vis, dar niciodată nu mai auzisem cîntîndu-se în vis.

„***A lui*** este flacăra fulgerului”, cîntam noi. „***A lui*** este marea sărată şi adîncă.”

Îmi trecu prin minte ideea teribilă că Moreau, după ce animalizase aceşti oameni, le infectase minţile închircite cu un fel de zeificare a lui însuşi. Totuşi, îmi dădeam prea bine seama de dinţii albi şi ghearele puternice din jurul ineu, ca să mă opresc din această cauză din cîntat.

„***Ale lui*** sînt stelele din cer.”

În cele din urmă, cîntecul se opri. Am văzut faţa Omului-Maimuţă lucind de

transpiraţie, şi, ochii mei fiind acum obişnuiţi cu întunericul, am văzut mai limpede fiinţa din colţul de unde venea vocea. Era de înălţimea unui om, dar părea acoperit cu un păr cenu- şiu şters, aproape ca un terrier. Ce era el? Ce erau toţi aceştia? Închipuiţi-vă că aţi fi înconjuraţi de toţi schi-

lozii şi nebunii cei mai oribili care se pot imagina şi veţi putea înţelege ceva din sentimentele pe care le încercam, avind în jurul meu aceste groteşti caricaturi de oameni.

— Este un om cu cinci degete, un om cu cinci de-gete, un om cu cinci degete... ca mine, zise Omul-Maimuţă.

Mi-am întins mîinile. Creatura cenuşie din colţ se aplecă înainte.

— Să nu mergi în patru labe; ***aceasta*** este Legea. Oare nu sîntem Oameni? zise el.

Întinse o gheară ciudat de răsucită şi mă apucă de degete. Era aproape ca o copită de cerb despărţită în gheare. Era să urlu de surpriză şi de durere. Îşi apropie faţa şi îmi examina unghiile. Se apropie de lumina deschizăturii colibei şi am văzut, cu un val de scîrbă, că nu avea nici figură de om şi nici de animal, ci doar o claie de păr cenuşiu cu trei arcuiri întunecoase care indicau ochii şi gura.

— Are unghii mici, rosti prin barba-i păroasă această creatură groaznică. Este foarte bine.

Dădu drumul mîinii mele, iar eu am apucat, instinctiv, băţul.

— Mănîncă rădăcini şi legume, aceasta este voinţa ***lui,*** zise Omul-Maimuţă.

— Eu sînt Cel ce rosteşte Legea, zise făptura cenuşie. Aici vin toţi cei noi, ca să înveţe Legea. Eu stau în întuneric şi spun Legea.

— Chiar aşa este, zise unul din animalele de la intrare.

— Cumplite sînt pedepsele celor care calcă Legea. Nimeni nu scapă.

— Nimeni nu scapă, ziseră Oamenii-Animale, privind pe furiş unii la alţii.

— Nimeni, nimeni, zise Omul-Maimuţă. Nimeni nu scapă! Uite! Am făcut odată un lucru mic, un lucru rău. Trăncăneam, trăncăneam, nu mai vorbeam. Nimeni nu putea să înţeleagă. Sînt ars, însemnat cu fierul roşu pe mînă. El este mare, El este bun!

— Nimeni nu scapă, zise fiinţa cenuşie din colţ.

— Nimeni nu scapă, ziseră Oamenii-Animale, privind pieziş unii la alţii.

— Fiecare are cîte o dorinţă rea, zise cel ce rostea Legea. Ce ai să doreşti tu, noi nu ştim. O să ştim. Unii doresc să urmărească lucrurile care se mişcă, să pîn- dească şi să se furişeze şi să aştepte şi să sară, să ucidă şi să muşte, să muşte adînc şi din plin, sugînd sîngele... Este rău. Să nu vînezi alţi Oameni; aceasta este Legea. Oare nu sîntem Oameni? Să nu mănînci carne sau peşte; aceasta este Legea. Oare nu sîntem Oameni?

— Nimeni nu scapă, zise o brută pestriţă, care stătea în deschizătura colibei.

— Fiecare are cîte o dorinţă rea, zise cel ce rostea Legea. Unii doresc să meargă să scurme cu dinţii şi cu mîinile la rădăcinile arborilor, adulmecînd prin pămînt... Este rău!

— Nimeni nu scapă, ziseră cci de lîngă intrare.

— Unii merg să zgîrie copacii, unii merg să scormonească mormintele celor morţi; unii se bat cu frunţile, sau cu picioarele, sau cu ghearele, unii muşcă deodată, fără vreo pricină; unora le plac murdăriile.

— Nimeni nu scapă, zise Omul-Maimuţă, scărpinîn- du-se pe pulpă.

— Nimeni nu scapă, zise mica creatură roz cu chip de leneş.

— Pedeapsa este aspră şi sigură. De aceea, învaţă Legea. Rosteşte cuvintele, — şi imediat începu din nou strania litanie a Legii, şi eu, împreună cu toate aceste creaturi, ani pornit din nou să cînt şi să mă legăn. Capul mi se învîrtea de această flecăreală şi de putoarea înăbuşitoare a locului, dar am continuat, sperînd să găsesc în curînd vreo ocazie să aflu ceva nou.

— Să nu mergi în patru labe; aceasta este Legea. Oare nu sîntem Oameni?

Făceam atîta gălăgie, încît n-am băgat de seamă zgomotele de afară, pînă cînd cineva, care cred că era unul din cei doi Oameni-Porci pe care îi văzusem, îşi vîrî capul pe deasupra micii creaturi roz cu aspect de leneş şi strigă ceva pe un ton speriat, ceva ce n-am în-

ţeles. Într-o clipă, cei din dreptul deschizăturii colibei dispărură, Omul-Maimuţă se repezi afară, fiinţa care stătuse în întuneric îl urmă — am văzut doar că era mare şi stîngace, şi acoperită cu păr argintiu — şi eu am rămas singur.

Apoi, înainte ca să ajung şi eu la deschizătură, am auzit lătratul unui cîine.

În clipa următoare mă aflam în afara colibei, cu stinghia mea de la scaun în mînă, tremurînd din toate încheieturile. În faţa mea se aflau spinările grosolane ale Oamcnilor-Animale, vreo douăzeci, cu capetele diforme, pe jumătate ascunse între omoplaţi. Gesticulau cu însufleţire. Alte feţe pe jumătate animalice se iveau, întrebătoare, din colibe. Uitîndu-mă în direcţia în care priveau, am văzut venind, prin ceaţa de sub copaci, dincolo de capătul trecerii dintre văgăuni, forma întunecată şi teribila faţă albă a lui Moreau. Ţinea legat un cîine care se smucea, iar imediat în spatele lui venea Montgomery, cu revolverul în mînă.

O clipă am rămas încremenit de groază.

M-am întors şi am văzut trecerea din spatele meu blocată de o altă brută masivă, cu o imensă faţă cenuşie şi ochi mici care clipeau des, înaintînd spre mine. Am privit în jur şi am văzut, în dreapta mea, şi cam la şase metri în faţă, o deschidere îngustă în peretele stîncii, prin care o rază de lumină trecea pieziş prin umbră.

— Opreşte-te! strigă Moreau, în timp ce eu făceam un salt spre deschizătură, şi apoi strigă: Prindeţi-l!

La aceasta, feţele celor din jur se întoarsera una cîte una spre mine. Din fericire, minţile lor animalice erau prea încete.

Mi-am repezit umărul într-un monstru greoi care se întorcea să vadă ce voia să spună Moreau, proiectîndu-l asupra altuia. Am simţit cum mîna i se roti în jur, căutînd să mă apuce, şi dădu greş. Mica creatură roz cu chip de leneş se repezi la mine şi am doborît-o, brăzdîndu-i faţa pocită cu cuiul băţului meu, şi, în clipa următoare, mă căţăram pe o potecă lăturalnică, în

pantă, un fel de horn înclinat, care ducea afară din vîlcea. Am auzit în urmă un urlet şi strigăte de „Ţi- neţi-l!” „Prindeţi-l!” şi creatura cu faţa cenuşie apăru în urma mea şi îşi vîrî trupul enorm în crăpătură.

— Înainte, înainte! urlau ceilalţi.

M-am urcat prin crăpătura îngustă din stîncă, şi am ieşit pe terenul sulfuros din partea de apus a aşezării Oameniior-Animale.

Crăpătura aceea a fost un mare noroc pentru mine, deoarece drumul îngust şi înclinat oblic în sus i-a împiedicat pe urmăritorii mei cei mai apropiaţi. Am stră- bătut în goană locul deschis, am coborît o pantă abruptă printre cîţiva copaci rari, şi am ajuns pe o întindere joasă, acoperită cu trestii înalte. Am trecut printre ele şi am ajuns într-un tufiş des şi întunecos, unde pămîntul negru mustea sub picioare. Cînd m-am afundat printre trestii, urmăritorii mei cei mai apro- piaţi abia ieşeau din crăpătură. Timp de cîteva minute am continuat să-mi croiesc drum prin tufişuri. În spatele meu şi împrejur văzduhul era plin de strigăte ameninţătoare. Auzeam tumultul urmăritorilor, de la crăpătura din susul pantei, apoi foşnetul trestiilor, şi, din cînd în cînd, trosnetul cîte unei crengi rupte. Unele din aceste creaturi mugeau ca nişte fiare de pradă în- tărîtate. Cîinele lătra înspre stînga. Îi auzeam pe Moreau şi Montgomery strigînd din aceeaşi direcţie. M-am întors brusc spre dreapta. Chiar atunci mi se păru că îl aud pe Montgomery strigîndu-mi să fug, ca să scap cu viaţă.

În curînd pămîntul, gras şi noroios, începu să cedeze sub picioarele mele; dar eu eram disperat şi am trecut de-a dreptul, m-am luptat cufundat cu picioarele pînă la

genunchi, şi am ajuns astfel la o cărare întortochiată printre trestii înalte. Zgomotul urmăritorilor mei se îndepărtă înspre stînga. Într-un loc, trei animale ciudate, săltăreţe, de culoare roz, cam de mărimea unor pisici, o luară la fugă prin faţa mea. Cărarea aceasta urca în sus, de-a curmezişul unui alt spaţiu deschis, acoperit cu încrustaţii albe, şi se afunda din nou într-un desiş de trestii.

Apoi, paralel cu malul unei scobituri cu pereţii abrupţi, cotea brusc, ca şanţul unui parc englezesc. Continuam să alerg din toate puterile şi n-am văzut această adîncitură pînă cînd nu m-am trezit zburînd prin aer cu capul înainte.

Am căzut în mîini şi în cap, printre spini, şi m-am ridicat cu o ureche sfîşiată şi cu faţa însîngerată. Căzusem într-o scobitură adîncă, plină de stînci şi de mărăcini, cu o ceaţă care se încolăcea în jurul meu în valuri, şi cu un pîrîiaş îngust, din care se ridica ceaţa, şerpuind în mijlocul ei. Am rămas mirat de această ceaţă subţire ridicîndu-se în plină strălucire a zilei, dar nu aveam vreme să stau să mă mai minunez. M-am întors spre dreapta, în josul apei, sperînd să ajung în direcţia aceea la mare, si astfel să am drum liber pentru a mă îneca. Abia mai tîrziu mi-am dat seama că, în cădere, scăpasem din mînă băţul meu cu cui.

În curînd, valea se făcu mai îngustă, pentru o bucată de drum şi, nepăsător, m-am aruncat în apă. Am ieşit afară cît am putut mai iute, căci apa aproape că dădea în clocot. Am observat, de asemenea, că o spumă subţire sulfuroasă plutea pe apa învolburată. Aproape imediat scobitura făcu o cotitură, şi am zărit, nelămurit, orizontul

albastru. Marea apropiată reflecta soarele în mii şi mii de sclipiri. Mi-am văzut moartea cu ochii. Dar eram înfierbîntat şi gîfîiam, şi sîngele cald mi se prelingea pe faţă şi îmi alerga voios prin vine. Simţeam şi un fel de exaltare de a fi întrecut pe urmăritorii mei. Aşa că atunci nu îmi venea să mă înec. Am privit înapoi pe drumul pe care venisem.

Am ciulit urechile. În afară de zumzetul ţînţartlor şi ţîrîitul unor insecte mici care săreau printre mărăcini, văzduhul era complet liniştit. Apoi se auzi, foarte slab, lătratul unui cîine şi nişte murmure nelămurite, poc-netul unui bici, şi glasuri. Se auziră mai tare, şi apoi iar mai slab. Zgomotul se îndepărtă în susul pîrîului şi se pierdu în depărtare. Pentru o vreme, vînătoarea era terminată.

Dar acum ştiam cîte nădejdi puteam să-mi pun în ajutorul Oamenilor-Animale.

XIII. PARLAMENTĂRI

M-am întors şi mi-am continuat drumul spre mare. Pîrîiaşul de apă fierbinte se lărgea şi devenea foarte puţin adinc, trecînd peste un nisip acoperit de ierburi, prin care mişunau, la trecerea mea, nenumăraţi crabi şi alte vietăţi lungi şi cu multe picioare. Am mers pînă la marginea apei sărate, şi abia atunci m-am simţit în siguranţă. M-am întors şi am privit — cu mîinile în şolduri — la vegetaţia deasă din urma mea, în care rîpa cu aburi făcea ca o tăietură fumegîndă. Dar, după cum spuneam, eram prea surexcitat şi — cu adevărat, deşi cei care n-au cunoscut niciodată primejdia s-ar putea să se îndoiască — prea disperat pentru a muri.

Atunci mi-a trecut prin minte că mai aveam încă o şansă. În timp ce Moreau şi Montgomery împreună cu gloata lor animalică mă căutau prin insulă, oare n-aş putea eu să înconjur ţărmul pînă cînd aş ajunge la locul îngrădit? Să fac, de fapt, un drum prin flancul lor şi, apoi, poate că aş putea să sparg broasca uşii cu o piatră şi să văd ce aş putea găsi — cuţit, pistol, orice o fi — ca să mă lupt cu ei cînd se vor întoarce. În orice caz, era o şansă de a-mi vinde scump pielea.

M-am îndreptat deci, spre apus şi am mers de-a lungul malului apei. Soarele care apunea îşi arunca razele orbitoare drept în ochii mei. Fluxul slab al Pacificului se ridica într-o ondulaţie uşoară.

În curînd, ţărmul se îndreptă spre sud şi soarele îmi veni spre dreapta. Apoi, deodată, departe în faţa mea, văzui mai întîi

una şi apoi mai multe figuri apărînd din tufişuri — Moreau cu cîinele său cenuşiu, apoi Montgomery şi încă alţi doi.

Mă văzură şi începură să gesticuleze, înaintînd. Am aşteptat să se apropie. Cei doi Oameni-Animale începură să alerge pentru a-mi tăia drumul spre desi- şurile din interiorul insulei. Montgomery începu şi el să

alerge, dar drept spre mine. Moreau îl urmă, mai încet, ţinînd cîinele.

În cele din urmă, m-am smuls din nemişcare şi, în- torcîndu-mă, spre mare, am intrat drept în apă. Apa era, la început, foarte puţin adîncă. Abia după vreo treizeci de metri valurile mi-au ajuns pînă la brîu. Puteam vedea, nelămurit, cum îmi ţîşneau printre picioare vietăţile tîrîte de flux.

— Ce faci, omule? strigă Montgomery.

M-am întors, cufundat în apă pînă la mijloc, şi am privit spre ei.

Montgomery stătea pe mal, gîfîind. Faţa lui devenise de un roşu aprins, din cauza efortului, părul său lung şi drept flutura în jurul capului, iar buza de jos, atîr- nînd, lăsa să i se vadă dinţii neregulaţi. Moreau tocmai ajungea şi el, cu figura lui palidă şi hotărîtă, şi cîinele pe care îl ţinea lătră spre mine. Amîndoi ţineau în mînă bice puternice. Mai departe, pe ţărm, stăteau Oamenii- Animale, privind.

— Ce fac? Am de gînd să mă înec, zisei cu.

Montgomery şi Moreau se uitară unul la celălalt.

— De ce? întrebă Moreau.

— Pentru că este mai bine aşa, decît să fiu torturat de dumneata.

— Ţi-am spus eu, îi zise Montgomery, şi Moreau îi răspunse ceva, cu o voce joasă.

— Ce te face să crezi că te voi tortura? întrebă Moreau.

— Ceea ee am văzut, zisei eu. Şi ăia de colo.

— Sst! făcu Moreau, şi îşi ridică mîna.

— N-am să tac, zisei eu, ei au fost oameni: ce sînt acum? Eu, cel puţin, n-am să fiu ca ei.

Am privit dincolo de interlocutorii mei. Pe ţărm erau M’lingi servitorul lui

Montgomery, şi una dintre bru-tele înfăşate în alb, pe care o văzusem în şalupă. Mai departe, în umbra copacilor, şedea micul Om-Maimuţă, şi, în spatele lui, încă vreo cîteva figuri nelămurite.

— Cine sînt aceste fiinţe? întrebai eu, arătînd spre ei, şi ridicînd glasul din ce în ce mai tare, ca să mă poată auzi cu toţii. Au fost oameni — oameni ca voi,

pe care i-aţi infectat cu vreo otravă animalică, oameni pe care i-aţi înrobit şi de care totuşi vă mai temeţi. Voi care ascultaţi, strigai eu, arătînd acum spre Moreau, şi adresîndu-mă, pe deasupra lui, Oamenilor-Animale, voi care ascultaţi! Nu vedeţi că oamenii aceştia se mai tem încă de voi, că le e frică de voi? Atunci, de ce vă temeţi de ei? Voi sînteţi mulţi...

— Pentru numele lui Dumnezeu! strigă Montgomery, încetează, Prendick!

— Prendick! strigă Moreau.

Strigară amîndoi în acelaşi timp, ca să-mi acopere glasul. În spatele lor se vedeau Oamenii-Animale privind curioşi, cu feţele întunecate, cu mîinile lor diforme atîrnînd în jos, cu umerii curbaţi. Păreau, îmi închipuiam eu atunci, că încearcă să mă înţeleagă, să-şi amintească ceva din trecutul lor omenesc.

Am continuat să strig, nici eu nu mai ştiu ce. Spuneam că Moreau şi Montgomery ar putea fi ucişi; că nu trebuie să le fie teamă de ei, acesta era sensul vorbelor care voiam să le vîr în cap Oamenilor-Animale, înainte de pieirea mea definitivă. L-am văzut pe omul îmbrăcat în zdrenţe întunecate, cu ochii verzi, pe care-l întîlnisem în seara sosirii mele, ieşind dintre copaci, şi pe alţii care-l urmau, ca să mă audă mai bine.

În cele din urmă, m-am oprit ca să-mi trag răsufla- rea.

— Ascultă-mă o clipă, se auzi glasul ferm al lui Moreau, şi apoi spune tot ce vrei.

— Ei bine? zisei eu.

Tuşi, se gîndi o clipă şi apoi strigă:

— Pe latineşte, Prendick! În latina vulgară! În latina de şcolar! Dar încearcă să înţelegi. ***Hi non sunt homines, sunt***

animalia qui nos habemus… vivisectat.[1] Un proces umanizator. Îţi voi explica totul. Vino pe ţărm.

Am rîs:

— Bună poveste, zisei cu. Ei vorbesc, îşi construiesc locuinţe, gătesc. Au fost oameni. Nici gînd să ies de aici.

— Apa, chiar de lîngă locul unde stai dumneata începe să fie adîncă… şi mişună rechinii.

— Chiar asta şi vreau, zisei eu. Scurt şi clar. Chiar acum.

— Aşteaptă o clipă. Scoase din buzunar ceva care sclipi în lumina soarelui, şi aruncă obiectul la picioarele sale. Este un revolver încărcat, zise el. Montgomery va face la fel. Vom urca pe ţărm în sus, pînă cînd vei considera că distanţa este suficientă. Apoi vino şi ia revolverele.

— Nici nu mă gîndesc. Unul dintre voi mai are unul.

— Te rog să te gîndeşti mai bine, Prendick. În primul rînd, nu ţi-am cerut niciodată să vii pe această insulă. În al doilea, te-am fi drogat noaptea trecută, dacă am fi vrut să-ţi facem vreun rău; şi în al treilea, acum, cînd prima panică ţi-a trecut şi poţi să judeci puţin — are Montgomery caracterul pe care i-l atribui dumneata? Te-am urmărit spre binele dumitale. Pentru că insula aceasta este plină de… fenomene duşmănoase. De ce am vrea să te împuşcăm, cînd chiar dumneata te-ai oferit să te îneci?

— De ce ai pus… oamenii dumitale pe urmele mele, cînd eram în colibă?

[1] Aceştia nu sînt oameni, sînt animale pe care noi le-am… supus vivisecţiunii (n. t)

— Eram siguri că te vom prinde şi te vom feri de pericol. Mai tîrziu, ne-am îndepărtat de urmele dumitale — spre binele dumitale.

Am rămas pe gînduri. Părea posibil. Apoi mi-am amintit de altceva:

— Dar am văzut, zisei eu, în locul îngrădit...

— Aceea era puma.

— Ascultă, Prendick, zise Montgomery. Eşti un nătărău. Ieşi din apă, ia aceste revolvere şi să stăm de vorbă. Nu-ţi vom putea face mai mult decît ţi-am putea face acum.

Trebuie să mărturisesc că atunci, şi de fapt întotdeauna, nu aveam încredere şi mă temeam de Moreau.

Dar Montgomery era un om cu care simţeam că pot să mă înţeleg.

— Urcaţi pe faleză, zisei eu, după puţină gîndire, adăugînd: ţinînd mîinile în sus.

— Asta nu se poate, zise Montgomery, făcînd semn cu capul peste umăr. E ceva nedemn.

— Mergeţi pînă la copaci, în cazul acesta, zisei eu, cum doriţi.

— Ce idioată ceremonie, zise Montgomery.

Amîndoi se întoarseră cu faţa spre cei şase sau şapte monştri groteşti, care stăteau acolo în soare, umbre solide, mişcătoare şi totuşi neverosimil de ireale. Montgomery plesni din bici spre ei, şi imediat se întoarseră cu toţii şi fugiră, înghesuindu-se printre copaci. Cînd Montgomery şi Moreau ajunseră la o depărtare pe care am socotit-o suficientă, m-am îndreptat spre ţărm, am ridicat de jos şi am examinat revolverele. Ca să mă conving că nu era vreo înşelătorie, am descărcat unul asupra unei bucăţi de lavă şi am avut satisfacţia să văd piatra pulverizată şi ţărmul împroşcat cu plumb.

Totuşi, am mai rămas o clipă în cumpănă.

— Am să-mi iau riscul, zisei eu în cele din urmă, şi, cu un revolver în fiecare mînă, am urcat ţărmul pînă la ei.

— Aşa este mai bine, zise Moreau, fără afectare, în orice caz, m-ai făcut să-mi pierd cea mai bună parte a zilei cu imaginaţia dumitale blestemată.

Şi, cu un aer dispreţuitor, care m-a făcut să mă ruşinez, el şi Montgomery se întoarseră şi porniră în tăcere înaintea mea.

Oamenii-Animale, încă uimiţi, stăteau retraşi printre copaci. Am trecut pe lîngă ei cît am putut de senin. Unul încercă să mă

urmeze, dar se retrase din nou, cînd Montgomery plesni din bici. Restul rămaseră liniştiţi — privindu-ne. Poate că au fost cîndva animale. Dar niciodată n-am mai văzut un animal să încerce să gîndească.

XIV. DOCTORUL MOREAU EXPLICĂ

— Şi acum, Prendick, am să-fi cxplic, zise doctorul Moreau, după ce îmi astîmpărasem foamea şi setea. Trebuie să-ţi mărturisesc că eşti cel mai dictatorial oaspete pe care l-am avut vreodată. Te anunţ că acesta este ultimul lucru pe care-l mai fac pentru ca să-ţi fiu pe plac. Data-viitoare cînd vei mai ameninţa să te sinucizi, nu voi mai face nimic — chiar cu riscul anumitor neplăceri personale.

Se aşeză pe şezlong, cu o ţigară de foi pe jumătate consumată între degetele sale albe şi îndemînatice. Lumina lămpii care atîrna din tavan cădea pe părul lui alb; privi prin mica fereastră afară, la stele. Eu şedeam cît mai departe de el, avînd între noi masa şi revolverele la îndemînă. Montgomery nu era de faţă. Nu mi-ar fi convenit să fiu cu amîndoi într-o cameră atît de mică.

— Admiţi că fiinţa omenească vivisectată, după cum ai numit-o dumneata, nu este la urma urmei decît puma? zise Moreau.

El mă dusese să vizitez oroarea aceea, în încăperea din interiorul curţii, ca să mă asigur că nu este o fiinţă omenească.

— Este puma, zisei eu, vie încă, dar atît de tăiată şi mutilată, încît mă rog să nu mai văd niciodată carne vie. Din toate grozăviile…

— N-are importanţă asta, zise Moreau. Cel puţin, scuteşte-mă de aceste manifestări copilăreşti. La început, Montgomery era exact la fel. Admiţi că este puma. Acum stai liniştit, cît timp am să-mi desfăşor conferinţa de fiziologie.

Şi, imediat, începind cu tonul unui om extrem de plictisit, dar în scurt timp încălzindu-se puţin, îmi explică lucrările sale. Vorbea foarte simplu şi convingător. Din cînd în cînd simţeam în glasul său o urmă de sarcasm. În curînd m-am simţit cuprins de ruşine faţă de poziţiile noastre reciproce.

Creaturile pe care le văzusem nu erau oameni, nu fuseseră niciodată oameni. Erau animale — animale umanizate — un triumf al vivisecţiei.

— Uiţi ceea ce poate să facă cu fiinţele vii un vivi- secţionist îndemînatic, zise Moreau. În ceea ce mă priveşte, eu nu înţeleg de ce lucrurile pe care le-am făcut aici n-au fost făcute mai înainte. Desigur, s-au făcut slabe eforturi — amputaţii, tăieri de limbă, excizii. Ştii desigur că strabismul poate fi provocat sau vindecat prin chirurgie? Apoi, în cazul exciziilor, se obţin tot felul de schimbări secundare, tulburări pigmentare, modificări ale pasiunilor, alterări în secreţia ţesutului adipos. Nu mă îndoiesc că ai auzit despre toate aces- tea!

— Desigur, zisei eu. Dar aceste creaturi respingătoare ale dumitale...

— Totul la timpul său, zise el, făcîndu-mi un semn cu mîna; abia am început. Acestea sînt cazuri obişnuite de modificări. Chirurgia poate face lucruri mai bune decît acestea. Se poate construi, la fel cum se poate distruge sau modifica. Ai auzit, poate, despre o ope- raţie chirurgicală obişnuită la care se recurge în cazul cînd nasul a fost distrus. Se taie o porţiune de piele de pe frunte, se răsfrînge în jos, pe nas, şi se prinde în această nouă poziţie. Aceasta este un fel de grefare într-o nouă poziţie a unei părţi dintr-un animal pe el însuşi.

Grefarea unei părţi recent obţinute de la un alt animal este de asemenea posibilă — cazul dinţilor, de exemplu. Grefarea pielii şi a oaselor este făcută pentru a uşura vindecarea. Chirurgul pune în mijlocul rănii bucăţi de piele tăiate de la un alt animal, sau frag- mente de os de la o victimă recent ucisă. Pintenul de cocoş al lui Hunter — poate că ai auzit de asta — era grefat pe gîtul unui taur. Şi mai trebuie amintiţi şi şobolanii-rinoceri ai zuavilor algerieni — monştri creaţi de mîna omenească prin transferarea pe bot a unei bucăţi din coada unui şobolan obişnuit, lăsată să se prindă în această poziţie.

— Monştri creaţi de mîna omenească, zisei eu. Atunci, vrei să spui că...

— Da. Aceste creaturi pe care le-ai văzut sînt ani-male tăiate şi modelate în noi forme. Acestui studiu — al plasticităţii formelor vii — mi-am închinat întreaga mea viaţă. Am studiat ani întregi, căpătînd tot mai multe cunoştinţe. Văd că te uiţi îngrozit, şi totuşi nu-ţi spun nimic nou. Totul se află de ani de zile la suprafaţa anatomiei aplicate, dar nimeni n-a avut cu-rajul să se atingă de aceasta. Eu pot schimba nu numai forma exterioară a unui animal. Fiziologia, ritmul chimic al creaturii pot fi de asemenea făcute să sufere o modificare de durată, din care vaccinarea şi alte metode de inoculare cu substanţe vii sau moarte sînt exemple care, fără îndoială, îţi sînt familiare. O ope-raţie similară este transfuzia de sînge, cu care de fapt am şi început. Toate acestea sînt cazuri cunoscute. Mai puţin obişnuite, şi probabil pe o scară mult mai mare, erau operaţiile acelor practicieni din evul mediu care făureau pitici, şi schilozi, şi monştri de bîlci;

din a căror artă mai rămîn încă unele vestigii în manipularea preliminară a tinerilor saltimbanci şi contorsionişti. Victor Hugo dă o relatare despre ei în ***„L'homme qui rit"***[1]... Dar poate că acum îţi este mai limpede ceea ce vreau să spun. Începi să înţelegi că este posibil să transplantezi un ţesut dintr-o parte a unui animal în- tr-alta, sau de la un animal la altul, să-i schimbi reac-ţiile chimice şi metodele de creştere, să-i modifici articulaţiile membrelor, şi să-l schimbi, de fapt, în structura sa cea mai intimă?

Şi totuşi, această ramură extraordinară a ştiinţei n-a fost niciodată studiată ca un scop în sine, şi sistema- tic, de cercetătorii moderni, pînă cînd am abordat-o eu! Cîteva lucruri de acest gen au fost indicate în unele încercări chirurgicale extreme; cele mai multe exemple de acest fel care îţi vor veni în minte au fost demonstrate, ca să spunem aşa, prin accident — de către tirani, criminali, de către crescători de cai şi de cîini, de către tot felul de oameni neexperimentaţi şi neîndemînatici, care lucrau pentru scopurile lor ime-

---

[1] „Omul care rîde" — cunoscut roman al scriitorului francez. (n. t.)

diate. Eu am fost primul om care am abordat această problemă, înarmat cu chirurgia antiseptică şi cu cunoştinţe într-adevăr ştiinţifice asupra legilor creşterii.

Totuşi, s-ar putea crede că aceasta a mai fost practicată. În secret şi mai înainte. Creaturi cum ar fi fraţii siamezi... Şi în beciurile Inchiziţiei. Fără îndoială că ţelul lor principal era tortura, ca să zic aşa, artistică, dar cel puţin unii dintre inchizitori probabil că aveau şi o urmă de curiozitate ştiinţifică.

— Dar, zisei eu, aceste fiinţe — aceste animale ***vorbesc!***

Mi-a spus că într-adevăr era aşa şi continuă să-mi arate că posibilităţile vivisecţiei nu se opresc doar la o metamorfoză fizică. Un porc poate fi educat. Struc-tura mintală este şi mai puţin determinată decît cea corporală. În ştiinţa hipnotismului, care se dezvoltă tot mai mult, găsim promisiunea unei posibilităţi de a înlocui vechi instincte înnăscute prin sugestii noi, grefate pe, sau înlocuind, ideile fixe moştenite. De fapt, mare parte din ceea ce noi numim educaţie morală este tot o astfel de modificare artificială şi o prelucrare a instinctului; combativitatea este educată într-un cura- jos sacrificiu de sine, iar sexualitatea transformată în emoţie religioasă. Şi marea diferenţă dintre om şi maimuţă stă în laringe, zise el, în incapacitatea de a forma în mod delicat diferite sunete-simboluri prin care gîndirea poate fi susţinută. În această problemă eram de altă părere, dar cu o oarecare lipsă de politeţă el refuză să ia în seamă obiecţia mea. Repetă că era aşa cum spunea el, şi îşi continuă relatarea lucrărilor.

L-am întrebat de ce îşi alesese ca model tocmai forma omenească. Mi s-a părut atunci, şi mi se pare încă şi acum că era o stranie perversitate în această alegere.

Mi-a mărturisit că alesese această formă din întîm- plare.

— Aş fi putut tot atît de bine să transform oi în lame, şi lame în oi. Cred că există ceva în forma omenească care face apel la simţul artistic mai mult decît orice altă formă de animal. Dar nu m-am rezumat la a crea numai oameni. O dată sau de două ori...

Rămase tăcut aproape un minut.

— Anii ăştia! Cum s-au scurs! Şi iată că mi-am mai pierdut o zi pentru ca să-ţi salvez viaţa, şi-mi pierd acum o oră ca să-ţi dau explicaţii!

— Dar, zisei eu, totuşi nu înţeleg. Unde este justificarea dumitale pentru dreptul de a răspîndi în jur atîta suferinţă? Singurul lucru care cred că ar putea să scuze vivisecţia este vreo aplicaţie...

— Exact, zise el. Dar vezi că eu sînt altfel construit. Ne situăm pe poziţii diferite. Dumneata eşti materialist.

— Tocmai că nu sînt materialist, începui eu să-i răspund.

— Din punctul meu de vedere — din punctul meu de vedere. Căci tocmai chestiunea aceasta a suferinţei este ceea ce ne desparte. Atîta timp cît suferinţa pe care o vezi sau o auzi te îmbolnăveşte, atît timp cît eşti influenţat de propria ta suferinţă, atît timp cît su- ferinţa stă la baza principiilor despre păcat, nu eşti, ţi-o spun cu, decît un animal, gîndind doar ceva mai puţin obscur despre ceea ce simte un animal. Această suferinţă...

Am ridicat nerăbdător din umeri, auzind asemenea sofisme.

— Oh! dar asta este un lucru atît de mărunt. O minte cu adevărat deschisă faţă de tot ceea ce trebuie să ne înveţe ştiinţa îşi dă seama că este un lucru cu totul neînsemnat. Poate că, în afară de această mică pla- netă, acest fir de praf cosmic, invizibil de la cea mai apropiată stea — poate că, zic, nicăieri în altă parte nu mai există acest lucru numit durere. Dar legile spre care ne căutăm drumul... Ei bine, chiar pe acest pămînt, chiar printre fiinţele vii, ce înseamnă oare durerea?

În timp ce vorbea scoase un mic briceag din buzunar, deschise lamă cea mică şi îşi trase scaunul în aşa fel încît să-i pot vedea coapsa. Apoi, alegînd cu atenţie locul, îşi înfipse lama în picior, şi apoi o scoase.

— Fără îndoială că ai mai văzut aşta. Nu doare mai mult decît o înţepătură de ac. Dar ce dovedeşte? Capacitatea de durere nu este necesară în muşchi, şi nici nu este plasată acolo; este necesară doar puţin în piele, şi doar ici şi colo pe coapsă există cîte un loc capabil de a simţi durerea. Durerea este doar sfătuitorul nos- tru medical intern, care ne previne şi ne stimulează. Nu toată carnea vie este dureroasă, nici toţi nervii, nici chiar toţi nervii senzoriali. Nu există nici o urmă de durere, de adevărată durere, în senzaţiile nervului optic. Dacă răneşti nervul optic, vezi doar fulgerări de lumină, la fel cum boala nervului auditiv înseamnă doar un zumzet în urechi. Plantele nu simt durerea; iar animalele inferioare — s-ar putea ca animale ca steaua de mare sau racul să nu simtă durerea. Şi apoi, oamenii, cu cît devin mai inteligenţi, cu atît vor căuta în mod mai

inteligent propria lor bunăstare, şi cu atît mai puţin vor avea nevoie de busola care să-i ţină departe de primejdie. N-am auzit niciodată ca un lucru inutil să nu fie smuls din existentă, mai curînd sau mai tîrziu, de către evoluţie. Auzi? Iar durerea va deveni inutilă.

Şi, apoi, eu sînt un om credincios; Prendick, după cum trebuie să fie orice om normal. S-ar putea să mă înşel, dar eu am văzut mai mult decît dumneata din metodele Creatorului acestei lumi — căci cu i-am cercetat în felul ***meu*** legile, toată viata, în timp ce dumneata, îmi închipui, colecţionai fluturi. Şi, îţi spun, plăcerea si durerea n-au nimic de-a face cu raiul sau iadul. Plăcerea şi durerea — bah! Ce este extazul teologului dumitale altceva decît o hurie[1] a iui Mahomet în întuneric? Acest mare caz pe care bărbaţii şi femeile îl fac cu privire la plăcere şi durere, Prendick, este semnul animalului din ei, semnul animalului din care se trag. Durere! Durere şi plăcere — ele există pentru noi, numai atît timp cît ne zvîrcolim prin ţărînă...

Vezi, eu mi-am continuat cercetările pe calea pe care ni-au dus chiar ele. Acesta este singurul fel în care cred că se pot face cercetările. Puneam o întrebare, gă- seam vreo metodă ca să capăt un răspuns, şi obţineam — o nouă întrebare. Este posibil cutare sau cutare lucru? Nu-ţi poţi imagina ce înseamnă asta pentru un cercetător, ce pasiune intelectuală îl cuprinde. Nu-ţi poţi imagina strania şi sublima incintare a acestor dorinţi intelectuale. Fiinţa pe care o ai în faţă nu mai este un animal, sau o creatură asemănătoare, ci o problemă.

---

[1] ***hurie*** — fecioară promisă de religia musulmană credincioşilor, în paradis. (n. t.)

Durerea prin simpatie — tot ce ştiu despre ea este o amintire a unui lucru din a cărui cauză sufeream acum mulţi ani. Doream — era singurul lucru pe care îl doream — să găsesc limita extremă a plasticităţii unei forme vii.

— Dar, zisei eu, acest lucru este ceva îngrozitor...

— Pînă astăzi nu mi-a păsat niciodată de etica materiei. Studiul Naturii îl face pe om pînă la urmă tot atît de nemilos ca şi Natura. Am mers mai departe, neluînd în seamă nimic altceva decît problema pe care o urmăream, iar materialul s-a... adunat în colibele de acolo... Sînt aproape unsprezece ani de cînd am venit aici, eu cu Montgomery, şi şase canaci[1]. Îmi amintesc, de parcă ar fi fost ieri, de linişte înverzită a insulei şi de oceanul pustiu din jurul nostru. Locul acesta părea că mă aşteaptă.

Am descărcat proviziile şi am construit această casă. Canacii şi-au făcut cîteva colibe lîngă rîpă. Am început să lucrez chiar asupra animalelor aduse de mine. La început, s-au întîmplat cîteva lucruri neplăcute. Am început cu o oaie, şi printr-o alunecare greşită a scalpelului, am ucis-o după o zi şi jumătate; am luat o altă oaie, am făcut din ea un lucru de spaimă şi durere, şi am lăsat-o bandajată, aşteptînd să se vindece. Cînd am terminat-o mi s-a părut perfect umană, dar cînd m-am dus din nou lîngă ea, am fost nemulţumit; îşi amintea de mine şi se îngrozea neînchipuit de mult, şi nu avea mai multă inteligenţă decît o oaie. Cu cît priveam mai mult la acest monstru,

---

[1] canaci — locuitori din mările sudului, în special cei folosiţi odinioară în Queensland pe plantaţiile de zahăr. (În limba hawaiană, kanaka înseamnă om.) (n. t.)

cu atît îmi părea mai diform, pînă cînd i-am pus capăt suferinţelor. Aceste animale fără curaj, aceste fiinţe fricoase, mînate de durere, fără o fărîmă de energie combativă pentru a înfrunta suferinţa — nu sînt bune pentru a face din ele oameni.

Apoi ain luat o gorilă şi din ea, lucrînd cu o grijă infinită, şi învingînd greutăţi nenumărate, am făcut primul meu om. L-am modelat o săptămînă întreagă, zi şi noapte. Cel mai mult trebuia să lucrez asupra creierului; trebuia să-i adaug mult, şi să-l modific mult. După ce l-am terminat, l-am considerat drept un fru- mos specimen al tipului negroid, iar el zăcea, banda- jat, legat, şi nemişcat în faţa mea. Am plecat de lîngă el numai atunci cînd am fost sigur că va trăi şi întor- cîndu-mă în cameră l-am găsit pe Montgomery în aceeaşi stare ca şi dumneata. Auzise parte din strigăte, pe măsură ce animalul devenea om, strigăte asemănătoare celor care te-au tulburat şi pe dumneata atît de mult. La început, nu îi împărtăşisem totul. Canacii, de asemenea, au resimţit acelaşi lucru. Simpla mea vedere îi făcea să se înspăimînte. Am reuşit să-l recîş- tig pe Montgomery — într-un fel, dar eu şi cu el am avut mult de furcă ca să-i împiedicăm pe canaci să dezerteze. Pînă la urmă cîţiva au reuşit să fugă şi astfel ne-am pierdut yachtul. Mi-am petrecut multe zile educînd bruta aceea — în total m-am ocupat de el trei sau patru luni. L-am învăţat rudimentele limbii engleze, i-am dat cîteva idei despre numere, l-am făcut chiar să citească alfabetul. Dar în această privinţă, s-a dovedit a fi greoi la minte — deşi am întîlnit unii idioţi şi mai greoi. Din punct de vedere mintal, el a început de la zero; nu avea în minte nici o amintire de

ceea ce fusese înainte. Cînd rănile i-au fost complet vindecate, şi nu a mai fost îndurerat şi înţepenit, şi a fost îu stare să vorbească puţin, l-am prezentat canacilor ca pe un interesant pasager clandestin.

La început au fost teribil de înfricoşaţi de el — lucru care m-a cam ofensat, căci eram mîndru de crea-ţia mea, dar felul lui de a fi era atît de blînd, şi era atît de neajutorat, încît după o vreme ei l-au acceptat şi au luat asupra lor grijile educaţiei lui. Învăţa repede, era foarte imitativ şi adaptabil, şi îşi construi o colibă ceva mai bună, am impresia, decît bordeiele lor. Unul dintre canaci, un fel de misionar, l-a învăţat să ci- tească, sau cel puţin să silabisească literele, şi i-a dat cîteva idei rudimentare despre moralitate, dar se pare că apucăturile animalului nu erau cîtuşi de puţin din- tre cele mai de dorit.

M-am odihnit, după muncă, timp de cîteva zile şi aveam de gînd să scriu o dare de seamă asupra întregii operaţii, pentru a trezi interesul fiziologilor englezi. Atunci, însă, am dat peste creatura aceea ghemuită într-un pom, maimuţărindu-se la doi dintre canacii care o necăjiseră. Am ameninţat-o, i-am spus cît de inuman era felul în care proceda, i-am trezit simţul ruşinii, şi m-am întors aici hotărît să fac ceva mai bun, înainte de a-mi trimite rezultatul lucrărilor în Anglia. Am făcut lucruri mai bune; dar, în orice caz, fiinţele acestea dau înapoi, animalul din ei revine cu îndărătnicie, din zi în zi tot mai muit... Am de gînd să fac lucruri şi mai bune. Sînt hotărît. Puma asia...

Şi, iată, aceasta este povestea. Toţi canacii sînt acum morţi. Unul a căzut peste bordul şalupei, altul a murit dintr-o rană la

călcîi, pe care a otrăvit-o în vreun fel cu un suc de plante. Trei au fugit cu yachtul şi bănu-iesc, şi sper, că s-au înecat. Ultimul... a fost ucis. Ei bine — l-am înlocuit. Montgomery s-a comportat ca şi dumneata la început, şi apoi...

— Ce s-a întîmplat cu celălalt? zisei eu tăios — celălalt canac care a fost ucis?

— Adevărul este că, după ce am făcut un număr de fiinţe omeneşti, am făcut un lucru... El ezită.

— Ei? făcui eu.

— A fost ucis.

— Nu înţeleg, zisei eu; vrei să spui că...

— L-a ucis pe canac — da. A ucis mai multe fiinţe pe care le-a prins. L-am urmărit vreo două zile. Scăpase printr-un accident — nu avusesem niciodată de gînd să-i dau drumul. Nu era terminat. Era doar o expe-rienţă. Era o fiinţă fără membre, cu un aspect oribil, care se zvîrcolea pe pămînt ca un şarpe. Avea o forţă imensă şi era furios de durere, mergea rostogolindu-se ca un purcel de mare cînd înoată. A stat ascuns în pădure cîteva zile, distrugînd tot ce îi ieşea în cale, pînă cînd l-am pus pe fugă, şi atunci s-a tîrît în partea de nord a insulei, iar noi ne-am împărţit pentru a-l încolţi. Montgomery a insistat să vină cu mine. Canacul avea o carabină şi cînd i-am găsit trupul, una din ţevi era îndoită în formă de S şi aproape străpunsă de muşcă-turi... Montgomery a împuşcat monstrul... După aceea, m-am rezumat la idealul omenesc — cu cîteva mici excepţii.

Tăcu. Am rămas tăcut, privindu-l.

— Astfel, douăzeci de ani în total — socotind şi cei nouă ani din Anglia — am continuat să lucrez, şi încă mai este ceva în toate acestea care mă depăşeşte, mă face să

fiu nemulţumit, mă împinge către noi eforturi. Uneori mă întrec pe mine însumi, alteori sînt sub nivelul meu, dar niciodată nu reuşesc să obţin rezultatele la care năzuiesc. Forma omenească pot s-o obţin, acum, cu oarecare uşurinţă, după cum vreau, mlădioasă şi graţioasă, sau greoaie şi puternică; dar adesea am de furcă, cu mîinile şi ghearele — lucruri dureroase pe care nu îndrăznesc să le modelez în voie. Dar cel mai mult am de furcă cu grefarea şi transformarea subtilă pe care trebuie s-o fac creierului. Adesea inteligenţa este neînchipuit de scăzută, cu inexplicabile spaţii albe, cu goluri neaşteptate. Şi cel mai puţin satisfăcător dintre toate este ceva ce nu pot atinge, pe undeva — nu ştiu precis unde — în lăcaşul emo-ţiilor. Pofte, instincte, dorinţe care dăunează umanităţii, un straniu rezervor ascuns, care izbucneşte de-odată şi inundă întreaga făptură a creaturii cu mînie, cu ură, sau cu teamă. Aceste creaturi ale mele ţi-au părut stranii şi primejdioase de îndată ce ai început să le observi, dar mie, imediat după ce le-am făcut, îmi par a fi indiscutabil nişte fiinţe umane. Abia după aceea, în timp ce le observ, convingerea se şterge. Mai întîi o trăsătură animalică, apoi alta, se furişează la suprafaţă şi-mi apare limpede... Dar am să înving şi asta. De fiecare dată cînd cufund o creatură vie în baia arzătoare de durere, îmi spun: ,,De data aceasta voi arde tot animalul din ea, de data aceasta voi face o creatură raţională. La urma urmei, ce înseamnă zece ani? Omul s-a format în timp de sute de mii de ani”.

Rămase pe gînduri, întunecat.

— Dar mă apropii de ţintă. Această puma de acum...

Şi după o pauză:

— Ei dau înapoi. De îndată ce îi las din mînă, animalul din ei începe să revină cu încetul, începe din nou să-şi arate prezenţa.

O altă lungă tăcere.

— Apoi, fiinţele pe care le faci, le trimiţi în vizui- nele acelea? întrebai eu.

— Se duc singure. Cînd încep să simt animalul din ei, le dau drumul şi ei se duc într-acolo. Cu toţii se tem de casa aceasta, şi de mine. Acolo, este un fel de imitaţie de societate omenească. Montgomery ştie mai bine toate acestea, căci el se amestecă în treburile lor. El a învăţat pe cîţiva să ne servească. Deşi îi este ruşine de asta, cred însă că oarecum îi simpatizează pe cîţiva dintre ei. E treaba lui, nu-i a mea. Ei îmi provoacă doar silă, ca un lucru care mi-a eşuat. Nu mă mai interesează de loc. Cred că urmează regulile care le-au fost predate de misionarul canac, şi au un fel de parodie de viaţă raţională — sărmanele animale! Există ceva numit de ei Legea. Cîntă nişte imnuri despre „totul este al Tău”. Îşi construiesc singuri vizuinele, culeg fructe şi smulg ierburi — şi chiar se împere- chiază. Dar eu pot să-mi dau seama, pot să pătrund chiar în sufletele lor şi să văd că nu sînt decît suflete de animale, animale care pier — şi poftele de a trăi şi de a se satisface... Şi totuşi, sînt ciudaţi. Complecşi, ca tot ceea ce este viu. Este în ei un fel de năzuinţă spre mai sus, în parte vanitate, în parte emoţie sexuală inutilă, în parte curiozitate inutilă. Doar o maimuţăreală... Am oarecari speranţe cu această puma; am lucrat intens la capul şi creierul ei... Şi acum, zise el, ridicîndu-se în picioare, după

o lungă tăcere, în timpul căreia fiecare din noi ne-am urmărit propriile noastre gînduri — ce părere ai? Tot mai ţi-e teamă de mine?

M-am uitat la el, şi n-am văzut decît un om palid, cu părul alb, cu ochii liniştiţi. În afară de seninătatea, de frumuseţea care rezulta din liniştea sa, şi de constituţia sa impunătoare, ar fi putut trece neobservat printre alţi o sută de bătrîni gentlemeni cumsecade. Atunci, m-a trecut un fior. În chip de răspuns la cea de a doua întrebare a sa, i-am întins cîte un revolver în fiecare mînă.

— Păstrează-le, zise el, şi îşi ascunse cu mîna un căscat. Ridicîndu-se în picioare, mă privi ţintă o clipă, şi zîmbi: Ai avut două zile pline de peripeţii, zise el. Te-aş sfătui să dormi puţin. Sînt bucuros că acum totul e limpede. Noapte bună.

Rămase o clipă pe gînduri, apoi ieşi prin uşa interioară. Am răsucit imediat cheia în broasca uşii ce dădea în afară.

M-am aşezat din nou şi am rămas un timp într-un fel de apatie, atît de obosit din punct de vedere emoţional, intelectual şi fizic, încît nu puteam să-mi duc gîndul mai departe din punctul în care mă lăsase. Fereastra neagră privea spre mine ca un ochi. În cele din urmă, cu un efort, am stins lampa şi m-am urcat în hamac. Am adormit foarte repede.

XV. CU PRIVIRE LA OAMENII-ANIMALE

M-am deşteptat devreme. Chiar din clipa deşteptării explicaţia lui Moreau mi-a revenit în minte, limpede şi lămurită. Am coborît din hamac şi m-am dus sa văd dacă uşa era încuiată. Apoi am încercat bara de la fereastră, şi am văzut că era fixată solid. Faptul că aceste creaturi cu aspect omenesc erau în realitate doar monştri animalici, doar imitaţii groteşti de oameni, mă umplea de o vagă nelinişte în privinţa posibilităţilor lor, nelinişte care era mult mai rea decît orice frică precisă. A răsunat o bătaie în uşă, şi am auzit glasul cu accente onctuoase al lui M'ling. Am vîrît în buzunar unul din revolvere (ţinînd mîna pe el), şi i-am deschis.

— Bună dimineaţa, domnu', zise el, aducînd pe lîngă obişnuitul dejun de legume şi un iepure fript fără pricepere. Montgomery îl urma. Ochiul său cercetător observă poziţia braţului meu şi zîmbi pieziş.

Puma era lăsată să se odihnească în ziua aceea, ca să se vindece; dar Moreau, care era solitar din fire, nu veni la noi. Am stat de vorbă cu Montgomery, pen-tru a-mi limpezi ideile despre felul cum trăiesc Oame- nii-Animale. Eram nerăbdător să aflu, în special, cum erau reţinuţi aceşti monştri inumani ca să nu se re- peadă la Moreau şi Montgomery sau să nu se sfîşie unii pe alţii.

Mi-a explicat că siguranţa relativă a lui Moreau şi a lui însuşi se datora dezvoltării mintale limitate a aces- tor monştri. Cu toată inteligenţa lor crescută şi ten- dinţa instinctelor lor animalice de a se redeştepta, ei au anumite idei fixe implantate de Moreau în minţile lor, care le mărgineşte în mod absolut imaginaţia. Erau

de fapt hipnotizaţi, li se spusese că anumite lucruri erau imposibile şi că anumite lucruri nu trebuie fă- cute, şi aceste oprelişti erau împletite în ţesătura minţilor lor mai presus de orice posibilităţi de nesupunere sau discuţie. Cu toate acestea, unele lucruri, în care vechiul instinct venea în contradicţie cu ceea ce îi convenea lui Moreau, erau într-un echilibru mai puţin stabil. O serie de propoziţiuni, denumite ,,Legea” — le auzisem recitate — se luptau în minţile lor cu pof- tele adînc înrădăcinate, mereu rebele, ale naturii lor animalice. Am aflat că ei repetau mereu această Lege şi o încălcau mereu. Dar Montgomery şi Moreau aveau mare grijă să-i ţină departe de gustul sîngelui. Se temeau de sugestiile inevitabile ale acestui gust.

Montgomery îmi spuse că Legea, mai ales printre Oamenii-Animale felini, devenea foarte şubredă o dată cu căderea nopţii; că animalul din ei era atunci mai puternic; un spirit de aventură se năştea în ei, după apusul soarelui; îndrăzneau atunci lucruri la care nici nu visau în timpul zilei. Acestui fapt îi datoram urmărirea mea de către Omul-Leopard, în seara sosirii mele. Dar, în timpul primelor zile ale şederii mele, ei nu încălcau Legea decît pe furiş, şi numai după apusul soarelui; în timpul zilei domnea în general o atmosferă de respect fată de numeroasele ei oprelişti.

Şi, acum, poate că ar trebui să dau cîteva date generale despre insulă şi despre Oamenii-Animale. Insula, care avea un contur neregulat, şi se ridica doar puţin deasupra întinderii mării, avea o suprafaţă totală, cred, de şapte sau opt mile pătrate[1].

[1] Această descriere corespunde întru totul cu insula lui Noble.— C.E.P.

Era de origină vulca- nică, mărginită acum de trei părţi de recife de corali. Cîteva fumarole[1] în partea de nord, şi un izvor cald, erau singurele rămăşiţe ale forţelor care îi dăduseră cîndva naştere. Din cînd în cînd se făcea simţit cîte un uşor cutremur de pămînt şi uneori înălţarea spira-lelor de fum devenea tumultuoasă, sub izbucnirile de vapori. Dar asta era totul. Populaţia insulei, mă in- formă Montgomery, număra acum ceva mai mult de şaizeci din aceste creaturi stranii ale artei lui Moreau, fără să mai socotim monştrii mai mici care trăiau prin tufişuri şi care nu aveau formă omenească. În total, el crease aproape o sută douăzeci, dar mulţi muriseră; iar alţii, ca animalul fără picioare, tîrîtorul despre care îmi vorbise, suferiseră un sfîrşit violent. Răs- punzînd întrebării mele, Montgomery zise că ei năş-teau într-adevăr copii, dar că aceştia în general mureau. Nu exista nici o urmă de moştenire a caracterelor omeneşti căpătate. Dacă supravieţuiau. Moreau îi lua şi le dădea o formă omenească. Femelele erau mai puţin numeroase decît masculii, şi supuse multor persecuţii făcute pe furiş, în ciuda monogamiei pe care o ordona Legea.

Mi-ar fi imposibil să-i descriu amănunţit pe aceşti Oameni-Animale — ochii mei nu sînt obişnuiţi cu amănuntele — şi din nefericire nu ştiu să desenez. Poate că lucrul cel mai izbitor din aspectul lor general era disproporţia dintre picioarele acestor creaturi şi lungimea trupului lor; şi totuşi — atît de relativă este părerea noastră despre graţie — ochiul mi s-a

[1] Fumarole — gaze emanate de vulcani prin cratere şi prin crăpături; locul pe unde emană aceste gaze. (n. t.)

obişnuit cu formele lor, şi în cele din urmă am început chiar să fiu de aceeaşi părere eu ei, şi anume că picioarele mele lungi erau disproporţionate. O altă caracteristică era

capul, ţinut înainte, şi curbarea grosolană şi neomenească a coloanei vertebrale. Chiar şi Omului-Maimuţă îi lipsea acea curbare sinuoasă, spre înăuntru, a spatelui, care face forma omenească atît de graţioasă. Cei mai mulţi aveau umerii teşiţi în mod grosolan, iar antebraţele lor scurte atîrnau, slabe, în lături. Cîţiva dintre ei erau vizibil păroşi — cel puţin atît timp cît am stat eu pe insulă..

O altă diformitate foarte evidentă era în feţele lor, care, aproape toate, aveau maxilarele ieşite în afară, diforme spre urechi, cu nasuri mari şi proeminente, cu părul foarte des sau foarte ţepos, şi adesea cu ochii coloraţi sau aşezaţi în mod straniu. Nici unul nu ştia să rîdă, deşi Omul-Maimuţă avea un fel de rînjet cîrîit. În afară de aceste caractere generale, capetele lor aveau prea puţin comun unele cu altele: fiecare păstra calitatea speciei sale particulare; amprenta omenească denatura, dar nu ascundea specificul leopardului, boului, scroafei, sau altui animal din care fusese mode- lată creatura. Vocile, de asemenea, variau extrem de mult. Mîinile erau întotdeauna diforme; şi, deşi unele mă uimeau prin neaşteptata lor asemănare cu cele omeneşti, aproape toate aveau cîteva degete lipsă, erau grosolan făcute spre unghii, şi erau lipsite de orice sensibilitate tactilă.

Cei mai puternici Oameni-Animale erau Omul-Leopard şi o creatură făcută din Hienă şi Porc. Mai mari decît aceştia erau cei trei Oameni-Tauri care trăseseră şalupa. Apoi veneau Omul-cu-Părul-Argintiu, care era şi cel care rostea Legea, apoi M’ling, şi o creatură asemănătoare cu un satir, făcută din Maimuţă şi Capră. Erau şi trei Oameni-

Porci şi o Femeie-Porc, o Iapă- Rinocer şi alte cîteva femele ale căror origini nu le puteam preciza. Mai erau cîţiva Oameni-Lupi, un Urs- Taur, şi un Om-Cîine-Saint-Bernard. Pe Omul-Maimuţă l-am descris înainte şi mai era o femeie bătrînă, deosebit de oribilă (şi urît mirositoare), făcută din Vul- poaică şi Ursoaică, pe care am urît-o încă de la început.

Se spunea că este o adeptă înfocată a Legii. Creaturi mai mici erau puii lor pestriţi şi mica fiinţă cu aspect de leneş. Dar destul cu această listă!

La început am simţit o groază care mă înfiora faţă de aceste brute, simţeam, foarte puternic, că erau încă brute, dar pe nesimţite am început să mă obişnuiesc şi, de altfel, am fost influenţat de atitudinea lui Montgomery faţă de ei. Era de atîta vreme cu ei, încît ajunsese să-i privească ca pe nişte fiinţe omeneşti aproape normale — zilele sale din Londra îi păreau acum un trecut glorios şi neverosimil. Se ducea la Arica numai o dată pe an, ca să trateze cu agentul lui Moreau, un negustor de animale din partea locului. În acest orăşel maritim, locuit de metişi spanioli, cu greu putea el vedea cel mai frumos tip de oameni. Oamenii de pe vapor, îmi spuse el, îi păreau la început tot atît de ciudaţi pe cît îmi păreau mie Oamenii-Animale — cu picioare anormal de lungi, cu faţa turtită, cu fruntea proeminentă, bănuitori, primejdioşi şi nesimţitori. Adevărul este că el nu iubea oamenii. Inima lui se încălzea faţă de mine, credea el, pentru că îmi salvase viaţa.

Aveam chiar impresia că el avea o tainică bunăvoinţă faţă de aceste brute metamorfozate, o simpatie vicioasă faţă de unele din acţiunile lor, dar pe care, la început, încerca să mi-o ascundă.

M’ling, omul cu faţa neagră, servitorul său, primul dintre Oamenii-Animale pe care îl întîlnisem, nu trăia împreună cu ceilalţi, în insulă, ci într-un mic coteţ din dosul locului îngrădit. Nu era atît de inteligent ca Omul-Maimuţă, dar era mult mai docil, şi semăna cel mai mult a om dintre toţi Oamemi-Animaie, iar Montgomery îl învăţase să

pregătească mîncarea, şi de fapt să îndeplinească toate măruntele treburi casnice care i se cereau. Era o izbîndă complexă a oribilei îndemî- nări a lui Moreau, un urs, amestecat cu cîine şi bou, una din creaturile cele mai îngrijit făcute. Îl trata pe Montgomery cu o stranie tandreţe şi duioşie; acesta îi dădea uneori atenţie, îl mîngîia, îi dădea diverse nume pe jumătate în bătaie de joc, pe jumătate în

glumă, făcîndu-l astfel să ţopăie, cu o bucurie extraordinară; alteori îl maltrata, mai ales după ce băuse whisky, lovindu-l cu picioarele, cu mîinile, aruncînd în el cu pietre sau cu lemne aprinse. Dar, fie că era tratat bine sau rău, nimic nu-i plăcea mai mult decît să fie cu stăpînul său.

După cum spuneam, mă obişnuisem cu Oamenii-Animale, astfel încît mii de lucruri care mi se păruseră nefireşti şi respingătoare deveniră curînd pentru mine naturale şi obişnuite. Eu cred că totul în viaţă îşi ia culoarea din nuanţa medie care ne înconjoară: Montgomery şi Moreau erau prea particulari şi individuali ca să-mi păstrez impresiile generale asupra umanităţii bine definite. Am văzut pe una dintre grosolanele creaturi bovine care vîsliseră la şalupă păşind greoi prin tufişuri, şi m-am trezit întrebîndu-mă, încercînd cu greu să-mi amintesc, prin ce se deosebea de vreun ţăran, om de-adevărăt, întorcîndu-se obosit spre casă de la munca lui obişnuită; şi, cînd am văzut faţa şireată de vulpe a Femeii-Vulpe-Urs, ciudat de omenească în viclenia ei interesată, mi-am închipuit că o mai întîl- nisem cîndva prin vreo fundătură a unui oraş.

Şi, totuşi, din cînd în cînd animalul din ei îmi apărea fără putinţă de îndoială sau de tăgadă. Un om urît, un sălbatic cocoşat după toate aparenţele, ghemuit în deschizătura uneia dintre colibe, se întindea şi căsca, lăsînd să se vadă deodată nişte incisivi ca nişte foar- feci şi nişte canini ca nişte săbii, ascuţiţi şi lucitori ca nişte cuţite. Sau, pe vreo cărare îngustă, privind cu o îndrăzneală trecătoare în ochii vreunei femele mlădioase înveşmîntată în alb, observam deodată (cu un spasm de

repulsie) că avea pupile despicate, sau, privind mai jos, observam unghia curbată cu care îşi ţinea în jurul trupului vestmîntul inform. Este un lucru cu-rios, de altfel, pe care nu pot să mi-l explic, felul în care aceste creaturi — vreau să spun femelele — îşi manifestau, în prima parte a şederii mele acolo, un simţ instinctiv al propriei lor înfăţişări respingătoare, şi dădeau, în consecinţă, o atenţie mai mult decît omenească decenţei şi aspectului exterior.

XVI. CUM AU GUSTAT SÎNGE OAMENII-ANIMALE

Dar lipsa mea de experienţă ca scriitor mă trădează, şi văd că mă îndepărtez de firul povestirii. După ce am terminat micul dejun, Montgomery m-a luat cu el de-a curmezişul insulei ca să-mi arate fumarolele şi izvorul în ale cărei ape fierbinţi intrasem cu o zi mai înainte. Amîndoi aveam cîte un bici şi un revolver încărcat. În timp ce treceam printr-o junglă deasă din drumul nostru într-acolo, am auzit ţipînd un iepure. Ne-am oprit şi am ascultat, dar, cum n-am mai auzit nimic, ne-am continuat drumul, iar incidentul ni s-a şters din minte. Montgomery mi-a atras atenţia asupra unor mici animale de culoare roz, cu picioarele dinapoi lungi, care ţopăiau prin tufişuri. Îmi spuse că acestea erau create de Moreau din progeniturile Oamenilor-Animale. El crezuse că ar putea servi drept hrană, dar un obicei asemănător cu al iepurilor, de a-şi devora puii, îl făcuse să renunţe la această intenţie. Întîlnisem şi mai înainte cîteva dintre aceste creaturi, o dată în noaptea cînd am fost urmărit de Omul-Leopard, şi apoi în timp ce Moreau mă urmărise, cu o zi mai înainte. Printr-o în- tîmplare, sărind să se ferească de noi, una din fiinţele acestea căzu în groapa făcută prin dezrădăcinarea unui copac trîntit de vînt. Înainte de a se putea descurca de acolo, am reuşit s-o prindem. Scuipa ca o pisică, zgîria şi dădea cu putere din picioarele de dinapoi, şi încerca să şi muşte, dar dinţii îi erau prea slabi ca să facă altceva decît o pişcătură nedureroasă. Mi s-a părut că este o mică creatură frumoasă, şi deoarece Montgomery

spunea că nu distruge iarba, pentru a-şi săpa vizuini, şi este foarte curată de fel, cred că ar putea fi, în parcurile gentlemenilor, un înlocuitor convenabil al iepurelui obişnuit.

Am văzut, de asemenea, în drumul nostru, trunchiul unui copac jupuit în fîşii lungi şi crăpat adînc. Montgomery îmi atrase atenţia.

— ,,Să nu zgîrii scoarţa copacilor; ***aceasta*** este Legea”, zise el. Multora dintre ei nu le prea pasă de asta!

Cred că după aceea l-am întîlnit pe Satir şi pe Omul- Maimuţă. Satirul era o rămăşiţă a amintirilor clasice ale lui Moreau, avînd pe faţă o expresie ovină — cu glasul ca un behăit aspru, cu extremităţile inferioare ca ale lui Satan. Cînd a trecut pe lîngă noi, ronţăia coaja unui fruct ca o păstaie. Amîndoi îl salutară pe Montgomery.

— Salutăm, ziseră ei, pe Cel-de-al-doilea-cu-biei!

— Este şi un al treilea cu bici acum, zise Montgomery. Aşa că, aveţi grijă!

— El n-a fost făcut? zise Omul-Maimuţă. El spunea — el spunea că a fost făcut.

Omul-Satir mă privi cu curiozitate.

— Cel-de-al-treilea-cu-bici, cel care merge plîngînd prin mare, are o faţă albă şi subţire.

— Are şi un bici lung şi subţire, zise Montgomery.

— Ieri sîngera şi plîngea, zise Satirul. Dumneata nu sîngerezi şi nici nu plîngi niciodată. Stăpînul nu sîngerează şi nici nu plînge.

— O sărmane! zise Montgomery. Ai să sîngerezi şi ai să plîngi, chiar acum, dacă nu iei seama.

— El are cinci degete; este un om cu cinci degete ca şi mine, zise Omul-Maimuţă.

— Haidem, Prendick, zise Montgomery, luîndu-mă de braţ, şi ne-am continuat drumul.

Satirul şi Omul-Maimuţă continuară să ne privească şi să-şi împărtăşească unul altuia impresiile.

— El nu spune nimic, zise Satirul. Oamenii au glas.

— Ieri mi-a cerut ceva de mîncare, zise Omul-Maimuţă. El nu ştia.

Apoi vorbiră lucruri pe care nu le-am mai desluşit şi l-am auzit pe Satir rîzînd.

În timp ce ne întorceam, am dat peste iepurele mort. Corpul roşu al nenorocitului animal era rupt în bucăţi, multe din coaste se vedeau despuiate, iar şira spinării era vizibil roasă.

Văzînd aceasta, Montgomery se opri.

— Dumnezeule! zise el, aplecîndu-se şi ridicînd cîteva vertebre zdrobite ca să le examineze mai de aproape. Dumnezeule! repetă el, ce poate să însemne asta?

— Vreunul din carnivorii voştri şi-a adus aminte de vechile obiceiuri, zisei eu, după o pauză. Şira spinării a fost sfărîmată de muşcături.

Rămase privind ţintă, alb la faţă şi cu buzele strînse pieziş.

— Asta nu-mi place, zise el încet.

— Am văzut ceva asemănător, zisei eu, în prima zi cînd am venit aici.

— Ei drăcie! Şi ce era?

— Un iepure, cu capul răsucit.

— În ziua cînd ai venit?

— În ziua cînd am venit. În tufişuri, în spatele locului îngrădit, cînd am ieşit seara. Capul era complet smuls.

Scoase un fluierat prelung.

— Ba mai mult, chiar presupun cine este cel care a făcut acest lucru. E numai o bănuială, înţelegi. Înainte de a da peste iepure, am văzut pe unul din monştrii aceştia bînd din pîrîu.

— Lipăind în timp ce bea?

— Da.

— Să nu lipăi, cînd bei; aceasta este Legea. Mult le mai pasă lor de Lege, eh — cînd Moreau nu este lîngă ei!

— Era monstrul care m-a urmărit.

— Sigur, zise Montgomery; este chiar ceea ce fac carnivorele. După ce ucid, beau. Este gustul de sînge, înţelegi? Cum era bruta? întrebă el. Ai putea să-i recunoşti?

Privi în jurul nostru, stînd cu picioarele desfăcute deasupra resturilor iepurelui mort, cu ochii rătăcind printre umbrele şi perdelele de verdeaţă, printre cursele şi piedicile pădurii, care ne înconjurau.

— Gustul de sînge, zise el iar.

Îşi scoase revolverul, examină cartuşele din el, şi îl puse la loc. Apoi începu să se tragă de buza care îi atîrna în jos.

— Cred eă aş putea să recunosc bruta. L-am izbit de l-am ameţit. Cred că are pe frunte o vînătaie de toată frumuseţea.

— Dar atunci va trebui să dovedim că el a ucis iepurele, zise Montgomery. Aş fi făcut mai bine să nu-i fi adus aici.

Voiam s-o pornesc la drum, dar el stătea acolo nedumerit, gîndindu-se la iepurele mutilat. Aşa că m-am îndepărtat atît de mult, încît rămăşiţele iepurelui nu se mai văzură.

— Haide! zisei eu.

Se trezi de îndată şi veni spre mine.

— Vezi, zise el, aproape în şoaptă, ei cu toţii au fost siliţi să aibă o idee fixă de a nu mînca nimic din ceea ce se mişcă pe pămînt. Dacă, printr-un accident, vreo brută a gustat sînge...

Continuă să meargă o bucată de drum în tăcere.

— Mă întreb ce s-o fi întîmplat, îşi zise el. Apoi, după o pauză, iar: am făcut o prostie deunăzi. Servi-torul acesta al meu... I-am arătat cum să jupoaie şi să gătească un iepure. E ciudat... L-am văzut cum îşi lingea mîinile... Nu m-am gîndit niciodată.

— Şi apoi:

Trebuie să punem capăt acestor blestemăţii. Trebuie să-i spun lui Moreau.

N-a mai fost în stare să se gîndească la nimic altceva în tot drumul spre casă.

Moreau luă lucrurile şi mai în serios decît Montgomery, şi nu mai este nevoie să spun că începeam şi eu să fiu cuprins de evidenta lor consternare.

— Trebuie să le dăm un exemplu, zise Moreau. Nu mă îndoiesc de loc că Omul-Leopard este cel vinovat. Dar cum putem s-o dovedim? Era bine, Montgomery, dacă te-ai fi abţinut de la pofta de a mînca carne şi n-ai fi adus aceste noutăţi aţîţătoare. S-ar putea să avem neplăceri din cauza asta.

— Am fost un dobitoc, zise Montgomery. Dar acum faptul este consumat. Şi ştii bine, chiar dumneata mi-ai spus că pot să-i aduc.

— Trebuie să ne îngrijim de treaba asta imediat, zise Moreau. Bănuiesc că, dacă se întîmplă ceva, M’ling poate să se descurce?

— Nu sînt prea sigur de M’ling, zise Montgomery. Cred că nu-l cunosc îndeajuns.

După-amiază, Moreau, Montgomery, eu şi M’ling am străbătut insula, către colibele din rîpă. Noi trei eram înarmaţi. M’ling ducea cu el toporişca pe care o folosea la despicatul lemnelor pentru foc, şi un colac de sîrmă. Moreau avea atîrnat de umăr un corn imens de văcar.

— Ai să vezi o adunare a Oamenilor-Animale, zise Montgomery. Este un spectacol frumos.

Moreau n-a scos nici o vorbă tot drumul, dar faţa sa mare, încadrată de alb, era de o hotărîre necruţătoare.

Am străbătut rîpa, în fundul căreia fumega pîrîul de apă fierbinte, şi am urmat cărarea întortocheată prin desişul de trestii, pînă cînd am ajuns la o suprafaţă întinsă, acoperiiă cu un strat gros dintr-o substanţă ca un praf galben, care cred că era sulf. Pe deasupra unui mal acoperit de mărăcini se zărea, sclipind, marea. Am ajuns într-un fel de amfiteatru natural, puţin adînc, şi aici ne-am oprit toţi patru. Atunei Moreau sună din corn şi rupse liniştea adormită a acestei

după-amieze tropicale. Se pare că avea plămîni puternici. Sunetul vuitor se înălţa din ce în ce printre ecouri, pînă cînd ajunse de o intensitate asurzitoare.

— Ah! zise Moreau, lăşînd instrumentul curb să-i cadă iar într-o parte.

Imediat se auziră trosnete printre trestiile galbene, şi un zvon de glasuri, din jungla deasă şi verde care mărginea mlaştina prin care alergasem eu cu o zi mai înainte. Apoi, din trei sau patru locuri de pe marginea suprafeţei sulfuroase, apărură formele groteşti ale Oamenilor-Animale, venind în grabă spre noi. Nu mi-am putut stăpîni o groază crescîndă, pe măsură ce îi vedeam, unul cîte unul, ieşind în fugă dintre copaci sau trestii, şi venind bălăbănindu-se spre noi, prin praful fierbinte. Dar Moreau şi Montgomery erau destul de calmi şi, de nevoie, am rămas şi eu lîngă ei. Primul care sosi fu Satirul, ciudat de ireal, cu toate că arunca o umbră şi azvîrlea praful cu copitele; după el, din desiş, apăru o matahală monstruoasă, un animal între cal şi rinocer, mestecînd un pai; şi apoi apăru Femela- Porc şi două Femei-Lup; apoi vrăjitoarea Urs-Vulpe cu ochii ei roşii pe figura roşie şi ascuţită, şi apoi alţii — toţi grăbindu-se nerăbdători. Pe măsură ce se apropiau, începeau să se ploconească în faţa lui Mo- reau şi să cînte, neţinînd seama unii de alţii, frag- mente din cea de a doua jumătate a litaniei Legii: „***A lui*** este mîna care răneşte, ***a lui*** este mîna care vindecă” şi aşa mai departe.

De îndată ce ajungeau la o distanţă de vreo treizeci de metri de noi se opreau şi, aplecîndu-se pe genunchi şi coate, începeau să-şi arunce praful albicios pe cap. Închipuiţi-vă scena, dacă puteţi. Noi, trei

oameni, îmbrăcaţi în albastru, împreună cu servitorul nostru diform şi cu faţa neagră, stînd într-un spaţiu întins de praf galben bătut de soare, sub cerul albastru arzător, şi înconjuraţi de acest cerc de monstruozităţi ghemuite şi care făceau tot felul de gesturi, unii aproape umani, doar din expresia şi gesturile lor subtile, unii ca nişte schilozi, unii atît de ciudat de diformi, încît nu semă- nau cu nimic decît doar cu personajele celor mai îngrozitoare vise ale noastre. În fund, liniile mlădioase ale unui desiş de trestii, într-o parte, un desiş încîlcit de palmieri, într-alta, despărţindu-ne de rîpa cu colibe, iar înspre nord orizontul neguros al Oceanului Pacific.

— Şaizeci şi doi, şaizeci şi trei, număra Moreau. Mai sînt încă patru.

— Nu-l văd pe Omul-Leopard, zisei eu.

Moreau sună din nou din cornul cel mare, şi, la sunetul lui, toţi Oamenii-Animale se zvîrcoliră, tîrîn- du-se prin praf. Atunci, furişîndu-se dintre trestii, aplecat aproape de pămînt, şi încercînd să ajungă cercul celor ce se tăvăleau prin praf, apăru, din spatele lui Moreau, Omul-Leopard. Fruntea îi era învineţită. Ultimul dintre Oamenii Animale care sosi fu micul Om-Maimuţă. Cei ce veniseră mai înainte, încălziţi şi obosiţi de zvîrcolelile lor, îi aruncară priviri pline de răutate.

— Încetaţi, zise Moreau cu vocea sa puternică şi fermă, şi Oamenii-Animale se aşezară pe vine şi îşi încetară adoraţia.

— Unde este cel ce rosteşte Legea? întrebă Moreau, şi monstrul cenuşiu şi păros îşi înclină faţa în ţărînă.

— Spune vorbele, zise Moreau.

Şi de îndată toţi cei din adunare în genunchiară, legă- nîndu-se dintr-o parte în

cealaltă şi aruncînd în sus sulful cu mîinile, mai întîi un nor de praf, cu mîna dreaptă, şi apoi altul cu stînga, începură încă o dată să îngîne strania lor litanie.

Cînd ajunseră la „Să nu mănînci carne sau peşte; aceasta este Legea”, Moreau îşi întinse mîna-i albă şi fină:

— Stai! strigă ei, şi o tăcere absolută se aşternu asupra tuturor.

Cred că toţi ştiau şi se temeau de ceea ce va urma. Am privit în jur la ciudatele figuri. Văzînd atitudinile lor şovăielnice şi spaima care se ascundea în ochii lor strălucitori, m-am mirat cum de crezusem vreodată că ar putea să fie oameni.

— Această Lege a fost încălcată, zise Moreau.

— Nimeni nu scapă, zise creatura fără obraji, cu păr argintiu.

— Nimeni nu scapă, repetă cercul îngenunchiat al Oamenilor-Animale.

— Cine este cel ce a călcat-o? strigă Moreau şi privi în jur, la feţele lor, plesnind din bici.

Am avut impresia că Hiena-Porc arăta cam abătută, şi tot astfel şi Omul-Leopard. Moreau se opri, cu faţa spre acesta, care se tîrî în faţa lui cu amintirea şi spaima suferinţelor infinite.

— Cine este acela? repetă Moreau, cu glas tunător.

— Rău este de cel care încalcă Legea, îngînă cel ce rostea Legea.

Moreau privi în ochii Omului-Leopard, şi păru că scrutează însuşi sufletul acestei creaturi,

— Cel ce încalcă Legea... zise Moreau, luîndu-şi ochii de la victima sa şi întorcîndu-se spre noi. Mi s-a părut că disting o nuanţă de exaltare în glasul său.

— ... se întoarce în Casa Durerii, exclamară cu toţii; se întoarce în Casa Durerii, o, Stăpîne!

— În Casa Durerii — în Casa Durerii, sporovăi Omul-Maimuţă, ca şi cum această idee i-ar fi fost pe plac.

— Auzi? zise Moreau, întorcîndu-se către vinovat, priete... Hei!

Căci Omul-Leopard, eliberat de privirea lui Moreau, se ridicase din genunchi şi acum, cu ochii în flăcări şi cu colţii săi imenşi de felină lucind de sub buzele răsfrînte, sări asupra călăului său. Sînt convins că numai nebunia unei frici insuportabile a putut să-l îndemne la acest atac. Întregul cerc de vreo şaizeci de monştri păru că se ridică în jurul nostru. Am scos revolverul. Cele două făpturi se ciocniră. Îl văzui pe Moreau clătinîn- du-se pe spate de izbitura Omului-Leopard. Se auzi un urlet furios şi un răcnet în jurul nostru. Toţi se mişcau cu repeziciune. O clipă, am crezut că era o revoltă generală.

Faţa furioasă a Omului-Leopard ţîşni pe lîngă mine. cu M'ling pe urmele lui. Am văzut ochii galbeni ai Hienei-Porc strălucind de aţîţare, cu o atitudine ca şi cum ar fi fost aproape hotărît să mă atace. Satirul privea, de asemenea spre mine, peste umerii aduşi ai Hienei-Porc. Am auzit pocnitura pistolului lui Moreau, şi am văzut fulgerul roşu izbucnind prin tumult. Întreaga mulţime păru să se întoarcă în direcţia flăcării, şi eu. de asemenea, m-am întors ca atras de magnetismul acestei mişcări. În clipa următoare alergam, în mijlocul gloatei care urla, în urmărirea Omului-Leopard fugărit.

Asta este tot ce pot să spun cu precizie. L-am văzut pe Omul-Leopard lovindu-l pe

Moreau, şi apoi totul se învîrti în jurul meu, pînă cînd m-am trezit alergînd din răsputeri.

M'ling era în frunte, urmărind de aproape pe fugar. În urma lui, cu limbile deja scoase, alergau Femeile- Lup sărind cu paşi mari. Urmau Oamenii-Porci, urlînd aţîţaţi, şi cei doi Oameni-Tauri, înfăşaţi în alb. Apoi venea Moreau, într-un grup de Oameni-Animale, pălăria lui de paie cu boruri mari îi fusese smulsă — cu revolverul în mînă, şi cu părul alb şi moale fîlfîind. Hiena- Porc alerga lîngă mine, ţinînd acelaşi pas, şi privin- du-mă pe furiş cu ochii ei de felină, iar ceilalţi veneau tropăind şi urlînd în urma noastră.

Omul-Leopard îşi croia drum printre trestiile lungi, care zvîcneau înapoi în urma lui şi-l izbeau în faţă pe M'ling. Noi, ceilalţi de la urmă, am găsit o cărare bătătorită cînd am ajuns la desişul de trestie. Goana printre trestii dură aproape un sfert de milă, şi apoi se afundă într-un desiş care ne întîrzia foarte mult mişcările, deşi mergeam prin el în grup compact; frunzişul ne izbea în faţă, lianele ca nişte funii ne prindeau de sub bărbie sau ni se încurcau printre glezne, plante spinoase ni se agăţau şi ne sfîşiau hainele şi carnea, laolaltă.

— A mers pe aici în patru labe, gîfîi Moreau, care era acum chiar în faţa mea.

— Nimeni nu scapă, zise Lupul-Urs, rîzîndu-mi în faţă, surescitat de urmărire.

Am ieşit din nou printre stînci, şi am văzut vînatul nostru în faţă, alergînd uşor în patru labe, şi mîrîind spre noi, peste umăr. Văzînd aceasta, Oamenii-Lupi urlară de plăcere. Animalul era îmbrăcat şi, de departe, faţa îi părea încă omenească, dar mişcările celor patru labe erau feline, şi curbura discretă a umerilor era vădit a

unui animal fugărit. Sări peste nişte tufişuri spinoase cu flori galbene şi dispăru. M'ling era la jumătatea distanţei dintre noi.

Cei mai mulţi dintre noi pierduseră în acest moment viteza de la începutul alergării şi ne stabilisem la un pas mai lung şi mai regulat. În timp ce traversam locul deschis, am văzut că urmărirea, care începuse în coloană, se desfăşurase acum în linie. Hiena-Porc alerga tot alături de mine, privindu-mă din fugă, şi din cînd în cînd zbîrlindu-şi botul într-un rînjet mîrîit.

La marginea stîncilor, Omul-Leopard, dîndu-şi seama că se îndrepta spre promontoriul pe care mă urmărise în seara venirii mele, coti spre desişuri. Dar Montgomery văzuse manevra şi îl sili să se întoarcă din nou.

Astfel, gîfîind, poticnindu-mă de stînci, zgîriat de mărăcini, împiedicîndu-mă de ferigi şi trestii, ajutam la urmărirea Omului-Leopard, care încălcase Legea, iar Hiena-Porc alerga, rîzînd sălbatic, alături de mine. Continuam să alerg, poticnindu-mă, simţind cum mi se învîrteşte capul şi cum inima bate să-mi spargă pieptul, obosit de moarte, şi totuşi neîndrăznind să pierd din ochi vînătoarea, de teamă să nu rămîn singur cu acest oribil însoţitor. Continuam să alerg, în ciuda unei oboseli fără margini, şi a puternicei arşiţe din după- amiaza tropicală.

În sfîrşit, furia urmăririi slăbi. Îl încolţisem pe nenorocitul animal într-un colţ al insulei. Moreau, cu biciul în mînă, ne aranja într-o linie neregulată, şi de data aceasta am înaintat încet, strîngîndu-ne unii pe alţii pe măsură ce înaintam, şi strîngînd cercul în jurul victimei noastre. Acesta se ascundea, fără zgomot şi nevăzut, în

tufişurile prin care alergasem şi eu în urmărirea din noaptea aceea.

— Atenţie! strigă Moreau, atenţie! În timpul acesta, capetele liniei se închideau în jurul tufişurilor şi încercuiau bruta.

— Vedeţi să nu scape! se auzi glasul lui Montgomery de după tufişuri.

Eu mă aflam pe panta de deasupra tufişurilor. Montgomery şi Moreau băteau malul de jos. Înaintam încet prin reţeaua încîlcită de ramuri şi frunze. Prada noastră stătea liniştită.

— Înapoi în Casa Durerii, în Casa Durerii, în Casa Durerii! schelălăia glasul Omului-Maimuţă, la vreo douăzeci de metri spre dreapta.

Auzind aceasta, i-am iertat sărmanului nenorocit toată frica pe care mi-o inspirase.

Se auzeau crenguţele trosnind şi ramurile dîndu-se în lături în faţa paşilor greoi ai Calului-Rinocer, înspre dreapta. Apoi, deodată, printr-un poligon de verdeaţă, în semiîntunericul de sub vegetaţia luxuriantă, am zărit creatura pe care o vînam. M-am oprit. Era ghemuită în cel mai mic spaţiu posibil, cu ochii săi verzi luminoşi îndreptaţi spre mine, privindu-mă peste umăr.

S-ar putea să pară că mă contrazic — nu pot să-mi explic acest fapt, — dar acum, văzînd acolo creatura într-o atitudine perfect animalică, cu lumina lucindu-i în ochi şi cu faţa sa imperfect omenească schimonosită de groază, am avut din nou senzaţia umanităţii sale. Ştiam că în clipa următoare vreun alt urmăritor îl va zări, şi va fi copleşit şi capturat, pentru ca să împărtăşească din nou oribilele torturi din curtea îngrădită.

Am scos brusc revolverul, am ţintit între ochii săi cuprinşi de groază, şi am tras.

În acel moment, Hiena-Porc îl văzu şi se aruncă asupra lui cu un strigăt nesăţios, înfigîndu-şi cu sete colţii în gîtul său. De jur împrejurul meu desişul începu să foşnească şi să trosnească în timp ce Oamenii-Animale se strîngeau în grabă. Îşi făcură unul cîte unul apariţia.

Nu-l omorî, Prendick, strigă Moreau. Nu-l omorî! Îl vedeam cum se apleacă pentru a-şi face drum pe sub frunzişul ferigilor înalte.

În clipa următoare, goni Hiena-Porc cu mînerul biciului şi, împreună cu Montgomery, ţinîndu-i la distanţă pe Oamenii-Animale, carnivori şi aţîţaţi, şi mai ales pe M’ling, de trupul care încă mai mişca. Fiinţa cu păr cenuşiu se apropie de cadavru adulmecînd, pe sub braţul meu. Celelalte animale, în ardoarea lor bestială, mă îmbrinceau ca să vadă mai de aproape.

— Să te ia dracu’, Prendick! zise Moreau. Îl voiam viu.

— Îmi pare rău, zisei eu, deşi nu-mi părea. A fost impulsul momentului. Mă simţeam rău de oboseală şi de surescitare.

Intorcîndu-mă, mi-am croit drum prin gloata de Oameni-Animale, şi am urcat singur panta, către partea superioară a promontoriului. Printre ordinele pe care le striga Moreau, i-am auzit pe cei trei Oameni-Tauri, înfăşaţi în alb, tîrînd victima în jos, spre ţărm.

Acum îmi era uşor să rămîn singur. Oamenii-Animale raanifestau o curiozitate cu totul omenească faţă de trupul mort şi îl urmau în grup compact, mirosindu-l şi mîrîind spre el, în timp ce Oamenii-Tauri îl tîrau în jos spre ţărm. Am ajuns pe promontoriu şi i-am văzut pe Oamenii-Tauri, negri pe cerul de seară, ducînd povara cadavrului înspre mare şi, ca un val, mi-a

trecut prin minte nespusa inutilitate a tot ceea ce se petrecea pe această insulă. Pe ţărm, printre stîncile de dedesubtul meu, se aflau Omul-Maimuţă, Hiena-Porc, şi alţi cîţiva Oameni-Animale, stînd în jurul lui Montgomery şi al lui Moreau. Cu toţii erau încă foarte surescitaţi, şi toţi revărsau un torent de asigurări despre fidelitatea lor faţă de Lege. Şi, totuşi, eu aveam, în sinea mea, certitudinea absolută că Hiena-Porc era implicată în uciderea iepurelui. M-a cuprins o stranie convingere că, în afară de grosolănia trăsăturilor, de grotescul formelor, aveam aici în faţa mea întreaga balanţă a vieţii omeneşti în miniatură. Întreg jocul de instincte, raţiune şi destin, în cea mai simplă formă a sa. Se întîmplase ca Omul- Leopard să fie învins. Asta era toată diferenţa.

Sărmane brute! Începusem să înţeleg aspectul josnic al cruzimii lui Moreau. Mai înainte nu mă gîndisem la durerea şi suferinţele care se abăteau asupra acestor sărmane victime, după ce ieşeau din mîinile lui Moreau. Mă înfioraseră doar zilele de chinuri din curtea îngrădită. Dar, acum, acestea păreau să fie partea cea mai mică a suferinţei. Înainte, ei fuseseră animale, cu instinctele perfect adaptate la natura înconjurătoare, şi ferite atît cît pot fi nişte fiinţe vii. Acum, ei se potic-neau de piedicile umanităţii, trăiau într-o frică care nu se stingea niciodată, înlănţuiţi de o lege pe care nu o puteau înţelege; parodia lor de existenţă omenească începea cu o agonie, era o lungă luptă interioară, o lungă groază de Moreau — şi pentru ce? Ceea ce mă revolta era toată această inutilitate.

Dacă Moreau ar fi urmărit vreun scop anume, aş fi avut cît de cît simpatie faţă de

el. Nu sînt chiar atît de impresionabil în faţa durerii. Aş fi putut oarecum să-l iert, chiar dacă mobilul său ar fi fost ura. Dar el era atît de iresponsabil, atît de complet nepăsător. Era tîrît doar de curiozitatea şi cercetările sale nebuneşti şi fără nici un ţel, iar fiinţele acestea erau menite să trăiască cîţiva ani, să lupte, să se zbată, să sufere; şi pînă la urmă să moară în chinuri. Erau nenorociţi în sinea lor, vechea lor ură animalică îi împingea să-şi facă rău unii altora, iar Legea îi oprea de la o scurtă luptă crîncenă care să pună hotărît capăt animozităţilor naturale dintre ei.

În zilele acelea, teama mea de Oamenii-Animale avu aceeaşi soartă cu teama mea faţă de Moreau. Am căzut

într-adevăr într-o stare morbidă: adîncă şi durabilă, străină de frică, care a lăsat urme neşterse în mintea mea. Trebuie să mărturisesc că mi-am pierdut încrederea în judecata sănătoasă a întregii lunii, cînd am văzut-o suferind dezordinea dureroasă din această insulă. Un destin orb, un vast mecanism neîndurător, părea să croiască şi să modeleze structura existentelor, iar eu, Moreau (prin pasiunea lui pentru cercetări), Montgomery (prin pasiunea lui pentru băutură), Oamenii-Animale, cu instinctele lor şi cu restricţiile lor mintale, eram sfîşiaţi şi zdrobiţi, nemilos şi inevitabil, în infinita complexitate a roţilor care se mişcau neîncetat. Dar această situaţie nu s-a produs dintr-o dată... Cred chiar că anticipez puţin vorbind dc pe acum despre asta.

XVII. O CATASTROFĂ

Abia dacă trecuseră şase săptămîni, că şi pierdu- sem orice sentiment, afară de dezgust şi silă, faţă de infamele experienţe ale lui Moreau. Singurul meu gînd era să scap de aceste oribile caricaturi ale imaginii Creatorului, să mă întorc la relaţiile plăcute şi sănătoase cu oamenii. Semenii mei, de care mă aflam astfel despărţit, începură să capete în amintirea mea virtuţi şi frumuseţi idilice. Prietenia mea de la început cu Montgomery nu mai crescu. Îndelungata lui separare de oameni, viciul său ascuns pentru băutură, simpatia lui evidentă pentru Oamenii-Animale mi-l făceau odios. De mai

multe ori l-am lăsat să se ducă singur printre ei. Evitam cu orice chip să am de-a face cu ei. Îmi petreceam tot mai mult timp pe ţărm, căutînd să zăresc vreo pînză eliberatoare, care nu apărea niciodată, pînă cînd într-o zi se abătu asupra noastră un dezastru înspăimîn- tător, care dădu un aspect cu totul diferit ciudatelor lucruri care mă înconjurau.

Era cam după şapte sau opt săptămîni după debarcarea mea — poate mai mult, cred, deşi nu mă îngrijisem să ţin socoteala timpului — cînd s-a produs catastrofa. S-a întîmplat dis-de-dimineaţă — cred că pe la orele şase. Mă sculasem şi mîncasem devreme, fiind trezit de zgomotul a trei Oameni-Animale care aduceau lemne în curtea îngrădită.

După micul dejun m-am dus pînă la poarta deschisă a curţii îngrădite şi am stat acolo, fumînd o ţigară şi bucurîndu-mă de răcoarea dimineţii. Moreau apăru îndată de după colţul zidului şi mă salută. Trecu pe lîngă mine, şi l-am auzit, în spatele meu, descuind uşa şi intrînd în laborator. Atît de nesimţitor devenisem atunci faţă de lucrurile abominabile din jurul meu, încît am auzit fără nici o urmă de emoţie pe victima sa, puma, începînd o nouă zi de tortură. Ea îl întîmpină pe călăul ei cu un răcnet aproape exact ca acela al unei furii în- tărîtate.

Atunci se întîmplă ceva neprevăzut. Pînă astăzi nu ştiu exact cum s-a întîmplat. Am auzit un ţipăt ascuţit, în spatele meu, o căzătură, şi, întorcîndu-mă, am văzut năpustindu-se spre mine o faţă îngrozitoare, nici omenească, nici animalică, ci pur şi simplu infernală, brună, brăzdată de cicatrice roşii, din care mai picura sînge, şi cu ochii aprinşi, fără pleoape. Am întins braţul, să mă apăr de lovitura care mă aruncă cît eram de lung, cu antebraţul fracturat, iar uriaşul monstru, înfăşat în alb şi fluturîndu-şi bandajele pătate de sînge, sări peste mine şi fugi. M-am rostogolit de cîteva ori în jos, spre ţărm, am încercat să mă ridic şi m-am prăbuşit pe braţul rupt. Atunci apăru Moreau, cu faţa sa palidă şi

masivă devenită şi mai teribilă din cauza sîngelui care îi şiroia de pe frunte. Avea un revolver în mînă. Nu-mi aruncă nici măcar o privire, ci o luă de îndată la goană în urmărirea pumei.

Mi-am încercat celălalt braţ şi m-am ridicat.

Făptura bandajată alerga în faţă, de-a lungul ţărmu-lui, în salturi mari şi Moreau o urmărea. Ea îşi întoarse capul şi-l văzu, şi atunci, cotind brusc, se îndreptă spre tufişuri. Se depărta de el tot mai mult cu fiecare salt. O văzui afundîndu-se în desiş, iar Moreau, alergînd oblic ca s-o ajungă, trase şi dădu greş, în timp ce ea dispărea. Apoi, dispăru şi el în desişul verde.

Am rămas locului privind după ei, şi apoi durerea din braţ se înteţi, şi, cu un geamăt, m-am ridicat cu greu în picioare. Montgomery apăru în pragul uşii, îmbrăcat, cu un revolver în mînă.

— Dumnezeule mare, Prendick! zise el, neobservînd că eram rănit. Bruta aceea a scăpat! A smuls lanţul din perete, l-ai văzut?

Apoi deodată, văzînd că mă ţineam de braţ:

— Ce s-a întîmplat?

— Stăteam în faţa uşii, zisei eu.

Se apropie de mine şi mă luă de braţ.

— Ai sînge pe mînecă, zise el, şi-mi ridică flanela.

Puse arma în buzunar, îmi pipăi peste tot braţul dureros, şi mă duse în casă.

— Ai braţul rupt, zise el, şi apoi: Spune-mi exact cum s-a întîmplat — ce s-a întîmplat.

I-am povestit ceea ce văzusem, i-am povestit în fraze întretăiate, cu gemete de durere între ele, iar el, repede şi cu multă îndemînare, mi-a bandajat în acest timp

braţul. Mi-l atîrnă de umăr, se dădu înapoi şi mă privi:

— Aşa mai merge, zise el. Şi acum?

Rămase pe gînduri. Apoi ieşi şi încuie porţile curţii îngrădite. Lipsi cîtăva vreme.

Eu eram îndeosebi îngrijorat de braţul meu. Inciden-tul mi se părea unul în plus printre atîtea lucruri ori- bile. M-am aşezat în şezlong şi, trebuie să mărturisesc, am pornit să înjur din toată inima această insulă. Prima senzaţie surdă de durere din braţ lăsase acum loc unei dureri cumplite, cînd Montgomery îşi făcu apariţia din nou.

Faţa lui era palidă, şi lăsa să i se vadă gingia de jos mai mult decît oricînd.

— Nu zăresc şi nici nu aud nimic, zise el. Mă gîndeam că s-ar putea să aibă nevoie de ajutor. Se uită la mine cu ochi rătăciţi. Era o brută puternică, zise el. A smuls pur şi simplu lanţul din zid.

Se duse spre fereastră, apoi spre uşă şi de acolo se întoarse spre mine.

— Trebuie să mă duc după el, zise. Mai este un revolver, pe care ţi-l las dumitale. Ca să-ţi spun drept, mă simt oarecum neliniştit.

Luă arma şi mi-o puse la îndemînă pe masă, apoi ieşi, lăsînd în aer o nelinişte contagioasă. N-am mai stat mult după plecarea lui. Am luat revolverul în mînă şi am ieşit în pragul uşii.

Dimineaţa era liniştită ca moartea. Nu se auzea nici o şoaptă de vînt, marea era ca o oglindă lucioasă, cerul era gol, şi ţărmul pustiu. În starea mea, pe jumătate de surescitare, pe jumătate de febră, această linişte a naturii mă apăsa.

Am încercat să fluier, şi cîntecul îmi murea pe buze. Am înjurat din nou — a

doua oară în dimineaţa aceea. M-am dus pînă la colţul gardului de zid şi am privit spre interiorul insulei, la tufişul verde care îi înghiţise şi pe Moreau şi pe Montgomery. Cînd se vor întoarce oare? Şi cum?

Apoi, departe pe ţărm, apăru un mic Om-Animal cenuşiu, alergă la marginea apei, şi începu să se bălăcească. M-am întors pînă la uşă, apoi din nou pînă la colţ, şi am început să mă plimb tot aşa, de colo pînă colo, ca o sentinelă în post. O dată m-am oprit, auzind glasul îndepărtat al lui Montgomery care striga:

— Oo-hee... Mo-reau!

Braţul începu să mă doară mai puţin, dar încă mă ardea. Aveam febră şi mi-era sete. Umbra îmi devenea tot mai scurtă. M-am uitat la figura îndepărtată, pînă cînd dispăru iar. Oare Moreau şi Montgomery nu vor mai reveni niciodată? Trei păsări de mare începură să se certe pentru vreo pradă de pe ţărm.

Atunci, de undeva de departe, am auzit o împuşcă-tură de pistol. O lungă tăcere, şi apoi se auzi alta. Apoi un urlet, mai aproape, şi iarăşi o tăcere sinistră. Nefericita mea imaginaţie se puse pe lucru, ca să mă chinuiască. Apoi, deodată, am auzit o împuşcătură foarte apropiată.

M-am dus pînă la colţ, speriat, şi l-am văzut pe Montgomery, cu faţa roşie, cu părul în dezordine, şi cu pantalonii rupţi la genunchi. Faţa îi exprima o profundă consternare. În spatele lui mergea cu greu Omul-Animal M'ling. În jurul maxilarelor lui M'ling se vedeau nişte sinistre pete întunecate.

— A venit? întrebă Montgomery.

— Moreau? zisei eu. Nu.

— Doamne sfinte!

Gîfîia din greu, aproape sufocîndu-se.

— Intră înăuntru, zise el, luîndu-mă de braţ. Au înnebunit. Aleargă cu toţii ca nişte nebuni. Ce s-o fi întîmplat oare? Nu ştiu. Am să-ţi spun cînd am să-mi trag răsuflarea. Unde-i coniacul?

Intră în odaie înaintea mea, şchiopătînd, şi se aşeză pe şezlong. M'ling se trînti pe jos, chiar în faţa uşii, şi începu să gîfîie ca un cîine. I-am dat lui Montgomery nişte coniac cu apă. Stătea privind fix înaintea lui, ca să-şi recapete răsuflarea. După cîteva minute începu să-mi spună ce i se întîmplase.

Se ţinuse pe urmele lor cîtăva vreme. Urmele se distingeau uşor, după tufişurile călcate sau rupte, bucăţile albe smulse din bandajele pumei, petele de sînge ici- colo pe frunzele tufişurilor şi ale mărăcinilor. Totuşi, el pierduse urma pe terenul pietros de dincolo de pîrîul unde îl văzusem pe Omul-Animal bînd apă, şi continuase să meargă la întîmplare spre apus, strigîndu-l pe Moreau. Atunci M'ling venise la el purtînd un mic topor. M'ling nu văzuse nimic din afacerea cu puma, tăiase lemne şi auzise doar strigătele. Merseră mai departe, strigînd împreună. Doi Oameni-Animale veniră spre ei, tîrîndu-se şi privindu-i dintre tufişuri, cu nişte gesturi şi cu o purtare atît de ciudată şi furişată, încît Montgomery se alarmă. I-a strigat şi ei fugiseră ca şi cum ar fi fost vinovaţi de ceva. După aceasta, încetă să mai strige, şi după ce mai rătăcise cîtăva vreme neho- tărit, porni să viziteze colibele.

Găsi rîpa pustie.

Devenind din ce în ce mai alarmat, se înapoie. Atunci i-a întîlnit pe cei doi Oameni-Porci, pe care îi văzusem dansînd în

seara sosirii mele; erau mînjiţi de sînge pe la gură, şi extrem de surescitaţi. Veneau făcînd zgomot printre ferigi şi, cînd îl văzură, se opriră, cu nişte expresii feroce. El plesni din bici, cam înfricoşat, şi imediat ei se repeziră la el. Niciodată nu mai îndrăznise un Om-Animal să facă una ca asta. Pe unui îl împuşcă în cap, M'ling se aruncă asupra celuilalt şi amîndoi se rostogoliră încleştaţi unul de altul. M'ling reuşi să-l pună jos şi îşi înfipse dinţii în gîtlejul lui, iar Montgomery îl împuşcă şi pe acesta în timp ce se lupta să scape din strînsoarea lui M'ling. Cu greu reuşi să-l facă pe M'ling să vină cu el.

După aceea, se grăbiseră să se întoarcă la mine. În drum. M'ling se aruncă brusc într-un tufiş şi scoase de acolo un mic Om-Ocelot[1] de asemenea mînjit de sînge, şi şchiopătînd, cu o rană la picior. Animalul fugi o bucată de drum şi apoi se întoarse repezindu-se sălbatic spre ei, iar Montgomery — cam fără rost, cred — îl împuşcase.

— Ce înseamnă toate astea? întrebai eu.

Clătină din cap şi îşi mai turnă nişte coniac.

XVIII. MOREAU ESTE GĂSIT

Cînd l-am văzut pe Montgomery înghiţind a treia porţie de coniac, m-am hotărît să intervin. Era mai mult decît pe jumătate

---

[1] Patruped felin din America de Sud şi Centrală, asemănător cu leopardul. (n. t.)

beat. I-am spus că lui Moreau i se întîmplase, probabil, ceva serios, altfel s-ar fi întors pînă acum, şi că se cuvenea ca noi să ne încredinţăm dacă se întîmplase vreo nenorocire. Montgomery ridică cîteva obiecţii slabe şi, în cele din urmă, consimţi. Am mîncat ceva, şi apoi am pornit toţi trei.

Poate că era din cauza tensiunii în care mă aflam în acel moment, dar am şi acum impresia nespus de vie a plecării noastre în liniştea fierbinte a după-amiezii tropicale. M'ling mergea înainte, cu umerii curbaţi, cu straniul său cap negru mişcîndu-se cu tresăriri bruşte,

privind cînd într-o parte a drumului, cînd în cealaltă. Era neînarmat. Toporul îi scăpase, cînd se întîlnise cu Oamenii-Porci. Dacă ajungea la luptă, armele lui erau dinţii... Montgomery mergea după el, cu paşi şovăielnici, cu mîinile în buzunare, privind în jos; era într-o dispoziţie morocănoasă faţă de mine, din cauza coniacului. Aveam mîna stîngă în eşarfă — din fericire era mîna stîngă — iar în dreapta ţineam revolverul.

Am apucat pe o cărare îngustă, prin vegetaţia luxuriantă a insulei, mergînd spre nord-vest. Şi, deodată, M'ling se opri şi rămase nemişcat la pîndă. Montgomery aproape că se poticni de el, şi atunci se opri la rîndul lui. Apoi, ascultînd cu atenţie, am auzit, venind printre copaci, zgomot de glasuri şi de paşi care se apropiau de noi.

— El este mort, zise un glas profund şi sonor.

— Nu este mort, nu este mort, sporovăi altul.

— Am văzut, am văzut, ziseră mai multe glasuri.

— Hei! strigă deodată Montgomery. Hei, voi de acolo!

— La dracu! zisei eu, strîngînd pistolul în mînă.

Se făcu tăcere, apoi se auzi o trosnitură prin vege- taţia încîlcită şi se iviră, una după alta, şase figuri, feţe ciudate, luminate de o lumină ciudată. M'ling scoase un mîrîit din gîtlej. L-am recunoscut pe Omul- Maimuţă — de altfel, îl recunoscusem după voce — şi două dintre creaturile cu feţe brune şi înfăşate în alb pe care le văzusem în şalupa lui Montgomery. Împreună cu ei erau şi cele două brute pestriţe, şi creatura aceea cenuşie şi oribil de pocită

care rostea Legea, cu obrajii acoperiţi de păr cenuşiu, cu sprîncene groase cenuşii, şi şuviţe cenuşii care se scurgeau de pe creştet pe fruntea teşită, o fiinţă greoaie şi lipsită ele obraji, cu nişte ciudaţi ochi roşii, privind spre noi curioşi din mijlocul tufişurilor.

Cîteva clipe nu vorbi nimeni. Apoi Montgomery spuse sughiţînd:

— Cine... a spus că el a murit?

Omul-Maimuţă privi pe furiş la fiinţa cu păr cenuşiu.

— Este mort, zise monstrul. Ei au văzut.

În orice caz, acest grup nu avea nimic ameninţător. Păreau speriaţi şi nedumeriţi.

— Unde este el? zise Montgomery.

Acolo, şi creatura cenuşie arătă cu mîna.

— Mai există acum vreo Lege? întrebă Omul-Maimuţă. Au să mai fie toate cum au fost? Oare el este mort cu adevărat? Mai există vreo Lege? repetă omul în alb. Mai există vreo Lege, tu Cel-de-al-doilea-cu-biciul? El este mort, zise fiinţa cu păr cenuşiu. Şi toţi stăteau în loc şi ne priveau.

— Prendick, zise Montgomery întorcîndu-şi ochii săi tulburi spre mine. E mort — e limpede.

În tot timpul acestei convorbiri, eu rămăsesem în spatele lui. Începeam să înţeleg cum stăteau lucrurile. Am păşit deodată în faţă şi mi-am ridicat glasul.

— Copii ai Legii, zisei eu, el ***nu*** este mort.

M’ling îşi întoarse spre mine ochii săi pătrunzători.

— El şi-a schimbat forma — şi-a schimbat trupul, continuai eu. Cîtva timp nu-l veţi mai vedea... El este... acolo — arătai în sus — de unde vă poate vedea. Voi nu-l puteţi vedea. Dar el poate să vă vadă. Temeţi-vă de Lege.

I-am privit drept în faţă. Ei şovăiră.

— El este mare, este bun, zise Omul-Maimuţă, privind înfricoşat în sus printre copacii deşi.

— Şi fiinţa cealaltă? întrebai eu.

— Fiinţa care sîngera şi fugea urlînd şi gemînd — aceea este şi ea moartă, zise Omul-Cenuşiu, continuînd să mă privească.

— Asta-i bine, mormăi Montgomery.

— Cel-de-al-doilea-cu-biciul... începu Omul-Cenuşiu.

— Ei, bine? zisei eu.

— A spus că este mort.

Dar Montgomery era încă destul de treaz ca să înţeleagă motivele mele de a tăgădui moartea lui Moreau.

— Nu este mort, zise el încet. Nu-i mort de loc. Nu-i mai mort decît mine.

— Unii, zisei eu, au încălcat Legea. Ei vor muri. Unii au şi murit. Arătaţi-ne acum unde se află vechiul

său trup. Trupul pe care el l-a lepădat pentru că nu mai avea nevoie de el.

— Este pe aici, Omule-care-ai-mers-prin-mare, zise fiinţa cenuşie.

Şi, împreună cu aceste şase creaturi care ne călăuzeau, am pornit prin desişul de ferigi, de liane şi de trun- chiuri de copaci, spre nord-vest. Atunci s-a auzit prin- tre ramuri un urlet, un trosnet şi un mic omuleţ roz se repezi spre noi, ţipînd. Imediat în urma lui apăru un monstru sălbatic, stropit de sînge, urmărindu-l de aproape, care ajunse printre noi aproape înainte de a se putea opri din fugă. Fiinţa cenuşie sări în lături: M’ling, cu un mîrîit, se aruncă asupra lui şi fu aruncat în lături; Montgomery trase, dar nu-l nimeri, îşi aplecă capul, întinse braţul, şi se întoarse să fugă. Am tras, dar monstrul continuă să se apropie; am tras din nou, ţintind drept în faţa lui urîtă. I-am văzut trăsăturile dispărînd într-un fulger. Faţa îi era complet învăluită. Totuşi trecu pe lîngă mine, îl apucă pe Montgomery, şi ţinîndu-l, căzu cît era de lung alături de el şi îl trase prăvălindu-l peste el — în agonia lui de moarte.

M-am trezit singur cu M’ling, cu bruta moartă şi cu omul răsturnat pe jos. Montgomery se ridică încet şi privi năucit la Omul-Animal zdrobit, de lîngă el. Asta îl făcu să se trezească pe jumătate. Se ridică cu greu în picioare. Atunci îl văzui pe Omul-Cenuşiu întorcîndu-se cu precauţie printre copaci.

— Priveşte, zisei eu, arătînd spre bruta moartă. Nu este Legea încă vie? Acesta a încălcat Legea.

Se uită la cadavru.

— El trimite Focul care ucide, zise el cu glasul său profund, repetînd o parte din ritual.

Ceilalţi se strînseră în jur şi priviră o bucată de timp.

În cele din urmă, ne-am îndreptat spre extremitatea de vest a insulei. Am dat peste cadavrul roz şi mutilat al pumei, cu umărul zdrobit de un glonte, şi, cam la vreo douăzeci de metri mai departe, am găsit în sfîrşit pe cel pe care îl căutam. Zăcea cu faţa în jos, într-un spaţiu bătătorit dintr-un desiş de trestii. O mînă era

aproape despărţită de încheietura braţului, iar părul său argintiu era mînjit de sînge. Capul îi fusese învineţit de lanţurile puinei. Trestiile rupte de sub el erau pătate de sînge. Revolverul nu l-am putut găsi. Montgomery răsturnă corpul pe spate.

*

Odihnindu-ne în răstimpuri, şi cu ajutorul celor şapte Oameni-Animale — căci cadavrul era greu — l-am dus înapoi, în curtea îngrădită. Se lăsă noaptea. De două ori am auzit creaturi nevăzute urlînd şi ţipînd în urma micului nostru grup, şi o dată mica creatură roz cu aspect de leneş apăru şi privi ţintă la noi, şi apoi dispăru iar. Dar n-am mai fost atacaţi. La porţile curţii îngrădite, grupul de Oameni-Animale ne părăsi — iar M’ling plecă împreună cu ceilalţi. Ne-am încuiat înăuntru, şi apoi am dus în curte cadavrul mutilat al lui Moreau, aşezîndu-l pe un morman de nuiele.

Apoi ne-am dus în laborator şi am ucis tot ce am mai găsit viu acolo.

XIX. MONTGOMERY „PETRECE”

Cînd am terminat şi treaba aceasta, şi după ce ne-am spălat şi am mîncat, am intrat împreună cu Montgomery în odăiţa mea şi am discutat pentru prima dată cu seriozitate situaţia în care ne aflam. Era aproape de miezul nopţii. El era aproape

treaz, dar mintea îi era foarte tulburată. Fusese prea mult sub influenţa personalităţii lui Moreau. Nu cred că s-a gîndit vreodată că Moreau ar putea să moară. Acest dezastru a însemnat prăbuşirea bruscă a obiceiurilor care deveniseră o parte a naturii sale în cei peste zece ani monotoni pe care îi

petrecuse pe insulă. Spunea lucruri vagi, îmi răspundea în doi peri la întrebări, se rătăcea în probleme de ordin general.

— Stupidă e şi lumea aceasta, spuse el. Cît de inutil este totul! N-am avut nici un fel de viată. Mă întreb cînd voi începe şi eu să trăiesc. Şaisprezece ani am fost tiranizat de doici şi pedagogi, după bunul lor plac, cinci în Londra, tocind din greu la medicină — hrană proastă, locuinţă murdară, haine murdare, vicii murdare — apoi o prostie — nu cred că există vreuna mai mare — şi apoi azvîrlit pe această insulă blestemată. Zece ani aici! La ce bun, Prendick? Sîntem nişte jucării, în voia în- tîmplării?

Era greu s-o scoţi la capăt cu asemenea absurdităţi.

— Lucrul la care trebuie să ne gîndim acum, zisei eu, este cum să plecăm din această insulă.

— La ce bun să plecăm? Eu sînt un proscris. Unde să mă duc eu? Totul este foarte bine pentru ***dumneata***, Prendick. Sărmanul Moreau! Nu putem să-l lăsăm aici, ca să-i fie roase oasele. După cum se vede... Şi apoi, ce se va alege din Oamenii-Animale care n-au degenerat?

— Ei bine, zisei eu. Vom vedea mîine. M-am gîndit că am putea face din nuiele un rug şi să-i ardem corpul — şi pe celelalte... Şi apoi ce se va întîmpla cu Oamenii-Animale?

— Nu ştiu. Presupun că acei care au fost făcuţi din animale de pradă vor degenera, mai curînd sau mai tîrziu. Nu putem să-i masacrăm pe toţi. Nu-i aşa? Presupun că asta ar vrea să sugereze umanitatea ***dumitale?***... Dar ei se vor schimba. Cu siguranţă că se vor schimba.

Continuă astfel să vorbească fără nici o noimă, pînă cînd, în cele din urmă, am simţit că îmi ies din sărite.

— La dracu! exclamă el, la o replică a mea mai iritată. Nu vezi că eu sînt într-o situaţie mai proastă decît dumneata? Se ridică şi se duse după coniac. Bea, zise el, întorcîndu-se. Hai, filosofule care tot tai firul în patru, mutră de ateu sfînt, spoită cu var, bea!

— Nu beau, zisei eu, şi m-am aşezat, privind întunecat la faţa lui ca de ceară galbenă, îmbujorîndu-se pe măsură ce se îmbăta.

Aluneca într-o flecăreală josnică. Îmi amintesc că eram nespus de plictisit. Se pierdu într-o argumentare plîngăreaţă în favoarea Oamenilor-Animale şi a lui M'ling. M'ling, zicea el, era singura fiinţă care s-a ataşat vreodată de el. Şi deodată îi veni o idee.

— Să fiu al dracului! zise el, clătinîndu-se pe picioare, şi apucînd sticla de coniac.

Într-o sclipire a intuiţiei, mi-am dat seama ce avea de gînd să facă.

— Să nu dai de băut acestui animal! zisei eu, ridicîndu-mă şi aşezîndu-mă în faţa lui.

— Animal! zise el. Dumneata eşti animal. El o să bea ca orice bun creştin. Dă-te la o parte din drum, Prendick.

— Pentru numele lui Dumnezeu, zisei eu.

— Cară-te din drumul meu! mugi el, şi îşi scoase brusc revolverul.

— Foarte bine, zisei eu, dîndu-mă la o parte, aproape hotărît să mă arunc asupra lui cînd va pune mîna pe clanţă, dar m-am oprit gîndindu-mă la braţul meu scos din uz. Ai făcut din dumneata un animal. Du-te să stai cu animalele.

Deschise larg uşa şi rămase aşa, pe jumătate întors spre mine, între lumina galbenă a lămpii şi luciul palid al lunei; orbitele ochilor erau ca două pete negre sub sprîncenele lui stufoase.

— Eşti un înfumurat stupid, Prendick, un dobitoc! Mereu ţi-e frică de lucruri închipuite. Sîntem la marginea prăpastiei. Mîine va trebui să-mi tai beregata. Dar în seara aceasta am de gînd să petrec.

Se întoarse şi o porni sub lumina lunei.

— M’ling, strigă el, M’ling, prietene!

Trei creaturi nedesluşite apărură în lumina argintie de la marginea ţărmului palid, una din ele învestmîntată în alb, celelalte două ca nişte pete de întuneric care o

urmau. Se opriră, privind cu atenţie. Apoi am zărit umerii curbaţi ai lui M'ling, care dădea colţul casei.

— Beţi, strigă Montgomery; beţi, voi brute! Beţi, şi fiţi oameni. Să fiu al dracului, dacă nu sînt eu cel mai deştept! Moreau a uitat acest lucru. Asta-i ultimul retuş. Beli, cînd vă spun!

Şi clătinînd sticla în mînă, o porni către vest, într-un fel de trap mărunt, iar M'ling alerga între el şi cele trei creaturi nedesluşite care îl urmau.

M-am dus la uşă. Cînd Montgomery se opri, abia se mai zăreau în lumina slabă a lunei. L-am văzut admi- nistrînd o porţie de coniac lui M'ling, apoi cele cinci siluete s-au topit într-o singură pată nelămurită.

— Cîntaţi, îl auzii pe Montgomery strigînd: cîntaţi cu toţii împreună aşa: „Blestematul de Prendick"... Foarte bine. Acum, încă o dată: „Blestematul de Prendick"

Grupul întunecat se despărţi în cinci figuri separate şi se îndepărtă încet de mine, de-a lungul fîşiei luminate a ţărmului. Fiecare urla după bunul său plac, strigînd insulte la adresa mea sau dînd frîu liber la tot ce îi îndemna această nouă inspiraţie a băuturii.

Apoi am auzit glasul îndepărtat al lui Montgomery strigînd:

— La dreapta!

Şi intrară, împreună cu strigătele şi urletele lor, în bezna copacilor din interiorul insulei. Încetul cu încetul, se cufundară în tăcere.

Splendoarea liniştită a nopţii se aşternu din nou. Luna era acum trecută de meridian şi cobora spre apus. Era plină şi strălucitoare, trecînd printr-un cer albastru şi gol. Umbra zidului se aşternea, lată de un

metru, şi neagră ca cerneala, la picioarele mele. Spre răsărit, marea era de un cenuşiu fără formă, întunecoasă şi misteri-oasă, şi între mare şi umbră nisipul cenuşiu (din cristale şi sticlă vulcanică) sclipea şi strălucea ca o plajă de diamante. În spatele meu, lampa cu gaz arunca o lumină caldă şi roşiatică.

Am închis uşa, am încuiat-o, şi m-am dus în curtea îngrădită, unde Moreau zăcea alături de ultimele lui victime — cîinii şi lama, şi alte cîteva nenorocite animale

— cu faţa lui masivă, calmă chiar după această moarte teribilă, şi cu ochii lui aspri deschişi, privind fix la luna albă şi moartă de deasupra. M-am aşezat jos, pe marginea şanţului şi, cu ochii la această îngrămădire oribilă de lumină argintie şi de umbre sinistre, am pornit să rumeg în minte diverse planuri.

Mă gîndeam ca dimineaţa să strîng ceva provizii în barcă, şi după ce voi fi dat foc rugului din faţa mea, să pornesc din nou pe pustietatea întinsă a mării. Îmi dădeam seama că nu era nimic de făcut pentru Montgomery; că, de fapt, el era pe jumătate înrudit cu aceşti Oameni-Animale, incapabil de a trăi printre oameni. Nu ştiu cît timp am stat acolo făcînd planuri. Trebuie că vreo oră şi mai bine. Apoi, gîndurile mi-au fost întrerupte de întoarcerea lui Montgomery. Am auzit un urlet scos din mai multe gîtlejuri, un tumult de strigăte de bucurie, care coborî în jos spre ţărm, huiduieli şi ţipete surescitate, care se opriră cînd se apropiară de margi- nea apei. Tărăboiul crescu şi se stinse; am auzit nişte lovituri grele şi trosnituri de lemne despicate, dar, în momentul acela, nu m-am neliniştit. Apoi răsună un cîn- tec discordant.

Gîndul mi s-a întors din nou la mijloacele de a scăpa de acolo. M-am ridicat, am luat lampa, şi m-am dus în-tr-un şopron să cercetez nişte butoiaşe pe care le văzusem acolo. Apoi am examinat cu interes conţinutul unor cutii de biscuiţi, şi am deschis una. Zărind ceva în coada ochiului, o formă roşie, m-am întors brusc.

În spatele meu se întindea curtea, cu umbre negre şi albe sub lumina lunii, şi grămada de lemne şi nuiele pe care zăcea Moreau şi victimele lui mutilate, claie peste

grămadă. Păreau că se agaţă unii de alţii într-o ultimă încleştare de răzbunare. Rănile lui se căscau negre ca noaptea, iar sîngele care se scursese se întinsese în pete negre pe nisip. Apoi am văzut, fără să înţeleg, de unde venea acea nălucire. O licărire roşiatică dansa pe zidul din faţă. Am interpretat greşit fenomenul închipuin- du-mi că era o reflecţie a lămpii care pîlpîia, şi m-am întors iar la proviziile din şopron. Am continuat să scotocesc printre ele, atît cît poate s-o facă un om cu un

singur braţ, găsind din cînd în cînd cîte un obiect folositor, şi punîndu-l deoparte pentru îmbarcarea de a doua zi. Mişcările îmi erau lente şi timpul trecu repede. În curînd apărură şi zorile.

Cîntecul se stinse, făcînd loc unor vociferări, apoi începu iar, şi deodată izbucni într-un tumult. Auzii strigăte de „încă, încă" un zgomot de ceartă şi deodată un ţipăt sălbatic. Tonul sunetelor se schimbă atît de mult, încît îmi atrase atenţia. Am ieşit în curte, ascul- tînd. Atunci, tăind ca un cuţit gălăgia, se auzi pocnetul unui revolver.

M-am repezit de îndată, prin odăiţa mea, spre uşa cea mică. În acest timp cîteva cutii au alunecat jos, în spatele meu, căzînd grămadă, însoţite de un zgomot de sticlă pe podeaua şopronului. Nu le-am dat însă nici o atenţie. Am deschis larg uşa, privind afară.

Pe ţărm, lîngă adăpostul bărcii, ardea un foc care arunca în sus scîntei în semiobscuritatea zorilor. În jurul lui se agita o masă de forme întunecate. L-am auzit pe Montgomery strigîndu-mă. Am început să alerg îndată spre foc, cu revolverul în mînă. Am văzut limba de foc a pistolului lui Montgomery ţîşnind încă o dată, aproape de pămînt. El era întins pe jos. Am strigat din răsputeri, trăgînd în aer.

Cineva strigă: „Stăpînul!" lupta confuză şi înghesuită se destramă în grupuri care se împrăştiară, focul pîlpîi şi se stinse. Gloata de Oameni-Animale fugi cuprinsă de panică din faţa mea, pe mal, în sus. În starea mea de surescitare, am tras înspre ei, în timp ce fugeau şi dispăreau printre tufişuri. Apoi m-am întors spre masa întunecată care se afla pe pămînt.

Montgomery zăcea pe spate, cu Omul-Animal cu păr cenuşiu întins peste el. Bruta era moartă, dar strîngea încă cu ghearele-i curbate gîtul lui Montgomery. Aproape de ei zăcea M'ling cu faţa în jos, complet ţeapăn, cu gîtul sfîşiat de colţi, şi cu partea superioară a sticlei de coniac spartă în mînă. Încă două forme zăceau lîngă foc, una nemişcată, cealaltă gemînd din cînd în cînd şi ridicîndu-şi capul încet, şi apoi lăsîndu-l să cadă din nou.

L-am apucat strîns pe Omul-Cenuşiu şi l-am tras jos de pe corpul lui Montgomery; ghearele lui sfîşiară haina în timp ce îl trăgeam deoparte.

Montgomery era negru la faţă şi abia mai respira. L-am stropit pe faţă cu apă din mare, şi i-am sprijinit capul pe haina mea făcută sul. M'ling era mort. Creatura rănită de lîngă foc — era un Om-Lup cu faţa acoperită de o barbă cenuşie — zăcea, după cum mi-am dat seama, cu partea de sus a corpului pe cărbunii încă aprinşi. Nenorocita fiinţă era rănită atît de îngrozitor încît, de milă, i-am zburat creierii. Cealaltă brută era unul din Oamenii-Tauri înfăşaţi în alb. Şi acesta era mort.

Restul Oamenilor-Animale dispăruseră de pe plajă. M-am apropiat iar de Montgomery şi am îngenunchiat lîngă el, blestemîndu-mi ignoranţa în ale medicinii.

Focul de lîngă mine se stinsese şi nu mai rămăseseră decît bucăţi de scînduri carbonizate, cu capătul dinspre centru încă incandescent, amestecate cu cenuşă albicioasă. Mă întrebam de unde oare o fi găsit Montgomery lemnele acestea. Atunci se iviră şi zorii. Cerul devenea mai luminos, luna apunea, palidă şi mată, pe albastrul

luminos al cerului. Cerul înspre răsărit era tivit cu roşu.

Am auzit o răbufnire şi un sfîrîit în spatele meu şi, privind în jur, am sărit în picioare eu un strigăt de groază. Spre răsăritul înflăcărat, se înălţau din curtea îngrădită mari mase tumultuoase de fum negru, şi prin întunecimea lor furtunoasă se zăreau sclipind limbi roşii de flăcări. Apoi se aprinse şi acoperişul de paie. Am văzut marginea flăcărilor înaintînd pe paiele înclinate. O răbufnire de flăcări izbucni de pe fereastra odăii mele.

Înţelesei imediat ce se întîmplase. Mi-am amintit de zgomotele pe care le auzisem. Cînd alergasem afară în ajutorul lui Montgomery, răsturnasem lampa.

Lipsa oricărei speranţe de a mai putea salva ceva din interiorul clădirii ini-a apărut limpede în faţă. Gîndul mi s-a întors încet la planul meu de a fugi, şi, răsucin- du-mă brusc, am privit spre locul de pe ţărm unde se aflau cele două bărci. Bărcile dispăruseră! Două to-

poare şedeau pe nisip, lîngă mine, sfărîmături şi aşchii erau răspîndite în jur şi cenuşa focului se înnegrea şi fumega în lumina zorilor. El arsese bărcile ca să se răzbune pe mine şi să împiedice întoarcerea noastră în mijlocul oamenilor

M-a cuprins un acces brusc de furie. Eram aproape pe punctul să încep să lovesc în capul lui de netot, aşa cum zăcea lipsit de apărare, la picioarele mele. Atunci, deodată, îşi mişcă mîna, atît de slab, atît de jalnic, încît mînia mi-a dispărut. Gemu şi deschise, pentru cîteva clipe, ochii.

Am îngenuncliiat lîngă el, ridicîndu-i capul. Deschise iar ochii, privind în tăcere răsăritul soarelui, şi apoi ochii săi îi întîlniră pe ai mei. Pleoapele îi căzură.

— Îmi pare rău, zise el, apoi, cu o sforţare. Părea că încearcă să se gîndească. Sfîrşitul! murmură el, sfîr- şitul acestui univers idiot. Ce porcărie...

Îl ascultam. Capul îi căzu, moale, într-o parte. M-am gîndit că nişte băutură s-ar putea să-l readucă la viaţa, dar nu aveam la îndemînă nici băutură şi nici vreun vas în care s-o aduc. Deodată, corpul parcă i se îngreună. Am simţit că îmi îngheaţă inima.

M-am aplecat deasupra feţei lui, şi, printr-o ruptură a bluzei i-am pus mîna pe corp. Era mort şi, chiar în timp ce murea, o linie incandescentă, discul soarelui, se ridică spre răsărit, dincolo de conturul golfului, împrăştiindu-şi razele de-a curmezişul cerului şi transformînd marea întunecoasă într-un tumult năvalnic de lumină orbitoare, care căzu ca o aureolă pe faţa sa contractată de moarte;

I-am lăsat capul să cadă uşor pe perna rudimentară pe care i-o făcusem, şi m-am ridicat în picioare. În faţa mea era pustiul

sclipitor al mării, singurătatea cum- plită de care suferisem atît de mult: în spatele meu insula, tăcută sub răsăritul soarelui, cu Oamenii-Animale tăcuţi şi nevăzuţi. Locuinţa, împreună cu toate proviziile şi muniţiile ardeau cu zgomot, cu izbucniri subite de flăcări, cu trosnituri neaşteptate şi, din cînd în cînd, cîte o prăbuşire. Fumul gros se tîra pe ţărm, îndepărtîn-

du-se de mine, rostogolindu-se pe jos şi pe deasupra vîrfurilor copacilor, către colibele din rîpă. Lîngă mine se aflau rămăşiţele carbonizate ale bărcilor şi cinci cadavre.

Atunci, dintre copaci se iviră trei Oameni-Animale, cu umerii curbaţi, cu capul aplecat în faţă, cu mîinile diforme şi stîngace şi cu ochii întrebători şi duşmănoşi. Înaintau spre mine, ezitînd.

XX. SINGUR CU OAMENII-ANIMALE

I-am înfruntat pe aceşti oameni, înfruntînd în ei propriul meu destin, de unul singur — şi chiar cu o singură mînă, căci aveam un braţ rupt. În buzunar aveam un revolver, din încărcătura căruia se trăseseră doar două cartuşe. Printre sfărămăturile împrăştiate pe nisip se aflau şi cele două topoare care fuseseră folosite pentru sfărîmarea bărcilor. În spatele meu, fluxul creştea.

Nu-mi trebuia decît curaj. I-am privit drept în faţă pe monştrii care înaintau. Ei îmi ocoliră privirea, şi nările lor fremătătoare adulmecau cadavrele care zăceau în spatele meu, pe ţărm. Am făcut vreo şase paşi, am ridicat biciul mînjit de sînge, pe care îl găsisem sub cadavrul Omului-Lup, şi am plesnit din el.

Se opriră şi se uitară la mine.

— Salutaţi, le zisei eu. Înclinaţi-vă!

Ei ezitau. Unul îşi îndoi genunchii. Mi-am repetat ordinul, cu inima cît un purice am

înaintat spre ei. Întîi îngenunchie unul, apoi ceilalţi doi.

M-ain întors şi m-am îndreptat spre cadavre tinîn- du-mi privirea asupra celor trei Oameni-Animale înge- nunehiaţi, la fel ca un actor care trece în spre fundul scenei privind spre spectatori.

— Ei au încălcat Legea, zisei eu punîndu-mi picio-

rul peste cel ce rostea Legea. Au fost ucişi chiar şi cel care rostea Legea. Chiar şi Cel-de-al-doilea-cu-biciul. Legea este mare! Veniţi şi vedeţi.

— Nimeni nu scapă, zise unul dintre ei, înaintînd şi privind cercetător.

— Nimeni nu scapă, zisei eu. De aceea ascultaţi şi faceţi ceea ce vă ordon. Stăteau în picioare, privind întrebător unii la alţii.

— Staţi acolo, zisei eu.

Am ridicat topoarele şi le-am atîrnat cu capetele de eşarfa braţului rănit, am întors cadavrul lui Montgomery, i-am luat revolverul care încă mai avea două cartuşe, şi, aplecîndu-mă să scotocesc, i-am mai găsit o jumătate de duzină de cartuşe în buzunar.

— Luaţi-l, zisei eu, ridicîndu-mă din nou şi arătînd cu biciul; luaţi-l, duceţi-l şi aruncaţi-l în mare.

Se apropiară, încă vădit înfricoşaţi de Montgomery, dar şi mai înfricoşaţi de pocnetul curelei înroşite a biciului meu şi, după puţină codeală şi ezitare, cîteva plesnituri de bici şi strigăte, îl ridicară cu grijă, îl co- borîră pe mal, şi intrară, împroşcînd apa, în undele sclipitoare ale mării.

— Mai departe, zisei eu, mai departe! Duceţi-l mai spre larg.

Înaintară pînă cînd apa le veni pînă la subsuori şi se opriră, privindu-mă.

— Daţi-i drumul, zisei eu, şi trupul lui Montgomery dispăru plescăind.

Am simţit ceva strîngîndu-mi-se în piept.

— Bine! zisei eu eu glasul întretăiat, şi ei reveniră, grăbiţi şi înfricoşaţi, la marginea apei, lăsînd lungi dîre întunecate pe argintul apei. La malul apei se opriră, în- torcîndu-se şi privind spre mare, ca şi cum s-ar fi aş-

teptat ca Montgomery să iasă din valuri, căutînd să se răzbune.

— Acum pe aceştia, zisei eu, arătînd spre celelalte cadavre.

Au avut grijă să nu se mai apropie de locul unde îl aruncaseră pe Montgomery în apă, şi, de aceea, duseră pe cei patru Oameni-Animale morţi, aproape o sută de metri, de-a lungul ţărmului, înainte de a intra în apă şi de a-i arunca.

Pe cînd îi supravegheam ducînd rămăşiţele mutilate ale lui M'ling, am auzit un pas uşor în spatele meu, şi, întorcîndu-mă iute, l-am văzut pe marele Hienă-Porc cam la zece metri depărtare. Avea capul lăsat în jos, ochii lui strălucitori erau fixaţi asupra mea, mîinile ciuntite le ţinea încleştate şi lipite de trup. Se opri în această atitudine ghemuită, cînd m-am întors, privin- du-mă, puţin dintr-o parte.

O clipă, ne-am privit drept în ochi. Am aruncat biciul şi am scos pistolul din buzunar. Aveam de gînd să ucid această brută — cea mai puternică din toate cele care rămăseseră acum pe insulă — la primul pretext. S-ar putea să pară perfid din partea mea, dar aşa eram hotărît să fac. Îmi era mult mai multă teamă de el decît de oricare dintre ceilalţi Oameni-Animale. Cît timp trăia, o ştiam, viaţa îmi era în pericol.

Timp de vreo zece secunde am stat să-mi revin. Apoi strigai:

— Salută! înclină-te!

Dinţii îi străluciră spre mine, într-un mîrîit:

— Cine eşti ***tu...*** ca să...

Puţin prea crispat, poate, am întins revolverul, am ţintit, şi am tras în grabă. L-am auzit schelălăind, l-am văzut sărind într-o parte şi întorcîndu-se, mi-am dat seama că

nu l-am nimerit, şi am tras cocoşul armei înapoi, cu degetul gros, pentru focul următor. Dar el alerga întins, sărind dintr-o parte într-alta, şi n-am îndrăznit să risc, dînd greş încă o dată. Din cînd în cînd. privea înapoi pe deasupra umărului spre mine. Alergă oblic de-a lungul ţărmului, şi dispăru sub masele mişcătoare de fum des, care încă se mai scurgeau dinspre curtea incendiată. Am rămas cît va timp privind în urma lui. M-am întors apoi iar spre cei trei Oameni-Animale care ascultau de mine, şi le-am făcut semn să arunce cadavrul pe care încă îl mai duceau. Apoi m-am înapoiat la locul de lîngă foc unde fuseseră cadavrele şi am împrăştiat nisipul cu piciorul, pînă cînd am acoperit şi am ascuns toate petele întunecate de sînge.

Făcînd un semn cu mîna, am dat drumul celor trei sclavi ai mei, şi, urcînd pe mal în sus, am intrat în desiş. Ţineam pistolul în mînă, iar biciul atîrnat, împreună cu toporaşele, de eşarfa braţului. Doream să fiu singur, să mă gîndese la situaţia în care mă aflam acum.

Un lucru îngrozitor, de care abia începeam să-mi dau seama, era că în toată această insulă nu mai exista acum nici un loc ferit unde să pot să fiu singur şi în siguranţă, pentru a mă odihni sau a dormi. De cînd debarcasem, îmi recăpătasem în chip uimitor puterile, dar tot mai eram înclinat să fiu nervos şi să mă descurajez, la orice încercare mai grea. Simţeam că ar trebui să străbat insula şi să mă stabilesc împreună cu Oamenii-Animale, creîndu-mi securitatea chiar prin apropiere dc ei. Dar n-am avut curajul. M-am întors pe ţărm şi, îndreptîndu-mă spre răsărit, pe lîngă curtea incendiată, m-am dus spre un punct unde

un banc puţin adînc de nisip şi de coral se întindea spre recife. Acolo aş fi putut să stau jos şi să mă gîndese, cu spatele spre mare, şi cu faţa spre orice surpriză. Şi acolo m-am şi aşezat, cu bărbia pe genunchi, sub soarele care îmi bătea drept în cap, şi cu o spaimă crescîndă în inimă, gîndindu-mă cum aş putea să supravieţuiesc pînă în ceasul cînd voi scăpa (dacă urma să scap vreodată). Am încercat să revăd întreaga situaţie, cît puteam mai liniştit, dar îmi era imposibil să-mi îndepărtez emoţia.

Am început să mă gîndese la cauza dispērării lui Montgomery. ,,Se vor schimba” spunea el. „Cu siguranţă că se vor schimba”. Şi Moreau — ce spusese oare Moreau? ,,Animalul îndărătnic din ei revine din zi în zi tot mai mult...” Atunci gîndul mi s-a întors către Hiena-Porc. Eram încredinţat că dacă nu voi ucide această brută, mă va ucide ea pe mine... Cel ce rostea Legea era mort — cu atît mai rău!... Ei ştiau acum că şi noi, Cei-cu-biciul, putem fi ucişi, la fel ca şi ei...

Oare nu mă şi spionau, printre masele verzi de ferigi şi palmieri de colo — pîndindu-mă pînă cînd voi ajunge astfel ca să pot fi prins dintr-o săritură? Oare nu complotau împotriva mea? Ce le spunea oare Hiena-Porc? Imaginaţia mea alerga printr-o mlaştină de temeri neîntemeiate.

Gînduri le mi-au fost tulburate de ţipetele unor păsări de mare care se repezeau spre un obiect negru care fusese aruncat de valuri pe ţărm aproape de locul îngrădit. Ştiam ce era acel obiect, dar nu aveam curajul să mă întorc şi să le alung. Am început să merg de-a lungul ţărmului, în direcţia opusă, intenţionînd să înconjur colţul de est al insulei şi să mă apropii astfel

de rîpa cu colibe, fără să traversez eventualele curse care m-ar fi pîndit în desişuri.

Cam la jumătate de milă de drum de-a lungul coastei l-am văzut pe unul dintre cei trei Oameni-Animale de mai înainte, îndreptîndu-se dinspre tufişuri către mine. Eram atît de nervos acum, din cauza propriilor mele închipuiri, încît am scos imediat revolverul. Nici gesturile prietenoase ale Omului-Animal n-au reuşit să mă dezarmeze.

S-a apropiat ezitînd.

— Pleacă, strigai cu.

Era ceva în atitudinea umilită a acestei creaturi, care amintea foarte mult de un cîine. Se retrase puţin, la fel ca un cîine care este gonit acasă, şi se opri, privindu-mă rugător cu ochi bruni de cîine.

— Pleacă, zisei eu. Nu te apropia de mine.

— Nu pot să mă apropii de dumneata? zise el.

— Nu. Pleacă, insistai eu, şi am plesnit din bici.

Apoi, punînd biciul între dinţi, m-am aplecat după o piatră, şi cu această ameninţare am reuşit să-l gonesc. Astfel, în singurătate am ocolit rîpa unde locuiau Oamenii-Animale şi, ascunzîndu-mă printre buruienile şi trestiile care despărţeau de mare această crăpă- tură, îi supravegheam pe cei care apăreau, încercînd să-mi dau seama după gesturile şi aspectul lor ce impresie le făcuse moartea lui Moreau şi a lui Montgomery, ca şi distrugerea Casei Durerii. Îmi dădeam acum seama de nebunia, laşităţii mele. Dacă mi-aş fi păstrat curajul pe care-l avusesem în zori, dacă nu l-aş fi lăsat să se scurgă în

reflexiile mele solitare, aş fi putut să pun mîna pe sceptrul vacant al lui Moreau şi

să domnesc asupra Oamenilor-Animale. Aşa, însă, pierdusem ocazia, şi căzusem în poziţia de simplu şef printre semenii mei.

Către prînz, cîţiva dintre ei veniră şi se aşezară să se încălzească în nisipul fierbinte. Glasurile imperioase ale foamei şi setei îmi alungară frica. Am ieşit din tufişuri şi, cu revolverul în mînă, am coborît spre aceste fiinţe tolănite pe jos. Una, o Femeie-Lup, îşi întoarse capul şi mă privi ţintă. Ceilalţi făcură la fel. Nimeni nu încercă să se ridice sau să mă salute. Mă simţeam prea slab şi prea obosit pentru ca să insist împotriva atîtora, şi am lăsat, astfel, să-mi scape momentul.

— Vreau de mîncare, zisei eu, aproape pe un ton de scuză, apropiindu-mă.

— Găseşti de mîncare în colibe, zise un Bou-Mistreţ cam adormit, privind în altă parte.

Am trecut pe lîngă ei şi am coborît în umbra şi mirosurile rîpei aproape pustii. Într-o colibă goală m-am ospătat cu nişte fructe, şi apoi, după ce am proptit cîteva beţe şi ramuri murdare şi pe jumătate putrezite în faţa intrării, m-am aşezat cu faţa spre ea, şi cu mîna pe revolver. Oboseala ultimelor treizeci de ore îşi ceru drepturile şi m-am lăsat să alunec într-o moţăială uşoară, încredinţat că baricada slabă pe care o înălţa- sem va produce suficient de mult zgomot cînd va fi dată la o parte, pentru a mă scuti de vreo surpriză.

XXI. DEGENERAREA OAMENILOR ANIMALE

În felul acesta, am devenit unul dintre Oamenii-Ani- male de pe insula doctorului Moreau. Cînd m-am trezit, în jurul meu era întuneric. Braţul bandajat mă durea. M-am ridicat pe vine, întrebîndu-mă, la început, unde mă aflam. Se auzeau nişte glasuri răguşite vorbind afară. Baricada mea dispăruse şi deschizătura colibei era liberă. Revolverul era încă în mînă.

Am auzit o respiraţie şi am văzut ceva ghemuit foarte aproape de mine. Mi-am ţinut răsuflarea, încercînd să văd ce anume era. Forma începu să se mişte încet, inter- minabil. Apoi ceva moale şi cald şl umed îmi trecu peste mînă.

Toţi muşchii mi se contractară. Mi-am tras repede mîna. Un strigăt de alarmă porni şi mi se opri în gîtlej. Mi-am dat seama la timp de ce se întîmplase şi mi-am oprit degetele de pe revolver.

— Cine-i acolo? întrebai eu într-o şoaptă răguşită, cu revolverul îndreptat spre el.

— Eu, Stăpîne.

— Cine eşti tu?

— Ei spun că nu mai există Stăpîn acum. Dar eu ştiu, ce ştiu. Eu am dus trupurile în mare. O, tu Cel-ce- merge-prin-mare, trupurile celor pe care i-ai ucis. Sînt sclavul tău, Stăpîne.

— Tu eşti cei pe care l-am întîlnit pe plajă? între- bai eu.

— Chiar el, Stăpîne.

Fiinţa aceasta era evident demnă de încredere, căci ar fi putut să se năpustească asupra mea în timp ce dormeam.

— Foarte bine, zisei eu, întinzîndu-mi mîna ca să mi-o lingă din nou. Începeam să-mi

dau seama ee însemna prezenţa lui, şi curajul îmi crescu iar.

— Unde sînt ceilalţi? întrebai.

— Sînt nebuni. Sînt smintiţi, zise Omul-Cîine. Chiar acum stau de vorbă acolo împreună. Ei spun: „Stăpînul este mort; Cel-de-al-doilea-cu-biciul este mort. Cel-care-a-mers-în-mare este... la fel cu noi. Nu mai avem nici un Stăpîn, nici un Bici, nici o Casă a Durerii. A venit sfîrşitul. Iubim Legea, şi o vom respecta; dar nu mai există Durere, nici Stăpîn, nici Bice, niciodată”. Aşa spun ei. Dar eu ştiu, Stăpîne, eu ştiu.

Am pipăit în întuneric, mîngîind capul Omului-Cîine.

— Foarte bine, zisei eu iar.

— În curînd îi vei ucide pe toţi, zise Omul-Cîine.

— În curînd, răspunsei cu, îi voi ucide pe toţi — după ce vor trece cîteva zile şi se vor întîmpla anumite lucruri. Toţi-afară de cei pe care îi vei arăta tu, toţi vor fi ucişi.

— Tot ce doreşte Stăpînul să ucidă, Stăpînul ucide, zise Omul-Cîine cu o oarecare satisfacţie în glas.

— Şi ca păcatele lor să crească, zisei eu, îi las să trăiască în nebunia lor pînă cînd le vine vremea. Să nu ştie că eu sînt Stăpînul.

— Voinţa Stăpînului este bună, zise Omul-Cîine, cu tactul prompt al rasei sale canine.

— Dar unul a şi păcătuit, zisei eu. Pe acela îl voi ucide, oricînd îl voi întîlni. Cînd am să-ţi spun: ***„Acela este”*** ai grijă să te năpusteşti asupra lui... Şi acum, mă duc la oamenii care sînt strînşi laolaltă.

O clipă, deschizătura colibei s-a întunecat de ieşirea Omului-Cîine. Apoi l-am urmat şi m-am găsit aproape în acelaşi loc unde fusesem atunci cînd îl auzisem pe Moreau şi pe cîinele lui, urmărindu-mă. Dar acum era

noapte, şi întreaga rîpă plină de miasme împrejurul meu era întunecată, şi mai încolo, în locul unei pante înverzite şi însorite, vedeam un foc roşu, în faţa căruia se mişcau încoace şi încolo forme ghemuite şi groteşti. Mai departe erau copacii deşi, un zid de întuneric, mărginit în partea de sus cu dantela neagră a ramurilor superioare. Luna tocmai se ridica deasupra marginei rîpei şi, ca o bară peste faţa ei, trecea spirala de vapori care se înălţa neîncetat din fumarolele de pe insulă.

— Mergi lîngă mine, zisei eu, adunîndu-mi curajul, şi unul lîngă altul, am coborît drumul îngust, fără să dăm atenţie fiinţelor nedesluşite care ne urmăreau cu privirea de prin colibe.

Nimeni dintre cei adunaţi în jurul focului nu făcu vreun gest ca să mă salute. Cei mai mulţi dintre ei se făceau că nu mă observă — în mod ostentativ. Am căutat cu privirea pe Hiena-Porc, dar nu era acolo. Cu totul, poate că erau vreo douăzeci de Oameni-Animale, stînd pe vine, privind fix la foc, sau stînd de vorbă unii cu alţii.

— Este mort, este mort, Stăpînul este mort, zise glasul Omiilui-Maimuţă în dreapta mea. Casa Durerii — nu mai există Casa Durerii.

— Nu este mort, zisei eu cu glas puternic. Chiar acum el ne priveşte.

Aceasta îi făcu să tresară. Douăzeci de perechi de ochi mă priviră.

— Casa Durerii nu mai există, zisei eu. Dar va veni din nou. Pe Stăpîn voi nu-l puteţi vedea. Şi totuşi chiar în clipa aceasta el ascultă, deasupra voastră.

— Adevărat, adevărat, zise Omul-Cîine.

Au fost zdruncinaţi de siguranţa, mea. Un animal poate fi destul de feroce şi de

viclean, dar ca să poţi minţi trebuie să fii om.

— Omul cu mîna bandajată spune un lucru ciudat, zise unul din Oamenii-Animale.

— Vă spun că aşa este, zisei eu. Stăpînul şi Casa Durerii vor veni din nou. Vai de cel care încalcă Legea!

Se uitară miraţi unii la alţii. Cu o indiferenţă afectată am început să izbesc leneş cu toporul în pămîntul din faţa mea. Am băgat de seamă că priveau la tăieturile adînci pe care le făceam în iarbă.

Apoi Satirul îşi exprimă o îndoială; i-am răspuns; apoi una dintre fiinţele pestriţe obiectă altceva, şi o discuţie însufleţită se iscă în jurul focului. Din clipă în clipă, începeam să fiu mai convins de securitatea mea. Vorbeam acum fără spasmul din respiraţie, datorit intensităţii emoţiei, care mă tulburase 1a început. În decurs de aproape o oră convinsesem de-a binelea pe mai mulţi dintre Oamenii-Animale de adevărul afirmaţiilor mele şi îi adusesem pe aproape toţi ceilalţi într-o stare de îndoială. Eram cu ochii în patru după duşmanul meu, Hiena-Porc, dar el nu se arătă de loc. Din cînd în cînd, cîte o mişcare suspectă mă făcea să tresar, dar îmi recăpătăm repede încrederea. Apoi, pe măsură ce luna cobora încet la zenit, auditorii începură unul cîte unul să caşte (lăsînd să se vadă, în lumina focului care se stingea, tot felul de dinţi ciudaţi) şi mai întîi unul, apoi altul, se retraseră spre vizuinile din rîpă. Iar eu, temîn- du-mă de tăcere şi întuneric, m-am dus cu ei, ştiind că eram mai în siguranţă alături de mai mulţi, decît cu unul singur.

În acest fel începu partea cea mai lungă a şederii mele pe insula doctorului Moreau. Dar, din noaptea aceea şi pînă cînd a venit

sfîrşitul, s-a întîinplat doar un singur lucru demn de povestit, în afară de o serie de nenumărate amănunte mici şi neplăcute şi chinul unei neîncetate nelinişti. Aşa că prefer să trec cu vederea asupra acestui interval de timp şi să povestesc doar singurul incident mai important din cele zece luni pe care le-ain petrecut în intimitatea acestor brute pe jumătate umanizate. Aş putea să povestesc multe dintre cele ce mi au rămas în memorie, lucruri pentru care mi-aş da bucuros mîna dreaptă ca să le pot uita. Dar ele nu ajută cu nimic cursului povestirii. Retrospectiv, esle ciudat să-mi amintesc, cît de repede m-am obişnuit cu felul de a fi al acestor monştri, şi cum le-am cîştigat iar încrederea. Am avut şi cîteva certuri, desigur şi încă aş putea să arăt nişte urme de dinţi, dar în curînd Oamenii-Animale căpătară un respect salutar pentru îndemînarea mea de a arunca pietre şi pentru tăişul toporului meu. Fidelitatea Omului-Cîine-Saint-Bernard mi-a fost de un folos nemărginit. Am constatat că scara respectului se baza în special pe capacitatea de a face răni cît mai adînci. Pot spune cu adevărat — şi sper că fără vanitate — că aveam un fel de întîietate printre ei. Unul sau doi, cărora, în diverse dispute, le lăsasem cicatrice adînci, aveau necaz pe mine, dar şi-l manifestau mai ales în spatele meu, prin strîmbături, şi la o distanţă suficientă pentru a nu-i ajunge cu proiectilele mele.

Hiena-Porc mă evita şi eram mereu în stare de alarmă din cauza lui. Nedespărţitul meu Om-Cîine îl ura şi se temea de el teribil. Cred că, de fapt, asta stătea la baza ataşamentului acestei brute faţă de mine. În curînd deveni evident pentru mine că

Hiena-Porc gustase sînge şi mersese pe urmele Omului-Leopard. Îşi făcuse o vizuină pe undeva prin pădure şi devenise solitar. O dată, am încercat să-i îndemn pe Oamenii-Animale să-l vîneze, dar nu aveam destulă autoritate ca să-i fac să conlucreze pentru un anumit scop. De mai multe ori am încercat să mă apropii dc culcuşul lui şi să cad asupra lui pe neaşteptate, dar totdeauna el era mai ager decît mine, mă vedea sau mă adulmeca, şi fugea. De asemenea, el, cu pînda lui, făcea ca orice cărare din pădure să fie pericu- loasă pentru mine şi pentru aliaţii mei. Omul-Cîine abia dacă îndrăznea să se îndepărteze de mine.

În prima lună, Oamenii-Animale, comparativ cu condiţia lor de mai tîrziu, erau destul de umani, şi pentru vreo doi dintre ei în afară de prietenul meu canin, încercam chiar o bunăvoinţă prietenoasă. Mica creatură roz cu aspect de leneş manifesta o ciudată afecţiune faţă de mine, şi începuse să mă urmeze pretutindeni. Omul-Maimuţă mă plictisea, totuşi, cu vorbăria lui. El se considera egalul meu, din cauză că avea cinci degete la mînă şi trăncănea mereu în faţa mea, trăncănea cele mai cumplite prostii. Un lucru mă amuza, oarecum, la el: avea o fantastică îndemînare de a forma cuvinte noi. Îşi închipuia, cred, că adevăratul rost al limbii consta în a turui cuvinte care nu însemnau nimic. El numea asta „gîndurile mari”, spre a le deosebi de „gîndurile mărunte” — interesele obişnuite ale vieţii de toate zilele. Dacă făceam vreodată vreo remarcă pe care nu o înţelegea, o lăuda foarte mult, mă ruga s-o rostesc din nou, o învăţa pe dinafară, şi se ducea s-o repete, cu cîte un cuvînt

greşit pe ici sau pe colo, celorlalţi Oameni-Animale mai blînzi. El nu se oprea la nimic din ceea ce era limpede şi inteligibil. Am inventat, special pentru el, cîteva „gînduri mari” foarte curioase. Cred că era cea mai proastă fiinţă pe care am întîlnit-o vreodată; el a dezvoltat în modul cel mai minunat prostia distinctivă a omului, fără să piardă măcar o iotă din prostia naturală a maimuţei.

Acestea toate, după cum spuneam, se întîmplau în primele săptăinîni ale singurătăţii mele printre Oamenii-Animale. În acest timp, ei respectau obiceiurile stabilite prin Lege, şi în general se purtau cum se cuvine. O dată, am găsit încă un iepure sfîşiat în bucăţi — de către Hiena-Porc, sînt sigur — dar asta a fost tot. Abia cam prin mai am început să disting pentru prima dată o diferenţă creşcîndă în vorbirea şi ţinuta lor, o dificultate tot mai evidentă în articularea cuvintelor, o aversiune tot mai mare pentru vorbire. Trăncăneala Omului-Maimuţă crescu în volum, dar deveni din ce în ce mai puţin inteligibilă, din ce în ce mai maimuţărească. Unii dintre ceilalţi păreau că pierd cu totul controlul asupra vorbirii, deşi în acea vreme încă mai înţelegeau ce le spuneam. Vă puteţi închipui o vorbire, cîndva bine definită şi exactă, care se înmoaie şi se topeşte, pierzîndu-şi forma şi sensul, şi devine din nou doar frînturi de sunete? Mergeau în două picioare din ce în ce mai greu. Deşi se vedea că se simţeau ruşinaţi, din cînd în cînd dădeam peste cîte unul alergînd în mîini şi picioare şi cu totul incapabil să-şi reia poziţia verticală. Apucau tot mai stîngaci lucrurile cu mîna; băutul pe lipăit, mîncatul ronţăind deveneau din zi în zi tot mai obişnuite. Îmi dădeam seama mai

bine decît oricînd de ceea ce îmi spusese Moreau despre „îndărătnicul animal din ei”. Recădeau, şi încă foarte repede, în ceea ce fuseseră mai înainte.

Unii dintre ei — şi primii, am observat cu oarecare surpriză, erau toţi femele — începură să nu mai ţină seama de cerinţele decenţei — de cele mai multe ori în mod deliberat. Alţii încercară chiar să încalce în public monogamia. Tradiţia Legii îşi pierdea, în mod limpede, puterea. Nu pot să continui acest subiect neplăcut. Omul meu Cîine redevenea pe nesimţite cîine; din zi în zi devenea mut, patruped, păros. Abia dacă observam trecerea de la tovarăşul care era mîna mea dreaptă, la cîinele care adulmeca pe lîngă mine. Deoarece neîngri- jirea şi dezorganizarea creşteau din zi în zi, rîpa care adăpostea locuinţele şi care niciodată nu fusese un loc prea plăcut, deveni atît de dezgustătoare, încît am părăsit-o şi, traversînd insula, mi-am făcut o colibă din ramuri printre ruinele înnegrite ale locuinţei lui Mo-reau. O oarecare amintire a suferinţelor făcea din acest loc adăpostul cel mai sigur împotriva Oamenilor-Animale.

Ar fi imposibil să descriu amănunţit fiecare pas al decăderii acestor monştri; zi de zi, aspectul omenesc îi părăsea; renunţară să se mai înfăşoare în cîrpe şi să se îmbrace, părăsiră în cele din urmă orice urmă de îmbrăcăminte; părul începu să se răspîndească pe membrele lor descoperite; frunţile li se teşiră şi feţele le ieşiră înainte; iar despre purtarea aproape prietenească pe care mi-o permisesem cu unii din ei, în prima lună a singurătăţii mele, îmi era groază să-mi mai aduc aminte.

Schimbarea se petrecea încet şi inevitabil. Pentru ei, ca şi pentru mine, ea venea fără vreun şoc anume. Încă mai mergeam în siguranţă printre ei, pentru că încărcătura tot mai mare de animalism exploziv care gonea din zi în zi omenescul din ei nu producea nici o zguduitură în decăderea lor treptată. Dar începusem să mă tem că, în curînd, acest şoc trebuia să vină. Bruta mea Saint- Bernard mă urmase în noua mea locuinţă şi vigilenţa lui mi-a permis să dorm uneori aproape în linişte. Mica fiinţă roz cu aspect de leneş devenise sfioasă şi mă părăsise, ca să se întoarcă din nou la viaţa sa naturală, printre ramurile copacilor. Ne aflam exact în starea de echilibru care ar rămîne întruna din acele cuşti cu o „Familie fericită” formată din animale diferite, pe care le expun îmblînzitorii de animale, în cazul cînd îmblînzitorul ar părăsi-o pentru totdeauna.

Desigur că aceste creaturi nu au decăzut într-atît încît să devină animale ca acelea pe care cititorul le-a văzut în grădinile zoologice — urşi, lupi, tigri, boi, porci, sau maimuţe obişnuite. Fiecare mai avea încă trăsături ciudate; în fiecare Moreau amestecase un animal cu altul; unul poate că era mai mult urs, altul mai mult felină, altul mai mult bovină, dar fiecare era amestecat cu alte creaturi — un fel de animalism generalizat apărea printre trăsăturile specifice. Şi, din cînd în cînd, încă mă mai surprindeau unele resturi vagi de umanitate, cîte o recrudescentă trecătoare a vorbirii, o îndemînare neaşteptată a membrelor anterioare, o jalnică încercare de a merge în picioare.

Probabil că şi eu suferisem unele schimbări stranii. Hainele atîrnau în jurul

meu ca nişte zdrenţe gălbui, prin ale căror găuri lucea pielea tăbăcită. Părul îmi crescuse lung şi încîlcit. Mi se spune că, chiar şi acum, ochii mei au o strălucire ciudată, o mare mobilitate.

La început, îmi petreceam ziua pe ţărmul dinspre sud, pîndind vreo pînză, sperînd şi rugîndu-mă să apară vreun vas. Mă bizuiam pe întoarcerea lui ***Ipecacuanha,*** o dată cu trecerea unui an, dar vasul nu reveni niciodată. De cinci ori am văzut cîte o pînză, şi de trei ori fum, dar nimeni nu se apropie de insulă. Aveam totdeauna pregătit un foc, dar fără îndoială că era pus pe socoteala naturii vulcanice a insulei.

Abia prin septembrie sau octombrie am început să mă gîndesc să-mi construiesc o plută. Pe atunci, mîna mi se vindecase şi puteam să folosesc din nou ambele mîini. La început am fost înspăimîntat de neputinţa mea. Nu făcusem niciodată în viaţa mea tîmplărie sau vreo muncă de acest fel şi mi-am petrecut zile întregi printre copaci, experimentînd cum să-i despic şi să-i leg împreună. Nu aveam funii şi n-am putut să găsesc nimic din care să fac funii; nici una dintre abundentele liane nu părea destul de flexibilă sau de rezistentă şi cu tot bagajul meu de cunoştinţe ştiinţifice nu puteam să găsesc vreun mijloc de a le face astfel. Am petrecut mai bine de două săptămîni scotocind printre ruinele înnegrite ale clădirii arse şi pe locul de pe ţărm unde fuseseră arse bărcile, căutînd cuie şi alte bucăţi rătăcite de metal care ar fi putut să-mi fie de folos. Din cînd în cînd, cîte o creatură animalică venea să mă privească şi cînd strigam la ea, fugea în salturi mari. Apoi a venit un anotimp cu furtuni şi cu ploi

mari, care mi-au întîrziat munca, dar, în cele din urmă, pluta fu gata.

Eram încîntat de ea. Dar, cu lipsa de simţ practic care a fost totdeauna pacostea mea, o făcusem la o milă şi mai bine depărtare de mare, şi, înainte de a o fi tras în jos pe ţărm, se desfăcu în bucăţi. Poate că, de fapt, a fost o salvare pentru mine că nu m-am îmbarcat pe ea. Dar, în clipa aceea, disperarea mea pentru acest eşec fu atît de mare, încît timp de cîteva zile n-am făcut decît să rătăcesc pe ţărm şi să privesc spre mare, gîndindu-mă la moarte.

Dar nu aveam de gînd să mor şi surveni un incident care îmi arătă în mod neîndoielnic nebunia de a lăsa să treacă astfel zilele — căci fiecare zi nouă era încăr-cată cu primejdii tot mai mari din partea Monştrilor- Animale. Şedeam la umbra zidului curţii îngrădite, privind spre mare, cînd am tresărit, simţind ceva rece care îmi atingea pielea călcîiului. Întorcîndu-mă, am văzut mica creatură roz cu chip de leneş, care îmi clipea în faţă. Îşi pierduse de mult graiul şi mişcările active, iar

părul moale i se îndesa din zi în zi, şi ghearele ei boante deveneau tot mai răsucite. Scoase un fel de geamăt cînd văzu că îmi atrăsese atenţia, merse puţin înspre tufişuri, şi se întoarse să mă privească.

La început n-am înţeles, dar imediat m-am gîndit că vrea să-l urmez, şi chiar asta am făcut, încet — căci ziua era fierbinte. Cînd ajunse la copaci se caţără în ei, căci putea merge mai bine printre lianele care atîrnau, decît pe pămînt.

Şi, deodată, într-un spaţiu cu iarba călcată în pi-cioare, am dat peste un grup îngrozitor. Cîinele meu Saint-Bernard zăcea pe pămînt, mort, şi lîngă cadavrul său stătea ghemuit Hiena-Porc, strîngînd cu ghearele sale diforme carnea care încă palpita, rozînd din ea şi mîrîind de plăcere. Cînd m-am apropiat, monstrul îşi ridică spre mine ochii strălucitori, buzele sale se răs-frînseră, dezgolindu-i dinţii mînjiti de sînge, şi mîrîi ameninţător. Nu-i era nici frică, nici ruşine; ultima rămăşiţă de umanitate dispăruse. Am înaintat încă un pas, m-am oprit, mi-am scos revolverul. În sfîrşit, eram faţă în faţă.

Fiara nu făcu nici un gest ca să fugă. Dar urechile i se ciuliră înapoi, părul i se zburli şi trupul i se ghemui. Am ţintit drept între ochi şi am tras. În aceeaşi clipă, se aruncă dintr-un salt asupra mea, şi am fost răsturnat ca un popic. Încercă să mă apuce cu mîna lui diformă, şi mă izbi în faţă. Săritura îl făcu să treacă peste mine. Am căzut sub partea dinapoi a trupului său, dar din fericire îl nimerisem unde trebuia, şi murise chiar în timp ce sărea. M-am tîrît de sub trupul lui greu şi murdar şi m-am ridicat tremurînd, privind la trupul care încă mai zvîcnca. Cel puţin primejdia

aceasta era înlăturată. Dar Hiena-Porc, ştiam, era doar prima dintr-o serie de recăderi în animalitate care trebuiau să urmeze.

Am ars ambele cadavre pe un foc de vreascuri. Acum, într-adevăr, îmi dădeam limpede seama că, dacă nu voi părăsi insula, moartea mea nu era decît o chestiune de timp. Animalele, cu una sau două excepţii, pără-siseră rîpa, şi îşi făcuseră vizuini, după gustul fie- căruia, prin desişurile pădurii. Puţine mai umblau

după pradă în timpul zilei; cele mai multe dormeau, şi insula ar fi putut părea pustie unui nou venit; dar, în timpul nopţii, văzduhul răsuna de strigătele şi urletele lor înspăimîntătoare. M-am gîndit chiar să pornesc un masacru — să pun capcane sau să mă lupt cu cuţitul. Dacă aş fi avut un număr suficient de cartuşe, n-aş fi ezitat nici o clipă să pornesc să le ucid. Probabil că, dintre carnivorele primejdioase nu mai erau decît vreo douăzeci; cele mai feroce muriseră. După moartea bietului meu cîine, ultimul meu prieten, am adoptat şi eu într-o oarecare măsură obiceiul de a moţăi ziua, ca să pot sta de veghe în timpul nopţii. Mi-am refăcut adăpostul dintre zidurile fostei clădiri, cu o deschidere atît de îngustă, încît oricine ar fi încercat să intre ar fi trebuit să facă un zgomot considerabil. Creaturile acestea îşi pierduseră şi arta de a face focul, şi îşi recăpătaseră frica de el. Am început încă o dată, de data aceasta cu o adevărată pasiune, să strîng laolaltă pari şi crengi, pentru a-mi construi o plută cu care să mă salvez.

M-am izbit de mii de greutăţi. Sînt un om extrem de neîndemînatic — şcoala mi-o terminasem înainte de a se introduce metoda de lucru manual a lui Slöjd — dar am reuşit să îndeplinesc cele mai multe din cerinţele construcţiei unei plute. Într-un fel sau altul şi pe căi ocolite, şi de data aceasta am avut grijă şi de soliditate. Singurul obstacol era că nu găseam nici un vas în care să pun apa de care aveam nevoie pe aceste mări neumblate. Aş fi încercat chiar să fac oale, dar pe insulă nu se găsea lut. Mergeam amărît de-a lungul întregii insule, încercînd să rezolv această ultimă greutate. Cîteodată izbuneam în accese sălbatice de

furie şi, în necazul meu insuportabil, izbeam şi despicam eu toporul vreun nenorocit de copac. Dar nu-mi venea nici o idee.

Şi apoi a venit o zi, o zi minunată, pe care mi-am petrecut-o într-un adevărat extaz. Am văzut spre sud- vest o pînză, ca aceea a unei mici goelete, şi am aprins imediat o grămadă mare de vreascuri şi am rămas privind lîngă foc, în căldura lui şi a soarelui de amiază. Toată ziua am privit la această pînză, fără să mănînc sau să beau ceva, astfel încît capul începuse să mi se învîrtească; animalele veneau şi se uitau la mine, păreau uimite, şi plecau. Pînza era încă departe cînd se lăsă întunericul şi o înghiţi, şi toată noaptea m-am trudit să ţin focul aprins şi viu, şi ochii Animalelor străluceau din întuneric, plini de uimire. În zori, venise şi mai aproape, şi am văzut că era pînza soioasă a unei mici bărci. Ochii îmi erau obosiţi de veghe, priveam ţintă şi nu-mi venea să cred. În barcă erau doi oameni, stînd jos de tot, unul lîngă prova şi celălalt la cîrmă. Dar barca plutea într-un mod ciudat. Nu mergea în direcţia vîntului; se tot întorcea şi se legăna.

Cînd ziua devenise mai luminoasă, am început să flutur către ei ultima zdreanţă din jacheta mea; dar ei nu mă observară, şi continuară să stea cu faţa unul spre altul. Am înaintat pînă la punctul cel mai de jos al scundului promontoriu şi am început să gesticulez şi să strig. N-am căpătat nici un răspuns, iar barca îşi continua drumul ei fără ţel, îndreptîndu-se încet, foarte încet, spre golf. Deodată, o pasăre mare, albă zbură din barcă, şi niciunul dintre oameni nu se clinti şi nici nu o observă. Pasărea se roti, şi apoi se înălţă în sus, desfăcîndu-şi puternicele ei aripi.

Am încetat atunci să mai strig, şi m-am aşezat jos, pe promontoriu, mi-am pus bărbia în mîini şi am privit ţintă. Încet, încet, barca se îndrepta spre vest. Aş fi putut să înot spre ea, dar ceva, ca o vagă teamă, mă îngheţa şi mă ţinea în loc. În timpul după-amieziu fluxul o împinse pe ţărm şi o aşeză cam la o sută de metri spre vest de ruinele curţii îngrădite.

Oamenii din ea erau morţi, muriseră de atît de multă vreme, încît se prăbuşiseră în fărîme cînd am aplecat barca într-o parte, ca să-i scot. Unul avea un păr roşu şi des ca al căpitanului de pe ***Ipecacuanha,*** iar în fundul bărcii zăcea un chipiu alb şi murdar. În timp ce stăteam lîngă barcă, trei dintre Animale ieşiră, furişîndu-se din tufişuri şi veniseră spre mine, adulmecînd. M-a cuprins un spasm de dezgust. Am împins mica barcă în jos, spre mal, şi m-am căţărat pe bordul ei. Două dintre brute erau Animale-Lupi, şi înaintau cu nările fremătînd şi cu ochii strălucind; al treilea era creatura aceea hibridă din urs şi taur.

Cînd i-am văzut apropiindu-se de acele rămăşiţe mizerabile, cînd i-am auzit mîrîind unul la celălalt, şi le-am văzut strălucirea dinţilor, o groază cumplită a luat locul repulsiei mele. Le-am întors spatele, am strîns pînza, şi am început să vîslesc spre larg. N-am mai avut nici curajul să mai privesc înapoi.

În noaptea aceea m-am aţinut între recife şi insulă, iar în dimineaţa următoare m-am îndreptat spre pîrîu şi am umplut cu apă butoiaşul gol găsit pe bord. Apoi, cu toată răbdarea pe care o mai puteam avea, am cules o cantitate de fructe, am pîndit şi am ucis doi iepuri, cu ultimele trei cartuşe pe care le mai aveam. În timp ce făceam

aceasta, am lăsat barca înţepenită într-o ieşitură a recifelor, de teama Monştrilor-Animale.

XXII. OMUL SINGUR

Spre seară, am pornit spre larg, avînd în faţă un uşor vînt de la sud-vest, încet şi constant, iar insula deveni din ce în ce mai mică şi spirala subţire de fum se micşora într-o linie din ce în ce mai subţire, spre apusul înflăcărat de soare. Oceanul se ridica în jurul meu, ascunzîndu-mi privirilor această mică pată întunecată. Lumina zilei, strălucirea întîrziată a soarelui, se scurgea de pe cer, se trăgea la o parte ca o perdea luminoasă, şi în cele din urmă îmi apăru înaintea ochilor acel abis al imensităţii albastre pe care lumina soarelui îl ascunde, şi am văzut puzderia de stele care pluteau pe el. Marea era liniştită, cerul era liniştit; eram singur, cu noaptea şi liniştea.

Am plutit astfel timp de trei zile, mîncînd şi bînd cu economie, şi meditînd la tot ceea ce mi se întîmplase, fără să doresc prea mult să văd din nou oameni. Aveam

doar o zdreanţă murdară în jurul corpului, părul îmi era o încîlcitură neagră. Fără îndoială că oamenii care m-au descoperit m-au crezut nebun. Este ciudat, dar nu simţeam nici o dorinţă să mă întorc printre oameni. Eram doar bucuros că reuşisem să scap de odioşii Monştri-Animale. În cea de a treia zi am fost cules de un bric care mergea de la Apia la San Francisco. Nici căpitanul şi nici secundul n-au crezut povestirea mea, socotind că singurătatea şi primejdiile îmi lua- seră minţile. Şi, temîndu-mă că părerea lor ar putea fi şi a altora, m-am abţinut să povestesc mai departe aventura mea, şi am pretins că nu-mi mai amintesc nimic din cele ce mi se întîmplaseră între naufragiul lui ***Lady Vain*** şi momentul cînd am fost găsit din nou — un interval de un an.

A trebuit să procedez cu cea mai mare băgare de seamă pentru a evita să fiu declarat nebun. Mă bîn- tuiau amintirile despre Lege, despre cei doi marinari morţi, despre primejdiile nopţii, despre cadavrul din desişul de trestii. Şi, oricît ar părea de nefiresc, o dată cu întoarcerea mea printre oameni s-a produs, în loc de acea încredere şi simpatie la care m-am aşteptat, o stranie accentuare a nesiguranţei şi a fricii pe care o simţisem în timpul şederii mele pe insulă. Nimeni nu voia să mă creadă, eram tot atît de ciudat pentru oa-meni pe cît fusesem pentru Oamenii-Animale. Ca şi cum aş fi căpătat ceva din sălbăticiunea naturală a celor cu care trăisem alături.

Se spune că spaima este o boală, şi în orice caz, eu pot mărturisi că, de cîţiva ani încoace, o teamă neîncetată şi-a făcut lăcaş în mintea mea, o teamă neîncetată, ca aceea pe care ar resimţi-o un pui de leu, îmblînzit

numai pe jumătate. Tulburarea mea luă cele mai ciu-date forme. Nu mă puteam convinge că bărbaţii şi femeile pe care îi întîlncam nu erau şi ei nişte Oameni- Animale, ceva mai umani, animale pe jumătate modelate la exterior după chipul unor fiinţe omeneşti, şi că ei vor începe în curînd să decadă în animalitate, să-şi arate, unul cîte unul, caracterele lor animalice. Am încredinţat cazul meu unui om extrem de priceput, un om care îl cunoscuse pe Moreau, şi care păru să dea crezare pe jumătate spuselor mele, un specialist în boli mintale — şi el m-a ajutat foarte mult;

Deşi nu cred că groaza faţă de acea insulă mă va părăsi vreodată cu totul, de cele mai multe ori ea zace undeva în fundul sufletului meu, un simplu nor îndepărtat, o amintire şi o bănuială vagă; dar sînt momente cînd micul nor se întinde pînă ce întunecă între-gul cer. Atunci, privesc în jur la semenii mei. Şi mă înfricoşez. Văd feţe aspre şi însufleţite, altele întune-cate sau ameninţătoare, altele schimbătoare, nesin-cere; niciuna care să aibă autoritatea calmă a unei fiinţe raţionale. Simt ca şi cum animalul din ei va tre- bui să iasă la suprafaţă; că degradarea celor de pe insulă se va produce din nou, dar pe o scară mai mare. Ştiu că aceasta este o închipuire, că aceste aparenţe de bărbaţi şi femei din jurul meu sînt într-adevăr bărbaţi şi femei, bărbaţi şi femei pentru totdeauna, creaturi perfect raţionale, pline de dorinţi omeneşti şi de griji tandre, eliberate de instincte, nefiind sclavii niciunei Legi fantastice — fiinţe cu totul diferite de Oamenii- Animale. Şi, totuşi, fug de ei, de privirile lor curioase, de întrebările şi sprijinul lor, şi doresc să fiu departe de ei, şi singur.

Din această cauza, trăiesc în apropierea cîmpiei întinse, şi cînd această umbră mi se aşterne pe suflet, pot să mă refugiez acolo; cîmpia pustie este atunci minunată, sub cerul măturat de vînt. Cît timp trăiam în Londra, groaza era aproape insuportabilă. Nu pu-team să scap de oameni; glasurile lor pătrundeau prin ferestre; uşile încuiate erau doar o slabă apărare. Pentru ca să lupt cu închipuirea mea ieşeam pe străzi şi acolo miorlăiau în urma mea femei care îmi dădeau tîrcoale, bărbaţi înfometaţi îmi aruncau pe ascuns pri-viri invidioase, muncitori palizi şi extenuaţi treceau tuşind pe lîngă mine, cu ochii obosiţi şi cu pasul gră- bit, ca un cerb rănit care îşi pierde sîngele; bătrîni, aduşi din spate şi trişti, treceau mormăind, cu totul nepăsători faţă de ceata zdrenţăroasă a copiilor care rîdeau de ei. Atunci mă retrăgeam în vreo biserică, dar chiar şi acolo, atît de mare îmi era tulburarea, mi se părea că predicatorul trăncănea „gînduri mari” la fel cum făcea Omul-Maimuţă; sau în vreo bibliotecă şi acolo feţele atente aplecate deasupra cărţilor păreau doar creaturi răbdătoare aşteptîndu-şi prada. Deosebit de greţoase îmi păreau feţele rătăcite şi lipsite de expresie ale oamenilor din trenuri şi omnibuze; nu păreau să fie semenii mei mai mult decît ar fi nişte ca-davre, aşa că nu îndrăzneam să călătoresc, pînă cînd nu mă asiguram că eram singur. Şi mi se părea că şi eu însumi nu eram o creatură raţională, ci doar un animal chinuit de vreo stranie tulburare mintală, care îl făcea să rătăcească singur, ca o oaie lovită de ameţeală.

Dar aceasta este o stare care acum mă cuprinde — mulţumesc lui Dumnezeu — mai

rar. M-am retras din vălmăşagul oraşelor şi mulţimilor şi îmi petrec zilele înconjurat de cărţi pline de înţelepciune, ferestre strălucitoare în această viaţă a noastră, luminate de sufletele luminoase ale oamenilor. Văd foarte puţini străini şi nu am decît o locuinţă modestă. Zilele mi le consacru cititului şi experienţelor de chimie, iar multe din nopţile senine mi le petrec studiind astronomia. Există în nenumăratele stele sclipitoare de pe cer, deşi nu ştiu nici cum şi nici de ce, o senzaţie de infinită pace şi ocrotire. Acolo, cred eu, în legile vaste şi eterne ale materiei, şi nu în grijile, păcatele şi necazurile zilnice ale oamenilor, trebuie să-şi găsească alinarea şi speranţa tot ce este mai presus de animal în noi. Cel puţin aşa sper, deoarece altfel n-aş putea să mai tră- iesc. Şi, astfel, în speranţă şi singurătate, ia sfîrşit povestirea mea.

EDWARD PRENDICK.

CUPRINS

INSULA DOCTORULUI MOREAU

Redactor responsabil: HERTA SPUHN.
Tehnoredactor: GABRIELA TĂNASE

Dat la cules 17.07.1962. Bun de tipar 1.09.1962. Apă-
rut 1962. Comanda nr. 5.758. Tiraj 60.000. Hîrtie tipar
de 50 g/m^2, 84X100/32. Coli editoriale 25,6. Coli de
tipar 29. A. 0606. C. Z. pentru bibliotecile mici
8 (A) (R).

Tiparul executat sub comanda nr. 20764 la
Combinatul Poligrafic Casa Scînteii, Piaţa Scînteii 1,
Bucureşti—R.P.R.

Lei 9,10

EDITURA TINERETULUI

